

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಲೋಕನ

ಕೆ. ಕುಶಾಲಪ್ಪ ಗೌಡ

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ
ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ

ಮದರಾಸು-600 005

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನಾಲ್ಕು ಲೇಖನಗಳು, ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂಬತ್ತು ಲೇಖನಗಳು ಮತ್ತು ಎರಡು ಹಳಗನ್ನಡ ಗದ್ಯಗ್ರಂಥಗಳ ಭಾಷಾವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳು ಎಂದು ಒಟ್ಟು ಹದಿನೈದು ಲೇಖನಗಳು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ.

ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಒಂದು ಅವಲೋಕನವನ್ನು ಈ ಲೇಖನಗಳು ನೀಡುವುದರಿಂದ ಈ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ವಲೋಕನವೆಂದು ಹೆಸರಿಡಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಉಪಯುಕ್ತವಾದೀತು, ಪ್ರಚೋದಕವಾದೀತು—ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ನಂಬಿಕೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಲೋಕನ

Madras University Kannada Series (21)

KANNADA BHĀSHĀVALŌKANA

By

Prof. K. Kushalappa Gowda

Head of the Department of Kannada

University Of Madras

1984

Kannada Bhāṣavalōkaṇa,—a collection of
Research articles on Kannada Language
and Grammar by K. Kushalappa Gowda,
Professor and Head of the Department
of Kannada, University of Madras,
Madras-600 005.

First edition 1984.

© University of Madras

Price Rs. 35/-

Printed at Rathnām Press, Madras-600 001.

ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥನಾಲೆ (21)

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾ ವಲೋಕನ

ಲೇಖಕ :

ಪ್ರೊ|| ಕೆ. ಕುಶಾಲಪ್ಪ ಗೌಡ

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು

ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮದರಾಸು

1984

ಮು ನ್ನುಡಿ

ಈ ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾದ ನನ್ನ ಕೆಲವು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೊರತರಬೇಕೆಂದಿದ್ದ ಬಯಕೆ ಈಗ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದಕ್ಕೆ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೇನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಲೇಖನಗಳು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದವುಗಳು. ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಅವಲೋಕನವನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ 'ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಲೋಕನ' ಎಂದು ಈ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚದರಿದಂತಿದ್ದ ಈ ಲೇಖನಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿ ದೊರೆಯುವುದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗವಾದೀತೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತೇನೆ.

ವಿಷಯದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದರಲ್ಲಿ ಮೂರು ಸ್ಥೂಲವಿಭಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಮೊದಲ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಐತಿಹಾಸಿಕ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಮುಂತಾದ ಅಂಶಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ನಾಲ್ಕು ಲೇಖನಗಳು. ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂಬತ್ತು ಲೇಖನಗಳು, ಮೂರನೆಯದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗದ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳ ಭಾಷಾರಚನೆಯನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಎರಡು ಲೇಖನಗಳು ಎಂದು, ಒಟ್ಟು ಹದಿನೈದು ಲೇಖನಗಳು ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿವೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಲೇಖನಗಳ ಮೂಲಸ್ವರೂಪ ಅವುಗಳು ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟವಾದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆಯೆನ್ನಬಹುದಾದರೂ, ಕೆಲವು ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ಕೆಲವು ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿತವಾದ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ಸಂಭಾವನಾ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ಮರಣ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರೌಢ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮೊದಲು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಆಯಾ ಸಂಪಾದಕರುಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಈಗ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ವತಿಯಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞನಾಗಿದ್ದೇನೆ. ಅಚ್ಚಿನ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಲು ಎಂ. ಫಿಲ್. (ಕನ್ನಡ) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀಮತಿ ಡಿ. ಕೆ. ನಾಗರತ್ನ

ಅವರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. ಲೇಖನಗಳ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಗಳ ಸೂಚಿ ಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪಿಹೆಚ್. ಡಿ. ಯ ಸಂಶೋಧಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಶ್ರೀಯುಕ್ತ ಹರಿಕೃಷ್ಣ ಭಟ್, ಭರಣ್ಯ ಅವರು ನೆರವಾದರು. ಅಚ್ಚಿನ ವಿವಿಧ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ನನ್ನ ಎಳೆಯ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ವಿಶ್ವಾಸಪೂರ್ವಕ ದೂಡಿದರು. ಕರಡು ಪ್ರತಿ ನೋಡುವ ಮತ್ತು ಪದಸೂಚಿಯನ್ನು ತಯಾ ರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಡಾ. ಬಿ. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಮುಖಪುಟದ ರಚನಾವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಸಲಹೆ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಕಲಾ ವಿದರನ್ನು ಸಂಪರ್ಕಮಾಡುವುದು, ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಡಾ. ಎ. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ ಭಾಗಿಯಾದರು. ಮುಖಪುಟದ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಅಂದವಾದಿ ಡಾ. ಅನಂತ ರಾವ್ ಅವರು ತಯಾರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟರು. ಇನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ವಿನ್ಯಾಸ ಮುಂತಾದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಆಪ್ತ ಮಿತ್ರರಾದ ಪ್ರೊ. ಕೆ. ಎಂ. ಪ್ರಭಾಕರ ವಾರಿಯರ್, ಮಲೆಯಾಳಂ ವಿಭಾಗದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಅಗಾಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹ ನಿವಾರಕ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ನನ್ನ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು. ಇನ್ನೂ ಇದರಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆಗಳೇನಾದರೂ ಕಂಡು ಬಂದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ನಾನು ಹೊರತು ಇವರಲ್ಲಿ ಯಾರೂ ಹೊಣೆಗಾರರಲ್ಲ. ಮದರಾಸಿನ ರತ್ನಂ ವೈಸ್‌ನವರು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಅಂದವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸುವ ಸಾಹಸ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರನ್ನು ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ನೆನೆಯುತ್ತೇನೆ.

ಅಚ್ಚಿನ ತಪ್ಪುಗಳು ಉಳಿಯಬಾರದೆಂದು ಇದ್ದ ನಮ್ಮ ಗುರಿ 'ದೂರದ ದೂರಕದ ಸವಿ' ಮಾತ್ರವಾದಿ ಉಳಿದುದರ ಕುರುಹಾಗಿ ಒಪ್ಪೋಲೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ನಿರ್ಬಂಧವೊದಗಿತೆಂದು ಬಣ್ಣವಿಳಿದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ನಿವೇದಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

“ಅವಧರಿವುದು ವಿಬುಧರ್ ದೋ-|

ಪವಿದಱ್‌ಕೊಳೇನಾನುಮುಳೊಡಂ ಪ್ರಿಯದಿಂ ತಿ-||

ದೂವುದು ಗುಣಯುಕ್ತಮುಂ ದೋ-|

ಪವಿದೂರಮುಮಾಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೈಕೊಳ್ಳುದಿದಂ ||”

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ,
ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ,
ಮದರಾಸು 600 005.
12-11-1983

ಕೆ. ಕುಶಾಲಪ್ಪ ಗೌಡ

ಪ ರಿ ವಿ ಡಿ

ವಿಭಾಗ 1—

	ಪುಟ
1. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ	3
2. ಕನ್ನಡದ ಈಗಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು	21
3. ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ	35
4. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಗಳು	65

ವಿಭಾಗ 2—

5. ದರ್ಪಣಾಲೋಕನ	75
6. ಲಿಂಗವೊಂಬತ್ತು ತರಂ ?	87
7. ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ	115
8. ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ	127
9. ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿ	137
10. ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ	157
11. ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿ	169
12. ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ	183
13. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯೆ	195

ವಿಭಾಗ 3—

14. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಷಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು	205
15. ಮುದ್ದಣನ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದ ಬೆಳ್ಳುಡಿ	225
(1) ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟಪದಗಳ ಅಕಾರಾದಿ	259
(2) ಗ್ರಂಥ ಸೂಚಿ	263
(3) ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸೂಚಿ	264
(4) ಒಪ್ಪೋಲೆ	265
(5) ಸಹಾಯಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು—	
(a) ಕನ್ನಡ	267
(b) English	269

செய்து

100	...	...	...
99	...	...	...
98	...	...	...
97	...	...	...
96	...	...	...
95	...	...	...
94	...	...	...
93	...	...	...
92	...	...	...
91	...	...	...
90	...	...	...
89	...	...	...
88	...	...	...
87	...	...	...
86	...	...	...
85	...	...	...
84	...	...	...
83	...	...	...
82	...	...	...
81	...	...	...
80	...	...	...
79	...	...	...
78	...	...	...
77	...	...	...
76	...	...	...
75	...	...	...
74	...	...	...
73	...	...	...
72	...	...	...
71	...	...	...
70	...	...	...
69	...	...	...
68	...	...	...
67	...	...	...
66	...	...	...
65	...	...	...
64	...	...	...
63	...	...	...
62	...	...	...
61	...	...	...
60	...	...	...
59	...	...	...
58	...	...	...
57	...	...	...
56	...	...	...
55	...	...	...
54	...	...	...
53	...	...	...
52	...	...	...
51	...	...	...
50	...	...	...
49	...	...	...
48	...	...	...
47	...	...	...
46	...	...	...
45	...	...	...
44	...	...	...
43	...	...	...
42	...	...	...
41	...	...	...
40	...	...	...
39	...	...	...
38	...	...	...
37	...	...	...
36	...	...	...
35	...	...	...
34	...	...	...
33	...	...	...
32	...	...	...
31	...	...	...
30	...	...	...
29	...	...	...
28	...	...	...
27	...	...	...
26	...	...	...
25	...	...	...
24	...	...	...
23	...	...	...
22	...	...	...
21	...	...	...
20	...	...	...
19	...	...	...
18	...	...	...
17	...	...	...
16	...	...	...
15	...	...	...
14	...	...	...
13	...	...	...
12	...	...	...
11	...	...	...
10	...	...	...
9	...	...	...
8	...	...	...
7	...	...	...
6	...	...	...
5	...	...	...
4	...	...	...
3	...	...	...
2	...	...	...
1	...	...	...

ವಿಭಾಗ—1

“ನುಡಿಗಲ್ಲಂ ಸಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದೊಳ್.....”

1

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
--	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ

1. 1. ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರೂಪ

‘ಮಾನವರೂ ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ತಮ್ಮೊಳಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸಲು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಒಂದು ಸಂಕೇತ ಸಾಧನ ಭಾಷೆ’ ಎಂದು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾಷೆಯ ನಿರುಕ್ತವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಭಾವುಕರಿಗೆ ಇದೇ ಭಾಷೆ ದೇವಿ, ಸರಸ್ವತಿ—ಎಂಬುದಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಈ ಭಾವುಕತೆಯೂ ಮಿಲನಿಸಿ ಭಾಷೆಗೆ ಪವಿತ್ರತೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.¹ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಯಾದಿದ್ದ ಆರ್ಯ ಜನಾಂಗದ ಭಾಷೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ‘ದೇವವಾಣಿ’ ‘ದೀರ್ವಾಣಭಾಷೆ’² ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಹೇರಿ, ಅದನ್ನು ಆ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದವರೂ, ಭಾರತದ ಇತರರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ಅದು ಸಾರಸ್ವತಲೋಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚುರವಿದ್ದ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಪವಿತ್ರ ಭಾಷೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನುಸುಳಿ ತಪ್ಪು ತಪ್ಪು ಉಚ್ಚಾರಣೆಗೊಂಡು ಹದಗೆಟ್ಟು—ಅಪವಿತ್ರವಾಗದಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ನಿಯಮ ಗಳನ್ನು, ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ, ಅದನ್ನು ಜತನದಿಂದ ಪಾಲನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಜ್ಞಾನಾರ್ಜನೆ ಮತ್ತು ಅಧ್ಯಯನ ಒಂದು ಸಮಾಜದ ಹಾಗೂ ಒಂದು ಪಂಗಡದ ಮೀಸಲು ಸೊತ್ತಾದಿದ್ದಷ್ಟು ಕಾಲ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬೇಸದವು ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚನೆಯಾ

1. Max Mueller: Science of Language, Vol. I, 88-89.

“At a very early period, however, the brahmanas, recovered from their raptures about language and set to work with wonderful skill, dissecting her sacred body.”

ಯಿತು: ಆದರೆ ಇದು ಬಹುಕಾಲ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಪರ ಕೀಯರ ಧಾಳಿ, ಪರಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಒತ್ತಡಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಲವು ತೆರದ ರಾಜಕೀಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾದುವು. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಚಿಂತನೆ, ಮಂಥನ, ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಕ್ರಾಂತಿಗಳು ತಲೆಯೆತ್ತಿ, ವಿವಿಧ ಪಂಥಗಳು, ಬೌದ್ಧ—ಜೈನ ಮತಗಳು ಹೊಸತಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡುವು. ಒಂದು ತರದ ಜನ ಜಾಗೃತಿ, ಮತ್ತು ಮತಗಳ ಪ್ರೈಮೋಟಿಗಳು ಆರಂಭವಾದುವು. ಸರ್ವಜನರಿಗೆ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಮತಬೋಧನೆ ಮಾಡಿ, ಅವರ ಮೇಲೆ ತಮ್ಮ ಪ್ರಭಾವ ಹಾಗೂ ಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಜೈನ—ಬೌದ್ಧ ಮತ ಪ್ರಚಾರಕರು ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಕ್ಷಿಪ್ರದಲ್ಲೇ ಇಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರಿಂದ ದೂರವಿದ್ದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪ್ರಯೋಜನಕಾರಿಯಾಗದೆಂದು ಇವರಿಗೆ ಕಂಡು ಬಂತು. ಜನಮನರಂಜನೆಯಾಗುವಂತೆ ಕಥೆ, ಕಾವ್ಯ, ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ತನ್ನೂಲಕ ಮತೋಪದೇಶ ಮಾಡಲು ದೇಶಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದೇ ಮೇಲೆಂದು ಇವರು ಮನಗಂಡರು. ಹೀಗೆ ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪಾಲಿ—ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳು, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳು ಸಾಹಿತ್ಯಭಾಷೆಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡುವು.

ಭಾರತಕ್ಕೆ ಆರ್ಯರು ಬರುವ ಮೊದಲೇ ದ್ರಾವಿಡರು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ನೆಲಸಿದ್ದರು. ಇವರಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ 'ಮುಂಡ' ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಜನರು ಭಾರತದಲ್ಲಿದ್ದರು ಎಂದೆಲ್ಲ ಸಂಶೋಧಕರು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅದರ ಸರಿಯಾದ ಇತ್ಯರ್ಥ ಮಾಡಲು ನಿಖರವಾದ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. ಮೊಹಂಜೊ ದಾರೋ ಹರಪ್ಪ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಅದು ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿ, ನಮಗೆ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಕಾಲಕ್ಕೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆರ್ಯ—ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ಮುಂಡ ವೆಂಬ ಭಾಷಾಪಂಗಡಗಳೊಳಗೆ ಸಂಪರ್ಕವೇರ್ಪಟ್ಟಿತ್ತು—ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಎರಡನೆಯದಾದ ದ್ರಾವಿಡ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಸುಮಾರು 25 ಭಾಷೆಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ

2. M. B. Emeneau: Linguistic Prehistory of India, Collected Papers, Annamalai University, 1967.

"If the Rig-Vedic examples, or any of them are accepted, this is evidence for the presence of Dravidian speakers as far towards the north-west of the Punjab, i.e., the upper Indus Valley, in the first centuries (it is uncertain how many) of the presence of Sanskrit-speakers on Indian soil" (P. 162-163).

"If the Munda languages have been mentioned only in passing it is not because there were no contacts between Munda speakers and those of the other two language families....." (P. 164).

ಕಡೆಗೂ ಹರಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ 4 ಮಾತ್ರ (ತಮಿಳು, ಕನ್ನಡ, ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಮಲೆಯಾಳಂ) ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಗಳಾಗಿವೆ. ಉಳಿದವು ಇನ್ನೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿ ಗ್ರಾಂಥಿಕವಾಗದೆ ಬರೇ ಮಾತಿನ ರೂಪದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿವೆ. ಅಪೂರ್ವ ವಾದಿ ಬಂದೊದಗುವಂತಹ ಬರಹದ ಅವಶ್ಯಕತೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆಯ ಭಾಷಾ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ತುಳು ಭಾಷೆಗಳು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಳಸುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡ ಗ್ರಾಂಥಿಕವಾಗಿರುವ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತರೂಪದ ಕಾಲಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯ ಗಣನೆಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿಗಿಂತ ಅನಂತರದ, ಅಂದರೆ ಎರಡನೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ.

ಹಿಂದೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ತಮಿಳು ಉಳಿದಲ್ಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಮಾತೃವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಕೆಲವು ತಮಿಳು ಪಂಡಿತರು ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆ ಮಾಡಿದ್ದರು. ಈಗ ತಮಿಳು ಕೂಡ, ಇತರ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಚಲಿತ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಂತೆ ಒಂದು ಸಹೋದರಿ ಭಾಷೆಯ ಹೊರತು ತಾಯಿಯಲ್ಲ ಎಂಬ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಬಲವಾಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಪಂಡಿತರು, ಇವೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಮೂಲವಾದ ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ—ಎಂಬುದನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲೋ ಒಂದಾಗಿದ್ದ ದ್ರಾವಿಡರು ಹಲವು ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಿಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಚದರಿ ಹೋದರು. ಕ್ರಮೇಣ ಅವರೊಳಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಪರ್ಕ ಇಲ್ಲದಾಗಿ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಅಗತ್ಯಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಗ್ನರಾದರು. ಅದರಿಂದ ಅವರ ಭಾಷೆಗಳೂ, ಅವರವರ ಸನ್ನಿವೇಶಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬೆಳೆದುವು. ಒಂದೇ ಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಾದರೂ, ಪರಸ್ಪರ ಅರ್ಥವಾಗದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ತಲಪಿ, ಒಂದೊಂದೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾಷೆಗಳಾದುವು. ಅಂತಹ ಭಾಷೆಗಳೇ ಈಗ ದ್ರಾವಿಡ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು, ಮಲೆಯಾಳಂ. ತುಳು, ಕೊಡಗು ಮೊದಲಾದುವು.

ಭಾಷೆ ಯಾವಾಗ ಹುಟ್ಟಿತು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಬರಹಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು ಗ್ರಂಥ ರಚನೆಯಾಗಿರುವ ಭಾಷೆಗೆ ಕಾಲಮಿತಿಯ ಮೇಲಿನ ಗಡುವನ್ನು ಪೂರಕವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಕನ್ನಡವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ, ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 450 ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹಲ್ಮಿಡಿಯ ಶಾಸನ ಮೊದಲನೆಯದು. ಅಲ್ಲಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡದ ಉದಯವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಾರದು,³ ಬರಹಕ್ಕೆ

3. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಅಥವಾ ಜನರ ಬಗ್ಗೆ ಮಹಾಭಾರತದ ಭೀಷ್ಮ ಪರ್ವ (9-58) (ಕ್ರಿ. ಪೂ. 3 ರಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. 3 ನೇ ಶತಮಾನ); ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ (ಕ್ರಿ. ಪೂ. 1 ನೇ ಶತಮಾನ) ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ ನಾಟಕ (ಕ್ರಿ. ಪೂ. 1 ರಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. 3 ನೇ ಶತಮಾನ) ತಮಿಳಿನ ಸುಗಂ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಕ್ರಿ. ಪೂ. 1 ರಿಂದ ಕ್ರಿ. ಶ. 2 ನೇ ಶತಮಾನ) ಮತ್ತೆ ಗ್ರೀಕಿನ ನಾಟಕ (ಒಕ್ಟೋಕಸ್ ಪೇಪಿರಸ್) (ಕ್ರಿ. ಶ. 2 ನೇ ಶತಮಾನ) ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೆಯಿರುವುದು ತಿಳಿದುಬಂದಿದೆ (ನೋಡಿ: ಕುಲಕರ್ಣಿ 1967 ಪುಟ 6-7).

ಮಾತಿನ ಅನಂತರದ ಸ್ಥಾನ. ಬರಹ ಆರಂಭವಾದುದು ಭಾಷೆ ಆರಂಭವಾದ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲಾನಂತರ. ಬರಹಕ್ಕಿಳಿಯುವ ಮುನ್ನ ಭಾಷೆ ಮಾತಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದು ಅದರ ಸ್ವರೂಪ ಹೇಗಿತ್ತೆಂದು ಈಗ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.⁴ ಈಗ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬರಹದ ಮೂಲಕವೇ ಕಾದಿರಿಸಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಟೀಪ್‌ರೆಕಾರ್ಡ್, ಗ್ರೆಮೊಫೋನ್ ಮುಂತಾದ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಣಯಂತ್ರದ ಸಲಕರಣೆ ಈಗ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದು ಇರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ—ಅಂತಹ ಬರಹಕ್ಕಿಳಿಯುವ ಮೊದಲಿನ ಭಾಷಾಸಾಮಗ್ರಿಯೆಷ್ಟೋ ನಷ್ಟವಾಗಿದೆಯೆನ್ನಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಬರಹಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದರೂ, ಮುಂದೆ ಆ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ನಾಮಾವಶೇಷವಾಗಿ ಹೋದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಲಿಖಿತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಓದಲು, ಓದಿ ಅರ್ಥಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಸಿಂಧೂ ಲಿಪಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಈ ತೆರನಾದುದು.

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದುದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಉಗಮ ಎಂದಾಯಿತು—ಎಂದು ಹೇಳಲು ಕಷ್ಟವೆಂಬ ವಿಷಯ ಮಂದಟ್ಟಾಗಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಯಾವ ಭಾಷೆಯೇ ಆಗಲಿ—ಅದರ ಉಗಮ ಯಾವಾಗ ಆದುದೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಭಾಷೆಯ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯನ್ನು ಆದಷ್ಟೂ ಹಿಂದೆ ಕೊಂಡು ಹೋಗಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುವುದು, ಪ್ರಾಚೀನತೆ ಹಿಂದೆ ಹೋದಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು, ಹಲವರಿಗೆ ಒಂದು ಚಟವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಾಚೀನತೆಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯನ್ನು ತರುವುದಲ್ಲ; ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯೆಂಬುದು ಒಂದು ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ ಜನಾಂಗದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಅದರ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನವಲಂಬಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಗಳ ಹಿರಿಮೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತ ಹೋಗುತ್ತ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಕಾರ್ಯ ಬಾಹಿರತನ. ಅದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಉದ್ಧಾರ ಅಥವಾ ದೇಶದ ಉದ್ಧಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ರೂಪು ತಳೆದ ಕಾಲ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ನಿಶ್ಚಿತವಾಗಿ ಬರಹ ಮೂಲಕ ತೋರಿ ಬಂದ ಕಾಲ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 5 ನೇ ಶತಮಾನ ಎಂದು ಮೇಲಿನ ಶಾಸನದ ಆಧಾರ ದಿಂದ ಹೇಳಬಹುದು. ಅದರೇ ಆ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಆಸ್ತಿತ್ವ ವನ್ನು ಪಡೆದಿತ್ತು—ಎಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾದ ಊಹೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪ್ರಭಾವವೂ ಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಆ ಶಾಸನದ ಶೈಲಿಯನ್ನವಲೋಕಿಸಿದರೆ—ಆಗಿನ ಕನ್ನಡ ಪ್ರೌಢ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತೆಂದು ತೋರಿಬರುತ್ತದೆ. ಸಂಖ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳು ಕನ್ನಡ ಪದಗಳಿಗಿಂತ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚೇ ಆಗಿವೆ. 'ಪತ್ರ

4. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರಹ ಆರಂಭವಾಗುವ ಮೊದಲು ವೇದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಾಯ್ಕಿರಿಯಾಗಿಯೇ ಅನೇಕ ತಲೆಮಾರುಗಳ ವರೆಗೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಕಡೆದಂತೆ ಕಾದಿರಿಸುವ ಕ್ರಮವನ್ನು ಆರ್ಯರು ಕೈಗೊಂಡಿದ್ದರು. ಇಂತಹ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಪಂಚದ ಜೇರು ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಲಾರವೆಂದೇ ಹೇಳಬೇಕು.

ಜಯನ್' ಅಂದರೆ "ಜಯಿಸಿದವನು" ಎಂಬರ್ಥದ ಸಮಾಸ ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡಗಳ ಸಮ್ಮಿಲನಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾದರೆ, 'ಮೃಗೇಶ ನಾಗೇಂದ್ರಾಭೀಳರ್' 'ಚಟುರಿ ಕುಲಾಮಲ ಪೋಮ ತಾರಾಧಿನಾಥನ್' 'ನಳಪಗಣ ಪಶುಪತಿ'—ಎಂಬಂತಹ ಉಪಮಾ ಹಾಗೂ ರೂಪಕಾಲಂಕಾರಯುಕ್ತ ಮಾತುಗಳು ಕಾವ್ಯವೆಯವಾಗಿವೆ. ಹೀಗೆ ಪಂಡಿತರಂಜಕವಾದ, ಪ್ರೌಢವಾದ, ಹದಗೊಂಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶೈಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 5 ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕಾಗಲೇ ಸಿದ್ಧವಾಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ಸಿರಿಗುಂಡದ ಶಾಸನ (ಕ್ರಿ. ಶ. 480 EC VI. 50, ಬಾದಾಮಿಯ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 578 ರ (1A X P. 60) ಕಿಗ್ಗದ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 675 ರ (EC VI KP 37) ಶಾಸನ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ವಲೋಕಿಸಿದರೆ (ನೋಡಿ: ಕುಲಕರಣಿ 1967: ಪು. 93, 94, 95) ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಶಾಸನಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಶೈಲಿಯ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಅವು ಬಹುಶಃ ಕೇವಲ ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗಿರುವ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂತು, ನಮಗೆ ಕನ್ನಡ ಲಿಖಿತ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಅದು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದು ಸಂದೇಹವೇ ಇಲ್ಲದಂತೆ ವೇದ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಶಾಸನಗಳ ಕಾಲಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆಯೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದುವು ಎನ್ನಲು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಅದರಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯವಿದ್ದಿರಬಹುದೇನೋ? ಆದರೆ ಅದು ನಮಗೆ ದೊರಕಲಿಲ್ಲ—ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಬಹುದು.

ಮುಂದೆ 9 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ನಮಗೆ ಉಪಲಬ್ಧವಿರುವ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಮೂದರಿಗಳು ಶಾಸನ ರೂಪದಲ್ಲಿವೆ. ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳು ಗದ್ಯರೂಪದಿಂದ, ಕೆಲವು ಪದ್ಯರೂಪದಿಂದ, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಮಿಶ್ರರೂಪದಿಂದ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಅಕ್ಷರ ವೃತ್ತರೂಪಗಳೂ, ದೇಶೀಯ ಛಂದಸ್ಸಿಗೆ ಸೇರಿದ ಅಕ್ಕರ, ಪಿರಿಯಕ್ಕರ, ತ್ರಿಪದಿಗಳೂ, ಕಂದರೂಪಗಳೂ, ಉಳ್ಳ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 700 ರಿಂದಲೇ ಕಾಣಬಹುದು. ಬಾದಾಮಿಯ ಮತ್ತು ಶಿಕಾರಿಪುರದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ತ್ರಿಪದಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿದುದೊಂದೂ ವಿಶೇಷ (ನೋಡಿ, ಕೈಪಿಡಿ, 1955:123—124). ಪದ್ಯವು ಶ್ರೀಕಾರದಿಂದಾರಂಭವಾದರೆ ಮೊದಲನೆ ಪಾದದ ಮೂರನೆ ಅಕ್ಷರ—ಪ್ರಾಸಾಕ್ಷರವೆಂದು ಗಣಿಸುವ ವಿಧಾನ (EC II. ಶಾಸನ 14, 25, 30, 34), ಲ—ಳ ಗಳು ಪ್ರಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛಂದವಾಗಿ ಕ್ಷಳ—ಕುಳ ಭೇದವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವಿಕೆ (EC II. ಶಾಸನ 25) ಮತ್ತು ಅಪರೂಪವಾಗಿ ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸವೇ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ (EC II ಶಾಸನ 37) ಎಂಬ ಮೂರು ತರನಾದ ವೈವಿಧ್ಯವಿದ್ದರೂ, ದ್ವಿತೀಯಾಕ್ಷರ ಪ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಈ ಶಾಸನ ಕವಿಗಳು ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 'ಅತಿಶಯವಿದೆಂದು ಖಂಡಪ್ರಾಸಮನಿಷ್ಠಿಸಿ, ಯತಿಯಂ ಮಿಕ್ಕರ್' ಎಂಬ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರನ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಈ ಶಾಸನಕವಿತೆಗಳಿಂದ ಪುಷ್ಟಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 850 ರ ವರೆಗೆ ಅಧಿಕೃತ

ವಾದ 133 ಶಾಸನಗಳು ದೊರಕಿವೆ (GOKI, 6th & 7th Cen. AD 66+ HGOK 8th to 10th Cen. AD., 67). ಅವುಗಳ ಭಾಷಾಧ್ಯಯನವೂ ನಡೆದು ವ್ಯಾಕರಣಗಳೂ ಪುಸ್ತಕರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಶಾಸನ ಭಾಷಾ ಮರ್ಯಾದೆಯನ್ನು ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಅರಿಯಲು ಸುಗಮವಾಗಿದೆ.⁵ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 8 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗಣ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವೆಂದು ಗುರುತಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಈ ಶಾಸನಗಳ ತುಣುಕುಗಳಲ್ಲದೆ ಗ್ರಂಥರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳು ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದುವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕೇಳುವುದು ಸಹಜ. ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟ ಸಾಮ್ರಾಟ ನೃಪತುಂಗನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾದ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ ಗ್ರಂಥದ ಹೇಳಿಕೆಯಿಂದ ಅದು ಇನ್ನಷ್ಟು ಕಿರಳುತ್ತದೆ. ನೃಪತುಂಗನ ಕಾಲಕ್ಕಾಗಲೇ ಒಂದು ಹಳಗನ್ನಡವಾಗಿದ್ದು ಅವನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಅದು ದೇಸಿಯಲ್ಲವೆಂದಾಗಿತ್ತು (ಸುಂದರವಲ್ಲವೆಂದಾಗಿತ್ತು). ತತ್ಕಾಲೀನ ಕವಿಗಳು ಹಳಗನ್ನಡ (ಅಂದರೆ 9 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಿನ ಕನ್ನಡ)ವನ್ನು ವೇದಾಂತಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಬಾರದು (ಕ. ರಾ. ಮಾ. 1—48, 49, 50) ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾನೆ—ಮಾರ್ಗಕಾರ. ಕಾವೇರಿಯಿಂದ ಗೋದಾವರಿವರೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದ ನಾಡಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ವೈಭವವನ್ನು ಮಾರ್ಗಕಾರ ಕೊಂಡಾಡಿದ ಬಗೆ ಸರ್ವ ಕಾಲಕ್ಕೂ, ಸರ್ವರಲ್ಲೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತುಂಬುವ ವಿದ್ಯುತ್ಕಾಂತವಾಗಿದೆ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನೂ ಕೊಂಡು, ಪರಸ್ಪರರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದೆ, ಸಾವಿರ ತಲೆಯಿರುವ ಆದಿಶೇಷನಿಗಾದರೂ ತಲೆ ನೋವು ಬರಿಸದೆ ಬಿಡದೆ 'ಕನ್ನಡಂಗಳು' ಹಲವಿದ್ದುವು. ಆದರೆ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದ ಸೀಮಾಪ್ರದೇಶವೊಂದಿದ್ದು ಅದು ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆಯಾಗಿ, ಕಾವ್ಯರಚನೆಗೆ ಯೋಗ್ಯವಾದುದಾಗಿತ್ತು. ಕುರಿತೋದದೆಯೂ ಕಾವ್ಯಪ್ರಯೋಗ ಪರಿಣತರಾಗಿದ್ದರೂ ನಾಡವರು.⁶ ಅವರು ಸಹಜ ಚಾತುರ್ಯವಿರುವವರು, ಸುಭಟಾಗ್ರಣಿಗಳು, ಚಿಲ್ವರು; ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪದೋಷ ವೇನಾದರೂ ಕಂಡರೆ ಸರಿ, ಅದನ್ನು ಬಿಡದೆ ಜಡಿದು ಕೆಡೆನುಡಿಯುವವರು. ದೇಶದ

5. ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 1000 ದಿಂದ 1400 ರ ವರೆಗಣ ಕೊಡಗು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ 160 ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷಾವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಈ ಲೇಖಕನಿಂದ ನಡೆದು ಅದು ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ 1972 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. (ಗ್ರಂಥ ಸೂಚಿಯನ್ನು ನೋಡಿ). ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಈ ಕಾಲದ ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಈ ಲೇಖಕನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಸಿ. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ ಎಂಬವರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

6. ಇದು ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯೆಂದು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನೂ, ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿ ನಾವು ತಿಳಿದಿರುವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಓದದವರೂ, ಯಕ್ಷಗಾನ—ತಾಳಮಧ್ಯೆ ಮುಂತಾದ ಕಲಾ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಂಡು, ಆಶ್ಚರ್ಯಕರ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ತಲೆಮಾರು ನಮ್ಮ ಹಿಂದಣದಾಗಿತ್ತೆಂದಾಗ ಮಾರ್ಗಕಾರನ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಜನಪದ ಇಂತಹ ಪರಿಣತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಗಿನ ನಾಡವರೂ, 'ಪೆಗರಣ' ವೆಂಬಂತಹ ಜಾನಪದ ಗಾನ ಕರ್ತನಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಳವಿಸಿ ಬಲ್ಲಿದರಾಗಿದ್ದಿರಬಹುದೇನೋ?

ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಹೀಗಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಶ್ಯವಾಗಿ ಕಾವ್ಯ ಕರ್ತೃಗಳೂ ಇದ್ದು ವಿವಿಧ ವಾದ ಸುಹಿತ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವೇನು? ಅವನ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಚಿರಂತನಾಚಾರ್ಯ ಪುರುಷರು ಇದ್ದರು. ಗದ್ಯ ಪದ್ಯಾಶ್ರಮ ಗುರುತಾಪ್ರತೀತಿಯನ್ನು ಕೈಕೊಂಡವರು ಇದ್ದರು. ವಿಮಳೋದಯ, ನಾಗಾರ್ಜುನ, ಜಯ ಬಂಧು, ದರ್ವಿನೀತ, ಪರಮಪ್ರೀತಿವಿಜಯ ಕವೀಶ್ವರ, ಪಂಡಿತ ಚಂದ್ರ ಲೋಕಪಾಲಾದಿಗಳು ಎಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕಾವ್ಯಕರ್ತೃಗಳು ಇದ್ದರು. ಚತ್ತಾಣ ಬೆದಂಡೆಗಳೆಂಬ ಕಾವ್ಯಪ್ರಭೇದಗಳೂ, ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ಮಾರ್ಗ ಭೇದಗಳೂ ಇದ್ದುವೆಂಬ ಮಾಹಿತಿ ತಿಳಿದರೂ, ಅಂತಹ ಗ್ರಂಥಗಳು ಯಾವುವೂ ಇದುವರೆಗೆ ದೊರೆಯದಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ತಂಬ ಲಾರದ ನಷ್ಟಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅವನು ಹೆಸರಿಸಿದ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರು ಯಾರು ಯಾವ್ಯಾವ ಗ್ರಂಥದ ಕರ್ತೃಗಳೆಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯೂ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿರುವುದು ನಮ್ಮ ನಿರಾಶೆಯನ್ನು ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೂ ಕನ್ನಡ - ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವೆಂದು ಅಂಕಿತವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದೆವು. ಆ ಮೇಲೆ 13 ನೇ ಶತಮಾನದ ಮಧ್ಯಕಾಲದ ವರೆಗೂ ಹಳಗನ್ನಡ, 16 ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ನಡಗನ್ನಡ. ಅಲ್ಲಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಹೊಸಗನ್ನಡಕಾಲವೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೆಲವು ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಎಫ್. ಕಿಟ್ಟೆಲರು (Kittel, F. 1968 xviii—xix) ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ. ಬಿ. ಎಲ್. ರೈಸರು (Rice, B. L. 1884) ನಡಗನ್ನಡವೆಂದು ಒಂದು ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರೂ (ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ 1969 : 182-191), ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿಹಾರರೂ, (ಕೈಪಿಡಿ 1955 : 310-315) ಮೇಲಿನ ನಾಲ್ಕು ವಿಭಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕಾಲಮಾನದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಈ ತರ ವಿಭಜನೆ ಮಾಡುವುದು ಒಂದು ಅಭ್ಯಾಸ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕಾಗಿ - ಭೂಪಟದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸುವ ಅಕ್ಷಾಂಶ - ರೇಖಾಂಶಗಳಂತೆ. ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅದು ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವೆಂದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ, ಭಾಷೆ ಬದಲಾಗುವುದೆಂದರೆ ತೊಟ್ಟ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಳಚಿ ಹೊಸಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವಂತಲ್ಲ. ಬದಲಾವಣೆಯ ಕ್ರಿಯೆ ನಿಧಾನ, ನಿರಂತರ, ಹಾಗೂ ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಗೋಚರ. ಕೆಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಬಿಂದುವಿನ ಆಚೇಚೆಯ ತುದಿಗಳ ಭಾಷಾಪ್ರಭೇದಗಳು ಬಹಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗೊಂಡಿರಬಹುದು. ಆ ಎರಡು ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ಅಕ್ಕ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿರಿಸಿದರೆ, ಅವುಗಳ ಪೃಥಕ್ಕರಣೆಯ ಒಳನೋಟವನ್ನು ಪಡೆಯದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಓದುಗನಿಗೆ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅರ್ಥವೇ ಆಗದೆ, ಅದೊಂದು ಬೇರೆಯೇ ಭಾಷೆಯೆಂಬಂತೆ ಕಂಡೀತು. ಇಂತಹ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಿತಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಾರ್ಪಾಟಾದಂತೆ ಕಂಡರೂ, ಒಂದರೊಡನೊಂದು ನೇರವಾದ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸುಲಭ. ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದ 'ನಿಜವಾಗಿ ಈ ನಾಲ್ಕು ಕಾಲದ ಕನ್ನಡದ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ

ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕನ್ನಡಗಳಾಗಿ ಮಾಡುವಷ್ಟು ಗುರುತರವಾದುದಲ್ಲ. ಎಂದೂ ಹಾಸ್ಟಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ (ನೋಡಿ : ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ 1960 : 23-24). ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಈ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನಡುವಣ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತೋರವಂಚಿ ಗಾದರೂ ಗುರುತಿಸಿ, ಆಯಾ ಕಾಲದ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ದಿಗ್ಗರ್ಶನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಕನ್ನಡವು ಉಳಿದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳೊಡನೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ತೋರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳೇನೆಂದು ಮೊದಲು ನೋಡಬೇಕು. ಮತ್ತೆ ಅದು ತನ್ನ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾಲದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಯಾವ್ಯಾವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತದೆಂದು ವಿವೇಚಿಸ ಬೇಕು. ಇವೆರಡು ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಸಂಗ್ರಹ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.]

1. 2. ಮೂಲ ದ್ರಾವಿಡ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ:

ಮೂಲದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ಕಠಿಣ ವರ್ಣ ಮತ್ತು ಮೃದುವರ್ಣಗಳೊಳಗೆ ಧ್ವನಿಮಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸ (Phonemic Contrast) ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ನಮಗೆ ಕನ್ನಡದ ಮಾದರಿ ದೊರೆಯುವದಿನಿಂದಲೇ ಇದ್ದು ಕಠಿಣ, ಮೃದು ವರ್ಣಗಳಿಗೆ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಜ್ಞೆಗಳಾಗಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣದ್ರಾವಿಡವೆಂಬ ಉಪಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪದಾದಿಯ ಕ ಕಾರವು ಇ, ಎ ಎಂಬ ತಾಲವ್ಯ ಸ್ವರಗಳು ಪರವಾದಾಗ ಚ ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತವೆ.⁷ ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೀಗಾಗದೆ ಮೂಲದ ಕ ಕಾರ ಹಾಗೆಯೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಕೆಯ್—ಗೆಯ್ (ಕ), ಚೆಯ್—ಶೆಯ್ (ತ), ಕಿವಿ (ಕ) ಶಿವಿ (ತ); ದಿಳಿ (ಕ) ಚಿಲಿಕ (ತ); ಕೇನೆ (ಕ). ಚೇನ್ನೆ—ಶೇನ್ನೆ (ತ) ಇತ್ಯಾದಿ. ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮೂಲದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ಚ ಕಾರವಿದ್ದುದು ದಕ್ಷಿಣದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಚುಪ್ಪು (ಮೂ. ದ್ರಾ.) ಉಪ್ಪು (ಕ, ತ, ಮ. ತ. ತು. ಕೊ ಇತ್ಯಾದಿ). ಚೆಯಿಂದ್ (ಮೂ. ದ್ರಾ.) ಐನ್ದ (ತ. ಮ.) ಐದು (ಕ, ತ.) ಐನ್ (ತು). ಸಾರುಜ್ (ಮೂ. ದ್ರಾ.) ಆಜು;—ಆರು (ಕ, ತ, ಮ, ತ). ಉಳಿದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ ಕಾರ ಪ ಕಾರವಾಗದೆ ಪದಾದಿ ಮಧ್ಯ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ ಕಾರ ಪ ಕಾರಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಾಗಿವೆ (Phonemics). ಉದಾ : ಪಾಲಾ—ಹಾಲಾ; ಪಾಡು—ಹಾಡು. ಏ ಕಾರ ಈ ಕಾರಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಾದಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿವೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಏ ವು ರ ದೊಡನೆ ಏ ವು ಈ ದೊಡನೆ ಸೇರಿ ಹೋಗಿವೆ. ಉಳಿದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಮಿಳು ಮಲೆಯಾಳಗಳಲ್ಲಿ, ಇವನ್ನೂ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಾಗಿಸಿದಿವೆ.

7. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕ ಕಾರ ಚ ಕಾರವಾಗುವ ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಯೊಂದು ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಡಾ. ಚಿದಾನಂದ ಮೂರ್ತಿಯವರು ವರದಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. (ನೋಡಿ ಸುವರ್ಣ ಸುಚಯದಲ್ಲಿ ಮೂರ್ತಿಯವರ ಲೇಖನ).

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಸಸಮಂಜಸ ಮತ್ತು ಅಸಮಂಜಸ ಉತ್ತಮಪುರುಷ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿದ್ದ ಅರ್ಥ ಹಾಗೂ ರೂಪ ಭೇದಗಳು ಈಗ ಅಳಿಸಿ ಹೋಗಿವೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಬಹುವಚನಕ್ಕೆ ಉಳಿದಿದೆ. ಪ್ರಥಮಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಗೌರವಾರ್ಥಕ ಏಕವಚನವಾಗಿ ಆತ, ಆಕೆ; ಈತ, ಈಕೆ ಎಂಬ ದೂರಾರ್ಥಕ ಹಾಗೂ ಸಮೀಪಾರ್ಥಕ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ. ಅತಡು, (ಪು) ಆಮೆ (ಸ್ತ್ರೀ) ತಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಯಾವ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ ಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳು ಏಕವಚನದಲ್ಲಿಯೂ, ಬುದ್ಧಿಯಿರುವವುಗಳು, (ಮಹತ್), ಬುದ್ಧಿಯಿರದವುಗಳು (ಅಮಹತ್) ಎಂಬೆರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳು ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿಯೂ ಇದ್ದಿರಲಾರವು; ದಕ್ಷಿಣ ದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾರಾಂತರದಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆಯೆಂಬ ವಾದವಿದೆ (T. P. Meenakshisundaram 1965.2). ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗವಿವಕ್ಷೆ ಅದರ ಮಾದರಿ ದೊರೆತದಿನಿಂದಲೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಯಲ್ಲಿ ಸಂಖ್ಯಾನಾಮವಾಗಿದ್ದ ನಾಲ್ವರ್, ಐವರ್, ಆರುವರ್ ಎಂಬ ರೂಪಗಳಿದ್ದು, ನಾಲ್ಕು ಜನ, ಐದುಜನ, ಆರುಜನ ಅಥವಾ ನಾಲ್ಕು ಮಂದಿ, ಐದು ಮಂದಿ, ಆರು ಮಂದಿ ಎಂಬ ಹೊಸ ರೂಪಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಅನ್ಯಭಾಷೆಗಳ (< ಮರಾಠಿ; < ಮಾಗಧಿ) ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಸೇರಿದುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 14 ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈಚೆಗೆ ಇದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಇವಿಷ್ಟು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ಕನ್ನಡದ ಹೋಲಿಕೆ.

1. 3. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳ ನೈಶಿಷ್ಟ್ಯ:

ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವೆಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾದ ಪ್ರಭೇದದಲ್ಲಿ: —

- (1) ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಸರ್ವನಾಮಪ್ರತ್ಯಯ (Pronominal endings) ಅಥವಾ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಸ್ವರಗಳಿವೆ. ಉದಾ:—ಆನ್,—ಆಳ್;—ಆರ್;—ಓನ್,—ಓರ್; ಒನ್, ಒರ್ ಎಂಬ ಹ್ರಸ್ವರೂಪಗಳೂ ಇವೆ.

ಸೌಖ್ಯಸ್ಥನಾಯ್ದಾನ್ (EC II. 14-4); ಇಬ್ಬಳ್ (EC II. 113-4); ಸ್ವರ್ಗಾಲಯಕ್ಕೇರಿದಾರ್ (EC II, 86-4); ಅಬುದೋನ್ (MAR 1927 : 44-7 HGOK P. 134); ಪಾವು ಮುಟ್ಟಿದೋನ್ (EC II, 24-1); ಬಾಬ್ತೋರ್ (HGOK. P. 40) ಅಬುದೋರ್ HGOK. P. 40).

- (2) ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಸ್ವರ ದೀರ್ಘನಿವಾದಿ:—ಆನ್
ನೋನ್ತೆಯ್ದಿ ದೋರ್ಸಿದ್ಧಿಯಾನ್ (EC II. 25-4)
ಸ್ವರ್ಗಾಗ್ರಮಾನೇರಿದಾರ್ (EC II. 30-4)
- (3) ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ದೀರ್ಘವಾಗಿದೆ:—ಆ
ಕಟ್ಟಪ್ಪಿನಾವೆಟ್ಟಿದುಳ್ ಶ್ರೀಸಂಗಂಗಳ ವೇಟ್ಟ (EC II. 30-1)
ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಾ ಮದುರೆ (EC II. 24-1)
ಧರ್ಮಸೇನ ಗುರವಡಿಗಳಾ ಶಿಷ್ಯರ್ (EC II. 27-1)
- (4) ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪ—ಉಳ್—ಉಳ್ಳೆ, ಎಂಬಂತಾಗಿ ತಮಿಳಿನ
ಪ್ರಚಲಿತ ರೂಪವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.
ಕಟ್ಟಪ್ಪಿನಾವೆಟ್ಟಿದುಳ್—(EC II. 30-1)
ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀ ಅನವದ್ಯನ್ನದಿರಾಪ್ಪದುಳ್ಳೆ
ಉದಿತ ಶ್ರೀ ಕಟ್ಟಪ್ಪಿನುಳ್ಳೆ ರಿಷಿದಿರಿಶಿಲೆ...(EC II. 94-1-3).
- (5) ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ವ ಕಾರವಿರುವುದರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯೇನೂ ಆಗಿಲ್ಲ.
ವೆಟ್ಟಿದುಳ್ (EC II. 30-1) ವೆಳ್ಳಾಡದಾ (EC II. 27-1)
ಸಸಿಮತಿಗನ್ನಿಯವ್ವಂದಂ (EC II. 85-2); ಕೊಱ್ಪುದಿಂತಂ
ವಾಱ್ಪುದರಿದು (EC II. 100-2).

ಎಂಬಂತಹ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿದಂತಹ ರೂಪಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದಗಳಾದ, ಈಗ ನಾವು ಆರ್ವಾಚೀನವೆಂದುಕೊಳ್ಳುವವುಗಳೂ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಸಂಖ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವುಗಳಿಗೆ ವಿರಳವಾದಿವೆ. ಕಾಲ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಈ ಅಪವಾದರೂಪಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಪ್ರಬಲಿಸಿ—ಅವೇ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಮೊದಲು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ರೂಪಗಳು ಅಪವಾದಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಮತ್ತೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ ಹಳಗನ್ನಡವಾಗುವ ರೂಪಪರಿವರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳು ಹ್ರಸ್ವವಾದಿವೆ. ಅಂದರೆ—ಆನ್ > ಆನ್, - ಆಳ್ > -ಆಳ್; -ಆರ್ > ಆರ್; ಎಂದಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲಿನ ಮಾತನ್ನು ನೆನಪಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೆಲವೇಳೆ, ಒಂದೇ ಕವಿಯಿಂದ ರಚಿತವಾದ ಒಂದೇ ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ತರದ ಅಂದರೆ ಪ್ರಾಚೀನ ಆರ್ವಾಚೀನವೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿರಬಹುದು ಬರುವ ಸಂದರ್ಭವಿದೆ. ಉದಾ: ಇದಾನಬ್ಬದೋನ್ ವಾರಣಾಸಿಯನಬ್ಬದೋನ್ (HGOK No. 68;

6-7; P. 134), ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಾದೋನ್ ಅವರ್ಚೀನ ರೂಪ, ಅಜ್ಜಾದೋನ್ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪ.⁸ ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹಳೆಯ ದಿನ್ನೂ ಮರೆಯಾಗದೆ ಹೊಸದಿನ್ನೂ ಬಲವಾಗದಿರುವ ಸ್ಥಿತಿಯಿಂದ ಹಾಗಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ಒಬ್ಬನೇ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನರಿತಿರುವ ಸಂಭವವೂ ಇದೆ. ಹಾಗಿರುವಾಗ ಅವನ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ 8 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಂತರದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದ ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳು ಹ್ರಸ್ವಗಳಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಂದುವೆಂದು ನಾವಿಟ್ಟುಕೊಂಡರೆ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ತಪ್ಪಾಗದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಿಂದು ಸಹಿತವಾಗಿದ್ದ ಪದಗಳು ಬಿಂದು ರಹಿತವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುವುದನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾ: ಬಲ್ಲಹಂಗೆ > ಬಲ್ಲಹಗೆ, ಸಲಿ ಪಂಗೆ > ಸಲಿಪಗೆ, ದೇವರಿಂಗೆ > ದೇವರಿಗೆ (Gai, 1946: 10). 14 ನೇ ಶತಮಾನದ ವರೆಗಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ಮುಂದುವರಿದುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಉದಾ: ಅರಸಿಂಗೆ > ಅರಸಿಗೆ, ಮಕ್ಕಳಿಂಗೆ > ಮಕ್ಕಳಿಗೆ (Gowda, 1972: 210). ಕೇಶಿ ರಾಜನೂ ತನ್ನ ಶಬ್ದಮಂಜರಪರ್ಣದಲ್ಲಿ ಸಬಿಂದಂಕ ಮತ್ತು ಅಬಿಂದಂಕ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ (ಸೂ 46). ಆದುದರಿಂದ ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಇದು ಕಂಡು ಬಂದಿರುವುದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ರೇಫ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರವನ್ನು ದ್ವಿತ್ವರೂಪವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಮ ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಮುಂದುವರಿದು ಅನಂತರ ಸರಳವ್ಯಂಜನವನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದು ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಒಂದು ಕಾಲಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವಿದ್ದ ಮತ್ತು ದ್ವಿತ್ವವಿರದ ರೇಫ ಸಂಯುಕ್ತವ್ಯಂಜನಗಳೊಳಗೆ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಮ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದುದರಿಂದ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದರಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜ ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವ ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದನು. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರೇಫ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾದ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಿಂದೆ ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವವಾಗಿದ್ದ ಪದಗಳು ಸರಳವ್ಯಂಜನಗಳಾದುವು. ದ್ವಿತ್ವೋಚ್ಚಾರಣೆಯ ಪದಗಳು ಬರಹದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತ್ವವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದುವು. ಉದಾ: ಎರ್ಡ್ (ಶಿಥಿಲ ದ್ವಿತ್ವ) > ಎದೆ (ಎಲ್ಡ್ >) ಎರ್ಡ್ > ಎದೆ. ದೀರ್ಘಸ್ವರಾದಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ರೇಫ ಮಾಯವಾಗದೆ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರವೊಂದು ನುಸುಳಿ ಸಂಯುಕ್ತವ್ಯಂಜನಗಳು ಸರಳವ್ಯಂಜನಗಳಾಗುತ್ತವೆ (ನೋಡಿ: ಗೌಡ, 1961).

8. ಅಜ್ಜಾದೋನ್ ಎಂಬುದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯಾತವಾಗಿಯೂ, ಅಜ್ಜಾದೋನ್ ಎಂಬುದು ಆಖ್ಯಾಯಾಗಿಯೂ ಇದೆಯಾದುದರಿಂದ ಈ ಭಿನ್ನರೂಪಗಳು ಬರುತ್ತವೆಯೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ಹೇಳಲು ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಾಲದು.

ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹ ಕಾರ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. 10 ನೇ ಶತಮಾನದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಹಾಡುವೊಗೆ' 'ಹನ್ನಿರ್ವರು' ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ (Gai, 1946:10). 11 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ 14 ರವರೆಗಿನ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಪ > ಹ ವಾಗಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತವೆ. ಕೇಶಿರಾಜನೂ ದೇಶೀಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಎಂದರೆ ಪ ವು ಹ ವಾಗುವುದು ಸುಂದರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಪಂಪ-ರನ್ನಾದಿಗಳ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾಲದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಇದು ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯೊಳಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಕೇಶಿರಾಜ ಅದನ್ನು ಕುರಿತು ಬರೆದುದಾಗಿರಬಹುದು. ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹಳಗನ್ನಡದ ಉತ್ತರಾರ್ಧ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪದಾದಿಯ ವ ಕಾರವೆಲ್ಲ ಬ ಕಾರವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮುಂದಿನ ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬ ಕಾರವಾಗಿಯೇ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ. ಉ ಕಾರವು ರ ದೊಡನೆಯೂ ಉ ಕಾರವು ಳ ದೊಡನೆಯೂ ವಿಲೀನವಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆ 8, 9, 10 ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿದೆ. ಈ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಮುಂದೆ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಆರಂಭದ ತನಕವೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತ ಇದ್ದರೂ, ಅವುಗಳ ಅಪಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿ, ಮುಂದೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತವೆ. ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಉ ಕಾರದ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಗಳು ಅಧಿಕವಾಗಿ ಆದರೆ ಸರಿಯಾದ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಮರೆತುಹೋಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಕೇಶಿರಾಜ ಅದನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವ ರೀತಿ ಹಾಗೂ ಅದು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳು ಉಳ್ಳ ಪದಗಳು ಮೊದಲಾದ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾನೆ (ಶಮದ ಸೂ. 23). ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಉ ಕಾರ ಉ ಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೇ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅದುದರಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜ ಉ ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹಗಳನ್ನೇನೂ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಈ ಉ > ರ ವಾಗುವುದು ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ (Gai, 1946:15). ಉ ಕಾರದ ವ್ಯತ್ಯಯವೂ ಸುಮಾರು ಇದೇ ಕಾಲದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿದೆ (ಅದೇ: 17).

ಆತಂ. ಆತ ಎಂಬ ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಗೌರವಾರ್ಥಕ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಸರ್ವನಾಮಗಳು 9 ಮತ್ತು 10 ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ (ಅದೇ 107). ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಮೊದಲ ಗ್ರಂಥವಾದ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ತೀರ ಸಹಜವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. (ನೋಡಿ. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ, 1968:6-15. 16). ಇದರಂತೆಯೇ ಆಕೆ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಗೌರವಾರ್ಥ ಏಕವಚನರೂಪ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಭಾಷೆಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. 'ಕದಂಬನೊಳ್ ಪೊಳೆದುವಾಕೆಯ ಹಾರ ಮರೀಚಿ ಮಾಲೆಗಳ್'

(ಪಂಪ ಭಾರತ 3-78). ಇದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 11 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕೊಡ ದಿನ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಈಗ ತಿಳಿದಂತೆ ಮೊದಲಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ (Gowda, : 1972 : xxiv).

ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ—ಅನ್ ಎಂಬುದು 7, 8, 9 ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತ 10 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ—ಅನ್ ಎಂಬ ಹ್ರಸ್ವರೂಪದ ಪ್ರತ್ಯಯವೇ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತದೆ (Gai, 1946 : 107). 14 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ—ಅನ (ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈಗ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ—ಅನ್ನ)—ಅ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಶಾಸನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆದೋರಿವೆ (Gowda, 1972 : 220). ಷಷ್ಠಿಯ ದೀರ್ಘದೇಶರೂಪವಾದ—ಅ ಎಂಬುದು 10 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕಾಗುವಾಗ—ಅ—ಎಂಬ ಹ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನೇ ತಾಳಿದೆ. (Gai, 1946 : 107). 11 ಮತ್ತು 12 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ—ಅ ಎಂಬ ದೀರ್ಘರೂಪ ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿದೆ (Gowda, 1972 : xxv, 224). ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದ—ಉಳ್,—ಉಳ್ಳಿ ಎಂಬುದರ ಬದಲು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ—ಒಳ್,—ಅಲ್ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ (Gai, 1946 : 107) ನಡುಗನ್ನಡ ಕಾಲಕ್ಕೆ—ಅಲಿ,—ಲಾ—ಅಲ್ಲಿ—ಒಳಗೆ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಕೇಶಿರಾಜನು—ಉಳ್,—ಉಳ್ಳಿ ಎಂಬುವುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ, ಸಾಹಿತ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅಂದರ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಯೋಗ ಮೊದಲಿನಿಂದಲೇ ಇರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ನಿಷೇಧ ಕೃದ್ವಾಚಿಯಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಸ್ವರವಿರುವ—ಅದೆ (ಉದಾ : ತಪ್ಪಾದೆ) ಎಂದೂ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 7, 8 ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. 9 ಮತ್ತು 10 ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವವಿರುವ ರೂಪವೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ (Gai, 1946 : 106). ಹ್ರಸ್ವರೂಪವೇ ಮುಂದೆ ನಡುಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾದ ಹಳಗನ್ನಡ ನಡುಗನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದ ದೊಡನೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಷೇಧರೂಪದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉದಾ : ಬಂದೆನಿಲ್ಲ ; ಕಂಡೆನಿಲ್ಲ ; ಕೊಟ್ಟೆನಿಲ್ಲ ; ಇತ್ಯಾದಿ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮೊದಲಿಗೇ ನಿಷೇಧರೂಪದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ ; ಉದಾ : 'ಇಲ್ಲೋದಿಸಿದನ್' (ಗೌಡ, 1966). ಇದಲ್ಲದೆ ಧಾತುರೂಪ ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿದ ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದ್ದುವು. ಉದಾ : ಬಾರನ್, ಬಾರಳ್, ಕೊಡನ್, ಬಿಡನ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎರಡು ತರದ ರಚನೆಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯವುಳ್ಳ ಕಾಲಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿದ ಕೃನ್ನಾಮಕ್ಕೆ (Verbal Noun) ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸೇರಿ ನಿಷೇಧರೂಪ ಪ್ರಯೋಗ

ವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಬಂದುದು ಇಲ್ಲ, ಬರುವುದು ಇಲ್ಲ, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇನ್ನೊಂದು ತರದಲ್ಲಿ ಕಾಲಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ ಸತಿಸಪ್ತಮಿ (Infinitive) ಯೊಡನೆ ಇಲ್ಲ ಸೇರಿದ ಪ್ರಯೋಗ ಯಾವಾಗಲೂ ಭೂತಕಾಲ ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ, ಬರಲಿಲ್ಲ, ಬಿಡಲಿಲ್ಲ, ಇತ್ಯಾದಿ, ಕೊಡೆ (< ಕೊಡೆನ್) ಬಿಡೆ (< ಬಿಡೆನ್) ಎಂಬ ಧಾತು ಮತ್ತು ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿದ ಕಾಲಸೂಚನೆಯೇ ಇಲ್ಲದ ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ (ಉದಾ: ಹವ್ಯಕ) ತೀರ ಸಹಜವಾಗಿಯೂ ಇದೆ.

ಸಮಂಚ್ಚಯ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿಯೂ ದೀರ್ಘಸ್ವರವಿದ್ದ—ಊಂ ಎಂಬ ರೂಪ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 7 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದುದು 8, 9, 10 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕಾಗುವಾಗ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ—ಉಂ ಎಂದಾಗಿದೆ (Gai, 1946 : 108). ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದು—ಊ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ—ಉಂ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯುತ ನಾಮದಲ್ಲಿ, ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ನಡುವೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ—ಊ ಎಂಬ ಸಮಂಚ್ಚಯ, ಇತರ ಎಲ್ಲ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಂತೆ ದ್ವಿತೀಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದನಂತರವೇ ಬರುತ್ತದೆ (Gowda, 1972 : 322 : 487).

ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಾಗಿದ್ದ ಪದಗಳು ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ, ಹಳಗನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದ್ವಂದ್ವರೂ, ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 8 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ—ಉ ಕಾರಾಂತವಾದ ಕೆಲವು ಪದಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ, ಉದಾ: ಕಿಡಿಸಿದೊನು, ಕಿಡಿಪೊನು, ಕಳೊನು (8 ನೇ ಶತಮಾನ) ಆಚಾರ್ಯನು, ತಮ್ಮ ಗಾವುಂಡನು, ಮಾರಮಯ್ಯನು (9 ನೇ ಶತಮಾನ), ಪಾತಕನು (10 ನೇ ಶತಮಾನ). ಕೇಶಿರಾಜನು 'ಇನಾಗಮ ವಿಧಿ'ಯನ್ನು ಹೇಳಿದುದರಲ್ಲಿ ಇರುಳ್, ಪಗಲ್ ಎಂಬುವಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪದಿಂದ ಇನಾಗಮವಾಗುತ್ತದೆಂದೂ, ಆಗಳ್, ಈಗಳ್ ಎಂಬೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯತ ವಾಗಿ ಇನಾಗಮವಾಗಬೇಕೆಂದೂ, ಉಳಿದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇನಾಗಮ ದೋಷವೆಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ (ಶಮದ ಸೂ, 118-119). ವ್ಯಂಜನಾಂತ ಪದಗಳು ಸ್ವಟೋಚ್ಚಾರಣೆಯ (Enunciative Vowel) ಕಾರಣವಾಗಿ ಉ ಕಾರಾಂತವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಇಂತಹ ಉ ಕಾರ ಅಲ್ಪಸ್ವರವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ (ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಕುಟ್ಟಿಯಲುಗರಂ) ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ ಪರವಾದಾಗ ಲೋಪವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಈ ಅಲ್ಪಸ್ವರ (half vowel) ಪದನಿಮಗ್ನ ಸ್ವರ (Radical Vowel) ವಾಗಿ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪರಿಣತವಾದುದರಿಂದ. ವೇದಲು ವ್ಯಂಜನಾಂತಗಳಾಗಿದ್ದ ಪದಗಳು ಈಗ ಸ್ವರಾಂತಗಳಾದುವು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೂ ಲೋಪವಾಗದೆ ನಿಲ್ಲುವಂತಾಯಿತು. ಹಾಗೆ ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಕೊಂಡಿಯಾಗಿ ಇನಾಗಮವಾಗುತ್ತದೆ, ಇದು ಸಂದೇಹ ಪೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳುವಂತಲ್ಲಿ, ಅಂತಹ ಪದಗಳು ಇನ್ನೂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವರಾಂತಗಳಾಗದೆ ಇದ್ದು, ಮತ್ತೆ ಕಾಲಾನಂತರದಲ್ಲಿ ಹಾಗಾದುವು—ಎನ್ನಬಹುದು.

1. 4. ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದಕೋಶದಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆ:

ಭಾಷೆಯ ಬಾಹ್ಯರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ಶಬ್ದರೂಪಗಳನ್ನು ದಿಗ್ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ನೋಡಿದೆವು. ಶಬ್ದಕೋಶದ ನೆಲೆಯಿಂದ ಅವಲೋಕಿಸಿದರೆ, ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಕನ್ನಡದ ಮೇಲೆ ಹೇರಳವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಾಸಂಗಿಕವಾಗಿ ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಪದಗಳ ಸಮಾಸ, ಅರಿಸಮಾಸ ದೋಷವೆಂದು ಅದಿಯಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡ ಲಾಕ್ಷಣಿಕರು ಗಮನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸಮಾಸಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದುವು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಕೆಲವು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆನಿಂತುವು ಎಂದೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವೈಯಾಕರಣರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖನಾದ ಕೇಶಿರಾಜ, ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಮೇಲಣ ಗೌರವದಿಂದ ಅವರಿಂದ ಪ್ರಯೋಗವಾದ ಕೆಲವು ಅರಿಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡನು. ಬಿರುದಾವಳಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕ್ರಿಯಾಸಮಾಸದಲ್ಲಿಯೂ ಅವು ಬರಬಹುದೆಂಬುದಾಗಿ ಅವನು ಒಪ್ಪಲೇ ಬೇಕಾಯ್ತು. ಅವನು ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಬಗೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸಿದ್ದಾನೆ: (1) ದೇಶ್ಯ (ನಮ್ಮ ಈಗಣ ಅರ್ಥದ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ), (2) ಸಂಸ್ಕೃತ, (3) ಅಪಭ್ರಂಶ (ಅಥವಾ ಪ್ರಾಕೃತ) — ಇದನ್ನು ತದ್ಭವವೆಂದೂ ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ—(4) ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೂ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಸಮವಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳೊಡನೆ ಬೇರೆ ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಅಥವಾ ತದ್ಭವ (ಅಪಭ್ರಂಶ) ಪದಗಳ ಸಮಾಸವಾದರೂ ದೋಷವಲ್ಲವೆಂದಿರುವ 21 ಪದಗಳು ತತ್ಸಮಗಳೆಂದೂ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾನೆ (ನೋಡಿ: ಕೆದಿಲಾಯ, ಪ್ರ. ಸಂ. 1973:43). ಸಕ್ಕದಮಂ ಮುಱಿಗೊಳ್ಳದೆ ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆಯಿನಚ್ಚಗನ್ನಡಂ ಪೇಟ್ಟುರ ಕೈವೊಕ್ಕ ನಿಧಿಯಿನಿಪಪಭ್ರಂಶ;.....' (ಸೂ. 314) ಎಂದು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಹಟವಾದಿಗಳೆದುರು ಅಪಭ್ರಂಶದ ಶಬ್ದ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ತೆರೆದಿಟ್ಟು, ಅಚ್ಚಗನ್ನಡವೆಂಬಲ್ಲಿ ಅಂದೆಯನ ದೃಷ್ಟಿಯನ್ನು ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ತನ್ನ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ 'ಒಳವು ಮಹಾಪ್ರಾಣಿಗಳ್ ವಿಳಸತ್ಕರ್ಣಾಟಕದೊಳ್' ಎಂದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಶುದ್ಧಗಳ ಪಟ್ಟಿಮಾಡುವಾಗ ಮಹಾಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುದು ಸಹ ಇಂತಹ ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಿರಬೇಕು. ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತ ಭಾಷೆಗಳ ಪ್ರಭಾವ ಬಿದ್ದು ಕನ್ನಡದ ಶಬ್ದಭಂಡಾರ ತುಂಬಿತೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ, ಪಂಪ, ರನ್ನರಂತಹ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಯಮ ಸಡಿಲಿದಂಡಿದ್ದರೂ, ಹದಮೀರದೆ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಚೊಕ್ಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡದೊಡನೆ ಬೆರೆತಿದ್ದರೂ, ಮುಂದೆ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಗಾಡಂಬರದ ಮತ್ತೇರಿ, ಕನ್ನಡದ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟುವಂತಾಯ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತ ಪುರಾಣೇತಿಹಾಸಗಳಿಂದ ನಮಗೀಗ ದೊರೆತ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ಕಾವ್ಯವಸ್ತುಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಿಂದಣ ದೇಶೀಯ ಪಗರಣಗಳು, ಒನಕೆ ವಾಡುಗಳು, ಅಥವಾ ಚಿತ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಬೆದಂಡೆಗಳಂತಹ ಕಾವ್ಯಗಳೇನಾದರೂ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ,

ಅವುಗಳನ್ನು 'ಮಂನ್ನಿನ ಕಬ್ಬಮನೆಲ್ಲ' ಮತ್ತಿನ ಮಾರ್ಗಕಾವ್ಯಗಳು 'ಇಕ್ಕಿ ಮೆಟ್ಟಿದಂಪು'. ವಸ್ತುದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಶರಣಾಗಬೇಕಾದುದು; ಭಾಷೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ನಿಲ್ಲಲಾರದೆಂಬಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾಕ್ಪ್ರಾಧಿವಂ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿಸಿ, 'ಇಕ್ಕಿ ಮೆಟ್ಟುವುದೋ' ಎಂಬಂತೆ ಕೆಲವು 'ಗೂಡಾರದ ಕವಿಗಳು' ಮಾಡಿದರು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತಿಳಿಯಾರಿವಿನ ತನಿವೆಳಗಿನ ಕೆಲವು ಕವಿ ಮುಂದಾಳುಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಂದೋಲನವುಂಟಾಯ್ತು. ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಸಾರ—ಸತ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲ ಹಿರಿದಾದಿ, ಅಪದ್ಧರ್ಮದಂತೆ ಅಪ ಭ್ರಂಶದ ಬೆಂಬಲ ಪಡೆದ ಕನ್ನಡ ಹೊಸ ಚೇತನದಿಂದ ನಿಮಿರಿ ನಿಂತಿತು. ಹಳಗನ್ನಡ ನಡುಗನ್ನಡದ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಶಿವಶರಣರು, 'ವಚನದಲ್ಲಿ (ಶಿವ)ನಾಮಾಮೃತವ ತುಂಬಿ' ಮೊಗದರು. ಕನ್ನಡದ ಜನ ತಣಿಯಿತು; ಕನ್ನಡದ ನೆಲ ನನೆಯಿತು; ಬರಡು ಹಯನಾಯ್ತು; ಕೊರಡು ಕೊನರಿತು. 'ವನವೆಲ್ಲ ನೀವೆ, ವನದೊಳಗಣ ದೇವತೆರೂವೆಲ್ಲ ನೀವೆ'—ಎಂದು ಸರ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಇರುವಿನ ಅರಿವು ಕನ್ನಡದ ಜನಕ್ಕೆ ಸುಲಭ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯಿತು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸುಗ್ಗಿ ಹುಲುಸಾಯ್ತು. ಸಂಸಾರದ ಸಂಕೋಲೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಳಾಗಿ, ಬಾಹ್ಯಾಂಕಾರಗಳೆಲ್ಲವನ್ನೂ ತೊರೆದು, ಸರಳ ಸುಂದರಳಾದ ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕೆ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಡೆಗೆ ಕಿತ್ತಡಿ ಯಾಗಿ 'ಹೆಜ್ಜೆಯ ಮೇಲೆ ಹೆಜ್ಜೆಯನಿಕ್ಕುತ್ತ' ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತ, ಗಿರಿಯ ನವಿಲನ್ನು, ತಳಿತ ಮಾವನ್ನು ನೋಡಿ ಈಶ್ವರ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ, ಹಾಡುತ್ತ ಹೋಗು ತ್ತಿರುವಂತೆ, ಛಂದೋಬುಧವಿಲ್ಲದೆ, ದೀರ್ಘ ಸಂಸ್ಕೃತೋಕ್ತಿಗಳ ತೊಡರಿಲ್ಲದೆ, ಸರಳ ಸುಂದರ ಳಾದ ಕನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯದೇವಿ, ವಚನಗಳ ನಡೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಪಂಡಿತ ಪಾಮರರಿಗೆ ಮಂಗಳದರ್ಶನ ಮಾಡಿಸಿದಳೆಂಬುದು ದಿವ್ಯ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣ ಚಳವಳಿ ಸ್ವಲ್ಪಕಾಲ ಮಾತ್ರ ಉಜ್ವಲಿಸಿ ಭೂವ್ಯೋಮಗಳನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಿ, ತಣ್ಣ ಗಾಯ್ತು. ಆದರೂ ಕನ್ನಡ ನುಡಿ, ಹೇಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯದ ಸೊತ್ತೋ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಜ್ಞಾನಾನುಭವಗಳೂ ಅವರದೇ ಹಕ್ಕು; ಕೇವಲ ರಾಜಾಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಪುಣ್ಯವಂತ ರೆದುರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನೃತ್ಯ ಮಾಡಿ ಮನರಂಜನೆ ನೀಡುವ ನರ್ತಕಿಯೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಸರಸ್ವತಿ; ಅವಳು ಜನಮನದಲ್ಲಿ ಕುಣಿಯುವ ಅಖಂಡ ಜ್ಞಾನದಾಯಿ; ದೇವಿ ಭುವನೇಶ್ವರಿ; ಎಂಬುದು ಒಮ್ಮೆಗಾದರೂ ಕರ್ಣಾಟಕದಲ್ಲಿ ತೋರಿಬಂದು ಅದು ಮುಂದಣ ಹರಿದಾಸ ಪಂಥದವರಲ್ಲಿಯೂ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಮುಂದುವರಿಯಿತು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕಕ್ಕೆ ಮೇಲಿಂದ ಮೇಲೆ ಪರಕೀಯ ಧಾಳಿಗಳು, ವಿಪತ್ತುಗಳು, ಬಂದರಗಿದುವು. ಜನ ಜೀವನ ತತ್ತರಿಸಿ, ಮತ್ತೆ ಕತ್ತಲ ಕವಿಯಿತು, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ರಾಜಾಶ್ರಯ ಪಡೆದು ಅಲ್ಪಸ್ವಲ್ಪ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳ ರಚನೆಯಾಯ್ತು. ಮತ್ತೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ವಾದ್ವಿಲಾಸ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಬೆರೆತುಕೊಂಡಿತು.

ನಡುಗನ್ನಡದ ಕಾಲದಿಂದ ವಿದೇಶೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ವಾಣಿಜ್ಯಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ಅನ್ಯದೇಶ್ಯ ಪದಗಳೂ ಕನ್ನಡ ವಾಗ್ದೇವಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಬಂದುವು. ಪೋರ್ಚುಗೀಸರಿಂದ ಅಲಮಾರು, ಜನ್ನಲ್, ಪಾದ್ರಿಗಳು, ಪರ್ಸಿಯನ್‌ನಿಂದ ಜಮೀನು, ದಸ್ತಾವೇಜು, ರಸ್ತೆ, ಮೇಜುಗಳ ಸರಬರಾಯಿ, ಮಂಸಲ್ಮಾನ ಆಳಿಕೆಯಿಂದ ಅನಾಮತ್ತಾಗಿ, ಇಲಾಖೆ, ಕಾಯದೆ, ಖಜಾನೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ನಾಜೂಕಾಗಿ ಬಂದುವು. ಅಂತಸ್ತು, ಅಂದಾಜು, ಅತ್ತರಂಗಳು ಇನಾಮು, ವಸೂಲು ಬಂದುವು, ದರ್ಜಿಗಳು, ಅರ್ಜಿಗಳು, ದಿವಾನರ ದರ್ಬಾರು, ದಲ್ಲಾಳಿಗಳ ರೊಕ್ಕ ಮಜೂರಿ, ದಿವಾಳಿ, ರಾಜಿಯ ರುಜು, ಲಂಚದ ರೂಪಾಯಿ, ವಕೀಲರು ಬರೆದುಕೊಟ್ಟ ಮಾಯಿದೆಯ ತಗಾದೆಗೆ ಬಾಕಿಯೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಲಂಗು ಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ತುಂಬಿದ ಇಂತಹ ಶಬ್ದಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಇಂದಿಗೂ ಸರಕಾರದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಜಾಸ್ತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

1. 5. ಪಶ್ಚಿಮದೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನ:

ಹದಿನೆಂಟನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿಗೆ ಆಂಗ್ಲೇಯರ ಸಂಪರ್ಕವಾಯಿತು. ಆ ಮೇಲೆ ಬಂದ ರಾಜಕೀಯ ದಾಸ್ತದಲ್ಲಿ ಭಾರತವೆಲ್ಲವೂ ತೆವಳುವಂತಾದಾಗ, ಆಂಗ್ಲ ಪದಗಳು ಕೆಲವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಲವಾಗಿ ಲಂಗರು ಹಾಕಿವೆಯೆನ್ನಬೇಕು. ಆದರೆ ಪದ ಕೋಶಕ್ಕೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬೀಳುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪಶ್ಚಿಮದ ಗಾಳಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಿತು. ಹೊಸ ವಿಚಾರ ದೃಷ್ಟಿಯೊಂದು ದೊರೆತದರಿಂದ, ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರೇ ಇಲ್ಲಿನ ಕಲೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಾಷೆಗಳ ಪುನರುತ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಕರ್ತರಾಗಿ, ಕಾರ್ಯರಂಗಕ್ಕಳಿದುದರಿಂದ, ವೇಶೀಯ ಪಂಡಿತರಲ್ಲೂ ಉತ್ಸಾಹದ ತೆರೆಯಾಡಿತು. 19ನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟಿಲರು, ಕನ್ನಡ ಕೋಶವನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಹಳಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದರು. ಬಿ. ಎಲ್. ರೈಸರು ಶಾಸನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು. ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿಯವರು, ಗ್ರಂಥಮಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಅನೇಕ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳಕಿಗೆ ತಂದರು. ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಕನ್ನಡ ಕವಿಚರಿತೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಮೂರು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪತ್ತು ಎಷ್ಟಿದ್ದೊಡ್ಡದೋ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಎಷ್ಟೆಲ್ಲ ಹಿರಿಯ ಜೀವಗಳು ಶ್ರಮಿಸಿವೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಎಂಬ ಸಂಸ್ಥೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಿ, ಅದು ಕನ್ನಡದ ಬಾವುಟ ನಾಡಿನ ದಿಗಂತಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರುವಂತೆ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಯಿತು. ಬಿ. ಎಂ. ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯನವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರಮ್ಯಕಾವ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿ, ಮುಂದೆ ಬರುವ ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಪಂಜೆ ಮಂಗೇಶರಾಯರು, ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರರು, ಸಣ್ಣ ಕತೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ದೊಡ್ಡ

ಆಜ್ಞಂದಿರಾದರು. ಗೋವಿಂದ ಪೈ, ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ. ಗೋಕಾಕ, ಕಾರಂತ, ಮಂಗಳಿ ಮುಂತಾದವರು ಹಿರಿಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ನಾನಾ ತರದ ಕೃತಿರಚನೆ ಮಾಡಿ ಕನ್ನಡ ನುಡಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಜೀವಸತ್ವಗಳಂತಾದರು. ಈಗ ಎಳೆಯ ಪರಂಪರೆ ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಭಾಷೆಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯ ಸಂಶೋಧನೆ, ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪತ್ತುಗಳಾದ ಜಾನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕತೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣ, ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದು, ಕನ್ನಡಿಗರು ತಮ್ಮ ಭಾಷೆಯ ಬಗೆಗೆ, ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಆಡಂಬರವಿಲ್ಲದೆ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವುದು ಕೇವಲ ನಾಡು—ನುಡಿಯ ಬಗೆಗಿನ ಅಂಧಪ್ರೇಮವಲ್ಲ ಎಂದು ಸಂತ್ರಪ್ತಿ ಪಡುವಂತಾಗಿದೆ. ಕುವೆಂಪು ಅವರು ಹಾಡಿದಂತೆ ಕರ್ಣಾಟಕ ಸರಸ್ವತಿಯ ರಚಿಸಿದ ನಿತ್ಯ ಸಚಿವ ಮಂಡಲಿ ಕರ್ಣಾಟಕ ಹೃದಯ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಳುತ್ತಿದೆ. ನೃಪತುಂಗನು ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ, ಪಂಪನು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿ, ರನ್ನ ಜನ್ನ ನಾಗವರ್ಮ ರಾಘವಾಂಕ ಹರಿಹರ. ಬಸವೇಶ್ವರ ನಾರಣಪ್ಪ, ಮುದ್ದಣ ಷಡಕ್ಷರರೇ ಮೊದಲಾದವರು ಮಂತ್ರಿವರ್ಯರಾಗಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಬೆಳೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ಣಾಟಕವೆಂಬ ಹೆಸರು ಬರಿಯ ಮಣ್ಣಿಗಲ್ಲ; ಬರಿಯ ಭಾಷೆಗಲ್ಲ; ಕರ್ಣಾಟಕ ಎಂಬುದು ಮಂತ್ರ; ಅದು ಶಕ್ತಿ; ಕಾವ, ಕೊಲುವ ಬಲವ ಬಲವ ಪಡೆದ ದೇವಿ.

2

1		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
---	--	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----

ಕನ್ನಡದ ಈಗಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು

ಒಂಬತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಹೇರಳ ವಾದಿದ್ದುವೆಂದೂ, 'ವಾಸುಗಿಯಂ ಬೇಸರಂಗಂ' ಎಂದೂ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಇಂದಿಗೂ ಉಳಿದಿದೆ. ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ಅಡ್ಡಿ, ಆತಂಕಗಳು ಇದ್ದ ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಯಾಣ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಒದಗಿ, ಜನರಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಹೊಕ್ಕು ಬಳಕೆಯಾಗುವ ತನಕ, ಇಂತಹ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿದು, ಆ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದನಂತರ ಅವುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜ ವಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಕಾರಣಗಳಿಂದ, ಅನ್ಯ ಭಾಷಾಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಳೊದಗಿದುದರ ಕಾರಣವಾಗಿ ಕೆಲಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳೊದಗುತ್ತವೆಂಬುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಈಗ ನಮಗೆ ಹೊಳೆದು ತೋರುವ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದ ಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ (ಮೈ. ಕ.) ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡ (ಮಂ. ಕ.) ಮತ್ತು ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ (ಧಾ. ಕ.) ಗಳು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ನಮಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವುದು 'ಬರಪಂಬೊಕ್ಕ' ಭಾಷೆಗಿಂತ ಜನರು ದಿನಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋ ಗಿಸುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಈ ಬಳಕೆಯ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿ ಅಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲೊಮ್ಮೆ ಬರಹದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ನುಸುಳುವುದುಂಟು. ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಅದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಾಗಿ ಪಾಕಗೊಂಡು 'ಕಡೆದಜ್ಜಿವಿಕ್ಕದೊಳ್ಳಣಿಯಾಗಿ' ಮೋಹಿಸುವುದೂ ಉಂಟು (ಯೊಂಡ್ಕಡ್ಕ ರತ್ನನ ಪದ್ಯೊಳು ಮತ್ತು ದ. ರಾ. ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಹಲವು ಕವಿತೆಗಳು).

ಕನ್ನಡ ನಾಡು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಒಂದಾದ ಮೇಲೆ, ಶಾಲೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಸಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಮಂಖ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪ್ರಾಂತಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪದಗಳು, ರಚನೆಗಳು ಮೈಗೊಂಡು ಇನ್ನೊಂದು ಹೊಸ ಭಾಷೆಯ ಉಗಮವಾಗುವುದೋ ಎಂಬಂತಿದೆ. ಇದು ಬಹುಶಃ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಬಳಕೆಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಏಕತೆಯನ್ನು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ, ಅದು ಬೇಕೇ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ವಿಷಯಗಳು, ಅಭಿರುಚಿ ಮತ್ತು ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನನುಸರಿಸಿ, ಚರ್ಚಾಸ್ಪದವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ವೈವಿಧ್ಯ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಗಿರಿ, ದರಿ, ಬೆಟ್ಟ ಬಯಲುಗಳಂತೆಯೇ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ. ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮ ಮಟ್ಟವಾಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಅದುದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಪ್ರಯತ್ನ ಬಯಲಿನಿಂದ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗ, ಒಂದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಎರಡು ದಡಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಸೇತುಬಂಧನ ಮಾಡುವಷ್ಟಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು.

ಪ್ರಾಂತಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಾವುವೆಂದು ನಾವು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸ ಹೊರಟರೆ ನಮಗೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಸೀಮಾರೇಖೆಯನ್ನೇಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ. ಒಮ್ಮೆ ಮೈ. ಕ. ಮ. ಕ. ಗಳೊಳಗೆ ಸಾಮ್ಯ, ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಮ. ಕ. ಧಾ. ಕ. ಗಳೊಳಗೆ ಸಾಮ್ಯ. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಮೈ. ಕ. ಧಾ. ಕ. ಗಳೊಳಗೆ ಸಾಮ್ಯ ಎಂಬಂತಹ ಸಂಮಿಶ್ರ ಚಿತ್ರಣ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳೊಳಗೆ ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗೋಚರಿಸುವುದು ಕೆಲವು ಪದಗಳ ಮತ್ತು ದೇಶ ನುಡಿಯ ಹಾಗೂ ಸ್ವರಭಾರ ಮತ್ತು ಸ್ವರ ಯಾನಗಳ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ. ಭಾಷೆಯ ಯಾವ ಯಾವ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯ ಭೇದಗಳೊಡಗುತ್ತವೆಂದು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಂಗಡಿಸಿ ನೋಡಬಹುದು.

2. 1. ಸ್ವರ ಮತ್ತು ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಾಮ್ಯ ಭೇದಗಳು:

(1) ಸರಳ ವ್ಯಂಜನಗಳು:

ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಮೂರು ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವೇ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪರಭಾಷೆಯಿಂದ ಎರವಲಾಗಿ ಬಂದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕೆಲವು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಒಂದು ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಒಂದರಲ್ಲಿಲ್ಲದುದು ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿದೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳು ವಿದ್ಯಾವಂತರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುವುವು, ಸ, ಶ, ಷ ಗಳೆಂಬ ಮೂರು ಉಷ್ಮಗಳು ಉಳಿದಿವೆ. ಆದರೆ

ಶ ಮತ್ತು ಪ ಗಳೊಳಗೆ ಅಂತರವು ಕಡಿಮೆ. ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೇನೆ. ಮೂರೂ ಉಷ್ಣಗಲನ ಉಳಿದಿವೆ. ಅನುನಾಸಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಇ ಹೊರಂತೂ ಉಳಿದ ನಾಲ್ಕು ಸ್ವನಿಮಗಳಾಗಿವೆ. ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳ ಬಳಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಂತ್ಯ ಗನುಸರಿಸಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಡಾ|| ಆರ್. ಸಿ. ಹಿರೇಮಠರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. (R. C. Hiremath, 1962,-17) ಉಷ್ಣಗಲನ ಸ, ಶ ಮಾತ್ರ ಇವೆ. ಬೇರೆ ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಮ್ಯವೇ ಮೂರೂ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿ ಸುತ್ತದೆ.

ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ f, z; ಗಳನ್ನು ಸ್ವನಿಮಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇವೆ ರಡೂ ವಿದೇಶೀಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುವಂಥವುಗಳು. ಇವುಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ, ಜ ಗಳೆಂದೇ ಉಚ್ಚರಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಮೂತನ್ನು ಈ ಮೂರೂ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೆ ಸಮವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಚ ವರ್ಗದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮ. ಕ. ಮೈ. ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ (ಬಳ್ಳಾರಿ ಮತ್ತು ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ) ಚ, ಜ ಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ತ್ಲ, ದ್ವಗಳೆಂದು ರೂಪಾಂತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಹುಶಃ ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಮರಾಠಿ ಭಾಷೆ ಗಳ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದಾಗಿರಬಹುದು.

(2) ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು:

ಧಾ. ಕ. ಮತ್ತು ಮೈ. ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರಗಳು ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಲೋಪವಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ, ಅನೇಕ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು ದೇಶೀಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಿದ್ಧಿಸಿವೆ. ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಿಯೆ ವಿರಳವಾಗಿದೆ. ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಡಕಾರದ ಹೊರತು ಉಳಿದ ಕಠಿಣ ಮತ್ತು ಮೃದು ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಯುಕ್ತತೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಠಿಣ ಅಥವಾ ಮೃದು ವ್ಯಂಜನಗಳೊಡನೆ ಅವಧೀಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು, ಅಥವಾ ಅನು ನಾಸಿಕಗಳು ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಸಂಯುಕ್ತತೆಯುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಬುದ್ರು, ತಿಂದ್ರ, ಬರ್ತೇನೆ, ಕೊಡ್ತೇನೆ, ಬಂತು, ಸಂಕ, ಸಂಗ, ಅಂಚೆ, ಅಂಜು, ಅಂಟು, ಗಂಡು, ಅತ್ತಾಗಿ, ಇತ್ತಾಗಿ, ಹತ್ತು, ತಂಪು, ಚೊಂಬು ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

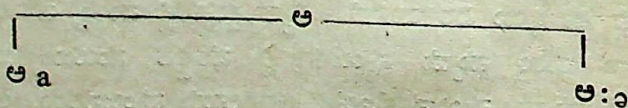
ಮೈ. ಕ. ಧಾ. ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ, ಕಠಿಣ ಮತ್ತು ಮೃದು ವ್ಯಂಜನ ಸಂಯೋಜನೆ ಹೃದು ಮತ್ತು ಕಠಿಣ ವ್ಯಂಜನ ಸಂಯೋಜನೆ, ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಹತ್ತು ಅನುನಾಸಿಕ, ಅಥವಾ ಅವಧೀಯ ವ್ಯಂಜನಗಳ ಸಂಯೋಜನೆಗಳು ಸಾಧಾರಣ ವಾಗಿವೆ. ಉದಾ: ಹಾಕ್ತ, ಹಾಕ್ತ, ಕಾಗ್ತ, ಅದ್ತ, ಅಕ್ಕಡ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ. ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಲೋಪವಾಗದೆ ಇವುಗಳು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯೂ ಇವೆ.

(3) ಸ್ವರಗಳು:

ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಸ್ವರೋಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮ. ಕ. ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಸ್ವರ ಸಂಕೇತಗಳು ಉದ್ಭವವಾಗಲಿಡೆಯಿಲ್ಲ. ಆ ಆ, ಇ ಈ, ಉ ಊ, ಎ ಏ, ಒ ಓ ಎಂಬ ಸ್ವರಗಳು (ಬರಹದಲ್ಲಿ ಐ ಔ ಎಂಬ ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಗಳು) ಅದರಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವರ ಸ್ವನಿಮಗಳು.

ಮೈ. ಕ., ಧಾ. ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳಲ್ಲದೆ ಋ, ಌ ಮತ್ತು ಁ ಎಂಬ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವರ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ. ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಋ ಮತ್ತು ಌ ವಿದೇಶೀಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತವೆ. ಬ್ಯಾಂಕು [baenk] ಲಾಯರ್ [Loyar] ಋ ಕೃಚಿತ್ತಾಗಿ, ಹ್ಯಾಗೆ ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಬರುವುದೂ ಉಂಟು. ಌ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ದೇಶೀಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ತಂದೆ (ಕ್ರಿಯಾಪದ) ತಂದೆ (ನಾಮಪದ); ಆದರೆ ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಇವು ಮೂರಕ್ಕೂ ದೇಶೀಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಬರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ. ಇವು ದೇಶೀಯ ಪದಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಣಿಸುವುದಾದರೂ ಸ್ವನಿಮಗಳೆಂದು ಪರಿಗಣಿತ ವಾಗುತ್ತವೆ.

ಆ ಎಂಬ ಸ್ವರಮೂಲದಿಂದ ಈಗ ಪರಸ್ವರ ಅರ್ಥವಿರೋಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ವನಿಮಗಳಾಗಿವೆ.

ಅ:ಗ:ಸಿ/agsasi/ 'linseed'

ಅಡಿಗಿ/adigi/ 'hidden'

ಕರಿ/kari/ 'call'

ಕಟ್ಟಿ/katti/ 'pavement'

ಕಸಿ/kasi/ 'thread'

ಕತ್ತಿ/katti/ 'ass'

ಮರಿ/mari/ 'forget'

ಅ:ಗ:ಸಿ/agsasi/ 'village gate'

ಅ:ಡಿಗಿ/adigi/ 'cooking'

ಕ:ರಿ/kari/ 'fry, charcoal'

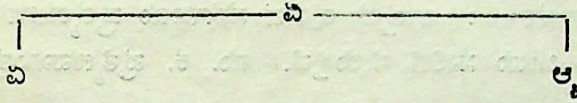
ಕ:ಟ್ಟಿ/katti/ 'having tied'

ಕ:ಸಿ/kasi/ 'snatch'

ಕ:ತ್ತಿ/katti/ 'sword'

ಮ:ರಿ/mari/ 'young of an animal'

‘ಪು’ ಎಂಬ ಸ್ವರೂಪಮೂಲದಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ವನಿಮಾಗಳಾಗಿವೆ.

ಪೇಟಿ/pe : ti/ 'harmonium'

ಬೇಡಿ/be : dri/ 'pl. ask.'

ಸೇವೆ/se : ve/ 'worship.'

ಕೇಡು/ke : du/ 'trouble'

ಬೇಯು, be : yu/ 'to boil'.

ಪ್ಯಾಟಿ/pæti/ 'town'

ಬ್ಯಾಡಿ/bædri/ 'don't want pl'.

ಸ್ಯಾವೆ/sæve/ 'a kind of grain'

ಕ್ಯಾಡೆ/kæda/ 'n. of a village'

ಬ್ಯಾಟಿ/bæti/ 'hunting'

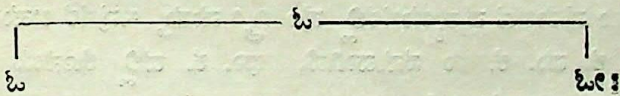
ಚ್ಯಾಟಿ/cæti/ 'whip'.

ಚ್ಯಾ/çæ/ 'tea'

ಮಂಗ್ಯಾ/mangæ/ 'monkey'

ಏಕಾರವು ಪದಾದಿ ಮತ್ತು ಪದ ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಕಾರವು ಪದಮಧ್ಯ ಮತ್ತು ಪದಾಂತಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ.

ಓಕಾರವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇಬ್ಭಾಗಿಸಿ ಈಗ ಎರಡು ಸ್ವನಿಮಾಗಳಾಗಿವೆ.

ಕೋಲಿ/ko : li/ 'branch of a tree'

ಕೋಟಿ/ko : ti/ 'a crore'

ಕೋರಿ/ko : ri/ 'a blanket'

ಕೋಲಿ/ko : li/ 'room'

ಕೋಟಿ/ko : ti/ 'fortress'

ಕೋರಿ/ko : ri/ 'elephant's tusk'

ಕೋಣಿ/ko : ni/ 'a room'

ನಾವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಪ್ಯು, ಕ, ಪು, ಕ, ಗಳ ಎಕಾರಾಂತ ಪದಗಳು ಧಾ, ಕ, ದಲಿ ಇಕಾರಾಂತಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾ : ಮನೆ—ಮನಿ, ತನೆ—ತನಿ, ಕಡೆ—ಕಡಿ

ಕ್ರಿಯಾವದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೈ. ಕ. ಮ. ಕ. ಮತ್ತು ಧಾ. ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸ್ವರ ಸಾಮ್ಯ—ಭೇದಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

ವರ್ತಮಾನಕಾಲ: ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೈ. ಕ. ಧಾ. ಕ. ಗಳು ಒಂದು ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಮ. ಕ. ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
—ಈನಿ	—ಏನೆ	—ಈನಿ
—ಈವಿ	—ಏವೆ	—ಈವಿ

ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರು ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಭಿನ್ನತೆಯು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
—ಈ (ಯ)		
—ಈಯ: (ಈಯೆ)	—ಇ	—ಇ ಕೆಲವೇಳೆ
		—ಈಡಿ
—ಈರಿ (ಈರ)	—ಈರಿ	—ಈರಿ

ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಇಕಾರ ಮಾತ್ರ ಧಾ. ಕ ಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೋಲಿಕೆಯುಳ್ಳದ್ದಾದಿದೆ. ಬಹುವಚನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೂರೂ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಏಕತೆಯಿದೆ.

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಪುಂ. ಸ್ತ್ರೀ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ಬಹುವಚನ ರೂಪ ದಲ್ಲಿ ಮೈ. ಕ. ಮ. ಕ. ಗಳು ಸಮವಾದಿವೆ, ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ವರವು—ಎ ಕಾರದ ಬದಲು—ಆಕಾರವಾದಿದೆ.

ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
—ಆನೆ	—ಆನೆ	—ಆನೆ
—ಆಳೆ	—ಆಳೆ	—ಆಳೆ
—ಆರೆ	—ಆರೆ	—ಆರೆ

ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ದೂರರೂಪ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದಿವೆ:

ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
—ತೆ, ದೆ,	—ಅದೆ, ಇದೆ	—ತೆ, ಅ: ಯ್ತೆ
—ಫೆ	—ಅವೆ, ಇವೆ	—ಅವು

ಕನ್ನಡದ ಈದಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು

27

ಭೂತಕಾಲ:

ಉತ್ತಮಪುರುಷದ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಬಹುವಂಚಿಗೆ ಮೂರಕ್ಕೂ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮೈ. ಕ., ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೂಪ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
—ಎ	—ಎ (ನು)	—ಎ (ನಿ)
—ವಿ	—ವಿವು	—ವಿ

ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷದ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ವಿಭಿನ್ನ ರೂಪಗಳು ಕಂಡರೂ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮೂರಕ್ಕೂ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ. ಧಾ. ಕ. ಮತ್ತು ಮ. ಕ. ಗಳ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಪಾಕ್ಷಿಕ ಸಾಮ್ಯ ಕಾಣುವುದೂ ಇದೆ.

ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
—ಏ	—ಏ. ಇ	—ಇ
—ರಿ	—(ಇ) ರಿ	—ರಿ

ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಮ. ಪು. ಬ. ವ. ದ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯದ ರಿ ಎಂಬುದರ ಬದಲು ಇ ಮೂತ್ರ ಬರುವುದಿದೆ. ಆಜ್ಞಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾ: ಕೂಡಿ, ಬನ್ನಿ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಇದು (=ರಿ) ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಬಂದೇ ತೀರಬೇಕು.

ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವೇ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
—ಅ	—ಅ (ನು)	—ಅ
—ಈ	(ಅ) ಈ	—ಲು
—ರು	(ಅ) ರು	—ರು
—() ತು	(ಇ) ತು	—ತು
—ವ	—ಉವು	—ವು

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲಿ (ಅಪರೂಪವಾಗಿ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಕೂಡ) ಬಹುವಚನರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲೊಂದು ಸ್ವರ ಮ: ಕ. ದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಭೂತಕಾಲದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ ಕ್ರಿಯಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರು ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತವಿದೆ. ಉದಾ: ತಿಂದೇನು, ತಿಂದೇವು, ತಿಂದೀ, ತಿಂದೀರಿ, ತಿಂದಾನು, ತಿಂದಾಳು, ತಿಂದಾರು, ತಿಂದೀತು, ತಿಂದಾವು.

ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವಾಗ ಬರುವ ಪ್ರತ್ಯಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಮೂರೂ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ:

ಮೈ. ಕ.

ಮ. ಕ.

ಧಾ. ಕ.

—ಏ

—ಒ:

—ಆ:

ಬರುತ್ತಾನೈ

ಬರುತ್ತಾನೋ:

ಬರುತ್ತಾನ:

(4) ಸ್ವರ ಯಾನಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವರ ಭಾರಗಳು:

ಮೊದಲಿಗೆ ನಮಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಗೋಚರಿಸುವುದು ಇವುಗಳ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ. ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕೆಲಸವಾದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ಈ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯವುಳ್ಳವು, ಎಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾದುವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ ಸದ್ಯ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಹೇಳಲೇನೂ ಬರುವಂತಿಲ್ಲ.

2. 2. ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಸಾಮ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು:

(1) ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ:

ಇದೆ, ಇವೆ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಮ. ಕ, ಮೈ. ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಅದೆ, ಅವೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಇದೆ. ಅದೆ, ಅವೆ ಎಂಬೀ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಧಾತುಮೂಲದಿಂದ ಬಂದುವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಉಂಟು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಮ. ಕ. ಧಾ. ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರೂ ಬರುತ್ತವೆ.

ಓಣ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಉಪಯೋಗ ಮೈ. ಕ. ಮತ್ತು ಧಾ. ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವಂತೆ ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಉದಾ: ಮೈ. ಕ.

ಮ. ಕ.

ಧಾ. ಕ.

ಹೋಗೋಣ

ಹೋಗುವ

ಹೋಗೋಣ

ಮಾಡೋಣ

ಮಾಡುವ

ಮಾಡೋಣ

ಕನ್ನಡದ ಈದಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು

29

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ನಾಮರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಳಗಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕ ಸರ್ವನಾಮದ ಪ್ರತ್ಯಯದ ದುಕಾರ ಲೋಪವಾದಿದೆ. ಮ. ಕ. ಮತ್ತು ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ದುಕಾರ ಲೋಪವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಉದಾ: ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
ಮಾಡೋಕೆ	ಮಾಡೋದಕ್ಕೆ	ಮಾಡೋದಕ್ಕ
ಕೊಡೋಕೆ	ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ	ಕೊಡೋದಕ್ಕ

ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ಹಿಂದೆ ಓ ಸೇರಿದ ಕ್ರಿಯಾ ಧಾತು ವಿನ ಪ್ರಯೋಗ ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿದೆ. ಧಾ. ಕ. ಮತ್ತು ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯದ ದುಕಾರ ಸೇರಿದೆ.

ಉದಾ: ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
ಬರೋಲ್ಲ	ಬರೋದಿಲ್ಲ	ಬರೋದುಲ್ಲ
ಕೊಡೋಲ್ಲ	ಕೊಡೋದಿಲ್ಲ	ಕೊಡೋದುಲ್ಲ
ಮಾಡೋಲ್ಲ	ಮಾಡೋದಿಲ್ಲ	ಮಾಡೋದುಲ್ಲ

ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳು, ಕೋ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗೂ ನಿಯತವಾದಿ ಎಲ್ಲ ಧಾತುವಿನೊಡನೆಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ನಿಂತೋ, ಕೂತೋ, ನೋಡೋ ಎಂಬಂತೆ.

ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನವಲ್ಲದೆ ನಾಮಪದ—ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ—ಕೋ ಸೇರುವ ಪ್ರಯೋಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಆಟ ಆಡೋ, ಸಿನೆಮಾ ನೋಡೋ, ಪಾಠ ಓದೋ ಇತ್ಯಾದಿ. ಮೈ. ಕ. ವನ್ನೇ ಧಾ. ಕ. ವು ಈ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಬಳಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ+ಬಿಟ್ಟು ಎಂಬಂತಹ ರಚನೆಯೊಂದು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಿಟ್ಟು ಎಂಬುದು ನಿಯತವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಹೋದಿ ಬಿಟ್ಟು ಬಂದೆ, ಹೇಳಿಬಿಟ್ಟು ಹೋದೆ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಆಗಬಹುದು ಎಂದಾದರೆ ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಆದೀತು, ಕೆಲವೇಳೆ ಆಯ್ತು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಮೈ. ಕ., ಮ., ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ ; ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಇದು ಆತಂ ಎಂದು.

(2) ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಾಮ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು :

ಆತ, ಆಕೆ. ಈತ, ಈಕೆ ಎಂಬುದು ಏಕವಚನದ ಗೌರವಸೂಚಕ ಸರ್ವನಾಮವು ಮೈ. ಕ., ಧಾ. ಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಇದು ಅಪೂರ್ವ. ಅವನು, ಅವಳು, ಇವನು, ಇವಳು ಎಂಬ ಏಕವಚನ ; ಅವರು, ಇವರು, ಎಂಬ ಬಹುವಚನಗಳೆಂಬ ಎರಡೇ ತರದ ರೂಪಗಳಿವೆ. ಮನೆಯಾಕೆ, ಮನೆಯವಳು ಅಥವಾ ಗೌರವಾರ್ಥ ಬೇಕಾದರೆ ಮನೆಯವರು.

ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು :

ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
ಪ್ರ : ಥ	ಥ (ನು)	ಥ—ಉ
ದ್ವಿ : — ಅನ್, — ಅನ್	— ಅನ್	ಥ—ನ್, — ನ್
ತೃ : — ಇಂದ	— ಇಂದ	— ಇಂದ, — ಲಿಂದ
ಚ : — ಕೈ, — ಕೆ, — ಗೆ	— ಕೈ, — ಗೆ,	— ಕೈ, — ಕೆ, — ಗೆ, — ಗೆ,
ಷ : — ಥ	— ಅ	— ಅ
ಸ : — ಲಿ, — ಅಲ್ಲಿ	— ಅಲ್ಲಿ	— ಅಲ್ಲಿ, — ಆಗ, — ಒಳಗ

ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ—ಅನ್ ಎಂದು ಕೆಲವೇಳೆ—ಅನ್ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಬರುವುದಿದೆ. ಮ. ಕ. ವು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡದಂತೆಯೇ ಇದೆ. ಧಾ. ಕ. ವು ಮೈ. ಕ. ದ ರೂಪಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿದೆ. ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗವು ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಮೈ. ಧಾ. ಕ. ಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ, ಅದಿಲ್ಲದಿರುವ ಸಂದರ್ಭವೇ ಕಡಿಮೆಯೆನ್ನಬಹುದು. ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಂಕಣಿ ಮನೆಮಾತಾಗಿರುವವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ದ್ವಿತೀಯೆಯ ಬದಲು ಚತುರ್ಥಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸುವುದುಂಟು, (ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ತರವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ). ಉದಾ : 'ಅವನಿಗೆ ಕೇಳು' ಎಂದರೆ, "ಅವನನ್ನು ಕೇಳು" ಎಂದರ್ಥ. ತೃತೀಯೆಯು ಮೂರೂ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆ ತರನಾಗಿದ್ದರೂ ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಸಪ್ತಮಿಯೊಡನೆ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ವರ ಎ ಕಾರದ ಬದಲು ಅ ಕಾರವಾಗುವುದರ

ಹೊರತು ಬೇರೇನೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಿದ್ಧರೂಪವೇ (oblique form) ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಪಷಿ ಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ನನ್ ಪುಸ್ತು', 'ರಾಮನ್ ಮನೆ' ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೆಲವು ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ವರವು ದೀರ್ಘವಾಗುವುದರಿಂದ ಇದರ ನಿರ್ದೇಶನವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ಸೀತೇ ಪುಸ್ತು', 'ತಂಗೀ ಗಂಡ', 'ಮನೇ ಬಾಡ್ಗ', ಇತ್ಯಾದಿ. ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕ ನಾಮ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ರಚನೆಯಿದ್ದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಲೋಪವಾದ, ಸಮಾಸ ಪದಗಳೆಂದು ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಧಾ. ಕ. ವು ಇಲ್ಲಿ ಮೈ. ಕ. ವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮ. ಕ. ದಂತೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ಹುಡುಗನ', 'ಹುಡುಗರ' ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಬದಲು 'ಅಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪದವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ; ಆದರೆ—ಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪವು ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ—ಅಗ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ (?) ವನ್ನು ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. 'ಒಳಗ' ಎಂಬುದು ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:	ಮೈ. ಕ.	ಮ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
	ಮನೇಲಿ	ಮನೆಯಲ್ಲಿ	ಮನಿಯಾಗ, ಮನಿಯೊಳಗ

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಪ್ತಮಿಯು ನಪುಂಸಕ ನಾಮಪದಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಹತ್ತುವುದು.

ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಬದಲಿಗೆ ಕೆಲವು ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ವಿಭಕ್ತಿ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವುದಿದೆ; ಇದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ 'ವಿದ್', 'ಬೈ' ಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ: ಉದಾ:

ತೈ: (ಇಂ. ಬೈ.) ಮೈ. ಕ. ನನ್ ಕೈನಲ್ಲಿ ಆಗೊಲ್ಲ.

ಮ. ಕ. ನನ್ನಿಂದಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

(ನನ್ನ ಕೈಯಲ್ಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಮ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಕೃತಿ ಕೈ ಹೊರತು ಮೈ. ಕ. ದಂತೆ ನನ್ ಎಂಬುದಲ್ಲ).

(ಇಂ. ವಿದ್) ಮೈ. ಕ. ನಿನ್ ಕೈನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡೊಲ್ಲ

ಮ. ಕ. ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ಮಾತಾಡೋದಿಲ್ಲ.

ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ನೇರಿ ಸಂಧಿಯಾಗುವಾಗ ಬರುವ ಆಗಮ ಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಇ ಏ ಕಾರಾಂತ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಯಾಗವಂವಾಗುವುದು ಮಂ. ಕ. ದಲ್ಲಿ : ಕಾಗೂ, ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ. ಮೈ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಇನಾಗವಂವಾಗುತ್ತದೆ. ಧಾ. ಕ. ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯ ಇಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘ ಬರುತ್ತದೆ (ಸಪ್ತವಿಯಲ್ಲಿ).

ಉದಾ :	ಮೈ. ಕ.	ಮಂ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
	ದಾರಿನಲ್ಲಿ	ದಾರಿಯಲ್ಲಿ	ದಾರೀಲಿ
	ಕೈನಲ್ಲಿ	ಕೈಯಲ್ಲಿ	ಕೈಲಿ

2. 3. ಕೆಲವು ನಿಶಿಷ್ಟ ಪದಗಳು :

ಮೈ. ಕ.	ಮಂ. ಕ.	ಧಾ. ಕ.
ಅಮ್ಮ	ಅಮ್ಮ	ಅವ್ವ
ಚೆನ್	ಚೆನ್	ಚೆಲೋ
ಬೇಗ್ಗೆ	ಬೇಗನೆ	ದಿಗ್ಗೆ, ಬಗ್ಗೆ
ಚಿಕ್ಕ	ಸಣ್ಣ	ಸಣ್ಣ
ನಿಜ, ಸತ್ಯ	ನಿಜ, ಸತ್ಯ	ಖರೆ
ದಪ್ಪ	ತೋರ	ದಪ್ಪ
ತೆಳ್ಳಗೆ	ಸಪುರ	ತೆಳ್ಳಗೆ
ಮಂದಿ, ಜನ	ಜನ, (ಮಂದಿ)	ಮಂದಿ
ಭೇಟ	ಭೇಟ	ಭೆಟ್ಟ
ಅನ್ನ	ಅನ್ನ	ಅನ್ನ (ಬಳಿಬಾನ)
ಸಾರು	ಸಾರು	ಅಂಬು
ಪಲ್ಕ	ಪದಾರ್ಥ, ಮೇಲೋಗರ	ವಲ್ಲಿ
ತರಕಾರಿ	ತರಕಾರಿ (ನಟ್ಟಕಾಯಿ)	ಕಾಯಿವಲ್ಲಿ
ಲಡ್ಡು (ಲಾಡು)	ಲಾಡು (ಲಡ್ಡು)	ಲಡ್ಡು
ಮೆಣಸಿನ ಕಾಯಿ	ಮೆಣಸು	ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ
ಮೆಣಸು	ಒಳ್ಳೆ ಮೆಣಸು	ಮೆಣಸು

2. 4. ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು (Social dialects):

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಾಂತಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೆಲಕೆಲವು ಜನಾಂಗವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಭಾಷೆಗಳೂ ಇವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಕನ್ನಡ, ಮಂಗಳೂರಿನ ಕನ್ನಡದೊಳಗೊಂದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ತೋರಬಲ್ಲದು. ಹಾಗೆಯೇ ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡ, ಗೌಡ ಕನ್ನಡಗಳು ಒಂದೊಂದು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರ ಮನೆಮಾತಾಗಿ ಮರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಹುದುಗಿವೆ. ಸುಳ್ಳು, ಪುತ್ತೂರು, ಕೊಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ಗೌಡ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರ ಒಂದು ಪಂಗಡವು ಆಡುವ ಮನೆ ಮಾತಿನ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಗೌಡ ಕನ್ನಡವೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದು ತೋರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಈ ರೀತಿ ಇವೆ:

ಅ ಇ ಎ ಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವ, ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲದೆ ಉ, ಁ, ಂ, ಗಳು ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವನಿವಿಭಾಗವಿವೆ. ಕಠಿಣ, ಮೃದು, ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ ವ್ಯಂಜನಗಳು, ಐದು ವರ್ಗೀಯ ಅನುನಾಸಿಕ ವ್ಯಂಜನಗಳು, ಶ, ಷ ಗಳಲ್ಲದ ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಅದರಲ್ಲಿವೆ. ಅನುನಾಸಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಇ ಮತ್ತು ಜಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವರೂಪ ಸಹ ಇದೆ.

ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶದಲ್ಲಿ ಹೊಳೆದು ತೋರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ: ಸರ್ವನಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಭೇದವಿಲ್ಲ. ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಎರಡೇ ಭೇದಗಳಿದ್ದು, ಇಲ್ಲಿ ಇದು ತೆಲುಗನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಅವ, ಅದ್, ಇಂವ, ಇದ್; ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡು ಭೇದಗಳೂ ಇಲ್ಲದೆ ಒಂದೇ ರೂಪವಿದೆ. ಇದ್ದು ಬಹುಶಃ, ಈಗ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಾವ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬಾರದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆನ್ನಬಹುದು. ಉದಾ: ಅವ ಎಂದರೆ, ಅವರು ಅಥವಾ ಅವುಗಳು; ಇವು ಎಂದರೆ ಇವರು ಅಥವಾ ಇವುಗಳು. ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ, ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಆದರೆ, ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇಲ್ಲ. ಉದಾ: 'ಅವ ಬಾತ್', 'ಅದ್ ಬಾತ್', ಎಂದರೆ, ಕ್ರಮವಾಗಿ ಅವನು ಬಂದನು, ಅವಳು ಬಂದಳು, ಅಥವಾ ಅದು, ಬಂದಿತು; ವಚನದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಉದಾ, ಅವ, ಅದ್, ಬಾತ್; (ಏಕವಚನ) ಅವು ಬಂದೊ (ಬಹುವಚನ, ಅವರು ಬಂದರು, ಅವುಗಳು ಬಂದುವು).

ಇದರಂತೆಯೇ, ನಾಮಪದ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡಾ ಹಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದರ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣ ಈಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಲವಂಶಗಳನ್ನು ಮೇಲೆ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕನ್ನಡದ ರಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಕೆಲಸಮಾಡಲು ಬೇಕು ಬೇಡವೆನ್ನುವಷ್ಟು ಸಾಮಗ್ರಿಯಿದೆ. ಮದ್ರಾಸು, ಆಂಧ್ರ ಕೇರಳ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ತಾಯ್ನಾಡಿಯಾಗಿ ಆಡುತ್ತಿರುವವರ ಸಂತತಿಯಿದೆ. ಇಂತಹ ಜನಪದದ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಹಳೆಯ ರೂಪಗಳು ಹುದುಗಿವೆ. ಈ ಹುಲುಸಾದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಕೊಯ್ದು ನಮ್ಮ ಕಣಜವನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾವು ತಡ ಮಾಡಿದರೆ ಆಧುನಿಕತೆಯ ಮಹಾಪೂರದಲ್ಲಿ ಅವೆಲ್ಲ ಕೊಚ್ಚಿಹೋಗುವ ಸಂಭವವೇನೂ ದೂರವಿಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ನೆನೆದಿರಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೆಲವು ಉತ್ಸಾಹಿ ಸಂಶೋಧಕರು ಕೆಲವು ಉಪಭಾಷೆಗಳ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಣಾತ್ಮಕವಾದ ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೂ ಹಲವು ತೆರೆಯ ಮರೆಯಲ್ಲಿರುವ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ವಿವಿಧ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಎಲ್ಲ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಮಗ್ರಿಯೂ ನಮ್ಮ ಕೈಯೊಳಗಾದಾಗ ಇಂದು ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಪರಿಹಾರ ಕಂಡುಬಂದೀತು; ಇಂದು ತೀರ್ಮಾನವೆಂದುಕೊಂಡುದು ಹೊಸ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಕಾಂತವಾಗುವುದೇನೂ ಅಸಂಭವವಲ್ಲ. ಈ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮುಂದೆ ಮುಂದೆ ಹೋದಂತೆಲ್ಲ ನಾವೆಲ್ಲ ಒಂದೇ—ಒಂದೇ ಎಂಬ ನಾಡಿಯು ಸ್ಪಂದಿಸುವುದನ್ನು ನಾವು ಅನುಭವಿಸುವೆವು.

1	2		4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
---	---	--	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ

ಕೊಡಗು ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿಸೌಂದರ್ಯದ ನೆಲೆವನೆಯಾಗಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಕಾಶ್ಮೀರವೆಂದು ಹೆಸರುಗೊಂಡಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಅಂಕಿತಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು ಭಾಷಾ ವಾರು ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಯಾಗುವವರೆಗೂ ಇದ್ದು, ಈಗ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಕೊಡವರು, ಕೊಡಗು ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗೌಡರು, ಕನ್ನಡದ ಒಂದು ಪ್ರಭೇದವಾದ 'ಗೌಡಕನ್ನಡ' ಎಂದು ಈಗ ಹೆಸರುಗೊಂಡಿರುವ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಜೇನು ಕುರುಬರೆಂದುಕೊಳ್ಳುವ ಜನಾಂಗದವರು ಕನ್ನಡದ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಭೇದವನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡಗಿನ ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾಗವನ್ನು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆ ಮತ್ತು ಕೇರಳ ಪ್ರಾಂತ್ಯ, ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ಪೂರ್ವಭಾಗವನ್ನು ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನ ಭಾಗಗಳು ಸುತ್ತುವರಿದಿವೆ. ಕೊಡಗು ಮಾತಿಗೆ ಲಿಪಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಹೀಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಜನಾಂಗದ ಮಾತಿಗೆ ಲಿಪಿಯಿಲ್ಲದೆ ಅದು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗದೆ ಇರುವುದರಿಂದ, ಪೂರ್ವ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡವೇ ಪ್ರಧಾನ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಿದೆ. ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನಗಳು—ಕ್ರಿ. ಶ. ೮೮೮ ರಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿವೆ. ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿವೆ.¹ ಹೀಗೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯವಾದ, ವ್ಯವಹಾರದ

1. ಕ್ರಿ. ಶ. ೪೬೬ ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ಹೇಳಲಾದ ಆದರೆ ೯ ನೇ ಶತಮಾನದ ಲಿಪಿಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಇದು ಕೃತಕ ಶಾಸನವೆಂದು ಡಾ|| ಎ. ಎನ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು ಹೇಳಿರುವ ಎಪಿ ಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಒಂದನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಒಂದನೆಯ ಶಾಸನ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಾಸನ. ಇದರ ಮುಖ್ಯ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ದತ್ತಿಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಸಂದೇಹವಿರುವುದಾದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಒಂದೇ ಶಾಸನ ದೊರಕಿದೆ ಎಂಬುದು ಗಮನಿಸ್ತಕ್ಕ ವಿಷಯ. ಇದೇ ಸಂಪುಟದ ೮ ನೆಯ ಶಾಸನವನ್ನು ಮೊದಲು ಉರ್ದು ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ೨೦ ನೆಯ ಶಾಸನ, ಗ್ರಂಥ—ಮಲೆಯಾಳಂ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾದ, ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವುದು. ಇದು ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಬರೆಯಲಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೧ ರದು. ಒಟ್ಟು ೧೦೬ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ನಾಲ್ಕನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದುವೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಇವೆ.

ಕನ್ನಡ, ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೋರ್ಸ್ — ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಮಾತೃಭಾಷೆಗಳಾಗಿ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡಗು, ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು, ತುಳು, ಹಾಗೂ ವಲಸೆ ಬಂದ ಇತರ ಜನರ ಮಾತುಗಳೂ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ವ್ಯವಹಾರದ ಕನ್ನಡ, ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಲಿತುಬಂದ ಕನ್ನಡ. ಅದು ಶಿಷ್ಟರೂಪಕ್ಕೆ, ಎಂದರೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾದ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ, ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡ, ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡ, ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ ಎಂಬಂತಹ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ರೂಪವೊಂದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವಂತೆ, 'ಕೊಡಗಿನ ಕನ್ನಡ' ಎಂದು ಆರೋಪಿಸಿ ಕರೆಯುವುದು ಅಷ್ಟು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಎಂದಿದ್ದರೂ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಕನ್ನಡ ಮಂಗಳೂರಿನ ಕನ್ನಡದಂತಿದೆ ಎಂದು ತೋರಿಸುವುದು ಹೇಳಬಹುದು.

'ಕೊಡಗಿನ ಕನ್ನಡ' ವೆಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಕೆಳಗೆ ತಾತ್ಪರ್ಯವಾಗಿ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಈಗ ದೊರೆಯುವ ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷಾವಲೋಕನ, ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷೆಗಳಾದ ಗೌಡಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಕನ್ನಡ ಎಂಬುವನ್ನು ಸ್ಥೂಲಾವಲೋಕನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.² ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧ರಿಂದ ೧೪ ರ ವರೆಗೂ ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯ ಅವಲೋಕನ A Grammar of Kannada (Based on the inscriptions of Coorg, South Kanara and North Kanara Dts. 1000 to 1400 A. D.) ಎಂಬ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖಕನ ಪ್ರಕಟಿತ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ (Kushalappa Gowda, 1972) ಸಮಾವೇಶವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅದನ್ನೂ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಶತಮಾನಗಳ ಮೇಲ್ನೋಟದ ಹೇಳಿಕೆಗಳಿಗೆ E. C — 1 ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಕಟಿತ ಶಾಸನಗಳನ್ನೂ, ಗೌಡ ಕನ್ನಡದ ಬಗ್ಗೆ ಇದೇ ಲೇಖಕನ GOWDA KANNADA — (Annamalainagar, 1970), ಮತ್ತು ಜೇನುಕುರುಬರ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ Coorg Kannada (Jenu Kuruba Dialect) U. P. Upadhyaya, 1971, Poona — ಎಂಬ ಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

3. 1. ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯ ಧ್ವನಿಸಮುದಾಯ :

(1) ಸ್ವರಗಳು :

ಅ ಆ ಇ ಈ ಉ ಊ ಎ ಏ ಒ ಓ ಸ್ವರಸಂಜ್ಞೆಗಳು. ಐ ಮತ್ತು ಔ ಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಎರವಲಾದ ಪದಗಳಲ್ಲೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಔ ಎಂಬುದು ೧೧ ನೆಯ

2. ಡಾ|| ಯು. ಪಿ. ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು Coorg Kannada (Jenu Kuruba Dialect) ಎಂಬ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಜೇನು ಕುರುಬರಾಡುವ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ಕೊಡಗು ಕನ್ನಡ ಎಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಯೇ ಹೊರತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ 'Coorg Kannada' ಕೊಡಗಿನ ಕನ್ನಡವೆಂದು ಇದನ್ನು ಹೆಸರಿಸುವುದು ಸರಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಆ ಎಂದಾಗಿದೆ (Kushalappa Gowda 1972, 109) ಉದಾ: ಮೌಳಿ → ಮಾಳಿ (ಇದಕ್ಕೆ ಶಾಸನ ಕೊರೆಯುವವನ ಕೈತಪ್ಪು ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು) ಇನ್ನೊಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಔ → ಆವು ಎಂದಾಗಿದೆ, ಉದಾ: ಚೌಟು → ಚವಡುಮಾನೆ (ಅದೇ 110). ಯಕಾರ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಎರವಲು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುವಂಥದು; ೧೧ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ರಿ, ೧೨ ರಲ್ಲಿ ರ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೮೧೭ ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ಯ' ಎಂಬುದರ ಸರಿಯಾದ ಪ್ರಯೋಗ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ (ಶಾಸನ ೯, ೨). ಪೂರ್ವಸ್ವರಗಳಿಗೆ (Front Vowels) ಯಕಾರ ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ: ಇ → ಯಿ, ಎ → ಯೆ (೧೨ ಮತ್ತು ೧೩ ನೇ ಶತಮಾನ) ಎ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಯಕಾರ ರೂಪ ೧೨ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲೂ ಎ > ಯೆ ಯೆಂಬ ಹ್ರಸ್ವ ರೂಪ ೧೨ ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲೂ ಬಂದಿದೆ. ಪಶ್ಚಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಓಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ವೊ ಎಂಬ ಹ್ರಸ್ವರೂಪವಿದೆ (ಅದೇ 166).

(2) ವ್ಯಂಜನಗಳು:

ಕ-	ಗ-	ಚ-	ಜ-			ತ-	ದ-	ಪ-	ಬ-
-ಕ-	-ಗ-	-ಚ-	-ಜ-	-ಟ-	-ಡ-	-ತ-	-ದ-	-ಪ-	-ಬ-
				-ಣ-		-ನ-	ನ-	-ಮ-	-ಮ
ಯ-	ರ-	ಲ-	ವ-	ಸ-		ಹ-	ಳ-		
-ಯ-	-ರ-	-ಲ-	-ವ-	-ಸ-		-ಹ-	ಳ-		
(-ಱ-)					(-ಱ-)				

ಹ್ರಸ್ವವ್ಯಂಜನ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಹನ್ನೊಂದನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಪೆಕಾರಕ್ಕೆ ಹಕಾರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ; ಲಕಾರ ಮತ್ತು ಳಕಾರ ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲೂ ಉಳಿದಿವೆ. ಸ, ಶ, ಗಳೊಳಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯ ೧೧, ೧೨ ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ: ಖ, ಘ, ಙ, ರ, ಥ, ಧ, ಫ ಭ ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ. ರ → ಟ (೧೪ ನೇ ಶ.), ಥ → ತ (೧೨ ನೇ ಶ.) ಧ → ದ (೧೧ ನೇ ಶ.), ಫ → ಪ (೧೨ ನೇ ಶ.), ಭ → ಬ (೧೧ ನೇ ಶ.) ಎಂದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ದೇಶ್ಯಗಳಾದ —ಲ—, —ಱ—ಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವ್ಯತ್ಯಯ ತೋರುತ್ತವೆ.

(೧) ಲ:- ಲ್ಲ-(೧೨ ನೇ ಶ.),-ಳ್ಳ-(೧೩, ೧೪ ನೇ ಶ.)-ಱ-(೧೩ ನೇ ಶ.)

(೨) ಱ:- ಱ್ಲ-(೧೧, ೧೨, ೧೩ ನೇ ಶ.)-ಱ್ಲ-(೧೧ನೇ ಶ.)-ಱ-(೧೩ ನೇ ಶ.)

(3) ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು:

(a) ಎರಡು ವ್ಯಂಜನಗಳ ಸಂಯುಕ್ತತೆ: (ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ)

ಕೆತ್, ಕೆರ್, ಕೆಷ್, ಖೆಯ್, ಗಮ್, ಜೆಗ್, ಜೆಯ್, ಇಜ್, ಡಸ್, ಣೆಟ್, ಣೆತ್, ಣೆನ್, ತಪ್, ತನ್, ತೆಯ್, ತರ್, ತವ್, ತಸ್, ಥವ್, ದಗ್, ದ್ಧ್, ದಮ್, ದಯ್, ದರ್, ದವ್, ಧಯ್, ನತ್, ನದ್, ನಧ್, ನಮ್, ನಯ್, ನರ್, ನವ್, ಪರ್, ಬರ್, ಭಯ್, ಂಕ್, ಂಖ್, ಂಗ್, ಂಚ್, ಂಜ್, ಂಞ್, ಂಟ್, ಂಡ್, ಂಣ್, ಂತ್, ಂದ್, ಂನ್, ಂಪ್, ಂಶ್, ಂಹ್, ಯಕ್, ಯದ್, ಯವ್, ಯಸ್, ರಗ್, ರಜ್, ರತ್, ರ್ಧ್, ರ್ಧ್, ರವ್, ರಸ್, ರಹ್, ಲಕ್, ಲಗ್, ಲನ್, ವರ್, ಶಯ್, ಶದ್, ಶವ್, ಷಟ್, ಷಪ್, ಷಯ್, ಸತ್, ಸಧ್, ಸವ್, ಳವ್, ಟಗ್ — ಎಂಬ ದ್ವಿವ್ಯಂಜನ ಸಂಯುಕ್ತರೂಪಗಳು ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

(೧) ಅನುನಾಸಿಕ + ಸ್ಪರ್ಶ ವ್ಯಂಜನ (೨) ಅನುನಾಸಿಕ + ಅನುನಾಸಿಕ, ಸಂಯುಕ್ತತೆ ಮಾತ್ರ ದೇಶ್ಯಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

(b) ಮೂರು ವ್ಯಂಜನಗಳ ಸಂಯುಕ್ತತೆ: (ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ)

ಕೆಷಮ್, ಂಗ್ಗ್, ಂತ್ತ್, ಂಕ್ರ್, ಂಗ್ರ್, ಂತ್ರ್, ಂದ್ರ್, ನದ್ರ್, ಂಣ್ಡ್, ಮೂರ್ತ್, ಂಶತ್, ರಕ್ಕ್, ರಗ್ಗ್, ರಚ್ಚ್, ರತ್ತ್, ರನ್ನ್, ರಮ್, ರಯ್, ರವ್, ಸತ್ರ್ ಎಂಬ ಮೂರು ವ್ಯಂಜನಗಳು ಸಂಯುಕ್ತ ರೂಪದಿಂದ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಎರವಲು ಬಂದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ, ಅದೂ ೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕವಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

3. 2. ಸಂಧಿ

(1) ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಚಿ ಪ್ರತ್ಯಯ 'ಅನ್' ಎಂಬುದು ಆ ಎಂದೂ ವಿಕಲ್ಪವಾಗುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ (೧೧, ೧೨, ೧೩ ನೇ ಶ.):

ಪಾಪ ನರಕ ಬಿದ್ದ (೫೨-೭), ಬ್ರಹ್ಮಾತಿಯಂ ಕೊಂಡ (೫೨-೮) ನಾಕಣು ಬರದ (೫೨-೧೦).

(2) ಅನ್ → ಅಂ ಎಂದು ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆ. ಬಿಹಗಾ ಮುಣ್ಣಿನ ಮಗಂ ೨-೧೦ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದು ೧೧-೧೨, ೧೩ ಮತ್ತು ೧೪ ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಕಾಣಬರುತ್ತದೆ.

(3) ವ್ಯಂಜನಾಂತವಾಗಿದ್ದ ಪದಗಳು ಉ ಕಾರಾಂತವಾಗಿವೆ:

- * ಮಾಡಿದರ್ → ಮಾಡಿದರು ೪-೩ (೧೧ ನೇ ಶ.)
- * ನಖರಂಗಳ್ → ನಖರಂಗಳು ೬-೫ (೧೨ ನೇ ಶ.)
- * ದೇವರ್ → ದೇವರು ೬೬ (೧೨ ನೇ ಶ.)
- * ಕಲ್ → ಕಲ್ಲು
- * ಮಕ್ಕಳ್ → ಮಕ್ಕಳು
- * ಹೆಣ್ → ಹೆಣ್ಣು, ಇತ್ಯಾದಿ

(4) ಕೆಲವು ಧಾತುಗಳ ಕೊನೆಯ ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಸಮೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

- (a) ದೀರ್ಘ ಸ್ವರದ ನಂತರ ಯ್, ವ್, ಳ್ ಗಳಿದ್ದು ಅವಕ್ಕೆ ತ್ ಪರವಾದರೆ ಅವೂ ತ್ ಎಂದು ಸಮೀಕರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.
- (b) ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳು ಹ್ರಸ್ವಗಳಾಗುತ್ತವೆ.
- (c) ಬೀಟ್ ಎಂಬ ಧಾತುಗೆ ದ್ ಪರವಾದಾಗ ಟ್ → ತ್ ಆಗುತ್ತದೆ.
 ಸಾಯ್ + ತ್ → ಸಾತ್ + ತ್ → ಸತ್ + ತ್ (೧೧ ನೇ ಶ.),
 ಈಯ್ + ತ್ → ಈತ್ + ತ್ → ಇತ್ತ್ (೧೧ ನೇ ಶ.)
 ಕೀಟ್ + ತ್ → ಕೀತ್ + ತ್ → ಕಿತ್ತ್ ಬೀಟ್ + ದ್ → ಬಿದ್ (೫೨-೨).

(5) ಸಮೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಕೊಡು, ಬಿಡು ಎಂಬ ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಕೊಡ್ + ಟ್, ಬಿಡ್ + ಟ್ ಎಂದು ಟಕಾರ ಪರವಾದಾಗ ಧಾತುವಿನ ಡಕಾರಕ್ಕೆ ಟಕಾರ ಬರುತ್ತದೆ; (ನಗ್ + ಕ್ → ನಕ್ಕ್, ಮಿಗ್ + ಕ್ → ಮಿಕ್ಕ್ ಆದಂತೆ). ಬರ್, ತರ್, ನಿರ್, ಕೊಲ್, ಸಲ್ ಮೀಯ್‌ಗಳಿಗೆ ಭೂತಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯವಾದ ದ್ ಪರವಾದರೆ ಕೊನೆಯ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ನ್ ಆಸೇಶವಾಗುತ್ತದೆ.

- ಬರ್ + ದ್ → ಬನ್ದ್; ತರ್ + ದ್ → ತನ್ದ್;
- ಕೊಲ್ + ದ್ → ಕೊನ್ದ್; ಸಲ್ + ದ್ → ಸನ್ದ್;
- ಮೀಯ್ + ದ್ → ಮಿನ್ದ್ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಶಾಸನ ಭಾಷೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಈಗಲೂ ಈ ರೂಪಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ.

(6) ದ್ವಿತ್ವವಿರಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಕ್ವಚಿತ್ತಾಗಿ ಹ್ರಸ್ವವಾಗುವ ಕೆಲವು ಉದಾರಣೆಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ:

ಕಟ್ಟಿದವರು	→ ಕಟಿದವರು (೧೨ ನೇ ಶತಮಾನ)
ಕೊಟ್ಟ	→ ಕೊಟ (೧೨ ನೇ ಶ.)
ಅಲ್ಲಿ	→ ಅಲಿ (೧೩ ನೇ ಶ.)
ಕಾಮಣ್ಣ	→ ಕಾಮಣ (೧೩ ನೇ ಶ.)
ಗದ್ದೆ	→ ಗದೆ (೧೩, ೧೪ ನೇ ಶ.)
ಚಿಕ್ಕವೀರಣ್ಣ	→ ಚಿಕವೀರಣ (೧೩ ನೇ ಶ.)
ಬಿದ್ದಡೆ	→ ಬಿದಡೆ (೧೩ ನೇ ಶ.)
ಮಕ್ಕಳಿಗೆ	→ ಮಕಳಿಗೆ (೧೩ ನೇ ಶ.)
ಕಲ್ಲಿನ	→ ಕಲಿನ (೧೪ ನೇ ಶ.)

೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಣ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಯಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ತುಲನಾಧ್ಯಕ್ಷಿಯಿಂದ ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

(7) ಪ್ರಕೃತಿ ಮೂಲವಲ್ಲದ ಅಂತ್ಯಸ್ವರಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದಾಗ ಲೋಪವೊದಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಶಾಸನ ಭಾಷೆಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆಯತಿಗೆ + ಅಂ → ಆಯತಿಗಂ: ನಿವಾಸಕ್ಕೆ + ಅಂ → ನಿವಾಸಕ್ಕಂ (೧೧ ನೇ ಶ.)

(8) (a) ಇಕಾರ ಎಕಾರಾಂತಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಯಕಾರಾಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರಂ + ಓ → ಕರಂಯೊ, ಕೆಱಿ + ಅಂ → ಕೆಱಿಯಂ (೧೧ ನೇ ಶ.), ಗಂಗೆ + ಅ → ಗಂಗೆಯ, ಗಂಗೆ + ಆ → ಗಂಗೆಯಾ (೧೨ ನೇ ಶ.) ಆ + ಇತು → ಆಯಿತು (೧೧ ನೇ ಶ.)

(b) ಉಕಾರ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮೇಲಿನಂತೆ ವಾಗಮವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಡು + ಅ → ಪಡುವ (೧೨ ನೇ ಶ.) ಇವೆರಡೂ ಈಗಲೂ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿರುವ ನಿಯಮಗಳು.

(9) ಹ್ರಸ್ವಯುಕ್ತ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯ ವ್ಯಂಜನಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ ದ್ವಿತ್ವವಾಗುವ ಕ್ರಮ ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಕಂಡುಬಂದುದು. ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆ. ಇಂತಹ ರೂಪಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಏಕವ್ಯಂಜನದ ಮೂಲರೂಪಗಳು ಈಗ ಪುನರಚಿತವಾದವುಗಳು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ದ್ವಿತ್ವರೂಪಗಳೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ: ಹೆಣ್ + ಇಂಗ್ → ಹೆಣ್ಣಿಂಗ್; ಅಲ್ + ಇ → ಅಲ್ಲಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

(10) ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಅನುಸ್ವಾರಕ್ಕೆ ಬೇರೊಂದು ಸ್ವರ ಪರವಾದಾಗ, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಕಾರಾದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಕಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಧರ್ಮಂ + ಆನ್ → ಧರ್ಮವನ್ (೨-೨೨) ೧೧ ನೇ ಶತಮಾನ.

ಪುಣ್ಯಾರ್ಥಂ + ಆಗಿ → ಪುಣ್ಯಾರ್ಥವಾದಿ (೬-೭೫) ೧೧ ನೇ ಶ.

ಸ್ವಭಾವಾರ್ಥಂ + ಆಗಿ → ಸ್ವಭಾವಾರ್ಥವಾಗಿ (೨೦-೭೦) ೧೪ ನೇ ಶ.

ಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ + ಆಗಿ → ಧಾರಾಪೂರ್ವಕವಾಗಿ (೨೩-೭೫) ೧೪ ನೇ ಶ.

3. 1. 3. ನಾಮಸದ ವಿಭಾಗ:

(1) ಸರ್ವನಾಮಗಳು:

(a) ಪುರುಷನಾಚಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳು: ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು:

ಏಕ	ಬಹು	ಏಕ	ಬಹು
(ನಾನು)	(ನಾವು)	— ಎನ್ (ಎನು)	— (ಎವು)
(ನೀನು)	(ನೀವು)	— (ಇ)	— (ಈರಿ)
(ಅವನು)	ಅವರ್ — (ಅವರು) }	— ಆಂ — ಆನು }	— ಆರ್ — ಆರು
ಆತಂ (ಆತನ್)	—	—	—
(ಅವಳ್-ಅವಳು)	—	— ಆಳ್	— ಆರ್
(ಅದು) ಇದು	(ಅವು, ಇವು)	— ಅದು — ಉದು	— ಅವು — (ಉವು)

(ಇವನ್, ಇವಳ್, ಇವರ್, ಇವನು, ಇವಳು, ಇವರು — ಎಂಬಂತಹ ರೂಪಗಳು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವಾದರೂ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದ್ದೇ ಇವೆ.)

(b) ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ:

ತಾನ್ - (ತಾಂ)

ತನ್ - ತಮ್

ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮಪ್ರತ್ಯಯಗಳೇ ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಾರದ ಆದರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬಹುದಾದ, (ಈಗಣ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವ) ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಂಸದೊಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

3. 1. 3. ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ:

ಅರು, ಏಕವಚನದಲ್ಲೂ ಬಹುವಚನದಲ್ಲೂ ಇದಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದೇ ರೂಪ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ ನಾಮಪದಗಳನ್ನು, ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ವೃತ್ತನ್ನ ಮಾಡಿದಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಶಾಸನ ದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅನಿ + ಬ್ + ಅರು → ಅನಿಬರು (೧೧ ನೇ ಶ.)
ಇನಿ + ಬ್ + ಅರು → ಇನಿಬರು (೧೨ ನೇ ಶ.)³

3. 1. 4. ದೂರಾರ್ಥಕ, ಸಮೀಪಾರ್ಥಕ ರೂಪಗಳು ಮತ್ತು ಅದರಿಂದ ತದ್ವಿತನಾದ ರೂಪಗಳು:

ದೂರ	ಸಮೀಪ
ಆ (೧೧, ೧೩, ೧೪ ನೇ ಶ.)	ಈ (೧೧, ೧೩ ನೇ ಶ.)
	ಯೀ (೧೨ ನೇ ಶ.)

ತದ್ವಿತನಾದ ರೂಪಗಳು:

ದೂರ	ಸಮೀಪ
ಅತ್ತೆ (೧೧ ನೇ ಶ.)	ಇನ್ನು (೧೧ ನೇ ಶ.)
ಅನ್ನು (೧೩ ನೇ ಶ.)	ಇಂತು (೧೧ ನೇ ಶ.)
ಅನ್ನು (೧೩ ನೇ ಶ.)	ಯಿಂತು (೧೨ ನೇ ಶ.)
ಅಂದು (೧೨, ೧೩, ೧೪ ನೇ ಶ.)	ಯಿಂತು (೧೩ ನೇ ಶ.)
ಅಲಿ (೧೨ ನೇ ಶ.)	
ಅಲ್ಲಿ, ಅಲಿ (೧೩ ನೇ ಶ.)	
ಅನಬರ (೧೩ ನೇ ಶ.)	

3. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ರೂಪಮಾಪ್ತಿಕಗಳು ಸೇರಿರುವ ರೂಪದ ಬದಲು ಅಷ್ಟು, ಇಷ್ಟು ಎಂಬ ಪರಿಮಾಣವಾಚಕಕ್ಕೆ ಜನ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಅಷ್ಟು ಜನ, ಇಷ್ಟು ಜನ ಎಂದು ವ್ಯಯೋಗಿಸುವುದು ರೂಢಿ.

ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ:

ಎಂತು (೧೩ ನೇ ಶ.) ಎಲ್ಲಿ (೧೧ ನೇ ಶ.)

3. 1. 5. ನಾಮಪದಗಳು:

ನಾಮಪದಗಳನ್ನು ಸರಳ, ತದ್ವಿತ ಎಂದು ರಚನಾವಿಧಾನವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿ ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಿ, ಅರ್ಥವಿನ್ಯಾಸವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಮಾನವಿಕ (Human) ಅಮಾನವಿಕ (Non-Human), ಅಂಕಿತ, ರೂಢ, ಕೌಟುಂಬಿಕ ಅಕೌಟುಂಬಿಕ, ಸ್ತ್ರೀ, ಪುಂ, ನಪುಂ, ಮಹತ್, ಅವಹತ್ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ವರ್ಗೀಕರಣ ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷೆಗೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ ಅದನ್ನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: 2. 6). ಶಾಸನ ಭಾಷೆಗೂ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಹಾಗೂ ಶಿವ್ವಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಲಿಂಗ ವಿಭಜನೆ. ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯ ಪುರುಷವಾಚಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲೂ, ಆ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಕರ್ತೃವಾಗಿರುವ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲೂ, ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮಪುರುಷಕ್ಕೆ ಲಿಂಗ ನಿರ್ದೇಶನವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾದ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಲಿಂಗನಿರ್ದೇಶನವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳು, ಎರಡು ವಚನಗಳು ಎಂಬ ಒಟ್ಟು ಐದು ವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು.

- (1) ಪುರುಷವಾಚಕಗಳು: ಉತ್ತಮ : —ಎ
ಮಧ್ಯಮ : —ಇ
ಪ್ರಥಮ : —ಅ
—ಇ
—ಉ

(2) ವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು:

ಏಕ:—ನ್; ಬಹು:—ಮ್

(3) ಲಿಂಗ-ವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು:

ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಏಕ : —ಮ್, -ನ್, -ಅನ್

ಏಕವಾರ್ಥಕ : —ತನ್

ಸ್ತ್ರೀ ಏಕ : —ಃ, (ಇತಿ, -ಇ)

ಏಕವಾರ್ಥಕ : —ಕಿ

ಪುಂ-ಸ್ತ್ರೀ. ಬಹುವಚನ : —ರ್, —ಅರ್, —ಇರ್, (—ಕ್ಕಳ್)—ಬರ್
 ನಪುಂ. ಏಕವಚನ : —ತ್, —ದ್
 ನಪುಂ. ಬಹುವಚನ : —ಗಳ್, (—ವ್)
 ಮಹತ್. ಬಹುವಚನ : —ರುಗಳ್

3. 1. 6. ವಿಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಾಗಮಗಳು:

ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರುವುದರಿಂದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಆ ನಾಮಪದ ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಡನೆ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಬಂಧದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದ ನಾಮ ಕರ್ಮಪದ, ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕರಣ ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೆಲವು ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಧ್ವನಿಗಳಿಗನುಸರಿಸಿ, ಇಲ್ಲವೇ ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ಲಿಂಗವರ್ಗಕ್ಕನುಸರಿಸಿ, ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರುವಾಗ ಕೆಲವು ಆಗಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ಇವನ್ನು ವಿಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಾಗಮಗಳೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

—ದ್—; —ಅ—; —ಅರ್—; —ಇನ್—; —ಇಂ—ಅಥವಾ—ಇ—ಮತ್ತು—ಅಣ್— ಎಂಬುವು ಆ ಆಗಮ ಘಟಕಗಳು.—ಅ ಇಲ್ಲವೇ—ಅಂ ಅಂತವಾಗಳ್ಳ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ—ದ್—ಆಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪರವಾದಾಗ—ವ್— ಆಗಮವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆರಂಗಳಾನ್ವಯ (೦)	+	ಅ	→	ಆರಂಗಳಾನ್ವಯದ (೧೧ ನೇ ಶ.)
ಖಿಂ	+	ಇಂದಂ	→	ಖಿಂದಿಂದಂ (೧೧ ನೇ ಶ.)
ದೋಷಂ	+	ಅಲಿ	→	ದೋಷದಲಿ (೧೨ ನೇ ಶ.)
ಕಾಳಿಗಂ	+	ಅಲ್ಲು	→	ಕಾಳಿಗದಲ್ಲು (೧೩ ನೇ ಶ.)
ವಡವಾರ	+	ಇ	→	ವಡವಾರದಿ (೧೪ ನೇ ಶ.)

ಇಂತಹ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರುವಾಗ ಅನುಸ್ವಾರಾಂತಕ್ಕೆ —ವ್— (ಹಳಗನ್ನಡರೂಪ) ಅಥವಾ —ವ್—ಆಗಮವಾಗುತ್ತದೆ:

ಚತ್ರಂ (< ಚತ್ರ) + ಅಂ → ಚತ್ರಮಂ

—ಅ—; —ಅರ್—ಎಂಬ ಆಗಮ ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ನಪುಂಸಕ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಿಗೆ ತೃತೀಯಾದಿ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವಾಗ, ಚತುರ್ಥಿಯ ಮುಂದೆ ಎಕಲ್ಪವಾಗಿ —ಅ ಮತ್ತು —ಅರ್—ಎಂದು; ಬೇರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ —ಅರ್—ಎಂದು ಆಗಮಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

ಉದಾ: ಇದು + ಕ್ಕೆ → ಇದ್ + ಅರ್ + ಕ್ಕೆ → ಇದಕ್ಕಿ (೧೧ ನೇ ಶ.)
 ಎಪ್ಪತ್ತು + ಕ್ಕೆ → ಎಪ್ಪತ್ + ಅ + ಕ್ಕೆ → ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ
 ಎಪ್ಪತ್ತು + ಒಳಗೆ → ಎಪ್ಪತ್ + ಅರ್ + ಒಳಗೆ → ಎಪ್ಪತ್ತರೊಳಗೆ,

ಉಕಾರಾಂತವಾದ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ, ಸ್ವರಾದಿಯಾದ ತೃತೀಯಾದ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರುವಾಗ ನಿಯತವಾಗಿ—ಇನ್—ಆಗಮವಾಗುತ್ತದೆ. ಚತುರ್ಥಿಯ—ಗೆ ಪರವಾದಾಗ (ಹಳಗನ್ನಡ ರೂಪದಲ್ಲಿ)—ಇಂ—ಮತ್ತು—ಇ—ಗಳು ವಿಕಲ್ಪವಾಗುತ್ತವೆ; (ಹೊಸಗನ್ನಡ ದಲ್ಲಿ—ಇ—ಮಾತ್ರ ಆಗಮವಾಗುತ್ತದೆ).

ಉದಾ: ದಂಡಂ + ಅ → ದಂಡ್ + ಇನ್ + ಅ → ದಂದಿನ (೧ನೇ ಶ.)
 ತೊತ್ತು + ಅ → ತೊತ್ತ್ + ಇನ್ + ಅ → ತೊತ್ತಿನ (೧ನೇ ಶ.)
 ಹೆಣ್ಣು + ಗೆ → ಹೆಣ್ + ಇಂ + ಗೆ → ಹೆಣ್ಣಿಗೆ (೧ನೇ ಶ.)
 ಮಕ್ಕಳು + ಗೆ → ಮಕ್ಕಳ್ + ಇಂ + ಗೆ → ಮಕ್ಕಳಿಗೆ (೧ನೇ ಶ.)
 ಹಿತ್ತಿಲು + ಗೆ → ಹಿತ್ತಿಲ್ + ಇಂ + ಗೆ → ಹಿತ್ತಿಲಿಗೆ (೧ನೇ ಶ.)
 ಮಕ್ಕಳ್ + ಗೆ → ಮಕ್ಕಳ್ + ಇ + ಗೆ → ಮಕ್ಕಳಿಗೆ (೧ನೇ ಶ.)

ದಿಗ್ವಾಚಿ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರುವಾಗ—ಅನ್—ಆಗಮ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಕೆಜಗು + ಅ → ಕೆಜಗ್ + ಅನ್ + ಅ → ಕೆಜಗಣ (೧ನೇ ಶ.)
 ಬಡಗು + ಅ → ಬಡಗ್ + ಅನ್ + ಅ → ಬಡಗಣ (೧ನೇ-೧ನೇ ಶ.)

3 1. 7. ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು:

ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲ. ದ್ವಿತೀಯೆಗೆ ಅಂ / - ಅ / - ಅನ್ ಹಾಗೂ ಥ; ತೃತೀಯೆಗೆ—ಇಂದಂ; ಚತುರ್ಥಿಗೆ—ಗೆ / - ಗ್ಗೆ, / - ಕ್ಕೆ, / ಥ; ಸಂಯೋಗಕ್ಕೆ (Sociative)—ಇ, /—ಇಂದ, /—ಇಂದಂ, /—ಬಡನೆ; ಪಶ್ಚಿಮ—ಅ, /—ಅ, / ಥ; ಸಪ್ತಮಿಗೆ—ಅ, / ಅಲಿ, / - ಅಲ್ಲಿ, / - ಅಲ್, / - ಅಲು, / - ಅಂದು, /—ಬಳ್, / ಮತ್ತು ಟಿ, ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪಗಳಿವೆ.

(1) ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ: —ಅಂ, - ಅ, - ಅನ್, - ಥ

—ಅಂ: ಕೆಜಿ + ಅಂ → ಕೆಜಿಯಂ, ಕೋಟೆಗಳ್ + ಅಂ → ಕೋಟೆಗಳಂ;
 ಚತ್ರಂ (ಭತ್ರಂ) + ಅಂ → ಚತ್ರಮಂ

—ಅ: ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಕರ್ಮಪದದೊಡನೆ ಸಮಾಸವಾದಾಗ—ಅ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದಿದೆ. ನಾಡ ಕುಡುಗೆ (= ನಾಡಂ ಕುಡುಗೆ), ಹಂದಿಯ ತಿಂಬರು (= ಹಂದಿಯಂ ತಿಂಬರು) ಪಟ್ಟವ ಕಟ್ಟಿ (= ಪಟ್ಟವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ).

ಥ: ಮೇಲಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ಲೋಪವಾಗಿದೆ. ಪರೋಕ್ಷ ವಿನಯಂಗೈದು (= ಪರೋಕ್ಷ ವಿನಯಮಂ ಗೈದು), ಬೆಂಕೊಂಡಂ (= ಬೆನ್ನಂ

ಕೊಂಡು), ಪೆಸರಿಟ್ಟು (= ಪೆಸರನ್ನಿಟ್ಟು): ತಲೆಗಡಿಸಿ (= ತಲೆಯನ್ನು ಕಡಿಸಿ), ತುಟ್ಟು ಕೊಳೆ (= ತುಟ್ಟುವನ್ನು ಕೊಳೆ).

—ಅಂ: ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ—ಅನ್ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಯಿದನು (೧೨ ನೇ ಶ.) ಪೆಸರನ್ (೧೩ ನೇ ಶ.)

ಆತನನ್ (೧೧ ನೇ ಶ.)

(2) ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ: — ಇಂದಂ, — ಇಂ

— ಇಂದಂ: ಖಿಚ್ಚಿದಿಂದಂ (೧೧ ನೇ ಶ.)

ಇಂ: ವ್ಯಕ್ತಿನಾಮಕ್ಕೆ ತೃತೀಯ ರೂಪವಾಗಿ ಇಂ ಎಂಬುದು ಹತ್ತಿ, ಉದಾ: 'ಬಮ್ಮದೇವನಿ.....ದುದ್ದರಸಂ ಮಾಡಿಸಿದ', (ಶಾಸನ ೬೨) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕರಣಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಅಪಾದಾನಾರ್ಥವನ್ನೂ ಹೊಂದಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಒಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಬಮ್ಮದೇವನನ್ನು ದುದ್ದರಸ ಉಪಯೋಗಿಸಿಕೊಂಡನೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇದು ಕರಣ; ಆದರೆ ಬಮ್ಮದೇವನ ಕಾರಣವಾಗಿ ಆ ಕಾರ್ಯವಾಯ್ತು ಎಂದರೆ ಅದು ಕಾರಣಾರ್ಥದ ತೃತೀಯೆಯಾಯ್ತು. ಕರಣಾರ್ಥವೆಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು 'ಬಮ್ಮದೇವ' ಎಂಬ ನಾಮವೆದ ಯಾವುದಾದರೂ ಸಾಧನಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಕರಣಾರ್ಥವನ್ನು ತೋರಲು ನಾಮವದಕ್ಕೆ ಕೆಲವು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳಿರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕರಣ ಅಥವಾ ಸಾಧನಗಳು, ಯಾರನ್ನಾದರೂ, ಯಾವುದನ್ನಾದರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡೋ ಯಾರಿಗೋ, ಯಾವುದಕ್ಕೋ ಸ್ವಂತವಾಗಿಯೋ (ಕೌಟುಂಬಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ಇರುತ್ತವೆ. 'ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಹೊಡೆದ', 'ಇವನ ಹಣದಿಂದ ವಿದ್ಯೆಕಲಿತ'—ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಆದರೆ 'ಅವನ ಬಮ್ಮದೇವನಿಂದ ಮಾಡಿಸಿದ'—ಎಂದು ಹೇಳಲಾರವೆಂಬುದರಿಂದ 'ಬಮ್ಮದೇವನಿ ದುದ್ದರಸಂ ಮಾಡಿಸಿದ' ಎಂಬುದು ಕರಣಾರ್ಥವಲ್ಲ. ಮಾಡಿದುದು ಬಮ್ಮದೇವ, ದುದ್ದರಸನಲ್ಲ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅದು ಕರಣಾರ್ಥವೆಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಬರುವಂತಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಬಮ್ಮದೇವನಿ ಎಂದರೆ ಬಮ್ಮದೇವನ ಮೂಲಕ ಕೆಲಸವಾಯ್ತು; ಅಂದರೆ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಮ್ಮದೇವನೇ ಮೂಲನೆಲೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅಪಾದಾನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(3) ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ: — ಗೆ, — ಗ್ಗೆ, — ಕ್ಕೆ, — ಕೆ, ೪

— ಗೆ: ಚಿಣ್ಣಯರಿಗೆ, ಕೆರೆಗೆ, ಬಸದಿಗೆ (೧೧ ನೇ ಶ.), ಅರಸಂಗಿ, ಗಂಗೋಜಂಗಿ (೧೨ ನೇ ಶ.), ಹೆಣ್ಣಂಗಿ, ಮಕ್ಕಳಿಂಗಿ (೧೩ ನೇ ಶ.)

— ಗ್ಗೆ: — ರ್ — ಪೂರ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದರೆ — ಗ್ಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಯತಿವರಗ್ಗೆ (೧೧ ನೇ ಶ.) ಇದು ಹಳಗನ್ನಡರೂಪ, ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನುನಾಸಿಕಾಂತ,

ಇಲ್ಲವೆ—ರ್, —ಳಗಳಿಂದ ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪದಗಳು ಉಕಾರಾಂತವಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತಿದ್ದು, ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದ ಬಳಕೆ, ಬರಹದ ಭಾಷೆಗೂ ಅಳವಡು ಉಕಾರಾಂತವಾದ ಪದಗಳು —ಇಂ—ಇಲ್ಲವೇ—ಇ—ಎಂಬ ಪೂರ್ವಾಗಮವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಿದ್ದುವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ, ಚಕಣಿಯಾಗಿ—ಎಂಬುದು ಉದಾಹರಣೆ. ಹಳಗನ್ನಡ ರೂಪವಾದ—ಗ್ಗ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ೧೧ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಅನಂತರದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿಲ್ಲ.

—ಕ್ಕೆ: ಅಕಾರಾಂತವಾದ ಇಲ್ಲವೆ ಪೂರ್ವಾಗಮವಾಗಿ—ಅ,—ಅರ್ಗಳು ಬರುವಲ್ಲಿ—ಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ೧೩ ಮತ್ತು ೧೪ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆ ಯೊಡನೆ ಇದಕ್ಕೆ ವಿಕಲ್ಪ ಪ್ರಯೋಗ ಬರುತ್ತದೆ:

ಉದಾ: ಕ್ಕೆ ನಿವಾಸಕ್ಕೆ, ಇದರ್ಕ್ಕೆ (೧೧ ನೇ ಶ.)

ಎಪ್ಪತ್ತಕ್ಕೆ, ಅಪ್ಪುದಕ್ಕೆ (೧೩ ನೇ ಶ.)

—ಕೆ ನಖರಕ್ಕೆ (೧೩ ನೇ ಶ.)

—೪: ೧೩ ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ 'ಪಾಪನರಕಬಿದ್ದ' ೫೨-೬, ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗ ಬಂದಿದೆ. ತಮಿಳು ಮತ್ತು ತೆಲುಗು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಸ್ಥಳದ ಹೆಸರನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ 'ಹೋದ-ಬಂದ' ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಆ ಸ್ಥಳನಾಮಗಳಿಗೆ ಹತ್ತುವುದು ಐಚ್ಛಿಕವಾಗಿ, ಅಂದರೆ 'ನಾನು ಮದ್ರಾಸು ಹೋಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂಬುದು ತಮಿಳು ಮತ್ತು ತೆಲುಗಿಗೆ ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೀಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕೊಡಗು ಮಾತಿನಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ, ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ತಮಿಳಿನ ಪ್ರಭಾವ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಕಾರಣ ಕೊಡಗು ಚೋಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಂಕಿತಕ್ಕೆ ಒಳ ಪಟ್ಟಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕೊಂಗಾಳ್ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಚೋಳ ಅಂಕಿತಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿನ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಂತೆ 'ವೈಶಾಖ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದವನ್ನು 'ವೈಸಾಘ' ಎಂದು ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಶಾಸನದ ಕರ್ತೃವಿಗೆ ತಮಿಳಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬಿದ್ದಿದೆ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗುತ್ತದೆ.

(4) ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿ: ಪಂಚಮಿಗೆ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದಸೆಯಿಂದ, ಅತ್ತಣೆ, ಎಂಬ ಸ್ವತಂತ್ರರೂಪವನ್ನೇ ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದ್ದರೂ ಅನೇಕವೇಳೆ, ತೃತೀಯೆಯೇ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತದೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲೂ ಇದೇ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

(5) ಸಂಯೋಗವಿಭಕ್ತಿ:—ಇ, —ಇಂದ, —ಇಂದಂ,—ಬಡನೆ:

ಇದಕ್ಕೂ ಕೆಲವೇಳೆ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಜತೆ, ಸಂಗಡ ಎಂಬ ಪದಗಳೂ ಎರಡು ನಾಮಪದಗಳು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ

ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಗ್ನವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಒಡನೆ ಎಂಬುದೂ ಮೇಲಿನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಂತೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

—ಇ, —ಇಂ, —ಇಂದ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಭಾವನಾಮಗಳು (ಅಮೂರ್ತ ನಾಮ—Abstract) ಎಂಬುವಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ: ಕಾರುಣ್ಯದಿಂದ, ಕಾರುಣ್ಯದೊಡನೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಪ್ರಯೋಗಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೂರ್ತನಾಮ (concrete nouns) ಗಳಲ್ಲಿ ಒಡನೆ, ಜತೆ, ಸಂಗಡ ಎಂಬುವು ಮಾತ್ರ ಬರಬಲ್ಲವು. ಆಳಿನೊಡನೆ, ಅರಸನ ಜತೆ, ಅರಸಿಯ ಸಂಗಡ—ಎಂದಿತ್ಯಾದಿ.

ಶಾಸನಗಳ ಉದಾಹರಣೆ ಇ: ಸಾದರದಿ (೧೧ ನೇ ಶ.);—ಇಂದ: ಕಾರುಣ್ಯ ದಿಂದ (೧೧ ನೇ ಶ.) ಸ್ವರಾಚಿಯಿಂದ (೧೩ ನೇ ಶ.),—ಇಂದಂ: ನಿಹಕಾರವದಿಂದಂ (೧೧ ನೇ ಶ.)—ಒಡನೆ: ಆತನೊಡನೆ (೧೩ ನೇ ಶ.).

(6) ಪಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ: ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೂ, ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಹೊರಹಾಕಲು ಪಂಡಿತರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ, ಇದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಹೊರಹೋಗದೆ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇದು ನಾಮಪದಗಳೊಳಗಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ನ್ಯೂನ (Past & Future relative Participle) ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಚಿಯಾಗಿಯೂ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ದೊಡ್ಡಮನೆ, ಹಳೆಯಕೋಟೆ, ಎಂಬಲ್ಲಿಯ—ಅ; ಕೇಳಿದ ಕತೆ, ಹೋದ ವರುಷ ಎಂಬ ಭೂತ ನ್ಯೂನದ—ಅ; ಇವು ಮೂರೂ ಪಷ್ಠಿಯ ಅವನ ಮನೆ, ಕಲ್ಲಿನ ಗೋಡೆ ಎಂಬಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಯವಾದ—ಅಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ. ಪಷ್ಠಿಯರೂಪ, ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದ ಭೂತ ಅಥವಾ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ನ್ಯೂನರೂಪದಲ್ಲಿಯ ಸಂಬಂಧವಾಚಿಯಿರುವ ವಾಕ್ಯಖಂಡದಿಂದ ಸಂಕುಚಿತಗೊಂಡ ರೂಪಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನೂ ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳಬಹುದಾದುದರಿಂದ—ಇತರ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಇದಕ್ಕೂ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನಾರೋಪಿಸಿ ಇತರ ವಿಭಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಸಹಪುಕ್ತಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ (Kushalappa Gowda, 1972, 383).⁴ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ—ಅ ಎಂಬುದು ಪಷ್ಠಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯ. ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡವೆಂದು ಕರೆಯಲಾದ ಚಾರಿತ್ರಿಕ

4. ಡಾ|| ವಿಲ್ಯಂ ಮಾಡ್ಡ ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ, ಅವರು ಪಷ್ಠಿಗೆ ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಪಷ್ಠಿ ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಭೂತ ಅಥವಾ ಭವಿಷ್ಯತ್ ನ್ಯೂನರೂಪಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರಬಹುದು—ಎಂದೆಲ್ಲ ವಿವೇಚಿಸಿ ಪಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಯೆಂದು ತೆಗೆದು ಕೊಂಡರೂ ಅದು ಕಾರಕವಲ್ಲ ಎಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.—William Madtha 1974, Case System in Kannada, Dravidian Case System—(Eds) S. Agesthialingam and Kushalappa Gowda K, 1976 Annamalai University, Annamalai nagar.

ಹ್ರಭೇದದ ಮಂಖ್ಯ ಸ್ವರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಇದೂ ಒಂದು ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ದೀರ್ಘ ರೂಪವಿದ್ದುದು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ, ಹಳಗನ್ನಡದ ಕಾಲದಿಂದಲೇ—ಅ ಎಂಬ ಹ್ರಸ್ವ ರೂಪ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಭಂದಸ್ಸಿನ ಮಾತ್ರಾಪೂರ್ತಿಗಾಗಿ ಹ್ರಸ್ವವನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ದೀರ್ಘ ಮಾಡಿ ಕವಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಈ ದೀರ್ಘರೂಪದ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ೧೧ ಮತ್ತು ೧೨ ನೆಯ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:—ಅ: ಮಾರವೂರಾ (೧೧ ನೇ ಶ.), ಗಂಗೆಯಾ (೧೨ ನೇ ಶ.)—ಆ: ಅವರ (೧೧ ನೇ ಶ.), ಆದಿವಾರದ (೧೨ ನೇ ಶ.), ಗಾಣದ (೧೧ ನೇ ಶ.) ಅಣ್ಣತಮ್ಮನ (೧೨ ನೇ ಶ.) ಗಂಗೆಯ (೧೨ ನೇ ಶ.) ತಡಿಯ (೧೨ ನೇ ಶ.) ಬೀರಯನ (೧೨ ನೇ ಶ.), ಆತನ (೧೩ ನೇ ಶ.) ಚತುಸ್ಸೇಮೆಯ (೧೪ ನೇ ಶ.) ದೇವಿಯ (೧೪ ನೇ ಶ.) ನಲ್ಲಿಯ (೧೪ ನೇ ಶ.).

—ಃ: ಪಂಚಾಂಗಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ; ವರ್ಷ, ತಿಂಗಳು, ದಿನ, ತಿಥಿ; ನಕ್ಷತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, ಐಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸುವುದೂ, ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸದಿರುವುದೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಒಂಗಳ ಸಂವತ್ಸರ—ಃ (೧೧ ನೇ ಶ.); ಯಾವ ಸಂವತ್ಸರದ (೧೧ ನೇ ಶ.); ಸಾಧಾರಣ ಸಂವತ್ಸರದ (೧೧ ನೇ ಶ.).

(7) ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿ: ಅ;—ಅಲಿ;—ಅಲ್ಲಿ;—ಅಲ್;—ಅಲ್ಲ್;—ಒಳ್;—ಒಂದಂ;—ಒಂ.—ಅ ಎಂಬುದು ದಿಗ್ವಾಚಿನಾಮಗಳಲ್ಲಿ, ಉದಾ: ತೆಂಕು + ಅ → ತೆಂಕ (೧೪ ನೇ ಶ.), ಪಡು + ಅ → ಪಡುವ (೧೪ ನೇ ಶ.), ಬಡಗು + ಅ → ಬಡಗ (೧೪ ನೇ ಶ.) ಎಂದು ಬರುತ್ತದೆ. —ಅಲಿ,—ಅಲ್ಲಿ,—ಅಲ್,—ಅಲ್ಲ್ ಎಂಬವುಗಳೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಐಚ್ಛಿಕ ವ್ಯತ್ಯಯವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಪಾಪದಲಿ, ಮೈಣಸದಲ್ಲಿ, ಶರಣಗೋಡಲು, ಭಾನುವಾರದಲ್ಲ (೧೪ ನೇ ಶ.), ಕಾಳೆಗದಲ್ಲ (೧೩ ನೇ ಶ.).—ಒಳ ಎಂಬುದು ಹಳಗನ್ನಡದ ಸಾಹಿತ್ಯರೂಪ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ: ಪಾದದೊಳ್, ಬಸದಿಯೊಳ್ (೧೧ ನೇ ಶ.), ಮಲಪರೊಳು (೧೧ ನೇ ಶ.), ಅಗದೊಳು (೧೪ ನೇ ಶ.).—ಒಳ್ ಅಥವಾ—ಒಳ ಎಂಬವುಗಳು ಸಮಾನಾಂತರ ರೂಪಗಳಾಗಿದ್ದರೂ, —ಒಳ್,—ಒಳ ಎಂಬವು ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೇರುತ್ತವೆ, ಅಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕವಾದಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೊಡನೆ ಸಮಾಸವಾಗಿಯೂ ಉದಾ: ಇದ್ದಲ್ಲಿ, ಬಂದಲ್ಲಿ; ಹೋದಲ್ಲಿ ಎಂಬಂತೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ, ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಊರಲ್ಲಿ ಎಂಬಂತೆ—ಅಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು (ಇನ್ನೊಂದು ನಾಮಪದದ ನಂತರ ಬಂದರೆ) ಕೆಲವು ಸಲ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.—ಅಂದು: ಇದು ಕಾಲಸೂಚಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ (Adverb of time),

ಆದರೂ ಕಾಲದ ಅಧಿಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನೂ ಸಪ್ತಮಿಯೆಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ಆದಿವಾರದುದು (೧೪ ನೇ ಶ.). ಆ: ಮರಿಯಾವೆಚ್ಚಿ (೧೩ ನೇ ಶ.)

3. 1. 7. ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

ಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ಣವೆಂದು ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧ. ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂದರೆ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯ ಕರ್ತೃವಿನ ಲಿಂಗ ವಚನಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುವ ಪದ. ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾ ಪದವಾದರೆ, ಅದರಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲ. ಅದರ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನೋ, ನಾಮಪದವನ್ನೋ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಅದು ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡರಂತೆಯೂ ಇಲ್ಲದೆ, ಕಾಲವಾಚಕವನ್ನೂ ಹೊಂದಿರದೆ, ಅನಿಶ್ಚಯತೆಯ ನಿರ್ದೇಶ ಕತೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದು ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ಸಮವಾಗಿರುವ, ಅನಿಶ್ಚಿತಕ್ರಿಯೆ (Aorist)ಯೂ ಕೆಲವಿವೆ. ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಧಾತು, ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಅಥವಾ ನಿಷೇಧ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಪುರುಷವಾಚಕ, ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ವಚನ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿರುತ್ತವೆ.

(1) ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ:—ಇಸ್,—ಸ್,—ಪ್ ಮತ್ತು—ಹ್‌ಗಳು ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥ ವನ್ನು ತೋರುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರಭೇದಗಳು. ಕ್ರಿಯಾಧಾತುವಿನ ನಂತರ ಬರುವ ಇದನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಕಾಲವಾಚಕ ಇಲ್ಲವೇ ನಿಷೇಧವಾಚಕ ಅಥವಾ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯ ರೂಪ (Infinitive) ಬರಬಹುದು.

—ಇಸ್.

ಬರೆ + ಇಸ್ + ಇದ್ + ಅಂ → ಬರೆಯಿಸಿದಂ (೧೧ ನೇ ಶ.).

ಕಟ್ಟಿ + ಇಸ್ + ಇದ್ → ಕಟ್ಟಿಸಿದ (೧೩ ನೇ ಶ.).

ನಿಲ್ + ಇಸ್ + ಇ → ನಿಲಿಸಿ (೧೧ ನೇ ಶ.)

—ಸ್.

ತಲೆಗಡಿ + ಸ್ + ಇ → ತಲೆಗಡಿಸಿ (೧೧ ನೇ ಶ.).

—ಪ್.

ಆಳಿ + ಪ್ + ಇದ್ + ಅಡೆ → ಆಳಿಪಡೆ (೧೩ ನೇ ಶ.).

ಮುಡಿ + ಪ್ + ಇದ್ + ಅ + ನ್ → ಮುಡಿಪಿದನ್ (೧೧ ನೇ ಶ.).

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ

51

—ಹ್.

ಅಳಿ + ಹ್ + ಇದ್ + ಅಡೆ → ಅಳಿದಡೆ (೧೨ ನೇ ಶ.).

(2) ಸತಿಸಪ್ತಮಿ:—ಎ, —ಅಲ್ ಮತ್ತು—ಅಲ್ಯೆ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಮಾತ್ರ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. —ಅಲು, —ಅ ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ.

—ಎ : ಇರ್ + ಎ → ಇರೆ (೧೩ ನೇ ಶ.).

ಬೆಸಕೆಯ್ + ಎ → ಬೆಸಕೆಯ (೧೧ ನೇ ಶ.).

—ಅಲ್ : ಅಟ್ಟು + ಅಲ್ → ಅಟ್ಟಲ್ (೧೧ ನೇ ಶ.).

—ಅಲ್ಯೆ : ನುಡಿ + ಅಲ್ಯೆ → ನುಡಿಯಲ್ಯೆ (೧೨ ನೇ ಶ.).

(3) ಕಾಲವಾಚಕಗಳು:

(a) ಭೂತಕಾಲ:—ತ್, —ಟ್, —ಡ್, —ದ್, —ಇದ್, —ಇ; (—ಕ್

—ತ್: ಈ + ತ್ + ಅ + ರು → ಇತ್ತರು (೧೧ ನೇ ಶ.),

ಸಾಯ್ + ತ್ + ಅ + ರು → ಸತ್ತರು (೧೧ ನೇ ಶ.)

—ಟ್: ಕೊಡ್ + ಟ್ + ಅಂ → ಕೊಟ್ಟಂ (೧೧ ನೇ ಶ.);

ಕೊಟ್ಟು (೧೩ ನೇ ಶ.),

ಬಿಡ್ + ಟ್ + ಅಂ → ಬಿಟ್ಟಂ (೧೧ ನೇ ಶ.)

ಬಿಟ್ಟ; ಬಿಟ (೧೩ ನೇ ಶ.)

೧೪ ನೇ ಶ.).

—ಡ್: ಕೊಳ್ + ಡ್ + ಉ → ಕೊಂಡು (೧೧ ನೇ ಶ.),

ಕೊಂಡ (೧೨ ನೇ ಶ.).

(—ಕ್): ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನಗು, ಮಿಗು, ಹೊಗು—ಎಂಬಂತಹ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. —ಇದ್: ದೀರ್ಘ ಸ್ವರದಿಂದ ಕೂಡಿದ ಏಕವ್ಯಂಜನಾಂತ ಧಾತುಗಳು ಅಥವಾ ಹ್ರಸ್ವದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದ್ವಿತ್ವ ಇಲ್ಲವೇ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳಿರುವ ಧಾತುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವರಾದಿಯಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ—ಇದ್—ಎಂಬ ಭೂತಕಾಲವಾಚಕ ಬರುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಬರದಿದ್ದರೆ ಇದರ—ದ್—ಲೋಪಗೊಂಡು—ಇ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿ, ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಲೋಕನ

ಉದಾ: ಮಾಱು + ಇದ್ + ಅ + ರ್ → ಮಾಡಿದರು (೧೩ ನೇ ಶ.)
 ತಾಱು + ಇದ್ + ಅ + ನ್ → ತಾಱಿದನ್ (೧೧ ನೇ ಶ.)
 ಕಾದ್ + ಇದ್ + ಅ → ಕಾದಿದ (೧೩ ನೇ ಶ.)
 ಹುಟ್ + ಇದ್ + ಅ → ಹುಟ್ಟಿದ (೧೩ ನೇ ಶ.)
 ಆಗ್ + ಇದ್ + ಥ → ಆಗಿ (೧೩ ನೇ ಶ.)
 ಕಾದ್ + ಇದ್ + ಥ → ಕಾದಿ (೧೩ ನೇ ಶ.)
 ತಾಱ್ + ಇದ್ + ಥ → ತಾಱಿ (೧೧ ನೇ ಶ.)

—ದ್: ಸ್ವರಾಂತ್ಯವಾದ, ಇಲ್ಲವೇ ನ್, ಯ್, ರ್, ಲ್‌ಗಳಿಂದ ಅಂತ್ಯವಾದ ಧಾತುಗಳ ನಂತರ —ದ್—ಭೂತಕಾಲವಾಚಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬರ + ದ್ + ಅ → ಬರದ (೧೩ ನೇ ಶ.)
 ಪಡೆ + ದ್ + ಉ → ಪಡೆದು (೧೪ ನೇ ಶ.)
 ಎನ್ + ದ್ + ಉ → ಎಂದು (೧೩, ೧೪ ನೇ ಶ.)
 ಕೊಲ್ + ದ್ + ಅ → ಕೊಂಡ (೧೧, ೧೨, ೧೪ ನೇ ಶ.)
 ಬರ್ + ದ್ + ಉ → ಬುದ (೧೩ ನೇ ಶ.)
 ಗೆಯ್ + ದ್ + ಉ → ಗೆಯ್ದು (೧೩, ನೇ ಶ.)
 ಇರ್ + ದ್ + ಉ → ಇರ್ದು (೧೨, ೧೩ ನೇ ಶ.).

ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಿರ್ + ದು → ನಿಂದು, ಕೇಳ್ + ದು → ಕೇಳ್ತು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾವದ ರೂಪಗಳಿವೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಿಂದು ಎಂಬುದು ನಿಂತು, ಕೇಳ್ತು ಎಂಬುದು ಕೇಳಿ, ಕೇಳಿದ...ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ.

—ದ್ವ್—: ಇರ್, —ಬೀಟ್, (ಎಟ್) ಧಾತುಗಳಲ್ಲಿ—ದ್ವ್—ಭೂತಕಾಲ ವಾಚಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ರ್, ಟ್‌ಗಳು ಲೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ದೀರ್ಘಸ್ವರಗಳು ಹ್ರಸ್ವ ಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾ: ಇರ್ + ದ್ವ್ + ಅ → ಇದ್ದ (೧೨, ೧೩ ನೇ ಶ.)
 ಬೀಟ್ + ದ್ವ್ + ಅ + ನು → ಬಿದ್ದನು (೧೩ ನೇ ಶ.)

—ಥ್: ಆಗು (ಮತ್ತು ಹೋಗು) ಧಾತುವಿನಿಂದ ಭೂತಕಾಲ ಕೃದ್ವಾಚಿಯ ರಚನೆಯಾದಾಗ —ಥ್— ಭೂತಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಆ + ಥ್ + ಇ + ತು → ಆ + ಯ್ + ಇ + ತು → ಆಯಿತು (ಹೋಯಿತು ಎಂಬ ಹೊಸಗನ್ನಡ ರೂಪ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.)

(b) ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲ:

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಭಾಷಾ ಪ್ರಭೇದದಲ್ಲಿ ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ—ಆಗು ಧಾತುವಿನ ಭವಿಷ್ಯತ್ ನ್ಯೂನ ರೂಪವಾದ ಅಪ್ಪ, ಅಪ ಎಂಬುದು ಸೇರಿದ ಸಂಯುಕ್ತರೂಪದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವರ್ತಮಾನಕಾಲಕ್ಕೆ—ಉತ್ತ—ಪ್ರತ್ಯಯಾನಂತರ ವರ್ತಮಾನಕಾಲಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ರಚನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. (ನೋಡಿ: ಕುಶಾಲಪ್ಪಗೌಡ, ೧೯೬೮, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯೆ—ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ ೫೦-೨). ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ—ಉತ್—ಎಂಬ ವರ್ತಮಾನಕಾಲವಾಚಕವಿರುವ ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಉದಾ: ಗೆಯ್ + ಉತ್ತ + ಅ → ಗೈಯುತ್ತ (೧೧ ನೇ ಶ.)

ಬೊಗುಳ್ + ಉತ್ + ಅ → ಬೊಗುಳುತ್ತ (೧೩ ನೇ ಶ.).

(c) ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ:

—ಪ್ಪ್—, —ವ್—, —ಉವ್—, —ಬ್—, —ಹ್—, —ಱ್—

ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯದ ನಂತರ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯೆ—ಎಂಬ ಎರಡು ರೂಪಗಳೂ (ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ) ಇರುವುದು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ.

—ಬ್— : ತಿನ್ + ಬ್ + ಆರು → ತಿಂಬರು (೧೪ ನೇ ಶ.)

ಎನ್ + ಬ್ + ಅ → ಎಂಬ (೧೧ ನೇ ಶ.)

—ಉವ್— : ಬಿತ್ + ಉವ್ + ಅ → ಬಿತ್ತುವ (೧೨ ನೇ ಶ.)

ಸಲ್ + ಉವ್ + ಆ → ಸಲುವ (೧೩ ನೇ ಶ.)

—ಪ್ಪ್— : ಆ + ಪ್ಪ್ + ಅ → ಅಪ್ಪ (೧೧, ೧೩, ೧೪ ನೇ ಶ.)

—ಹ್— : ಹೋ + ಹ್ + ಆರು → ಹೋಹರು (೧೪ ನೇ ಶ.)

—ಱ್— : ಬರ್ + ಱ್ + ಏನ್ → ಬರೇನ್ (೧೧ ನೇ ಶ.)

—ವಾ— : ಕಾ + ವ್ + ಆರು → ಕಾವರು (೧೨ ನೇ ಶ.)

(4) ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ:

ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದಿಂದ ಕಾಲವಾಚಕವನ್ನು ಕಳೆದರೆ, ಉಳಿಯುವ ರೂಪ ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಮವಾಗುತ್ತದೆಂದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಹೇಳಬಹುದು. ಅಂದರೆ, ಮಾಡಿದನು ಎಂಬುದರಿಂದ—ಇದ್—ಎಂಬ ಭೂತಕಾಲವಾಚಕವನ್ನು ಕಳೆದರೆ ಉಳಿಯುವ ಮಾಡನು, ಮಾಡನು ಎಂಬುವು ನಿಷೇಧಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು.

ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ—ಅ—ಎಂಬ ನಿಷೇಧ ಪ್ರತ್ಯಯ (ಉದಾ: ತಪ್ಪು — ಅ — ದು → ತಪ್ಪದು, ಬಾರ್ + ಅ + ದು → ಬಾರದು) ಬರುವ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಿದೆ. ನಿಷೇಧಕೃದ್ವಾಚಿ, ಇಲ್ಲವೆ ನಿಷೇಧ ನ್ಯೂನ (Negative Relative Participle)ಗಳಲ್ಲಿ—ಅದ್—ಎಂದು ನಿಷೇಧವಾಚಕವಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾರೂಪದ ನಿಷೇಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕೂಡದು, ಆಗದು, ಬಾರದು, ಎಂಬ ನಿಷೇಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯೊಡನೆ ಜೋಡಿಸಿ, ಬರಲಾಗದು, ಬರಕೂಡದು, ಬರಬಾರದು ಎಂದು, ಎಲ್ಲ ಲಿಂಗ—ವಚನಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಭೂತ ಇಲ್ಲವೆ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ನಿಷೇಧ ವಿವಕ್ಷೆ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿರುವ ಕ್ರಿಯಾನಾಮಕ್ಕೆ—ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಈಗ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನಿಷೇಧ ರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯಲಾದ ರೂಪವನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಉದಾ: ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಬುದುದಿಲ್ಲ, ಇತ್ಯಾದಿ). ಕೊಡದಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ: ತಡೆ + ಅದ್ + ಎ → ತಡೆಯದೆ (೧೧ ನೇ ಶ.) ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

(5) ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳು:

ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ (Past Participle), ನಿಷೇಧಕೃದ್ವಾಚಿ (Negative Participle), ಭೂತನ್ಯೂನ (Past Relative Participle), ಭವಿಷ್ಯತ್‌ನ್ಯೂನ (Future Relative Participle), ಅಪೂರ್ಣ ವರ್ತಮಾನ (Present continuous) ಕ್ರಿಯಾರೂಪವನ್ನು ಕೃದ್ವಾಚಿಯೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿಗೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಹಾಗೂ ಶಾಸನಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ,—ಇದ್—ಎಂಬ ಭೂತಕಾಲವಾಚಕವು —ಇ—ಎಂದಾಗುವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪವೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಭೂತರೂಪವೇ ಅಂದರೆ, ಭೂತಕಾಲದ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾರೂಪದ ಸರ್ವನಾಮಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡ ಭಾಗವೇ ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಭೂತ ನ್ಯೂನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ ನ್ಯೂನಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ನಂತರ 'ಅ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಅಪೂರ್ಣ ವರ್ತಮಾನವನು ತೋರಲೂ 'ಅ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ ಅದರ ಮುಂದೆ ಬರುವ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ನಿಷೇಧಕೃದ್ವಾಚಿಯೂ ಮುಂಬರುವ ಕ್ರಿಯಾರೂಪಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿದೆ. ಭೂತ ನ್ಯೂನ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್

5. ಇಲ್ಲ, ಅಲ್ಲ ಎಂಬ ನಿಷೇಧ ರೂಪ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಇಲ್ + ಅ. ಅಲ್ + ಅ, ಎಂಬ ರಚನೆಗಳಾಗಿ, ಇಲ್, ಅಲ್ ಎಂಬವುಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ನಿಷೇಧಗಳಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳೂ ಇತರ ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳು ತ ಇದ್ದು ನಿಷೇಧ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಪಡೆದು, ನಿಷೇಧ ನಿರ್ದೇಶಕಗಳಾಗುತ್ತವೆ. (ವಿವರಗಳಿಗಾಗಿ ನೋಡಿ: Kushalappa Gowda 1972, 267, 250).

ಸ್ಥಾನಗಳು ಸಂಬಂಧವಾಚಕವನ್ನು ಹೊಂದಿ, ಮುಂಬರುವ ನಾಮಪದಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಿಸುತ್ತವೆ. ಅಪೂರ್ಣ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ತೋರುವ—ಅ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಮುಂದೆ ಕ್ರಿಯಾಪದವೇ ಬರುತ್ತದೆ ಹೊರತು ನಾಮಪದವಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಅದೂ ಭೂತ ಮತ್ತು ನಿಷೇಧಕೃದ್ವಾಚಿಗೆ ಸಮವಾಗಿದೆ. ಶಾಸನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇವಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳದಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ:

(a) ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ : ಆಗ್ + ಇದ್ + ಉ → ಆಗಿ (೧೨, ೧೩, ೧೪ ನೇ ಶ.)

ಕಟ್ಟ್ + ಇದ್ + ಉ → ಕಟ್ಟಿ (೧೧ ನೇ ಶ.)

(b) ನಿಷೇಧಕೃದ್ವಾಚಿ : ತಡ್ + ಅದ್ + ಎ → ತಡೆಯದೆ (೧೧ ನೇ ಶ.)

ಇಲ್ + ಅದ್ + ಎ → ಇಲ್ಲದೆ (೧೧ ನೇ ಶ.)

(c) ಅಪೂರ್ಣವರ್ತಮಾನ : ಬೋಗುಳ್ + ಉತ್ + ಅ → ಬೋಗುಳ್ತು (೧೩ ನೇ ಶ.)

(d) ಭೂತನ್ಯೂನ : ಕಾದ್ + ಇದ್ + ಅ → ಕಾದಿದ (೧೩ ನೇ ಶ.)

ಮಾಡ್ + ಇಸ್ + ಇದ್ + ಅ → ಮಾಡಿಸಿದ (೧೪ ನೇ ಶ.)

ಅಗಳ್ + ಇಸ್ + ಇದ್ + ಅ → ಅಗಳಿಸಿದ (೧೧ ನೇ ಶ.)

ಬರ + ದ್ + ಅ → ಬರದ (೧೩ ನೇ ಶ.)

(e) ಭವಿಷ್ಯತ್‌ನ್ಯೂನ : ಎನ್ + ಬ್ + ಅ → ಎಂಬ (೧೧ ನೇ ಶ.)
ಬಿತ್ + ಉವ್ + ಅ → ಬಿತ್ತುವ (೧೨ ನೇ ಶ.)

ಸಲ್ + ಉತ್ + ಅ → ಸಲ್ಲುತ್ತ (೧೩ ನೇ ಶ.)

(f) ನಿಷೇಧನ್ಯೂನ ರೂಪಕ್ಕೆ ಶಾಸನ ಪ್ರಭೇದದಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಯಿಲ್ಲ.

(6) ಪೂರಕಾರ್ಥಕಗಳು (Conditionals):

—ಒಡೆ, —ಅಡೆ, —ಅರೆ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಒಂದು ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ನಡೆಯುವುದನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ. ಇವನ್ನು ಪೂರಕಾರ್ಥಕಗಳೆಂದು ಇಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ—ಅಡೆ ಎಂಬುದರ ಪ್ರಯೋಗ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿದೆ. ಇದು ಮತ್ತು—ಒಡೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದು ಮಾತ್ರ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕಾಲವಾಚಕಗಳ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭೂತ ಕಾಲದ ಪ್ರತ್ಯಯದ ನಂತರ ಮಾತ್ರ—ಅರೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಪೂರಕ ಸೂಚನೆ ಬರಬೇಕಾದರೆ, ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದ ಏಕವಚನವುಳ್ಳ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ನಂತರ 'ಅದರೆ' (ಅಗ್ + ದ್ + ಅರೆ) ಎಂಬುದನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಲಾಗುತ್ತದೆ: ಬರುವುದಾದರೆ, ಕೊಡುವುದಾದರೆ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಶಾಸನ ಪ್ರಯೋಗಗಳು:—ಅಡೆ:

ಅಳಿವ್ + ಇದ್ + ಅಡೆ → ಅಳಿವಿದಡೆ (೧೩ ನೇ ಶ.)

ಆಟ್ + ದ್ + ಅಡೆ → ಆಟಡೆ (೧೧ ನೇ ಶ.)

ಎನ್ + ದ್ + ಅಡೆ → ಎಂದಡೆ (೧೩ ನೇ ಶ.)

ಬೀಟ್ + ದ್ + ಅಡೆ → ಬಿದ್ದಡೆ (೧೩ ನೇ ಶ.)

ಅಳಿ + ಹ್ + ಇದ್ + ಅಡೆ → ಅಳಿಹಿದಡೆ (೧೨ ನೇ ಶ.)

(7) ವಿಧ್ಯರ್ಥಕಗಳು:

ಈ ಕ್ರಿಯಾಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಆಶೀರ್ವಾದ, ವಿಜ್ಞಾಪನೆ ಅಪ್ಪಣೆ ಕೊಡುವುದು ಮುಂತಾದ ರೀತಿಗಳಿವೆ. ವಿಜ್ಞಾಪನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ರೂಪ—ಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಧಾತುವಿಗೆ ಸೇರಿ, ಕುಡು + ಗೆ → ಕುಡುಗೆ (೧೧ ನೇ ಶ.) ಎಂದು ಬಂದಿದೆ.

ನಪುಂಸಕ ಏಕವಚನದ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನೂ ವಿಧ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವುದೂ ಇದೆ. ಉದಾ: ಸಲುವುದು (೧೩ ನೇ ಶತಮಾನ). ಯಾವ ಪೂರಕ ನಿರ್ದೇಶವೂ ಇಲ್ಲದ ರೂಪದ ಪ್ರಯೋಗ ಮೇಲಿನ ವಿಧ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ.

(8) ಕೃನ್ನಾಮಗಳು:

ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ನಾಮವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ. ಅಂತಹ ಪದಗಳನ್ನು ಕೃನ್ನಾಮಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಭೂತ ಅಥವಾ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ ವಾಚಕಗಳಿಗೆ ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ಕೃನ್ನಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಪದ ಯಾವುದೇ ಆಗಿದ್ದರೂ, ಕೃನ್ನಾಮ ಪ್ರಥಮವುರೂಪದಲ್ಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. 'ಯಾರು ಕಟ್ಟಿದರು' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಉತ್ತರ 'ನಾನು ಕಟ್ಟಿದೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಕಟ್ಟಿದೆ'—ಎಂಬುದು ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದ. 'ನಾನು ಕಟ್ಟಿಸಿದೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾಪದವೇ. 'ನಾನು ಕಟ್ಟಿದವನು' 'ನಾನು ಕಟ್ಟಿಸಿದವನು' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಕಟ್ಟಿದವನು' 'ಕಟ್ಟಿಸಿದವನು' ಎಂಬವುಗಳು ಕೃನ್ನಾಮಗಳು. 'ನಾನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ,' 'ಅವನು ಹುಡುಗ' 'ಅವಳು ಹುಡುಗಿ' ಎಂಬ ಆಖ್ಯ—ಆಖ್ಯಾತಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ, ಸಮಾನ ನಾಮಪದಗಳಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಮೇಲಿನವು ಸರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ ಸೂಚಕಗಳ ಅನಂತರ ಅವನು, ಅವಳು, —ಉದು, —ಅದು, —ಉವು, —ವು ಎಂಬ ಪ್ರಥಮವುರೂಪ ಸರ್ವನಾಮರೂಪಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೇ ಬಂದರೂ, ಕೃನ್ನಾಮಗಳಾಗಿ ವರ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ರೂಪಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

ಕೊಟ್ಟುದು (೧೨ ನೇ ಶ.), ಅಪ್ಪದಕ್ಕೆ (೧೩ ನೇ ಶ.) ಅಳಿದಂ (೧೧ ನೇ ಶ.)
ಮಾಡಿಕೊಂಡವಂ (೧೧ ನೇ ಶ.), ಅಳುಪಿದವರು (೧೪ ನೇ ಶ.).

3. 2. ಶಾಸನಭಾಷಾ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಮಾದರಿಗಳು:

(1) ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ:

ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಶಾಸನಗಳನ್ನವಲೋಕಿಸಿದರೆ ೧೦ ನೇ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ದೊರೆಯುವ ಶಾಸನಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದ ಭೂಯಿಷ್ವವಾಗಿದ್ದು ಪ್ರೌಢಶೈಲಿಯಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾ: "ಸತ್ಯವಾಕ್ಯ ಕೊಂಗುಣವರ್ಮ ಧರ್ಮ ಮಹಾರಾಜಾಧಿರಾಜಾ ಕೊಳಾಳಪುರವರೇಶ್ವರ ನನ್ನಗಿರಿನಾಥ ಶ್ರೀಮತ್ ರಾಜಮಲ್ಲ ಪರ್ಮನಡಿಗಳ್ ತದ್ವರ್ಷಾಭ್ಯಂತರ ಫಾಲ್ಗುಣ ಸುಕ್ಲಪಕ್ಷದ ನಂದೀಶ್ವರಂ ತಲೆದವಸಮಾಗೆ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಮಸ್ತವೈರಿಗಜಘಟಾಟೋಪ ಕುಂಭಿ ಕುಂಭಸ್ಥಳಸುಟಿತಾನರ್ಘ ಮಂಕ್ತಾಫಳ ಗ್ರಹಣ ಭೀಕರ ಕರಾಸಿ ನಿವಾಸಿತ ದಕ್ಷಿಣದೋರ್ಧ್ವಾ ಮಣ್ಣಿತ ಪ್ರಚಿಣಂ ಅಣ್ಣನ ಬಣ್ಣ ಬಡವರ ನಣ್ಣ....." (E. C. I.—೯೮), ಇದು ಪಂಪನ "ಎನೆ ಸುಂದುಂ ವೀರ ವೈರಿಕ್ಷಿತ ಗಜಘಟಾಟೋಪ ಕುಂಭಸ್ಥಳೀ....." (ಪಂಪಭಾರತ ೧-೫೧) ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೯೭೮ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಈ ಶಾಸನಕರ್ತೃವಿಗೆ ಸುಮಾರು ಅದೇ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡದ ವೀರಕಾವ್ಯಗಳ ಹೃದಯಂಗಮ ಶೈಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದೆ. ಅನೇನಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಸ್ವರ್ಣವ್ಯಂಜನ ಸಂಯುಕ್ತರೂಪ, ಎಳ್ಳದಿಂಬರ್, ಅವನೊಬ್ಬನ್, ಅಬಾದೊಂ ಎಂಬ ಹಳೆಯ ರೂಪಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ.

(2) ಮಧ್ಯಕಾಲ:

ಮಧ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ—ಹೊಸ ರೂಪಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣ, ಅಕ್ಷರ ಖುಲಿತಗಳೂ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತ ಬರುತ್ತವೆ. ಸ್ವಸ್ತಿಶ್ರೀಮನು ಮಹಾಮಂಡಲೇಶ್ವರ ಚಲುಟು ವಿಭಾಹ

ಛಲದಂಕರಾಮ, ಸತ್ಯರಾಯ ಸಂವರಣಾತಿರವಜ್ಞ ರುದಿರಮಂಟಿವತ್ಸಸಕಾವ ಶ್ರೀಮನ್
ವೀರ ಮುನಿವರಾದಿತ್ಯ ಗೋಕೂಳದೇವರಸರು....." (E. C. I.—೯೫). ಕ್ರಿ. ಶ.
೧೨೬೪ ನೇ ಇಸವಿಗೆ ಸೇರಿದ ಈ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಸಮಾಸಗಳಿದ್ದ ಸರಳಗದ್ಯ
ರೂಪವಿದೆ. ರುದಿರ, ಮಂಟಿವತ್ಸಸಕಾವ ಎಂಬ ಸ್ವಾಲ್ಪಿತ್ಯಗಳೂ, (ತುಳು ಹಿಡಿಸಿದಲ್ಲಿ ಎಂಬ
ದಕ್ಕೆ) 'ತುಳು ಇಡಿಸಿದಲ್ಲಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪಕಾರ ಹಕಾರವಾಗಿ, ಮತ್ತೆ ಅದೂ ಲೋಪ
ವಾಗಿರುವುದೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

(3) ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ನಂತರ:

ದ್ವಿತ್ವದ ಬದಲಿಗೆ ಹ್ರಸ್ವದ ಪ್ರಯೋಗ, ಮಹಾಪ್ರಾಣದ ಬದಲು ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣದ
ಉಪಯೋಗ, ಆದಿಯ ಇ. ಎಕಾರಗಳಿಗೆ ಯ್ ಆಗಮವಾಗಿ ಯಿ, ಯೆ ಬರುವುದು,
ಸ, ಶ, ಷಗಳ ವ್ಯತ್ಯಯ. ಔ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಲು ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗ, ಮಧ್ಯಸ್ವರ
ಲೋಪವಾಗಿ ವ್ಯಂಜನ ಸಂಯುಕ್ತತೆಯಾದಗುವುದು ಮುಂತಾದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ
ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ೧೭ ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರ ಪರ್ಶಿಯನ್—ಅರೇಬಿಕ್
ಪದಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುವುದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನದ
ನಂತರ ದೊರೆಯುವ ಶಾಸನಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ:

(a) ದ್ವಿತ್ವದ ಬದಲು ಹ್ರಸ್ವದ ಪ್ರಯೋಗ:

ಅಣನವರು ೪೪-೧೪೯೮: ಅಪಣೆ ೧೩-೧೮೦೭; ಕಟಿದವರು ೮೮
೧೫ ನೇ ಶ.; ಲಿಂಗಣೋಡೇರು ೩೫-೧೫೪೪; ಗಲುಡಿಕಳಿ ೪೫—
೧೮ ನೇ ಶ.; (ಹಾಕಿ) ಕೊಟದು ೪೫, ೪೬—೧೮ ನೇ ಶತಮಾನ.

(b) ದೀರ್ಘಸ್ವರ ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರ ವಿಕಲ್ಪ:

ಬಿಜ ೩೨-೧೭೯೬; ಸಸಾನವ ೪೫-೧೮ ನೇ ಶತಮಾನ; ಚಂದ್ರಾವಾರ
ದಲ್ಲು ೨೬-೧೮೧೦; ಸ್ವಪನ ೩೦-೧೮೪೩; ಬೆಳ್ಳಾಪ್ಪ ೨೩-೧೮೮೧;
ಶೆವರ್ತಿ ೧೨-೧೮೮೫.

(c) ಅನುನಾಸಿಕದ ಬದಲಿಗೆ ಅನುಸ್ವಾರದ ಪ್ರಯೋಗ:

ನಂನ ೮೮-೧೫ ನೇ ಶತಮಾನ; ಸರ್ವಮಂತ್ಯ ೪೦-೧೭೩೧;
ದಂಮ ೨೬-೧೮೧೦; ತಂಮ ೩೦-೧೮೪೧; ಕುನ್ನಿಕಾ ೧೭-೧೮೭೪;
ಬೊಪಂಣ ೧೪-೧೮೭೯; ತಾರಿಪಂನು ೧೩-೧೮೦೭; ನಿಂವು
೧೩-೧೮೦೭; ಚಂದಂಣ ೫೯-೧೯ ನೇ ಶತಮಾನ.

(d) ಸ್ವರಲೋಪವಾಗಿ ವ್ಯಂಜನಸಂಯುಕ್ತತೆಯಾದಗುವುದು:

ಮೊಪ್ಪಿಸ್ತ (<ಓಪ್ಪಿಸಿದ) ಕಟ್ಟಿಸ್ತ* (<ಕಟ್ಟಿಸಿದ) (*ಇದು ೧೧ ನೇ
ಶತಮಾನದಲ್ಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ).

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ

59

(e) ಪದಾದಿಯ ಇಕಾರಕ್ಕೆ—ಯ್ ಆಗಮ:

ಯಿರುವರು ೩೫-೧೫೪೪; ಯಿರಬೇಕು ೬೩-೧೭೯೬; ಯೀ
೩-೧೮೨೨.

(f) ಒ ಕಾರದ ಬವಲು ವ ಕಾರ ಪ್ರಯೋಗ:

ವಪ್ಪಿ ೪೬-೧೮ ನೇ ಶತಮಾನ; ವಡೆಯರವರು ೧೦೫-೧೯ ನೇ
ಶತಮಾನ; ವಪ್ಪಿದ್ವಾ ೫೯-೧೯ ನೇ ಶತಮಾನ; ವಪ್ಪಿದಂತಾ
೨೬-೧೮೧೦.

(g) ಟಿ ಎಂಬುದರ ಬದಲಿಗೆ ಅಳು ಪ್ರಯೋಗ:

ಗಲುಡ, ಗಲುಡಿಕೆ ೪೪-೧೪೯೮; ಮಲುಲ್ಕು ೧೯-೧೫೪೪;
ಗಲುಡ ೯೯-೧೮೫೭; ಪರ್ವತಲು ೧-೧೮೧೨, ರಾಜಗೃಹಲು
೬-೧೮೧೨.

(h) ಸ, ಶ, ಪ ಗಳ ವ್ಯತ್ಯಯ:

ಸಿಲಾಸ್ತಾಪಿತ ೪೦-೧೭೩೧; ಸಸಾನ ೪೫-೧೮ ನೇ ಶತಮಾನ; ವಪ್ಪಿಶಿ
ದಂತಾ ೨೬-೧೮೧೦; ಶೆವರ್ತಿ ೧೨-೧೮೮೫; ಬರಶಿ ೧೩-೧೮೦೭;
ಶಿಡ್ಲೆಂದಸ್ವಾಮಿ ೧೦೪-೧೯ ನೇ ಶ.; ಶೇರಿದ ೩೨-೧೭೬೬;
ಶಿಡಿಲಿನೋಪಾದಿ ೨೭-೧೮೩೪-೩೫.

(i) ರ ಕಾರಕ್ಕೆ ರ್ ಪ್ರಯೋಗ;

ವರಿಗೆ, ಪರಿಯಂತ, ಸರಕಾರಕಾರ, ತಾರಿಪನ್ನು, ಸಮಸ್ತರ್ದು,
ಪರಿಯಂತ್ರಕು ಎಂದು ೧೮೦೦ ರ ಸುಮಾರಿಂದ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ
ದೊರೆಯುವ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ರಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವಿರುವ ಪ್ರಯೋಗಗಳು
ದೊರಕುವುದೆಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಆ ಕಾರವು ೧೪ ನೇ
ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಂದಿತ್ತ ಕಣ್ಮರೆ
ಯಾಗಿದೆ. ಆ ಕಾರ ಪ್ರಯೋಗ ೧೮ ನೇ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೆ
ಉಳಿದಿರುವಂತೆ—ಕಾವಗೊಣ್ಣ ಕಲ್ಲ ನಿಜುಸಿದಂ ೩೮-೧೮ ನೇ ಶತ
ಮಾನ—ಒಂದೇ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ
ಆ ಕಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿರವಾದ ಒಂದು ನೆನಪರಿಗೆ ಈ
ಶಾಸನಕರ್ತನಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ ತರದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರ ಬೇಕೆಂದು
ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಈ ಕಾಲದ ಶಾಸನಭಾಷೆಯ ಮಾದರಿಗಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ಶಾಸನಭಾಗವನ್ನು ನೋಡಬಹುದು: “.....ಕಡಿಯತ್ತು ನಾಡ ಬಾವಲ ಗಾಢದ ಬಿದ್ದಂಡರ—ಬೋಪು ಕೀಲಕ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾಘ ಬ ೫ ದಿವಸ ಅರಮನೆ ಚಾಕ್ರಿಗೆ ಬಂದಂತಾವನು ಪ್ರಭವ ಸಂವತ್ಸರದ ವರಿಗೆ ಹತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರುಷ ಪರಿಯಂ—ತ್ರಕು ಆನೆ ಬೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಲಿ ಬೇಟೆಯಲ್ಲು ಮೃಗ-ಜಾತಿಗಳ ಬೇಟೆಯಲ್ಲು ಟೀಪುಸುಲುತಾನರ ಪೇಗಳ—ಲಡಾಯದಲ್ಲು ಮುಂತಾದ ಅರಮನೆ ಚಾಕ್ರಿಯಲ್ಲು ಅ-ಪ್ಪಣೆ ಆದಮೇರೆ ದಿವಾರಾತ್ರೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ವಾಣಪ್ರ—ಯತ್ನದಿಂದ ಅತಿಥೈರ್ಯದಿಂದ ಬಂಟತನ ಮಾಡಿ ಸ್ವಾಮಿಕಾ -ರ್ಯ ಮುಖ್ಯವಾದಿ ನಡಕೊಂಡಂತಾ ಸರಕಾರ್ಯಕಾರ ಬೋಪು.....” ೧೩-೧೮೦೭.

3. 3. ಪರ್ಷಿಯನ್—ಅರೇಬಿಕ್ ಶಬ್ದಗಳು:

ಈ ನೇ ಶಾಸನದ (೧೮೧೨) ಮೊದಲ ಭಾಗವನ್ನು ಉರ್ದು ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಅದೇ ವಿಷಯವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದಾದರೂ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿದ್ದ ಉರ್ದುವಿನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನರಿಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಮೂಲಕ ಪರ್ಷಿಯನ್ ಅರೇಬಿಕ್ ಪದಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆಯನ್ನಬಹುದು. ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮ ಗ್ರಂಥದಿಂದಲೂ ಇದು ಮಂಡಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅನ್ಯದೇಶ ಪದಗಳು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದು ನೋಡುವೆನ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಲಡಾಯ, ಸರಕಾರ್ಯಕಾರ, ಕುಹಲಾಲತನ, ತಾರ್ಪಿಪನ್ನು, ಕಾವಂದರು ೧೩-೧೮೦೭; ಕಬರ್‌ಸ್ಥಾನ, ದಪನ್ ೧೩-೧೮೭೯ (ಆಗೀಷ್ಟು ಚೀಫ್‌ಕಮೀಷನರ್ ಎಂಬ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಪದಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ) ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಅಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳು.

3. 4. ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆಗಳು:

(1) ಗೌಡಕನ್ನಡ:

(a) ಧ್ವನಿಮಾಂಕ: ಗೌಡಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಶಾಸನ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಾಗಿವೆ. /r/, /o/, /e/, /o/ ಎಂಬವುಗಳು ಆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವರಗಳು. ಉಳಿದ ಅ, ಇ, ಉ, ಎ, ಒ ಗಳಂತೆ ಇವಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘರೂಪಗಳಿಲ್ಲ. ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಐದು ಅನುನಾಸಿಕಗಳೂ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಾಗಿವೆ. ಬಹುವರ್ಣ ಪದಗಳಲ್ಲಿ (Multi-Syllabic) ಎರಡನೆ ಇಲ್ಲವೆ ಮೂರನೇ ವರ್ಣದ ಸ್ವರಶೋಭವಾಗಿ, ಪದದ ಪರಿಮಾಣ ಚಿಕ್ಕದಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಿಸರಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಸ್ವರಗಳು ಉನ್ನತ, ನಿಮ್ನ, ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ—ಇತ್ಯಾದಿಗಳಾಗುವ ಸ್ವರ

ಸಾವ್ಯವಿಧ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: Kushalappa Gowda ೧೯೬೯, ೮೫, ೧೦೫). ಸಮಾಸವಾದಾಗ ಪೂರ್ವ ಪದದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವ ಹ್ರಸ್ವಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವಪದದ ಮೊದಲ ವರ್ಣವಾದ 'ಹ' ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಪರಪದದ ದ್ವಿತ್ವ ಹ್ರಸ್ವ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ನೀರುಳ್ಳಿ → ನೀರುಳ್ಳಿ, ಮೊದ್ + ಮಜ್ಜಿ → ಮೊದ್ಜಿ (ಮದುಮಗ) ದೊಡ್ಡ + ಅಪ್ಪ → ದೊಡಪ, ಬಾಳೆ + ಹಣ್ಣು → ಬಾಳೆಣ್ಣು ಇತ್ಯಾದಿ (Kushalappa Gowda, ೧೯೭೦, ೩೨-೩೩).

(b) ರೂಪಿನಾಂಕ:

ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷಗಳಲ್ಲಿ ವಚನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ, ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ - ವಚನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೂ ಇದೆ. ತದ್ಧಿತ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಗಳೆಂದು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸರ್ವನಾಮದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ.

ಪುಲ್ಲಿಂಗ	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ
ಮಜ್ಜಿ (ಮಗನು)	ಮಗ (ಮಗಳು)
ಕುರ್ಡ್ (ಕುರುಡ)	ಕುರ್ಡಿ (ಕುರುಡಿ)
ಜಾಣ	ಜಾಣೆ
ಕೆಲ್ಲಗಾರ (ಕೆಲಸಗಾರ)	ಕೆಲ್ಲಗಾರ್ತಿ (ಕೆಲಸಗಾತಿ)

ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಕ್ಕೆ—ಅದ್ (ಅದು), ಇದ್ (ಇದು); ಕೃನ್ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಂದದ್ (bandadit), ಹೋದ್ದ್ (ho:ddi).

ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಕೌಟುಂಬಿಕ, ಮಹತ್, ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂಬ ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ:

ಕೌಟುಂಬಿಕ	ಮಹತ್	ಸಾಮಾನ್ಯ
—ಂದರ್, —ಕ(ಳ್);	—ಱ್, —ರ್, —ಅರ್;	—ಕ (ಳ್); ಗ(ಳ್);
ಆಕ್ಕಂದರ್ (Akkandar)	ಅವು	ಅನೆಗ
ಅತ್ತಿಕ	ಯಾರ್	ಕುದುರೆಗ
	ಹಾರ್	ಮಕ್ಕ

ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕ ಎಂಬ ಎರಡೇ ರೂಪಗಳು; ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ರೂಪ ಎಂದು ಇರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ನಪುಂಸಕ

ಗಳಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮೂರಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಉದಾ : ಏಕವಚನ ಪುಲ್ಲಿಂಗ : ಅವ, ಇವ, (ಅವನ್, ಇವನ್), ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ : ಆದ್, ಇದ್ (= ಅವಳು, ಇವಳು ಅಥವಾ ಅದು, ಇದು). ಬಹುವಚನ : ಅವು (= ಅವರು ಅಥವಾ ಅವುಗಳು). ಕ್ರಿಯಾಪದ : ಏಕವಚನ : ಅವ ಬಾತ್, (= ಅವನು ಬಂದನು, ಅದ್ ಬಾತ್ (= ಅವಳು ಬಂದಳು, ಅಥವಾ ಅದು ಬಂದಿತು), ಬಹುವಚನ : ಅವು ಬಂದೊ (= ಅವರು ಬಂದರು, ಅವುಗಳು ಬಂದುವು). ವರ್ತಮಾನ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕಾಲಗಳಲ್ಲೂ ಇದೇ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮಾತ್ರ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ಪ್ರಭೇದದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶನವಿದೆ : ಬನ್ನೆ (= ಬರುತ್ತೇನೆ) ಬಂದೆ (= ಬಂದನು) ಬಾವೆ (= ಬರುವೆ). ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗೌಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅದು ಕೃತಕವಾಗಿ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡದಂತೆ ಭವಿಷ್ಯ ದರ್ಥದಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನವನ್ನೇ ತಕ್ಕ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಗಳನ್ನು ತಂದು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಬರಬೇಕು, ಕೊಡಬೇಕು ಎಂಬ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾದ ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬೇಕು ಎಂಬ ಪದದ ಬಕಾರ ಲೋಪಗೊಂಡು— ಒಕು ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಬರ್ + ಬೇಕು → ಬರ್ + ಒಕು → ಬರೊಕು, ಕೊಡ್ + ಬೇಕು → ಕೊಡ್ + ಒಕು → ಕೊಡೊಕು. ಆದರೆ ಬೇಡ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನಂತೆ ಲೋಪಕ್ರಿಯೆಯಿಲ್ಲ; ಬೇಡ ಎಂಬುದು ಬಡ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಬರ್ + ಬೇಡ → ಬರ್ಬಡ. ಕೊಡ್ + ಬೇಡ → ಕೊಡ್ಬಡ ಇತ್ಯಾದಿ.

(2) ಜೇನುಕುರುಬರ ಕನ್ನಡ :

(a) ಧ್ವನಿಮಾಂಕ : ಇದರಲ್ಲಿಯೂ / ಎ /, / ಒ / ಗಳು ಶಿಷ್ಟ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಧ್ವನಿಮಾಗಳಾದಿವೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಅವಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘರೂಪವೂ ಇದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಇ ಕಾರ ಧ್ವನಿಮಾವಾಗಿದೆ. ಗೌಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ, ಸ, ಶ, ಷ ಗಳ ಪೈಕಿ ಸ ಒಂದೇ ಧ್ವನಿಮಾವಾಗಿದೆ. ಹ ಇದರಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಮಾವಾಗಿದೆ (Upadhyaya 1971; 1). ಆದರೆ ಗೌಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅದು ಧ್ವನಿಮಾ. ಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆಯ ಏ ಬರುವಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಭೇದದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಆಗುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಯಾವ ಧ್ವನಿ ನಿಯಮವನ್ನನುಸರಿಸಿದೆಯೆಂದು ಈಗ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಉದಾ : ಕೇಳು → ಕಾಳು, ಹೇಳು → ಆಳು, ಗಣಿಸು → ಗಾಸು, ಬೇಡ → ಬಾಡ, ಬೇಕು → ಬಾಕು, ಮೋಸ → ಮಾಸ, ಏಕೆ → ಯಾಕೆ, ಏನು → ಯಾನ, ಯಾನು; ಏಳು → ಯಾಳು, ಏಸು → ಯಾಸು, ಸೇಟು → ಸಾಟು.

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕನ್ನಡ

63

ಓ ಕಾರಕ್ಕೆ ವಾಕಾವಾದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೋತ → ಓತ → ವಾತ;
ಓದಂ → ವಾದಂ, ಓಲೆ → ವಾಲೆ. ರೋ ಕಾರಕ್ಕೆ ರಾ ಅಗಮವಾಗುತ್ತದೆ:
ರೋಮ → ರಾಮ.

(b) ರೂಪಿನಾಂಕ:

ಸರ್ವನಾಮ ಹಾಗೂ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪ ಶಿಷ್ಟ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

ಉತ್ತಮ: ನಾನಂ (ಏಕ), ನಾವು (ಬಹು); ಮಧ್ಯಮ: ನೀನಂ (ಏಕ), ನೀವು (ಬಹು).

(ಪ್ರಥಮ: ಪುಲಿಂಗ: ಅವು, ಇವು; ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ: ಅವ, ಇವ, ನಪುಂ ಸಕ: ಅದು—ಇದು (ಏಕ), ಅವು—ಇವು (ಬಹು).

ಕ್ರಿಯಾಪದ ಸರ್ವನಾಮಪ್ರತ್ಯಯ: ವರ್ತಮಾನಕಾಲದಲ್ಲಿ:

	ಏಕ	ಬಹು
ಉತ್ತಮ	: ಕುಡಿತಿನಿ	ಕುಡಿತಿಗೆ
ಮಧ್ಯಮ	: ಕುಡತಿಗೆ	ಕುಡಿತಿಗೆ
ಪ್ರಥಮ		
ಪು	: ಕುಡಿತಾನೆ	ಕುಡಿತಾರೆ
	ಕುಡಿತನೆ	ಕುಡಿತರೆ
ಸ್ತ್ರೀ	: ಕುಡಿತಳಿ	
	ಕುಡಿತಳಿ	
ನಪುಂ	: ಕುಡಿತಾದೆ	ಕುಡಿತಾವೆ
	ಕುಡಿತದೆ	ಕುಡಿತವೆ.

ಭೂತಕಾಲ:

ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷಕ್ಕೆ ರಡಕ್ಕೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ: ಪುಂ—ಸ್ತ್ರೀಗೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ.

	ಏಕ	ಬಹು
ಉತ್ತಮ ಮಧ್ಯಮ:	ಕುಡ್ತೆ	ಕುಡ್ತೂ
ಪ್ರಥಮ: ಪುಂ-ಸ್ತ್ರೀ:	ಕುಡ್ತೆ	ಕುಡ್ತಾರು
ನಪುಂ	: ಕುಡ್ತಾತು-ಕುಡುತು	ಕುಡ್ತೂ

(Upadhyaya ೧೯೭೧, ೧೧, ೧೨, ೧೩)

3. 5. ಉಪಸಂಹಾತ :

ಕೊಡಗಿನ ಶಾಸನಗಳನ್ನವಲೋಕಿಸಿದರೆ ಪ್ರೌಢವಾಗಿದ್ದ ಹಳಗನ್ನಡ ಶೈಲಿ, ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಿ, ಶಿಥಿಲವಾಗಿ ೧೭-೧೮-೧೯ ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬ ಖಲವಾದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ನಿವಾಸಿಗಳು, ಆಂಗ್ಲರ ಸಂಪರ್ಕ ಬಂದದಿನಿಂದ ಇಂಗ್ಲೀಷನ್ನು ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೆ ರಾಜಭಾಷೆಯೆಂಬ ಗೌರವದಿಂದ ಕಲಿತು, ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದವರು, ಇಲ್ಲವೆ ನುರಿತ ಬರಹಗಾರರು ಅಥವಾ ಆಂಗ್ಲ ಭಾಷಾ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿರುವವರು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಬಹುದಾದರೂ ಆಷ್ಟೇ ಒಲವಿನಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆ ಮಾಡುವವರು ಕೇವಲ ಬೆರಳೆಣಿಕೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಗಿನ ಸೌಂದರ್ಯ ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಕಾವ್ಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲ ಕಾಂತತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಮಣ್ಣಿನ ಮಕ್ಕಳಾದವರಿಗೆ 'ಈಜುವ ಮೀನಿಗೆ ನೀರಿನದೇನು ಗೊಡವೆ' ಯೆಂಬಂತಾಗಿದೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. 'ಎಲ್ಲಿ ಭೂರಮೆ ದೇವಸನ್ನಧಿ ಬಯಸಿ ಬಿಮ್ಮನೆ ಬಂದಳೋ, ಎಲ್ಲಿ ಮೋಹನ ದಿರಿಯ ಬೆರಗಿನ ರೂಪಿನಿಂದಲಿ ನಂದಳೋ' ಎಂಬಂತಹ ಪ್ರಕೃತಿದೇವಿಯ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪೂರೈದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗಂಡು, ಬಲಗೊಂಡುದು ಜೈನ ಸಂಘಗಳಿಂದ; ಮತ್ತೆ ಮುಂದುವರಿದುದು ವೈದಿಕ ಪಂಥದ ರಾಜರಿಂದ. ಈ ನಾಡನ್ನು ಗಂಗ, ಕೊಂಗಾಳ್ಳ, ಚಿಂಗಾಳ್ಳ, ಹೊಯ್ಸಳ, ವಿಜಯನಗರ, ಬೇಲೂರು ನಾಯಕರು ಇತ್ಯಾದಿ ಹೊರಗಣ— ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿಯ ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳಲ್ಲದ— ಇತರರಾದ ಅರಸರೇ ಆಳಿದರು. ಕೊನೆಯ ಕೊಡಗಿನ ಅರಸರೂ ವೀರಶೈವ ಮತಸ್ಥರಾಗಿ 'ಭಾರದ್ವಾಜಗೋತ್ರ, ಅಶ್ವಲಾಯನಸೂತ್ರ, ಋಕ್‌ಶಾಖಿಗಳಾದ ವೀರಶೈವ ಮತ ಧರೀಣ ಪ್ರವೀಣರಾದವರು' (ಶಾಸನ ೯); ಮೂಲ ನಿವಾಸಿಗಳಾದ ಕೊಡವರಲ್ಲ. ಇವರಲ್ಲರ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ ಕನ್ನಡವಾಗಿತ್ತು. ಇಂದೂ ಅದು ಕನ್ನಡವೇ ಆಗಿದೆ. ಅದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪರಿಮಿತಿಗಳೊಳಪಡದ ಕಾವೇರಿಯಂತೆ— ದಿಗವಲೋಕನ ಮಾಡುವ ಕನ್ನಡ — ಬೆಡಗಿನ ಕೊಡಗಿನ ಕನ್ನಡ.

4

1	2	3		5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
---	---	---	--	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಉಪಭಾಷೆಗಳು

ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ತುಳುನಾಡು—ಎಂಬ ಹೆಸರೂ ಪೂರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿತ್ತು. ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ದ್ರಾವಿಡ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪ್ರಧಾನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆ ತುಳು. ಇದಕ್ಕೆ ಲಿಪಿಯಿರದ ಕಾರಣ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾಲದಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿತ್ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 6 ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಕನ್ನಡ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನವಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆಯೆಂಬುದೂ ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ. ಈಗ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ತುಳುಗಳಲ್ಲದೆ ವಲಸೆ ಬಂದ ಕೊಂಕಣಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಯಾಳಂಗಳೂ ನೆಲೆಗೊಂಡು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡವೆಂದರೆ ಭಾಷೆಗಳ ಒಂದು ಮ್ಯೂಸಿಯಂ ಇದ್ದಂತಿದೆ. ಒಂದೇ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ, ತುಳು, ಕೊಂಕಣಿ ಮತ್ತು ಮಲೆಯಾಳಂಗಳನ್ನು ಮಾತಾಡುವ ಜನರಿದ್ದು ಅವರವರ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ಈ ಒಂದೊಂದು ಭಾಷೆಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ, ಜಾನಾಂಗಿಕವಾಗಿ ತರತರದ ಪ್ರಭೇದಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ತುಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಪ್ರಭೇದಗಳ ಸ್ಥೂಲಾವಲೋಕನ ಮಾಡುವುದೇ ಈ ಲೇಖನದ ಗುರಿ.

4. 1. ತುಳುವಿನ ಪ್ರಭೇದಗಳು:

(1) ತುಳುವಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು.

ತುಳುವಿಗೆ ಪ್ರಾದೇಶಿಕವಾಗಿ ಮೂರು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಮಂಗಳೂರು ತುಳು, ಪುತ್ತೂರು—ಸುಳ್ಯಗಳ ತುಳು, ಮತ್ತು ಕಾಸರಗೋಡು ತುಳು ಎಂಬ ಇವುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸೀಮಾರೇಖೆಯನ್ನೆಳೆಯುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾದೀತು. ಕಾರಣ, ಈಗಣ ಆತಿಸಂಪರ್ಕ ಸೌಕರ್ಯದಿಂದ ಭಿನ್ನತೆಗಳಿಗೆ ಇಷ್ಟು ಹಾಕಿ

ಹಂಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಸ್ಥೂಲ ಸಮಾಲೋಕನದಿಂದ ಹಂಗಳೂರು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವರಭಾರ (Stress) ಪ್ರತಿ ಪದದ ಮೇಲೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ; ಕಾಸರಗೋಡಿನಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದರಂತೆಯೇ; ಪುತ್ತೂರಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಸ್ವರಭಾರ ವಿರಳವಾಗುತ್ತದೆ; ಒಂದು ತರದ ವಿಕಟಾನದ ಲಯ-ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ಗೌರವಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಗೆ-ಎ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಂಗಳೂರು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ನಿಯತವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ಬರ್ಪರೇ' = ಬರುತ್ತೀರಾ, 'ತಿನಪರೇ' = ತಿನ್ನುತ್ತೀರಾ? ಪುತ್ತೂರು-ಸುಳ್ಳದ ಕಡೆ-ಎ ಪ್ರಯೋಗ ಕಡಮೆ. ಅದರ ಬದಲು ಒ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಬರ್ಪರೋ', 'ತಿನಪರೋ?' ಎಂದು; ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ವಿಧ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ-ಎ, ಬಲೆ = ಬನ್ನಿ, ಪೋಲೆ = ಹೋಗಿ ಎಂಬುದು ಬರುತ್ತದೆ; 'ತ'ದಿಂದ ಇಲ್ಲವೇ 'ಸ'ದಿಂದ ಆರಂಭವಾಗುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪುತ್ತೂರಿನಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ 'ತ' 'ಸ' ಲೋಪಗೊಳ್ಳುವುದು, ಮತ್ತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಗಳಕುಹರದ ಒತ್ತು ಬರುವುದು, ಅದೇ ಘೋಷಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿ 'ಹ' ಕಾರವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿತವಾಗುವುದು ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ: ತಿನ್-ಹಿನ್; ಪದಾದಿಯ ಉ ಕಾರ ಲೋಪಗೊಳ್ಳುವ ಉದಾಹರಣೆಯೊಂದು ಮಂಗಳೂರು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ: 'ಉಣ್ಪು' - ಪುತ್ತೂರು-ಸುಳ್ಳ; 'ನುಪ್ಪು' - ಮಂಗಳೂರು. ಪ್ರಾಗ್ಭಾವದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ 'ಉಣ್' - ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ 'ಉ' ಕಾರ ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಅದನ್ನು ಪುತ್ತೂರು - ಸುಳ್ಳದ ತುಳು ಪ್ರಭೇದ ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.¹ ಮೇಲಿನ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವಂತೆ ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಅನುನಾಸಿಕವಾದ 'ಣ', ಮೂರ್ಧನ್ಯ ಪಾರ್ಶ್ವಗಾಮಿಯಾದ 'ಳ'ಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ 'ನ', 'ಲ'ಗಳೆಂದು ದಂತ್ಯರೂಪವ್ಯತ್ಯಯ ಪಡೆಯುತ್ತವೆ-ಮಂಗಳೂರು ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ.

ಉದಾ: (1) ಉಣ್ಣು → ನುಪ್ಪು; = ಅನ್ನ; (2) ಒಣ್ಣು → ಉಣ್ಣು = ಉಟ್ಟು; (3) ಕೇಡ → ಕೇನಡ = ಕೇಳಬೇಡ; (4) ಪಣಡ → ಪನಡ = ಹೇಳಬೇಡ; (5) (ಕೊಂಡ್ + ಬತ್ತ → ಕೊಂಡತ್ತ) → ಕೊಣತ್ತ → ಕೊನತ್ತ = ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬಂದ (6) ಕೂಳಿ → ಕೂಲಿ = ಹಲ್ಲು; ಪಳಿ → ಪಲಿ = ಅಕ್ಕ.

ಈ ವ್ಯತ್ಯಯ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದರೂ, ಅನೇಕ ವೇಳೆ ತುಳು ಮಾತೃಭಾಷೆಯಾಗುಳ್ಳ ಮಕ್ಕಳು ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯುವಾಗ ಕನ್ನಡದ 'ಣ' - 'ಳ'ಗಳನ್ನು 'ನ' - 'ಲ'ಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ, ಕನ್ನಡದ 'ನ' - 'ಲ'ಗಳನ್ನು

1. Brigel ಬರೆದ ತುಳು ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಉಣ್ಪು ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅದರ ಒಂದು ಶತಮಾನದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

‘ಣ’ — ‘ಳ’ಗಳನ್ನಾಗಿಯೂ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇನ್ನು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ತುಳು ತೋರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವೆಂದರೆ ಪುತೂರು — ಸುಳ್ಳು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುವ ‘ಹ’ ಕಾರ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭಾವವೂ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು. ಕಾರಣ, ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ‘ಹ’ ಕಾರವಿಲ್ಲ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಅದು ಬಂದದ್ದು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ. ‘ತ’ — ‘ಸ’ಗಳು ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗ ಪುತೂರು ಸುಳ್ಳುಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳು ಲೋಪಗೊಂಡು ‘ಹ’ ಆದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲು ಇವು ಲೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆ ಮೇಲೆ ಅಘೋಷಗಳಕುಹರ ಒತ್ತು (Glottal Catch)ವಿನಿಂದ ಆರಂಭವಾಗಿ, ಅನಂತರ ಅದಕ್ಕೆ ಘೋಷಗುಣ ಬರುವುದರಿಂದ ಅದು ಹ ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ತರೆ → ಸರೆ → ?ಅರೆ → ಹರೆ = ತಲೆ

ತಾರೆ → ಸಾರೆ → ?ಆರೆ → ಹಾರೆ = ತಾಳೆ (ತೆಂಗಿನ ಮರ)

ಈ ಉಪಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಧ್ವನಿಮಾತ್ಮಕವಾದುದು. ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಾರವು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಉತ್ತಮ ಪುರೂಷ ಬಹುವಚನ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾವರ್ತಕ (Inclusive and Exclusive) ಎಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಪುತೂರು ಸುಳ್ಳು ಕಡೆಯ, ಅದರಲ್ಲೂ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸುಳ್ಳುದಿಂದಲೂ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂಕುಳು ನಮ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಎಂಕುಳು ಎಂಬ ಒಂದೇ ರೂಪವನ್ನು ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ತೆಳ್ಳಗಿನ ಹಾಸ್ಯಕ್ಕೂ ಒಳಗಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

4. 1. (2) ತುಳುವಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು:

ತುಳು ಪ್ರಧಾನವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿದೆ. ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದೇ ಜಾತಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾದುದಲ್ಲ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಲ್ಲಿ ತುಳುಮಾತಿನವರು, ಕನ್ನಡ ಮಾತಿನವರು, ಬಂಟಿರಲ್ಲಿ ತುಳು ಮಾತಿನವರು, ಕನ್ನಡ ಮಾತಿನವರು, ಗೌಡರೂ ತುಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವವರು ಇದ್ದಾರೆ. ಹರಿಜನವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ತುಳು ಮಾತ್ರ ಮಾತಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಮೇರರು, ಅಜಲರು, ಮತ್ತು ಹೊಲೆಯರು ಮುಖ್ಯರು.² ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರ್ಗದವರಾದಂತಹ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಹೇರಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ದೇಶ್ಯವಾದ ತುಳು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ. ಉದಾ: ದಾನೆ → ಜಾನೆ (ಬ್ರಾ), = ಏನು; ಮಾಳ್ವನ → ಮಲ್ವಿನಿ → ಮೂವುನ (ಬ್ರಾ) = ಮಾಡುವುದು; ಕತ್ತಲೆ → ಕಸ್ತಲೆ (ಬ್ರಾ) = ಕತ್ತಲೆ; ಜೆರ್ಪು → ಜೆಪ್ಪು → ಕೆತೂಣು (ಬ್ರಾ) = ಮಲದಿಕೊಳ್ಳು. ಉಣ್ಣೆಪು → ನುಣ್ಣು → ಅಶನೂ (ಬ್ರಾ) = ಅನ್ನ (ಊಟ). ಸಂಸ್ಕೃತ

2. ಚೈತೃ ಮತ್ತು ಮಾದಿಗ ಪಂಗಡಗಳು ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುತ್ತವೆ; ಆದರೆ ಆ ಮಾತುಗಳ ಸಹಾಯದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಮೂಲಕ ಇಲ್ಲದ್ದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಕುರಿತು ಏನೂ ಹೇಳುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಿಂದ ಎರವಲು ಬಂದ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹ ಕಾರ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಹ ಕಾರವೂ ಧ್ವನಿಮಾವೆಂದು ಪರಿಗಣಿತವಾಗಿದೆ (ಶಂಕರ ಭಟ್ ಡಿ. ಎನ್, 1967—13). ಹರಿಡನ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಧ್ವನ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಕೆಲವು ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ತ—ಸ—ಚ ಅಗುವುದು ಅಂತಹ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ. ತರೆ → ಸರೆ → (ಹರೆ) ಚರೆ = ತಲೆ; ಸರಯೊ → ಚರಯೊ = ಸಾರಾಯಿ, ಸೇರ್ → ಚೇರ್ = ಸೇರು, ಮೋಸೊ → ಮೋಚೊ = ಮೋಸ; ಉಸುಲು → ಉಚುಲು = ಉಸಿರು ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಇವಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗುವುದೂ ಇದೆ. ಉದಾ: ಚಾಯೊ → ಸಾಯೊ = ಚಹಾ.

ಹೀಗೆ ತುಳುವಿನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಧ್ವನಿಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ, ಪದಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಹಳಷ್ಟು ಅಂತರಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಶೀಲನೆ, ವಿವರಣೆ ಮತ್ತು ಪರಸ್ಪರ ತುಲನೆಯಾಗಬೇಕಾದುದು ತೀರ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಮಾತಾಡುವ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡವೆಂದು ಮಾನ್ಯವಾದಂತೆ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿಯೂ ಮಂಗಳೂರು ತುಳು ಶಿಷ್ಟವೆಂದು ಮಾನ್ಯವಾಗುತ್ತಾ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಈಗ ಹಿಂದಿಗಿಂತ ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಪಟ್ಟಣದ ಸಂಪರ್ಕ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಿನ್ನತೆಯೆಲ್ಲ ತೀವ್ರ ಗತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಯವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಿತಿ ಯಲ್ಲಿರುವ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವವರು ಶಿಷ್ಟಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಳಸುವುದು ನಾಗರಿಕತೆಯ ಲಕ್ಷಣವೆಂದು ತಮ್ಮ ಉಪಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಮರೆಯುವುದೇನೋ ಸಹಜವಾದುದೆ. ಆದರೆ ಈ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲಿ ಅವೆಷ್ಟೊ ಮುಖ್ಯವಾದ ಭಾಷಿಕ ಸಂಗತಿಗಳು ಅಡಗಿಕೊಂಡಿವೆ. ಸಮಗ್ರ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ ತಿಳಿಯುವುದಕ್ಕೆ, ಭಾಷೆಯ ಮೂಲ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುವ ಪುನಾರಚನೆಗೆ ಅವುಗಳಿಂದ ಎಷ್ಟೋ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಭಾಷಾ ತಜ್ಞರಿಗರಿವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಉಪಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನ ಮತ್ತು ಸಾಮಗ್ರಿ ಸಂಗ್ರಹಣ ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಬೇಗನೆ ಆಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಾಮಗ್ರಿಯಷ್ಟೋ ನಷ್ಟವಾಗಿ ಹೋಗುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿದಿರಬೇಕು.

4. 3. ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭೇದಗಳು:

ಈ ತುಳುನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯವಹಿಸಿತ್ತು. ಮತ್ತು ತುಳು ಮಾತಾಡುವವರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಶಕ್ತಿಯ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ವಾಹಕವೂ ಆಗಿತ್ತು. ರತ್ನಾಕರವರ್ಣ ಮತ್ತು ಮುದ್ದಣ ರಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಚಿರಂಜೀವಿಗಳಾದ ಕವಿಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಕೊಟ್ಟ ಕಾಣಕೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲಿಯ ಕನ್ನಡ ಬಹುಜನರಿಗೆ ಕಲಿತು ಬಂದ ಕನ್ನಡವಲ್ಲ; ಕಲಿತು ಬಂದ ಕನ್ನಡ. ಆದುದರಿಂದ ಬರಹದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪಕ್ಕೂ ಮಾತಿನ ರೂಪಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಕುಂದಾ

ಪುರ-ಬಾರ್ಕೂರು ಕಡೆ ತುಳು ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡವೇ ಮನೆ ಮಾತಾಗಿರುವಲ್ಲಿ ಅದು ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಜನಾಂಗ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಭೇದಗಳಿರಲಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಂಜಿವಾದುದು ಬೃಹ್ಮಣ್ಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಹವ್ಯಕರಾದುವ ಮಾತು. ಇದಕ್ಕೆ ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡವೆಂಬ ಹೆಸರಿದೆ.³ ಇನ್ನು ಪುತ್ತೂರು, ಸುಳ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಮಾಡುವ ಗೌಡ ಜನಾಂಗದವರು ಮಾತಾಡುವ ಭಾಷೆಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಗೌಡ ಕನ್ನಡವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇವುಗಳು ಕೇವಲ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವವುಗಳು. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳ ಲಿಖಿತ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅಭ್ಯಾಸ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಶಿಷ್ಟ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಲಿಖಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ವಿವಿಧ ಅವಸ್ಥಾಂತರಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು ಶಿಷ್ಟಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

4. 3. 1. ಶಾಸನಗಳ ಕನ್ನಡ:

ಕ್ರಿಸ್ತ ಶಕ 9 ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೆ ದೊರೆಯುವ ಶಾಸನ ಭಾಷೆ ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ದೀರ್ಘ, ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಅಂತರಾಳ ದೀರ್ಘ, ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ ಉಳ್, ಉಳ್ಳಿ, ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಸರ್ವನಾಮ (ಅಖ್ಯಾತ) ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ - ಆನ್, - ಆರ್, - ಓನ್, - ಓರ್ ಎಂಬ ತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾ: ಅಳುಪಂದ್ರನಾ ರಾಜ್ಯದುಳ್ಳಿ, ಕಳ್ಳಮಿಳ ಅರಸನಾಬೊಯ್ಗನುಳ್ಳಿ, ಮಜ್ಜಲಪುರದುಳ್, ಆ ಊರ್ಮಂದಲಾಗಿ ವಿಟ್ಟಾರ್, (ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು-5), ಉದಯಪುರಮಾನ್ ಪೊಗೊತ್ತಿಪ್ಪಲ್ಲಿ ಎಜುದು ಸ್ವರ್ಗ್ಗಾ ಲಯಕ್ಕೇಜುದಾನ್ (ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು-6). ಈ ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷೆ ಕರ್ಣಾಟಕದ ಬೇರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಸಮಕಾಲೀನ ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷೆಯಂತೆಯೇ ಇದೆಯೆನ್ನಬಹುದು.

ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಭಾಷೆ ಹಿಂದಿನ ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡ ರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದೆ. ದೀರ್ಘ ರೂಪದಿಂದಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮ, ದ್ವಿತೀಯಾ, ವಿಭಕ್ತಿಗಳು, ಸರ್ವನಾಮಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಎಲ್ಲ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿವೆ. ಸಪ್ತಮಿಯ ಉಳ್ಳಿ, ಉಳ್ ಎಂಬುದು ಒಳ್, ಎಂಬ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದೆ, ಗಂಡುಗೂಸುಗಳ ವಂಶಕ್ಕೆ ತನ್ನ ತನ್ನೆಯಂ ಕೊನ್ನೂ ಕಾಲಕಾಲಾಂತರದೊಳ್ ನೆನ್ನೊರೆಗಂ ದೊರೆಗಂ ವಾರರ್ (ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು-27) ಮತ್ತು ಅ, ಆ ಗಳೊಳಗೆ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹ ರೂಪಗಳು, ಉದಾ: ಇಬ್ಬಿ

3. ಹವ್ಯಕ ಆಡುನುಡಿಯಾದರೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಇಗ್ಗಪ್ಪ ಹೆಗಡೆ ವಿವಾಹ ಪ್ರಹಸನ ಎಂಬುದು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನಾಟಕವಾಗಿ ಮೊತ್ತಮೊದಲಿನ ಕೃತಿ, 1887 ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳೂ ಹವ್ಯಕ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಗೌಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಮದುವೆಯ ಸೂಬಾನೆ ಮುಂತಾದ ಹಾಡುಗಳೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿವೆ.

(ಇದ್ದು), ನೆಗಟ್ಟಿಯಂ, ಮುಸುಟುವನ್ನ (<ಮುಸುಟುವನ್ನ) (ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು 28). 11-12 ನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಹ ಕಾರ ಪ ದ ಬದಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಲ—ಳ ರೂಪಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ; ಉದಾ: ಹೊಳಲಭಟ್ಟಾರಕಿಗೆ ಬಿಟ್ಟರು. (ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನ 2—18). ಈ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕ್ರಿಸ್ತಶಕ 940 ರ ಸುಮಾರಿಗೆ ಬಳ್ಳಾರಿಯ ಎರಡು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿಗೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಇದೆಯೆಂದು ಇಟ್ಟುಕೊಂಡರೂ, ಹೊಸ ಪರಿವರ್ತಿತವಾದ ರೂಪಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಹುಶಃ ತಡವಾಗಿ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. 13 ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಭಾಷೆಯ ಶೈಲಿ ಹಳಗನ್ನಡವಾದರೂ, ಹೊಸತನದ ರೂಪಗಳು ಪ್ರವೇಶಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಉದಾ:

“ರಕ್ತಾಕ್ಷಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಮೇಷಮಾಸ 13 ನೆಯ ಆದಿವಾರದಂದು ಮಂಗಳಾಪುರದ ಹಿರಿಯರಮನೆಯ ಭುವನಾಶ್ರಯದ ಮೊಗಸಾಲೆಯಲು ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಧಾನರಂ ಯೆರಡೂ ಕೋಲ ಬಳಿಯವರಸು ವೊಡ್ಡೊಲಗಂಗೊಟ್ಟಿದ್ ಪ್ರಸ್ತಾವದಲು ಅಳಿಯ ವೀರ ಬಂಕಿ ದೇವರಸರ್ಗ ಮಗರು ನಾಡಿನ ರಾಜ್ಯಮಂ ಬಿಡುವಲ್ಲಿ ಮಾವ ಕುಲಶೇಖರ ದೇವರಸರಂ ಅಳಿಯ ಬಂಕಿದೇವರಸರಂ ಬಂಕೇಶ್ವರದ ದೇವರಿಗೆ ಶಿಲಾಶಾಸನಂಗೆಯ್ದ ಕೊಟ್ಟ ಕ್ರಮ ವೆಂಕೆಂದೊಡೆ...” (ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನ-36). 10 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಗೆ ತೀರ ಹೊಸ ರೂಪದ ಭಾಷೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. “ಅಖಂಡಿತವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಡುವಂಥಾವನು” “ಹಲರು ಸೆಟ್ಟಿಕಾರರು” (ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನ-78) ಇತ್ಯಾದಿ. ಮುಂದಿನ ವಿಜಯನಗರದ ಕಾಲದ ಭಾಷೆಯೂ ಇದೇ ರೀತಿ ಮುಂದುವರಿಯುತ್ತ ಮಧ್ಯಕಾಲದ ಕನ್ನಡವನ್ನು ಹಾಗೂ ಹೊಸಗನ್ನಡ ರೀತಿಯನ್ನೂ ತೋರುತ್ತದೆ.

11 ನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ 14 ನೇ ಶತಮಾನದವರೆಗೂ ಶಾಸನದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳಬಹುದು:

- (1) ‘ಅ’ದ ಉಚ್ಚಾರಣೆ, ಒಂದು ತರದ ಪೂರ್ವಸ್ವರದ (ಎ ಗೆ ಸಮೀಪವಾದಿ) ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಚತುಸ್ಸೀಮೆ → ಚೆತುಸ್ಸೀಮೆ.
- (2) ಒಂದು ಪದದ ಎರಡನೆ ಸ್ವರ ಲೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಉದಾ: ಅರಸು → ಅರಸ್ಸು, ನಡಸು → ನಡ್ಡು.
- (3) ಯ್, ವ್ ಗಳು ಇ, ಎ ಕಾರ ಹಾಗೂ ಉ, ಒ ಕಾರಗಳಿಂದಾರಂಭಿಸುವಾಗ ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಪದಮಧ್ಯಕ್ಕೂ ಇದರ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಯ್, ವ್ ಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾದಲ್ಲೂ ಬರೆಯದಿರುವ ಕ್ರಮ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.
- (4) ಋ ಕಾರಕ್ಕೆ ರಿ, ರಂ ಎಂಬ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ.

- (5) ೩ ಮತ್ತು ೪ ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಪರಿವರ್ತನೆ 13 ಮತ್ತು 14 ನೇ ಶತಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.
- (6) ೬ ಮತ್ತು ೪ ಕಾರಗಳೊಳಗೆ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಪರಿವರ್ತನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.
- (7) ಪುಲ್ಲಿಂಗವಾಚಿಯಾದ -ನ್ ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾದುದು ಈ ಶಾಸನಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವಾಗಿ, ಮಗಂ—ಮಗ, ಅವಂ—ಅವ ಎಂದೂ ಬರೆಯುವ ಕ್ರಮ (ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಂತೆ) 11 ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.
- (8) ಪಶ್ಚಿಮ ದೀರ್ಘರೂಪ ಹ್ರಸ್ವ ರೂಪದಿಂದ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಹ್ರಸ್ವರೂಪವೂ ಲೋಪಗೊಂಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಉದಾ: ಚೆನ್ನಕೇಶವ ಬೇಲಿಯಿಂದ—ಚೆನ್ನಕೇಶವನ ಬೇಲಿಯಿಂದ. ನಾರಣಪಯ್ಯ ಮಗ—ನಾರಣಪಯ್ಯನ ಮಗ. ಇದು ಒಂದು ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಬಹುಶಃ ಇದು ತೆಳುವಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದುದಾಗಿರಬೇಕು.
- (9) ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ—ಉಳ್—ಉಳ್ಳೆ ಎಂದಿದ್ದು—ಒಳ್ ಎಂದಾಗಿ—ಅಲ್ಲಿ, —ಅಲಿ, —ಅಲ್ಲಂ,—ಅಲಂ ಎಂದಾಗಿವೆ. ಅಲಿ ಮತ್ತು ಅಲಂ ಎಂಬುದು ಮದ್ಯಕಾಲೀನ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥದು. ಅಲ್ಲಿ—ಅಲ್ಲಂ ಎಂಬುವು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವವುಗಳು (Kushalappa Gowda, 1972—xxii—xxvi).

4. 3. 2. ಈಗಣ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಭಾಷಾಸ್ಥಿತಿ:

ತುಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಾದರೂ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ. ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ, ಹಳಗನ್ನಡ, ನಡುಗನ್ನಡ ಮತ್ತು ಹೊಸಗನ್ನಡಗಳೆಂಬ ಪ್ರಭೇದಗಳು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡಲ್ಲೂ ಇವೆ. ಈಗಣ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಬರಹದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದೆಯೆಂಬುದೇನೋ ಸರಿ. ಆದರೆ ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶಗಳ ಸಂಪರ್ಕ ಹೆಚ್ಚಿ ಅಲ್ಲಿಯ ಆಡುಮಾತಿನ ಪ್ರಭಾವ ಇಲ್ಲಿಯೂ ನುಸುಳಿ ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಬರುವುದಿಲ್ಲ, ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ತ್ಯಾದಿ ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಬರೋಲ್ಲ, ಕೊಡೋಲ್ಲ ಎಂದು ಮೈಸೂರು ಬೆಂಗಳೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ರೂಢಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರೀ ಎಂಬ ಗೌರವ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿ ಇಲ್ಲರೀ, ಬನ್ನೀ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿವೆ.

ಹುಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಂತೆಯೇ ಶುದ್ಧಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬಾರ್ಕೂರಿನ ಕನ್ನಡ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಉಪಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ

ಕೆಲವು ಸ್ವರಗಳಿವೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳಿಲ್ಲ. ಜಿ ಮತ್ತು ಇ ಗಳೂ ಧ್ವನಿಮಾ ಗಳಲ್ಲ. ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡ ವರ್ಣಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತೋರದಿದ್ದರೂ, ವಿಶಿಷ್ಟ ವಾದ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆ. ಈಗಣ ಅಡುನುಡಿಯಾದರೂ, ಹಳಗನ್ನಡದಂತೆ ಎಂಗೊ—ನಾವು, ಎಂದು ಅಭಿವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾವರ್ತಕ ಎಂಬ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಯಾವ ಪ್ರಭೇದಗಳಲ್ಲೂ ಈ ರೂಪ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದ್ದುದು ಮುಂದೆ ಹದಿಮೂರನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಕೇಶಿರಾಜ ಇದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪವೆತ್ತುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಹವ್ಯಕ ಇಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಧಾನವಾದೊಂದು ಅಂಶವನ್ನು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಿದೆಯೆನ್ನಬೇಕು. ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಿವಕ್ಷೆ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿಲ್ಲ. ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 'ಅವ' ಎಂಬ ರೂಪ ಪ್ರಯೋಗ ದಲ್ಲಿದೆ. ಗೌಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹವ್ಯಕದಂತೆ ಹಳಗನ್ನಡ ಸ್ವರೂಪದ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಸ್ವರಗಳಿವೆ. ವ್ಯಂಜನದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳಿಲ್ಲ. ಜಿ ಮತ್ತು ಇ ಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ನಾ, ನಾವು, ನೀ, ನೀವು, ಅವ, ಇವ, ಅದ್, ಇದ್ ಎಂದು ಪ್ರಥಮಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕಗಳೆಂದು ಎರಡೇ ರೂಪಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ವಿವಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಅವ ಬಾತ್, ಅದ್ ಬಾತ್;—ಅವನು ಬಂದಿತು, (ಅವಳು) ಅದು ಬಂದಿತು; ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ ಮತ್ತು ಅಮಹತ್ ಎಂಬ ಭೇದವೂ ಇಲ್ಲ. ಎರಡಕ್ಕೂ ಒಂದೇ ರೂಪವಿದೆ. ಅವು ಬಂದೊ—ಅವರು ಬಂದುವು, ಅವುಗಳು ಬಂದುವು ಎಂಬಂತೆ. ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ದ್ವಿತೀಯಾ, ಮತ್ತು ಪಷ್ಠಿಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ರೂಪಗಳು ಇವೆ. ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಣಿವರ್ಗಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ನಾಮ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಕ್ಕಿಲೆ, ಹತ್ತಿರ ಎಂಬ ಉಪಸರ್ಗ ರೂಪ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗೆ ಪಡುವಣ ಕಡಲಿನ ತೆಂದಿನ ಮಡಲಿನ ಮರೆಯಾಲಿ ಮೆರೆಯುವ ನಾಡಾದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಗಳು—ಉಪಭಾಷೆಗಳು, ನಾನಾ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಂದೊಡಗೂಡಿ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಜೀವನ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ದುರದೃಷ್ಟದಿಂದ ಈ ವರ್ಣರೂಪಿತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂಗವನ್ನು ಸರಿಯಾದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಅಳವಡಿಸಿ ಪರೀಕ್ಷಿಸಿದ ಭಾಷಾ ಪಂಡಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ ಮಾತ್ರ ತೀರ ವಿರಳವಾಗಿದೆ.

ವಿಭಾಗ—2

“ ನ್ಯಾಕರಣದಿಂದೆ ಪದಂ..... ”

೨-ನೇ ಭಾಗ

“...ದ ದಿಂದಿರಬಹುದು”

1	2	3	4		6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
---	---	---	---	--	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----

ದರ್ಶನಾಲೋಕನ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಗವರ್ಮ ಮತ್ತು ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕರೆಂಬ ವೈಯಾಕರಣಿಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇರುವ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲವು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅತಿಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ಹದಗೆಟ್ಟು ಬೆರಸಿದ ಕವಿಗಳು ಲೋಕದ ಅಪಹಾಸ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಕಾಲವದು. ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಚ್ಚಿಡೆ. ನೆಚ್ಚಿ ಸಕ್ಕದಮಂ ಪೇಚ್ಚಿ; ಶುದ್ಧ ಕನ್ನಡದೊಳ್ ತಂದಿಕ್ಕುವುದೇ ಸಕ್ಕದಮಂ? ತಕ್ಕದೆ ಬೆರಸಲ್ಗೆ ಘೃತಮುಮಂ ತೈಲಮುಮಂ? ಎಂದು ನಯಸೇನ ಕೆರಳಿ ಕೇಳಿದರೆ—‘ಸೊಗಯಿಪ ಸಕ್ಕದಂ ಬೆರಸಿದಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಮಂ ಬಗೆಗೊಳಿ ಪೇಟಲಾರರ್’—ಎಂಬ ನಿರಾಶೆ ಅಂಡಯ್ಯನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಲಿತಿತ್ತು. ‘ಹುಣಿಗವಿಗಳ ಕಬ್ಬಂಗಳ ಹೊಣಿಗಳಿಯಕ್ಕರದ ಹೊಲಿಗೆ ಬಿರ್ಚಿದೊಡೆಲ್ಲಂ—ಬಹು ತಾಟುಗ ಬೀಟುಗವೆತ್ತರ ತತ್ತಟವೆಕ್ಕಸಕ್ಕವಸ್ತವ್ಯಸ್ತಂ’—ಎಂದು ಜರೆದು ಹರಿಹರಕವಿ ದಿಟ್ಟತನ ದಿಂದ—‘ನೋಡುವೊಡೊಂದಕ್ಕರಮದಂ ಮಾಡುವೊಡುಚ್ಚರಣೆಗರಿದಂ ಮೊಣುಂ ತೆಟನಂ ಕೂಡೆ ಕವಿತತಿ ವಿಚಾರಿಸ ಬೇಡದಹುಂ ಟು ಕುಳ ಕ್ಷಳಂಗಳನಿದರೊಳ್’—ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಕೊಟ್ಟು ಮುಂದೆ ಸಾಗಿದನು. ಈ ‘ರಗಳಿಯ ಕವಿಯ’ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ನುಡಿಯು ಶುದ್ಧ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದು, ಪಾರಂಪರ್ಯದ ಮಮತೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಇರುವ ಪಂಡಿತರನೇಕರಿಗೆ ನುಂಗಲಾರದ ತುತ್ತಾಗಿರಬೇಕು. ಹೀಗಿರಲು ‘ಲಕ್ಷಣಾಚಾರ್ಯ’ ಪೇಚ್ಚಿದು ಬೆಸಸೆ, ಬಗೆಗೆ ಬರ್ಪಂತು ಮನಂಬುಗೆ ಪೇಚ್ಚಿಂ’ ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ವ್ಯಾಕರಣ ರಚನೆಗೆ ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದನು. ಆದರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು, ಹೊಸತು ಹಳತರ ಮಿಶ್ರವಾದಿ ‘ಅದೋ, ಇದೋ’, ಎಂದು ಹೇಳುವವರಿಲ್ಲದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರ ರಚಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯವಲ್ಲ. ಅಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರಕಾರನಿಗೆ ತುಂಬ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯಿದೆ. ‘ಎಂಟೆರ್ಡ್’ಯವನಿಗೂ ಅಳುಕು ಸಹಜವಾಗಿದೆ. ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ‘ಎದ್ದಾಂಸರ್’ ಅವಧರಿಸಿ, ಮನಃಪ್ರೀತಿವರಿಸಿ ತಿದರ್ವುದು’ ಎಂದು ಬಿನ್ನವಿಸಿ ಪೂರ್ವದ

ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾದ ಕವಿಗಳನ್ನು ತನ್ನೆದುರಿಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೇಶಿರಾಜ ವ್ಯಾಕರಣದ ರಚನೆಗೆ ಕೈ ಹಾಕುತ್ತಾನೆ.

ತನ್ನ ವ್ಯಾಕರಣ 'ಭಾಷೆಗೆ ಭೂಷಣ' ಎಂದಾಗಲಿ, ಭಾಷೆಯ ನಡತೆಗೆ 'ಶಾಸನ' ಎಂದಾಗಲಿ ಹೆಸರಲ್ಲಾದರೂ ಈತ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳದೆ, ಕೇವಲ 'ಶಬ್ದಮಾನದರ್ಪಣ'— ಎಂದು ಕರೆದುದು ಅನ್ವರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವಕಾಲದ ಸಾಹಿತ್ಯಭಾಷೆ, ಆಗಿನ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಭಾಷೆ, ಎಂಬುದೆಲ್ಲ ಹೇಗಿದೆ, ಅವನ ಕಾಲದ ಶಿಷ್ಟರ ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪವೇನೆಂದು ಅವನ ಕೃತಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತದ್ದಲ್ಲದೆ, ಯಾವ ವಿಚಾರವನ್ನೇ ಆಗಲಿ, ದಂಡಧಾರಿಯಾಗಿ, ಹೀಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞಾಪಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ತೀರ ಅಗತ್ಯವೆಂದಾಗ ಒಂದೊಂದು ಸಣ್ಣ ನುಡಿಯ ಕಡಿಯನ್ನು ಸಿಡಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಅಚ್ಚಿಯೆಂದು ಪ್ರೀತಿ; ಅದನ್ನು ಅರ್ತಿಯೆಂದು ಪೇಟಿ ಲಾಗದು' ('ಪೇಚ್ಚುದಬದ್ಧಂ') ಎಂದು ಒಂದೆಡೆ ಹೇಳಿದರೆ, 'ಸತ್ಯಣಾಭ್ಯವಹಾರಿಗಳ್' ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ ಸಿಡುಕುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಸಂದೇಹಕ್ಕೆಡೆಯಿದ್ದಲ್ಲಿ, 'ಇದು ಸಂದೇಹ' ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಜದೆ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹ ಗುಣದಿಂದ ಇದು ವಿವರಣ ವ್ಯಾಕರಣ ಜಾತಿಗೆ (descriptive grammar) ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ, ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರರಷ್ಟು ಸರಿಯೆಂದರೂ ತಪ್ಪಾಗದು. ಇದು ಹೆಸರಿನಿಂದ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ 'ಶಾಸನ' (normative grammar, or prescriptive grammar) ಆಗಿಲ್ಲ. ಈ ರೀತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಕೇಶಿರಾಜ, ಒಳ್ಳೆಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವೈಯಾಕರಣನೆಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ನಮಗಿರುವ ಗೌರವವು ಅಧಿಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯ ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗಾಗಿ, ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅವನನ್ನು ಒರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಿದ್ದಾರೆ.

5. 1. ಁಱ, ಕುಳ, ಕ್ಷಳ ವಿಚಾರ :

ಁಱ ಕುಳಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದ ಬಗೆಗೆ—'ಈ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಬದುಕಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡಿದ ದರ್ಪಣಕಾರನೇ, ತನಗೆ ತಿಳಿಯದಂತೆ, ತಾನೇ ಇವುಗಳ ಸಮಾಧಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು' (ಶ್ರೀ. ಮ. ಪ್ರ. ಪೂಜಾರ್—ಕೆಲವು ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣ ವಿಚಾರಗಳು, ಪು-೭೮) ಎಂದು ಹಿರಿಯರೊಬ್ಬರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ ಕೇಶಿರಾಜನ ದೃಷ್ಟಿ ಶಾಸಕನ ದೃಷ್ಟಿ; ವಿಜ್ಞಾನಿಯದಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸವಿಚಾರದ ಅವಶ್ಯ ಕತೆಯಿಲ್ಲವೆನ್ನಲು ಅಡ್ಡಿಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸ್ಥಾನ ಅಲಂಕಾರ ಮತ್ತು ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ 'ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲುವು; ಸಂದಾಂ ಪ್ರಾಸದಡೆಗೆ ಸಲ್ಲುವು'—ಎಂಬ ಅವನ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು, ನಿಯಮಿಸುವಿಕೆಯ, ಅವಧಾರಣೆಯಿರುವಂತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಁ, ಕ, ಁ, ರಗಳೊಳಗೆ ಹೊರ ಅವರಣದ (external) ಕೆಲ ಹೋಲಿಕೆಯಿದೆ. ಅದೇ ಅವುಗಳೊಳಗಿರುವ 'ಶಬ್ದಸಾಮ್ಯ' (Phonetic Similarity). ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವು

ಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು—ಎಂದು ಹೇಳಿರುವನೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಂಡರೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ರಚಿಸಿರುವ 'ಸಮಾಧಿಯ' ಪ್ರಸ್ತಾವಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿರದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಒಂದೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವ (ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ) ವರ್ಣಗಳಿವು, ಕೇವಲ 'ಬೆಚ್ಚಿತ್ತಾದಿ' ಉಚ್ಚರಿಸುವುದರಿಂದ ಮಾತ್ರ ಭೇದ ತೋರಿಸುವವುಗಳು. ಸ್ಥಾನಮಾತ್ರದಿಂದಲ್ಲದೆ, 'ಘೋಷಗುಣ'ದಿಂದಲೂ (resonance quality) ಇವು ಸಮಾನ ಗುಣವುಳ್ಳವುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವೋ ಪರೋಕ್ಷವೋ ಆಗಿ ಮನಗಂಡ, 'ಅಲಂಕಾರಪ್ರಿಯ' ಕವಿಗಳು ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಕೇಶಿರಾಜ ಸಮ್ಮತಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವನೇ ಇಲ್ಲವೇ, ಇದು ಸರಿಯೇ ತಪ್ಪೇ, ಎಂಬುದು ವ್ಯಾಕರಣಕ್ಕೆ ಹೊರಗಿನದಾಗುತ್ತದೆ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತಡೆ, ತೊಡರುಗಳನ್ನು ಹಾಕಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಖಚಿತ. ನಾವು ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ, ವ್ಯಾಕರಣದ ಉದ್ದೇಶ—ಆಯಾ ಕಾಲದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೊಂದು ಕೈಗನ್ನಡಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕೇ ಹೊರತು, ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕವಾದ 'ಪೀನಲ್ ಕೋಡ್' (Penal Code) ಅದು ಆಗದೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯ. 'ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದ ಪದಮ್; ಪದದಿನರ್ಥಮ್'—ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನೇ ವ್ಯಾಕರಣದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು ಘೋಷಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಒಕಾರ ಮತ್ತೂ ರೇಫ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರಾಸಕ್ಕೆ ಕೇಶಿರಾಜ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

(೧) "ಬಟ್ಟುದುದು ಬಳ್ಳವಾಡಿ...ನಂ
ಬಿರ್ದಂದಾರುಹುತಂ..."

(೨) "ಚುರ್ಚಿದವೋಲ್...ಕಿ—
ಮುಟ್ಟಿದ....."

(೩) ".....ದೇ
ವರ್ಕಳೊಡೆಯರ.....
ನೀಟ್ಟಿರಿಸಿದ....."

ಇದು ಚಾರಿತ್ರಿಕಾಂಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಕೇಶಿರಾಜ, ಪ್ರಾಸಗಳನ್ನು ಹೇಳದೆ ಈ ಅಕ್ಷರಗಳ ಪರಸ್ಪರ ಸಾಮ್ಯ—ವಿರೋಧಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಲು ಹೊರಟಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅವನಿಗೆ ಈ ಅಪವಾದ ಬರಲಿಡೆಯಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ 'ಐ ಟಿ ನಾಗದನುಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಾಗ' ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. 'ಇದರ್ ತೆರದಿನಂತದು ಶುದ್ಧಂ'—ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದುದನ್ನೂ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ನೋಡಬೇಕು. ಈ 'ವರ್ಣಸಂಕರತೆ' ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ—

ಎನ್ನುವುದು, ಶಾಸನಗಳ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಥವಾ ಸಾಮಯಿಕ ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ, ಉದಾ: ಎಚ್ಚು > ಎರ್ತು > ಎತ್ತು; ಗಚ್ಚಿ > ಗರ್ದೆ > ಗಡ್ಡ; (A. N. Narasimha, 1941-90). ಈ ಪ್ರಭಾವವು ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೂ ಸಹ ಇದ್ದು, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಬದ್ಧ ಹಿರಿ-ಕಿರಿ 'ಲಕ್ಷಣಾಚಾರ್ಯ'—ರೇಫ ಸಂಯುಕ್ತವನ್ನು ಟಿಪ್ಪಣಿ ನಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ಕೇಳಿದ್ದನಾದುದರಿಂದ— ಈ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ, 'ಹೊನ್ನನ, ಹಂಪನ...ಮೊದಲಾದವರ ಗ್ರಂಥ ಗಳಲ್ಲದೆ, ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಜನರ ಬಾಯಲ್ಲಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕನ್ನಡವನ್ನು (Spoken Kannada) ಕೂಡ ಗಮನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ—ಎಂದು ನೋಡಿದಾಗ ಅವನ ವ್ಯಾಕರಣದ ರಚನೆಯ ಸಾಮಗ್ರಿ ಬಹಳ ವಿಶಾಲವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾವ್ಯದ ಕೋಟಿಯ ಕಿಂಡಿಯೊಳಗಿಂದ ಇಣಕಿ, ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಬಯಲಿನ ಕಡೆ ನಿಟ್ಟಿಸಿದ್ದನೆಂಬುದು ನಿಸ್ಸಂದೇಹ. 'ಚುರ್ಚಿದ'—ಕಿಮುಟ್ಟಿದ' ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ 'ಚುರ್ಚಿದ'—ಎಂಬುದನ್ನು 'ಚುಟ್ಟಿದ' ಎಂದು ಮಾಡಲು ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಆ ತರಹ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಲೀ, ಅದರಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ ವಾಯೆಂದು ಸಾಧಿಸಲಾಗಲೀ ಎಡೆಯಿಲ್ಲದುದರಿಂದಲೇ 'ಟಿಪ್ಪಣಾಗದನುಚ್ಚರಿಸಲ್ಪಾಗ'—ಎಂದು ಅವನು ಹೇಳಬೇಕಾಯ್ತು. 'ಅಚ್ಚು' ಎಂಬುದು 'ಅರ್ತಿ'ಯಾದಾಗ ಕೂಡ ಅವನು ಅದರ ಬದಲುಎಕೆಗೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ಕೊಡದೇ ಇದ್ದುದು ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ. 'ಅರ್ತಿ' ಎಂಬ ಪದವು ಒಂದು ಮರವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪದವು 'ಶಬ್ದ'ದಲ್ಲಿ (Phonetically) ಒಂದೇ ಆಗಿದ್ದು, ಎರಡು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಹೊಸತೇನಲ್ಲವಾದರೂ, ಅದರಿಂದ ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದ ಗಲಭೆಗಳು ಸಾಕಷ್ಟಾಗಿವೆಯೆಂದು ಮನಗಂಡರೆ, ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಅರ್ಥವತ್ತಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದೀತು. ಈ 'ಶುದ್ಧ'ಗಳು ಒಂದರೊಡನೊಂದು ವಿಲೀನವಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ (Phonemic merger) ಅನೇಕ ಪದಗಳು ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಯ ಮತ್ತು ಪ್ರಸದ ಮಾತೆತ್ತಿದುದು ಕೇಶಿರಾಜನಲ್ಲಿ ಹುದುಗಿರುವ ಕವಿಯ ಗುಣವಲ್ಲದೆ, ವ್ಯಾಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಅನಗತ್ಯವೆಂದು ತಳ್ಳಿದರೂ ತಳ್ಳಬಹುದು; ಆದರೆ ಪ್ರಾಸಾದಿಗಳ ವಿಚಾರಕ್ಕಿಂತ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿರುವ 'ಶಬ್ದಸಾಮ್ಯ'ವನ್ನು (Phonetic Similarity) ಗಣಿಸಿದಾಗ, ಬರಿದೆ ಅವುಗಳನ್ನು ತಳ್ಳಿಬಿಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಅವನಿಂದ ಮೊದಲಿನ ನಾಗವರ್ಮ, ಅನಂತರದ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕರು ಹೇಳಿದುದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನರೀತಿಯ 'ಶಬ್ದವಿಚಾರ'ವನ್ನು (Phonology) ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಬರೆದವರು. ನಾಗವರ್ಮನ ಕನ್ನಡದ 'ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ'ಯೆಂಬ ಕೃತಿ ತೀರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದೆ; ಇಲ್ಲಿಯೂ, ಕನ್ನಡತನದ ಕೆಚ್ಚು ಮೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ ಈ 'ಅಭಿಮಾನ'ವನ್ನು ಬಿಡಲಾಗದೆ, ಕನ್ನಡದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ 'ಶಬ್ದವಿಚಾರ' ಬರೆದುದು ಶ್ಲಾಘನೀಯವೇ ಸರಿ.

ಕೀಶಿರಾಜ ಕೊಟ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಕೊಡಬಹುದು :—

ಸ್ವರಗಳು (Vowels)

	ಅದಿ (Front)	ಮಧ್ಯ (Central)	ಅಂತ್ಯ (Back)
ಉನ್ನತ (High)	ಇ ಈ		ಉ ಊ
ಮಧ್ಯ (Mid)	ಎ ಏ		ಒ ಓ
ನಿಮ್ಮ (Low)		ಅ ಆ	
			ಋ ೠ
	ಐ	ಔ	ಋ ೠ

ವ್ಯಂಜನಗಳು (consonants):—

ಸ್ಪರ್ಶವರ್ಣಗಳು

ಕಠಿಣ (voiceless) ಪ ಫ ತ ಥ ಟ ಠ ಚ ಛ ಕ ಖ

ಫೋನ (voiced) ಬ ಭ ದ ಧ ಡ ಜ ಝ ಗ ಘ

ಅನುನಾಸಿಕಗಳು (Nasals) “ಂ” ವಂ ನ ಣ ಳಾ ಜಿ

ಸರ್ವರಿಗೂ ಘೋಷಕಗಳು

$$(\text{Frictionless continuants}) \}^{\omega}$$

ಆಕಂಘಿತಗಳು

(Trills)

२३

ಪಾತ್ರಗವಿಗಳು

७

43

3

உ

(Laterals)

)

ಅಫೋಷ ಘರ್ಷಕಗಳು

(Voiceless Fricatives)

00

27

3

×

८३३

ಇಷ್ಟಾದ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೇ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಶ, ಷ, ಋ, ೠ, ಇ, ಊ, × $\frac{1}{4}$ ಽ, ವಿಸರ್ಗ ಮತ್ತು ಕ್ಷಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಐದು ದೇಶೀಯ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ, ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಹಜವಲ್ಲದ ಮಹಾ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು 'ಒಳವು ಮಹಾಪ್ರಾಣಂಗಳ್, ನಿಜದಿಂ ಕನ್ನಡದೊಳ್' ಎಂದು ಹೇಳಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡುದರಿಂದ, ಮೊತ್ತ ಮೊದಲಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ್ದೇ ಆದ 'ಶಬ್ದವಿಚಾರ' ವನ್ನು (Phonology) ಹೇಳಲು ಯತ್ನಿಸಿದನೆಂದು ಅವನ ಮೇಲೆ ಒತ್ತರಿಸಿ ಬರುವ ಗೌರವಕ್ಕೆ ತಡೆ ಹಿಡಿಯುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಸಂಖ್ಯಾನುಕರಣ ಶಬ್ದಗಳು ಕೇವಲ ಅಲ್ಪ, ಅನಗತ್ಯ; ಇದನ್ನು ಎಣಿಸದೆ ಮಾಡಿದ ಕೇಶಿರಾಜನ ತೀರ್ಮಾನ ಅಕ್ಷವ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅಧುನಿಕರಾದ ನಮ್ಮ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ—ಅಂಥ, ಇಂಥ, ಎಂಥ ("ಎಂಥಾ ಚೆಲುವ ನಮಯ್ಯ...ರಾಮ...") ಎಂಬ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿವೆ; 'ಷ'

ಕಾರದ ಪ್ರಯೋಗ, 'ಅಷ್ಟು', 'ಇಷ್ಟು' ಎಂಬ ದೇಶೀಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕೀಶಿರಾಜನಂತೆ ಈಗಿನ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಕರಣ ಬರೆಯುವವನು ಏನು ಮಾಡಬೇಕು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ, ಕೀಶಿರಾಜನು ತೊಡಕಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿದುದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ನಾಗವರ್ಮ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರಿಂದ ಅವನಿಗೆ ಈ ಉರುಳು ಬೀಳಲಿಲ್ಲ. ಮುಂದಿನ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನು ಮೊದಲೇ ತುಂಬಿರುವ ವರ್ಣ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ನಿಬಿಡಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವೆಂದು ಕೀಶಿರಾಜ ಕೊಟ್ಟ ಶುದ್ಧಗಗಳನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸಬಹುದು.

ಸ್ವರಗಳು (Vowels):—

ಅ ಈ	ಉ ಊ
ಎ ಏ ಐ	ಒ ಓ ಔ

ಅ ಆ

ಸ್ವರಗಳು = ೧೨

ವ್ಯಂಜನಗಳು (Consonants):—

ಪ	ತ	ಟ	ಚ	ಕ
ಬ	ದ	ಡ	ಜ	ಗ
ಫ	ಭ	ಠ	ಠ	ಠ
ಭ	ಧ	ಢ	ಢ	ಢ

ಮ	ನ	ಣ	ಞ	ಞ
ವ		ಯ		
	ರ	ಱ		
ಲ		ಳ	ಱ	
ಸ			ಹ	

ವರ್ಗ ೨೫ + ೧ = ೨೬

ಅವರ್ಗ = ೯

ಒಟ್ಟು = ೪೨

ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡ ಕೀಶಿರಾಜ ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ 'ಶ' ಮತ್ತು 'ಷ'ಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳ ಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಮಧ್ಯಕಾಲೀನ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ತದ್ಭವ ಪದಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಬರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಈ 'ಶ' ಮತ್ತು 'ಷ' ಕಾರಗಳ ಬಳಕೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದರಿಂದ ಕನ್ನಡದ ಶುದ್ಧಗಯ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ (Phonemic chart) ಇವುಗಳನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿರಬೇಕು.

5. 2. ಶಿಥಿಲ ದ್ವಿತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ವಿಜಾತೀಯ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳು.

ಕೀಶಿರಾಜನ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ೫೨, ೫೩ ಮತ್ತು ೫೪ ನೇ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಥಿಲ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳಿದೆ. ಟಟ, ಕುಳ, ರೇಫಾಂತಗಳಾದಿರುವ ಪದಗಳ ಪೂರ್ವಾಕ್ಷರವು ಹ್ರಸ್ವವಾದಿರುವಾಗ, ಮುಂದೆ ಗ, ದ, ವ, ಜ ಕಾರಗಳಿರುವಾಗ ಆಗುವ

ಸಂಯೋಗವನ್ನು ಶಿಥಿಲವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಮಾಣ (duration) ಏಕಮಾತ್ರೆಯೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆ, ಈ, ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ 'ಲಾಂತಪದ'ಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮೇಲಿನ ಪ್ರಸರಣದಲ್ಲಿ (distribution) 'ಶಿಥಿಲತೆ' ಇರುವುದು ರನ್ನ ಕವಿಯ 'ಗದಾಯುದ್ಧ' ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ. ಇವಲ್ಲದೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ 'ಶಿಥಿಲತೆ'ಯಿರುವ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಉದಾ:—ಬರ್ದಿಲ, ಗರ್ದಗು, ಎರ್ದ, ಅದಿಮೂತ್ರೆ ಮುಂತಾದುವು. ಇನ್ನು ಸಂಧಿಯಾಗುವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ, ಶ್ರುತಿಕಟುತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತಾ 'ಸರೇಫವಿದಿರಾಗಿ, ಶಿಥಿಲ ಮೆಂದನುಕರಿಪರ್, ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ "...ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಲಿಪಿಗಳಲ್ಲಿ 'ಶಾಸನಕಾರನು' ವಿಧಿಸಿದಂತೆ ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿಭಾವವೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆಯಂತೆ, ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತಾನುಸರಣ ಎರಬಹುದು". ಎಂದು ಮ. ಪ್ರ. ಪೂಜಾರ್ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ (ಪೂಜಾರ್. ೧೬-೧೭).

ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಆದಿಸ್ಥಾನದ (initial Position) ಸ್ಪರ್ಶವರ್ಣಗಳು (stop consonants) ಕಠಿಣವಾಗಿಯೂ, ಸ್ವರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹಗುರವಾಗಿಯೂ, ಇರುತ್ತವೆ. ಪ್ರಯೋಗಾರ್ಥವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಪದಗಳನ್ನು ಸಹಜವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ಇದು ಮಂದಚ್ಛಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:

ಪರ	ತನು	ಟವ	ಚಲ	ಕಲ
ಅಪರ	ಅತನು	ವಟ	ಅಚಲ	ಸಕಲ
ಬಲ	ದಯ	ಡಗೆ	ಜಲ	ಗುರು
ಅಬಲ	ಸದಯ	ಅಡಗು	ಸುಜಲ	ಉಗುರು

ಆದಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಆಯಾ ವರ್ಣಗಳ ಸ್ಫೋಟನಕ್ಕೆ (explosion) ಮಧ್ಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಯವುಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚುಕಾಲ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳನಂತರ ಬರುವ ಸ್ಪರ್ಶವರ್ಣಗಳು ಆದಿಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯವುಗಳಷ್ಟೇ (initial stops), ಅಥವಾ ಅತಿ ಸಮೀಪವಾದ ಕಾಲಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಫೋಟನ (explosion) ವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:— 'ಆಗ, ಈಗ, ಹಾಗೆ, ಹೇಗೆ'—'ಹಾಕು, ಸಾಕು, ಬೇಕು' ಎಂಬಂತಹವುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಬೇಕು. ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳ ನಂತರ ದ್ವಿತ್ವಗಳು ಕೂಡ ಬರುತ್ತವೆ. ಮಲೆಯಾಳದಲ್ಲಿಯೂ ಹೀಗೆಯೇ ಇದೆ. ಉದಾ:— ಪಾಕ್; ತೋಟ್ಟುಂ; ಆಪ್ಪಂ; ಇತ್ಯಾದಿ.....ಸ್ವರಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬರುವ ಹ್ರಸ್ವ ಸ್ಪರ್ಶವರ್ಣಗಳು, ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಅಘೋಷ (Voiceless) ವಾದವುಗಳು, ಅರ್ಧ, ಅಥವಾ, ಅಲ್ಪ ಸ್ಪರ್ಶಕಗಳಾಗಿಯೂ (Fricatives) ಅನುನಾಸಿಕಗಳ ನಂತರ ಪೂರ್ಣ ಸ್ಪರ್ಶಕ ಘೋಷಗಳಾಗಿಯೂ (Voiced stops) ಸ್ಪರಿಸುತ್ತವೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ, ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೂ, ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳನಂತರ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಹ್ರಸ್ವ ಸ್ವರದ ಮಧ್ಯದ ವರ್ಣಗಳ

ಸ್ಪೋಟನೆ ಶೀಘ್ರಗತಿಯದಾಗಿರುವುದು. ತಮಿಳಿನ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನೂ ಇವನ್ನೂ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ನಮಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಸಂಬಂಧದ ಆರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಚೀನ ದ್ರಾವಿಡದಲ್ಲಿ (Proto-Dravidian) ಅಘೋಷ ವರ್ಣಗಳು (voiceless consonants) ಕ್ರಮೇಣ ಘೋಷ ವರ್ಣಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತಗೊಂಡು (voiced consonants) ವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ (Gai, 1946-50). ಈ ರೀತಿಯ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಕಾರಣ, ಉಚ್ಚಾರಣಾ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕುರಿತು ಜನರು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನ ಕೊಟ್ಟುದೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಸೌಲಭ್ಯಕಾಂಕ್ಷೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿಗಾಗುತ್ತ ಬಂದುದರಿಂದಲೇ ಬ > ಳ, ಟ > ರ; ಪ > ಹ ಮುಂತಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗುತ್ತ ಬಂದಿವೆ. ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾದಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಮನ್ನಣೆಯೂ ದೊರೆತಿದೆ. ಕೇಶಿರಾಜನೇ, 'ಪ'—ವು 'ಹ'—ವಾಗುತ್ತ ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುವುದು—'ಇದು ದೇಶಿಯೋಳ್ ಚೆಲ್ವು' ಎಂದು ಮೆಚ್ಚಿಗೆ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. (ಇಂತಹ ಕಡೆ ತಮಿಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಶರಣತೆಯನ್ನು ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತದೆ.)

ಈ ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿಭಾವ (ಪೂರ್ವಪದದ ಕೊನೆಯ ಅಕ್ಷರ ಲಘುವಾಗಿ, ಪರಪದದ ಮೊದಲ ಅಕ್ಷರದ ಇದಿರು ರೇಫ ಬರುವಾಗ) ಕಂಡು ಬರುವುದು, ಜನತೆಯ ಸಹಜ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಿ, ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದೇ ಕಾರಣವಲ್ಲದೆ, ಆ ಮೇಲಿನ, ಶಿಥಿಲ, ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವದ ಸೂತ್ರವನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಕೃತಕತೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯದಿರುವುದೂ, ಕಾರಣವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಹೇಗಿದ್ದರೂ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಈ ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿಭಾವ ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದುದು ಕ್ರಮೇಣ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕಿವಿಗೆ ಶ್ರುತಿಕಟುವಾಯ್ತು. ಹೀಗೆ, ಕೇಶಿರಾಜ ಒಂದು ನಿಯಮವನ್ನೇ ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದನು. ಆದರೆ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಎಡೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ದ್ವಿತ್ವವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಒತ್ತಿ ಉಚ್ಚರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. (ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪರಿಚಯವಿರುವವರಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಬರಹವನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಪ್ರಯತ್ನಪೂರ್ವಕ ಇದು ಬಾರದಿದ್ದರೆ—ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.) ಇಲ್ಲಿ, ಈ ಶಿಥಿಲತೆಯನ್ನು ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೂ ಕಾದಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ನಾವೊಂದು 'ಸಂಧಿಶಬ್ದಗಳನ್ನು' (Juncture Phoneme) ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಈ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಯಿಂದ ಪಾರಾಗಬಹುದು. ಉದಾ:—ಬರಿಸಿ + ಪ್ರಧಾನರಂ;.....ಕುಳಿರಿಸಿ + ಪ್ರಿಯ.

ಈ ಶಿಥಿಲತೆಗೂ, ಶಿಥಿಲ ದ್ವಿತ್ವಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವಂತೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ವೈಯಾಕರಣ ನಾಗವರ್ಮ ಈ ವಿಚಾರ ಹೇಳದೆ, ಕೇಶಿರಾಜ ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿರುವುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ, ಈ ಅರ್ಧ ಅರ್ಧವಾ ಅಲ್ಪಸ್ಪರ್ಶಗಳು ಇದ್ದುವೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಹೀಗೆ 'ಗ'ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು 'ದ'ಕಾರದಲ್ಲಿ ಎರಡರೂ ಉಚ್ಚರಣೆಗಳಿದ್ದು, ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಆಗುತ್ತ ಬಂದು, ತಪ್ಪು ಪ್ರಯೋಗಗಳಾಗುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ

ಅವುಗಳ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಯ್ತು. ಇಂತಹ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಅವನಿಗಿಂತ ಹಿಂದಿನವರಿಗೆ ಬಂದಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ; ಆಗ ಅವುಗಳು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಕೇಶಿ ರಾಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ 'ಸರೇಫಮಿದಿರಾಗಿ ಶಿಥಿಲಮೆಂದನುಕರಿಪರ್'—ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ನಿಯತ ದ್ವಿತ್ವಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಅಕ್ಷರದಿಂದ ಅಂದರೆ ಹ್ರಸ್ವ ವರ್ಣಗಳಿಂದ ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಸೂಚಿ ಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂದು ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳ ಬರಹ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದಾ:—ಅಪ್ಪದು, ಅಬುತಂ, ಗೆಯೆ, ರುದ್ದಪಯನ್.....ಇತ್ಯಾದಿ.....

ಇತ್ಯಾದಿ, (G.S. Gai 1946,-13.)

ಈಗಲೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ದೇವಪ, ನಾಗಣ ಮುಂತಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವ ವಾದರೂ, ಬರಹದಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವವಾಗಿ ಬರೆಯುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

ಅಂತೂ ಈ ವರ್ಣಗಳು ಶುದ್ಧಗಳ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ (Phonemic status) ಅಡರ ಲಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಪ್ರಸರಣ (distribution) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ (conditioned) ಇದ್ದುದರಿಂದ, ಆಯಾ ಶುದ್ಧಗಳ ಉಪಸದಸ್ಯ (allophonic members) ಸ್ಥಾನ ಮಾತ್ರ ಇವುಗಳಿಗೆ ದೊರೆತುದು. ಹೀಗಾಗಿ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಂಜ್ಞೆಯೇನೂ ಇದಕ್ಕೆ ಉಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ. ಈಗ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಸಂಜ್ಞೆ ಕೊಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. (ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ತಮಿಳಿನಲ್ಲೂ ಇದು ಶುದ್ಧಗತ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ.) ಮಗನ್; ಅವರ್ ಗಳ್, ಎಂಬ ಘೋಷ ಘರ್ಷಕಗಳಲ್ಲದೆ (Voiced Fricatives) ಜಿಹ್ವಾಮೂಲೀಯ ವಾದ ಅಘೋಷ ಘರ್ಷಕ (Voiceless fricative) ಕೂಡ ಇದೆ. ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ—ಇವುಗಳ ಪ್ರಸರಣ (distribution) ಹೇದಿತ್ತೆಂದು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ತೋರಿಸಬಹುದು:

/ ದ / (೧) [ದ] 'ಱಱ', 'ಕುಳ್ಳ', 'ಲ' ಮತ್ತು ರೇಫಾನಂತರದ ಸ್ಥಾನ ಗಳಲ್ಲಿ.

ಉದಾ:—ಎರ್ಡ್	ತೆಗಟ್‌ದಂ
ಬರ್ದುಕು	ತುಮುಟ್‌ದಂ
ಗರ್ದುಗು	ನುಸುಳ್‌ದಂ ಇತ್ಯಾದಿ

(೨) [ದ] ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ.

ಉದಾ:—ಸದೆ	ದಯೆ	ಒದೆಯು
ದಾರಿ	ಕದಿಯು	ಇತ್ಯಾದಿ.....

/ ಗ / (೧) [ಗ] ಱಱ, ಕುಳ್ಳ, ರೇಫಾನಂತರದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ;

ಉದಾ:—ತೆಗಟ್‌ಗೆ	ನುಸುಳ್‌ಗೆ	ಬಿದಿರ್‌ಗೆ
ನೆಗಟ್‌ಗೆ	ಮಸಳ್‌ಗೆ	
ತೊಡರ್‌ಗೆ	ಅದಿರ್‌ಗೆ	ಇತ್ಯಾದಿ.....

(೨) [ಗ] ಇತರೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ.

ಉದಾ:—ಗಮನ, ಗರತಿ, ಹಗರಣ, ಮಗು ಇತ್ಯಾದಿ.

—ಹೀಗೆ ಟಟ ಕುಳ ರೇಫಾನಂತರ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವ 'ಗ' ಮತ್ತು 'ದ' ಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದ್ದೋ, ಅವು ಪೂರ್ಣ ಸ್ವರ್ಗವಲ್ಲ. 'ಅರ್ಧ' ಅಥವಾ ಅಲ್ಪಸ್ವರ್ಗಗಳೆಂದು(Non-stop or fricative consonants) ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದವು. ವ್ಯಂಜನ ದ್ವಿಭಾವವಿದ್ದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನೇ ಬರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಶಿಲಾಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಲ್ಲದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಉದಾ:—

ಅರ್ಧಕ್ಕಂಡುಗ

ಇಕ್ಕುಳ

ಅವರ್ಗ್ಗ

ಇಪ್ಪತ್ತು

ಇದಕ್ಕೇ

ಇಬ್ಬರ

ಇದಿಗೊಂಢು

ಉರ್ಗ್ಗ ಇತ್ಯಾದಿ...ಇತ್ಯಾದಿ...

ಆದರೆ ಇದೇ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವವನ್ನೂ ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ—ಬರಹದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಹಳ ಹಿಂದಿನಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸಿತ್ತೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ದ್ವಿತ್ವವನ್ನು ಬರೆಯಬೇಕಾದಲ್ಲಿಯೂ, ಹ್ರಸ್ವವನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—ಅಪ್ಪದು (= ಅಪ್ಪುದು), ಇದಕೆ (= ಇದಕ್ಕು), ಇತ್ಯಾದಿ.....ನಿಯತ ದ್ವಿತ್ವವೆಂದು ಸುಮಾರು ೫೫ ಪದಗಳನ್ನು ಕೇಶಿ ರಾಜ ಕೊಡಬೇಕಾದ ಕಾರಣ ಈ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಅಗ್ಗಳ, ಉಕ್ಕಿವ, ಉಗ್ಗಂ, ಕಕ್ಕಸ, ಕಪ್ಪಡಿ ಎಂಬೀ ಶಬ್ದಗಳು ನಿಯತ ದ್ವಿತ್ವವೆಂದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಹೇಳಬೇಕಾದಿಲ್ಲ.

ಇನ್ನು ಸರೇಫದ್ವಿತ್ವಗಳು ಬರಹದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತ್ವವಾಗಿದ್ದವು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತ್ವವಾಗಿ ಬರೆದಿರುವ ಕೆಲವು ಪದಗಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಉದಾ:—

ಇವರ್ಗ್ಗಂ

ಪೆಚ್ಚಿ

ಪಟ್ಟಿರ್ಡ್

ಅಗ್ಗ್ಗ ಇತ್ಯಾದಿ — ಇತ್ಯಾದಿ.

ದೇವಾಂಗನೆಯಕ್ಕಳ

ಈ ರೇಫ ಸಂಯುಕ್ತ ದ್ವಿತ್ವ ಮತ್ತು ಹ್ರಸ್ವಗಳ ನಡುವೆ, ಅರ್ಧ-ವಿರೋಧವೂ ಇತ್ತೆಂದು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಮನುಗುತ್ತದೆ. ದ್ವಿತ್ವವಿರುವಲ್ಲಿ ಭೂತಕಾಲ, ಹ್ರಸ್ವವಿರುವಲ್ಲಿ ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತ

ಮಾನ ಕೃದ್ವಾಚಿಯಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. “.....ಶಿಲಾಗೃಹದ ಕೆಳಗಿದ್ದ ಯಕ್ಷಕನ್ಯೆಯಂ ಕಂಡು” (ಭೂತಕಾಲಕೃದ್ವಾಚಿ). “ಒವಳೆ ಇರ್ದ (= ಇರುವ) ಸ್ತ್ರೀಯ ಪಕ್ಕದೆ ಸತ್ತುರುಪಂಗಿರಲ್ ತಕ್ಕುದಲ್ಲ”.....(ಭವಿಷ್ಯದ್ವರ್ತಮಾನ ಕೃದ್ವಾಚಿ). ಇಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಬರಬರುತ್ತಾ ಬರಹಕಾರರ ‘ಕೈಗಳ ಕೇಡಿನಿಂದ’ ಪರೆಯಾಗಿ ಹೋದುದಾದರೆ, ನಮ್ಮ ಗೊಂದು ನಷ್ಟವೇ ಆಯ್ತೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಎಂತಿದ್ದರೂ, ಕೇಶಿರಾಜ ಅದಕ್ಕೊಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ಮಾಡಿ ಹಾಕಿದರೂ ಮುಂದೆ ಅಲ್ಲಿರುವ ರೇಫೆಯೇ ಕಣ್ಮರೆಯಾಯ್ತು. ಬಹುವರ್ಣ (Multi-syllabic) ಹಾಗೂ ಆದಿ ದೀರ್ಘಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರವೊಂದು ಸೇರಿ ಸಂಯುಕ್ತತೆ ಸಡಿಲಿತು, ಉದಾ: -ಆರ್ಗ್ಗ > ಆರಿಗೆ, ಆವರ್ಗ್ಗ > ಆವರಿಗೆ.

5. 3. ವಿಜಾತೀಯಾಕ್ಷರಗಳು ಸಜಾತೀಯನಾಗುವುದೆ?

‘ಉರ್ದು’, ‘ಬರ್ದು’, ‘ನುಗು’, ‘ಪರ್ದು’ ಎಂಬಂತಹ ಪದಗಳೆಲ್ಲ ‘ಉದ್ದು’, ‘ಬದ್ದು’, ‘ನುಗ್ಗು’, ‘ಪ (> ಹ) ದ್ದು’, ಎಂಬಂತಾಗಿ ತೋರುವುದರಿಂದ ವಿಜಾತೀಯಾಕ್ಷರಗಳು ಸಜಾತೀಯವಾದುವೆಂದೆಂಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಡಿಕೆಯಾಗಿದೆ. “If -r- is preceded by a short vowel, -r- is assimilated to the consonant following (HGOK, P. 89-90). ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ (Narasimha 1942-49-90. ಕೈಪಿಡಿ 1955). ಆ ಆ ಕುಳಾದಿಗಳ ನಂತರ ಬರುವ ವರ್ಣಗಳನ್ನು ದ್ವಿತ್ವವಾಗಿ ಬರೆಯುವ ವಾಡಿಕೆಯಿತ್ತೆಂಬುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ವರ್ಣ ಸಮೀಕರಣವೆಂದಾಗ (assimilation) ಆ ಆ ಕುಳಾದಿಗಳು ಅವುಗಳ ಅನಂತರ ಬರುವ ವರ್ಣಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುವುದು—ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಆ ಆದಿಗಳ ನಂತರ ಪ್ರಸ್ತವ್ಯಂಜನಗಳೇ ಇದ್ದುವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದರೆ ಇದು ಸರಿಯಾಗುವುದು. ಆದರೆ ‘ಎರ್ದು’, ‘ಬರ್ದು’.....ಮುಂತಾದ ಪದಗಳೂ, ಕೂಡ ಪ್ರಸ್ತಗಳಾಗಿಯೇ ಇದ್ದು, ಈ ಸಮೀಕರಣ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಎರ್ದು, ಬರ್ದು—ಎಂದು ಏಕಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ‘ವರ್ಣಸಮೀಕರಣ’ವೆಂದು (assimilation) ಒಂದೇ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಏಕಾಏಕಿ ತುಂಬಿಸುವುದು ಅತ್ಯಪ್ರೀತವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ವರ್ಣಸಂಯುಕ್ತತೆಯ ನಿರ್ಮೂಲನವೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರೇಫವು ಶೂನ್ಯದೊಡನೆ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ (‘r’ merges with zero) ಎಂದು ಬಿಡುವುದು ಉತ್ತಮ. ಹಾಗಾದರೆ, ಆದಿ ದೀರ್ಘವಿರುವ ಪದಗಳಲ್ಲಿ, ಬಹುವರ್ಣ (multi-syllabic) ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೆ ದ್ವಿತ್ವವುಳ್ಳವೆಂಬುದು, ಅಲ್ಲಿ ರೇಫ ಏಕೆ ಮಾಯವಾಗಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಯೇಳುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳನಂತರ ದ್ವಿತ್ವ ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಬಹು ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ (multi-syllabic) ದ್ವಿತ್ವ ಬರುವುದು ಕಡಿಮೆ. ಉದಾ:—ನನ್ನ—ನನ್ನ ಎಂಬಂತಹ

ಅನುನಾಸಿಕದ ದ್ವಿತ್ವತೆ 'ಬಹುವರ್ಣ' ಪದವಾದ 'ಅವನ'—ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬರಲಾರದು. [ನನ್ + ಅ > ನನ್ನ; ನಿನ್ + ಅ > ನಿನ್ನ; ಆದರೆ ಅವನ್ + ಅ > ಅವನ್ನ]. ಹೀಗಿರುತ್ತಾ ಸಾಧ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸಂಯುಕ್ತತೆಯ ಕ್ಲಿಷ್ಟತೆಯೇರ್ಪಡದಂತೆ, ಒಂದು ಸ್ವರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಒಟ್ಟು ಪದದ ಕಾಲ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ (duration) ಭಂಗ ಬಾರದಂತೆ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ—ಈ ರೇಫೆ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿದೆ (ಉದಾ:—ಪಾಕ್ಕ್ > ಪಾಕ್ಕ್..... ಅದಕ್ಕ್, > ಅದಕ್.....ಇತ್ಯಾದಿ). ಆದರೆ, ಭಾಷೆಯ ಗುಣದಂತೆ ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಾನಂತರ ದ್ವಿತ್ವ ಪ್ರಯೋಗವಿರುವುದರಿಂದ, ಅದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿಯಂತೆ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾಲಾನಂತರ ಈ 'ವಿಜಾತೀಯತೆ' ಶೂನ್ಯವಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿತೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಲು ಕಾರಣ ಏನು, ಕುಳಾದಿಗಳ ನಂತರ ಬರುವ ಅಲ್ಪ ಸ್ಪರ್ಶಕಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣಾ ವಿಧಾನ ಕಾರಣವಾಯ್ತೇನೋ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಏನು, ಕುಳಾದಿಗಳ ನಂತರ ಬರುವ 'ಅಲ್ಪಸ್ಪರ್ಶಕ'ಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವಾಗ ಏನು, ಕುಳಾದಿಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆ ಪೂರ್ಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಪಸ್ಪರ್ಶಕಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಾಲಗೆಯು ಅತ್ಯಲ್ಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಾಯಿಯ ಆಂಗುಳಿಗೆ ತಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಯಥಾಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವುದು. ಹೀಗೆ ಏನಾದಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿಲ್ಲದೆ, ಅವು ಅವಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿನ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕೆ ವಾಗುತ್ತವೆ. ಏನಾದಿಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ ನಂತರದ ವರ್ಣಗಳು ಪೂರ್ಣ ಸ್ಪರ್ಶಕಗಳಾಗುತ್ತವೆ (stops). ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದುದು ಸಕ್ರಮವಾಗಿ ಮುಂದೆ ಅವುಗಳ 'ಶೂನ್ಯೀಕರಣ' ಅಥವಾ ಬೇರೊಂದು ಸ್ವರಾಗಮನಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯ್ತು. ಇದರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಲೇ, ಉದ್ದ (ಉದ್ದು), ಬಿರ್ದ (ಬಿರ್ದು) ಮೊದಲಾದ ಸರೇಫ ಗುರುಪಥಗಳು ರೇಫರಹಿತ ಗುರು ಪಥಗಳಾದಿ ರೂಪ ಬದಲಾಯಿಸಿದವು. ಅಧಿಕವರ್ಣ, ಅಥವಾ ಅದೀರ್ಘ ಸ್ವರರಹಿತ ಪದಗಳಲ್ಲಿ, ಸ್ವರಾಗಮನದಿಂದ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಸೌಲಭ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಛಂದಸ್ಸನ್ನು ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲಾಯ್ತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆಯಿಂದ, ಅಂದರೆ ವರ್ಣಸಮೀಕರಣ (assimilation) ದಿಂದಲ್ಲ, ಸಂಯುಕ್ತ ರೇಫಾದಿಗಳ 'ಶೂನ್ಯೀಕರಣ'ದಿಂದ (merging with zero)— 'ಗ' ಮತ್ತು 'ದ' ಶಬ್ದಗಳ (phonemes) ಉಪಸದಸ್ಯರಾಗಿದ್ದ (allophones) ಅಲ್ಪಸ್ಪರ್ಶಕ (fricative)ಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದಿಂದ ಎಂವಂದಿಗೂ ಕಣ್ಮರೆಯಾದವು.

6

1	2	3	4	5		7	8	9	10	11	12	13	14	15
---	---	---	---	---	--	---	---	---	----	----	----	----	----	----

ಲಿಂಗನೊಂಬತ್ತು ತೆರಂ?

ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ, ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನುಡಿಯದ, ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ರಹಿತವಾದ, ಆದರೆ ಅರ್ಥವುಳ್ಳ ಘಟಕ ಎಂದು ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ, ಪುರುಷ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ತೋರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಾತ್ಮಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು, ಎರಡು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಲಿಂಗ ಎಂಬ ಪದ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದಾದರೂ¹ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷ-ನಪುಂಸಕ ಭೇದವನ್ನು ತೋರುವ

1. ಲಿಂಗ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕಿಟ್ಟಲ್ ಅವರ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಅರ್ಥ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

(1) a mark, a sign, a token, an emblem, a distinguishing or discriminating mark, a characteristic, a specification.

(2) a proof, an evidence, a means of proof, proof from sure sign or token; inference.

(3) the penis.

(4) Shiva's genital organ, the phallus; Shiva worshipped in the form of phallus.

(5) The image of a god, an idol,

(6) a nominal theme or base, the crude form or base of a noun.

(7) The gender in grammar.

(8) The indestructible original of the gross or visible body.

(9) Prakriti, or Pradhana.

ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥವೇ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಂತಹ ರೂಢಿಯ ದೆಸೆಯಿಂದ, ಕೀಶಿರಾಜನು ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದು ಕರೆದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಒಂಬತ್ತು ವಿಧಗಳೆಂದದನ್ನು ಕೇಳಿದೊಡನೆ ಅನೇಕರು ಲಿಂಗ ಮೂರಲ್ಲದೆ ಒಂಬತ್ತು ಹೇಗಾಗುತ್ತದೆ—ಎಂದು ಚಕಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಕೆಲವರು ಇದು ಕೇಶಿರಾಜನ ಅತಿರೇಕ; ಅವನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅನುಕರಣೆ ಮಾಡಿದಂದರ ಫಲ—ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ (ಶಿವಾನಂದ, 1972 : 99). ಕನ್ನಡವನ್ನು ವಿಶೇಷಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಲ್ಲಿ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರೂ ಸೇರಿಯೇ ಕೇಶಿರಾಜನ ಮೇಲೆ ಕುದಿಗೊಂಡು, ಅವನು ತಪ್ಪಿದ್ದಾನೆಂದು ಏಕಕಂಠದಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿ, ದೊಡ್ಡವರ ತಪ್ಪನ್ನು ಹೆಕ್ಕಿ ಹಿಡಿದ ಗೆಲುವು ಮತ್ತು ತೃಪ್ತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಅನುಭವದಿಂದ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವವಾದಿ ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳು ಮತ್ತು ಮೂರು ವಚನಗಳು ಎಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ವೈಯಾಕರಣರೂ ಮೂರು ವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ಆಯಶಸ್ವಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ². ಸಂಸ್ಕೃತದ ಪಾಣಿನಿಯ ವ್ಯಾಕರಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ನವಲಿಂಗ ವಿಭಜನೆಯಾಗಲೀ, ಪ್ರಕೃತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪದದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೈನವ್ಯಾಕರಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಎರಡೂ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಶರ್ಮವರ್ಮನ ಕಾತಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರಭಾವ ಹೊಂದಿದ ಎರಡನೆಯ ನಾಗವರ್ಮ, ಪ್ರಕೃತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಪದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ (ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ ಸೂ. ೧೫; ಭಾಷಾಭೂಷಣ ಸೂ. ೩೮). ಆದರೆ ಅವನೇಕೋ ಲಿಂಗವು ನವ ವಿಧವೆಂದು ಅವನ ಎರಡು ವ್ಯಾಕರಣ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹೇಳಲಿಲ್ಲ. ನವವಿಧ ಲಿಂಗ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಿದವರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜ ಮೊದಲಿಗನು. ಕನ್ನಡದ ವಾಕ್ಯ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಈ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸ್ವೀಕರಣೆ ಸಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಇದರಿಂದಲೇ ಏನೋ, ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನೂ ಇವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣದ ೯೮ ನೇ ಸೂತ್ರ ಅಮರಚಂದ್ರನ ಸ್ಯಾದಿಸಮುಚ್ಚಯದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಹೇಳಿಕೆಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಪಂಡಿತರು ತೋರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ,

ಶಬ್ದಾಃ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಾಃ ಪುಲ್ಲಿಂಗಾಃ ಕ್ಲಿಬಲಿಂಗಕಾಃ

ಸ್ತ್ರೀ ಪುಲ್ಲಿಂಗಕಾಃ ಪುನ್ನಬ್ಲಿಂಗಾಃ ಸ್ತ್ರೀಕ್ಲಿಬಲಿಂಗಕಾಃ

ತ್ರಿಲಿಂಗಕಾ ಅಲಿಂಗಾಶ್ಚ ವಾಚ್ಯಲಿಂಗಾ ಅಥಾ ಕ್ರಮಾತ್

ನವ ಪ್ರಕಾರಶಬ್ದಾನಾಂ ಲಿಂಗಭೇದೋ ಭವತ್ಯಪಿ.

2. ನಾಗವರ್ಮ, ಕೇಶಿರಾಜ, ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕರೆಲ್ಲರೂ ಏಕ ದ್ವಿ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ರಾವ್ಯಾವಲೋಕನ ಸೂ. ೧೭, ಭಾಷಾಭೂಷಣ ಸೂ. ೪೧, ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣ ಸೂ. ೧೦೪ (ದ್ವಿವಚನ ಮುಚಿತದ ಬರ್ಹಂ). ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಏಕ, ದ್ವಿ, ಬಹುವಚನಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ, ಉದಾ: ರಾಮಃ, ರಾಮೌ, ರಾಮಾಃ—ಎಂಬಂತೆ. ಇಂತಹ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯಾಗಲಿ, ಇತರ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಾಗಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಯಾಕರಣರೆಲ್ಲರೂ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

(ನೋಡಿ: ಕೇಶಿರಾಜವಿರಚಿತ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಶನಂ—ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯ ವೃತ್ತಿಸಹಿತಂ—ಮದ್ರಾಸೊ ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ: 1973; ಶಂಕರ ಕದಿಲಾಯ, ಪ್ರ. ಸಂ: ಪು. 401),

ಒಂದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸರ್ವಸಮ್ಮತವಾದ ವಿಷಯಗಳೇ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಅದರ್ಶ. ಆದರೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ನಮ್ಮದಕ್ಕಿಂತ ಬೇರೆಯಾಗಿರಬಹುದು; ಅದು ವಿಮರ್ಶಕನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿ ಹೋಗದಿರಬಹುದು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಇಂತಹ ವಿಚಾರವನ್ನು ಆಗಾಗ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮಾಡಬೇಕು, ಬರೆಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕು. ಶೀಘ್ರತೀರ್ಮಾನದಿಂದ ಒಬ್ಬ ಶಾಸ್ತ್ರಕರ್ತನನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದು ಎಷ್ಟು ಒಪ್ಪಲ್ಪವೋ, ಹಳೆಯದಲ್ಲವೋ ಸರಿಯೆಂದು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದೂ ಅಷ್ಟೇ ತಪ್ಪು. ಶಾಸ್ತ್ರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಆಯಾ ವಿಷಯವನ್ನು ಆಗಾಗ ವಿಮರ್ಶಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಶಬ್ದಪಾರಮಾರ್ಗಮಶಕ್ತಂ'—ಆಗಿರುವುದರಿಂದಲೇ 'ಮೊಗದಷ್ಟು ನೀರು, ಅಗದಷ್ಟು ಆಳ' ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರ—ಅಂದರೆ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜ ಮಾಡಿದ ಲಿಂಗವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮೊದಲು ಕೇಶಿರಾಜನ ಲಿಂಗವಿಭಜನೆಯ ವಿವೇಚನೆ—ಮತ್ತೆ ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ, ಕನ್ನಡ ನಾಮಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ದೇಶ ಹಿರಿದಾದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಕೃತಿಕರ್ತ ಸಫಲನಾಗುತ್ತಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ 'ಅವಧರಿಪುದು ಎಂಬುದರ' ದೋಷವಿದೂರಮಾಂ ಆಗೆ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೈಕೊಳ್ಳದಿಡಂ'—ಎಂಬ ಸಹಜ ವಿನಯದ ಮಾತನ್ನು 'ನಡೆದುದೆ ಮಾರ್ಗಂ...ಕವಿಕೇಶವಂಗಿದಿರುಂಟೇ' ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆಂದರೆ ಮತ್ತಿನವರ ಮಾತೇನು?

6. 1 ನಾಮಗಳ ಮೂಲ:

ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ನುಡಿಯದ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಕಳೆದುಳಿದ ಅರ್ಥವತ್ತಾದ ಘಟಕವನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಕರೆದು, ಅದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ. (1) ಕೃಲ್ಲಿಂಗ (2) ತದ್ವಿಲಿಂಗ (3) ಸಮಾಸಲಿಂಗ (4) ನಾಮಲಿಂಗ ಎಂಬುವು ಆ ನಾಲ್ಕು ಲಿಂಗಮೂಲಗಳು. ಮೊದಲು ವಿಭಕ್ತಿಯ ನಿಲ್ಲದುದು—ಎಂಬುದನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನಾಂಶವಾಗಿ ಹೇಳಿದರೂ, ಒಂದು ಘಟಕವು ಲಿಂಗವೇ ಆಲ್ಲವೇ ಎಂಬುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸಲು ಕೇಶಿರಾಜ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನೇ ಪರೀಕ್ಷಾಂಶವಾಗಿ (criterion) ಬಳಸಿದ್ದಾನೆ. ಅದರ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಅದು ನಾಮವಾಗುತ್ತದೆ—ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ—ಅವನ ವೃತ್ತ್ಯದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ. ಅವನ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮುಂತಾದ ಯಾವ ಬಾಹ್ಯಾಂಶ

ಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ—ನಿರಾಡಂಬರವಾಗಿ, ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿ ಲಿಂಗವಿರುವುದು. ಹೀಗೆಂದರೂ, ವಿಭಕ್ತಿಯುತ ನಾಮದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ವಿಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಾದೆಂಬ ಎಂಬ ಬದಲಿಗೆ, ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥವುಗಳು ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿದಂತಾಯ್ತು. ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳೂ ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಂತಹವುಗಳು ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳಾಗುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ (Nida: 1949: 82). ಆದುದರಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜನ ದೃಷ್ಟಿ ನವ ನವೀನವಾಗಿಯೇ ಇದೆ.³ ಆದರೆ ಕಳೆದು ಕೂಡಿಸುವ ಅವನ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸ್ವಲ್ಪ ಅಸಂಗತಿ ಹೊಳೆಯುವಂತಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬೇಕು. ಮಾಡಿದ, ಬೇಡಿದ, ಕೂಡಿದ, ನೋಡಿದ—ಎಂದಿರಿಸಿ ನಾಮ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಂ ಪತ್ತಿಸುವುದು—ಎಂದು ಮಾಡರಿಗೆ ಮಾಡಿದಂ, ಮಾಡಿದನಂ, ಮಾಡಿದನಿಂ, ಮಾಡಿದಂಗೆ, ಮಾಡಿದನತ್ತಣಂ, ಮಾಡಿದನೊಳ್—ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ (ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್: ೧೯೫೯, ೮೨). ಈ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ (೮೨) ಪೂರ್ವ ಕವಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಕೊಡುವಾಗ—‘ನೀಳ್ ಜಸದಿಂ ಬೆಳ್ಳಿಂಗಳಂ ಮಾಡಿದಂ.....’ ಎಂಬುದೂ, ಕೆಲವು ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯದ—‘ಎರಲೆಯ ಭಾವಮಂ ನೃಪತಿ ಕಂಡಿಸಲೊಲ್ಲದೆ ನಿಂದು ನೋಡಿದಂ’ ಎಂಬುದೂ, ಭೂತಕಾಲದ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದವಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನಲ್ಲ. ಈ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ—ಅಂ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯ—ಹಾಗೂ ಪ್ರಥಮ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ—ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಮಾನವಾದ ಏಕರೂಪವಾದುದರಿಂದ, ಈ ಉಲ್ಲೇಖವನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಕೇಶಿರಾಜನೋ, ಅಥವಾ ಅನಂತರದವರಾರೋ—ಇದನ್ನು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾತ್ರವೆಂದು ಭ್ರಮಿಸಿದಂತಿದೆ. ‘ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೇ ಇಲ್ಲ’ ಎಂಬ ಆಧುನಿಕರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ (ಕೃಷ್ಣಡಿ, ೧೯೫೫, ೩೫೧) ಇದನ್ನು ಕೃಲ್ಲಿಂಗವೆಂದು ತಿಳಿಯುವುದು ಪ್ರಯಾಸಕರವಾಗಿದೆ. ‘ನೃಪತಿ...ನೋಡಿದಂ’ ಎಂಬುದನ್ನು ‘ಇದು ಮನೆ’. ‘ಇದು ಮರ’—ಎಂಬಂತಹ ಕ್ರಿಯಾರಹಿತ ವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ ‘ನೋಡಿದಂ ನೃಪತಿ’ ಎಂದೇನೋ ಬದಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸೂತ್ರ ೮೩ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಕಾರ, ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಕೃಲ್ಲಿಂಗವೆಂದು ಕರೆಯಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಅರ್ಹವಾಗುತ್ತವೆ; ವರ್ತಮಾನ, ವಿಧಿ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಮಾತ್ರ ಕೃಲ್ಲಿಂಗವಾಗುವು. ಕಾರಣ, ಅವಕ್ಕೆ ‘ವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸಲಾಗದು’—ಎಂದು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಯೋಗದ ಉಲ್ಲೇಖದಲ್ಲಿ ‘ನಲಿದಂ’ ಎಂಬ ಭೂತಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾ ಪದವನ್ನತ್ತಿಕೊಂಡು—ಅಂ ಎಂಬ ಪ್ರಥಮಪುರುಷದ

3. ನವೀನವೆಂದೊಡನೆ ಅದನ್ನು ಉತ್ತಮವೆಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ—ಒಬ್ಬ ಅಂಶವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಲು ಹೀಗೆ ಹೇಳಿದೆ ಅಷ್ಟೆ.

ವಿಕವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು (ಇದನ್ನೂ ಕೇಶಿರಾಜ ವಿಭಕ್ತಿಯೆಂದೇ ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ),⁴ ಕಳೆದು ಮತ್ತೆ—ಅಂ ಎಂಬ ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ 'ನಲಿದಂ'—ಎಂದು ಮಾಡ ಬೇಕೆಂದಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಯಾವ ದಾರಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೇ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಮಾತೂ ನಿಲ್ಲಲಾರದು. ಕಾರಣ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೂ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ (ಸೂ. ೮೩). ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿಯಗಳನ್ನು ಕೃಲ್ಲಿಂಗವೆಂದು ಮಾಡಿಕೊಂಡರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ—ವಿಧಿ—ವರ್ತಮಾನಗಳು ಮಾತ್ರ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ ಇವೆ ಯೆಂದಾಯ್ತು. ಇದು ಸಾಧುವಾದುದಲ್ಲ. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಸೂತ್ರ ೩೩೮ ರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜ ಹಲವು ತರದ ಭೂತ ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನೂ, ಅವುಗಳ ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಗಳನ್ನೂ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕಳೆದು ಕೂಡಿಸುವ ಲೆಕ್ಕಾಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟ ಕೇಶಿರಾಜ ಗುರಿ ತಪ್ಪಿದ. ಆದರೆ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೂ (ಅಂದರೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಭೂತ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿಯಗಳು) ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಾಮಪದದ ಕೆಲಸವನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನಿಂತಾಗ—ಕೃಲ್ಲಿಂಗ ನಾಮಗಳಾಗಬಲ್ಲವು. ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಅವುಗಳ ನಾಮ ಗುಣಕೃನುಸಾರ ವಾಗಿ ಅವುಗಳು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಕೃಲ್ಲಿಂಗ ಅಥವಾ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದವೆಂಬುದನ್ನು ಅವುಗಳ ರೂಪ ರಚನೆಗಳಿಂದ ದ್ವಿತೀಯಾದಿ ವಿಭಕ್ತಿಗ ಳಲ್ಲದ ಹೊರತು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಅ-೧ ಎಂದು ಪ್ರಶಂಸಿತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

4. ಸೂ. ೨೨೭, ೨೨೮ ರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಹತ್ತುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ವಿಭಕ್ತಿಯೆಂದು (ಧಾತುಗೆ ವಿಭಕ್ತಿಯಾಜಾಗಿಕುಂ) ಹೇಳಿ ಅಮ್, ಆರ್, ಆಯ್, ಇರ್, ಎನ್, ವಿವು ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ವಿಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಲ್ಲವಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ:

ಪದದರ್ಥಮಂ ವಿಭಾಗಿಸು ।

ವುದಜ್ಞಾದೆ ವಿಭಕ್ತಿಯಂತದಂ ಪ್ರತ್ಯಯಮಂ ॥

ಬುದು ತತ್ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂ ಪೂ ।

ವರ್ದೊಳಿಕುಂ ಪ್ರಕೃತಿಯೆರಡುಮಮದೊದವ ಪದು ॥ ಸೂ. ೪೫

ಸಂಸ್ಕೃತ ವೈಯಾಕರಣರು ನಾಮಧಾತುಗಳಿಗೆ ಹತ್ತುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸುಪ್, ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳಿಗೆ ಹತ್ತುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ತಿಬ್, ಸುಪ್ತಜಾತಂ ಪದು—ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

5. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇತರ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಂತೆ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಾನ (position) ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಶಬ್ದಜಾತಿಯನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ—ಅಂ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ನಾಮ ಹಾಗೂ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯವೆರಡಕ್ಕೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಆ ಪದವು ಕರ್ತೃವೇ, ಆಖ್ಯಾತವೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರ ನಿವಾರಣೆಗೆ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ ನಾಮ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ.

6. 2. ಸಮೂಪಾತ್ತ ಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನಲಿಂಗಗಳು:

ಸಮೂಪಾತ್ತಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನಗಳನ್ನು ಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನ ನವೀನ ದೃಷ್ಟಿಗೆ ಕುರುಹಾಗಿದೆ. ನಾಮಪದವೆಂದರೆ ಅದು ಒಂದೇ ಪದವಾಗಿರಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ. ಅದು ಹಲವು ಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಮಾತಿನ ತುಣುಕಾಗಿರಬಹುದು. ಹಲವು ಪದ ಸಮೂಹದಿಂದ ಬರಬಹುದಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೆಲವು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿ—ಒಂದೇ ಪದದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಸೌಲಭ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಉದಾ: 'ಅವನು ಬುದ್ಧಿ ಇರುವವನು' ಎಂಬುದನ್ನು—ವಂತ, —ಶಾಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿಂದನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಪದಭಾಗದೊಡನೆ ಸೇರಿಸಿ 'ಬುದ್ಧಿಶಾಲಿ' 'ಬುದ್ಧಿವಂತ' ಎಂದು ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. 'ಅವನು ಬುದ್ಧಿ ಇರುವವನು: ಅವನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದೆ'—ಎಂಬೆರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು 'ಬುದ್ಧಿವಂತನೊಡನೆ ಮಾತಾಡಿದೆ', ಎಂಬುದಾಗಿ ಸಂಕೇಚಿತಗೊಳಿಸಿ ಅರ್ಥ ಕೆಡದಂತೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಅದರ ಕಾರ್ಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ (functional view) ನೋಡಿದರೆ ಪದಕ್ಕೋ, ವಾಕ್ಯಕ್ಕೋ, ಮಾತಿನ ತುಣುಕಿಗೋ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂಬುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಒಂದರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಆಕ್ರಮಿಸಿ ಇನ್ನೊಂದರ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸಬಲ್ಲದು ಎಂದಂತಾಯಿತು. ಇದನ್ನು ಮನಗಂಡೇ ಕೇಶಿರಾಜ, ಸಮೂಪಾತ್ತಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೂ ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನ ಲಿಂಗವನ್ನೂ ಲಿಂಗವೆಂದು ಹೇಳಿದುದಾಗಿರಬೇಕು. ಆಧುನಿಕ ರೂಪಾಂತರ ಪದ್ಧತಿಯ (Transformational and Generative Theory) ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಾಕ್ಯವನ್ನು ನಾಮಭಾಗ (Noun phrase), ಕ್ರಿಯಾಭಾಗ (Verb phrase) ಎಂದು ಎರಡು ಮುಖ್ಯ ತುಣುಕುಗಳನ್ನಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಮಭಾಗ ಒಂದೇ ನಾಮಪದದಿಂದ ಕೂಡಿದುದಾಗಿರಬಹುದು—'ಮಗು ಆಳುತ್ತದೆ', ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಮಗು' ಎಂಬಂತೆ. ವಾಕ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿರಬಹುದು—'ಅಳುವ ಮಗುವನ್ನು ಸಂತೈಸಿದಳು' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಅಳುವ ಮಗು' ಎಂಬಂತೆ. ಅಥವಾ 'ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಳುವ ಮಗುವನ್ನು ಸಂತೈಸಿದಳು' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಳುವ ಮಗು' ಎಂಬಂತೆ. ಬಹಿಷ್ಕರದಲ್ಲಿ (Surface structure) ಒಂದು ಪದಭಾಗವಾಗಿರುವುದು ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ (Deep structure) ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಿರಬಹುದು. ಮೇಲಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದು ಅಳುವ ಮಗುವನ್ನು ಸಂತೈಸಿದಳು' ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ: (1) 'ಮಗು ಆಡುತ್ತಿತ್ತು' (2) 'ಮಗು ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದುಬಿಟ್ಟಿತು' (3) 'ಮಗು ಅತ್ತಿತು' ಮತ್ತು (4) 'ಮಗುವನ್ನು ಯಾರೋ ಒಬ್ಬಳು ಸಂತೈಸಿದಳು' ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಲಘು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ನಾಗವರ್ಮ ಮತ್ತು ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕರು ಇದನ್ನು ಹೇಳದೆ, ಕೇಶಿರಾಜ ಮಾತ್ರ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆಂದಾಗ ಕೇಶಿರಾಜನ ದೃಷ್ಟಿ ವೈಶಾಲ್ಯದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

‘ನಮೋಸ್ತುಗಳ್’ — ಕ್ರಿಯೆಗೆ, ‘ಆಳ್ವನ ಕೈದು, ಕೈದು ಪೊತ್ತರದೇವಂ, ಗಂಣಕ್ಕೆ ನಲ್ಲ ಗಣೇಶನ್, ಅಹಿಂಸಾಪರಮೋಧರ್ಮವೆಂಬುದನ್’ ಎಂಬುವು ವಾಕ್ಯಮಾಲಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ಇವು ಕವಿಕೃತವಾದವುಗಳು; ಪ್ರಮಾಣ ಪುರಂಷರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು ಎಂದು ಇದು ತನ್ನ ಸ್ವಕಲ್ಪಿತವಾದ ವಿಷಯವಲ್ಲ — ನಿಜವಾಗಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆ — ಎಂದು ಸಮರ್ಥನೆ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇವನಿಗಿಂತ ಮೊದಲಿನವರಾರಾದರೂ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದರೆ ಕೇಶಿರಾಜ ಅಧ್ಯಯ ಪಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಸಮರ್ಥನೆಗೆ ಪ್ರಮಾಣ ಪುರುಷರಿಗೆ ಶರಣಾಗಬೇಕಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂಬ ಸಮರ್ಥನೆಗೆ ಹೊರಡುವುದರಿಂದ ಇದು ಇವನ ಸ್ವಂತ ಹೇಳಿಕೆ — ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ವೈಯಾಕರಣನಂತೆ ವಿಷಯವನ್ನು ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸಿ ಕಂಡು ಹಿಡಿಯುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಇವನು ಸರಿಯಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಅವನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.”

6. 3. ಅರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನಾಮವಿಭಜನೆ :

ಕೃತ್, ತದ್ಧಿತ, ಸಮಾಸ ಮತ್ತು ನಾಮ ಮೂಲದಿಂದ ಲಿಂಗಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿದ ಕೇಶಿರಾಜ ಅರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ರೂಢ (ದಿಟದ), ಅನ್ವರ್ಥ, ಅಂಕಿತಗಳೆಂದು ಮೂರು ನಾಮವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾನೆ (ಸೂ. ೮೬). ನೆಲ, ಜಲ, ಚಲ, ಪೊಲ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ರೂಢನಾಮಗಳಿಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ನಾಮಗಳಲ್ಲಡಕವಾಗಿರುವ ವರ್ಣಗಳ ಸಂಖ್ಯಾನುಸಾರವಾಗಿ ಸಮಾಸವಲ್ಲದ ನಾಮಗಳು (ದಿಟದ ನಾಮಗಳು) ಒಂದರಿಂದ ಐದು ಅಕ್ಷರದವರೆಗಿನ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೆಂದು ಪೂ, ಮರ, ಪೊತ್ತಗೆ, ಕವಳಿಗೆ, ಕಟ್ಟವತ್ತಿಗೆ — ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅಂದರೆ — ರೂಢ ನಾಮಗಳನ್ನು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ಐದು ಗುಂಪಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಬಹುದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಂತಾಯ್ತು. ಪದಗಳಲ್ಲಿರುವ ವರ್ಣಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು (Analysis of syllabic structure) ಮಾಡುವುದು ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸರಿಸುವ ಕ್ರಮ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ಪದಗಳ ಉಚ್ಚಾರಣೆಯ ಛಂದ, ಲಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಇವು ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಪದಗಳ ಛಂದಸ್ಸು ಅಥವಾ ಉಚ್ಚಾರಣಾವಿಧಾನವೂ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಶ್ಲೇಷಣಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವರ್ಣ ಸಂವಿಧಾನ (syllabic structure) ಧ್ವನಿಸ್ತಾದ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಗವಾಗಿದೆ. ಕೇಶಿರಾಜ ಮುಂದೇನೂ ಪದಗಳ ವರ್ಣ ಸಂವಿಧಾನದ ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವನ ದೃಷ್ಟಿ ಎಷ್ಟು ದೂರ ವ್ಯಾಪಿಸಿತ್ತೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂತಿ

6, ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಶ್ಲೇಷಣದ Discovery Procedure ಗೆ ಇದು ಸುವಾದಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ದ್ವರೂ ರೂಢ ನಾಮಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಅವನು ಐದು ವರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿ ಅಡಕ ಮಾಡುತ್ತಾನೆಂಬುದು ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಗತಿ.

ಅನ್ವರ್ಥನಾಮದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜ ಮತ್ತೆರಡು ಉಪ ವಿಭಾಗ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ: (1) ಗುಣಾನುರೂಪ—ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಆ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾನೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾಡಿದ ವಿಂಗಡಣೆ; ಉದಾ: ದಾನಿ, ದಯಾಪರನು, ಅಭಿಮಾನಿ; ಪರಾಕ್ರಮಿ, ಯಶೋರ್ಥಿ, ನೀತಿಜ್ಞ, ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ—ಇತ್ಯಾದಿ; (2) ಅರ್ಥಾನುರೂಪ: ಹಿಳ್ಳೆಗಾಲಂ, ನಿಡುಮೂಗಂ, ಗುಳಿಗಣ್ಣಂ, ಹರಿದಲೆಯಂ, ಕುಸಿಗೊರಲಂ ಸವಟಿ ವಾಯಂ—ಇತ್ಯಾದಿ. ಒಂದು ರೀತಿಯಿಂದ ಈ ಎರಡು ವಿಭಜನೆಗಳು ಅನಗತ್ಯವೆನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಅವುಗಳೊಳಗಿನ ಮೂಲ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ ಒಂದು ಅಮೂರ್ತನಾಮ (Abstract Noun) ಗುಂಪಿಗೆ (ದಾನ, ದಯೆ, ಅಭಿಮಾನ ಇತ್ಯಾದಿ) ಸೇರಿದೆ; ಇನ್ನೊಂದು ಮೂರ್ತನಾಮ (Concrete Noun) ವರ್ಗಕ್ಕೆ (ಹಿಳ್ಳೆಗಾಲಂ; ನಿಡು ಮೂಗು, ಕುಸಿಗೊರಲಂ ಇತ್ಯಾದಿ) ಸೇರಿದೆ. ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಪದಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗುಣ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಹಾಕಬಹುದು; ದಾನಗುಣ, ದಯಾಗುಣ, ಪರಾಕ್ರಮಗುಣ, ಯಶೋಗುಣ, ನೀತಿಗುಣ ಇತ್ಯಾದಿ; ಅಥವಾ, —ವಂತ ಎಂಬ ತದ್ವಿತ್ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ದಾನವಂತ, ದಯಾವಂತ, ಅಭಿಮಾನವಂತ, ಪರಾಕ್ರಮವಂತ, ಯಶೋವಂತ, ನೀತಿವಂತ, ವಿದ್ಯಾವಂತ ಎಂದು ಹಚ್ಚಬಹುದು. ಆದರೆ ಎರಡನೆಯ (ಅರ್ಥಾನು ಗುಣವಾದ) ರೂಪಗಳಿಗೆ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. *ಹಿಳ್ಳೆ (ಗಾಲಂ) ವಂತ, *ಹಿಳ್ಳೆ (ಗಾಲಂ) ಗುಣ, *ನಿಡು (ಮೂಗು)ಗುಣ, *ನಿಡು (ಮೂಗು)ವಂತ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗೆ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದರೂ, ಅವುಗಳ ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ (Deep structure) ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ಕೇಶಿರಾಜ ಮಾಡಿದ ವಿಭಜನೆ ವೈಯಕ್ತಿಕವಲ್ಲ—ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

6. 4. ಗುಣವಚನಗಳು ಮತ್ತು ನಾಮಪದಗಳು:

—ತು, —ದು ಗಳಿಂದ ಅಂತ್ಯವಾಗುವ ಗುಣವಚನಗಳನ್ನು ನಾಮಪದಗಳೆಂದೇ ಕೇಶಿರಾಜ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾನೆ (ಸೂ. ೮೭)—ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ಹಾಗೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಬಹುದೆಂಬುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ನಾಮಲಿಂಗಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಅವುಗಳು ಗುಣವಚನ ಮಾತ್ರವಾಗಿದ್ದರೆ—ತು ಅಥವಾ —ದು ಗಳು ಲೋಪವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—

ಬಟ್ಟತ್ತು	ಬಟ್ಟತು (ನಾಮ)	ಬಟ್ಟಮೂಗಂ	(ಗುಣವಚನ)
ತೋರಿತ್ತು,	ತೋರಿತು (ನಾಮ)	ತೋರಿದೊಡ	(ಗುಣವಚನ)
ಕರಿದು	(ನಾಮ)	ಕರಿಕೂದಲು	(ಗುಣವಚನ)

ಬಿಳಿದಂ	(ನಾಮಂ)	ಬಿಳಿ(ಯಂ) ಕಾಗದ	(ಗುಣವಚನ)
ಬಿಸಿದಂ	(ನಾಮಂ)	ಬಿಸಿ(ಯಂ) ಹಾಲು	(ಗುಣವಚನ)
ಅಸಿದಂ	(ನಾಮಂ)	ಅಸಿಯನಡಂ	(ಗುಣವಚನ)
ಪಳದಂ	(ನಾಮಂ)	ಪಳಗನ್ನಡ	(ಗುಣವಚನ)
ಕಡಿದಂ	(ನಾಮಂ) ?	ಕಡಿಯಬೆಟ್ಟ ?	(ಗುಣವಚನ)

ಗುಣವಚನಗಳೂ, ನಾಮಪದಗಳೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತುಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನೇನೂ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಯಾವ ನಾಮವೂ ಇನ್ನೊಂದು ನಾಮದ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ ಅದು ಗುಣವಚನದ ಕಾರ್ಯವನ್ನೇ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ.⁷ ಉದಾ: ಮನೆಗೆಲಸ, ಕಾಡುಕಿಚ್ಚು ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಂತಹ ನಾಮ + ನಾಮ ಸಂಯೋಗದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ನಾಮಪದದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಚಿಯಾದ — ಆ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಕೆಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಾರದಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಅದ್ಯಾಹಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

6. 5. ಸರ್ವನಾಮಗಳು:

ಮುಂದಿನ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ, ಅವುಗಳನ್ನು 'ನಿರಿಕೆಲಿಂಗ ಸ್ಥಿತಿಯೊಳ್' (ಸೂ. ೮೮) ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನೀನ್, ಆನ್, ತಾನ್ ಎಂಬುವುಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನೂ, ನಾಗವರ್ಮ, ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕರೂ ಸೇರಿಸಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.⁸ ನೀನ್, ಆನ್, ತಾನ್ ಎಂಬುವುಗಳು ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದುವಾಗ ಆಗುವ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸೂ. ೧೫೭, ೧೫೮ ರಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ — ಹೊರತು ಅವಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದೊಂದು ಹೆಸರನ್ನು (ಸರ್ವನಾಮ) ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ವೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ, ಅದು, ಇದು, ಉದು, ಅವುದು, ಎಲ್ಲದು, ಪೆರತು, ಏನ್, ಪೆರದು ಎಂಬುವುಗಳು ಸರ್ವನಾಮಗಳು. ಏನ್ ಎಂಬುದನ್ನು ಸರ್ವನಾಮವೆಂದು ಕರೆದುದು ಕೇಶಿರಾಜನ ಸ್ವಂತ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಅವುದು — ಎಂಬ ಶಬ್ದದಿಂದ (ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಏಕತ್ವವು ತೋರುವಾಗ ಪ್ರಥಮಾ, ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಪರವಾಗಿರಲು ಅವುದು ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಏನ್ ಎಂಬಾದೇಶವು ಏಕಲ್ಪವಾಗಿ ಬರುವುದು — ಎಂದು ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನು ೧೭೮ ನೇ ಸೂತ್ರದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ

7, ನಿಜವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ವಿಶೇಷಣಗಳು ದ್ವಾವಿಡಭಾವೆಯಲ್ಲಿ ಗುಣನಾಮಗಳೇ — ಎಂಬುದನ್ನು ಆರ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯರು ಅಲ್ಲಗಳೆದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ದ್ವಾವಿಡಭಾವೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಗಳಿವೆಯೆಂದು ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಡನೆ ವಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. (History of Kannada Language, pp. 98—100).

8. ಸುಸ್ತುತ ವೈಯಾಕರಣರು ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ ರೂಪಗಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಮಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಸುತ್ತಾರೆ (ಪಾಣಿನಿ 1. 1. 27). ಇದನ್ನು ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಜತೆಗೆ ಸೇರಿಸದಿರುವುದು ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕರಣರ ಸ್ವತಂತ್ರ ದೃಷ್ಟಿ.

ಮಾಡುತ್ತಾನೆ (ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ, ಪು. ೨೮೦). ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ ಇದು ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಏಕ, ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಬಹುವಚನ, ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನ ವೆಂದು ಅವನೇನ್, ಅವಳೇನ್, ಅವೇನ್ (ಏಕವಚನ); ಪರಿಜನಾಲಾಪಂಗಳೇನ್ (ಬಹುವಚನ) ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ (ಸೂ. ೮೮) ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾನೆ.

6 6. ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪದಗಳು :

ಇನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪದಗಳನ್ನು ಎರವಲುಗೊಂಡು ಪಡೆಯುವಾಗ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಏನೇನು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತವೆಂದು ವಿವರಿಸಿ, ಅರಿಸಮಾಸ ಮಾಡಬಾರದೆಂದು; ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅವ್ಯಯಗಳು ಪದವಿಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಗಳಾಗುತ್ತವೆಂದು ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸೂ. ೯೦ ರಿಂದ ೯೭ ರ ವರೆಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಭಾಷೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತ - ಕನ್ನಡಗಳೆಂದು ವಿಭಜಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿರುವ ರೂಪಗಳ ಮೂಲ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಅವೆಲ್ಲ ಆ ಭಾಷಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ಅಲ್ಲಿ ಸ್ವದೇಶಿ - ವಿದೇಶಿಗಳ ಪ್ರಭೇದ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಭಾಷೆಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇವುಗಳ ಅಂಶ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ವರ್ಣನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ದೃಷ್ಟಿಗಳ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ವರ್ಣನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲವನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಿದ ಕೇಶಿರಾಜ ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

6. 7. ಲಿಂಗ ವಿಭಜನೆ:

ಸೂತ್ರ ೯೮ ರಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಒಂಬತ್ತು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ವಿಂಗಡಣೆಯಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅನುಕರಣೆಯನ್ನು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆಂಬ ಟೀಕೆಗೊಳಗಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಂತಹ ತಪ್ಪು ತಿಳಿವಳಿಗೆಗೆ 'ಲಿಂಗ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸ್ತ್ರೀ - ಪುರುಷ ನಪುಂಸಕಾದಿಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸುವ ವ್ಯಾಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ನಾಮಪ್ರಕೃತಿ, ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ಪದ್ಧತಿಯ ವ್ಯಾಕರಣಕಾರರು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಪ್ರಾಕೀಪದಿಕೆವೆಂಬ ಅರ್ಥದ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ನಡುವೆ ಉಂಟಾದ ಅರ್ಥ ಸಂಘರ್ಷಣೆಯೇ ಕಾರಣ. ಇದೂ ಅಲ್ಲದೆ ೧೦೧ ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ 'ಪುರುಷರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗಂ ಸ್ತ್ರೀಯರೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಮುಳಿದುಲ್ಲಂ ನಪುಂಗಿರೆ ಸುಂಗಂ - ಕನ್ನಡದೊಳ್ ಪರಿವರ್ತಿಸವುಳಿದ ಲಿಂಗಮೊಳವಾಗಿದುಂ' - ಎಂದಿದೆ. 'ಲಿಂಗಮೊಂಬತ್ತು ತೆರಂ' ಎಂದವನೇ - 'ಪರಿವರ್ತಿಸವು ಉಳಿದ ಲಿಂಗಮೊಳವಾಗಿದುಂ' ಎಂದು ತದ್ವಿರುದ್ಧವಾದ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಹೇಗೆ ಮತ್ತು ಏಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಎರಡನೇ ಅಭಿಪ್ರಾಯವು ಕೇಶಿರಾಜನ ಸ್ವಂತದ್ದೇ ಅಥವಾ ಅವನ ನಂತರದ ಸರಾರಾದರೂ, ಮೊದಲು ಸೂತ್ರ

೯೦ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ವಿಷಯದಿಂದ ಗೊಂದಲಗೊಂಡವರಂ ಗೊಂದಲ ನಿವಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ ಸೇರಿಸಿದುದು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಶಬ್ದಮಣದರ್ಪಣವನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿದ ವರಾರೂ ಈ ಸೂತ್ರದ ಕುರಿತು ಸಂದೇಹ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡದೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಇದು ಎಲ್ಲ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇದೆಯೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಸ್ತ್ರೀ—ಪುಂ—ನಪುಂಸಕಗಳಿಗೆ ೯೦ ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೊದಲೇ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟವನು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ೧೦೧ ನೆಯ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಕೊಡುವ ಪ್ರಮೇಯವಿಲ್ಲ. 'ನೀನಿಹ ಕರ್ಣಾಟಕದೊಳ್—ಲಿಂಗ ವೊಂಬತ್ತುತೆಲು' ಎಂದು ಸೂತ್ರ ೯೦ ರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಅದೇ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಸೂತ್ರ ೧೦೧ ರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಉಳಿದ ಲಿಂಗಗಳು ಇದ್ದೂ ಅವು ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದಿಲ್ಲ—ಎಂದಿದೆ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಹಜವಾಗಿಲ್ಲದ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಇವೆಯೆಂದೂ ಟ, ಟ ಕಾರಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲಿಯೂ ಸಂದೇಹಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲದಂತೆ 'ಇವು ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲುವು, ಸಂದೂ ಪ್ರಾಸದಡೆಗೆ ಸಲ್ಲುವು' (ಸೂತ್ರ ೨೯) ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಕೇಶಿರಾಜ ಇಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ಸಂದಿಗ್ಧತೆಗೆ ಒಳಗಾದನೆಂದು ನಂಬಲು ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ.

ಕೇಶಿರಾಜನಂತೆಯೇ ಲಿಂಗವನ್ನು ಅಂದರೆ ಪ್ರಾತಿಪದಿಕಗಳನ್ನು ಈ ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದವನು ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕ. ಲಿಂಗವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ, ಪುಂ, ನಪುಂಸಕಗಳೆಂದು ಮೂರು ವಿಧವೆಂದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜನಂತೆಯೇ ವಿಭಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ವಿಧದ ಲಿಂಗಗಳು, ಶುದ್ಧ, (ಉದಾ: ಅಣ್ಣ, ಅಕ್ಕ, ನೆಲ); ಮಿಶ್ರಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ವಿಧ: (1) ಸ್ತ್ರೀಪುಂ, (2) ಸ್ತ್ರೀನಪುಂ, ಮತ್ತು (3) ಪುನ್ನಪುಂಸಕ, ಉದಾ: 1. ನೆಯದು: ತೊಳ್ಳಿವಳ್, ತೊಳ್ಳಿವಂ: 2. ನೆಯದು; ದೇವತೆ ಇವಳ್, ದೇವತೆ ಇದು; 3. ನೆಯದಕ್ಕೆ: ಸೂರ್ಯನೀತಂ, ಸೂರ್ಯನಿದು. ಸಂಕೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಜಾತಿ. ಉದಾ: ದೈವತಮೀತಂ, ದೈವತಮಿವಳ್, ದೈವತಮಿದು. ಉಪಸರ್ಜನ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಏಳು ವಿಧ: ಉದಾ: ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ: (1) ಇನಿಯಳ್ ಕಾದಲೆ, ಇನಿಯಳ್ ಅಂಗನೆ; (2) ಪುಲ್ಲಿಂಗ—ಇನಿಯಂ, ಕಾದಲಂ, ಇನಿಯಂ ಕಾಂತಂ; (3) ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ಇನಿದು ಫೈತಂ, ಇನಿದು ಪಾಲ್; (4) ಸ್ತ್ರೀ—ಪುಂ: ಕಿರಿಯಳ್ ತೊಳ್ಳು, ಕಿರಿಯಂ ತೊಳ್ಳು; (5) ಸ್ತ್ರೀ—ನಪುಂ: ಬೆಟ್ಟಿದಳ್, ಬೆಟ್ಟಿತು ದೇವತೆ; (6) ಪುನ್ನಪುಂಸಕ: ಪಿರಿಯಂ ಸೂರ್ಯಂ, ಪಿರಿದು ಸೂರ್ಯಂ; (7) ಸ್ತ್ರೀ ಪುನ್ನಪುಂಸಕ: ಒಳ್ಳಿದಳ್ ದೈವತಂ, ಒಳ್ಳಿದಂ ದೈವತಂ, ಒಳ್ಳಿತು ದೈವತಂ. ಅವಿಷ್ಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮೂರು ಬಗೆ: ಉದಾ: (1) ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ: ಅರಸಂ ಜಗಕ್ಕೆ ತಾಯ್. ಗುರುವೆ ಜಗಕ್ಕೆ ಮಾತೆ; (2) ಪುಲ್ಲಿಂಗ: ಸತ್ಯವೇ ತಂದೆ: ಸೈರಣೆಯೇ ಬಂಧು: (3) ನಪುಂಸಕ: ಗುರುವೆ ಪ್ರಮಾಣಂ, ಅಂಗನೆ ಮದನನ ಕೈಪಿಡಿ; ಮತ್ತು ಅವ್ಯಕ್ತಲಿಂಗ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಭೇದರಹಿತಲಿಂಗ—ಉದಾ: ನೀಂ ತಾಯ್, ನೀಂ ಮಗಳ್; ನೀಂ ತಂದೆ, ನೀಂ ಮಗಂ, ನೀಂ ಮರಂ, ನೀಂ ಗಿಡಂ. ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನ ಉಪಸರ್ಜನ ಲಿಂಗ ಜಾತಿ ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದ ೯೦ ನೇ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಪಾದಿಯಾಗಿದೆ. ತ್ರಿವಿಧಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಅವ್ಯಯ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕ ಇದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಲ್ಲ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವೈಯಾಕರಣರು ಲಿಂಗವಿಭಜನೆ ಮಾಡಿದುದರಲ್ಲಿ ಮೂಲಭೂತವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ—ಪುಂ—ನಪುಂ ಎಂಬ ಮೂರು ಭೇದಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಾರೆಂಬುದು ನಿರ್ವಿವಾದವಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ನಾನಾಬೆರಕೆಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವರ್ಗದ ನಾಮಗಳಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವ ಲಿಂಗಗಳು ಮೂರೇ: - ಸ್ತ್ರೀ - ಪುಂ - ನಪುಂಸಕಗಳು. ಒಂದು ಪದವು ಯಾವ ಲಿಂಗಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ಪದಾಂತಸ್ವರಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ಲಿಂಗವನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಕ್ರಮ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದೆ. ಹೀಗೆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ತ್ರೀಸೂಚಕ ಪದವಾದರೂ, ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದು ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಉದಾ:—ದಾರಾ: (ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಬಹುವಚನ), ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ಉದಾ:—ಪತ್ನೀ, ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಪುಂಸಕ, ಉದಾ:—ಕಲತ್ರವೆಂದಾಗುವ (ಅ)ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ. ಅಂದರೆ ಅರ್ಥವನ್ನನುಸರಿಸಿಯಾಗಲೀ, ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೆ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಜಾತಿಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ನಾಮಗಳನ್ನು ಇಂತಹ ಲಿಂಗಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಲಿಂಗವಿಭಜನೆ ಕೇಶಿರಾಜನ ಲಿಂಗ ವಿಭಜನಾಕ್ರಮಕ್ಕೆ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಯ್ತೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

6. 8. ದ್ರಾವಿಡದ ಮೂಲಭೂತ ಲಿಂಗವಿಭಜನೆ:

ದ್ರಾವಿಡಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸ್ತ್ರೀ—ಪುಂ—ನಪುಂಸಕಗಳೆಂಬ ತ್ರಿವಿಧವಿಭಜನೆ ಸಹ ದ್ರಾವಿಡಕ್ಕೆ ಮೂಲಭೂತವಾದುದಲ್ಲ. ಮಹತ್—ಅಮಹತ್ ಎಂಬ ಮೂಲ ವಿಭಜನೆಯಿದ್ದುದು, ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಅದೇ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿದೆ (ಅವರಾ—ಅವು); ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ದ್ವಕ್ಷಣ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾಪಂಗಡಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ತಮಿಳು, ಕನ್ನಡ, ಮಲೆಯಾಳ ಮತ್ತು ತುಳುಗಳಲ್ಲಿ—ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ತ್ರಿವಿಧ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಅಥವಾ ವರ್ಗೀಕರಣ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅರ್ವಾಚೀನವಾದುದು ಎಂದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾತಜ್ಞರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಇವೇ ಭಾಷೆಗಳ ಆಡುನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಿಭಜನೆಯಿಲ್ಲದಿರುವ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿವೆ. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಗ್ರಾಂಥಿಕ (ಮತ್ತು ತುಳು) ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಮತ್ತು ನಪುಂಸಕಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಭಾಷಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ವರ್ಣನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿವರಿಸುವ ವೈಯಾಕರಣರು ಇವುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ವಿಭಜಿಸಿದುದನ್ನು ಒಪ್ಪಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನಾಗಲೀ, ಬೇರೆಯೇ ವೈಯಾಕರಣರಾಗಲಿ, ಲಿಂಗ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ ಅವರು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿ ಅನುಕರಿಸಿದರೆಂಬ ಅವಮಾದವನ್ನು ಅವರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ.

6. 9. ಕನ್ನಡದ ವಾಕ್ಯರಚನೆಯನ್ನು ನುಸರಿಸಿದ ನಾಮವರ್ಗೀಕರಣ:

ಕೇಶಿರಾಜ ಕಾತಂತ್ರ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ನವಲಿಂಗ ವಿಭಜನೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಕೇವಲ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಲ್ಲ. ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಾನಾಂತರ (Substitution) ಕ್ರಮದಿಂದ ಅದು ಸಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಇದೆ ಎಂದಾಗ ಅವನು

ಮಾಡಿದುದೆಲ್ಲವೂ ಸರಿಯೆಂದು ಏಕಾಏಕಿ ಒಪ್ಪುವುದಲ್ಲ. ಅವನ ಕೆಲವು ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ (details) ತಪ್ಪಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ (in principle) ಅವನ ರೀತಿ ಸರಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಮನಗಾಣಬಹುದು. ಅವನು ಸುಸ್ಥಿತವನ್ನು ಕಾರಣವಿಲ್ಲದೆ ಅನುಸರಿಸಿದ ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಲ್ಲ. ಸಕಾರಣವಾಗಿದ್ದುದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ಭಾಷೆ — ಭಾಷೆಯೊಳಗೆ ಮೇಲ್ಪದರಿನಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನತೆಯಿದ್ದು ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸಾಮರಸ್ಯ (universality) ಇರುವುದೆಂಬ ಆಧುನಿಕ ಮತವನ್ನು ಆಗಲೇ ಅಂಶತಃ ಆದರೂ ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ನವಲಿಂಗ ವಿಭಜನೆ, ಕೇವಲ ತಾತ್ವಿಕವಾಗಿ ಬೇಕೆಂತಲೇ ತಂದು ತುಂಬಿದುದಲ್ಲ. ಪ್ರಯೋಗೋದಾಹರಣೆಗಳು ಅವಕ್ಕೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜ ಅವುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಂದಿದ್ದಾನೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪದರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಲಿಂಗಪ್ರತ್ಯಯರಹಿತ ಪದಗಳಿವೆ. ಉದಾ: ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ; ತಂದೆ; ತಾಯಿ; ಮಗು; ಕೂಸು; ಇತ್ಯಾದಿ. ಕೇವಲ ಪದರಚನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಣಿಸಿದರೆ, ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ, ನವುಸಕ ಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಇವುಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸುವ ಆಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಲಿಂಗವಿವಕ್ಷೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಪ್ಪ, ತಂದೆ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಪುಲ್ಲಿಂಗವರ್ಗವೆಂತಲೂ, ಅಮ್ಮ, ತಾಯಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವರ್ಗವೆಂತಲೂ, ಮಗು, ಕೂಸು ಎಂಬವುಗಳು ನವುಸಕ ವರ್ಗವೆಂತಲೂ ವ್ಯಾಕರಣಿಕವಾಗಿ ಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮಾತ್ರ ವಿಭಾಗಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅಂದರೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ನಾಮಗಳಿಗೆ ವಾಕ್ಯದ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ನಾಮಗಳಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಸೂಚಕಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ, ನವುಸಕಲಿಂಗನಾಮಕ್ಕೆ ನವುಸಕಲಿಂಗ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಬರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ, ಅಂತಹ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ನಾಮ ಪದಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಅವುಗಳನ್ನು ಆಯಾ ಲಿಂಗ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದು ವ್ಯಾಕರಣದ ಕ್ರಮ. ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದ ಪದವನ್ನು ಯಾವ ಸರ್ವನಾಮದಿಂದ ಸ್ಥಾನಾಂತರ ಮಾಡಬಹುದು (substitute) ಎಂದು ನೋಡುವುದು. ಉದಾ: 'ತಂದೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ತಂದೆಯನ್ನು' ಎಂಬ ಪದವನ್ನು 'ಅವನನ್ನು' ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮದಿಂದ ಸ್ಥಾನಾಂತರಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ 'ತಾಯಿ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಅವಳು' ಎಂಬುದರಿಂದ 'ಮಗು' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಅದು' ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ಥಾನಾಂತರಿಸಬಹುದು — ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಲಿಂಗ ವಿವಕ್ಷೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆಯಾಪದಗಳನ್ನು ತಕ್ಕ ಲಿಂಗವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸುವುದು ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಸೂತ್ರ ೯೦ ರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜ ಕೊಟ್ಟ ಅರಸಿ, ದೇವಿ, ಅರಸು, ದೇವಂ ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಅರಸ್ + ಇ → ಅರಸಿ, ದೇವ್ + ಇ → ದೇವಿ, — ಅಂ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಅರಸ್ + ಅಂ → ಅರಸು; ದೇವ್ + ಅಂ → ದೇವಂ — ಪದರಚನಾಕ್ರಮದಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗವಿವಕ್ಷೆಯನ್ನು ತೋರುವವುಗಳು; ಸುರಂ — ಎಂಬುದನ್ನು ಸುರ್ + ಅಂ ಎಂದಾಗಲೀ, ಸುರ್ + ಇ ಎಂಬ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಪದವಾಗಿಯಾಗಲೀ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ನರ — ಎಂಬುದರ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ನಾರಿ ಎಂದು ತೆಗೆದು

ಕೊಂಡರೆ ಅಲ್ಲಿಯೂ—ಇ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ವಾಚಕವೆಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಅಂತೂ ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಲಿಂಗ ವಿವಕ್ಷೆಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು, ಪ್ರತಿಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ, ಸ್ಥಾನಾಂತರರೂಪ (substitute) ಅಥವಾ ವಾಕ್ಯರಚನೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಒಂದು ಪದ ಯಾವ ಲಿಂಗ ಚಾತಿಗೆ ಸೇರಿದುದೆಂದು ತಿಳಿಯಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೂ ಮಂದಟ್ಟಾದಿದೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವನು ನಾಮಪದಗಳನ್ನು ಒಂಬತ್ತು ವಿಧವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸುತ್ತಾನೆ—ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಅವನ ಹಿಂದಿನ ನಾಗವರ್ಮ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ನುಸರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಅವನ ನಂತರ ಬಂದ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕ ಅವನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇವರ್ ಪುರುಷರ್, ಇವರ್ ಸ್ತ್ರೀಯರ್, —ಎಂಬಲ್ಲಿ ಇವರ್ ಎಂಬುದು ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟು ಎಂಬ ಪದವು ಇವಂ, ಇವಳ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವರ್ ಮತ್ತು ತೊಟ್ಟು ಎಂಬವುಗಳನ್ನು ಪುಸ್ತಿಕಲಿಂಗವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುವೆಂದು ವಿಭಜಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಪೆಣ್, ಕನ್ನಿಕೆ, ಸಿರಿ, ಸರಸ್ವತಿಯೆಂಬ ಪದಗಳೂ ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ, ನಪುಂಸಕವೆಂಬ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವಾಗಿವೆ, ರವಿ, ಚಂದ್ರ, ಮುಂತಾದ ಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ—ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗವಾಚಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಬಲ್ಲುದಾದುದರಿಂದ ಅಂತಹ ಪದಗಳು ಪುಂ—ನಪುಂಸಕವೆಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ನೀನ್ ಅರಸಂ, ನೀನ್ ಅರಸಿ, ನೀನ್ ಪಶು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅರಸ, ಅರಸಿ, ಪಶು ಎಂಬ ಪದಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀ ಲಿಂಗ, ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳಾದರೂ, ನೀನ್ ಎಂಬುದು ಈ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಅದನ್ನು ತ್ರಿಲಿಂಗವೆಂದು ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಇದನ್ನೇ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನು ಅವ್ಯಕ್ತಲಿಂಗವೆಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಸರ್ವನಾಮಗಳು (ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮಗಳು ಸೇರಿ) ಮೂರು ವಿಧವಾದ ನಾಮಪದಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸಬಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಜ ವಾದರೂ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಸ್ವಂತ ಲಿಂಗನಿರ್ದೇಶನ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಅವ್ಯಕ್ತ ಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಸಮಂಜಸವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಮಧ್ಯ ಮೋತ್ತಮ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಇತರ ಸರ್ವನಾಮಗಳಂತೆ ಬೇರೆ ನಾಮಪದಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾನಾಂತರಿಸಿ (Substitute) ನಿಲ್ಲಲಾರವು. ಅಂದರೆ, ಅರಸಂ ಎಂಬುದನ್ನು ಆಮಂ—ಇವಂ ಎಂಬುದರಿಂದ ಸ್ಥಾನಾಂತರಿಸಬಹುದು. ನೀಂ—ನಾಂ ಎಂಬುದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಅರಸಂ ಬಂದಂ—ಆಮಂ ಬಂದಂ; ಅರಸಂ ಬಂದಂ—*ನೀಂ ಬಂದಂ, ಅರಸಿ ಬಂದಳ್—ಆವಳ್ ಬಂದಳ್; ಅರಸಿ ಬಂದಳ್—*ನೀಂ ಬಂದಳ್; ಪಶು ಬಂದುದು—ಆದು ಬಂದುದು, ಪಶು ಬಂದುದು—*ನೀಂ ಬಂದುದು ಹೀಗೆ ಸ್ಥಾನಾಂತರ ಮಾಡಲು ಇವುಗಳಿಂದ (ನೀನ್—ಆನ್) ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ—ಇವುಗಳು ಅವ್ಯಕ್ತಲಿಂಗಗಳು ಎಂಬ ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕನ ಮಾತು ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದಾದಿದೆ. ಇದೇ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕರಣರು ಮಧ್ಯಮೋತ್ತಮ ಪುರುಷ ವಾಚಕಗಳನ್ನು ಸರ್ವನಾಮಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ

ಸೇರಿಸದಿರುವುದೂ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ತಾನ್ ಎಂಬುದು ಇವುಗಳಂತಲ್ಲ. ಪುಲ್ಲಿಂಗ, ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ನಾಮಗಳನ್ನು ಇದು ಸ್ಥಾನಾಂತರಿಸಬಲ್ಲದು. 'ತಾನ್ ಅರಸು, ಅರಸು ಬಂದಂ—ತಾನ್ ಬಂದಂ, ತಾನ್ ಅರಸಿ, ಅರಸಿ ಬಂದಳ್, ತಾನ್ ಬಂದಳ್, ತಾನ್ ಪಶು, ಪಶು ಪುಲ್ಲಂ ತಿಂದುದು, ತಾನ್ ಪುಲ್ಲಂ ತಿಂದುದು'—ಎಂಬ ಉಕ್ತಿಗಳು ಸರಿಯಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ, ಕೇಶಿರಾಜ ಮಾಡಿದ ತ್ರಿಲಿಂಗ ನಾಮವೆಂದು ಇದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆರ್—ಎಂಬುದೂ ಆರ್ ಅವನ್, ಆರ್ ಅವಳ್, ಆರ್ ಅದು, ಅಥವಾ ಅವನಾರ್, ಅವಳಾರ್, ಅದಾರ್, ಆರ್ ಬಂದಂ, ಆರ್ ಬಂದಳ್, ಆರ್ ಬಂದುದು—ಎಂಬಲ್ಲಿ ಲಿಂಗತ್ರಯಕ್ಕೂ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಏನ್ ಎಂಬುದು ಇದರಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿಲ್ಲ. ಏನ್ ಬಂದಂ, ಏನ್ ಬಂದಳ್, ಏನ್ ಬಂದುದು—ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉಣಲ್ ಬಂದಂ, ಉಣಲ್ ಬಂದಳ್, ಉಣಲ್ ಬಂದುದು ಎಂಬಂತಹ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಬರುವ—ಅ,—ಅಳ್,—ದು ಎಂಬ ಲಿಂಗವಾಚಕಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ 'ಏನ್' ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರೇ ಅದು ನಾಮಪದಕ್ಕೆ (ಕರ್ತೃ) ಸಂವಾದಿಯಾಗಿಲ್ಲದೆ, ಕಾರಣವನ್ನು ಹೇಳುವ ಉಣಲ್, ತಿನಲ್ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಅದು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸ್ಥಾನಾಂತರಿಸ ಬಹುದು (substitute). ಏನನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ (ಪುಸ್ತಕ) ಕೊಟ್ಟ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಪುಸ್ತಕ ಎಂಬುದರ ಸರ್ವನಾಮ ಅದು, ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುದು. ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಏನನ್ನು ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಏನನ್ನು ಕಂಡೆ—ಅವನನ್ನು ಕಂಡೆ, ಅವಳನ್ನು ಕಂಡೆ, ಎಂಬ ಉತ್ತರಗಳು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಏನು ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮ, ನಪುಂಸಕಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದೆ. ಸೂತ್ರ ೮ ರಲ್ಲಿ ಏನೆಂಬ ಸರ್ವನಾಮಲಿಂಗ—ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಏಕ, ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಬಹುವಚನ, ಲಿಂಗತ್ರಯದಲ್ಲಿ ಸಮಾನ—ಎಂಬ ಕೇಶಿರಾಜನ ಹೇಳಿಕೆ ಸರಿಯಾದುದಲ್ಲ. ಅವನೇನ್, ಅವಳೇನ್, ಅದೇನ್, ಪರಿಜನಾಶಾಪಂಗಳೇನ್—ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಲಿಂಗಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಬರುತ್ತದೆ—ಎಂಬ ಅದರ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ (distribution) ಹೇಳಿದುದು ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏತರ್ಕ, ಅದರ್ಕ ಎಂಬುವು ಕೂಡ ತ್ರಿವಿಧ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಲಾರವು—ಏನ್ ಎಂಬುದರಂತೆ. ಆದರೆ ಶಿಶು, ಹಸುಳೆ, ಮಗು, ಕೂಸು, ಸೊಂದಿ, ಪುಗ್ಗೆ, ಕೆಳೆ, ಅರಸು, ತರುವಲಿ—ಎಂಬುವು ತ್ರಿಲಿಂಗ ಸಮಾನ ನಾಮಗಳೆಂಬುದು ಸರಿ; ಕಾರಣ ಶಿಶು, ಹಸುಳೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅರ್ಥಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ (Semantic level) ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬೆರಡು ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಬಹುದು. ಗಂಡು—ಹೆಣ್ಣು ಎಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಬರೇ ಕೂಸು ಎಂಬ ಯಾವ ಲಿಂಗ ನಿರ್ದೇಶನವೂ ಇಲ್ಲದೆ ಇರುವ ರೂಪಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದಾಗ, ಗಂಡು ಕೂಸು, ಹೆಣ್ಣು ಕೂಸು—ಎಂದು

ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಿ ಹೇಳುವ ಸಮಾಸ ರೂಪ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ. ವ್ಯಾಕರಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಶು, ಹಸುಳೆ, ಕೂಸು ಇತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗಗಳೇ. ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಅವ್ಯಯ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ಇದೇ ತರವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸುತ್ತಾನೆ. ನೇರಿದನ್ ನೇರಿದಳ್, ನೇರಿತು—ಎಂಬವುಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹತ್ತುತ್ತವೆ. ಅಭಿಮಾನಿ, ದಾನಿ—ಎಂಬವುಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಆಯಾ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ವಾಕ್ಯ ರಚನೆಯ ಮೂಲಕ ಸಂವಾದಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಭೋಂಕನೆ, ತೊಟ್ಟನೆ, ಮೆಲ್ಲನೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಮೂರು ಲಿಂಗಗಳಿಗೂ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳುವುದನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅವ್ಯಯ ತ್ಯದಾದಿ ಮತ್ತು ಶತ್ರು ಇಂತಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಪದ ವಿಧಿಯನ್ನು ತಳೆದರೆ ಮಾತ್ರ ಲಿಂಗಗಳಾಗುತ್ತವೆಂದು ಸೂ. ೯೧ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಸಮಂಪಾತ್ತಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನಗಳನ್ನು ಲಿಂಗವೆಂದು (ಅಂದರೆ ಪ್ರಾತಿಪದಿ ಕಾರ್ಥದಲ್ಲಿ) ಕರೆದಿದ್ದಾನೆ. ಅವ್ಯಯ ಲಿಂಗಗಳು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನ ದೃಷ್ಟಿ ಈ ಕಡೆಗೆ ಹೊರಳಿರ ಬೇಕು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಾದ ಏಕ, ದ್ವಿ—ಮುಂತಾದವು ತಮ್ಮ ಸಹಜ ರೀತಿಯಿಂದ ಲಿಂಗವಾಗವು, ಪ್ರತ್ಯಯಾಂತವಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಲಿಂಗಗಳಾಗುತ್ತವೆಂದು ಸೂ. ೯೨ ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕೇಶಿರಾಜನು, ಕನ್ನಡದ ಒರ್ವನ್, ಒರ್ವಳ್. ಒಂದು ಎಂಬುದನ್ನೂ ಲಿಂಗವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬದಲು ಸೂ. ೯೯ ರಲ್ಲಿ ನೀನ್, ಆನ್, ತಾನ್ ಎಂಬುವು ಗುಣವಚನ, ಸರ್ವ ನಾಮ, ಬಹುವ್ರೀಹಿ, ಕೃತ್, ತದ್ವಿತ ಮತ್ತು ಸಂಖ್ಯೆಗಳೆಲ್ಲವೂ ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನ ಲಿಂಗಗಳೆಂದು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿ ಸಾಯಿರ ಗಂಡರ್, ಸಾಯಿರ ಪೆಂಡಿರ್, ಸಾಯಿರ ಮನೆಗಳ್ ಎಸು, ಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಇವುಗಳು ವಿಶೇಷ್ಯಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಹೊಂದಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ, ಅವು ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ (Deep structure) ಪುಂ, ಸ್ತ್ರೀ, ನಪು—ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತು ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವ ಲಿಂಗಗಳಿಗೆ ಅಧೀನಗಳು. ನೀನ್, ಆನ್, ತಾನ್‌ಗಳಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಬರೇ ನೀನ್—, ಆನ್—, ತಾನ್—, ಎಂದು ಮುಂದೆನನ್ನೂ ಹೇಳದಿದ್ದರೆ ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಗುಣವಚನ, ಸರ್ವನಾಮಗಳಂತೆ —ಅಂ, —ಆಳ್.—(ಅ)ದು ಎಂಬಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನೂ ಇವಕ್ಕೆ ಜೋಡಿಸಿ *ನೀನಂ, *ನೀನಳ್, *ನೀನದು ಎಂದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಖ್ಯೆಗೂ *ಸಾಯಿರ + ಅಂ, *ಸಾಯಿರ + ಆಳ್ *ಸಾಯಿರ + ಅದು ಎಂದು ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ ಇವುಗಳು ಪೂರ್ವಪದಗಳಾಗಿ ನಿಂತರೆ ಪರಪದದಲ್ಲಿ ನಾಮಪದವೊಂದು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಬರಲೇ ಬೇಕು. ಈ ಕಡ್ಡಾಯ ಗುಣವಚನದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಇನಿ + ಅಂ → ಇನಿಯಂ; ಇನಿ + ಆಳ್ → ಇನಿಯಳ್; ಇನಿ + ಅದು → ಇನಿದು, ಪೆರಂ, ಪೆರಳ್, ಪೆರತು ಎಂಬಲ್ಲಿಯೂ, ಕುಸಿಗೊರಲಂ, ಕುಸಿಗೊರಲಿ, ಕುಸಿಗೊರಲ್ ಎಂಬ ಬಹುವ್ರೀಹಿಯಲ್ಲಿಯೂ, ಪಾಡಿದಂ, ಪಾಡಿದಳ್, ಪಾಡಿದುದು ಎಂಬ ಕೃತ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೂ ತಕ್ಕ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹಾಕಬಹುದೆಂಬುದರಿಂದ ಪರಪದವೊಂದು ಬಾರ

ದಿದ್ದರೂ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ದೋಷವೊದಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಲಿಂಗಭೇದ ತೋರದ, ಏಕಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವ ಪದಗಳು ಕೆಲವಿವೆ. ಉದಾ: ವಿಮಲವಾತಿ (ಬಹು ವ್ರೀಹಿ), ಓದಾಳಿ (ತದ್ವಿತ). ಇವಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ್ಯ ಜೊತೆಗೂಡದಿದ್ದರೆ ಉದ್ದೇಶಿತ ನಾಮದ ಲಿಂಗ ವಿವಕ್ಷೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯಾಗಲೀ, ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯಾಗಲೀ, ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ರೂಪಗಳು, ವಿಶೇಷ್ಯದೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಹೊಂದಿವೆಯೆಂಬುದು ದಿಟ. ವಿಶೇಷ್ಯಗಳು ಇವುಗಳೊಡನೆ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಅವುಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯೆಂಬುದರಿಂದ, ಅವುಗಳು ಲಿಂಗಗಳು (ಪ್ರಾತಿ ಪದಿಕೆ). ಆದರೆ, ಅವುಗಳು ಪುಂ, ಸ್ತ್ರೀ, ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ (Gender) ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರ ಬೇಕಾದರೆ, ಅವುಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ವಿಶೇಷ್ಯಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅವು ವಿಶೇಷ್ಯಕ್ಕೆ ಅಧೀನವಾದ ಲಿಂಗಗಳಲ್ಲ, ವಿಶೇಷ್ಯಾಧೀನ ಲಿಂಗಗಳು ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಅವುಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲು ಕಾರಣವಾ ದಿರ ಬೇಕು.

ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅವ್ಯಯಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹತ್ತಿಸಲಾಗದು; ಅವು ಬೇರೆ ನಾಮದೊಡನೆ ಸೇರಿ ಪದವಿಧಿಯನ್ನು ಪಡೆದರೆ ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ಗಳಾಗುತ್ತವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಕೇಶಿರಾಜ, ಕನ್ನಡದ ಅವ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾ, ದ್ವಿತೀಯಾ, ತೃತೀಯಾ ಮುಂತಾದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾನೆ—(ಸೂ. ೧೦೦), ಉದಾ: ನಿರ್ನಿರಂ ಬಂಸಂ = ನಿರ್ನಿಮಿತ್ತಂ ಬಂದಂ (ಪ್ರಥಮ), ಚಿಚ್ಚರಂ ನುಡಿದಂ—ಚಿಚ್ಚರ ಮಂ ನುಡಿದಂ (ದ್ವಿತೀಯ), ಆವರ್ಕ್ತ = ಅದರಿಂ, ಅಂತರಿಂ = ಅದರಿಂದ (ತೃತೀಯ), ಪಚ್ಚನೆ, ಕಿಚ್ಚನೆ—(ಚತುರ್ಥಿ), ಮತ್ತಿನ—(ಷಷ್ಠಿ) ಎಂಬವುಗಳು ಅದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ, ಅಂತರ್, ಬಹಿರ್ ಎಂಬುದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತರಂ, ಅಂತರಿಂ, ಅಂತರ್ಗ. ಅಂತರತ್ತಣಂ, ಅಂತರ, ಅಂತರೋಳ್—ಎಂದು 'ಸಪ್ತವಿಭಕ್ತಿಯಂ ಪತ್ತಿಸಲಾಗದು' ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಘೋಷಿಸಿ, (ಸೂ. ೯೧ ವೃತ್ತಿ) ಇಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಪ್ರಥಮಾ, ದ್ವಿತೀಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಅವಕ್ಕೆ ಲಿಂಗದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ಜಯಶಾಲಿಯಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೆ ನಾವು ವಿವೇಚಿಸಿದ ವಿವಿಧ ಲಿಂಗವಿಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯರಚನಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಹಾಗೂ; ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಸ್ಥಾನಾಂತರ ಮಾಡುವಾಗ ಅಂತಹ ಪದಗಳು ಯಾವ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ (Gender) ಸೇರುತ್ತವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬಹುದಾದ ನಾಮಪದಗಳು ಎಷ್ಟು ವಿಧವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಮಾಡಿದ ವರ್ಗೀಕರಣ ತತ್ವತಃ (in principle) ಸರಿಯಾಗಿದೆ. ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಸರಿಯಲ್ಲದೆಯೂ ಇರಬಹುದೆಂಬುದನ್ನು ಮೊದಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಅವ್ಯಯ ಲಿಂಗಗಳನ್ನು ಅವನು ವ್ಯವ ಸ್ಥ ರಿಸಿದ ರೀತಿ ಅವನಿಗೆ ಶ್ಲಾಘನೀಯವನ್ನು ತರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಅಂತಹ ಕೊರತೆಗಳಲ್ಲಿ

ಬಂದು. ಅಂತೂ ಈ ನಾಮವಿಭಜನೆ—ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ—ಪುರುಷ—ನವುಂಸಕಗಳೆಂಬ ಲಿಂಗಭೇದಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿಯೂ ಮತ್ತು ಅವುಗಳ ವಿವಿಧ ಸಂಯೋಗದಿಂದಂಟಾದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿದೆಯೆಂದೂ ನೋಡಿದೆವು. ಲಿಂಗವೆಂಬ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಾತಿಪದಿಕ ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಉಪಯೋಗಿಸಿ, ಅದರೊಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಪುನುಪುಂಸಕ ವ್ಯಂಜಕಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಅದನ್ನೆ ಬಳಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವಾಗಿ, ತನ್ನೂಲಕ ಕೇಶಿರಾಜ ಟೀಕೆಗೂ ಪಕ್ಕಾಗಬೇಕಾಯ್ತು. ಸಂಸ್ಕೃತದ ಅಂಧಾನುಕರಣೆ ಮಾಡಿದನೆಂಬ ಮಾತು ಹಲವೇಳೆ ಕೇಳಿ ಬಂದರೂ, ಶೀಘ್ರ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಹೋಗದೆ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ಕೇಶಿರಾಜನ ಸ್ವಂತಿಕೆ, ಗಂಡುಗಿಲ್ಲದ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಮಿಣ್ಣನೆ ಮಿನುಗುತ್ತದೆ ಯೆಂದೂ ಮನಗಾಣಬಹುದು.

6. 10. ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳ ವಿಭಜನೆ:

1. ಸರಳನಾಮಗಳು: ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ನಾಮ ಪದಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಿಧವಾಗಿ, ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ವಿಭಜಿಸಬಹುದು—ಎಂದು ನೋಡೋಣ. ನಾಮಪದಗಳು 1. ಸರಳ ಮತ್ತು 2. ತದ್ವಿತ್ತ ಎಂದು ಎರಡು ಪ್ರಮುಖ ಗುಂಪುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಸರಳ ನಾಮಗಳು 1. 1. ಮಾನವಿಕ (Human) 1. 2. ಅಮಾನವಿಕ (Non-Human) ಎಂದು ಮತ್ತೆರಡು ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. 1. 1. ಮಾನವಿಕ ಸರಳನಾಮವು 1.1.1. ಅಂಕಿತ (Proper) ಮತ್ತು 1.1.2. ಸಾಮಾನ್ಯ (Common) ಎಂದು ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ: 1. 1. 1. ರಲ್ಲಿ 1. 1. 1. 1. ಪುರುಷನಿರ್ದೇಶಕ: ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ಗೋಪಾಲ ಎಂಬ ಮತ್ತು 1. 1. 1. 2. ಸ್ತ್ರೀನಿರ್ದೇಶಕ: ಸೀತೆ, ರಾಧೆ, ಸುಶೀಲ ಮುಂತಾದ ಅಂಕಿತ ನಾಮಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ, 1. 1. 2. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸರಳ ಮಾನವಿಕ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ 1. 1. 2. 1. ಕೌಟುಂಬಿಕ (Kinship) ಮತ್ತು 1. 1. 2. 2. ಅಕೌಟುಂಬಿಕವೆಂಬ (Non-Kinship) ಇನ್ನೆರಡು ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. 1.1.2.1. ಗಂಡು: ಅಣ್ಣ, ತಮ್ಮ, ತಂದೆ, ಮಾವ, ಭಾವ, ಮೈದಾನ, ಅಜ್ಜ, ಮೊಮ್ಮಗ; 1. 1. 2. 1. 2. ಹೆಣ್ಣು: ಅಕ್ಕ, ತಂಗಿ, ತಾಯಿ, ಅತ್ತೆ, ಅತ್ತಿಗೆ, ನಾದಿನಿ ಅಜ್ಜಿ; ಈ ಎರಡು ಉಪವಿಭಾಗಗಳ ನಾಮಪದಗಳಿಗೂ—ದಿರ್ (ಅಥವಾ—ವಿರ್) ಎಂಬ ಗೌರವಾರ್ಥಕ ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಂ ಹತ್ತುತ್ತವೆ. 1. 1. 2. 2. ಅಕೌಟುಂಬಿಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾಮಪದಗಳೂ, ಇನ್ನೆರಡು ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಒಡೆಯುತ್ತವೆ: 1. 1. 2. 2. 1. ಉಚ್ಚವರ್ಗ (Superior) ಅಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯಿರುವವುಗಳು—ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ: (1)—ಅರಂ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುವ ನಾಮಗಳು—ಉದಾ: ಗಂಡ ಸರಂ, ಹೆಂಗಸರಂ, ಜನರಂ, ಅರಸರಂ, ಹೊಸಬರು, ಹುಡುಗರು, ಹುಡುಗಿಯರು ಇತ್ಯಾದಿ, ಮತ್ತು (2)—ಗಳು ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುವ ನಾಮಪದಗಳು: ಉದಾ:—ಗುರುಗಳು, ಮಂತ್ರಿಗಳು, 'ನವೋಸ್ಥಿಗಳು'; 1. 1. 2. 2. 2. ನೀಚವರ್ಗದವು (Inferior) —

ಅಂದರೆ ಬುದ್ಧಿಯಿಲ್ಲದೆ ಇರುವವುಗಳು. ಇವಕ್ಕೆ ನಿಯತವಾಗಿ - ಗಳು ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಗಂಡು - ಗಳು, ಹೆಣ್ಣು - ಗಳು, ಮಕ್ಕಳು, ಆಳು - ಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ - ಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಮಾನವಿಕೀತರ ಸರಳನಾಮ ವರ್ಗವು 1. 2. 1 ಅಂಕಿತ, 1. 2. 2 ರೂಢ, (common) ಮತ್ತು 1. 2. 3. ಸಂಖ್ಯೆ (Numeral) ಎಂದು ಮೂರು ವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಗುತ್ತವೆ. 1. 2. 1. ಅಂಕಿತನಾಮವು 'ಎಲ್ಲಿಗೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ದೊರೆಯುವಂತಹ ನಾಮಪದಗಳು, ಉದಾ:—ಮಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಮಡಿಕೇರಿ—ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. 1. 2. 2. ರೂಢನಾಮವು 1. 2. 2. 1. ಸಮಂದಾಯ ಅಥವಾ ರಾಶಿ ನಿರ್ದೇಶಕಗಳಾದ ಗಣನಾಮ (Mass Nouns) ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕವಾಗಿ ಗಣಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂಥವುಗಳಾದ 1. 2. 2. 2. ಗಣನೀಯನಾಮಗಳೆಂದು (count nouns) ಮತ್ತೆ ಕವಲೊಡೆಯುತ್ತವೆ. 1. 2. 2. 1. ಗಣನಾಮವು 1. 2. 2. 1. 1. ಗುಣನಾಮ (quality noun) ಅಂದರೆ - ಆದ ಎಂಬ ರೂಪ ಪರಪದವಾಗಿ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಕ್ಕೆ ಬರಬಹುದಾದ ನಾಮಗಳು. ಉದಾ: ಚಂದ (ಚಂದವಾದ), ಸತ್ಯ (ಸತ್ಯವಾದ), ಬಳಕೆ (ಬಳಕೆಯಾದ), ತೆಳು (ತೆಳುವಾದ), ಬಿಳಿ (ಬಿಳಿಯಾದ), ಕೆಂಪು (ಕೆಂಪಾದ) ಇತ್ಯಾದಿ; ಮತ್ತು 1. 2. 2. 1. 2. ಇಂತಹ ಗುಣವಾಚಕವಲ್ಲದ ಇತರ ರೂಢನಾಮಗಳು ಅಂದರೆ 'ಏನು'—ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬರಬಲ್ಲವು: ಉದಾ: ನೀರು, ಎಣ್ಣೆ, ಸಾರು, ಕಳ್ಳು, ತುಪ್ಪ, ಬೆಣ್ಣೆ, ಹಾಲು ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳಾಗಿ ಕವಲೊಡೆಯುತ್ತವೆ. 1. 2. 2. 1. 2. ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ, ರಾಗಿ, ಬತ್ತ, ಗೋಧಿ ಮುಂತಾದ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ನಾಮಗಳು—ಗಣನಾಮದ 1. 2. 2. 1. 2. ರ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಗಣನೀಯ ನಾಮದ ವರ್ಗಕ್ಕೂ ಸೇರಲು ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಅಂದರೆ 1. 2. 2. 1. 2. ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾಮಗಳ ಹಿಂದೆ ಸಂಖ್ಯಾಸೂಚಕ ಪೂರ್ವಪದ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮತ್ತು ಈ ನಾಮಪದಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಪರಿಮಾಣವಾಚಕ ಪದವೊಂದು ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: *ಒಂದು ನೀರು ಕೊಡು. *ಒಂದು ಹಾಲು ಕೊಡು ಎಂದಿತ್ಯಾದಿ ಯಾಗಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, 'ಒಂದು ಚೆಂಬು ನೀರು ಕೊಡು, ಒಂದು ಗ್ಲಾಸ್ ಹಾಲು ಕೊಡು' ಎಂದು ಅಳತೆಯ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಯೇ ಹೇಳಬೇಕು. ಅಕ್ಕಿ, ರಾಗಿ ಬತ್ತ, ಅಡಕೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ, ಒಂದು ಅಕ್ಕಿ, ಒಂದು ರಾಗಿ, ಒಂದು ಅಡಕೆ ಎಂದು ಗಣನೀಯ ನಾಮಗಳಂತೆ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ಮತ್ತು ಇವುಗಳ ನಡುವೆ ಪರಿಮಾಣ ವಾಚಕಗಳು ಮೇಲಿನವುಗಳಂತೆ ಬಂದೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಈ ತರ ಪ್ರಯೋಗ ಗಳಾಗುವುದು ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪರಿಮಾಣವಾಚಕಗಳು ಇವು ಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ ಬಂದೇ ಬರುತ್ತವೆ. 'ಒಂದು ಕಿಲೋ ಅಕ್ಕಿ,' 'ಒಂದು ಕಿಲೋ ರಾಗಿ', 'ಹತ್ತು ಕ್ವಿಂಟಲ್ ಅಡಕೆ' ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ಅಡಕೆ, ಎಲೆಯಂತಹ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಲೆಕ್ಕ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತಹ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ, ಅಕ್ಕಿ, ರಾಗಿ,

ಬತ್ತಗಳಿಗಿಂತ ಗಣನೀಯನಾಮಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ಹೆಚ್ಚು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಬಾರದು.

1. 2. 2. 2. ಗಣನೀಯ ನಾಮವು 1. 2. 2. 2. 1. ಸಚೇತನ (Animate) ಮತ್ತು 1. 2. 2. 2. 2. ಅಚೇತನ (Inanimate) ವೆಂಚೆರಡು ಮುಖ್ಯ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಕವಲೊಡೆಯುತ್ತದೆ. 1. 2. 2. 2. 1. ರಲ್ಲಿ ಹಸು, ದನ, ನಾಯಿ, ಇಲಿ, ಆನೆ, ಕರಡಿ, ಹಕ್ಕಿ, ನವಿಲು ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ನಾಮಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. 1. 2. 2. 2. 2. ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಅಚೇತನ ವರ್ಗ ಸಜೀವ, ನಿರ್ಜೀವವೆಂಬ ಎರಡು ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗಿ ಒಡೆಯುತ್ತವೆ. 1. 2. 2. 2. 2. 1. ಸಜೀವ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಅಚೇತನವಾದರೂ ಜೀವ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವರ್ಗವೊಂದು, ನಿರ್ಜೀವವಾದ ವರ್ಗ ಇನ್ನೊಂದು—ಎಂದು ವಿಭಜಿಸಬಹುದು. ಸಚೇತನ ಸಜೀವಕ್ಕೂ, ಅಚೇತನ ಸಜೀವಕ್ಕೂ ಕೆಲವು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣಗಳಿದ್ದರೂ, ಸಚೇತನ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸ್ವಯಂ ಚಲನೆ ಮುಂತಾದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳಿಂದ, ಅವಿಲ್ಲದ ಅಚೇತನಗಳಿಗಿಂತ ಅವು ಭಿನ್ನವಾಗಿ ತೋರುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಹಸು ಓಡುತ್ತದೆ, ಮಲಗುತ್ತದೆ, ಮೇಯುತ್ತದೆ ಎಂದಿತ್ತಾದಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. *ಗಿಡ ಓಡುತ್ತದೆ, *ಮಲಗುತ್ತದೆ—ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

1. 2. 2. 2. 2. 2. ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಿರ್ಜೀವ ಅಚೇತನ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. 1. 2. 2. 2. 2. 2. 1. ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕ: (place nouns) 1. 2. 2. 2. 2. 2. 2. ಸಮಯ ನಿರ್ದೇಶಕ (Time nouns) ಮತ್ತು 1. 2. 2. 2. 2. 2. 3 ನಿರ್ಜೀವ ನಿರ್ದೇಶಕ (Non living) ಗಳೆಂಬ ವಿಭಾಗಗಳು 'ಎಲ್ಲಿಗೆ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬರಬಹುದಾದ ನಾಮಗಳು ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ; ಯಾವಾಗ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗತಕ್ಕ ನಾಮಗಳು ಸಮಯ ನಿರ್ದೇಶಕದ ಕೆಳಗೆ ಬರುತ್ತವೆ. 'ಏನು, ಯಾವುದು' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬರುವವು ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತು ನಿರ್ದೇಶಕಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

1. 2. 2. 2. 2. 2. 1. ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾಮಗಳು ದಿಗ್ವಾಚಿಗಳು (Directional), ಮತ್ತು ಇತರವೆಂಬೆರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ಉತ್ತರ, ದಕ್ಷಿಣ ಎಂಬವು, 'ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹೋದ' 'ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೋದ' ಎಂಬಂತೆ ದಿಕ್ಕನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಮಹಡಿ, ಗೋಪುರ, ಊರು, ಹಳ್ಳಿ, ಪೇಟೆ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿಗಳು, ಈ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಇತರ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಿದವುಗಳು. 1. 2. 2. 2. 2. 2. 2. ಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶಕಗಳು—(1) ಅಂಕಿತ, (2) ಕ್ಲಪ್ತ (Specific) ಮತ್ತು (3) ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂಬ ಮೂರು ಪ್ರಭೇದಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿತವಾಗುತ್ತವೆ. (1) ಈ ವರ್ಗದ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳು ಮತ್ತೆರಡು ಗುಂಪುಗಳಾಗುತ್ತವೆ. (a) ಅಂಕಿತದ ನಂತರ ಶಿಂಗಳು—ಮಾಸ—ಯುತು ಎಂಬ ಪರಪದದೊಡನೆ

ಸಮಾಸವಾಗುವವುಗಳು ಮತ್ತು (b)—ವಾರ ಎಂಬ ಪರಪದದೊಡನೆ ಸಮಾಸವಾಗುವವುಗಳು. ಉದಾ:—(a) ಚೈತ್ರಮಾಸ, ವೈಶಾಖಮಾಸ, ವಿಘನಮಾಸ, ಸುಗ್ಗಿತಿಂಗಳು, ಬೇಸಗೆತಿಂಗಳು, ಕಾರುತಿಂಗಳು, ಜನವರಿ ತಿಂಗಳು, ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳು, ವಸಂತ ಋತು, ಹೇಮಂತ ಋತು ಇತ್ಯಾದಿ, (b) ಆದಿತ್ಯವಾರ (ಭಾನುವಾರ) ಸೋಮವಾರ, ಮಂಗಳವಾರ ಇತ್ಯಾದಿ.

(2) ನೆಯ ವರ್ಗವಾದ ಕ್ಲಪ್ತಸಮಯದಲ್ಲಿಯೆ ನಾಮಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು: ಮಂಜಾನೆ, ಬೆಳ್ಳಿಗೆ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲ, ಸಂಜೆ, ಮಂಸ್ಸಂಜೆ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಪೂರ್ವಾಹ್ನ, ಅಪರಾಹ್ನ; ಇವುಗಳಿಗೆ ಪೂರ್ವಪದವಾಗಿ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ಬರುವುದಿಲ್ಲ; *ಒಂದು ಮಂಜಾನೆ, *ಎರಡು ಮಂಜಾನೆ, *ಒಂದು ಬೆಳ್ಳಿಗೆ, *ಒಂದು ಪೂರ್ವಾಹ್ನ, *ಎರಡು ಪೂರ್ವಾಹ್ನ ಇತ್ಯಾದಿ.

(3) ನೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಚಕಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು: ದಿನ, ದಿವಸ, ಗಂಟೆ, ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ, ತಿಂಗಳು, ವರ್ಷ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳು ಪೂರ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು. ಉದಾ:—ಒಂದು ದಿನ, ಎರಡು ದಿನ, ಒಂದು ಹಗಲು, ಎರಡು ಹಗಲು, ಒಂದು ರಾತ್ರಿ, ಎರಡು ತಿಂಗಳು, ಎರಡು ವರ್ಷ ಇತ್ಯಾದಿ.

2. ತದ್ಧಿತನಾಮಗಳು:

ಯಾವುದಾದರೂ ಧಾತುವಿಗೆ ಅಥವಾ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಿ ಹೊಸತಾಗಿ ನಾಮಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ನಾಮಗಳನ್ನು ತದ್ಧಿತನಾಮಗಳೆಂದು ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಹತ್ತಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಸಮಾಸಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಲೂ ತದ್ಧಿತನಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ:—ಗೊಂಡಸೂಜಿ; ಅಂತಹ ಸಮಾಸ ನಿಷ್ಪನ್ನ ನಾಮಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರತ್ಯಯೋತ್ಪನ್ನನಾಮ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಎಷ್ಟು ವಿಧವಾಗಿ ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದೆಂದು ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ತದ್ಧಿತನಾಮಗಳು ಮೊದಲು ಮುಖ್ಯವಾದ ಎರಡು ವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ:—

2. 1. ಮಾನವಿಕ ಮತ್ತು 2. 2. ಮಾನವಿಕೇತರ. 2. 1. ಮಾನವಿಕ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆರಡು ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. 2. 1. 1. ಸಲಿಂಗ ಮತ್ತು 2. 1. 2. ಅಲಿಂಗ. ಸಲಿಂಗ ತದ್ಧಿತಕ್ರಿಯೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಮೂಲಕ ಆಗಿ, ಸ್ತ್ರೀ - ಪುಂ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ರಚನೆಗಳಿರುವವಾಗಿವೆ. ಅಲಿಂಗ ತದ್ಧಿತನಾಮಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಾದಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇದೇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾನವಿಕೇತರ ಸಜೀತನ ನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ಕೆಲವೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. 2. 1. 1 ರ ಸಲಿಂಗ ಪದಗಳು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಮತ್ತು ಸಾಮಾನ್ಯವೆಂಬ ಇನ್ನೆರಡು

ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ. 2. 1. 1. 1. ಸಲಿಂಗ ವಿಶಿಷ್ಟ ನಾಮಪದದ ಕೆಳಗೆ, ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ರೂಪವಿರದೆ, ತದ್ವಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಪು ಪುಲ್ಲಿಂಗ ನಾಮವನ್ನು ಮಾತ್ರ ವೃತ್ತಪ್ರತಿ ಸುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ನಾಮಗಳು ಪುಂ-ಸ್ತ್ರೀ-ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವವುಗಳು, ಸಲಿಂಗ ವಿಶೇಷ ನಾಮಗಳೆಂಬ ತಲೆಕಟ್ಟಿನಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಕಿತವಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಪಡೆವಳಂ, ನಡೆವಳಿಕಾರಂ, ಕಯ್ದುಕಾರಂ, ಬಂದಿಕಾರಂ, ಗಳಿಕಾರಂ, ಬೇಹುಕಾರಂ, ಮಾತುಗಂ, ಬೂತುಗಂ, ಕಂತೆಗಕಂ, ಬೊಂತೆಗಂ, ಬೀದಿಗಂ, ಸಟೆಗಂ, ನವಸಿಗಂ, ಎಡಗಂ, ದೇವುಳಿಗಂ, ದಂಡುಳಿಗಂ, ಬೇರುಗಂ, (ಹೊಸಗನ್ನಡ: ಅಟಕೋರ, ತಂಟಿಕೋರ, ಲಂಚಿಕೋರ) ನಾರುಗಂ, ಬೇರುಗಂ ಕಾರುಗಂ. ನೇಣುಗಂ, ಹೆಣ್ಣುಗಂ, ತಾಳುಗಂ, ಮಣ್ಣುಗಂ, ಪಚ್ಚೆಯಿಲ, ಘೋಳೆಯಿಲ, ಗಾವಿಲ ಇತ್ಯಾದಿ. 2. 1. 1. 2 ಸಲಿಂಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಮಗಳಿಗೆ ತದ್ವಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ-ಪುಂ ವಿವಕ್ಷೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬುದರಿಂದ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗಗಳೆಂಬ ಉಪವಿಭಾಗ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. 2. 1. 1. 2. 1 ಸಲಿಂಗಸಾಮಾನ್ಯ ಪುಲ್ಲಿಂಗದ ಕೆಳಗೆ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಬರುತ್ತವೆ. ಪುಲ್ಲಿಂಗದ ರೂಪಗಳ ಮೇಲೆ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಾದ —ಇತಿ, —ಗಿತಿ, —ತಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿಸಲಾಗುವ ನಾಮಗಳನ್ನು ಮೊದಲನೆಯ ಗುಂಪಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

—ಇಗಂ

ಕಬ್ಬಿಗಂ, ಸರವಂದಿಗಂ, ಪಟ್ಟಸಾಲಿಗಂ, ತೋಂಟಿಗಂ, ಸಿಂಗಡಿಗಂ, ಗಂದಿಗಂ, ತಂಬುಲಿಗಂ, ಏರಣಿಗಂ, ಬಾಣಸಿಗಂ, ಮಾಂದುರಿಗಂ, ಜೋಯಿಸಿಗಂ, ಹಡಪಿಗಂ, ಚಾಮರಿಗಂ, ಕರಹಟಿಗಂ, ಲೆಕ್ಕಿಗಂ, ಪೊಲಂಬಿಗಂ, ಅಟವಟಿಗಂ, ಮಾಳಿಗಂ, ಪುಸಿಗಂ, ಸಾಲಿಗಂ, ಹಂಗಿಗಂ, ದೇಗುಲಿಗಂ, ಛಂದಸಿಗಂ, ಅಕ್ಕರಿಗಂ, ಚಿಪ್ಪಿಗಂ, ಮೂಲಿಗಂ, ಕನ್ನಡಿಗಂ, ದೇವಡಿಗಂ, ಪೂವಡಿಗಂ, ಪಾವಡಿಗಂ (ಹೊಸಗನ್ನಡ: ಹೂವಾಡಿಗ, ಹಾವಾಡಿಗ).

—ವಳಂ

ಅಡವವಳಂ, ಮಾಸವಳಂ, ಪಡವಳಂ, ಸೆಜ್ಜೆವಳಂ, ಆಡುವಳಂ (ಹೊಸಗನ್ನಡ: ಮಡಿವಾಳ).

—ವಡಿಗಂ.

ಕುಂಚೆವಡಿಗಂ, ಪುಲ್ಲವಡಿಗಂ, ಕಳಸವಡಿಗಂ.

—ಕಾರಂ, —ಗಾರಂ, —ರಂ.

ನಡೆವಳಿಕಾರಂ, ಇಚ್ಚೆಕಾರಂ ಕಯ್ದುಕಾರಂ, ಬಂದಿಕಾರಂ, ಗಳಿಕಾರಂ, ಬೇಹುಕಾರಂ, ಕಮ್ಮರಂ, ಕುಂಬರಂ (ಹೊಸಗನ್ನಡ: ಅಟಗಾರ, ಸಂಗೀತಗಾರ, ಚಿತ್ರಗಾರ, ಮೋಸಗಾರ, ಹಾಸ್ಯಗಾರ, ಮಣಗಾರ, ಪಾರುಪತ್ತೆಗಾರ, ಬಳಗಾರ ಇತ್ಯಾದಿ.

—ಇ (ಹೊಸಗನ್ನಡ) ಕೆಲಸಿ, ಬಡಗಿ

—ಕಂ

ಬಡಕಂ, ನಿಡುಕಂ, ಕಡುಕಂ, ಒಣಕಂ, ಅಂಕಂ, ಬಳುಕಂ, ತೊಳಕಂ.

—ಅಂ

ಜೋಡಂ, ಸಿತಗಂ, ಚದುರಂ, ಪಾಣ್ಣಂ, ಚೆಲುವಂ. ಎರಡನೆಯ ಗಂಟಿಗೆ ಸೇರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗವಾಚಿಯಾದ —ಅಳ್, —ಅವಳ್ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೇ ತದ್ವಿಧ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಈ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯದಿಂದ ಈ ಪದಗಳನ್ನು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಂಪೆಂದು ಮಾಡಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

—ಉಳ್ಳಂ: ಧನಮುಳ್ಳಂ, ಧಾನ್ಯಮುಳ್ಳಂ, ಓದುಳ್ಳಂ, ಗಂಣಮುಳ್ಳಂ, ತೇಜಮುಳ್ಳಂ.
(ಹೊಸಗನ್ನಡ: ಧನಿಕ)

—ಒಡೆಯಂ: ಪರ್ಮೆಯೊಡೆಯಂ, ಚಾಗದೊಡೆಯಂ, ಕೊಡೆಯೊಡೆಯಂ, ಜಾಣ್ಣೊಡೆಯಂ.
(ಹೊಸಗನ್ನಡ: ಹೆಮ್ಮೆವಂತ, ತ್ಯಾಗಿ, ಜಾಣ)

—ವಂತಂ: ಸಿರಿವಂತಂ, ಜಯವಂತಂ ಪುಣ್ಯವಂತಂ, (ಹೊಸಗನ್ನಡ: ಶ್ರೀಮಂತ, ಜಯಶಾಲಿ, ಪುಣ್ಯಶಾಲಿ, ಪುಣ್ಯವಂತ, ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ).

2. 1. 2. 1. ಸಲಿಂಗ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗದ ಕೆಳಗೆ, ಈ ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಿದ ನಾಮಪದಗಳು ಬರುತ್ತವೆ.

—ಇತಿ, —ತಿ, —ಇ, —ಎ.

ಕಬ್ಬಿಗಂ + ಇತಿ → ಕಬ್ಬಿಗಿತಿ, ಕನ್ನಡಿಗಂ + ಇತಿ → ಕನ್ನಡಿಗಿತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ + ಇತಿ → ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿತಿ, ಕೆಲಸಗಾರಂ + ಇತಿ → ಕೆಲಸಗಾರಿತಿ, ಕೆಲಸಿ + ತಿ → ಕೆಲಸಿತಿ, ಹೊಲೆಯ + ತಿ → ಹೊಲತಿ, ಬಡಕಂ + ಇ → ಬಡಕಿ, ಒಣಕಂ + ಇ → ಒಣಕಿ, ಹೂವಡಿಗ + ಇತಿ → ಹೂವಡಿಗಿತಿ, ಹಾವಡಿಗ + ಇತಿ → ಹಾವಡಿಗಿತಿ, ಹಾದರಿಗ + ಇತಿ → ಹಾದರಿಗಿತಿ, ಜಾಣ + ಎ → ಜಾಣೆ, ಬುದ್ಧಿವಂತ + ಎ → ಬುದ್ಧಿವಂತ ಇತ್ಯಾದಿ.

—ಅಳ್, —ಅವಳ್

ಧನಮುಳ್ಳಂ + ಅಳ್ → ಧನಮುಳ್ಳವಳ್, ಓದುಳ್ಳಂ + ಅಳ್ → ಓದುಳ್ಳವಳ್, (ಹೊಸಗನ್ನಡ: ಧನಿಕ + ಅಳು → ಧನಿಕಳು, ಹಣವಂತ + ಅಳು → ಹಣವಂತಳು, ಶ್ರೀಮಂತ + ಅಳು → ಶ್ರೀಮಂತಳು.)

2. 1. 2. ಅಲಿಂಗ ಮಾನನಿಕ ತದ್ವಿಧತೆ: ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ವಿವಕ್ಷೆಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದ ನಾಮಗಳನ್ನು ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

—ಕುಳಿ, —ಗುಳಿ, —ಆಳಿ

ಪೋರ್ಕುಳಿ, ಓಡುಕುಳಿ, ಹಡುಕುಳಿ, ಮರುಕುಳಿ, ಅರಿಕುಳಿ, ಆಟಂಗುಳಿ, ಸಾಲಂಗುಳಿ, ಲಂಚಂಗುಳಿ, ಕುತ್ತಂಗುಳಿ, ಓದಾಳಿ, ಮಾತಾಳಿ, ಜೂದಾಳಿ, ಮೂರಾಳಿ, ಏರಾಳಿ, ಕೇಡಾಳಿ, ಸಿಗ್ಗಾಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

2. 2. ಮಾನವಿಕೇತರ ತದ್ವಿತ್ತನಾಮಗಳು:

2. 2. ಮಾನವಿಕೇತರ ತದ್ವಿತ್ತನಾಮಗಳು 2. 2. 1. ಸಚೇತನ ಮತ್ತು 2. 2. 2. ಅಚೇತನಗಳೆಂದು ಉಪವಿಭಾಗವಾಗುತ್ತವೆ.

2. 2. 1. ಸಚೇತನ: ಪ್ರಾಣಿ ಪಕ್ಷಿವರ್ಗಗಳನ್ನು ಹೇಳುವ ಪದಗಳು ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರುತ್ತವೆ.

—ಕುಲಿಗ, —ಕುಟಿಗ, —ಉಣಿ, —ಇಗ, —ಕುಳಿ.

ಉದಾ: ಮೀಂಗುಲಿಗ, ಮರಗುಟಿಗ, ಬಂಡುಣಿ, ಮಣ್ಣುಳಿಗ, ಪೋರ್ಕುಳಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

2. 2. 2. ಅಚೇತನ: ಈ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅನೇಕ ಪದಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ.

(a) ನಾಮಮೂಲದಿಂದ, (b) ಕ್ರಿಯಾಮೂಲದಿಂದ, (c) ವಿಶೇಷಣಮೂಲದಿಂದ (d) ನಾಮ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಈ ತದ್ವಿತ್ತಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತವೆ. ವ್ಯಂಜನಗಳು, ಸ್ವರಗಳು, ಸ್ವರಪರಿವರ್ತನಗಳು ಎಂಬ ವಿವಿಧ ತರದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ತದ್ವಿತ್ತನಾಮಗಳನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

(a) ನಾಮಮೂಲದಿಂದ ತದ್ವಿತ್ತವಾದ ನಾಮಗಳು:

ಕಲಿತನಂ, ಚದುರತನಂ, ಆಳ್ತನಂ, ಮರುಳ್ತನಂ, ಎಗ್ಗತನಂ, ಪೆಣ್ಣನಂ, (ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷಣಮೂಲದಿಂದ - ತನ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹತ್ತಿ ತದ್ವಿತ್ತ ನಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ದೊಡ್ಡತನ, ಜಾಣತನ, ದಡ್ಡತನ, ಹೊಸತನ).

(b) ಕ್ರಿಯಾಮೂಲದಿಂದ ತದ್ವಿತ್ತವಾದ ನಾಮಗಳು:

(i) ಧಾತುಗಳೇ ನಾಮಪದಗಳೂ ಆಗುತ್ತವೆ, ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ತಡೆ, ನಡು, ವೇರ್ಚು, ಆವಂಚು, ಉರ್ಕು, ಸೊರ್ಕು, ದಾಂಟು, ಕೊಂಟು.

(ii) ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ ತದ್ವಿತ್ತಗಳಾಗುತ್ತವೆ:

ಉದಾ:

—ವಿ: ತೊರವಿ, ಅಳವಿ, ಬಳವಿ;

—ಪು: ಪೆಳವು, ವೆರವು, ನಿಲವು, ಒಲವು, ಸಲವು, ಗಲವು, ಇರವು, ಬರವು, ಕಳವು, ಉಳವು, ಕಳವು, ತಿಳವು, ಅಳವು, ಪಳವು;

ಲಿಂಗವೊಂಬತ್ತು ತೆರಂ ?

111

—ವೆ: ಮರವೆ, ತೆರವೆ, (ಎಳವೆ, ಪೆಳವೆ ?)

—ತಂ: ಅರಿತಂ, ಉರಿತಂ, ಕಡಿತಂ, ಏತಂ, ಓತಂ

—ತೆ: ಆಗಳ್ಳೆ, ನೆಗಳ್ಳೆ, ಪೊಗಳ್ಳೆ

—ಉಮೆ/ —ಅಮೆ: ತಕ್ಕುಮೆ, ತೀರಮೆ, ಅಳ್ಳಮೆ

—ಗೆ: ಉಡುಗೆ, ಪಸುಗೆ, ಪೊಳ್ಳೆಗೆ, ಬಿಸುಗೆ, ಪಣ್ಣುಗೆ, ಪತ್ತುಗೆ

—ಕೆ: ಮಡಕೆ, ಹಡಕೆ, ಕಾಣ್ಕೆ, ಪೂಣ್ಕೆ, ತೆರಳ್ಳೆ, ನಿಮಿರ್ಕೆ, ತೋರ್ಕೆ

—ಪಿ: ಕಲ್ಪಿ, ನೋಂಬಿ

—ವಳಿ: ನಡೆವಳಿ, ನುಡಿವಳಿ, ಸಲ್ವಳಿ

—ಡು > ಟಂ: ಆಡು > ಆಟಂ, ಪಾಡು > ಪಾಟಂ, ತೀಡು > ತೀಟಂ, ನೋಡು > ನೋಟಂ, ಬೇಡು > ಬೇಟಂ

(iii) ಭೂತ ಅಥವಾ ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಬಂಧ ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳಿಗೆ—ಅವನು, —ಅವಳು, —ಅವರು, —ಅವುಗಳು, —ಉದು, —ಉವು ಎಂಬ ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಸೇರಿ ಕೃದ್ವಾಚಿನಾಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ :

ಉದಾ :

ಬಂದ + ಅವನು → ಬಂದವನು

ಬಂದ + ಅವಳು → ಬಂದವಳು

ಬಂದ + ಅವರು → ಬಂದವರು

ಬಂದ + ಅವುಗಳು → ಬಂದವುಗಳು

ಬಂದ + ಉದು → ಬಂದುದು

ಬಂದ + ಉವು → ಬಂದುವು

ಬರುವ + ಅವನು → ಬರುವವನು

ಬರುವ + ಅವಳು → ಬರುವವಳು

ಬರುವ + ಅವರು → ಬರುವವರು

ಬರುವ + ಅವುಗಳು → ಬರುವವುಗಳು

ಬರುವ + ಉದು → ಬರುವುದು

ಬರುವ + ಉವು → ಬರುವುವು

- (iv) ಸ್ವರವ್ಯತ್ಯಾಸದಿಂದ: ಇ (ಎ) > ಏ: ಕಿಡು (ಕೆಡು) > ಕೇಡು, ಎಸು > ಏಸು; ಉ > ಓ: ಕುಡು > ಕೋಡು, ತುಡು > ತೋಡು; ಹ್ರಸ್ವ > ದೀರ್ಘ: ಇಡು > ಈಡು; ಬಿಡು > ಬೀಡು, ಸುಡು > ಸೋಡು.

(c) ವಿಶ್ಲೇಷಣ ಮೂಲದಿಂದ ತದ್ಧಿತವಾದ ನಾಮಗಳು:

—ಪು: ಪೆಂಪು (ಪಿರಿದು + ಪು), ಪಡೆಪು, ಕಡುಪು, ಬಲ್ಲು, ವೆಲ್ಲು, ಕರ್ಪು, ತಳ್ಳು, ಗುಣ್ಣು, ಪಸುರ್ಪು, ಕೆಂಪು, ಬಿಸುಪು.

—ಉ: ಉಗ್ಗು, ಸಿಗ್ಗು, ಎಗ್ಗು, ಕಿವಡು, ಕೆಂಚು, ಗುಜ್ಜು, ಬೆಜ್ಜು.

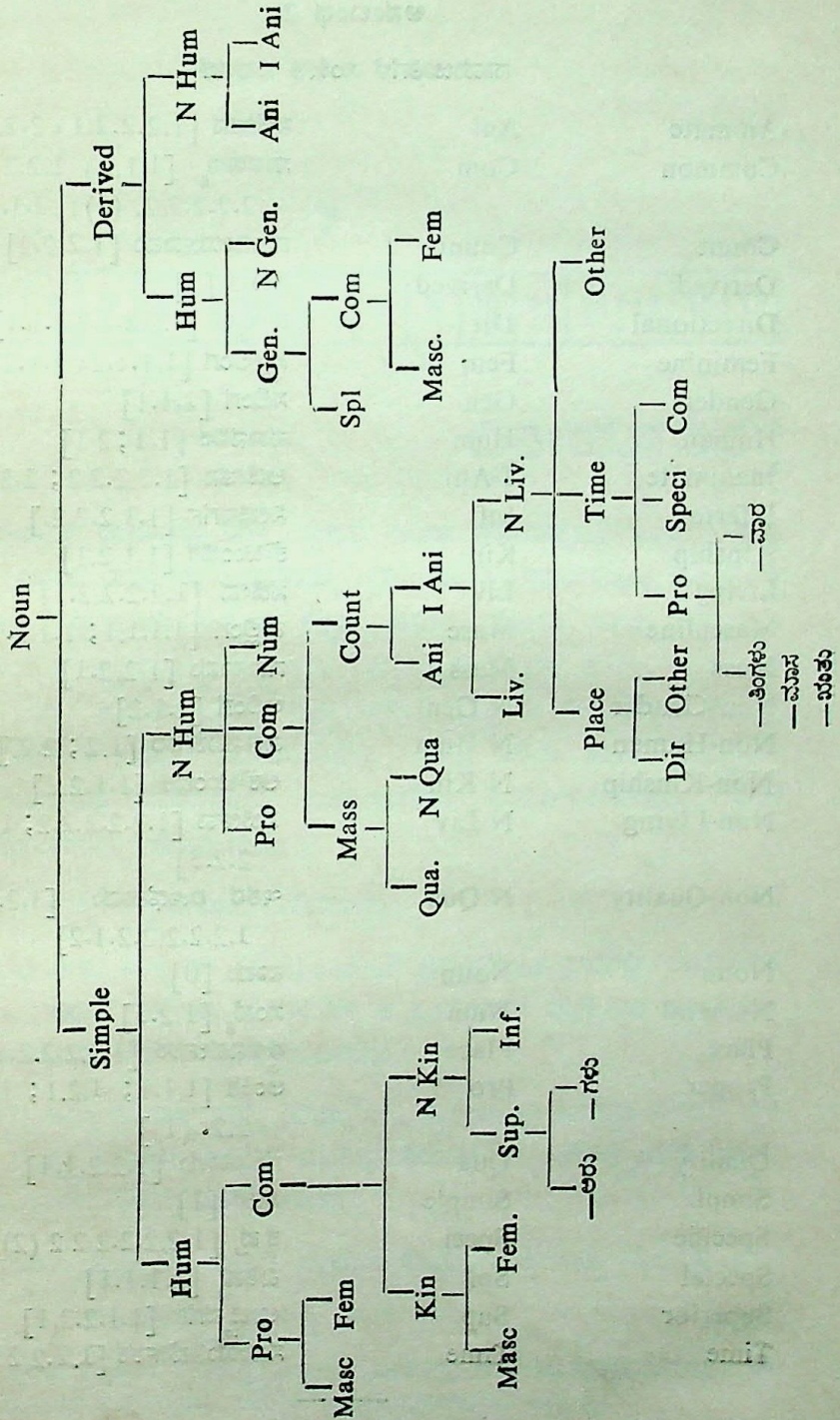
(d) ನಾಮ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಮೂಲದಿಂದ ತದ್ಧಿತವಾದ ನಾಮಗಳು:

—ಇಕೆ: ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ನಾಮಮೂಲವಾಗಿ, ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಮೂಲವಾಗಿರುವ ರೂಪಗಳಿಗೆ —ಇಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿ ತದ್ಧಿತ ರೂಪ ವೊದಗಿದೆ. ಉದಾ: ಉನ್ನತಿಕೆ, ಉದ್ದತಿಕೆ, ಆಯತಿಕೆ, ಪನ್ನತಿಕೆ, ಬಲ್ಲಂಡಿಕೆ, ದೂಸರಿಕೆ, ಜಾಣಿಕೆ, ಕಾಣಿಕೆ, ಪೂಣಿಕೆ, ತೆರಳಿಕೆ (ಹಳ ಗನ್ನಡ), ಬೇಸರಿಕೆ, ವಾಕರಿಕೆ, ಆಕಳಿಕೆ, ಕಾಣಿಕೆ ಬಾಳಿಕೆ, ಹೇಳಿಕೆ, ಕೇಳಿಕೆ, ಕಲಿಕೆ (ಹೊಸಗನ್ನಡ).

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ ಮೂರು, ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಎಂದು ಲಿಂಗ—ವಚನ ಪ್ರಭೇದವನ್ನು ತೋರಿಸಲು ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ತಕ್ಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ. ಆದರೆ ಅರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆಯಾ ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ನಾಮಗಳು ತೋರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ವರ್ಗೀಕರಿಸುವುದಾದರೆ ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದಂತಹ ವರ್ಗಗಳಾ ಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವಿಭಜನೆಯ ಪ್ರಯೋಜನ ವ್ಯಾಕರಣ ದಲ್ಲಿದೆಯೇ ಎಂದು 'ಪ್ರಯೋಜನ ಎಂಬುದರ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆನ್ನಬೇಕಷ್ಟೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರು ತಮ್ಮ ವ್ಯವಹಾರ ಪ್ರಪಂಚದತ್ತ ನೋಡಿದ ಒಳನೋಟವೆಂಥದೆಂದು ಮತ್ತು ಅವರ ಭಾಷಾತತ್ವ (Linguistic Principle) ಏನೆಂಬ ಅರಿವಿನ ಲಾಭ ನಮಗಾಗುತ್ತದೆ. ವ್ಯಾಕರಣದ ಚರಮಫಲ ಗಳಲ್ಲಿ, ನಾಲ್ಕರಲ್ಲಿ ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಮುಕ್ತಿಗೆ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿರುವ ತತ್ವಾಲೋಕನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ—ಇಂತಹ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸೆಳೆದೆಯೂತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ಕೇಶಿ ರಾಜನು ಮಾಡಿದ ನಾಮವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ, ಹಲವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅವನೂ, ಭಾಷಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅಂತಃಸ್ತರದ (Deep structure) ಅಖಂಡ ತತ್ವವನ್ನು 'ಮುಟ್ಟಿತು—ಮುಟ್ಟಿದು'—ಎಂಬಷ್ಟು ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆಂಬ ಅರಿವಾಗಿ, ಅವನ ಮೇಲೆ ಗೌರವವುಂಟಾಗಿ, 'ಲಿಂಗಮೊಂಬತ್ತು ತೆರಂ?' ಎಂದರೆ—'ಅಲ್ಲ, ಪಲತೆರಂ' ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅನುಬಂಧ 1

ಕನ್ನಡದ ನಾಮಪದ ವಿಭಜನೆಯ ವೃಕ್ಷರೇಖಾಚಿತ್ರ (Tree-Diagram)

ಅನುಬಂಧ 2

ನಾಮಜಾತಿಗಳ ಸಂಕೇತ ವಿವರಣೆ

Animate	Ani	ಸಜೀತನ [1.2.2.2.1 : 2.2.1]
Common	Com	ಸಾಮಾನ್ಯ [1.1.2 ; 1.2.2 ; 1.2.2.2.2.2. (3) ; 2.1.1.2.1]
Count	Count	ಗಣನೀಯನಾಮ [1.2.2.2]
Derived	Derived	ತದ್ವಿ ತ [2]
Directional	Dir	ದಿಗ್ವಿಚಿ [1.2.2.2.2.2.1.1]
Feminine	Fem	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ [1.1.1.2 ; 1.1.2.1.2]
Gender	Gen	ಸಲಿಂಗ [2.1.1]
Human	Hum	ಮಾನವಿಕ [1.1 ; 2.1]
Inanimate	I Ani	ಅಜೀತನ [1.2.2.2.2 ; 2.2.2]
Inferior	Inf	ನೀಚವರ್ಗ [1.1.2.2.2.]
Kinship	Kin	ಕೌಟುಂಬಿಕ [1.1.2.1]
Living	Liv	ಸಜೀವ [1.2.2.2.2.1]
Masculine	Masc	ಪುಲ್ಲಿಂಗ [1.1.1.1 ; 1.1.2.1.1]
Mass	Mass	ಗಣನಾಮ [1.2.2.1]
Non-Gender	N Gen	ಅಲಿಂಗ [2.1.2]
Non-Human	N Hum	ಮಾನವಿಕೇತರ [1.2 ; 2.2.]
Non-Kinship	N Kin	ಅಕೌಟುಂಬಿಕ [1.1.2.2]
Non-Living	N Liv	ನಿರ್ಜೀವ [1.2.2.2.2.2 ; 1.2.2.2.2.2.3]
Non-Quality	N Qua	ಇತರ ರೂಢನಾಮ [1.2.2.1.2 ; 1.2.2.2.2.2.1.2]
Noun	Noun	ನಾಮ [0]
Numeral	Num	ಸಂಖ್ಯೆ [1.2.3]
Place	Place	ಸ್ಥಳನಿರ್ದೇಶಕ [1.2.2.2.2.1]
Proper	Pro	ಅಂಕಿತ [1.1.1 ; 1.2.1 ; 1.2.2.2.2. (1)]
Quality	Qua	ಗುಣನಾಮ [1.2.2.1.1]
Simple	Simple	ಸರಳ [1]
Specific	Speci	ಕ್ಷಪ್ತ [1.2.2.2.2.2.2 (2)]
Special	Spl	ವಿಶಿಷ್ಟ [2.1.1.1]
Superior	Sup	ಉಚ್ಚವರ್ಗ [1.1.2.2.1]
Time	Time	ಸಮಯನಿರ್ದೇಶಕ [1.2.2.2.2.2.2]

1	2	3	4	5	6		8	9	10	11	12	13	14	15
---	---	---	---	---	---	--	---	---	----	----	----	----	----	----

ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ

ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದು ಸರಳವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ವಿಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಎರಡು ನಾಮಗಳು ಬರಲಾರವು. (Fillmore; The Case for Case ಪು. 21). ಈ ಮಾತು ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ಕನ್ನಡ, ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು ಅಥವಾ ಇನ್ನಾವುದೇ ಭಾಷೆಗಾದರೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸತ್ಯವೂ ಹೌದು. ಕೆಲವೇಳೆ ನಮಗೆ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ಎರಡು ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿಕೆ ತಪ್ಪೆಂದು ಒಮ್ಮೆಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗದು. ಹಾಗೆ ಎರಡು ಸಮಾನ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವವೆಂದರೆ ಆದಕ್ಕೇನಾದರೂ ಕಾರಣಗಳಿರಬಹುದು. ಕೆಳಗೆ ಅಂಥ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

(1) ವಾಕ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣಶುದ್ಧವಾಗಿರಲಾರದು.

(2) ಮಿಶ್ರ ವಾಕ್ಯಗಳು (Compound Sentence) ಅದರಲ್ಲಿ ಆಡಕವಾಗಿರಬಹುದು. ಅಂದರೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಆ ಒಂದೊಂದು ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಒಂದೊಂದು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವಂಥವುಗಳಾಗಿರಬಹುದು.

(3) ಅದು ಸಂಕೀರ್ಣ ವಾಕ್ಯ (Complex Sentence) ವಾಗಿದ್ದು ಎರಡರ ಪೈಕಿ ಒಂದು ವಿಭಕ್ತಿ ನಿಜವಾಗಿ ಬೇರೆಯೇ ವಿಭಕ್ತಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಮೇಲ್ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಎರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂದು ತೋರಬಹುದು.

ಎರಡೂ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಒಂದೇ ಆಗಿರುವ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ:

1. *ರಾಮನನ್ನು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಅಟ್ಟಿ ಕರೆದೆ*.

1. ವಾಕ್ಯಗಳು ವ್ಯಾಕರಣ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಾಗಿದ್ದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಾರದಂಥವಾಗಿದ್ದರೆ ಅವನ್ನು *ಈ ಗುರುತಿನಿಂದ ತೋರಿಸುವುದು ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಬಳಸುವ ಕ್ರಮ.

2. *ಜಯಾಳನ್ನು ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿಬಂದೆ.

3. *ಕಾರನ್ನು ಮನೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡ.

—ಅನ್ನು ಎಂಬ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಮೇಲಿನ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದೆ. ಇವು ವ್ಯಾಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲದ ವಾಕ್ಯಗಳೆಂದು ಕನ್ನಡ ಮಾತಾಡುವ ನಮಗೆ ಕೂಡಲೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸಮಂಚ್ಛಯದ—ಊ, ಅಥವಾ 'ಮತ್ತು' ಎಂಬುವು ಈ ವಿಭಕ್ತಿಯುತ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಸೇರಿ ಅಥವಾ ನಡುವೆ ಬಂದ ವಾಕ್ಯಗಳು ವ್ಯಾಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ.

1ಎ. ರಾಮನನ್ನೂ ಕೃಷ್ಣನನ್ನೂ ಆಟಕ್ಕೆ ಕರೆದೆ; ಅಥವಾ ರಾಮನನ್ನು ಮತ್ತು ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಟಕ್ಕೆ ಕರೆದೆ.

2ಎ. ಜಯಾಳನ್ನೂ ಸೀತೆಯನ್ನೂ ನೋಡಿಬಂದೆ; ಅಥವಾ ಜಯಾಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿಬಂದೆ.

3ಎ. ಕಾರನ್ನೂ ಮನೆಯನ್ನೂ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ; ಅಥವಾ ಕಾರನ್ನು ಮತ್ತು ಮನೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ.

1ಎ, 2ಎ, ಮತ್ತು 3ಎ ವಾಕ್ಯಗಳು ವ್ಯಾಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಗಳು ಸರಳ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲ, ಮಿಶ್ರವಾಕ್ಯಗಳು. ಎರಡೆರಡು ಸರಳವಾಕ್ಯಗಳು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಗತವಾಗಿವೆ.

1ಬಿ. ರಾಮನನ್ನು ಆಟಕ್ಕೆ ಕರೆದೆ.

1ಸಿ. ಕೃಷ್ಣನನ್ನು ಆಟಕ್ಕೆ ಕರೆದೆ.

2ಬಿ. ಜಯಾಳನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದೆ.

2ಸಿ. ಸೀತೆಯನ್ನು ನೋಡಿ ಬಂದೆ.

3ಬಿ. ಕಾರನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ.

3ಸಿ. ಮನೆಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ.

ಇವುಗಳು ಆ ಮಿಶ್ರ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ತುಂಡು ವಾಕ್ಯಗಳು. ಸಮಂಚ್ಛಯದ ಮೂಲಕ ಈ ತುಂಡು ವಾಕ್ಯಗಳು ಜತೆಯಾಗಿ 1ಎ, 2ಎ ಮತ್ತು 3ಎ ರೂಪ ಧರಿಸಿವೆ. ಸಮಂಚ್ಛಯ ರಹಿತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅವು ವ್ಯಾಕರಣ ವಿರುದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಂಚ್ಛಯ ರಹಿತವಾದ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಸೇರಿರುವ ಎರಡು ನಾಮಪದಗಳಿರುವ ವಾಕ್ಯ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ.²

2. ಕ್ರಿ. ಶ. 11, 12, 13 ಮತ್ತು 14 ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕೊಡಗೂ, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಭಾಷೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಭಾಷಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

4. ಕವಿತೆಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಂ ಕೊಂದಂ

1, 2 ಮತ್ತು 3 ವ್ಯಾಕರಣ ಶುದ್ಧವಲ್ಲದ ವಾಕ್ಯಗಳೆಂದು ನಾವು ಆಡುವ ಮೂತಿನ ರೂಢಿಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರಚಲಿತ ರೂಢಿಯಿಂದ ಆ ಶಾಸನದ ವಾಕ್ಯ ತಪ್ಪೆಂದು ಒಮ್ಮೆಯೇ ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣಶುದ್ಧವೆಂದು ಒಪ್ಪುವುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನಾದರೂ ಇರಬಹುದು. ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಲಿಖಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ವೇಳೆ ಆ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೂ ಇರಬಹುದೆಂಬ ಸಂಶಯವೂ ಬರಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಕರಣ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಅಪರೂಪ. ಅದುದರಿಂದ ತಪ್ಪು ಎಂದು ನಮಗೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಬೇಕು.

ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮುಚ್ಚಯದ ಪ್ರಯೋಗ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.³ ಮಿಕ್ಕ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಪರವಾದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಮುಚ್ಚಯ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. (ಎ) ಎರಡು ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿರುವ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮುಚ್ಚಯದ (ಬಿ) ಒಂದೇ ದ್ವಿತೀಯಾ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಅವಧಾರಣೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಇದು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು,

5. ಒಂದೆಡೆಯೊಳ್ ಕಟ್ಟುವುದೆ ಪುಲಿಯುಮಂ ಕವಿತೆಯುಮಂ ?

6. ಅವರಾಮನಂತಕನೊರ್ವೆಯೆ ಸವಿನೋಡಲ್

ಎಂಬುವು ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎ ಮತ್ತು ಬಿ ಗಳಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ಇನ್ನು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಾನಂತರ ಬರುವ ಸಮುಚ್ಚಯಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

7. ನರನುಂ ನರನಂದನನುಂ (ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯ ನಂತರ).

8. ಕಾಲಿಂದೆಯುಂ ಕೈಯಿಂದೆಯುಂ (ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯ ನಂತರ)

9. ವಂಚಿಸುವುದವಂಗಳೆಯುಂ ನಿನಗೆಯುಂ ಸರಿ ಬಿಡಿಸಲ್ ಬರ್ಕುಮೆ ?
(ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿಯ ನಂತರ)

10. ಅಲ್ಲಿಯುಂ ಇಲ್ಲಿಯುಂ ಎಲ್ಲಿಯುಂ ನರಂ (ಸಪ್ತಮಾವಿಭಕ್ತಿಯ ನಂತರ)

3. ಇದು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಕಂಡುಬರುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಇತರ ಯಾವ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯದ ಪೂರ್ವ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಮುಚ್ಚಯ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲಿಗೆ ಸಮುಚ್ಚಯ ಬರುವುದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಮುಚ್ಚಯ ಪ್ರತ್ಯಯ, ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಸೇರಿದಂತೆ, ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿರುವಾಗ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾಪದ್ಧತಿಗೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಇತರ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಮತ್ತು ಸಮುಚ್ಚಯದ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದುತಾಯ್ತು.

ಪಂಚಮಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ಆದೂ ತೃತೀಯೆಗೆ ಸಮವೆಂಬ ಕಾರಣ ದಿಂದಾಗಿರಬಹುದು. ಇವುಗಳ ಹೋಲಿಕೆಯಿಂದ ನೋಡಿದಾಗ, 4 ನೆಯದು ಶಾಸನ ಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬರುವ ರೂಪಾಂತರ ವಾಕ್ಯ (Deviational Sentence) ವಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ನಾವು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ತೀರ್ಮಾನಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಕೊಡುವಂತೆ ಇನ್ನೊಂದು ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

11. ಅವಂ ಬಾಣರಾಸಿಯಲಿ ಹಸುವುಂ ಹಾರುವರು ಕೊಂದಂ

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸು ಮತ್ತು ಹಾರುವ ಎಂಬೆರಡೂ ಪದಗಳೂ ಕರ್ಮ ಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಆದರೆ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಸಮುಚ್ಚಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾತ್ರವಿದೆ; ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವಿದೆ. ಸಮುಚ್ಚಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ಕರ್ಮ ಪದಗಳ ಬಾಹ್ಯರಚನೆ:

ನಾಮಪದ + ಸಮುಚ್ಚಯ + ()

ನಾಮಪದ + () + ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ

ಎಂದಿದೆ. ಕಂಸದೊಳಗೆ ಪದದ ಶುದ್ಧರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದಾದ ಆದರೆ ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕಾಣದ ಅವ್ಯಕ್ತರೂಪವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂತೂ ಮೂಲತಃ 4 ಮತ್ತು 11 ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಮುಚ್ಚಯಕ್ಕೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿತ್ತು ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ 4 ಮತ್ತು 11 ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ:

4ಎ. ಕವಿಲೆ(ಯುಂ)ಅಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ್(ಉಂ)ಅಂ ಕೊಂದಂ

11ಎ. ಅವಂ ಬಾಣರಾಸಿಯಲಿ ಹಸುವುಂ(ಅಂ) ಹಾರುವರ್(ಉಂ)ಅಂ ಕೊಂದಂ.....

ಎಂದಿರಬೇಕೆಂಬುದಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ 4 ಮತ್ತು 11 ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪೆಂದು ಕಂಡರೂ ಅಂತರಾಳ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಮೇಲೆ ಕಂಡಂತಹ ರೂಪಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ರೂಪಾಂತರ ವಾಕ್ಯಗಳೆಂದೂ, ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇದೇನೂ ಅಪೂರ್ವವಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು :

12. ನಾನು ಮಗುವನ್ನು ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿದೆ; ಅಥವಾ

12ಎ. ನಾನು ಮಗುವನ್ನು ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿಸಿದೆ.

13. ನಾನು ಮಗುವನ್ನು ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿದೆ; ಅಥವಾ

13ಎ. ನಾನು ಮಗುವನ್ನು ಸ್ನಾನವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡೆರಡು ಕರ್ಮಪದಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ನಿಯಮಾನುಸಾರ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳು ವ್ಯಾಕರಣದೊಪ್ಪವಾಗಿರಬೇಕು. ಆದರೆ ಹಾಗಿಲ್ಲ, ಹಾಗಿಲ್ಲ ದಿರುವುದರಿಂದ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ನಿಯಮ ತಪ್ಪೇ ಎಂದರೆ ಅದೂ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕಾರಣವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಒಂದು ತರದ ಸುಲಭ ವಿವರಣೆಯೆಂದರೆ ಹಾಲು ಕುಡಿ, ಸ್ನಾನಮಾಡು ಎಂಬುದನ್ನು ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯಾಘಟಕವೆಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ (Auxiliary Verbs) ವ್ಯಾಕರಣನಿಯಮಗಾವ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಿವೆ ಉದಾ: ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ, ಬುದಿದ್ದೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ ಮತ್ತೂ ಇರ್ ಧಾತುಗಳು ಕೊಂಡು, ಬುದು ಎಂಬ ಕೃದ್ವಾಚಿ ಪದಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ತರ ಹಾಲುಕುಡಿ (12), ಸ್ನಾನಮಾಡು (13) ಎಂಬವುಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ಲಾಭದಾಯಕವಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ನಾವು + ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಊಟ ಮಾಡು, ಪುಸ್ತಕ ಓದು, ಕಥೆ ಹೇಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಇವೆಲ್ಲವುಗಳನ್ನು ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾರಚನೆಯಿಂದಾದುವೆಂದು ಹೇಳಲಿಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗವಾಚಿ ಪದಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ, ಕನ್ನಡ ಹಾಗೂ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಕಲ್ಪವಾಗಿ ಸೇರುವುದು ನಮಗೆ ತಿಳಿದ ವಿಷಯ

14. ನಾನು ಕಥೆ ಬರೆದೆ.

15. ಅವನು ಅಂಗಿ ಹಾಕಿದ

ಎಂಬುದನ್ನು ವ್ಯಾಕರಣ ಶುದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು ಎಂದು ತಿಳಿದುಕೊಂಡು ನಾನು ಕಥೆಯನ್ನು ಬರೆದೆ, ಅವನು ಅಂಗಿಯನ್ನು ಹಾಕಿದ ಎಂದು ಹೇಳಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ನಮ್ಮ ವ್ಯಾಕರಣ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹೇಳಿದರೆ ಕೃತಕವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. 12ಎ ಮತ್ತು 13ಎ ಗಳಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಹಾಲು, ಸ್ನಾನ, ಕಥೆ, ಅಂಗಿ ಮುಂತಾದ ಪದಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಒಂದು ಭಾಗವೆಂದು ತಿಳಿದು ಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪಕ್ಕೆ (Relative form) ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೆ ಇದು ಮಂದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

16. ನಾನು ಮಗುವನ್ನು ಕುಡಿಸಿದ ಹಾಲು ಸಿಹಿಯಾಗಿತ್ತು.

17. ನಾನು ಮಗುವನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದ ಸ್ನಾನ ಬೆಚ್ಚಗಿತ್ತು.

ಹಾಲು ಕುಡಿಸು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸು ಎಂಬವುಗಳನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗಲೀ, ಅಸ್ವೀಕೃತ ರೂಪವಾಗಲೀ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯದು.

18. ನಾನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ.

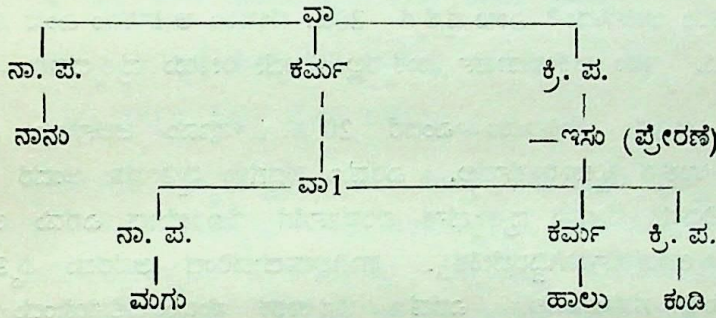
19. ಅವನು ಬುದ್ಧಿ.

ಕೊಳ್ ಮತ್ತು ಇರ್ (ಕೊಂಡೆ--ಇದ್ದ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು) ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಾಗಿ 18 ಮತ್ತು 19 ರಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳನ್ನು *ಕೊಂಡುಕೊಂಡು, *ಇದ್ದ ಬಂದು ಎಂಬ ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪಗಳಿಗೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಹಾಲು ಕುಡಿಸು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸು ಎಂಬವುಗಳು ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲ. ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವ ವಾಕ್ಯಭಾಗಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು

ಈಗ ಎರಡು ಕರ್ಮಪದಗಳು ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಏಕಜಾತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಒಂದೇ ಸರಳವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರಲಾರವೆಂದು ಹೇಳಿದ ಮಾತು ಸರಿಯೇ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಕೂಲಂಕಷ ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡಿ ನೋಡಿದಾಗ 12, 12ಎ, 13 ಮತ್ತು 13ಎ ಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಗುವನ್ನು ಎಂಬುದು ಕರ್ಮಪದವಲ್ಲವೆಂದೂ, ಈ ವಾಕ್ಯ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿರುವ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಕ್ಯವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುವುದು.

—ಇಸು ಎಂಬ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥವು ಈಗ ಪ್ರತ್ಯಯರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ಅದನ್ನು ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾಪದವೇ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಇದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಂತೆ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನೇ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾರೆ. ಉದಾ: I made him run (ಇಂಗ್ಲಿಷ್), ನಾನ್ ಅವನ್ನೆ ಓಡವೃತ್ತೇನ್ (ತಮಿಳು) = ನಾನು ಅವನನ್ನು ಓಡಲು ಮಾಡಿದೆ. ಇಟ್ಟಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ made, ವೈ (ಮಾಡು, ಇಡು) ಎಂಬವುಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಹೋಗಲಿ, ಬರಲಿ, ಎಂಬ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ವಿದ್ಯರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ತೋರಿಕೆಗೆ ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯಾಧಾತುವಿದೆಯಾದರೂ, ಸಹಜವಾಗಿ ಅದು ಹೋಗಲ್ + ಈ ಎಂಬ ಎರಡು ಧಾತುಗಳು ಸೇರಿದ ಸಂಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪದವಾಗಿದೆ. ಹೋಗಲಿ ಎಂಬುದು ಹೋಗು ಎಂಬುದರ ಭಾವರೂಪ (Infinitive). ಈ ಎಂದರೆ ಕೊಡು, ಬಿಡು ಎಂಬರ್ಥದ ವಿದ್ಯರ್ಥಕರೂಪ. ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಇದೇ ತರ ಸ್ವತಂತ್ರ ಧಾತುವಾಗಿದ್ದುದು, ಈಗ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಿ ರೂಪಾಂತರ ಹೊಂದಿರಬಹುದು. ಹೇಗಿದ್ದರೂ ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯೆ ಪ್ರತ್ಯಯರೂಪದಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅದನ್ನು ಸ್ವತಂತ್ರ ಕ್ರಿಯಾಪದವೇ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಲು ಕುಡಿಸು, ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸು ಎಂಬ 12 ಮತ್ತು 13 ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳು. ಮಗುವನ್ನು ಎಂಬುದು ಕರ್ಮಕಾರಕದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅದು ಹಾಲು ಕುಡಿ, ಸ್ನಾನ ಮಾಡು ಎಂಬುದರ ಕರ್ತೃರೂಪ ಎಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯ. ಅದು

ಮೇಲ್ಮೈಯ ತೋರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮವೆಂದು ಕಂಡರೂ, ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ (Deep Structure) ಅದು ಒಂದು ಅಂತರ್ಗತ ವಾಕ್ಯದ ಕರ್ತೃಪದವಾಗಿದೆ. ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿ ಎಂಬ ಅಂತರಾಳದ ಆಖ್ಯಾತವು ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥದ ಕ್ರಿಯೆಯೊಡನೆ ಆಖ್ಯಾತೋತ್ಥಾನ (Predicate raising) ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಲೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ಕರ್ತೃಪದವಾಗಿದ್ದ ಮಗು ಎಂಬುದು, ಕರ್ಮಪದ ಗೊಣಸಿನ (object node) ಕೆಳಗಿದ್ದುದು ಮೇಲೆ ಸೇಳಿದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಿಂದಾಗಿ, ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಪದವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿನ ನಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ಆಖ್ಯಾತೋತ್ಥಾನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಗು ಎಂಬ ಕರ್ತೃ ಪದವೂ, ಹಾಲು ಎಂಬ ಸಹಜ ಕರ್ಮಪದವೂ ಒಂದೇ ತರದ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ಮೈಯ ಪದರಿನಲ್ಲಿ ಪಡೆದು ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಎಂಬ ಭ್ರಮೆಯನ್ನಾಗಿಸುತ್ತವೆ.

ಕೇಶಿರಾಜ ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣದ 146 ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ದ್ವಿಕರ್ಮಕವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

20. ದೇವರಂ ಪೂವನರ್ಚಿಸಿದಂ.
21. ಪೊನ್ನಂ ಬಡ್ಡಿಯಂ ಕೊಟ್ಟಂ.
22. ಮಾಣವಕನಂ ಕಾರ್ಯಮಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ.

ಮೇಲಿನ ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದರಲ್ಲಿಯೂ ಎರಡರಡೂ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿರುವ ಪದಗಳಿವೆ. ದೇವರಂ—ಪೂವಂ; ಪೊನ್ನಂ—ಬಡ್ಡಿಯಂ; ಮಾಣವಕನಂ—ಕಾರ್ಯಮಂ. ಕೇಶಿರಾಜನು ಇವೆರಡೂ ಮೂಲತಃ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ಸಂತೋಷದಾಯಕವಾದ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ಅವನು ಅದಕ್ಕೆ ವಾಕ್ಯವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನುಸಾರ ಕಾರಣವನ್ನೇನೂ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಕೊರತೆ. ಕೇಶಿರಾಜನ ಪ್ರಕಾರ 20 ನೆಯ ವಾಕ್ಯ.

20ಎ. ದೇವರಂ ಪೂವಿಂದರ್ಚಿಸಿದಂ.

ಎಂಬುದರಿಂದ ವುತ್ಪನ್ನವಾದುದು. ಆದರೆ ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಿತು? ಎಂಬುದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. (1) ಪ್ರಶ್ನೆ (2) ಸಾಪೇಕ್ಷ ಪರಿವರ್ತನೆ (Relativizing transformation) ಗಳಿಂದ ದೇವರಂ ಮತ್ತು ಪೂವಂ ಎಂಬವು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

(1) ಸ್ತೃಶ್ನಾರ್ಥಕ ಪರಿವರ್ತನೆ:

ಆರಂ ಅರ್ಚಿಸಿದಂ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ -20ಬಿ. ದೇವರಂ ಅರ್ಚಿಸಿದಂ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಅಕ್ಷೇಪಣಾರ್ಹ ವಾಕ್ಯವಲ್ಲ. ಅದೇ ರೀತಿಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ—

ಅಪುದಂ ಅರ್ಚಿಸಿದಂ—ಎಂದರೆ 20 ಸಿ. *ಪೂವಂ ಅರ್ಚಿಸಿದಂ—ಎಂದೂ ಬರುವ ಉತ್ತರ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಪದಗಳು ದ್ವಿತೀಯಾ ಅಂದರೆ ಕರ್ಮ ಕಾರಕದಲ್ಲಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಮೇಲಿನ ಸ್ತೃಶ್ನಾರ್ಥಕ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ದೊರೆಯುವ ಎರಡು ಉತ್ತರಗಳೂ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಹಾಗಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವೆರಡೂ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಲ್ಲ. ಎರಡೂ ಭಿನ್ನಕಾರಕ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

(2) ಸಾಪೇಕ್ಷಪರಿವರ್ತನೆ:

ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ರೂಪಗಳು:

20ಡಿ. ದೇವರಂ ಅರ್ಚಿಸಿದಂ.

20ಇ. *ಪೂವನರ್ಚಿಸಿದ ದೇವರ್.

20 ಡಿ. ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ವಾಕ್ಯ. ಹಾಗೆಯೇ 20ಇ. ಸ್ವೀಕಾರಯೋಗ್ಯವಲ್ಲ. ದೇವರಂ ಮತ್ತು ಪೂವಂ ಎಂಬ ಪದಗಳಿಗೆ, ಇನ್ನೂ ಒಂದೇ ತರದ ಪ್ರಶ್ನೆಹಾಕಬಹುದು, ಯಾವುದರಿಂದ ಅರ್ಚಿಸಿದ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಉತ್ತರಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ.

20ಎಫ್. ಪೂವಿಂದಂ ಅರ್ಚಿಸಿದಂ.

20ಜಿ. *ದೇವರಿಂ ಅರ್ಚಿಸಿದಂ.

ದೇವರಂ ಮತ್ತು ಪೂವಂ ಎಂಬೆರಡೂ ಪದಗಳು ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಸಹಿತವಾಗಿದ್ದರೂ, ಅವೆರಡೂ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾರಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೀಶಿರಾಜನೂ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಾಗಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಲ್ಲ ಅವ್ವೇ.

ಈಗ 21 ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸೋಣ. ತೋರಿಕೆಗೆ ಇದು 1, 2 ಮತ್ತು 3 ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ ವ್ಯಾಕರಣಶುದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲದ ವಾಕ್ಯವೆಂದು ಕಾಣಬಹುದು. 4 ನೆಯ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿಯೂ ತೋರಬಹುದು. — ಏನಂ, — ಏಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಇವೆರಡು ಭಿನ್ನ ಕಾರಕಗಳೆಂದು ತೋರಲಾರವು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪೊನ್ನಂ ಕೊಟ್ಟಂ, ಬಡ್ಡಿಯಂ ಕೊಟ್ಟಂ, ಪೊನ್ನೆ ಬಡ್ಡಿಯಂ ಕೊಟ್ಟಂ ಮತ್ತು ಬಡ್ಡಿಗೆ ಪೊನ್ನಂ ಕೊಟ್ಟಂ ಎಂಬ ಉತ್ತರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅವೆಲ್ಲವೂ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿಯೂ ಇವೆ. ಪ್ರತಿಷೇಧಕ ಮತ್ತು ಸಾಪೇಕ್ಷ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳೆರಡನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಇವು ಭಿನ್ನ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

21ಎ. *ಪೊನ್ನಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಬಡ್ಡಿ ಬರಲಿಲ್ಲ.

21ಬಿ. ಬಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಪೊನ್ನೆ ಬರಲಿಲ್ಲ.

21ಎ. ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ವಾಕ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಕೊಟ್ಟ ಎಂಬ ಭೂತ ಕೃದ್ವಾಚಿಯಿಂದ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಆಗಲೇ ಕೊಟ್ಟಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದು ಬರಲಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಅರ್ಥ ವಿಪರೀತವಾಗುತ್ತದೆ. 21ಬಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಯಾರೋ ಹಣ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವನಿಗೆ ಆ ಹಣ ಅಂದರೆ, ಆಸಲು ಹಣ ಬಂದಿಲ್ಲ; ಬಡ್ಡಿ ಈ ಮೊದಲೇ ಬಂದಿರಬೇಕು ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಭಂಗ ಬಂದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ವಾಕ್ಯ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಪೊನ್ನಂ—ಬಡ್ಡಿಯಂ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಭಿನ್ನ ಕಾರಕಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದೂ ಅಲ್ಲದೆ ಇವೆರಡರ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ವಾಕ್ಯರೂಪದಿಂದಲೂ ತಿಳಿಯಬಹುದು.

21ಸಿ. ಆ ಪೊನ್ನಂ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂ.

21ಡಿ. *ಆ ಬಡ್ಡಿಯಂ ಪೊನ್ನೆ ಕೊಟ್ಟಂ.

21ಡಿ. ಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಭಂಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊನ್ನಿಗಾಗಿ ಬಡ್ಡಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಅಸಮಂಜಸವಾದುದು. ಬಡ್ಡಿಗಾಗಿ ಹೊನ್ನನ್ನು ಕೊಡುವುದು ಲೋಕ ರೂಢಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸಮಂಜಸವಾದುದು. ಹೀಗೆ ಒಂದೇ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪದಗಳನ್ನು ನೋಡಿದಾಗ, ಒಂದರ ರಚನೆ ಅರ್ಥ ಸಾಮಂಜಸ್ಯವುಳ್ಳದ್ದಾದಿಯೂ, ಇನ್ನೊಂದು ಅದಕ್ಕೆ ಹೊರತಾಗಿಯೂ ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ ಎರಡೂ ಪದಗಳು ಒಂದೇ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದರೂ, ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಅವು ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ಕಾರಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ, 21 ನೇ ವಾಕ್ಯ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ,

21ಎ. ಪೊನ್ನಂ ಬಡ್ಡಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಂ.

ಎಂದು ಇರಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

22 ನೇ ವಾಕ್ಯದ ಮಾಣವಕನಂ ಎಂಬ ಪದವೂ, ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅದು ಭಿನ್ನ ಕಾರಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಾರ್ಥಕ ಪರಿವರ್ತನ ಗಳಿಂದ ತೀರ್ಮಾನಿಸಬಹುದು.

ಪ್ರ. 1 ಎ. ಆರಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ ?

ಮಾಣವಕನಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ

ಬಿ. ಅವುದಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ ?

ಕಾರ್ಯಮಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ

ಪ್ರ. 2 ಎ. ಆರಿದಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ ?

ಮಾಣವಕನಿಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ

ಬಿ. ಅವುದರಿಂದ ಬೆಸಗೊಂಡಂ ?

*ಕಾರ್ಯದಿಂದಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ

ಪ್ರ. 3 ಎ. ಆರ ಕಾರ್ಯಂ ?

ಮಾಣವಕನ ಕಾರ್ಯಂ

ಬಿ. *ಅವುದರ ಮಾಣವಕಂ ?

*ಕಾರ್ಯದ ಮಾಣವಕಂ

ಪ್ರ. 4 ಎ. ಆರೊಳ್ ಬೆಸಗೊಂಡಂ ?

ಬಿ. ಮಾಣವಕನೊಳ್ ಬೆಸಗೊಂಡಂ

ಪ್ರ. 5 ಎ. ಆರೊಡನೆ ಬೆಸಗೊಂಡಂ ?

ಮಾಣವಕನೊಡನೆ ಬೆಸಗೊಂಡಂ

ಬಿ. ಅವುದರೊಡನೆ ಬೆಸಗೊಂಡಂ ?

*ಕಾರ್ಯದೊಡನೆ ಬೆಸಗೊಂಡಂ.

ಮೇಲಿನ ಪ್ರಶ್ನಾವೃದ್ಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರ. 2 ರಿಂದ ಪ್ರ. 5 ರ ವರೆಗಿನವುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರ. 3 ಎ, ಪ್ರ. 4 ಎ ಮತ್ತು ಪ್ರ. 5 ಎ ಗಳು ಮಾತ್ರ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ 22 ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಮಾಣವಕನಂ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾಣವಕನಿಂ, ಮಾಣವಕನೊಳ್ ಅಥವಾ ಮಾಣವಕನೊಡನೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

‘ದೋಹನಾದಿಗಳೊಳ್ ದ್ವಿಕರ್ಮಕವುಂಟು’—ಎಂದು ಕೀಶಿರಾಜನು ಇನ್ನೊಂದು ವಾಕ್ಯದ್ವಂದ್ವವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

23. ಗುರುವಂ ಜ್ಞಾನಮಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ

24. ಪಶುವಂ ಪಾಲಂ ಕರೆದಂ

20 ರಿಂದ 22 ರ ವರೆಗೂ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಂತೆ ಇವನ್ನೂ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದಾಗ ಇಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿಕರ್ಮಕವಿಲ್ಲ. ಮೇಲಿನವುಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಎರಡೂ ಪದಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಕಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 23 ನೇ ವಾಕ್ಯ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದಾಗಿರಬಹುದು.

23ಎ. ಗುರುವಿಂದಂ ಜ್ಞಾನಮಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ.

23ಬಿ. ಗುರುವಿನೊಳ್ ಜ್ಞಾನಮಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ.

23ಸಿ. ಗುರುವಿನೊಡನೆ ಜ್ಞಾನಮಂ ಬೆಸಗೊಂಡಂ.

24 ನೆಯ ವಾಕ್ಯ :

24ಎ. ಪಶುವಿಂದಂ ಪಾಲಂ ಕರೆದಂ.

23 ರಂತೆ - ಇಂದಂ, - ಒಳ್, - ಒಡನೆ ಎಂಬ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ. ಪಶುವಿಂದಂ ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಬಹುದು. ಪಶುವಂ ಮತ್ತು ಪಾಲಂ ಎಂಬವುಗಳ ನಡುವಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೀಗೆ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

24ಬಿ. ಪಶುವಿಂ ಕರೆದ ಪಾಲ್.

24ಸಿ. *ಪಾಲಿಂ ಕರೆದ ಪಶು.

24ಬಿ, ಯಿಂದ, ಪಾಲ್ ಎಂಬುದು ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದೂ, ಪಶು ಎಂಬುದು ಹಾಗಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 23 ಮತ್ತು 24 ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಅಂತರಾಳ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಭಿನ್ನ ಭಿನ್ನ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿವೆ. ಮೇಲ್ಮೈಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಕೆಗೆ ಎರಡು ಪದಗಳೂ ಒಂದೇ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದರೂ, ಅವು ವ್ಯಾಕರಣವಿರುದ್ಧ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲ. ದ್ವಿಕರ್ಮಕ ವಾಕ್ಯಗಳೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದರೂ, ಅವು ದ್ವಿಕರ್ಮಕಗಳಲ್ಲ. ಕೇಶಿರಾಜನಿಗೆ ಅದ್ಭುತವಾದ ವಿಚಾರದೃಷ್ಟಿಯಿದ್ದೂ ಅವನು ಇವನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆಗಿದ್ದಾನೆಂಬುದು ಸೋಚಿಗ. ವಿಭಕ್ತಿ ಪಲ್ಲಟವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಪ್ರಥಮಾ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳೊಳಗೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗುವ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

25. ಅವಂ ನುಣ್ಣುಳ್ಳವಂ.

ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿ ದ್ವಿತೀಯೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನಾಕ್ರಮಿಸಲು ಕಾರಣವೇನೆಂದು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ನುಣ್ಣು ಎಂಬುದು ನುಣ್ಣು ಎಂದಾಗುತ್ತದೆಂದು ಮಾತ್ರ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಉಳ್ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ವೇಲ್ಪೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಗುಣಗಳಿವೆ: (1) ಅಕರ್ಮಕ: ಚತುರ್ಥಿ ಅಥವಾ ಸಪ್ತಮಿ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿರುವ ನಾಮಪದಗಳೊಡನೆ ಉಳ್ - ಅಕರ್ಮಕ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತದೆ.

25ಎ. ಅವಂಗ ನುಣ್ಣುಳ್ಳುದು

25ಬಿ. ಅವನೊಳ್ ನುಣ್ಣುಳ್ಳುದು.

25ಎ ಮತ್ತು ಬಿಗಳಿಗೆ ಏನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೇಳಬಹುದು. ಏನನ್ನು ಎಂದು ಕೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಉಳ್ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆ ಅಕರ್ಮಕ. (2) ಸಕರ್ಮಕ: ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳ ಕರ್ತೃ ಪದವಿದ್ದರೆ ಉಳ್ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಸಕರ್ಮಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆ 25 ನೇ ವಾಕ್ಯ.

ಉಳ್—ಎಂಬುದು ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಾದರೂ (25 ಎ ಮತ್ತು ಬಿ ಯಂತೆ) ಅಂತರಾಳ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅದು ಸ್ವಾಮಿತ್ವದ ಅರ್ಥವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. 25 ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅದು ಪ್ರಥಮದೊಡನೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ಅದು ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯೇ. ನಪುಂಸಕ ನಾಮಪದಗಳೊಡನೆ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಬರಬಹುದು, ಬಾರದೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಇದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಾಕರಣ ನಿಯಮ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಪಲ್ಲಟ ಸರಿಯೆಂದು ಒಪ್ಪಬಹುದು.

ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿಯು, ದ್ವಿತೀಯಾ, ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠಿ ಮತ್ತೆ ಷಷ್ಠಿ ಪ್ರಥಮಾಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ, ಪಲ್ಲಟವಾಗುವುದು ಕ್ರಿ. ಶ. ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ (G. S. Gai: Historical Grammar of Old Kannada ಪುಟ 63), ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ಹೇಳಿದ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿರುವಂತೆಯೇ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ 11, 12, 13 ಮತ್ತು 14 ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊಡಗು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

1	2	3	4	5	6	7		9	10	11	12	13	14	15
---	---	---	---	---	---	---	--	---	----	----	----	----	----	----

ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ

ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ —ಇಂ, —ಅತ್ತಣೆಂ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಿಗೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದವು. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದೆ ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಿಗೆ ಒಂದೇ ರೂಪ—ಇಂ (ಇಂದ) ಎಂಬುದೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ತಪ್ಪು ಕಲ್ಪನೆಯೂ ಉಂಟಾಗಿದೆ¹ ಆದರೆ ಪಂಚಮಿವಿಭಕ್ತಿ ಈಗಲೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿರದಿದ್ದರೂ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಇವೆ. ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಿಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರವು ವಾಕ್ಯವಿಸ್ತರಣದಿಂದ ಅಥವಾ ವಾಕ್ಯದ ಒಂದು ಭಾಗವನ್ನು ಬದಲಿಸಿ ಆದೇಶ ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

26. ಮರದಿಂದ ಹಣ್ಣು ಬಿತ್ತು.

27. ಮರದಿಂದ ಮನೆ ಕಟ್ಟು.

26 ರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಚಲನೆಯನ್ನು, ಅಂದರೆ ಒಂದು ವಸ್ತು ಇದ್ದ ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರವಾಗುವುದನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ. 26 ರಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಮರದಿಂದ' ಎಂಬುದರ—'ಇಂದ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಅರ್ಥ 27 ರಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವೆಂದು ನಮಗೆ ಇದರಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಟ್ಟು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ (27) ಸಕರ್ಮಕ. ಬಿತ್ತು (26) ಅಕರ್ಮಕ. ಕಟ್ಟುವ ಕ್ರಿಯೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದರ

1. ಕೈಪಿಡಿ; ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, 1955 ಪು. 355.

A. N. Narasimha 1941. A Grammar of Oldest Kanarese Inscriptions, Mysore University, Mysore. P. 161.

ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ, ಅದು ಕರ್ಮ. (ಮನೆ 27) ನಡೆಯುವ ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಕರಣವೂ ಇರಬೇಕು—ಅದು ಮರ. ಪ್ರಾಚೀನ ವೈಯಾಕರಣರು ಹೇಳುವ ಮಾತು ಇದು. 26 ಮತ್ತು 27 ರ ನಡುವಣ ಅಂತರವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ತಿಳಿಯ ಬೇಕಾದರೆ ಒಂದೇ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಎರಡೂ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಕರಣ-ಎಂಬುದರಿಂದ, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ 'ಕೊಂಡು' ಅಥವಾ 'ಉಪಯೋಗಿಸಿ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನುಪಯೋಗಿಸಿ ವಾಕ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ವಾಕ್ಯ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿದ್ದರೆ, ಅದು ಕರಣ ಕಾರಕವೆಂದೂ, ಹಾಗಿದ್ದರೆ—ಇಂದ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕರಣಾರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ರೂಪಗಳು :

26ಎ. *ಮರವನ್ನು ಕೊಂಡು ಹಣ್ಣು ಬಿತ್ತು.

27ಎ. ಮರವನ್ನು ಕೊಂಡು ಮನೆ ಕಟ್ಟು.

ಪಂಚಮಾವಿಭಕ್ತಿಯು ಮೇಲಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ 26ಎ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ವಾಕ್ಯವಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಚಮಿ ಮತ್ತು ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಬೇರೆಬೇರೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವೆಂಬ ಮಾತು ಸರಿಯಲ್ಲ.

ಕೇಶಿರಾಜನು ತೃತೀಯೆಯನ್ನು ನಾಲ್ಕು ಜಾತಿಯವನ್ನಾಗಿ ವಿಭಜಿಸುತ್ತಾನೆ: (1) ಕರ್ತೃ, (2) ಕರಣ, (3) ಹೇತು ಮತ್ತು (4) ಸಂಯೋಗ. ಮೊದಲವೆಂದು, ಒಂದು ವಾಕ್ಯವು ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ:

28. ಪದಕಂ ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯಿಂ ಮಾಡಪಟ್ಟುದು.

29. ಕಾವ್ಯಂ ಎನ್ನಿಂ ಪೇಟಿಪಟ್ಟುದು.

ಪ್ರಥಮಾರ್ಥದ ತೃತೀಯಾ, ಅಂದರೆ ಕರ್ತೃರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ಕರಣ, ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರಬಹುದು. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲರೂಪ (Basic form) ದಲ್ಲಿ, ಎಂದರೆ ಕರ್ತರಿ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಸಾಲೆಯಿಂ, ಎನ್ನಿಂ ಎಂಬವು ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕರ್ತರಿ ರೂಪವಾದ ಈ ವಾಕ್ಯದ ಮೂಲರೂಪಗಳು:

28ಎ. ಅಕ್ಕಸಾಲೆ ಪದಕಮಂ ಮಾಡಿದಂ.

29ಎ. ಆನ್ ಕಾವ್ಯಮಂ ಪೇಟಿದಂ.

ಎಂದಿರಬೇಕು. ಹನ್ನೊಂದರಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯವರೆಗಿನ ಕೊಡಗು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗವಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕವಲ್ಲದ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಒಂದು ತರಹದ ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗವಿರುವ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

30. ಅವನಿಂದ ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆಸಲಾಯ್ತು.

12 ಮತ್ತು 13 ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ ಇದೂ ಸಂಕೀರ್ಣವಾಕ್ಯ.² ಅವನಿಂದ ಎಂಬ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯುತ ನಾಮವು, ಈ ವಾಕ್ಯದ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃವೇ ಹೊರತು ಕರಣವಲ್ಲ. 30 ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಂತರ್ಗತ ವಾಕ್ಯಗಳು (embedded sentences) ಇವೆ.

30ಎ. ಅವನು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದ.

30ಬಿ. ಯಾರೋ ಅವನನ್ನು ಪುಸ್ತಕ ಬರೆಯಲು ಹಚ್ಚಿದರು.

ಕೇಶಿರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಇತರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ.

31. ಕೊಡಲಿಯಿಂ ಕಡಿದಂ.

32. ಕಣ್ಣಿಂ ನೋಡಿದಂ.

33. ಗದೆಯಿಂ ಮೋದಿದಂ.

146 ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ವಿಭಕ್ತಿಪಲ್ಲಟವನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸುವಾಗ ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕೊಡಲಿಯಿಂ—ಕೊಡಲಿ ಯೋಳ್; ಕಣ್ಣಿಂ—ಕಣ್ಣೋಳ್; ಗದೆಯಿಂ—ಗದೆಯೋಳ್; ಎಂಬ ದ್ವಂದ್ವಗಳು ಒಂದೇ ಅರ್ಥ, ಅಂದರೆ ಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಸಪ್ತಮಿ—ಒಳ್ ಎಂಬುದು ಮೇಲಿನ ನಾಮಪದಗಳೊಡನೆ ಬಂದರೂ, ಆ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮಿ

2. ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ—ಎಂಬ ಲೇಖನ ನೋಡಿ.

ವಿಭಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ತೋರಲು ಕಷ್ಟವೆಂಬುದೇನೋ ನಿಜ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ, ಅವುಗಳನ್ನು ಏಕೀಭವಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

34. ಕಾಲಿಂ ತುಟಿದಂ.

35. ಕಾಲೋಳ್ ತುಟಿದಂ.

—ಇಂ ಮತ್ತು—ಒಳ್ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಒಂದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡರೂ, ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪಲ್ಲಟಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ನಾವು ಗಮನಿಸಬೇಕು. 32 ನೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ—ಇಂ ನ ಬದಲಿಗೆ—ಒಳ್ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಆದೇಶ ಮಾಡಿದರೆ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲವೇ ಸಂದೇಹಾಸ್ಪದವಾಗುತ್ತದೆ.

32ಎ. ಕಣ್ಣೋಳ್ ನೋಡಿದಂ.

ಎಂದರೆ ಒಬ್ಬನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣಿನ ಮೂಲಕ ಯಾವುದನ್ನೂ ನೋಡಿದನೆಂದು ಒಂದೇ ಅರ್ಥ (ಇದು ತೃತೀಯಾ). ಇನ್ನೊಂದು, ಒಬ್ಬನು ಇನ್ನೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಕಣ್ಣೊಳಗೆ ಇಣಕಿ ನೋಡಿದ—ಎಂಬ ಅರ್ಥವೂ ಉಂಟಾಗಬಹುದು. ಹೀಗಿದ್ದು ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳೊಳಗೆ ಏಕೆ ಅಥವಾ ಎಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಟವಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾವ ವಸ್ತುವಿಗಾದರೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಒಂದೇ ಒಂದು ನಿಶ್ಚಿತ ಕಾರ್ಯವಿರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈ ತೃತೀಯಾ—ಸಪ್ತಮಿಗಳ ಪಲ್ಲಟವಾಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೊಡಲಿಯ ನಿಶ್ಚಿತ ಕಾರ್ಯ ಕಡಿಯುವುದು, ಗದೆಯ ಕಾರ್ಯ ಮೋಡುವುದಲ್ಲದೆ ಬೇರೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಕತ್ತಿ, ಲೇಖನಿ ಮುಂತಾದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ನಿಶ್ಚಿತಕಾರ್ಯವಿರುವ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ನಮಗೆ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇತರ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ನಿಶ್ಚಿತ ಕಾರ್ಯಗಳಿರುವಾಗ, ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳೊಳಗೆ ಪಲ್ಲಟತೆಯೊದಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಕಾಲು ನಡೆಯುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಒಡೆಯುವುದು, ಓಡುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ; ಕಣ್ಣು ತೆರೆಯುವುದು, ಮುಚ್ಚುವುದು, ಅಳುವುದು, ನಗುವುದು, ನೋಡುವುದು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೀಗಾಗಿ 32ಎ, 34 ಮತ್ತು 35 ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಂತಹವು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

31 ಮತ್ತು 33 ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ ನಿಜವಾದ ತೃತೀಯಾ ಕಾರಕದಲ್ಲಿಯೂ 32 ನೆಯದು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ವಾಕ್ಯ ವಿಸ್ತರಣಾ ಪರಿವರ್ತನೆಯಿಂದ ಇದು ಮಂದಟ್ಟಾಗುತ್ತದೆ.

31ಎ. ಕೊಡಲಿಯಂ ಕೊಂಡು ಕಡಿದಂ.

33ಎ. ಗದೆಯಂ ಕೊಂಡು ಮೋದಿದಂ.

32ಬಿ. *ಕಣ್ಣಂ ಕೊಂಡು ನೋಡಿದಂ.

ಸಹಜ ತೃತೀಯೆಯನ್ನರಿಯಲು, ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ವಾಕ್ಯವಿಸ್ತರಣೆ ಮಾಡಬಹುದು. “ನಾನು...ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿ” ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿರುವ ಪದವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನೋಡಬೇಕು. ಆಗ ವಾಕ್ಯವು ಸರಿಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅದು ತೃತೀಯೆ ಎಂದರೆ ಕರಣ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳದ್ದು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಹೀಗೆ “ನಾನು ಮರವನ್ನು ಕಡಿಯಲು ಕೊಡಲಿಯನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿದೆ”, “ದುರ್ಯೋಧನನನ್ನು ಮೋದಲು ಭೀಮನು ಗದೆಯನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದ” ಎಂಬ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಕೊಡಲಿಯಿಂದ, ಗದೆಯಿಂದ, ಎಂಬವುಗಳು ಕರಣ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವು. ಆದರೆ “ದುಷ್ಯಂತನು ತನ್ನ ಕಣ್ಣನ್ನು ಪಯೋಗಿಸಿ ಶಕುಂತಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿದ” ಎಂಬುದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯಾದ ವಾಕ್ಯವಲ್ಲ. ಅದುದರಿಂದ ಕಣ್ಣಿಂದ ಎಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿ ಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿಲ್ಲ. “...ಅನ್ನು ಉಪಯೋಗ ಮಾಡಿ” ಎಂಬ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದುವುದಾದರೆ ಮಾತ್ರ ಕರಣ, ಅರ್ಥಾತ್, ತೃತೀಯಾ ಎನ್ನುಬೇಕು. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ, ತೃತೀಯೆಗೆ ಅಂತರಾಳಸ್ತರ (deep structure) ದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾರಕ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದೂ ಸಂದೇಹ ಬರುತ್ತದೆ. ಕರ್ಮ ಕಾರಕದಲ್ಲಿಯೇ ಕರಣ ಕಾರಕವೂ ಅಡಕವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಕರಣ ಅಥವಾ ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ನಮಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು ಬಹುಶಃ ಕೇಶಿರಾಜನಂತಹ ಪೂರ್ವದ ವೈಯಾಕರಣರಿಗೆ ಈ ವಿಷಯ ಮಂದಟ್ಟಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಹೇಳಿ, ಅನಂತರ ಅವುಗಳು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ವಿವಿಧ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳುತ್ತಾರೋ ಎಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಹೇತ್ವಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆಯೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಮಾಡಿದ ವಿಧಜನೆ, ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಅಸಮಂಜಸವಾಗಿದ್ದರೂ, ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಅವನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

36. ಓಲಗದಿಂ ಪಡೆದಂ.

37. ಓಲಗದಿಂದಮಿದಂ.

38. ದೈವದಿಂ ಬಟ್ಟಂ.

37 ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಒಬ್ಬನು ಓಲಗದ ಕಾರಣವಾಗಿ ಇದ್ದನೆಂದು ಹೇಳಿದರೆ ಅರ್ಥಸಾಮಂಜಸ್ಯವೊದಗುವುದಿಲ್ಲ. ಓಲಗದ ಕಾರಣವಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವನು ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದರೆ ಮಾತ್ರ ಸರಿಯಾಗಬಹುದು. 36 ಮತ್ತು 38 ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ —ಇಂದ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆಗಿ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾ ಪದವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ, ಅರ್ಥಭಂಗವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ವಿಸ್ತೃತ ವಾಗಿಸಿದ ವಾಕ್ಯಭಾಗಗಳು :

36ಎ. ಓಲಗದಿಂದಾಗಿ ಪಡೆದಂ.

38ಎ. ದೈವದಿಂದಾಗಿ ಬಟ್ಟಂ.

37 ನೇ ವಾಕ್ಯ 36 ಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದೆಂದೂ, 37 ನೇ ವಾಕ್ಯ ಸಪ್ತಮ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ಇರುವುದೆಂದೂ ತಿಳಿಯಬೇಕು.

37ಎ. ಓಲಗದೊಳ್ ಇರ್ದಂ.

ಹೇತ್ವರ್ಥದ ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಸಹಜವಾದ ತೃತೀಯೆಯ ನಡುವಿರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವೇನೆಂದು ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು. ನಿಜವಾಗಿ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದಾದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಆಗಿ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ವಿಸ್ತೃತ ಗೊಳಿಸಿದ ವಾಕ್ಯ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

31ಬಿ. *ಕೊಡಲಿಯಿಂದಾಗಿ ಕಡಿದಂ.

33ಬಿ. *ಗದೆಯಿಂದಾಗಿ ಮೋದಿದಂ.

31ಬಿ ಮತ್ತು 33ಬಿ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಲ್ಲ. ಈ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ 31 ನೆಯ ಮತ್ತು 33 ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ —ಇಂದ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ನಿಜವಾಗಿ ತೃತೀಯೆಯನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಅರ್ಥ. 36 ಮತ್ತು 38ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮೇಲಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ —ಇಂದ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ನಿಜವಾದ ತೃತೀಯೆ ಎಂದರೆ ಕರಣ ಕಾರಕವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೇತುವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಹೇತು ಮತ್ತು ಕರಣಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಇರುವ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಾಧನವೆಂದರೆ, ಸಾಪೇಕ್ಷ (Relative) ಪರಿವರ್ತನೆ. ಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ತೃತೀಯೆಯನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸ ಬಹುದು. ಹೇತ್ವರ್ಥದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ಹೀಗೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

31ಸಿ. ಕಡಿದ ಕೊಡಲಿ.

33ಬಿ. ಮೋದಿದ ಗದೆ.

ಸಾಪೇಕ್ಷ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದ 31 ಮತ್ತು 33 ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು 31 ಸಿ ಮತ್ತು 33ಸಿ. ಗಳಂತಿದ್ದು ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿವೆ. 36 ಮತ್ತು 38 ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹಾಗಿಲ್ಲ.

36ಬಿ. *ಪಡೆದ ಓಲಗ.

38ಬಿ. *ಬಟ್ಟ ದೈವ.

ಓಲಗ ಏನನ್ನೂ ಪಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ದೈವವೂ ಬಳ್ಳದಲ್ಲ—ಯಾರೋ ಇನ್ನೊಬ್ಬ. ಹೀಗಾದ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಪರಿವರ್ತನೆಗೆ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೀಶಿರಾಜನು 4 ನೆಯ ವಿಭಾಗದ ಸಂಯೋಗಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

39. ಸಂಗಡದಿಂ ಬಂದಂ.

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಸಂಗಡ ಎಂಬ ಪದವೇ ಜತೆಯಾಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ; ಜತೆ ಒಡನೆ ಎಂಬ ಪದಗಳು 'ಸಂಗಡ' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮಾನವಾದಿ ಈ ಕೆಳಗಣ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದರೆ ಸಂಯುಕ್ತತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ.

40. ಅವನ ಜತೆಯಿಂದ ಬಂದ.

41. ಅವನೊಡನೆ ಬಂದ.

ಒಡನೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೊರತು ಉಳಿದವುಗಳಿಗೆ ಬೇರೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಆದೇಶ ಮಾಡಬಹುದು,

39ಎ. ಸಂಗಡದೊಳ್ ಬಂದಂ.

40ಎ. ಅವನ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದ.

41ಎ. ಅವನ ಜತೆಗೆ ಬಂದ.

ಒಡನೆ ಎಂಬುದು ಮೇಲೆ ತೋರಿಸಿದ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳೊಡನೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ 'ಒಡನೆ' ಎಂಬುದು ಒಂದು ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪವಾಗಿರುವುದು, ಸಂಗಡ, ಜತೆ ಎಂಬವುಗಳು ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿಗಳು.

ಸಂಗಡ ಎಂಬುದರೊಡನೆ ಬರುವ—ಇಂ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ನಿಜವಾದ ತೃತೀಯೆಯಿಂದ ಭಿನ್ನವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಕಾರಣ, ನಿಜ ತೃತೀಯೆಯಂತೆ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು 'ಕೊಂಡು' ಎಂಬುದನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ವಾಕ್ಯ ವಿಸ್ತರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಣ್ಣಿಂ, ಕಿವಿಯಿಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬರುವ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿ ಐಂದ್ರಿಯಕರಣವಾಗಿದ್ದು, ಕಾಣು, ಕೇಳು, ನೋಡು ಎಂಬಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಗಡದಿಂ, ಜತೆಯಿಂ ಎಂಬಲ್ಲಿ—ಇಂ, 'ಬರು,' 'ಹೋಗು' 'ಇರು' ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಕ್ರಿಯೆಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ.

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆಯ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳೇನೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿಂದೂ ಇಲ್ಲಿಂದೂ ತೃತೀಯಾರೂಪ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ತೃತೀಯೆಯ ಪ್ರಭೇದಗಳು, ಈ ಮೊದಲು ಚರ್ಚಿಸಿದಂತೆ—ಇಂ ಅಥವಾ ಅದರ ಇತರ ಪ್ರಭೇದಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸ ಬಹುದು.

42. ಖಲ್ಗದಿಂ...ತಲೆಗಡಿಸಿ ಸತ್ತಂ.

43. ಯಿಂತಿವರೆಲ್ಲರ ಅನುಮತದಿಂದ ಬರದು. ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ಶಾಸನ.

'ಕೊಂಡು' ಅಥವಾ 'ಆಗಿ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸಿ ವಿಸ್ತೃತ ಗೊಳಿಸಿದರೆ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವ ವಾಕ್ಯಗಳೆರಡೂ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ, 43 ನೇ ವಾಕ್ಯ ನಿಜವಾಗಿ ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಮೂಲಕ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವ ವಾಕ್ಯ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಲ್ಲ.

43ಎ. *ಶಾಸನವಂ ಬರದು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿಸಿದ ಅನುಮತ.

ಆದುದರಿಂದ 43 ನೇ ವಾಕ್ಯ ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹೇತ್ವರ್ಥದಲ್ಲಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

44. ಮನೆವಣ ಸೊಲಗೆ ಬಿಟ್ಟಯಿನ್ನಿಷ್ಟು ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದಿ ಸ್ವರೂಪಿಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟರು.

45. ಸುಖಸಂಕಥಾ ವಿನೋದದಿಂದ ಸಕಲ ಸಮ್ರಾಜ್ಯ...ಕಾಲದಲಿ.

ಸ್ವರಾಚಿಯಿಂದ (44), ಸುಖ ಸಂಕಥಾ ವಿನೋದದಿಂದ (45), ಎಂಬೆರಡೂ ನಾಮಪದಗಳಿಗೂ—ಒಳ್ ಎಂಬ ಸಪ್ತಮಿಾ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸೇರಿಸಬಹುದು; ಸಂಗಡದಿಂ—ಸಂಗಡದೊಳ್ ಎಂಬಂತೆ ಕರಣಾರ್ಥದ ತೃತೀಯೆಯೆಂದು ತೋರಿಸುವ ಕೊಳ್, ಹೇತ್ವರ್ಥವನ್ನು ತೋರಿಸುವ — ಆಗಿ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ವಾಕ್ಯ ವಿಸ್ತರಣ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವ ರೂಪಗಳು ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹಗಳಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಸುಪೇಕ್ಷ ಪರಿವರ್ತನೆಗೂ ಇದು ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಾಗಲೀ ಹೇತ್ವರ್ಥದಲ್ಲಾಗಲೀ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಿಲ್ಲ. ಇವೆರಡೂ ಸಂಯೋಗಾರ್ಥದಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ.

46. ಆ ಬುಕ್ಕಣವೊಡೆಯರ ನಿರೂಪದಿಂ...ಮಲ್ಲೆಯ ದಣಾಯಕರು ಬಾರಕೂರ ರಾಜ್ಯವನಾಳುವ ಕಾಲ...

43 ರಂತೆ ಇದನ್ನು ಹೇತ್ವರ್ಥದ ತೃತೀಯೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೇಶಿರಾಜನ ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ನಿಜವಾಗಿ ಅಭಿನಂದನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ತೃರ್ಥದ ತೃತೀಯೆ ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕಾಗಲಿ, ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕಾಗಲೀ ಅನಾವಶ್ಯಕವಾದದ್ದು. ಏಕೆಂದರೆ “ಪದಕಂ ಅಕ್ಕಿಸಾಲೆಯಿಂದ ಮಾಡಪಟ್ಟಿದು,” “ಕಾವ್ಯಂ ಎನ್ನಿಂ ಪೇಟಿಪಟ್ಟಿದು” — ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆಯಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮ ಮಾತ್ರವಿದೆ. ಅವನು ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಳಸುವಲ್ಲಿ ಕರಣ ತೃತೀಯೆ; ದೈಹಿಕಾಂಗಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಂವೇದ್ಯ ತೃತೀಯೆ. ಮೂರನೆಯದಾದ ಹೇತು ಅಥವಾ ಕಾರಣಾರ್ಥದ ತೃತೀಯೆ ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಭಕ್ತಿಯಾಗಿಯೇ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಆಧುನಿಕ ವ್ಯಾಕರಣವೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡಿಲ್ಲ, ಮೇಲೆ ಸೂಚಿಸಿದ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಂತೆ, ಇದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ವರ್ಗವೆಂದು ವಿಭಜಿಸಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೊನೆಯ ವರ್ಗವನ್ನು ಸಂಯೋಗ ವಿಭಕ್ತಿಯೆಂದೆನಿಸೇರಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ — ಇಂ, (—ಇಂದ), ಎಂಬುದನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವಿಧವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

—ಇಂ 1 ಕರಣ ಉದಾ: ಗದೆಯಿಂದ

—ಇಂ 2 ಸಂವೇದ್ಯ ಉದಾ: ಕಣ್ಣಿಂದ

—ಇಂ 3 ಹೇತು ಉದಾ: ಮಳೆಯಿಂದ

—ಇಂ 4 ಸಂಯೋಗ ಉದಾ: ಸಂಗಡದಿಂದ

—ಇಂ 2 ಮತ್ತು ಇಂ 3 ಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಹೊಸತಾಗಿ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ದೇಶನ ವಾಗಬೇಕು. ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಇತರ ಮುಖ್ಯ ವಿಭಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸಬಹುದು.

—ಇಂ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ವೈಯಾಕರಣರು ಅದರ ಬಾಹ್ಯರೂಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಗಮನಿಸಿ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸದೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳಿರುವ ಆದರೆ ಬಾಹ್ಯರೂಪ ಸಾಮ್ಯವುಳ್ಳ ರೂಪವುಗಳು ಇರುವುದು (Homophonous morphemes) ಅಪೂರ್ವವೇನಲ್ಲವೆಂಬುದು ತಿಳಿದ ವಿಷಯ. ಹಾಗೆಯೇ —ಇಂ ಎಂಬುದನ್ನೂ ಇಂತಹ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

1	2	3	4	5	6	7	8		10	11	12	13	14	15
---	---	---	---	---	---	---	---	--	----	----	----	----	----	----

ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿ

ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕೊಡುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿಯು ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಬರುವ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕವಲ್ಲದ ನಾಮ (Non-locational noun), ಒಂದು ಕರ್ಮಪದ ಮತ್ತು ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಮೂಲತಃ ಇರಬೇಕಾದ ಅಂಗಗಳು. ಈ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ - ಕೈ, - ಕೆ, - ಗೆ, - ಇಗೆ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ. - ಕೆ ಎಂಬುದು ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ - ಕೈಯ ಬದಲಿಗೆ ಬರುವ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಪರಿವರ್ತಕ ರೂಪ (free variation form). ಉದಾ: ಅಗ್ರಕ್ಕೆ - ಅಗ್ರಕೆ (ಉತ್ತರ ಕನ್ನಡ, ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನ); ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ (ಮಂಗಳೂರು, ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನ); ಯತಿವರಗ್ಗ (ಕೊಡಗು, ೧೧ ನೇ ಶತಮಾನ); ಹೆಣ್ಣಿಗೆ (ಕೊಡಗು, ೧೩ ನೇ ಶತಮಾನ) ಇತ್ಯಾದಿ. - ಕೆ, - ಗೆ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಶಿಷ್ಟರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ - ಕೈ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರಬೇಕಾದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಲೋಪವಾಗಿರುವ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿವೆ. ಉದಾ: ಅಂಗರಂಗ ಭೋಗ ಬಿಟ್ಟರು¹ (ಕೊಡಗು, ೧೪ ನೇ

1. ಎಳಿಗ್ನಾಳಿಯಾ ಕರ್ಣಾಟಕ, ಸಂಪುಟ-೧, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು, ೧೯೮೨; ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ ೭೫ (೩೯), ಗೆರೆ ೬-೫೨ ರಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಕಾಣ ಬಹುದು. ಕನ್ನಡ, ತುಳು, ಕೊಡಗು ಮತ್ತು ಮಲೆಯಾಳಂ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಲೋಪವಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳೇ ಇಲ್ಲ. ತಮಿಳು ಮತ್ತು ತೆಲುಗುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಊರ ಹೆಸರನ್ನು ಹೇರದಾಗ ಚತುರ್ಥೀಯನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಕವಾಗಿ ಲೋಪ ಮಾಡಬಹುದು. ಚೋಳ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಾಂಶಕ್ಕೆ ಕೊಡಗು ಕೆಲ ಸಮಯ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದರಿಂದ ಒಮ್ಮೇಲೆ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ, ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳು-ಮಲೆಯಾಳಂ ಶಾಸನಗಳು ಕೆಲವು ಸಿಗುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ಶಾಸನದ ಲೇಖಕನಿಗೆ ತಮಿಳಿನ ಪ್ರಭಾವ ಬಿದ್ದಿರಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು. ಕನ್ನಡದ ಯಾವ ಆಡುನುಡಿಯಿಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷಾರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ.

ಶತಮಾನ); ಪಾಪ ನರಕ ಬಿದ್ದ (ಕೊಡಗು, ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನ). ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿರುವ ನಾಮಪದಗಳೆಲ್ಲ ಚತುರ್ಥೀ, ಅಂದರೆ ಸಂಪ್ರದಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಮೇಲ್ಮೈಯಸ್ತರದಲ್ಲಿ (Surface Structure) ಇದು ಸರಿಯೆಂದು ಕಂಡರೂ ನಾವು ಆಳವಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿದಾಗ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಬರುವ ನಾಮಪದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಚತುರ್ಥೀ ಅಂದರೆ ಸಂಪ್ರದಾನವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ಬಂದೀತು. ಮೇಲ್ಮೈಯಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದರೂ ಹಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅದು ಬೇರೆಯೇ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ.

೪೭. ಗುಣಸೇನ ಪಂಡಿತದೇವರ್ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಸಂದರ್.

೪೮. ಪೋಚಬ್ಬರಸಿ...ಗುಣಸೇನ ಪಂಡಿತದೇವರ್ಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

‘ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸಕ್ಕೆ’ (೪೭) ಮತ್ತು ‘ಗುಣಸೇನ ಪಂಡಿತ ದೇವರ್ಗೆ’ (೪೮) ಎಂಬೆರಡು ನಾಮಪದಗಳೂ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಒಂದೇ ಕಾರಕವನ್ನು ತೋರಿಸುವಂತೆ ಮೇಲ್ಮೈಯಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅವೆರಡು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾರಕಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ೪೭ ಮತ್ತು ೪೮ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ‘ಸಂದರ್’ (೪೭) ಎಂಬುದು ಚಲನೆಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ. ‘ಕೊಟ್ಟರು’ (೪೮) ಎಂಬುದು ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಹಸ್ತಾಂತರಿಸುವುದನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಒಬ್ಬನಿಗೆ ಕೊಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲೂ ಆ ವಸ್ತುವಿನ ಚಲನೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದಂತಾಯ್ತೆಂದು ವಾದಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಕರ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಕರ್ಮಕ ಗುಣಗಳಿಂದ ಇವೆರಡೂ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇವುಗಳಂತೆಯೇ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹೊಂದಿದ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗುಣ ವಿಶೇಷಗಳು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿವೆ. ‘ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸ’ (೪೭) ಎಂಬ ನಾಮಪದ ಒಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ; ಗುಣಸೇನಪಂಡಿತ (೪೮) ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಹೆಸರನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಅಂಕಿತನಾಮವಾಗಿದೆ. ೪೮ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕರ್ಮಪದವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯೋ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯೋ (overt or covert) ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ೪೭ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಪದವಿರಲೂ ಸಾಧ್ಯ ಎಂಬ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳೆರಡೂ ಒಂದೇ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಒಂದರ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಬದಲಿಸಿದಾಗ ಫಲಿತವಾಕ್ಯಗಳಂ (resultant

sentences) ಅರ್ಥಹೀನವೋ ಅರ್ಥವೈಪರೀತ್ಯವೋ ತೋರದ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವಾಗಿರಬೇಕು. ಅದಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕಾರಕಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ.²

ಉದಾ : ೪೭ಎ. *ಗುಣಸೇನ ಪಂಡಿತದೇವರ್ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು.

೪೮ಎ. *ಪೋಚಬ್ಬರಸಿ...ಗುಣಸೇನ ಪಂಡಿತದೇವರ್ಗೆ ಸಂದರ್.

೪೭ಎ ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಕೊಟ್ಟರು' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆ ಮೋಕ್ಷಲಕ್ಷ್ಮೀನಿವಾಸ ಎಂಬ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡುವ ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ೪೮ಎ ಯಲ್ಲಿಯೂ 'ಸಂದರ್' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಹೊಂದುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ She went to him ಎಂದು ಹೇಳುವಂತೆ *ಅವನಿಗೆ ಹೋದಳು...ಎಂದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಅವನ ಹತ್ತಿರ, ಅವನಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದಳು' ಎಂಬಂತೆ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವ 'ಹತ್ತಿರ' ಅಥವಾ 'ಅಲ್ಲಿಗೆ' ಎಂಬ ಪದ ಖಂಡಗಳು 'ಹೋಗು' ಎಂಬ ಚಲನಾಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಕೇ ಬೇಕು. ಕನ್ನಡದಂತೆ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹೀಗೇ ಇದೆ. ಉದಾ : ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ *ಅವನುಕ್ಕು ಪೋನಾನ್ ; *ಅವನಿಗೆ ಹೋದನು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗದು. ಅವನಿಡಂ, ಅವನುಕ್ಕಿಟ್ಟೆ, ಪೋನಾನ್ ; ಅವನ ಹತ್ತಿರ ; ಅವನೆಡೆಗೆ ಹೋದನು' ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಾವು ವಾಕ್ಯರೂಪದ ಹೊರ ಪದವಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಏಕರೂಪಿಯಾಗಿ ಕಾಣುವ ಭ್ರಮೆಯಿಂದ ೪೭ ಮತ್ತು ೪೮ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಚತುರ್ಥಿಯೆಂಬ ಒಂದೇ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ನಿಜವಾದ ಕಾರಕ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಇವೆರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳೆಂದು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ೪೭ ನೇ ವಾಕ್ಯದ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು (ಅದರಂತಿರುವ ಇತರ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ ಸಹ) 'ದಿಗ್ವಾಚೀ ಚತುರ್ಥೀ'...ಅಂದರೆ ಒಂದು ಕಡೆಯಿಂದ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆಗೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವ್ಯಕ್ತಿ ಅಥವಾ ವಸ್ತುವಿನ ಚಲನೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಹದೊಂದೂ, ೪೮ ನೇ ವಾಕ್ಯದಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಚತುರ್ಥಿಯೆಂದೂ ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೪೯. ಈ ಧರ್ಮವ ತಪ್ಪಿನಡೆದವ ಪಾಪ ನರಕಬಿದ್ದ.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ಇದು ೪೮ ನೆಯ ವಾಕ್ಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಗುಣ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಬಿದ್ದ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಚಲನಾರ್ಥ

2. ಒಂದರ ಬದಲು ಇನ್ನೊಂದು ಶಬ್ದವನ್ನು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಆರೋಪಿಸುವಾಗ ವಾಕ್ಯದ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯದ ಶಬ್ದಾರ್ಥದಿಂದಾಗಿ ವಾಕ್ಯ ಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವೋ ಅಸ್ವೀಕಾರಾರ್ಹವೋ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ; ವಾಕ್ಯದ ಒಟ್ಟು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅರ್ಥ (functional meaning) ದಿಂದ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು.

ದಿಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ೪೭ ನೆಯ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುವಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಪಾಪನರಕ ಎಂಬ ನಾಮಪದದಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರೂಪ (overt form) ಇಲ್ಲ. —ಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಲೀ, '—ಅಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಲೀ 'ಪಾಪನರಕ' ಎಂಬ ಪದದೊಡನೆ ಬರಬಹುದು. ಇವೆರಡರ ಪೈಕಿ ಯಾವುದೂ ಆ ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಬಂದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾದ ಪ್ರತ್ಯಯ ಯಾವುದೆಂದು ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಇಂತಹ ರಚನೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ಅನುಮಾನಿಸಬೇಕು. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ಹೆಸರಿಸಿದ ನಾಮ ಪದವಿದ್ದು 'ಹೋಗು' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿದ್ದರೆ ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ (ಮೇಲ್ಮೈ ಸ್ತರ ದಲ್ಲಿ) ಬರಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ನಾನ್ ಮದ್ರಾಸ್ ಪೋಗಿ ರೇನ್ (ತ). ನೇನು ಮದ್ರಾಸ್ ವೆಳುತಾನು (ತೆ), ನಾನು ಮದ್ರಾಸಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತೇನೆ (ಕೆ). ಈ ತರದ ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವ ಅಥವಾ ಬಾರದಿರುವ ಐಚ್ಛಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ (optionality) ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅದರೆ ಈ ಶಾಸನದ ಲೇಖಕನಿಗೆ ತಮಿಳಿನ ಪ್ರಭಾವ ಸಾಕಷ್ಟು ಬಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ಊಹಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.³ ಈ ಕಾರಣದಿಂದ 'ಪಾಪನರಕಕ್ಕೆ' ಎಂಬುದರ ಬದಲಿಗೆ 'ಪಾಪನರಕ' ಎಂದು ಬರೆದುದಾಗಿರಬೇಕು. ಹಾಗಾಗಿ —ಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ ಈ ವಾಕ್ಯ ೪೭ ನೆಯದಕ್ಕೆ ಸಮಾನವೆಂದೂ ಊಹಿಸಬಹುದು.

'ಬೀಳ್' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಚತುರ್ಥೀ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿ ಗಳೊಳಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯವುಂಟಾಗುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಿವೆ. ಉದಾ: 'ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದ' ಅಥವಾ 'ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ' ಎಂಬೆರಡೂ ಒಂದೇ ಅರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ 'ಹೋಗು', ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವಾಗ ಚತುರ್ಥೀ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳೊಳಗೆ ವಿರೋಧಾರ್ಥವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ಹೊಳೆಗೆ ಹೋದ' ಮತ್ತು 'ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದ' ಎಂಬವುಗಳ ಅರ್ಥ ಬೇರೆ ಬೇರೆ. 'ಹೊಳೆಗೆ ಹೋದ' ಎನ್ನುವಾಗ ಹೊಳೆಯಿರುವ ಕಡೆಗೆ ಹೋದ, ಮತ್ತು 'ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದ' ಎಂದರೆ ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಮುಳುಗಿ ಸತ್ತು ಹೋದ ಅಥವಾ ಹೊಳೆಯ ಹೊಯ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಚ್ಚಿ ಹೋದನೆಂಬ ಅರ್ಥ ಗಳುಂಟಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ತರ ಚತುರ್ಥೀ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳೊಳಗೆ 'ಹೋಗು' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿರುವ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ವೈಷಮ್ಯವೊದಗುವುದರಿಂದ, ೪೯ ನೇ ವಾಕ್ಯದ ಪಾಪ ನರಕ ಎಂಬುದರ ವಿಭಕ್ತಿ —ಕ್ಕೆ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥಿಯೋ ಇಲ್ಲ — ಅಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಸಪ್ತಮಿಯೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಚತುರ್ಥಿಯೆಂಬ ಮೇಲಿನ ತೀರ್ಮಾನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

3. ೧ ನೇ ಚಿತ್ರಣಯಂತ್ರ ನೋಡಿ.

೫೦. ತೊಳಸಿಯ ಮಾಲೆಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಗದ್ಯಾಣ ೫,

ತೊಳಸಿಯ ಮಾಲೆಯೆಂಬುದು ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವಂತಹ ನಾಮಪದವಲ್ಲವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. '೫ ಗದ್ಯಾಣ' - ಕರ್ಮಪದವಾಗುಳ್ಳ ನಾಮಪದ. 'ಕೊಟ್ಟ' ಎಂಬುದು ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣವಿಶೇಷಗಳಿಂದ, ೫೦ ನೇ ವಾಕ್ಯ ೪೮ ನೆಯದಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಾಗಿದೆಯೆಂದೂ, ೪೭ ಮತ್ತು ೪೯ ಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದೆಂದೂ ಭಾಸವಾಗ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಇದು ಕೂಡ ನಿಜ ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, 'ತೊಳಸಿಯಮಾಲೆ' ಎಂಬುದು ಯಾರೋ ಕೊಡುವ '೫ ಗದ್ಯಾಣವನ್ನು' ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಮಪದವಲ್ಲ. ೫ ಗದ್ಯಾಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಯಾರೋ ಬೇರೆ. ಅವನಿಗೆ ೫ ಗದ್ಯಾಣವನ್ನಿತ್ತುದು ತೊಳಸಿಯ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ. ಅದುದರಿಂದ ಇಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅದು ನಿಜವಾದ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲ; ಅದು ಕಾರಣ ಚತುರ್ಥೀ (Dative of purpose) ಎಂದು ತಿಳಿಯ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಮೂರು ತರದ ಚತುರ್ಥಿಗಳಾದ ದಿಗ್ವಾಚೀ ಚತುರ್ಥೀ, ನಿಜಚತುರ್ಥೀ ಮತ್ತು ಕಾರಣ ಚತುರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಾಕ್ಯದ ಮೇಲ್ಮೈ ಯಸ್ತರದ ಅಥವಾ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀಪ್ರತ್ಯಯವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರೂಪದಿಂದಲೋ ಪರೋಕ್ಷರೂಪದಿಂದಲೋ ಇದೆ. - ಅರ್ಥಾತ್ ಮೇಲ್ಮೈಸ್ತರ ಮತ್ತು ಅಂತರಾಳಸ್ತರಗಳು ಒಂದಕ್ಕೊಂದು ಸಮವಾಗಿವೆ. ಮೇಲ್ಮೈಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದೂ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲದ (ಸಂಪ್ರದಾನವಲ್ಲದ) ಬೇರೆಯೇ ಕಾರಕವನ್ನು ತೋರಿಸುವ ವಾಕ್ಯಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಅಂತರಾಳಸ್ತರದ ರೂಪದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ವಿವಿಧ ಪರಿವರ್ತನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ (Transformational mechanism) ಮೂಲಕ ವಾಕ್ಯದ ಮೇಲ್ಬದರಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿಯು ಬರುತ್ತದೆ. ಶಾಸನ ಹಾಗೂ ಇತರ ಪಾಠ (Texts) ಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಅಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ.

೫೧. ಯಾ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಅವನಾನೊಬ್ಬ ಅಳಿದ

ಡೆ...ವಧಿಸಿದ ದೋಷದಲ್ಲಿ ಹೋಹರು,

ಅಳಿಪು ಎಂಬುದು ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡೇ ಒಂದು ಕರ್ಮಪದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರೂಪದಲ್ಲೋ ಪರೋಕ್ಷರೂಪದಲ್ಲೋ ಇರಬೇಕಾಗಿದೆ. ೫೧ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದಿಲ್ಲ. ಚತುರ್ಥಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ 'ಧರ್ಮಕ್ಕೆ' ಎಂಬ ಪದವು ೪೮ ನೇ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ೫೦ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಾರದ ಆದರೆ ಅಂತರಾಳಸ್ತರ ದಲ್ಲಿರಬೇಕಾದ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇರಾರೋ ಆಗಿರುವಂಥದ್ದೂ ಇದರಲ್ಲಿಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ೫೦ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದ ಚತುರ್ಥಿಯ ಯಾವ ಜಾತಿಗೂ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. 'ಅಳಿಪು' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆ 'ಧರ್ಮದ' ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. 'ಧರ್ಮ'ವೆಂಬುದು ಕರ್ಮಪದ. ಅದುದರಿಂದ ೫೦ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಾಕ್ಯದ ಪ್ರಭೇದವೆಂದು ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೫೦ಎ. ಯಾ ಧರ್ಮವಂ ಅವನಾನೊಬ್ಬ ಅಳಿಪು

ದೊಡೆ...ವಧಿಸಿದ ದೋಷದಲಿ ಹೋಹರಂ.

ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಪದವಾಗಿದ್ದುದು ಮೇಲ್ಪದರಿನಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಾಕ್ಯವು ಮೇಲಿನದರಂತೆಯೇ ಇದೆ.

೫೧. ಇದಕ್ಕೆ ಬಾನಗೇಡು ಬರಗೇಡಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿ ಎಂಬುದು ಇರ್—ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರತಿಷೇಧ (Negative) ರೂಪ.⁴ ಈ ಕ್ರಿಯೆ ಒಂದು ವಸ್ತು (=ಇದು, ಅದರೆ ನೆಲ) ಅಡಕಗೊಂಡಿರುವ ಗುಣದ (=ಇಲ್ಲಿ ಬಾನಗೇಡು, ಬರಗೇಡು) ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಮೇಲ್ಪದರಿನಲ್ಲಿ ಆಕರ್ಮಕವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಅದು ಗುಣದ ಇರುವಿಕೆಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆಂಬುದರಿಂದ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಸಕರ್ಮಕವೆಂದೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅದುದರಿಂದ ೫೧ ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಂತಹ ಅಂತರಾಳ ವಾಕ್ಯ (Deep structure Sentence) ದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

೫೧ಎ. ಇದು (ಕರ್ತೃ) + ಬಾನಗೇಡು ಬರಗೇಡನ್ನು (ಕರ್ಮ) + ಉಳ್ಳುದು (ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ) + ಪ್ರತಿಷೇಧ.

೫೨ ಎಂದು ಮೇಲೆ:

ಕರ್ತೃ → ಚತುರ್ಥಿಯುತ ನಾಮ

ಕರ್ಮ → ಕರ್ತೃ

ಉಳ್ಳುದು + ಪ್ರತಿಷೇಧ → ಇಲ್ಲ.

4. ಇರ್ ಎಂಬುದು ಅಚಲವಾಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಂತಹ ಅನೇಕ ವಾಕ್ಯಗಳಿವೆ. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ವಸ್ತುವು ಪಡೆದಿರುವ ಗುಣವನ್ನು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಹಾಲು ಬೆಳ್ಳಗಿದೆ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ, ಬೆಳ್ಳಗಿರುವಿಕೆಯನ್ನು ಹಾಲು ಹೊಸತಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡದ್ದು. ಒಂದನ್ನೊಂದು ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ನಿಲ್ಲಲಾರದಂತಹ ಗುಣವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿಯಾವದ ಇರ್—ಧಾತು ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಸಕರ್ಮಕವಲ್ಲ, ಆಕರ್ಮಕ (೨೫ ನೇ ವಾಕ್ಯದ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಿ).

ಎಂದಾದ ಪರಿವರ್ತನಾ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ (transformation) ಮೇಲ್ಪದರಿನಲ್ಲಿ ೫೨ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಘಟಿಸಿದೆ.

ರಚನಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣಗಳಲ್ಲಿ (Structural grammars) ಚತುರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಪಡೆದಿರುವ ನಾಮಪದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಆದರೆ ಮೇಲಿನ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಚತುರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸಂಪ್ರದಾನದ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ಬರುತ್ತದೆಂಬುದು ಮಂದಚ್ಚುಗುತ್ತದೆ. ಕೇಶಿರಾಜನಂತಹ ಸಂಪ್ರದಾಯಾ ವೈಯಾಕರಣರಿಗೆ (traditional grammarians) ಅಂತರಾಳಸ್ತರದ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ಮೈಸ್ತರದ ರಚನೆಗಳ ರೂಪಭೇದಗಳ ಹೊಳಹು ಮನಸ್ಸಿಗಾದಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ. ಕೇಶಿರಾಜನು ೧೪೦ - ೧೪೧ ನೇ ಸೂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿ ಕುರಿತು ಈ ವಿಭಕ್ತಿ ಒಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿಯು ಇನ್ನಿತರ ೧೬ ಅರ್ಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಅರ್ಥಭೇದಗಳುಂಟಾಗಲು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕಾರಣವಲ್ಲ - ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯೇ ಕಾರಣಗಳಿವೆಯೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸದೆ ಹೋದುದು ಕೊರತೆ.

ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಕೊಟ್ಟ ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿಯ ಲಕ್ಷಣದ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ೫೩ ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಚತುರ್ಥೀಯಲ್ಲಿರುವುದೆಂದು ಹೇಳಿ ಉಳಿದವುಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಅರ್ಥಗಳ ಕೆಳಗೆ ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದ್ದರೂ ಈ ಕೆಳಗಿನವುಗಳೆಲ್ಲ ಸಂಪ್ರದಾನಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ.

೫೩. ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಗೆ ಗೋವಂ ಕೊಟ್ಟಂ (ಸಂಪ್ರದಾನ).

೫೪. ಆತಂಗೆ ವಿಷಮನಿಕ್ಕಿದಂ (ಅನಿಷ್ಟ).

೫೫. ಭಕ್ತಂಗೆ ವರಮನ್ನಿತ್ತಂ (ಇಷ್ಟ).

೫೬. ಕೆಳೆಯಂಗೆ ಸಂತೋಷಮಂ ಮಾಡಿದಂ (ಇಷ್ಟ).

೫೭. ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲಿಯಂ ಸವನಿಸುಗೆ ಕ್ಷೇಮವೃತ್ತಿ (ಸ್ವಸ್ತಿ).

೫೩ ರಿಂದ ೫೭ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೆಲ್ಲವೂ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ವಸ್ತುವನ್ನು, ಒಬ್ಬನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ; 'ಕೊಟ್ಟಂ' (೫೩), 'ಇಕ್ಕಿದಂ' (೫೪), 'ಇತ್ತಂ' (೫೫), 'ಮಾಡಿದಂ' (೫೬) ಮತ್ತು 'ಸವನಿಸುಗೆ' (೫೭). ಆ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಗೋವಂ' (೫೩), 'ವಿಷಮಂ' (೫೪) 'ವರಮಂ' (೫೫), ಸಂತೋಷಮಂ (೫೬) ಎಂಬವು ಕರ್ಮಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಚತುರ್ಥೀವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಏಕರವ ನಾಮಪದಗಳು ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. 'ಅನಿಷ್ಟ', 'ಇಷ್ಟ',

‘ಸ್ವಸ್ತಿ’ ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭಗಳು ಚತುರ್ಥಿಯೊಡನೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ಮಾಡಿದಂತೆ ಉಪವಿಭಾಗ ಮಾಡುವ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಕೇಶಿರಾಜನು ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿ ರಂಜಿ ಮತ್ತು ಹಿತ ಎಂಬ ವಿಭಜನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಶಿಲ. ಕೂಸಿಗೆ ಲಡ್ಡುಗೆಯಚ್ಚಿ (ರಂಜಿ).

ಶಿಹ. ಪಶುವಿಗೆ ತೃಣ ಹಿತಂ (ಹಿತ).

ಇವುಗಳು ಖಂಡವಾಕ್ಯಗಳು (elliptical sentence) ಅವುಗಳ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ (ಅಂತರಾಳಸ್ವರದಲ್ಲಿ) ‘ಅಚ್ಚಿ’ ಮತ್ತು ‘ಹಿತಂ’ ಎಂಬ ಪದಗಳ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇಚ್ಛಿಸು, ಬಯಸು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿರಬೇಕು. ಕೇಶಿರಾಜನು ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆಂದು ಕೊಟ್ಟರೂ ಅವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ.

ಶಿಲವ. ಕೂಸು ಲಡ್ಡುಗೆಯನ್..... ×

ಶಿಹವ. ಪಶು ತೃಣಂ..... ×

ಅಚ್ಚಿ ಎಂಬುದರಿಂದ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ‘ಅಚ್ಚಿಸು’ ಎಂದು ಮಾಡಬಹುದಾದರೂ, ಹಿತ ಎಂಬುದನ್ನು ಹಾಗೆ ಮಾಡಲಾಗದ ಕಾರಣ. ಶಿಲವ ಮತ್ತು ಶಿಹವ ಗಳ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳನ್ನು ‘×’ ಎಂಬ ಸಂಜ್ಞೆಯಿಂದ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲ ರೂಪದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವ ಪರಿವರ್ತನಾ ಕ್ರಿಯೆ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

(೧) ಕರ್ಮಪದ ಕರ್ತೃವಾಗುತ್ತದೆ:

ಲಡ್ಡುಗೆಯನ್ → ಲಡ್ಡುಗೆ

ತೃಣಮಂ → ತೃಣ

(೨) ಕರ್ತೃಪದವಾಗಿದ್ದುದು ಚತುರ್ಥಿವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ:

ಕೂಸು → ಕೂಸಿಗೆ

ಪಶು → ಪಶುವಿಗೆ

ಹೀಗೆ ಶಿಲ ಮತ್ತು ಶಿಹ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮೇಲ್ಕೃತ್ಯಸ್ವರದ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ. ಅಂತ ರಾಳಸ್ವರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಚತುರ್ಥಿ ರೂಪಗಳಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಭಾವವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೬೦. ಸಿಂಹಕ್ಕೆ ಶೌರ್ಯಂ

ಶಿಲೆ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ ಇದೂ ವಾಕ್ಯವಿಡವಾಗಿ, ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಿದ ಮೂಲದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ:

೬೦ಎ. ಸಿಂಹಂ ಶೌರ್ಯಮನ್ ಉಳ್ಳುದು,

ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿದ್ದುದು ನಾಮರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿದೆ. ಜತೆಗೆ ಕರ್ಮಪದ → ಕರ್ತೃಪದವಾಗಿ, ಕರ್ತೃಪದ → ಚತುರ್ಥೀಯಂತ ನಾಮವಾದಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದೆ.

ಈರ್ಷ್ಯೆ ಮತ್ತು ಮತ್ಸರಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಚತುರ್ಥೀಯೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

೬೧. ಕವಿಗೆ ಕವಿ ಮುನಿವಂ (ಈರ್ಷ್ಯೆ).

೬೨. ಸವತಿಗೆ ಸವತಿ ಪುರುಡಿಪಳ್ (ಮತ್ಸರ).

ಈ ಎರಡೂ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಸಮಾನ ಕರ್ತೃಗಳಿವೆ; ಕವಿ—ಕವಿ; ಸವತಿ—ಸವತಿ. ವಾಕ್ಯಗಳು ಲೋಕರೂಢಿಯ ಸಮಾನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಂದರೆ ಕವಿಗಳೊಳಗಿರುವ ಪರಸ್ಪರ ಈರ್ಷ್ಯೆ, ಸವತಿಗಳೊಳಗಣ ಪರಸ್ಪರ ಮತ್ಸರವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಹೊರ ನೋಟಕ್ಕೆ ಏಕರೀತಿಯ ಕರ್ತೃಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ಅಂದರೆ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರೂ ಸಮ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ, ಮೇಲಿನ ಒಂದೊಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ ಎರಡರಡು ಸರಳವಾಕ್ಯಗಳಿವೆಯೆಂದು ತೋರಿ ಬಂದೀತು.

೬೧ಎ. ಕವಿ ಮುನಿವಂ

೬೨ಎ. ಸವತಿ ಪುರುಡಿಪಳ್

೬೧ಬಿ. ಕವಿ ಮುನಿವಂ

೬೨ಬಿ. ಸವತಿ ಪುರುಡಿಪಳ್

ಆದರೆ ಎರಡೂ ಕರ್ತೃಗಳಿದ್ದು ಒಂದಕ್ಕೆ ಚತುರ್ಥೀ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡರಡು ಸರಳವಾಕ್ಯಗಳಿರುವವೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

೬೩. ಊರಿಗೆ ಊರೇ ಬಂತು.

೬೩ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಊರು - ಊರು ಎಂಬ ಎರಡು ಪದಗಳು ಸಮಾನ ಕರ್ತೃಗಳೆಂದು ಕಂಡು ಬಂದರೂ ೬೧ ಮತ್ತು ೬೨ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ, ಅವುಗಳ ಕ್ರಿಯೆ ಬೇರೆ ಬೇರಾಗಿ ನಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಎರಡು ಸರಳ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಬಹುದು.

೬೩ಎ. ಊರು ಬಂತು

೬೩ಬಿ. ಊರು ಬಂತು.

೬೩ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಅವಧಾರಣೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ೬೧ ಮತ್ತು ೬೨ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯೆಯು ಎರಡು ಕರ್ತೃಗಳಿಂದಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ೬೩ ರಂತೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಎರಡು ಸಂಯುಕ್ತ ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಲು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಂದಾಗ ೬೧ ಮತ್ತು ೬೨ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂದು ಕರ್ತೃಪದ ಮತ್ತು ಒಂದು ಚತುರ್ಥಿಯುತ ನಾಮಪದವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವಂತಾಯ್ತು.

ಚತುರ್ಥಿಯುತ ನಾಮವಿದೆಯೆಂದಾಗ, ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾಗಳ್ಳ ಕರ್ಮಪದ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ ಮುಂತಾದವು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಇರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದ ನಾವು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಪರಿಶೀಲಿಸಬೇಕು.

ಮುನಿವಂ (೬೧), ಪುರುಡಿಪಳ್ (೬೨) ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೇಲ್ಮೈಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಕರ್ಮಪದಗಳನ್ನು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿಸಿದರೆ ಫಲಿತವಾಕ್ಯಗಳು ಅಸ್ವೀಕೃತವಾಗುತ್ತವೆ.

೬೦ಸಿ. *ಕವಿಗೆ ಕವಿ ಅದಂ ಮುನಿವಂ

೬೨ಸಿ. *ಸವತಿಗೆ ಸವತಿ ಅದಂ ಪುರುಡಿಪಳ್

ಮೇಲ್ಮೈಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಈ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸಕರ್ಮಕಗಳಾಗಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಈ ಕ್ರಿಯಾ ಘಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ನಾಮಪದ ಮತ್ತು ಒಂದು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸಂಯೋಗಗೊಂಡಿವೆ. ಹಾಗಿರುವ ಆ ನಾಮಪದವೇ ಕರ್ಮಪದವಾಗಿಯೂ ಇದೆ. ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಸಂಕುಚಿತವಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿದೆ. 'ದೂಃಖಿಸು' ಎಂಬುದು 'ದೂಃಖ + ಮಾಡು,' 'ಕೋಪಿಸು' ಎಂಬುದು 'ಕೋಪ + ಮಾಡು' ಎಂಬುದರ ರೂಪಾಂತರವೆಂಬುದರಿಂದ ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಸಮರ್ಥನೆ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ 'ಮುನಿವಂ' ಎಂಬುದು 'ಮುನಿಸು + ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ; ಪುರುಡಿಪಳ್' ಎಂಬುದು ಪುರುಡು + ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ', ಎಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿತವಾಗಬೇಕು. ಹೀಗಾಗಿ ೬೧ ಮತ್ತು ೬೨ ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ತೋರಿಸಿದ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದ ರೂಪದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಬೇಕು.

೬೦ಡಿ. ಕವಿಗೆ ಕವಿ ಮುನಿಸು + ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ → ಕವಿಗೆ ಕವಿ ಮುನಿವಂ.

೬೨ಡಿ. ಸವತಿಗೆ ಸವತಿ ಪುರುಡು + ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ → ಸವತಿಗೆ ಸವತಿ ಪುರುಡಿಪಳ್

೬೦ ಮತ್ತು ೬೨ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು ನಿಜ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯೆಂಬ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆಂದು ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಕೇಶಿರಾಜನು ಮಾಡಿದ ಈ ಪಾರ್ಥಕ್ಯದ ಚತುರ್ಥೀ, ಮತ್ಸರಾರ್ಥದ ಚತುರ್ಥಿಯೆಂಬ ವಿಭಜನೆಯ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ಈ ಅರ್ಥಭೇದಕ್ಕೂ ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೊಳಗೂ ನೇರ ಸಂಬಂಧವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಕೇಶಿರಾಜನು ಕೊಟ್ಟ ಚತುರ್ಥಿಯ ಸಾದೃಶ್ಯ, ಪ್ರತಿನಿಧಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಣ್ಯನಾದರ ಸ್ಮರಣೆಯೆಂಬವುಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಹೇತುವಿನ ಚತುರ್ಥಿಯನ್ನೂ ವಿವೇಚಿಸಿದರೆ ತುಲನಾರ್ಥದ ತೃತೀಯೆ, ಕಾರಣಾರ್ಥದ ತೃತೀಯೆಗಳೊಡನೆ ಅವು ವಿಲೀನ (overlap) ಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ತೃತೀಯೆಯ ಕೆಳಗೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟುದರಿಂದ ಚತುರ್ಥಿಯ ಕೆಳಗೂ ಅವನ್ನು ಎಳೆದು ತಂದುದು ಅಸಮಂಜಸವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯದ ರೂಪ ಚತುರ್ಥಿಯದಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಳ್ಳಿಹಾಕುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚತುರ್ಥಿ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಯಾವ ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರಭೇದಗಳಿಗೂ ಹೊಂದುವು ದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇವನ್ನು ಚತುರ್ಥಿಯೂ ತೃತೀಯೆಯೂ ಅಲ್ಲದ ಬೇರೆಯೇ ಒಂದು ಅಂತರ್ಜಾತಿಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಮಾಡುವಾಗ ಇವುಗಳು ತುಲನಾವಿಭಕ್ತಿ (comparative case) ಮತ್ತು ಕಾರಣ ವಿಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹೊಸ ಗುಂಪುಗಳಾಗುವುದು ಬಹುಶಃ ಸಾಧ್ಯ.

ತುಲನಾ ಚತುರ್ಥಿಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವು:

೬೪. ಆತಂಗೀತಂ ತಕ್ಕಂ (ಸಾದೃಶ್ಯ):

೬೫. ಜೇನು ತುಪ್ಪಕ್ಕೆ ಸಕ್ಕರೆ ಸಲ್ವುದು (ಪ್ರತಿನಿಧಿ).

೬೬. ಮಾನಸರಂ ಪುಲೆ ಕಷ್ಟಮಾಗಿ ನೆನವಂ (ಪ್ರಾಣ್ಯನಾದಸ್ಮರಣ).

ಒಂದೊಂದೊಂದನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ ಆ ಒಂದೊಂದರ ಗುಣಾಂಶಗಳನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡುವುದೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಗುಣಾಂಶಗಳೆಂದರೆ ಎತ್ತರ, ಉದ್ದ, ಅಗಲ, ಭಾರ, ಬಣ್ಣ, ಆಕಾರವೆಂದು ನಾನಾ ರೀತಿಯಾಗಿರಬಹುದು. ಗುಣಾಂಶವೆಂಬುದು ನಾನಾ ಮುಖವಾಗಿ, ವ್ಯಕ್ತಾವ್ಯಕ್ತರೂಪದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಹೀಗೆ ತುಲನೆ ಮಾಡುವಾಗ, ಆ ಗುಣಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹಲವು, ಸ್ಫುಟ ಪಡಿಸದಿರುವುದು, ಇಲ್ಲವೇ ಸ್ಫುಟ ಪಡಿಸಿದುದು, ಯಾವುದೂ ಆಗಿರಬಹುದು. ನಾವು 'ಅವನು ಕುದುರೆ ಯಂತೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಆ ಮಾತಿನ ಅರ್ಥ 'ಅವನು ಕುದುರೆ ಓಡುವಂತೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ' ಎಂದು. ಕುದುರೆಯ ಮುಖ್ಯ ಗುಣವೆನೆಂದು ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಮೊದಲೇ ವೇದ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಆ ಗುಣವನ್ನು ಹೇಳಿ

ವೆಯೂ ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ತುಲನೆಗೆ ಬರುವ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಚಾರಗಳು, ಅಂದರೆ ಓಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾದ ದಿಕ್ಕು, ವೇಗ, ಕ್ರಮ ಮುಂತಾದ, ಇಂಥವೇ ಎಂದು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿ ಹೇಳಲಾಗದ ಅನೇಕ ವಿಷಯಗಳಿರಬಹುದು. ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳಿದಾಗ, ಹೇಳಿದವನು ಯಾವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಿಂದ ಮಾತನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೋ, ಅದೇ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಆ ಮಾತನ್ನು ಕೇಳಿದವನಿಂದಲೂ ಆಗುತ್ತದೆ, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕುದುರೆಯ ಓಟವನ್ನು ನೋಡಿರುವವರಾದುದರಿಂದ. ಅಂತು ವಿವರಣೆಯನ್ನು ಉದ್ದ ಬೆಳಸದೆ, ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಓಡುವಿಕೆ' ಎಂಬುದು ಅವನ ಮತ್ತು ಕುದುರೆಯ ನಡುವಣ ಹೆಸರಿಸಿದ ಸಮಾನ ಗುಣಾಂಶವೆಂದೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅವನು ಕುದುರೆಯಂತೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕುದುರೆ ಓಡುವಂತೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ—ಎಂದಿದ್ದುದರ ಮೇಲೆ ಪರಿವರ್ತನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ (Transformation) ಹೇಗೆ ನಡೆದಿದೆಯೆಂದು ನಾವು ನೋಡಬೇಕು. "ಓಡುವಂತೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ"—ಎಂಬೆರಡರಲ್ಲೂ ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೋಪವಾಗಿ ಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ. ಮಾತ್ರ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ (matrix sentence) ಮತ್ತು ಉಪವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿದ್ದುದಾದರೆ ಉಪವಾಕ್ಯದ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಲೋಪವೊದಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಪರಿವರ್ತನಾ ವೈಯಾಕರಣರು (transformationlists) ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲಿನದರಲ್ಲಿ "ಓಡುವಂತೆ" ಎಂಬುದರಿಂದ 'ಓಡು' ಎಂಬುದು ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಲೋಪ ಹೊಂದುತ್ತದೆ—ಅಂತೆ ಎಂಬ ತುಲನಾವಾಚಕ ಉಪವಾಕ್ಯದ ಕರ್ತೃವನ್ನಂಟಿಕೊಂಡು ಬಿಡುತ್ತದೆ. "ಅವನು ಕುದುರೆಯಂತೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ"ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಅದರ ಮುಖ್ಯ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ಲೋಪವಾಗಿ ವಾಕ್ಯ ಖಂಡದ ರೂಪ ತಾಳಬಹುದು. ಅಂತಹ ವಾಕ್ಯ ಖಂಡದ ರೂಪ, "ಅವನು ಕುದುರೆಗೆ ಸರಿ" ಎಂಬಂತಾಗಬಹುದು. ಇದನ್ನು ಮಾತ್ರವೇ ಉಚ್ಚರಿಸಿದರೆ, ಯಾವುದೋ ಸಮಾನ ಧರ್ಮವನ್ನು ತುಲನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದರ ಹೊರತು ಬೇರೇನೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯುವಾಗುವುದು.

ಈಗ ೬೪ ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಇದರಲ್ಲಿ 'ಆತಂ' ಮತ್ತು 'ಈತಂ' ಎಂಬೆರಡು ಕರ್ತೃಗಳ ನಡುವೆ ಇರುವ ಸಮಾನ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೋಲಿಸಲಾಗಿದೆಯೆಂದು ನಮಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ತುಲನೆಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಒಂದು ಪದವನ್ನು ಈ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಬೇಕು. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ೬೪ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗುಳ್ಳ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳೆರಡು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವವು:

೬೪ಎ: ಆತಂ ಗುಣಮುಳ್ಳವಂ

೬೪ಬ: ಈತಂ ಗುಣಮುಳ್ಳವಂ

ಇಲ್ಲಿ ಗುಣ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೋ ಒಂದು ಹೆಸರಿಸಿದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣ—ಅದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದು. ಅದರ ಶಬ್ದಾರ್ಥ ಇಲ್ಲಿ ಮಂಖ್ಯವಲ್ಲ. ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಿಂದ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದ ವಾಕ್ಯ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನವಾಗುವುದು :

ಒಳಿ. ಆತನ ಗುಣಂ ಈತನ ಗುಣಮಂ ಪೋಲ್ವುದು.

‘ಗುಣ’ ಎಂಬುದು, ಎರಡು ಸಲ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲೋಪವಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ. ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಂತ ಪದವಾದ ‘ಗುಣಮಂ’ ಎಂಬುದು ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಗುಣಮಂ’ ಎಂಬುದರ ಬದಲು ‘ಗುಣಂ’ ಎಂಬುದನ್ನು ಲೋಪಿಸಿದರೆ ವಾಕ್ಯದ ಅರ್ಥ ದೂಷ್ಯವಾಗುತ್ತದೆಂಬುದೇ ಅದನ್ನು ಲೋಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಕಾರಣ. ಉದಾ :

ಒಳಿಡಿ. *ಆತನ ಈತನ ಗುಣಮಂ ಪೋಲ್ವುದು

‘ಗುಣಮಂ’ ಎಂಬುದರ ಪ್ರಕೃತಿ ರೂಪವನ್ನು ಲೋಪಿಸುವಾಗ ಅದರೊಡನಿದ್ದ—ಅಂ ಎಂಬ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕರ್ತೃಪದವಾದ ‘ಈತಂ’ ಎಂಬುದನ್ನು ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ನಮಗೆ ಈ ಕೆಳಗಣ ವಾಕ್ಯರೂಪ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಒಳಿಇ. ಆತನ ಗುಣಂ ಈತನಂ ಪೋಲ್ವುದು.

ಈಗಲೂ ಈ ವಾಕ್ಯ ಏನೋ ಒಂದು ತರಹವಾಗಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ ಒಂದು ಕರ್ತೃವಿನ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಗುಣವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದೆ, ಇನ್ನೊಂದೂ ಅನುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿಯ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಪೋಲ್ವುದು ಎಂಬುದು ‘ಆತಂ’ ‘ಈತಂ’ ಎಂಬ ಎರಡು ಕರ್ತೃಗಳ ನಡುವಣ ನೇರವಾದ ಹೋಲಿಕೆಯಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಕರ್ತೃಗಳ ಪುರುಷ—ಲಿಂಗ—ವಚನ ವಿವಕ್ಷೆಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಫಲಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ‘ಅವನು ಕುದುರೆಯಂತೆ ಓಡುತ್ತಾನೆ’ ಎಂಬ ಮೊದಲು ಉದಾಹರಿಸಿದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ; ಅದರ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಕರ್ತೃವಿನೊಡನೆ ನೇರವಾದ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ‘ಗುಣಂ’ ಎಂಬ ಪದವನ್ನೂ ಲೋಪಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರೊಡನೆ ಪಷ್ಠಿಯ ಅಕಾರವೂ ಕರ್ತೃಪದದಿಂದ ಲೋಪಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಜತೆಗೆ ಕ್ರಿಯಾಪದವೂ ಕರ್ತೃವಿನ ಪುರುಷ—ಲಿಂಗ ವಚನಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ವಾಕ್ಯ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿದೆ :

ಒಳಿಎಫ್. ಆತಂ ಈತನಂ ಪೋಲ್ವಂ

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ವಾಕ್ಯರೂಪಗಳು ಐಚ್ಛಿಕವಾದಿ ಕ್ರಿಯಾರಹಿತ ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳಾಗಿ (elliptical sentences) ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಇನ್ನಿತರ ಪರಿವರ್ತನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳು ಒಳಿಎಫ್. ನ ಮೇಲೆ ನಡೆ

150

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಲೋಕನ

ಯುತ್ತವೆ. ಕರ್ತೃ → ಚತುರ್ಥೀ (ಆತಂ → ಆತಂಗಿ), ಕರ್ಮ → ಕರ್ತೃ (ಈತನಂ → ಈತಂ) ಎಂಬ ಪರಿವರ್ತನಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದು ಒಳ ನೇ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊರ ನೋಟಕ್ಕೆ ಅದು ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯವೆಂದು ಕಂಡರೂ ಅದು ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ತುಲನಾ ಚತುರ್ಥಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕೇಶಿರಾಜನು ಕಾರಣ ಚತುರ್ಥಿಯೆಂದು ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ.

೬೭. ಸಿರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಂ.

ಒಳ ನೇ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಇದೂ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದವಿರುವ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದೆ.

೬೭ಎ. ಉದ್ಯೋಗಂ ಸಿರಿಯಂ ತರ್ಪದಂ.

ಮೇಲೆ ನೋಡಿದ ಕರ್ತೃಗಿಂತ ಇದು ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇದು (= ಉದ್ಯೋಗಂ) ಕರ್ಮ ವುಂಟಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಕರ್ಮದ ರೂಪ ಮೇಲ್ಮೈಸ್ತರದಲ್ಲಿಯೂ ಇರಬೇಕೆಂದಾದಾಗ ಕರ್ತೃಗೆ — ಕಾರಣ ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪ — 'ಇಂದ' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆಗ ಕ್ರಿಯೆಯೂ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರಲೇ ಬೇಕಾಗುವುದು. ಆದರೆ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದಂತೆ ಕ್ರಿಯಾರಹಿತ ವಾಕ್ಯವಿರುವಾಗ ಮೇಲ್ಮೈಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಇದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾಲೋಪವಾಗಿ ಕರ್ಮಪದ → ಚತುರ್ಥೀರೂಪವಾಗಿ ಕರ್ತೃ ಸಮೇತವಾಗಿ ವಾಕ್ಯವು ರೂಪುಗೊಂಡುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ೬೭ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಲಭಿಸಿದೆ.

ಭೇತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಕೇಶಿರಾಜನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

೬೮. ಪಾಪಕ್ಕಂಜುಗುಂ ತಕ್ಕಂ.

೬೯. ಪುಲಿಗಂಜಿ ಪುತ್ತನೇಱುಡೊಡೆ...

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ ೬೮ ನೇ ಮತ್ತು ೬೯ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಚತುರ್ಥೀರೂಪ ಮೇಲ್ಮೈಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ, ಅಂತರಾಳಸ್ತರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿರುವ ನಾಮಪದಗಳೆರಡೂ ಕರ್ಮಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಿವೆ.

ಕರ್ತೃ

ಕರ್ಮ

ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ

೬೮ಎ. ತಕ್ಕಂ

ಪಾಪವಂ

ಸ. ಕ್ರಿ.

೬೯ಎ. ×

ಪುಲಿಯಂ

ಸ. ಕ್ರಿ.

ಓಲವ ಮತ್ತು ಓಲವ ಯಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಕರ್ಮಪದಗಳು ಅಂತರ್ಗತವಾಕ್ಯದಿಂದುತ್ತನ್ನವಾದಿ; ಅವು, ಪಾಪವು ಯೋಗ್ಯನಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ, ಇಲ್ಲವೇ ಭಯವನ್ನುಂಟು ಮಾಡುವ ಗುಣವುಳ್ಳದು; ಹುಲಿ ನೋಡಿದವನ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಭಯವನ್ನುಂಟಾಗಿಸುವ ಗುಣವುಳ್ಳದು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡಬಲ್ಲವು. ಇನ್ನೊಂದು ವಿಧವಾಗಿಯೂ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

ಓಲಬಿ. ಪಾಪಂ ತಕ್ಕನಂ ಅಂಜಿಕುಂ

ಓಲಬಿ. ಪುಲಿ ಅಂಜಿಕುಂ

ಓಲಬಿ ಮತ್ತು ಓಲಬಿ ಯ ಕರ್ತೃಗಳು ಅಂಜಿಕೆ ಬರಿಸಲು ಕಾರಣವಾಗಿರುವಂಥವುಗಳು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ಮಪದಗಳನ್ನು ಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದರೆ ಅವುಗಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸಕರ್ಮಕಗಳಾಗಿಯೋ ಕೇತುರೂಪವಾಗಿಯೋ ಇರಬೇಕು.

ಪಾಪ ಅಥವಾ ಪುಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಯೋತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ನೇರವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಎಂದರೆ ತಕ್ಕವನನ್ನು ಪಾಪ ಬಂದು ತಿವಿದು ಬೆದರಿಸದು; ಹಾಗೆಯೇ ಪುಲಿ, ನಿಜವಾಗಿ ಒಬ್ಬನನ್ನು ಹೆದರಿಸದೆ ತನ್ನಪ್ಪಕ್ಕೆ ಇದ್ದುದಾದರೂ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದವನು ತಾನಾಗಿಯೇ ಹೆದರಿರಬಹುದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ತಕ್ಕನಂ (ಓಲಬಿ), ' × ' (ಓಲಬಿ) ಎಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿ ಕರ್ಮಪದಗಳಾಗಿರದೆ ಪಾಪವನ್ನು ನೆನೆದು ನೋಡಿ, ಹುಲಿಯನ್ನು ಕಂಡು ಹೆದರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅವೆರಡೂ ಕರ್ತೃಪದಗಳಾಗಿವೆ. ಹೀಗಿದ್ದು ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿಯ ವಾಕ್ಯರೂಪಗಳು ಓಲವ ಮತ್ತು ಓಲವ ಯೆಂತಿರ ಬೇಕೆಂದು ನಾವು ನಿರ್ಧರಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. 'ಅಂಜುಗುಂ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಕರ್ಮಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ—ಅದು ಬರುವ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ಮಪದ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಕರ್ಮಪದ ಚತುರ್ಥೀರೂಪವಾಗಿ ಓಲ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಾದಂತೆ ಪರಿವರ್ತನೆ ಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಓಲ ರಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯವು ವಾಕ್ಯಖಂಡವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಓಲ ಮತ್ತು ಓಲರಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಅಕರ್ಮಕವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವುದರಿಂದ ಈ ಪರಿವರ್ತನೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಚತುರ್ಥೀ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳು :

—ಕೃ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥೀಯ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕಗಳಿಗೂ ಹತ್ತುತ್ತದೆ.

೭೦. ಪ್ರತಿದಿನ ಒಂದಕ್ಕೆ ಕಂಚಿನ ಅಕ್ಕಿಹಾನೆ 1½

ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಕೊಟ್ಟನು' ಅಥವಾ 'ಕೊಡುವನು' ಎಂಬ ಅನುಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪದವರ ಬೇಕು. ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಾದ —ಕ್ಕೆ ಯನ್ನು 'ಒಂದು' ಎಂಬ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕದ ಬದಲಾಗಿ 'ದಿನ' ಎಂಬ ನಾಮಪದದ ಮೇಲೆಯೂ ಹಚ್ಚಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲೂ (contexts) ಅದು ಚತುರ್ಥಿಯು, ಅರ್ಥಾತ್, ಸಂಪ್ರದಾನಾರ್ಥ ವನ್ನಾಗಲೀ, ದಿಗ್ವಾಚೀ ಚತುರ್ಥಿಯನ್ನಾಗಲೀ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಅದು ಕಾರಣ ಚತುರ್ಥಿಯನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇನ್ನೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅವಲೋಕಿಸುವಾಗ ಅದು ಕಾರಣ ಚತುರ್ಥಿ ಸಹ ಅಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ: ಅದು ೫೦ ನೇ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ. ೫೦ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ೫ ಗದ್ಯಾಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿ ಸುವುದು ತೊಳಸಿಯ ಮಾಲೆಯಲ್ಲ ಬೇರಾರೋ ಒಬ್ಬ: ಇಲ್ಲಿಯೂ 1½ ಹಾನೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು 'ದಿನ' ವಲ್ಲ:—ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಎಂದು ವಾದಿಸಲೇಬೇಕು. ಆದರೆ ೫೦ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದುದು ಕರ್ಮಪದ; ೭೦ ರಲ್ಲಿ ಅದು ಕರ್ಮಪದವಲ್ಲ—ಎಂಬುದು ಎರಡರೊಳಗಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸ. ಹೀಗೆ ಚತುರ್ಥಿಯ ಯಾವೊಂದು ಉಪ ಪಂಗಡಕ್ಕಾಗಲೀ, ಇತರ ಯಾವುದೇ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗಾಗಲೀ ಇದನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಚತುರ್ಥಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ಚತುರ್ಥಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹೊಂದಿರುವ ಸಂಖ್ಯಾವಾಚಕ ಹಾಗೂ ಸಮಯ ವಾಚಕ ನಾಮಪದಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಚತುರ್ಥಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣವೆಂಬ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರಲಾರವೆಂಬುದನ್ನೂ ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪ್ರತ್ಯಯ ವುಳ್ಳ ನಾಮಗಳು ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೇ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನುಳ್ಳವೆಂದೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ.

೭೦. ವಾರಕ್ಕೆ ಏಳು ದಿನಗಳಿವೆ.

೭೦ಎ. ವಾರ ಒಂದಕ್ಕೆ ಏಳು ದಿನಗಳಿವೆ.

೭೦ ರಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ೫೦ ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ ಇಲ್ಲಿ ಚಲನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿಲ್ಲ. 'ವಾರ' ಅಥವಾ 'ವಾರ ಒಂದು' ಎಂಬುದು ಒಂದೊಂದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಸಣ್ಣಭಾಗಗಳಾಗಿ ವಿಭಜಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೇಲೆ ತೋರುವ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಅಂತರಾಳಸ್ತರದ ಸಪ್ತಮಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಬಹುದು.

೭೦ಬಿ. ವಾರದಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಗಳಿವೆ.

೭೦ಸಿ. ವಾರ ಒಂದರಲ್ಲಿ ಏಳು ದಿನಗಳಿವೆ.

ಎಂದು ಹೊರ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅದು ಬೇರೆಯೇ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಸೇರಿರುವ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

೭೨. ದೋಸೆಗೆ ಚಟ್ಟಿ ಕೊಡು.

ಇದರಲ್ಲಿ ಚಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕೊಡುವುದು ದೋಸೆಗಲ್ಲ; ದೋಸೆಯನ್ನು ತಿನ್ನುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ. ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಕಾಣಿಸಿದಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು.

೭೨ಎ. ದೋಸೆಯೊಡನೆ ಚಟ್ಟಿ ಕೊಡು (ಸಂಯೋಗ).

೭೨ಬಿ. ನನಗೆ ದೋಸೆಯನ್ನು ತಿನ್ನಲು ಚಟ್ಟಿ ಕೊಡು (ನಿಜ ಚತುರ್ಥೀ).

೭೨ಸಿ. ನನಗೆ ದೋಸೆ ಮತ್ತು ಚಟ್ಟಿ ಕೊಡು (ಚತುರ್ಥೀ - ಸಂಯೋಗ).

ಸಂಬಂಧ ಚತುರ್ಥೀ.

ನಾಮಪದ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳನ್ನು ಸಂಬಂಧಿಸುವ ಬದಲು ಕೆಲವೇಳೆ ನಾಮ ಪದಗಳೆರಡರೊಳಗಿರುವ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಚತುರ್ಥೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಬರುವುದುಂಟು. ಅಂದರೆ ಪಶ್ಚಿಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಚತುರ್ಥೀ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಪಲ್ಲಟಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಪೂರ್ವದ ಶಾಸನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತವಾದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯವಿದೆ.

೭೩. ನಹುಪಂಗೆ ಮಗನ್ ಯಯಾತಿ.

ಇದರ ಅರ್ಥ:

೭೩ಎ. ನಹುಪನ ಮಗನ್ ಯಯಾತಿ.

ಇಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳಾವುವೂ, ೧೧, ೧೨, ೧೩ ಮತ್ತು ೧೪ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊಡಗು, ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಸರ್ವಸಾಧಾರಣವೆನ್ನಬಹುದು.

೭೪. ನನಗೆ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ.

೭೪ಎ. ನನ್ನ ಮದುವೆಯಾಗಿದೆ.

೭೪ ನ್ನೇ ವಾಕ್ಯ ಮೂಲತಃ - ಗೆ ಎಂಬ ಚತುರ್ಥೀ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದ್ದರೂ ಅದು ಚತುರ್ಥಿಯ ಚಾತುರ್ಥಿಗೆ ಸೇರಿದುದಲ್ಲ. ಮದುವೆ ಮತ್ತು ಆಗಿದೆ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಕಟತಮ ಘಟಕಗಳು (Immediate Constitutents). ನನ್ನ...ಆಗಿದೆ

154

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಲೋಕನ

ಎಂಬುದಲ್ಲ. 'ಮದುವೆ' ಎಂಬುದು ಯಾರಿಂದಲೋ ನಡೆದ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ; ಅದರ ಅದು ಕರ್ಮವೆನಿಸಿತು. ಹೀಗಾಗಿ ವೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೆಂಬ ಘಟಕಗಳು ಮೂಲತಃ ಇರಬೇಕಾದುದು ಅವಶ್ಯ. ಅದುದರಿಂದ ಒಳರ ಮೂಲರೂಪ:

ಒಳಿಬಿ, ನಾನು ಮದುವೆಯಾದೆ.

ಸಂಬಂಧ ಸೂಚಕ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಪಕ್ಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಲ್ಲಟವಾದ ಗುತ್ತದೆ.

ಒಳಿ. ಸೀತೆ ರಾಮನ ಹೆಂಡತಿ.

ಒಳಿಎ. ಸೀತೆ ರಾಮನಿಗೆ ಹೆಂಡತಿ.

ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಒಳಿ ಮತ್ತು ಒಳಿಎ ಗಳೊಳಗೆ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆಯಾದರೂ ತೋರಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವು ಒಂದೇ ಎಂಬುದರಿಂದ ಈ ಪಲ್ಲಟ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸೀತೆ ಯಾರು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಒಳಿ ನೇ ವಾಕ್ಯ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವವನಿಗೆ ಸೀತೆಯ ಪರಿಚಯವಿದೆ. ಆದರೆ ರಾಮನ ಪರಿಚಯವಿದೆಯೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಒಳಿಎ ಗೆ, ಕಾರಣವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆ - 'ರಾಮನಿಗೆ ಸೀತೆ ಏನಾಗಬೇಕು?' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕೇಳುವವನಿಗೆ ಇಬ್ಬರೂ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಪರಿಚಯವೇನೋ ಇದೆ, ಆದರೆ ಅವರ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧವ ಕುರಿತು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಈ ತರದ ಸಣ್ಣ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದಂತೆ ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿವೆ ಯೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳೊಳಗೆ ಪಲ್ಲಟವಾಗುವ ಸ್ವಪ್ನ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಈ ಪಲ್ಲಟ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಸಂದೇಹ. ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳೊಳಗೆ ಪರಸ್ಪರ ವೈಷಮ್ಯ (contrast) ವಿರುವ ಹಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿವೆ.

ಒಳಿ. ಅವನು ಹೊಳೆಗೆ ಹೋದ.

ಒಳಿಎ. ಅವನು ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದ.

ಒಳಿ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಸರಳವಾದ ಹೇಳಿಕೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಕಾರ ಅಲ್ಲಿ ಸೂಚಿತವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿ ನಿಜವಾಗಿ ಹೊಳೆಗೆ ಹೋಗಿರುವನೆಂಬುದು ಅವನ್ನು ಹೇಳುವವನಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವನು ಹೊಳೆಗೆ ಈಜಲೋ, ಮೀನು ಹಿಡಿಯಲೋ, ಮೀಯಲೋ ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದ

ಹೋಗಿರಬಹುದು. ೭೭ಎ. ಯ ಪ್ರಕಾರ ಅವನು ಹೊಳೆಯ ಹೊಯ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಹೋಗಿರಬಹುದೇ ವಿನಾ, ಸ್ವೇಚ್ಛೆಯಿಂದಲ್ಲ—ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ (೭೭ಎ) ಹೊಳೆಯೆಂಬುದು ಕರ್ತೃ; ಅವನಲ್ಲ; ಈ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವ ಕಾರಣ ದಿಂದ ಮೇಲಿನ ಎರಡರಲ್ಲಿ (ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ) ಪಲ್ಲಟವೊದಗುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು, ಅವನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕೇಶಿರಾಜ ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳೊಳಗೆ ಪಲ್ಲಟವಿದೆಯೆಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ:

೭೭. ತಾವರೆಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ;

೭೭ಎ. ತಾವರೆಯೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಂ.

ಹುಟ್ಟು (← ಪುಟ್ಟು) ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿದ್ದು ಮಾನವ ಜಾತಿನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಮಪದಗಳಿರುವಡೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯಾಗಲೀ, ಸಪ್ತಮಿಯಾಗಲೀ ಬರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.

೭೮. ದಶರಥಂಗೆ ರಾಮಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ.

೭೮ಎ. ದಶರಥನೊಳ್ ರಾಮಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ.

ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮಾನವೇತರ ಜಾತಿನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಮಪದವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಈ ಪಲ್ಲಟ ಕ್ರಿಯೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ೭೮ ರಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಬರುವುದು ಮೇಲ್ಮೈ ಸ್ತರದ (Surface Structure) ಗುಣವಿಂದಾಗಿ. ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿ ದಶರಥ ಮತ್ತು ರಾಮ ಪದಗಳ ವಿಭಕ್ತಿ—ಸಂಬಂಧ (ಪ್ರಪ್ತಿ). ೭೮ಎ ಸಹ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದ ರೂಪವೆನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ—'ದಶರಥನ ಉದರದೊಳ್' ಎಂದು ದಶರಥನೊಳ್ ಎಂಬುದನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ.

೭೯. ಊರೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿದಂ.

೭೯ಎ. *ಊರ್ಗೆ ಪುಟ್ಟಿದಂ.

೭೭, ೭೭ಎ, ಗಳನ್ನು, ೭೮, ೭೮ಎ ಮತ್ತು ೭೯, ೭೯ಎ. ದ್ವಂದ್ವಗಳೊಳಗೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿದರೆ ತಾವರೆ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಮಾನವ ಜಾತಿಯತೆಯನ್ನು ಆರೋಪಿಸಿರುವ ಕಾರಣ ಅದರಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿವಿಭಕ್ತಿಯ ಪಲ್ಲಟಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ; ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊರವೆಯ್ಯ ವಿಭಕ್ತಿ

ಚತುರ್ಥಿಯೋ ಸಪ್ತಮಿಯೋ ಆಗಿದ್ದರೂ ಅಂತರಾಳಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅದು ಮೇಲಿನ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಿಜವಾಗಿ ಪಂಚಮಿಯೋ ಷಷ್ಠಿಯೋ ಅಥವಾ ಕಾರಣ ವಿಭಕ್ತಿಯೋ ಆಗಿರಬೇಕೆಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಚತುರ್ಥಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಬಹುರೂಪಧಾರಿಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮೇಲ್ಮೈಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಅಂತರಾಳಸ್ತರದ ಬೇರೆಯೇ ವಿಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಬಹುದು. ಅನೇಕ ವಾಕ್ಯಗಳ ಸವಿವರ ವರ್ಣನೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದ್ದುಂದಾದರೂ ವಿವರಣೆಯ ದೃಷ್ಟಿ ಕೇವಲ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ವಾಕ್ಯಗಳ ಕಡೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ಇಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಚರ್ಚಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

1	2	3	4	5	6	7	8	9		11	12	13	14	15
---	---	---	---	---	---	---	---	---	--	----	----	----	----	----

ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿ

ಕೇಶಿಗಾಜ ತನ್ನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದ ೧೪೨ ನೇ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ “ಅಪಾ ದಾನವಂದಾವುದಾನೋಂದಱಂ ತೊಲಗುಪ್ಪದು” ಎಂದರೆ—ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಚಲನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಪಂಚಮಿ ಬರುತ್ತದೆಂದಿದ್ದಾನೆ. ೧೨೬ ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ—‘ಅತ್’ ಎಂಬುದು ‘ಅತ್ತಣಂ’ ಎಂಬುದರ ಬದಲಿಗೆ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ; ತೃತೀಯೆಯೂ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥ ದಲ್ಲಿ ಒರುತ್ತದೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ನಾಗವರ್ಮಾ ಕಾವ್ಯಾಲೋಕನದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಮತ್ತು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಮಣಿ ದರ್ಪಣದಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗಿಂತಲೂ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಕಾರ (ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ ೧-೧೧೫) ‘ಅತ್ತಣಂ’ ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ಪಂಚಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಬೇರೇನೂ ಹೇಳಿಲ್ಲ. ೧೪೨ ನೇ ಸೂತ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಕೇಶಿರಾಜ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪರಸ್ಪರ ಹೋಲಿಸುವಲ್ಲಿ ಒರುವ ಪಂಚಮಿಗೆ, ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಮರೆ ಮಾಡಿಬರುವ ತೃತೀಯೆಗೆ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ಪಂಚಮಿಗೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಈ ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳು, ಇತರ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ, ಪಂಚಮಿಯೊಡನೆ ನೇರವಾದ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವನ್ನೂ ಹೊಂದಿಲ್ಲವೆಂದು ಮೊದಲೇ ತಿಳಿದಿರಬೇಕಾದ ವಿಷಯ. (೧) ಭಯ (೨) ಸ್ವೀಕಾರ (೩) ಇಷ್ಟ (೪) ಅನಿಷ್ಟ (೫) ಹೇತು (೬) ಉದಯ ಮತ್ತು (೭) ಗೌರವವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು “ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಲ್ಲ” (ಕನ್ನಡ ಕೃಷಿ ಪು. ೩೩೫) ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ. ಆದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕೊಡುವ ಕಾರಣಗಳು ಇಂತಿವೆ:

೧. ವ್ಯಾಕರಣಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರಯೋಗವಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ. ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯೆಯ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರಯೋಗವು ಕ್ಷುಚಿತ್ತಾಗಿ ಬರುವುದು, ಬಹುವೇಳಿ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಯೇ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಗುತ್ತದೆ.
೩. 'ಅತ್ತ' ಎಂಬ ದಿಗ್ವಾಚಿರೂಪ (ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ದಸೆ', 'ಕಡೆ') ಮತ್ತು 'ಇಂದ' ಎಂಬ ತೃತೀಯ ಸೇರಿದ ಸಂಯುಕ್ತ ರೂಪವಲ್ಲದೆ ಪಂಚಮಿಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಪ್ರತ್ಯಯರೂಪವಿಲ್ಲ.
೪. ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬೇಕಾದ ನಿರ್ಬಂಧ ವುಂಟಾಯಿತು.

ಈ ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಮೇಲಿನ ವಾದ ಬೆಳೆದಿದೆಯೆಂದೂ, ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಕಡೆ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಗಮನ ಹರಿದಿಲ್ಲವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಡಾ|| ಎ. ಎನ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ 'ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಪಾದಾನ (ಪಂಚಮೀ)ವಿಲ್ಲ' ಎಂದು (There is no Ablative in Kannada) ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಡಾ|| ಜಿ. ಎಸ್. ಗಾಯಿಯವರು ತಮ್ಮ ಹಳಗನ್ನಡ (ಶಾಸನಾಧಾರಿತ) ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ, ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರ ಹೇಳಿಕೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ, ತೃತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ (ಪು. ೫೪). ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು ಮಾಡಿದಂತೆ, ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಲ್ಲವೆಂದು ತೀರ್ಮಾನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಅತ್ತನೆಂದ' ಎಂಬ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹಳಗನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವೆಂಬುದೂ, ಹತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಣ ಹಾಗೂ ಹದಿನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನದ ವರೆಗೂ ಕೊಡಗು, ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದೂ ನಿಜ (K. Kushalappa Gowda, 1974 A Grammar of Kannada, 371) ಸ್ವತಂತ್ರ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಅದಕ್ಕಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದೇ ಇದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ - ಕಾರಣ ಆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಹಲವು ವಾಕ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುವುದರಿಂದ.

ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧ ರಿಂದ ೧೪ ನೇ ಶತಮಾನಾಂತದವರೆಗೆ ಕೊಡಗು, ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು:

೮೦. ಊರ ಮುಂದಣ ಮೋಣೆ ಬಡಗಣ ಎರಡಾರ ಬೆಡ್ಡಲು.

ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಅಧ್ಯಾಹಾರವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ರಚನೆಗಳು ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿವೆ. —‘ಇಂ’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪಂಚಮೀ ಮತ್ತು ತೃತೀಯೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿವೆ. ಅದರ ರೂಪ ಒಂದೇ, ಅರ್ಥ ಎರಡು. ಊರ ಮುಂದಿರುವ ಪೋಷೆಯಿಂದ ಬಡಗು ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಎರಡು ವರೆಗೆ ಬೆದ್ದು (ಒಂದು ಅಳತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ?) ಭೂಮಿ — ಎಂಬುದು ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ‘ಇಂ’ ಎಂಬುದು ಪಂಚಮಿ ಮತ್ತು ತೃತೀಯೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾದರೂ ತೃತೀಯೆಯಿರುವ (ಕರಣಾರ್ಥ) ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವಂತಹ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಇದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಸಿದರೆ ಅರ್ಥ ಕೆಡುತ್ತದೆ. ಉದಾ.—*‘ಪೋಷಯಿಂ ಮಾಡಿದ’—ಎಂಬುದು ಸರಿಯಾಗದು. ಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿಲ್ಲ ವೆಂದ ಮೇಲೆ ಅದು ಬೇರೆ ಯಾವ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೆಂದು ನೋಡಬೇಕು. ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಅದು ಚತುರ್ಥಿ (ಸುಪ್ರದಾನ) ಯಾಗದು. ಕಾರಣ, ಯಾರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ *‘ಪೋಷಯಿಂ ಕೊಟ್ಟ’ ಎಂದರೆ ಉತ್ತರ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಸಪ್ತಮಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೊಂದಿಸಿದರೆ ಅದೂ ಸರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾ: ಎಲ್ಲಿದ್ದ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ‘ಪೋಷಯಿಂ ಇದ್ದ’ ಎಂಬುದೂ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರವಾಗದೆಂಬುದರಿಂದ. —‘ಇಂ’ ಈ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿರುವುದನ್ನೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯ.

—‘ಇಂ’ ಎಂಬುದನ್ನು ದಿಗ್ವಾಚಕ ಚತುರ್ಥಿ ಹಾಗೂ ಪಶ್ಚಿಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ ಆಲೇಶ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ‘ಪೋಷಿಗೆ ಬಡಗ’ ಎಂಬುದು—‘ಪೋಷಯಿಂ ಬಡಗ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಮಾನಾರ್ಥಕವೆನ್ನಬಹುದು. ಈ ಹೊಸ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಂ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಾಗುವುದು.

ಉಂ. ಊರ ಮುಂದಣ ಪೋಷೆಯ ಬಡಗಣ.

ಉಂ. ಯಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗುವ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ.

ಉ. ಮಂಗಳೂರು ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿದೆ.

ಉಂ. ಮಂಗಳೂರು ಮಡಿಕೇರಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿದೆ.

ಉಂ. ಮಂಗಳೂರು ಮಡಿಕೇರಿಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿದೆ.

1. ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಚಕವಲ್ಲದೆ ಇನ್ನಿತರ ಕೆಲವು ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಅ’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸಂಬಂಧವಾಚಕವೆಂಬ (‘ನನ್ನ ತಂದೆ’, ‘ನನ್ನ ತಾಯಿ’—ಇತ್ಯಾದಿ), ಸ್ವಾಮ್ಯ ನಿರ್ದೇಶಕವೆಂಬ (ನನ್ನ ಮನೆ; ಮನೆ ನನ್ನದು —ಇತ್ಯಾದಿ), ಅಥವಾ ಕೃದ್ವಾಚಿ ಸಂಬಂಧವಾಚಕವೆಂಬ (ನಾನು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ; ‘ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ’; ನಾನು ಬರೆದ ಕಥೆ; ‘ನನ್ನ ಕಥೆ’) ಎಂಬ ವಿವಿಧಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. (ಇದರ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಕೆಳಗೆ ನೋಡಬಹುದು).

ಈ ಶರದ ವ್ಯತ್ಯಯ, ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿದೆ. ಜಲನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವಾಗ ಈ ವ್ಯತ್ಯಯ ಒಲ್ಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ಮಡಿಕೇರಿಗೆ ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಹೋದ' ಅಂದರೆ 'ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಾಗಿ ಹೋದ' ಎಂದು ಅರ್ಥ. 'ಹೋದುದು ಮಡಿಕೇರಿಗೆ, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಲ್ಲ ಎಂದು ಇದರ ಭಾಷನೆ. ವಾಕ್ಯದ ಹೊರ ವೈಯಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮಿಭಕ್ತಿ ಇತರ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಂತೆ ಕ್ರಿಯೆಯೊಡನೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ:

ಲೃ. 'ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಬಂದೆ' ಎಂಬುದು ಸರಿಯಾಗಿದೆ ಆದರೆ,

ಲೃಎ. *'ಮಡಿಕೇರಿಯ ಬಂದೆ'

ಎಂಬುದು ಅರ್ಥರಹಿತವಾಗಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದ -'ಇಂದ', -'ಗೆ' ಮತ್ತು -'ಅ' ಎಂಬವುಗಳ ಪರಸ್ಪರ ವ್ಯತ್ಯಯಕ್ಕೆ (Free Variation) ಬೇರೆಯೇ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು.

ಪಶ್ಚಿಮ 'ಅ'ಕಾರವಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ -'ಅ' ಎಂಬುದು -'ಅದು' ಎಂದಾಗುವ ವ್ಯತ್ಯಯ ರೂಪಗಳಿರುತ್ತವೆ (ಉದಾ: ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ → ಪುಸ್ತಕ ನನ್ನದು). ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಎರಡೂ ಸರಿಯಾಗಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ:

ಲೃ. ಮಡಿಕೇರಿಯ ಕಿತ್ತಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.

ಲೃಎ. ಚೆನ್ನಾಗಿರುವ ಕಿತ್ತಳೆ ಮಡಿಕೇರಿಯದು.

ಈ ಪರಿವರ್ತನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಲೃ ನೇ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಲೃಸಿ. *ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿರುವ ಮಂಗಳೂರು ಮಡಿಕೇರಿಯದು.

ನಿಜವಾದ ಪಶ್ಚಿಮ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು -'ಇಂದ' ಎಂಬುದರಿಂದ ಆದೇಶ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಉದಾ:

ಲೃಬಿ. *ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಕಿತ್ತಳೆ ಚೆನ್ನಾಗಿದೆ.

ಎಂಬುದು ಅರ್ಥರಹಿತವಾಗಿದೆ.

ಪಂಚಮಿಯ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ನಡುವೆ ಅರ್ಥ ವಿರೋಧವೊದಗುತ್ತದೆ (ಲೃಎ; ಲೃಸಿ. ಮತ್ತು ಲೃಬಿ.). ಆದುದರಿಂದ ಇವುಗಳು ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಅಂದರೆ ಬಹುಸ್ತರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೋರುವ ಪಂಚಮಿಯ ಅಂತಸ್ತರದ ಪಂಚಮಿ (ಅಪಾದಾನ)ಯೊಡನೆ, ಬಹುಸ್ತರದ ಪಶ್ಚಿಮ ಅಂತಸ್ತರದ ಪಶ್ಚಿಮಯೊಡನೆ ನೇರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆಯೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿದೆ. ನಾವು 'ಮಂಗಳೂರು ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕಿದೆ' (ಲೃ) ಎಂದಾಗ ಒಬ್ಬನು ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ

ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಹೋದರೆ ಅವನು ಮಂಗಳೂರಿಗೆ ಸೇರಬಹುದು — ಎಂದೇ ಅರ್ಥ. ಆದುದರಿಂದ ಉಂ ನೇ ವಾಕ್ಯ, ಎರಡು ತುಂಡು ವಾಕ್ಯಗಳು ವಿಲೀನವಾದ ರೂಪ. ಆ ಎರಡು ತುಂಡು ವಾಕ್ಯಗಳು ಬಹುಶಃ ಹೀಗಿರಬಹುದು:

ಉಂಡಿ. ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹೋಗು.....

ಉಂಇ. ಅಲ್ಲಿ ಮಂಗಳೂರು ಇದೆ.

ಎಂಬರ್ಥ ಬರುವುದರಿಂದ ಉಂ ನೇ ವಾಕ್ಯ ನಿಜವಾಗಿ ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಎಂಬ ನಾಮಪದವೂ ದಿಗ್ವಾಚಿಯಾದ ಚತುರ್ಥಿಯಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದರಿಂದ, ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕವಾಗಿ ಸಪ್ತವಿಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದೆ. ಉಂಬಿ. ಯಲ್ಲಿ ಹೋಗುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಅವಧಾರಣೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸುವ ವಾಕ್ಯರೂಪ:

ಉಂಎಫ್. ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ (ದಾರಿಯಲ್ಲಿ)
ಮಂಗಳೂರು ಇದೆ

ಎಂಬಂತಾಗುವುದು. — ಆ ಎಂಬ ಪದ್ಧಿಯ ರೂಪ ಕೃದ್ವಾಚಿ ವಿಶೇಷಣವಿಂದ (Relative Adjectival Participle) ಪರಿವರ್ತನವಾದ ರೂಪ. 'ನಾನು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ' ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ' ಎಂದೂ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ. 'ಮಡಿಕೇರಿಯಿಂದ ಬಂದ ಕಿತ್ತಳೆ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಮಡಿಕೇರಿಯ ಕಿತ್ತಳೆ' ಎಂದೂ ಮೇಲಿನದಂತೆ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದ 'ಬರೆದ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು 'ಕೊಂಡ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದದಿಂದಲೂ ಆದೇಶ ಮಾಡಬಹುದು. ಸಂಬಂಧವಾಚಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಹಾಗೂ ಅದರ ಮೇಲಾಗುವ ಪರಿವರ್ತನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ನಮಗಿಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತವಲ್ಲ. ಆದನ್ನು ಬೇರೆಡೆ ಯಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮಾಡಲಾಗುವುದು. ಉಂ ಮತ್ತು ಉಂಬಿ. ಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಂತಃ ಸ್ತರದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ— ಎಂದು ತೋರಿಸಲು ಮೇಲಿನ ಸೂಚನೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಉಂ ಮತ್ತು ಉಂ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಲನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ — 'ಇಂ' ಪ್ರತ್ಯಯ ಯಾವ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳುವುದು ತೋರಿಕೆಗೆ ತೊಡಕಿನದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಬಹಿಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಆ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ವಾಗಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಆ ವಾಕ್ಯಗಳ ಅಂತಃಸ್ತರದ ರೂಪಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವಾಗ ಅವು ಇವೆಯೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಉಂ ಮತ್ತು ಉಂ ನೆಯ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಚಲನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಲ್ಲವಾದರೂ ಅವನ್ನು ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯಂತ ವಾಕ್ಯಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಈ ಕೆಳಗಣ ಕೆಲವು ಶಾಸನದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾ ಪದಗಳು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಲ್ಲದೆ—ಇಂ,—ಇಂದ,—ಇಂದಂ, ಎಂಬ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವುಳ್ಳ ರೂಪಗಳಿವೆ.

೮೪. ಗೌರಿ ಅಕ್ಕನ ಬಾಳಿಂದ ಬಡಗಲು.

೮೫. ಕಲ್ಲ ಸಂಕಟ್ಟಿಂದಂ.

೮೬. ಪಡುವಲು ಹೊಳೆಯಿಂ.

೮೭. ಬಡಗಲು ವಿಪ್ರವಾಳಿಯ ನೆಟ್ಟರಲ್ಲಿಂ.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲೂ—‘ಇಂ’,—‘ಇಂದ’,—‘ಇಂದಂ’ ಎಂಬ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು—
‘ಅ’ ಎಂಬುದರಿಂದ ಆದೇಶ ಮಾಡಿ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು (೮೧, ೮೨, ೮೩)
ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲೂ—‘ಇಂದ’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ
ವಿರುವ ನಾಮಪದವಿದ್ದು ಅದರಲ್ಲಿ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ
ವಾಗಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ವಿವೇಚಿಸೋಣ.

೮೮. ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಗೆ.

ಯಾರಾದರೂ ಸ್ಥಾನದವರು (ಅಂದರೆ ಕೆಲವು ಜನರು ಸೇರಿದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ, ಆ
ಸದಸ್ಯರು ಸೇರುವ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಥಳ) ಮಾಡಿಕೊಂಡ ನಿಯಮ ಅಥವಾ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಗೆ
ತಪ್ಪಿ ನಡೆದರೆ ಅಂಥವನಿಗೆ ಆ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಿಲ್ಲ; ಅವನು ಅದರಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕೃತ
ನಾಗುವನು—ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ವಾಕ್ಯ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ವ್ಯಕ್ತಿ ಆ
ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹೋಗಬೇಕು ಇಲ್ಲವೇ ಅವನನ್ನು ಉಳಿದವರು ಆ ಕೂಟದಿಂದ
ಹೊರಗೆ ಹಾಕುತ್ತಾರೆ—ಎಂಬುದು ವಾಕ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ವಾಕ್ಯದ
ಪೂರ್ಣರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿರಬೇಕು. ಅದಿಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಹಾರ
ವಾಗಿದೆ. ೮೮ ರ ವಿವೃತರೂಪ:

೮೮ಎ. ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಹೊರಗೆ (ಹೋಗಬೇಕು).

—‘ಇಂದ’ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು—‘ಅ’ ಎಂಬುದರಿಂದ ಆದೇಶ ಮಾಡ
ಬಹುದು. ಆಗ:

೮೮ಬಿ. ಸ್ಥಾನದ ಹೊರಗೆ (ಹೋಗಬೇಕು).

ಎಂಬ ವಾಕ್ಯರೂಪ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ. ೮೧ ಮತ್ತು ೮೩ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ ೮೮ಬಿ.
ಯನ್ನು ಪಶ್ಚಿಮ ರೂಪವೆಂದೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಹೊರಗೆ
ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳ ಸಂಬಂಧ ೮೮ಬಿ. ಯಷ್ಟು ೮೮ ಮತ್ತು ೮೮ಎ. ಯಲ್ಲಿ
ನಿಖಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಅವೆರಡೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಕ್ಯಖಂಡಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ತುಣುಕು
ಗಳು: (೧) ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇದ್ದ (೨) ಅವನು ಹೊರಗೆ ಹೋದ - ಎಂಬುವು ಆ

ವಾಕ್ಯ ಖಂಡಗಳಿಂದಿಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳೋಣ. ಇದು ಮಂದಚ್ಚುಗುವಂತೆ ಬೇರೆಯೇ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬೇಕು.

೮೯. ಮನೆಯಿಂದ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗು.

೮೯ಎ. ಮನೆಯ ಕಾಡಿಗೆ ಹೋಗು.

೮೯ ರಲ್ಲಿ 'ಮನೆ' ಮತ್ತು 'ಕಾಡು' ಎಂಬವುಗಳ ಸಂಬಂಧ ನಿಕಟವಾಗಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ— 'ಕಾಡು' ಎಂದರೆ ಯಾವುದೋ ಕಾಡು; ಅದಕ್ಕೆ ಯಾವನೋ ಹೋದ ಎಂದು ಅದರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ೮೯ಎ. ಯಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಆ 'ಕಾಡು' ಮನೆಗೆ ಸೇರಿದುದು. ಆ ಮನೆಯವರ ಬಳಕೆಗಾಗಿ ಇರುವಂಥದು. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಡುಗಳಿರುವುದಾದರೂ ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದಕ್ಕೂ ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮನೆಯದಾದ 'ಕಾಡಿಗೆ' ಹೋದ ನೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ೮೮ ಮತ್ತು ೮೮ಬಿ. ಬೇರೆ ಬೇರೆ ವಾಕ್ಯಗಳು; ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಬಹುಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮೀ ಮತ್ತು ಷಷ್ಠಿಗಳು ಒಂದನ್ನೊಂದು ಆದೇಶ ಮಾಡುವಂತೆ ಕಂಡು ಬಂದರೂ ಅಂತಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಿತ. ಈಗ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ:

೯೦. ಬೊಪ್ಪೆಯ ಬೇಹಾರಿಯ ಕಯ್ಯಲು ಕೊಂಡ...ಬಾಳು.

೯೧. ಕೆಂಚಯಿಟ್ಟುವನ ಕಯ್ಯಲು ಕೊಂಡ ಮೂಡೆಯ ಮೂಡಿ ಸಹ.

೯೨. ಇಸ್ವರ ಸೇನಬೋವನ ಕೈಯಲು ಮೂಲವಾಗಿ ಕೊಂಡ ಬಾಳು.

'ಕೊಳ್ಳ' ಎಂಬುದು ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ. ಇದು 'ಬರ್', 'ಹೋಗು' ಎಂಬ ಚಲನೆಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಅವನ ಕೈಯಿಂದ ಯಾರೋ ಕೊಂಡರು — ಎಂಬುದು ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಬಾಳು (— ಭೂಮಿ) ೯೦, ೯೨. 'ಮೂಡೆಯ ಮೂಡಿ' ೯೧. ಎಂಬವು ಕರ್ಮಪದಗಳು. 'ಕೊಂಡಬಾಳು' ಎಂದರೆ 'ಬಾಳನ್ನು ಕೊಂಡರು' ಎಂಬುದರಿಂದ 'ಬಾಳು' ಎಂದರೆ ಕರ್ಮಪದವೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗುತ್ತದೆ. 'ಕೊಂಡ ಮೂಡೆಯ ಮೂಡಿ' ಎಂಬುದೂ ಹೀಗೆಯೇ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡರೂ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣ ವಾಕ್ಯಗಳು. ಬೊಪ್ಪೆಯ ಬೇಹಾರಿಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಭೂಮಿಯಿದೆ, ಅದನ್ನು ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಪಡೆದುಕೊಂಡರು ಎಂಬುದು ೯೦ ನೇ ವಾಕ್ಯದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. 'ಕೈಯಲು ಅಥವಾ ಕಯ್ಯಲು ಕೊಂಡ' ಎಂಬುದನ್ನು ಇದ್ದ ಹಾಗೆಯೇ ಅರ್ಥ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯಾಗದು — 'ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಡು ಕೊಂಡನು'

ಎಂದರೆ ಅಸಮಂಜಸ; 'ಕೈಯಿಂದ ಕೊಂಡುಕೊಂಡನು' ಎಂದರೆ ಸಮಂಜಸ. ಹೀಗೆ ೯೦, ೯೧ ಮತ್ತು ೯೨ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥದ ವಾಕ್ಯಗಳು. — 'ಅಲು' ಎಂಬ ಸಪ್ತಮಿಯ ಬದಲು — 'ಇಂದ' ಎಂಬ ಪಂಚಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸುಲಭವಾಗಿ ಆದೇಶ ಮಾಡಬಹುದು. ಇವುಗಳೊಳಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಮೀಪ ಸಂಬಂಧವಿದೆಯೆಂಬುದರಿಂದ ಇವುಗಳೊಳಗೆ ಪಲ್ಲಟಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು. ಪಂಚಮ್ಯಾದೇಶದಿಂದ ಫಲಿತವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ.

೯೦ಎ. ಬೊಪ್ಪೆಯ ಬೇಹಾರಿಯ ಕಯ್ಯಿಂದ ಕೊಂಡಬಾಳು.

೯೧ಎ. ಕೆಂಚಯಿಟ್ಟುವನ ಕಯ್ಯಿಂದ ಕೊಂಡ ಮೂಡೆಯ ಮೂಡಿ ಸಹ.

೯೨ಎ. ಇಸ್ವರ ಸೇನಬೋವನ ಕೈಯಿಂದ ಮೂಲವಾಗಿ ಕೊಂಡ ಬಾಳು.

೯೦, ೯೧, ೯೨ ರಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮೀ ಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದರೂ ೯೦ಎ, ೯೧ಎ, ಮತ್ತು ೯೨ ಎ. ಗಳೇ ಅವುಗಳ ಸರಿಯಾದ ರೂಪಗಳೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ:

೧. ಪಂಚಮೀ ಎಂದರೆ ಯಾವುದಾದರೊಂದರಿಂದ ಒಂದು ವಸ್ತು ತೊಲಗುವುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು. ಅದಾದರಿಂದ ಅಂತಹ ತೊಲಗುವ ವಸ್ತು. ಒಬ್ಬನ ಸ್ವಾಧೀನ ಅಥವಾ ಒಂದು ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೨. ಸ್ವಾಧೀನತೆಯಿಂದಾಗಿ ಆ ವಸ್ತು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಇತ್ತು ಅಥವಾ ಇರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದು ಪೂರ್ವ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಮೂಲತಃ ಪಂಚಮಿಯಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿಯೂ ಅಡಕವಾಗಿದೆ ಎಂದಂತಾಯ್ತು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ೯೦-೯೧, ೯೨ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಾಕ್ಯದ ಬಹಿಸ್ತರದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದು. ಅಂತಸ್ತರದ ಸಪ್ತಮಿಯಿಂದ ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಬಹುದೆಂಬುದಕ್ಕೆ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ.²

2. ಯಾವುದಾದರೊಂದರಿಂದ ತೊಲಗುವುದನ್ನು ಹೇಳುವ ಅವಾದಾನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ, ಅಂದರೆ ಪಂಚಮಿಗೆ — 'ಇಲಿರುಂದು' ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರಚಲಿತ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ — 'ಇನ್', — 'ನಿನ್', — 'ಇರುಂದು' ಎಂಬುವು ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ — 'ಇನ್' ಎಂಬುದು ತುಲನಾಪಾಚಕವಾಗಿ (comparative) ಹಾಗೂ ತೃತೀಯಾರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತು (S. V. Shanmugam, Dravidian Nouns, pp. 263-269). ತಮಿಳಿನ 'ಇನ್' ಎಂಬುದು ಕನ್ನಡದ 'ಇಂದ'ಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿದೆ.

೯೩. ವೀಟ್ಟಿಲಿರುಂದು ವಂದೇನ್ 'ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದೆ'.

—'ಇಲಿರುಂದು' ಎಂಬುದು ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ. ಇದು ಸರಳ (Simple) ಪ್ರತ್ಯಯವಲ್ಲ. —'ಇಲ್' ಎಂಬುದು ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ;—'ಇರುಂದು' ಎಂಬುದು 'ಇರ್'—ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಭೂತಕೃದ್ವಚಿ (Past Adverbial Participle), ಇವೆರಡು ಸೇರಿ—'ಇಲಿರುಂದು' ಎಂಬ ಸಂಕೀರ್ಣ (complex) ರೂಪವಾಗಿದೆ. ೯೩ ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಈ ತರ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬಹುದು.

೯೩ಎ. ವೀಟ್ಟಿಲ್ ಇರುಂದೇನ್ 'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದೆ'.

೯೩ಬಿ. ನಾನ್ ವಂದೇನ್ 'ನಾನು ಬಂದೆ'.

ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯ ರೂಪಗಳು ಸೇರಿ ೯೩ ನೇ ವಾಕ್ಯ ರೂಪ ತಳೆದಿದೆ, ಸ್ಥಾನ ಅಥವಾ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ನಾಮಪದಗಳಿರುವಲ್ಲಿ ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಸರಿ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಮಪದಗಳು ಪಂಚಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಈ ಮೇಲಿನ ವಿವರಣೆ ಸರಿಹೋಗುವಂತಿಲ್ಲ.

೯೪, ನಾಳೆಯಿಂದ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾ.

೯೫. ಬೇಸಗೆ ತಿಂಗಳಿಂದ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿರುವ 'ಇಂದ' ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ಆದೇಶ ಮಾಡಿದರೆ, ಒಂದೋ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೇರೆಯೇ ಅರ್ಥ ಕೊಡುವ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೇರೆಯವುಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಯಾವ ರಚನೆಯೂ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨ ಮತ್ತು ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನದ ಶ್ರವಣ ಬೆಳಗೊಳದ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾದ ರೂಪಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಉದಾ: 'ಕೊಡೆಯ ಸುಕಂಸು ಇಲ್ಲಿದುರ್ ಎಚ್ಚು: (ಎಪಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪುಟ ೨: ೨೫೯ ನೇ ಶಾಸನ ೧೩ ನೆಯ ಶತಮಾನ ೪೩೯ ನೇ ಶಾಸನ ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೨೮೬) 'ಮಲೆ ಆಳ ಅಪ್ಪಾಡಿ ನಾಯಕ ಇಲ್ಲಿದು ಚಿಕ್ಕ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆಚ್ಚು, (೨೧೭ ನೇ ಶಾಸನ, ಕ್ರಿ. ಶ. ೧೧೮೯), ಇದರಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಾರೂಪವೇ ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಇರುವಂತಿದೆ: 'ಹರಿಯ ಬೆಟ್ಟದಿ ಚಿಕ್ಕ ಬೆಟ್ಟಕ್ಕೆಚ್ಚು'. ಇದೇ ಸಂಪುಟದ ೨೫೭ ನೇ ಶಾಸನ ತಮಿಳು ಅಕ್ಷರದಲ್ಲಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ ವಾಗಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮಲೆಯಾಳದವನು. ಇದರಿಂದ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಇಲ್ಲಿದುರ್' (೨೫೬), 'ಇಲ್ಲಿದು (೪೩೬) ಎಂಬುವು ತಮಿಳು—ಮಲೆಯಾಳಗಳ ರೂಪಾಂತರಗಳೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಎತ್ತಿದ್ವರೂ ತಮಿಳಿನ ರೂಪಗಳಿಂದ ಪಂಚಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು 'ನಿನ್ರು' ಮತ್ತು 'ಇರು' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಬಹುದು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಪಂಚಮಿ ಯದು ಸಂಕೀರ್ಣರೂಪವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಪ್ರಾಚೀನರೂಪ

೯೪ಎ. *ನಾಳೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾ.

ಎಂಬುದು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥರಹಿತ ವಾಕ್ಯ.

೯೫ಎ. ಬೇಸಗೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ

ಎಂಬುದು ೯೫ ಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ೯೫ಎ. ಬೇಸಗೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ಹೇಳಿಕೆ. ಅದರ ಮುಂದಣ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂದು ಈ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ೯೫ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬೇಸಗೆ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಅದರ ನಂತರದ ತಿಂಗಳುಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆಯೆಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾದಿ ಕಾಲನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಈ ತೊಂದರೆಯನ್ನು 'ಮೊದಲು' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಕಾಲನಿರ್ದೇಶಕಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವಾಗಿಸಿ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬಹುದು.

೯೪ಬಿ. ನಾಳೆ ಮೊದಲಾಗಿ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬಾ.

೯೫ಬಿ. ಬೇಸಗೆ ತಿಂಗಳು ಮೊದಲಾಗಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ.

ಈಗ ಇವು ಅರ್ಥ ಕ್ಲೇಶವಿಲ್ಲದ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೆದು ಹೇಳಲು ಈಗ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪು. ೫. ಪಿ. ಮೀನಾಕ್ಷಿಸುಂದರಂ ಅವರು ತಮ್ಮ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ (Prof. T. P. Meenakshisundaran, History of Tamil Literature, p. 99) ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿಯ ಸಂಯುಕ್ತರೂಪವಾಗಿ ಆರಂಭ ಗೊಂಡಿತು ಎಂದು ಹೇಳಿ 'ಮಲೈವೀಚರಂವಿ'—'ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಬೀಳುವ ಅಬ್ಬಿ' 'ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಎಸ್. ವಿ. ಶಾನ್ಮುಗಂ ತಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ 'ಪರಿವಾಡಲ್' ಎಂಬ ತಮಿಳು ಗ್ರಂಥದ (೧೬-೩೨) ಉದಾಹರಣೆ 'ಮಲೈ—ಯಿನ್—ಇಚ್ಚ—ಯ್ ಅರುವಿ, ಬೆಟ್ಟದಿಂದ ಇಳಿಯುವ ಅಬ್ಬಿ' ಎಂಬ ಮೇಲಿನದಕ್ಕೆ ಸರಿಸಮವಾದ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ (S. V. Shanmugam, Dravian Nouns, P. 268). ಇದರಲ್ಲಿ—ಇನ್ ಎಂಬುದು ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ.

ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ನಿರ್ದೇಶ ಮಾಡಬಲ್ಲದು (ಎಸ್. ವಿ. ಶಾನ್ಮುಗಂ, ಅದೇ ಪು. ೩೮೪) ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ—'ಇಲ್'—ಎಂಬುದನ್ನು—'ಇರುಂದು' ಎಂಬುದರೊಡನೆ ಆ ಮೇಲೆ ಸೇರಿಸಿ—'ಇಲಿರುಂದು' ಎಂಬ ರೂಪವನ್ನು ಆಧುನಿಕ ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು—ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಕೇಶಿರಾಜ ವಿವಿಧಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿಯಿರುವ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಶಬ್ದಮಂಡಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ:

- ೯೬. ಅರಸನತ್ತಣಂ ದಾಳಿ ಬಂದುದು.
- ೯೭. ಪುಲಿಯತ್ತಣಂ ಅಂಜಿದಂ (ಭಯ).
- ೯೮. ಸ್ವಾಮಿಯತ್ತಣಂ ನಿರ್ವಾಹಮಾದುದಂ (ಸ್ವೀಕಾರ);
- ೯೯. ರಂಭೆಯತ್ತಣಂ ಸುಬಂ ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿದುದಂ (ಇಷ್ಟ).
- ೧೦೦. ಪಗೆಯತ್ತಣಂ ಬಂಧನಂ ಬಂದುದು (ಅನಿಷ್ಟ).
- ೧೦೧. ಉದ್ಯೋಗದತ್ತಣಂ ಸಿರಿ ಬಂದುದು (ಕಾರಣ).
- ೧೦೨. ಸದ್ವಂಶದತ್ತಣಂ ಪುಟ್ಟಿದಂ (ಉದಯ).
- ೧೦೩. ಕೃಷ್ಣಂಗೆ ಪಿರಿಯಂ ಬಲಭದ್ರಂ (ಪೆರ್ವೆ).

೧೦೨ ಮತ್ತು ೧೦೩ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲದೆ ಉಳಿದೆಲ್ಲವೂ ಹೇತ್ವರ್ಥದಲ್ಲಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು. ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಲ್ಲ 'ಅರಸನತ್ತಣಂ' (೯೬), 'ಪುಲಿಯತ್ತಣಂ' (೯೭), 'ಸ್ವಾಮಿಯತ್ತಣಂ' (೯೮), 'ರಂಭೆಯತ್ತಣಂ' (೯೯), 'ಪಗೆಯತ್ತಣಂ' (೧೦೦) ಮತ್ತು 'ಉದ್ಯೋಗದತ್ತಣಂ' (೧೦೧) ಎಂಬ ನಾಮಗಳು ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಆಯಾ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವುಗಳು ಅವು. 'ದಾಳಿ' (೯೬) 'ಅಂಜಿಕೆ' (೯೭) 'ನಿರ್ವಾಹಂ' (೯೮) 'ಸುಖಂ' (೯೯) 'ಬಂಧನಂ' (೧೦೦) ಮತ್ತು 'ಸಿರಿ' (೧೦೧) ಎಂಬವುಗಳು ಆ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಫಲಿಸುವಂತಹ ಕರ್ಮಪದಗಳು. ಈ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಸಕರ್ಮಗಳಾಗಿ. ಅವು ಅಕರ್ಮಗಳಾಗಿ ಬಹಿಸ್ತರದಲ್ಲಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿವೆ. 'ಬಂದುದು' (೯೬), (೧೦೦) ಮತ್ತು (೧೦೧), 'ಅಂಜಿದಂ' (೯೭), 'ಆದುದು' (೯೮), 'ಪ್ರಾಪ್ತಿಸಿದುದು' (೯೯) ಎಂಬ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸಕರ್ಮಕವಾಗಿದ್ದವುಗಳು ಅಕರ್ಮಕ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುವುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಅಂತಸ್ತರದ ಕರ್ಮಪದಗಳು ಬಹಿಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಪದಗಳಾಗಿ, ಅಂತಸ್ತರದ ಕರ್ತೃಪದಗಳಿಗೆ ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಹತ್ತುವ ರೂಪಾಂತರ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು ಮೂಲತಃ ಹೇತ್ವರ್ಥವನ್ನು ಹೊಂದಿದವುಗಳು; ತೃತೀಯೆಯ ಕಾರಣ ಅಥವಾ ಹೇತ್ವರ್ಥದ ಮತ್ತು ಕಾರಣಾರ್ಥದ ಚತುರ್ಥಿಯ ಕೆಳಗೂ ಇಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

೧೦೨ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಮೂಲ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಇದರ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆಯೆಂಬುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಅದರ ವಿವೇಚನೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ

೧೦೩ ನೇ ವಾಕ್ಯರೂಪವನ್ನು ತುಲನಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬರುವ ತೃತೀಯೆಯ ಕೆಳಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಪಂಚಮಿಯೆಂಬುದು ಸಂಕೀರ್ಣ ಪ್ರತ್ಯಯವುಳ್ಳ ವಿಭಕ್ತಿ. ಇದನ್ನು ಸಪ್ತಮಿಯಿಂದ, ಅಥವಾ ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳಿಂದ, ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಬಹುದು. ಇದಕ್ಕಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಯ ತೃತೀಯೆಯೊಡನೆ ಸಾಮ್ಯರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿವಿಭಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೆಂಬ ತಪ್ಪು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವಾಂಸರಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಲು ಎಡೆಯಾಯ್ತು. ಯಾವ ರೂಪದಿಂದಲಾದರೂ ಅದು ಹೊರವೆಯಲ್ಲಿ ತೋರಿಬರಲಿ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಂಚಮಿವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲವೆಂದು ದೂರೀಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

||

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		12	13	14	15
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	--	----	----	----	----

ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ

ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧಸೂಚಕವಾಗಿ, ಎರಡು ನಾಮಪದಗಳೊಳಗಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೇಳುತ್ತದೆ (ಶಬ್ದವಾಣಿಪರ್ಣ; ಸೂ. ೧೪೩). ಉಳಿದೆಲ್ಲ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ನಾಮ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೊಳಗಣ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. —ಅ ಎಂಬುದು ಇದರ ಪ್ರತ್ಯಯ. ಇದೇ ಪ್ರತ್ಯಯ ಭೂತ ಹಾಗೂ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳನಂತರವೂ ಬಂದು, ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ನಾಮಪದವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಾಮಪದಗಳೆರಡರ ನಡುವಿರುವಾಗ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಯೆಂಬ ಹೆಸರೂ, ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವಾಚಿಯೆಂದೂ, ಇದನ್ನು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವೆರಡೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದರ ಕಾರ್ಯ, ಅನುಗತವಾದಿ ಬರುವ ನಾಮಪದವನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದೇ ಆದಿದೆ.

ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬಗೆಯ ಅಂತರಾರ್ಥವಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ: (1) ಸ್ವಾಮಿ ಸಂಬಂಧ, (2) ಸಾಧಾರಣ ಸಂಬಂಧ. (1) ನಯದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿಗೆ ಒಬ್ಬ ಒಡೆಯನಾಗಿರುವುದು ವ್ಯಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ.

೧೦೪. ಇದು ನನ್ನ ಪೆನ್ನು.

೧೦೫. ಇದು ನನ್ನ ಕೈ.

೧೦೬. ಅವಳು ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ.

ಪೆನ್ನು, ಕೈ, ಹೆಂಡತಿ ಎಂಬವುಗಳೆಲ್ಲ 'ನನ್ನ' ಎಂಬ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮಕ್ಕೆ ತೋರಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ತೋರಿದರೂ—ಅವು ಮೂರೂ, ಮೂರು ತರದ

ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳವುಗಳಾಗಿವೆ. 'ಕೈ' ಮತ್ತು 'ಹೆಂಡತಿ' ಎಂಬವುಗಳನ್ನು ನಿಕಟ ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನು 'ಪೆನ್ನು' ಎಂಬ ಪದ 'ನನ್ನ' ಎಂಬ ಸರ್ವನಾಮದೊಡನೆ ಹೊಂದಿಲ್ಲ. 'ಪೆನ್ನು' ದೂರವರ್ತಿ ಪದ. ಉಳಿದುವು ನಿಕಟವರ್ತಿ ಪದಗಳು. 'ನನ್ನ ಪೆನ್ನು' ಮಾರ ತ್ರೇನೆ' ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಉಳಿದುವನ್ನು ಹಾಗೆ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ವ್ಯಾಕರಣ ಶುದ್ಧವಾದ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿ ಅವು ಕಂಡರೂ, ಸಾಮಾಜಿಕ ರೀತಿಯಿಂದ ಅವು ತ್ಯಾಜ್ಯ ರೂಪಗಳಾಗುತ್ತವೆ. 'ಒಂದು ಪೆನ್ನು ನೋಡಿದೆ' 'ಒಂದು ಪೆನ್ನು ಇಲ್ಲಿದೆ' ಎಂದೇನೋ ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ, 'ಒಂದು ಕೈಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ' 'ಒಂದು ಕೈ ಇಲ್ಲಿದೆ' 'ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ನೋಡಿದೆ' 'ಒಬ್ಬ ಹೆಂಡತಿ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾಳೆ' ಎಂದೆಲ್ಲ ಹೇಳಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಕೈ' ಎಂದರೆ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಸೇರಿದುದಾಗಿರಬೇಕು. 'ಹೆಂಡತಿ' ಎಂಬುದೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಅರ್ಥದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವಿಧದ ವಿಂಗಡಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

(1) ಸೂಚಿತ ವಸ್ತುವನ್ನು ಅದನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಅದು ಸ್ವಾಮಿಸಂಬಂಧ ತೋರುವ ಪಕ್ಷೀವಿಭಕ್ತಿ.

(2) ಸೂಚಿತ ವಸ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ. ವಿಭಕ್ತಿಯಂತ ನಾಮಪದ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ವ್ಯಕ್ತಿ/ವಸ್ತುವನ್ನನುಸರಿಯೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವುದಾದರೆ, ಅದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರುವ ಪಕ್ಷೀವಿಭಕ್ತಿ. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಇವೆರಡೂ ಆಗಿರುವಂತೆ ಅದು ಕಂಡರೂ ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅದು ಬೇರೆಯೇ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರುವ ಸಂಭವವೂ ಇದೆ. ಉದಾ:

೧೦೭. ಇದು ಅವರ ಪುಸ್ತಕ.

ಇದು ೧೦೬ ನೇ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾದರೂ, ಅನಿಶ್ಚಿತ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದಾಗಿ ಇದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಅರ್ಥ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ: (1) ಈ ಪುಸ್ತಕ ಅವರಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತು (ಸ್ವಾಮ್ಯಸಂಬಂಧ). (2) ಇದು ಅವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ (ಕರ್ತೃ-ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧ). (1) ನೇ ಅರ್ಥ ೧೦೪ ನೇ ವಾಕ್ಯದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. (2) ನೆಯದರ ಮೂಲರೂಪ:

೧೦೭ಎ, ಅವರು ಈ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಬರೆದರು ಎಂಬುದು ಭೂತ ಸಂಬಂಧ ವಾಚಿಯಾಗಿದೆ.

೧೦೭ಬಿ. ಅವರು ಬರೆದ ಪುಸ್ತಕ ಇದು ಎಂದಾಗಿದೆ.

ಪರಿವರ್ತನಾಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ೧೦೭ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ—ಅ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವ ನಾಮಪದಗಳು ಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಂಬಂಧ, ಇಲ್ಲವೇ

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸೂಚಿಸಬೇಕೆಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಪ್ರತ್ಯಯವುಳ್ಳ ನಾಮಗಳು ಬೇರೆಯೇ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದೂ ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೦೬ ನೇ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಯಿರುವ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ:

೧೦೮. ರಾಮಕಾರಂತ್ತನ ಮಕ್ಕಳ್.....

೧೦೯. ಶ್ರೀವೀರ ಬುಕ್ಕಣವೊಡೆಯರ ಕುಮಾರ.

೧೧೦. ಅವರ ಶ್ರಾವಕಿ ಚಂದಿಯಬ್ಬಿ ಗಾವುಂಡಿ.....

೧೧೧. ವೊಣತಲೆಯ ಬೈಚಾಚಾರಿಯ ಮಗ ಬೈರೋಡ.....

ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಎನ್ ಮನ್ನೈವಿ' (ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ), 'ಎನ್ ಮಗನ್' (ನನ್ನ ಮಗ) ಎಂಬುದು ತೋರಿಕೆಗೆ ಷಷ್ಠೀರೂಪಗಳಾದರೂ ಅವುಗಳು ಮೂಲತಃ 'ಎನಕ್ಕು ಮನ್ನೈವಿ' (= ನನಗೆ ಹೆಂಡತಿ) ಎಂಬುದಾಗಿದೆಯೆಂದು ಪಂಡಿತರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (Kothandaraman, P. 1959; 43) ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. 'ಎನ್ನಡೈಯ ಪೇನಾ' (= ನನ್ನ ಪೆನ್ನು), ಎಂಬುದನ್ನೇ ಸಂಬಂಧ ವಾಚಿಯಾಗಿ, 'ಪೇನಾ ಎನ್ನಡೈಯದು' (= ಪೆನ್ನು ನನ್ನದು) ಎಂದು ಅರ್ಥ ಕೆಡದಂತೆ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ 'ಮನ್ನೈವಿ ಎನ್ನಡೈಯವಳ್' (= ಹೆಂಡತಿ ನನ್ನವಳು) 'ಮಗನ್ ಎನ್ನಡೈಯವನ್' (ಅಂದರೆ ಮಗನು ನನ್ನವನು) ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಯೂ, ಎರಡನೆಯದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ದಲ್ಲೂ ಇರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೇಲಿನಂತೆ ಚತುರ್ಥಿಯ ಮೂಲದಿಂದ ಷಷ್ಠಿಯನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ತೊಡಕಿನದಾಗಿ ಕಂಡರೂ - 'ನನಗೆ ಹೆಂಡತಿ', 'ನನಗೆ ಮಗ' ಎಂಬವುಗಳು ಸ್ವೀಕೃತ ರೂಪಗಳೇ. ಇಂತಹ ಚತುರ್ಥಿಯಂತ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವವೇ ಆಗಿದೆ. ೧೦ ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದಣ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಒಂದೆರಡು ಉದಾಹರಣೆಗಳು; 'ನಹುಷಂಗಿ ಮಗನ್ ಯಯಾತಿ', 'ಯಯಾತಿಗೆ ಮಗನ್ ಯದು' (HGOK. P. 152)—ಎಂದು ದೊರೆತಿವೆ.

೧೧೨. ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯಲಿ.....

ಎಂಬ ವಾಕ್ಯವೂ ೧೦೫ ನೇ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. 'ತಡಿ' ಎಂಬುದು ಗಂಗೆಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡಿರುವೆಂಬುದು ನಿಶ್ಚಯ.

ಇನ್ನು ಕೆಳಗಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ:

೧೧೩. ಅಚ್ಚಣ ಸಾಹಸಿಯರ ಪ್ರಧಾನಿಕೆಯಲಿ.....

೧೧೪. ಶ್ರೀವೀರ ಬುಕ್ಕಣ್ಣವೊಡೆಯರ ನಿರೂಪದಿಂ.....

೧೧೫. ನಾಗವೆದೇವಿಯ ಒಪ್ಪ.....

೧೧೬. ಒಪ್ಪ ಶ್ರೀಸೋಮನಾಥ,

೧೧೭. ಬೋಮ್ಮರಸೈನ ಬರಹ.....

೧೧೮. ಗೋಪಾಲ ದೇವರ ದಂಡಿನ ಕಾಣಿಕೆ.

೧೧೩ ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧೧೩ಎ. ಅಚ್ಚಣ ಸಾಹಸಿಯರು ಪ್ರಧಾನಿಕೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು.

‘ಪ್ರಧಾನಿಕೆ’ ಒಬ್ಬನು ಹೊಂದಿರುವ ವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಅಥವಾ ಅದು ಒಬ್ಬನ ಅಂಗವಾಗಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಮೂಲವಾಕ್ಯದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದು ಕರ್ತೃ-ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳದು. ಈ ಆಖ್ಯ-ಆಖ್ಯಾತ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ರೂಪದಿಂದ—

೧೧೩ಬಿ. ಅಚ್ಚಣ ಸಾಹಸಿಯರು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಧಾನಿಕೆ

ಎಂಬ ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮತ್ತೆ ಪಷ್ಠಿಯ ರೂಪ ತಾಳಿದೆ. ೧೧೪ ನೇ ವಾಕ್ಯ ೧೧೩ ನೇ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಗತ್ಯವಿಲ್ಲ. ೧೧೫ ರಲ್ಲಿ—ಆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರೂಪ ಹೊಂದಿದೆ. ೧೧೬ ರಲ್ಲಿ ಅದು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿರುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪದಗಳ ಸ್ಥಾನಪಲ್ಲಟವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ತೃ-ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ಅವುಗಳ ಮೂಲರೂಪಗಳು:

೧೧೫ಎ. ನಾಗವೆದೇವಿ ಒಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿದಳು.

೧೧೬ಎ. ಶ್ರೀಸೋಮನಾಥ ಒಪ್ಪವನ್ನು ಹಾಕಿದನು.

ಎಂದಿದ್ದುದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತವೆ:

೧೧೫ಬಿ. ನಾಗವೆದೇವಿ ಹಾಕಿದ ಒಪ್ಪ.

೧೧೬ಬಿ. ಶ್ರೀಸೋಮನಾಥ ಹಾಕಿದ ಒಪ್ಪ.

೧೧೫ಬಿ. ಮತ್ತು ೧೧೬ಬಿ. ವಾಕ್ಯಗಳ ಮೂಲಕ ೧೧೫ ಮತ್ತು ೧೧೬ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿವೆ. ೧೧೬ ರಲ್ಲಿ ಶೈಲಿಯ ವ್ಯತ್ಯಯದ ಕಾರಣದಿಂದ (ಈ ಪುಸ್ತಕ ನನ್ನದು,

ಇದು ನನ್ನ ಪುಸ್ತಕ ಎಂಬಂತೆ ಬಹಿಷ್ಕರದ ರೂಪ ಬಂದಿದೆ. ೧೧೭ ನೇ ವಾಕ್ಯವೂ ೧೧೫ ಮತ್ತು ೧೧೬ ಕ್ಕೆ ಸಮನಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅದರ ವಿವರಣೆಗೆ ಹೊರಡದೆ ೧೧೮ ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ. ಇದರಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಯ ಆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಎರಡು ಸಲ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಗಿದೆ: (1) ಗೋಪಾಲದೇವರ ಮತ್ತು (2) ದಂಡಿನ. ಇದೊಂದು ಸಂಕೀರ್ಣ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದ್ದು 'ದಂಡಿನ' ಎಂಬುದರ—ಆ ಚತುರ್ಥಿಯ ಪರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಗಿದೆ. ೧೧೮ ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧೧೮ಎ. (1) ಗೋಪಾಲದೇವನು ದಂಡನ್ನು ಕೊಂಡು ಹೋದನು,

(2) ಯಾರೋ ಅದಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಹೀಗೆ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿದಾಗ ಇದರಲ್ಲಿ, ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ ವಾಕ್ಯಗಳಂತೆ (೧೧೫, ೧೧೬ ಇತ್ಯಾದಿ) ಕರ್ತೃ-ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವನ್ನು 'ಗೋಪಾಲದೇವ' ಮತ್ತು 'ದಂಡು' ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳು ತೋರುತ್ತವೆ.

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಿಷ್ಕರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದರೂ, ನಿಜವಾಗಿ ಆ ವಾಕ್ಯಗಳ ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಚತುರ್ಥಿ, ಚತುರ್ಥಿಯ ಪರಾರ್ಥ ಹಾಗೂ ಸಪ್ತಮಿಯ (ಕಾರಕ) ಸಂಬಂಧವಿರುವಂತೆ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ, ಕೆಳಗಣ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ:

೧೧೯. ಸೋಮನಾಥ ದೇವರ ಬೇಹಾರ ನಡೆವೊಡೆ.....

೧೨೦. ದೇವರ ಅಮೃತಪಡಿ ನಡೆದೇ.....

೧೨೧. ಭಾಸೆಗೆ ತಪ್ಪುವ ರಾಯರ ಗಂಡ.

೧೨೨. ಅರಿಯಾ ಎಬಾಡ.

೧೨೩. ಹೂವಿನತೋಟ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರವನು.....

ಈ ತರದ ಹಲವು ವಾಕ್ಯಗಳಿದ್ದರೂ, ಮೇಲಿನವು ನಮ್ಮ ಉದ್ದೇಶಿತ ಮಿತಿಗೆ ಸಾಕಾಗುತ್ತವೆ. 'ದೇವರ ಬೇಹಾರ', (೧೧೯) ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಬೇಹಾರ' ಎಂಬುದು ದೇವರ ಸ್ವಾಮ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಸ್ತುವೊ, ಅಥವಾ ದೇವರ ನಿರೂಪಣೆಯಾದುದೋ—ಇಲ್ಲ, ಒಂದು ಅಂಗವೋ ಆಗಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ—ಆ ಎಂಬುದು ಸ್ವಾಮ್ಯ. ಇಲ್ಲವೇ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧವೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದನ್ನೂ ತೋರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಸೋಮನಾಥ ದೇವರ ಎಂಬುದು ಕರ್ತೃವೂ ಅಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ 'ಬೇಹಾರ' ಎಂಬ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವುದು ಸೋಮ

ನಾಥ ದೇವರಿಂದಲ್ಲ—ಬೇರೆ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬ ಕರ್ತೃವಿನಿಂದ, ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಬೇಕು:

೧೧೯ಎ. ಸೋಮನಾಥ ದೇವರಿಗೆ ಬೇಹಾರ ನಡೆಯುವುದು.

ಇದರ ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪ:

೧೧೯ಬಿ. ಸೋಮನಾಥ ದೇವರಿಗೆ ನಡೆಯುವ ಬೇಹಾರ.

ಮತ್ತೆ ಇದರಿಂದ ೧೧೯ ನೇ ವಾಕ್ಯ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬಂದಿದ್ದರೂ 'ದೇವರು' ಮತ್ತು 'ಬೇಹಾರ' ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ಮೂಲತಃ ಚತುರ್ಥಿಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ೧೨೦ ನೆಯ ವಾಕ್ಯವೂ ಮೇಲಿನವರಂತೆಯೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಅದರ ವಿವರಣೆಯ ಅಗತ್ಯ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

೧೨೧ ಮತ್ತು ೧೨೨ ನೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಬಿರುದಂಗಳು ಗಂಡ (ಅಸಾಯ), ವಿಭಾಡ—ಎಂಬವುಗಳು ಪಶ್ಚಿಮಿಭಕ್ತಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿಸೂತ್ರಕ್ಕೆ (definition) ಸರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಯರ (೧೨೧) ಮತ್ತು ಅರಿರಾಯ (೧೨೨) ಅಂತಸ್ತರ ವಾಕ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃಪದಗಳಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಭಾಷಾಂತರಿತ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿವು:

೧೨೧ಎ. ಭಾಸೆಗೆ ತಪ್ಪುವ ರಾಯರಿಗೆ ಗಂಡರಾತಿರುವ.....

೧೨೨ಎ. ಅರಿರಾಯರಿಗೆ ವಿಭಾಡದಂತಿರುವ.....

ಎಂದಾಗಿ 'ರಾಯರ', 'ಅರಿರಾಯ' ಎಂಬವುಗಳೊಡನೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬರುವ 'ಗಂಡ' 'ವಿಭಾಡ'ಗಳಿಗೆ ನಿಜವಾಗಿ ಪಶ್ಚಿಮ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಬಂಧರ್ಥದ ಚತುರ್ಥಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

೧೨೩ ರಲ್ಲಿ 'ಹೂವಿನತೋಟ' ಎಂಬುದು—ಅ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲದಿರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಸಮಾಸ ವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಪಶ್ಚಿ ಮತ್ತು ಸಾಧಾರಣ ಸಂಬಂಧದ ಪಶ್ಚಿ ಎಂಬುದಕ್ಕಿರುವ ಗುಣಗಳೊಂದೂ ಇದಕ್ಕಿಲ್ಲ. ತೋಟ ಎಂಬುದು ಹೂವಿಗೆ ಸ್ವಾಮ್ಯವಾದ ವಸ್ತುವಲ್ಲ. 'ನನ್ನ ಕೈ', 'ಮರದ ಗೆಲ್ಲ' ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ 'ತೋಟ' ಹೂವಿನ ಒಂದು ಭಾಗವೂ ಅಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಂಬಂಧವಾದರೆ ಇದನ್ನು ಕರ್ತೃ ಕರ್ಮ ಪದಗಳಿರುವ ವಾಕ್ಯವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ನಮಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕಾಗಿತ್ತು. (ಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಪಶ್ಚಿರೂಪವನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಲು ಇದೇ ನಿಜವಾಗಿ ಮೂಲರೂಪ). ಆದರೆ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಂಬಂಧ ತೋರಿಸುವ ವಾಕ್ಯ ನನ್ನ

ಪೆನ್ನು, ನಾನು ಪೆನ್ನು...ಅಥವಾ ನನ್ನಲ್ಲಿ ಪೆನ್ನು...ಎಂದೆಲ್ಲ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಈ ಪ.ವರ್ತನೆಯನ್ನು 'ಹೂವಿನ ತೋಟ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಆರೋಪಿಸಿ:

ಹೂವಿನ ತೋಟ * ಹೂವು ತೋಟವನ್ನು.....

* ಹೂವಿನಲ್ಲಿ ತೋಟವನ್ನು.....

ಎಂದು ರೂಪಾಂತರಿಸಿದರೆ, ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ೧೨೩ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ಷಷ್ಠಿಯಲ್ಲ.

ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಷಷ್ಠಿಯ ರೂಪಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಕೆಡದಂತೆ, ಉದಾ: 'ಮರದ ಗೆಲ್ಲು'—ಎಂಬುದನ್ನು 'ಮರದ ಒಂದು ಗೆಲ್ಲು ದೊಡ್ಡದು' ಎಂದು ವಿಸ್ತರಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ *ಹೂವಿನ ಒಂದು ತೋಟ ದೊಡ್ಡದು ಎಂದು ವಿಸ್ತರಿಸಿದರೆ, ವಾಕ್ಯ ಅರ್ಥ ಹೀನವಾಗುತ್ತದೆ. ನಿಜವಾಗಿ ಸಾಧಾರಣ ಸಂಬಂಧದ ಷಷ್ಠಿಯಾಗಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅಂದರೆ ಹೂವು ಎಂಬ ಪದವನ್ನೊಳಗೊಂಡ, ಉದಾ: 'ಹೂವಿನ ಎಸಳು' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಹೂವಿನ ಒಂದು ಎಸಳು ದೊಡ್ಡದು' ಎಂದು ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ೧೨೩ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಎರಡು ತರದಿಂದಲೂ, ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ ತೋರುವ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಹಾಗಾಗಿ—ಅ ಎಂಬುದು ಬೇರೆಯೇ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದು ನಿಶ್ಚಯವಾಯಿತು. ಅದು ಚತುರ್ಥಿಯ ಪರಾರ್ಥ ಇಲ್ಲವೇ ಕೃದ್ವಾಚಿಯ ವಿಶೇಷಣ ರೂಪಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಚತುರ್ಥಿಯ ಪರಾರ್ಥದ ರೂಪದಲ್ಲಿ 'ಹೂವಿಗಾಗಿರುವ ತೋಟ' ಎಂದು ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೂ ಅರ್ಥಸಾಮಂಜಸ್ಯವೊದಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ 'ನನಗಾಗಿರುವ ಮನೆ' ಎಂಬುದೂ 'ಹೂವಿಗಾಗಿರುವ ತೋಟ' ಎಂಬುದೂ ಒಂದೇ ಆಗಿಲ್ಲ. 'ನನಗೆ ಮನೆಯಿದೆ' 'ನಾನು ಮನೆಗೆ ಯಜಮಾನ' ಎಂಬುದು. *ಹೂವಿಗೆ ತೋಟವಿದೆ, *ಹೂವು ತೋಟಕ್ಕೆ...' ಎಂಬುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಕೃದ್ವಾಚಿ ವಿಶೇಷಣರೂಪ. ಅಂದರೆ, ಹೂವು ಇರುವ, ಇಲ್ಲವೇ, ಹೂವಿಗಾಗಿರುವ—ಎಂಬಂತಿರುವ ಮೂಲದಿಂದೇನೋ ಉದ್ಭವಿಸಿರಬೇಕು.

ಷಷ್ಠಿಯ ರೂಪವಿರುವ ನಾಮಪದಗಳನ್ನನುಸರಿಸಿ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣಗಳು ಬರುವುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಣ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು:

೧೨೪. ಮೂರು ಕೀರಿಯ ಹೊರಗಣ.....

೧೨೫. ನೋಮಯ ದೇವರ ಮಂದಣ....

೧೨೬. ತಂಬಳ ಕೀರಿಯ ಮಂದಣ.....

ಪಂಚಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿಗೂ, ಪಷ್ಠಿಗೂ ಪಲ್ಲಟ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವುದನ್ನು ನಾವು ಆಗಲೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. 'ದೇವರ', 'ಕರೆಯ' ಎಂಬ ಪಷ್ಠಿಯುಕ್ತಪದಗಳು ಪಂಚಮೀರೂಪದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದುವುಗಳು. ಪಂಚಮಿಯೂ ಸಪ್ತಮಿ ಹಾಗೂ 'ಇರು'—ಎಂಬುದರ ಕೃದ್ವಾಚಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇದರ ಕುರಿತು ಹಿಂದೆಯೇ ನೋಡಿಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆಯ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ.

ಸಪ್ತಮಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿ, ಬಹಿಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಪಷ್ಠಿಯಿರುವುದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

- ೧೨೭. ಬಡಗಣ ಕಡೆಯ ಮಠ.
- ೧೨೮. ಕಾರ್ಕಡದ ಅಧಿವಾಸ.
- ೧೨೯. ಆ ವೂರ ಅರುವರ್.
- ೧೩೦. ಮಣಿಗಾರ ಕೀರಿಯ ಕುಪ್ಪಿಸೆಟ್ಟಿಯರು.
- ೧೩೧. ಮುಳ್ಳೂರ ಕೋಟೆ.
- ೧೩೨. ಚಾಂಗಲದ ಬಸದಿ.
- ೧೩೩. ಬಯಲು ನಾಡ ಬೆಮ್ಮೋಜ ಗೃಹ ಶಾಸನ.

ಈ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಿದರೆ ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಸಪ್ತಮಿಯು ನಿಯತವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

- ೧೨೭ಎ. ಬಡಗಣ ಕಡೆಯಲ್ಲಿರುವ ಮಠ.
- ೧೨೮ಎ. ಕಾರ್ಕಡದಲ್ಲಿರುವ ಅಧಿವಾಸ.
- ೧೨೯ಎ. ಆ ವೂರಲ್ಲಿರುವ ಅರುವರ್.
- ೧೩೦ಎ. ಮಣಿಗಾರ ಕೀರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಕುಪ್ಪಿಸೆಟ್ಟಿಯರು.
- ೧೩೧ಎ. ಮುಳ್ಳೂರಲ್ಲಿರುವ ಕೋಟೆ.
- ೧೩೨ಎ. ಚಾಂಗಲದಲ್ಲಿರುವ ಬಸದಿ.
- ೧೩೩ಎ. ಬಯಲಿನಾಡಲ್ಲಿರುವ ಬೆಮ್ಮೋಜ ಗೃಹ ಶಾಸನ.

ಅಧಿವಾಸ (೧೨೮), ಅರುವರ್ (೧೨೯), ಕುಪ್ಪಿಸೆಟ್ಟಿ (೧೩೦), ಕೋಟೆ (೧೩೧), ಬಸದಿ (೧೩೨) ಮತ್ತು ಬೆಮ್ಮೋಜ (೧೩೩) ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳು ಪಷ್ಠಿಯುಕ್ತ ನಾಮಪದ

ಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವವುಗಳು ಅದುದರಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದವುಗಳೆಂದು ತರ್ಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಿ, I belong to Mysore; I belong to Madras ಎಂದು ಹೇಳುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಆದರೆ ಇವನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ I am the one who is/was in Mysore/Madras ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ I belong to.....ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ನಾನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ/ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದೆ' ಎಂದು ಭಾಷಿಸಿದ ವಿನಾ ಅಷ್ಟು ಸರಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. I belong to.....ಎಂಬಂತಹವುಗಳು ಒಂದು ರೀತಿಯ ಅಲಂಕಾರಿಕ ವಾಕ್ಯಗಳು—ಮೈಸೂರು, ಮದ್ರಾಸು ಎಂಬ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ 'ನಾನು' ಎಂಬುದೂ ಒಂದು ಅಂಗದಂತೆಯೇ ಆರೋಪಿತವಾಗಿಯೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಅವುಗಳೆಲ್ಲ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕತೆಯಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಉದಾ: *ನನ್ನಲ್ಲಿ ಕೈಯಿದೆ—ಎಂಬುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ವೀಕೃತ. ಹೀಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕತೆ ಬರಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ ೧೩೩ ರ ಪರಗಣ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ—ಆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧದ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ. ಅಂತರಾಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕರಣ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೆಂದು ತೀರ್ಮಾನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮೂಲ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ನ್ಯೂನರೂಪದಿಂದಿದ್ದುದು ಬಹಿಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಪಟ್ಟೀಯುಕ್ತವಾಗಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು ರೂಪುಗೊಂಡಿವೆ.

೧೩೪. ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲಿ.....

೧೩೫. ಬಡಗಲು ಬಾಳಗಡಿ.....

೧೩೬. ಮೂಡಲು ಹೊಳೆಗಡಿ.....

೧೩೭. ಪಡುವಲು ಸಮುದ್ರಗಡಿ.....

'ಚಿಕ್ಕಾಯಿತಾಯಿ', 'ಕಾಲ' ಎಂಬವುಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಹೊಂದಿರುವುದಲ್ಲ. ಈ ಸಂಬಂಧವಾದರೆ ಎರಡನೆಯ ಪದವು ಕರ್ಮಪದವಾಗಿರುತ್ತದೆಂದು ಹಿಂದೆ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. 'ಅವನ ಪನ್ನನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡ' ಎಂಬ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ 'ಪೆನ್ನು' ಎಂಬುದು 'ಅವನ' ಎಂಬ ಪಟ್ಟೀರೂಪದ ಅನಂತರ ಬಂದ ಕರ್ಮಪದ ಈ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೂ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗತವಾಗಿರುವ ಪದವನ್ನೂ ಮೇಲಿನಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಉದಾ:

೧೩೪ಎ. *ಚಿಕ್ಕಾಯಿತಾಯಿಗಳ ಕಾಲವನ್ನು.....

ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯಾಗದು. 'ಕಾಲ' ಎಂಬುದು ಸಂಬಂಧವಾಚಿಯಾಗಲೀ (ಅಪ್ಪ, ಅಮ್ಮ, ಅಣ್ಣ...ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತೆ), ಶರೀರಾಂಗವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವುದಾಗಲೀ (ಕಣ್ಣು,

ಶೈ, ಕಾಲು...ಇತ್ಯಾದಿಗಳಂತೆ) ಅಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪಷ್ಠಿಯೂ ಅಲ್ಲ. ಹೀಗಾದುದರಿಂದ 'ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿಗಳು' ಎಂಬುದು ಕರ್ತೃಪದವಾಗುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯವೇ ಮೇಲಿನದರ ಮೂಲರೂಪ. ಅದು ಈ ರೀತಿ:

೧೩೪ಬಿ. ಚಿಕ್ಕಾಯಿ ತಾಯಿಗಳು ಇದ್ದ ಕಾಲ...

ಈ ಅಂತಸ್ತರದ ವಾಕ್ಯ ಬಹಿಸ್ತರದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಲೋಪಗೊಂಡು, ಕ್ರಿಯಾ ಪದದ—ಅ, ಸ್ಥಾನ ಪಲ್ಲಟಗೊಂಡು, ೧೩೪ ರ ರೂಪ ತಾಳಿದೆ.

'ಬಾಳು' (= ಭೂಮಿ), 'ಹೊಳೆ', 'ಸಮುದ್ರ'—ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಉಳಿದ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಷ್ಠಿಯ ರೂಪದ ಅನಂತರ ಬರುವವುಗಳು—ಅಂತಸ್ತರದ ಕರ್ಮಪದ ರೂಪಗಳು:

೧೩೫ಎ. (ಇದು) ಪಡುವ ಗಡಿಯಾಗಿ ಬಾಳನ್ನು ಕೊಂಡಿದೆ...

೧೩೬ಎ. (ಇದು) ಮೂಡಲು ಗಡಿಯಾಗಿ ಹೊಳೆಯನ್ನು ಕೊಂಡಿದೆ.

೧೩೭ಎ. (ಇದು) ಪಡುವಲು ಸಮುದ್ರವನ್ನು ಗಡಿಯಾಗಿ ಕೊಂಡಿದೆ.

ಇವುಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ರೂಪ:

೧೩೫ಬಿ. (ಇದಕ್ಕೆ) ಬಡಗಳು ಬಾಳು ಉಳ್ಳ ಗಡಿ ಇದೆ.

೧೩೬ಬಿ. (ಇದಕ್ಕೆ) ಮೂಡಲು ಹೊಳೆ ಉಳ್ಳ ಗಡಿ ಇದೆ.

೧೩೭ಬಿ. (ಇದಕ್ಕೆ) ಪಡುವಲು ಸಮುದ್ರ ಉಳ್ಳ ಗಡಿ ಇದೆ.

ಕ್ರಿಯಾಪದ ಲೋಪಗೊಂಡು, ಅದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿದ ನ್ಯೂನರೂಪ ಪ್ರತ್ಯಯ—ಅ, ಅದರಿಂದ ಪೂರ್ವಗತವಾಗುಳ್ಳ ನಾಮಪದಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಆ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ೧೩೫, ೧೩೬ ಮತ್ತು ೧೩೭ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು ನಮಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಚಕಗಳು ಪಷ್ಠಿಯ ಮುಖ ವಾಡವನ್ನು ಹೊಂದಿ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಆಧುನಿಕ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು 'ಪಷ್ಠಿಯ ರಚನೆಗಳು ಸಾಪೇಕ್ಷ ರೂಪರಚನೆಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ ವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬ ದಾಗಿ ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ' ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ ಮಾತು [Jacobs & Rosenbaum 1963; 232] ಒಪ್ಪತಕ್ಕದ್ದಾಗಿದೆ.

ಕೇಶಿರಾಜ ೧೪೩ ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಷ್ಠಿಯೆಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆದು (ಸಂಬಂಧದೊಳೆ ಪಷ್ಠಿಯುಕ್ಕುಂ ವೃತ್ತಿ) ಅದು ಸಂಬಂಧವನ್ನು ನಿರ್ದಿಶಿಸುತ್ತದೆ ಯಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸಂಬಂಧ ಕೃದ್ವಾಚಿಯನ್ನು (Relative participle) ಕುರಿತು

ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಅದು ಪಷ್ಕಿಗೆ ಸಮವಾಗಿತ್ತೆಂದು ಅವನ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತೋ ಎಂದೂ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಎಂತೂ ಈ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಗಿಂತಲೇ, ಪಷ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಅವನು ಮಾಡಿದ ವರ್ಗೀಕರಣವಾಗಲೀ ಸಮರ್ಥನೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ. ಈ ಕೆಳಗಿನ ವುಗಳಲ್ಲಿ ಅವನು ಪಷ್ಕಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಉಪ ವಿಭಾಗಗಳು:

(1) ಸ್ವಾಮಿ (2) ಕುಲ (3) ಜಾತಿ (4) ಅವಯವ (5) ಲಕ್ಷಣ (6) ಸನ್ನಿಧಾನ (7) ಸಂಸ್ಪರ್ಶ (8) ಸಂಬಂಧ (9) ಶೇಷ ಮತ್ತು (10) ವಸ್ತುವಿಕಾರ.

ಹೀಗೆ ಪಷ್ಕಿಯ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳನ್ನು ಕೇಶಿರಾಜ ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದುದರಿಂದ ಯಾವ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲ. ಇವಲ್ಲವೆ ಇದರ ಕೆಳಗೆ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ತರದ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು, ಕೇಶಿರಾಜನ ರೀತಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿದರೆ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಕುಲ, ಅವಯವ, ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಶೇಷ ಎಂಬವಲ್ಲ ನಾವು ಮೊದಲು ಹೇಳಿದ ಪಷ್ಕಿಯೆಂಬ ಒಂದೇ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೇಶಿರಾಜನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ:

೧೩೮. ಎಮ್ಮ ತಮ್ಮ (ಕುಲಸಂಬಂಧ).

೧೩೯. ಮರದ ಕೊಂಬು (ಅವಯವ).

೧೪೦. ತೋಳಬಾಳಕಾಂತಿ (ಸಂಬಂಧ).

೧೪೧. ಅದಕು ಮಹಿ (ಶೇಷ).

‘ತಮ್ಮ’ ಎಂಬುದು ಬಾಧ್ಯವಾಚಕವಾಗಿ ಅದರ ಪೂರ್ವ ಪದಕ್ಕೆ ೧೦೬ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಹೆಂಡತಿ’ ಎಂಬ ಪದದಂತೆಯೇ ಮತ್ತು ‘ಕೊಂಬು’ ಎಂಬುದು ೧೦೫ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಕೈ’ ಎಂಬಂತೆಯೇ ಜೊತೆಗೊಂಡಿದೆ. ‘ಕಾಂತಿ’ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಾಳಿನಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಅಂದರೆ ಅದು ನಿಕಟವರ್ತಿ. ‘ಮಹಿ’ ಎಂಬುದು, ೧೩೮ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ತಮ್ಮ’ ಎಂಬುದು ಅದರ ಪೂರ್ವದ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೇ ಸಂಬಂಧಗೊಂಡಿದ್ದು, ಪಷ್ಕಿಯ ವೈತ್ಯತ್ತಿ ನಿಯಮಕ್ಕೆ (definition) ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಒಂದೇ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಕೇಶಿರಾಜನ ಇತರ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಬೇರೆಯೇ ವಿಭಕ್ತಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ; ಇಲ್ಲವೇ ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಕ್ರದ್ವಾಚಿಗಳಿಂದ (Relative Participle) ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಂಡವುಗಳಾಗಿವೆ.

೧೪೨. ಉರೊಡೆಯ.

ಸ್ವಾಮಿ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಈ ಉದಾಹರಣೆಯನ್ನು ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಮೊದಲು ನೋಡಿದ ಸ್ವಾಮಿ ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳೆಂಬ ಪಷ್ಕಿಯ ಜಾತಿಯಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ೧೦೪ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ

‘ಪೆನ್ನು’ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ ವಸ್ತುವಾಗಿರುವಂತೆ. ಊರು ಒಡೆಯನಿಗೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ೧೦೪ ರಲ್ಲಿ ತೋರುವಂತೆ, ಊರು ಒಡೆಯನ ಅಂಗವೂ ಆಗಿಲ್ಲ. ೧೪೨ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಅದರ ಮೂಲ ರೂಪವಾದ ...

೧೪೨ಎ. ಊರ್ಗ ಒಡೆಯಂ.

ಎಂಬುದರಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದುದಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂತಃಸ್ಫೂರ್ತಿ (Intuition) ಯಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜ ಇದನ್ನು ಚತುರ್ಥಿ ಪಷ್ಠಿಗಳ ವ್ಯತ್ಯಯಕ್ಕೆ (ಸೂ. ೧೪೨) ಉದಾಹರಣೆಯಾದಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

ಕೇಶಿರಾಜ ಕೊಟ್ಟ ಉಳಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಸಂಬಂಧವಾಚಕ ಕೃದ್ವಾಚಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾದ ಪಷ್ಠಿಯ ರೂಪಗಳಾಗಿವೆ.

೧೪೩. ಆನೆಯ ಘಟೆ, (ಜಾತಿ), ಇದು,

೧೪೩ಎ. ಆನೆಯುಳ್ಳ ಘಟೆ, ಎಂಬುದರಿಂದಲೂ.

೧೪೪. ಟೊಪ್ಪಿಗಯ ಮಾನಿಸಂ ಎಂಬುದು.

ಕರ್ತೃ—ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯ ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡು.

೧೪೪ಎ. ಟೊಪ್ಪಿಗಯನ್ನಿಟ್ಟ, ಎಂಬುದರಿಂದಲೂ.

೧೪೫. ಊರ ಮುಂದು.

ಎಂಬುದು ಮೂಲತಃ ಅಧಿಕರಣ—ಸಂಬಂಧ ವಿಭಕ್ತಿಯುತವಾಗಿ ೧೨೪ ಮತ್ತು ೧೨೫ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವಂತೆಯೇ, ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗುವಂತಹದಾದಿಯೂ ಇವೆ.

೧೪೬. ಪೊನ್ನ ಕೋಲ್.

ಇಲ್ಲಿ ‘ಪೊನ್’ ಮತ್ತು ‘ಕೋಲು’ಗಳಿಗೆ ಕರಣ (Instrument) ಮತ್ತು ಕರ್ಮಗಳ ಸಂಬಂಧ. ೧೪೬ ರ ಭಾಷಾಂತರ ರೂಪ.

೧೪೬ಎ. ಪೊನ್ನಿಂ ಕೋಲಂ ಗೆಯ್ದರ್...

ಅದು ಮತ್ತು ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪಕ್ಕೆ,

೧೪೬ಬಿ. ಪೊನ್ನಿಂ ಗೆಯ್ದ ಕೋಲ್—ಎಂದು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ. ೧೪೬ಬಿ ಯಿಂದ ಬಹಿಷ್ಕರದ ರೂಪವಾಗಿ ೧೪೭ ನೆಯದು ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೇಲೆ ಮಾಡಿದ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಾವು ಪಷ್ಠಿಯೆಂದು ನಿರ್ವಂಚಿಸುವ ರೂಪ ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೇ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೆಂದೂ

ಹೀಯುತ್ತದೆ. ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಬಂಧವಲ್ಲದ ಇತರ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು:

ಕರ್ತೃ—ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧ ೧೧೩ ರಿಂದ ೧೧೮ ರ ವರೆಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು.

ಕರ್ತೃ—ಕರಣ ಸಂಬಂಧ ೧೪೬ ನೇ ವಾಕ್ಯ.

ಕರ್ತೃ—ಸಂಪ್ರದಾನ ಸಂಬಂಧ ೧೧೯ ರಿಂದ ೧೨೨ ರ ವರೆಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು.

ಕರ್ತೃ—ಸಂಪ್ರದಾನ ಪರ ಸಂಬಂಧ ೧೨೩ ನೇ ವಾಕ್ಯ.

ಕರ್ತೃ—ಅಪಾದಾನ ಸಂಬಂಧ ೧೨೪ ರಿಂದ ೧೨೬ ರ ವರೆಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು.

ಕರ್ತೃ—ಅಧಿಕರಣ ಸಂಬಂಧ ೧೨೭ ರಿಂದ ೧೩೩ ರ ವರೆಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳು.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಈ ಸಂಬಂಧವಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪ ಹೊಂದಿ, ಅವುಗಳು ನಾಮರೂಪಧಾರಣೆಗೆ ಪರಿವರ್ತನವಾಗುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನಾ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿದ್ದ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ಲೋಪವೊದಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಲೋಪವಾಗುವಾಗ, ಸಾಪೇಕ್ಷ ರೂಪದ ಕ್ರಿಯೆಯು ಆ, ಸ್ಥಾನಾಂತರಗೊಂಡು ನಾಮಪದದೊಡನೆ ಸೇರಿಕೊಂಡು, ಹೊರಮೈಯಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಸಂಬಂಧ ಅಥವಾ, ಷಷ್ಠಿ ಕಾರಕವಲ್ಲವೆಂದು ಹಿಂದಿನ ವೈಯಾಕರಣರೇ ಈಗಿನವರಂತೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತ ಮಾಡಿದ್ದಾ ರಾದರೂ, ಬಹಿಸ್ತರದ ರೂಪ, ಅದು ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಭಿನ್ನ ರೂಪ, ಹಾಗೂ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ನಡೆದಿರುವ ಪರಿವರ್ತನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ - ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ, ಪರೋಕ್ಷ ರೀತಿಯಿಂದಲಾದರೂ, ಷಷ್ಠಿಗೆ (=ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ) ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧ ವನ್ನಾರೋಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವಿಸ್ತಾರವಾದ ವಿವರಣೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಕೇಶಿರಾಜ ೧೪೩ ನೇ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಕೆಳಗಿನ ವಿಷಯವನ್ನು ಗಮನಿಸ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

‘ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳುಂ ಷಷ್ಠೀಗತಮಾದುದಾಗಿ ಸಂಬಂಧಮೆಂಬರ್’

“ಸಂಬಂಧ” ಎಂಬ ಷಷ್ಠಿಯ ಹೆಸರಿಗೆ ಕೇಶಿರಾಜ ವಿವರಣೆ ಕೊಡುತ್ತಿರುವಂತೆ ಈ ಮಾತಿನಿಂದ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕರಣ (ತೃತೀಯ) ಅಪಾದಾನ (ಪಂಚಮಿ) ಮತ್ತು ಅಧಿಕರಣ (ಸಪ್ತಮಿ)ಗಳನ್ನು ಆದರೆ ‘ಮರದಿಂದ’, ‘ಮರದತ್ತಣಿಂದ’, ‘ಮರದಲ್ಲಿ’ ಎಂಬವು ಗಳನ್ನು ‘ಮರದ + ಇಂದ’, ‘ಮರದ + ಅತ್ತಣಿಂದ’, ‘ಮರದ + ಅಲ್ಲಿ’ ಎಂಬವು ಗಳಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಕರ್ಮ (ದ್ವಿತೀಯಾ), ಸಂಪ್ರದಾನ (ಚತುರ್ಥಿ)ಗಳು ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀಗತಗಳಾಗಲಾರವು. ಷಷ್ಠೀಗತವೆಂಬುದನ್ನು ಷಷ್ಠಿ

ಯೊಳಗೇ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡ ಎಂದೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ; ಅದು ಸಮಂಜಸವಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತದೆ.¹ ಆದರೆ ಅಂತಸ್ತರದ ವಿಚಾರ ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಕರ್ತೃ-ಕರ್ಮ, ಕರ್ತೃ-ಕರಣ, ಕರ್ತೃ-ಸಂಪ್ರದಾನ, ಕರ್ತೃ-ಸಂಪ್ರದಾನ ಪರ, ಕರ್ತೃ-ಅಪಾದಾನ ಮತ್ತು ಕರ್ತೃ ಅಧಿಕರಣವೆಂಬ ಸಂಬಂಧವುಳ್ಳ ವಾಕ್ಯಗಳು, ಪರಿವರ್ತನಾಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಬಹುಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮ ರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತವೆಂದು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಕೇಶಿರಾಜನ ಹೇಳಿಕೆ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.

ಪಶ್ಚಿಮ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದಾದರೂ, ಅಂತಸ್ತರದ ರಚನೆಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆಯಿಂದ ಹೊರಮೈಯ ಪಶ್ಚಿಮ 'ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಬೇರೆಯೇ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ಇಲ್ಲವೇ, ಸಂಬಂಧವಾಚಿ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ, ವಿವಿಧ ರೀತಿಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕೇಶಿರಾಜ ೧೦೩ ನೇ ಸೂತ್ರದ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆರೇ ಕಾರಕಗಳನ್ನು, ಪಶ್ಚಿಮವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಹೇಳಿದ್ದರೂ, ಮತ್ತೆ ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಹಾಕಿದ್ದಾನೆ. ನಮ್ಮ ಮೇಲಿನ ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಪಶ್ಚಿಮ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯಾದರೂ ವಾಕ್ಯದ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೊಡನೆ ಸಂಬಂಧವಿದೆ; ಅದುದರಿಂದ ಉಳಿದವುಗಳ ಸಾಲಿನಿಂದ ಇದನ್ನು ಹೊರತಳ್ಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿ ಕೇಶಿರಾಜನ ಕಾರ್ಯ ಸಮರ್ಥನೀಯವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

-
1. ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದ 'ಎಲ್ಲಾ ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಪಶ್ಚಿಮಗತ' ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ತಕ್ಕಂಜ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟರು 'ರಾಮನ ಗೆಲುವು', 'ರಾಮನ ಕೊಲೆ', 'ಗದೆಯ ಹೊಡೆತ', 'ನಿಮ್ಮ ಮೈಸೂರಿನ ಪಯಣ', 'ಯಕ್ಷನಿಗೆ ಪತ್ನಿಯ ಅಗಲಿಕೆ', 'ನಮ್ಮ ಮನೆಯ ಮದುವೆಗೆ' ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಮವಾಗಿ, ಕರ್ತೃ, ಕರ್ಮ, ಕರಣ, ಸಂಪ್ರದಾನ, ಅಪಾದಾನ, ಅಧಿಕರಣ ಗಳೆಂಬ ಕಾರಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಅವುಗಳು ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಸಮಾವೇಶಗೊಂಡಿವೆಯೆಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ (ನೋಡಿ: ತಕ್ಕಂಜ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ "ಪಶ್ಚಿಮಗತ ವಿಭಕ್ತಿ" ರತ್ನಮಂಜೂಷ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ 57 ನೆಯ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ಧರ್ಮಸ್ಥಳ, 1979).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11		13	14	15
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	--	----	----	----

ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿ

ಒಂದು ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ ಮಾಡುವ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ವಿಭಕ್ತಿ ಸಪ್ತಮಿ (ಶ. ಪು. ದ. ಸೂ. ೧೪೪). ಇದು ಅಧಿಕರಣ ಕಾರಕಕ್ಕೆ ಸೇರಿದೆ. ಕೇಶಿರಾಜ ಸಪ್ತಮಿ ಕರ್ತೃವಿನ ಆಧಾರ, ಆಶ್ರಯ ಮುಂತಾದವನ್ನು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ಆವುದು ಆಧಾರಂ, ಅದು ಅಧಿಕರಣಂ'. ಫಿಲ್‌ಮೋರ್, 'ಸ್ಥಿತಿಯ (state) ಸ್ಥಳ, ಅಥವಾ ಅವಕಾಶವನ್ನಾಗಲೀ (space), ಕ್ರಿಯಾಪದ ಗುರುತಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನಾಗಲೀ ಗುರುತಿಸುವಂಥದು - ಸಪ್ತಮಿ'ಯೆಂದು ನಿರ್ವಚಿಸಿದ್ದಾರೆ (Filmore, 1968, p. 25).

೧೪೭. ಅವನು ವನೆಯಲ್ಲಿದ್ದ.

೧೪೮. ಅವನು ವನೆಯಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದ.

ಮೇಲಿನ ಎರಡು ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿವೆ. ೧೪೭ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ (ಅವನು) ಇರುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗಿದೆ, ೧೪೮ ರಲ್ಲಿ ಕರ್ತೃ (ಅವನು) ವನೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಊಟ ಮಾಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುತ್ತಾನೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಪ್ತಮಿ ಯೆಂದರೆ, ಕರ್ತೃ ಇರುವ, ಇಲ್ಲವೇ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯ್ತು. ೧೪೭ ನೇ, ೧೪೮ ನೇ, ವಾಕ್ಯಗಳು 'ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಇದ್ದ', 'ಅವನು ಎಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡಿದ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಬರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು. 'ಎಲ್ಲಿ' ಎಂಬುದು ಸ್ಥಳವಾಚಕವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ.

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ:

೧೪೯. ಅವನು ಆಟದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ.

ಇಲ್ಲಿ ಬೀಳುವ ಕಾರ್ಯ ನಡೆದುದು ಅಟದಲ್ಲಿ, ಅಟ ಎಂಬುದು ಅಮೂರ್ತ (abstract) ಅಥವಾ ಭಾವನಾಮ. ಆದರೆ ಮನೆಯೆಂಬುದು ವ್ಯಕ್ತನಾಮ (concrete noun). ಕಾರಣ,

೧೪೭ಎ. ಅವನು ಇದ್ದ ಮನೆ ಇದು.

೧೪೮ಎ. ಅವನು ಊಟಮಾಡಿದ ಮನೆ ಇದು.

ಎನ್ನಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ,

೧೪೯ಎ. *ಅವನು ಬಿದ್ದ ಅಟ ಇದು.

ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರಿದರೂ, 'ಎಲ್ಲಿ' ಎಂದು ಬರುವ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಇದೇ ಉತ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಾದಂತೆ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಸಪ್ರಮೀವಿಭಕ್ತಿಯ ವಾಕ್ಯವೆಂಬ ದಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಸೂಚಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಅಂದರೆ ಅಟವಾಡುತ್ತಿರುವ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಒದಲಾಗಿ ಅಟವಾಡುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ—ಎಂಬ 'ಸಮಯ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಬೀಳಲು ಸಾಧ್ಯ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ 'ಎಂಗೇ ಎಳುಂದಾನ್?' ಅಥವಾ 'ಎಪ್ಪೇಂದು ಎಳುಂದಾನ್?' ಎಂಬೆರಡು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳೂ 'ಆಮ್ ಆಟ್ಟಿತ್ತಿಲ್ ಎಳುಂದಾನ್' ಎಂಬ ಒಂದೇ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪಡೆಯುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ಆದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಎಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ?' ಮತ್ತು 'ಯಾವಾಗ ಬಿದ್ದ?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರ ಒಂದು ೧. ರ. ತೆ (ಮೊದಲಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ), ಮತ್ತೊಂದು 'ಅಟ ಆಡುವಾಗ ಬಿದ್ದ' ಎಂದು (ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ) ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ೧೫೦ ಮತ್ತು ೧೫೧ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಇರುವಂಥ ಪ್ರಶ್ನೆ ಒಂದೆ: 'ಯಾವಾಗ ಬಿದ್ದ ಬಂತು?'

೧೫೦. ಎರಡು ಪುಟ ಓದುವಾಗ ಬಿದ್ದ ಬಂತು.

೧೫೧. ಎರಡು ಪುಟ ಓದುವಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಬಂತು.

ಸಪ್ರಮೀ ಕೇವಲ ಸ್ಥಳವಾಚಕ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲದೆ ಕಾಲವಾಚಕ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬರಬಲ್ಲುದು. 'ಯಾವಾಗ ಬಿದ್ದ' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅಟ ಆಡುವಾಗ ಬಿದ್ದ ಎಂಬ ಉತ್ತರ ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ. 'ಅಟದಲ್ಲಿ' ಎಂಬುದು, ಅಟ ಆಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಎಂಬುದರ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತರೂಪ. ಆಡುವ ಸಮಯ ಎಂಬುದು ಲೋಪವಾಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಅಟ ಎಂಬ ಕರ್ಮಪದಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸಪ್ರಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಅಮೂರ್ತನಾಮ ವರ್ಗಕ್ಕೆ (ಕಾಳಗ ಎಂಬುದು) ಸೇರಿದೆ:

೧೫೨. ಯಡವ ನಾಡು ಗಟ್ಟಿಬಾಡಿಯ ಗಡಿಯ ಕಾಳಗದಲಿ ಚಿಕ್ಕಯನೆಯೊಕ ಬಿದ್ದನು.

ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿ

185

ಸ್ಥಳಾರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಕಾಳಗದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕಾಳಗ ನಡೆದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಬಹುದು; ಕಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ ಕಾಳಗ ನಡೆಯುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಬಿದ್ದ ಎಂದೂ ಅರ್ಥಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸಂಧಿಗ್ಧತೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

೧೫೩. ವಂಕಧಾರದೊಳಗೆ ಬಿದ್ದನು.

ವಂಕಧಾರ (< ಅಂಕ = ಯುದ್ಧ ; ಧರಾ = ಭೂಮಿ), ನೇರವಾಗಿ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಇದು ೧೪೭ ಮತ್ತು ೧೪೮ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ.

ನೇರವಾಗಿ ಸ್ಥಳವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಶಾಸನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಇವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ 'ಎಲ್ಲಿ' ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ.

೧೫೪. ಇನ್ನು ದುಧ್ಧರಸಂ ಮಾಡಿದ ತೊರೆಗಳ್ಳಿಯಂ ಮಾರಿಕೊಂಡವಂ ಬಾಣ ರಾಸಿಯಲ್ಲಿ ಹಸುವಂ ಹಾರುವರಂ ಕೊಂದ.

೧೫೫. ನರ್ವದೆಯಲಂ ಸಾವಿರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಘಾತವ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ.

೧೫೬. ಶ್ರೀಮತು ಮಂಗಳಾಪುರದರಮನೆಯ ಮೊಗಸಾಲೆಯಲ್ಲಿಗೊಲಗಂ ಗೊಟ್ಟಿರಲು.

ಮೇಲಿನ ರೀತಿಯ ಅನೇಕ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಶಾಸನ ಪಾಠಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಬಹುದು.

ಸಪ್ತಮಿಯ ಕಾರ್ಯ, ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳಾದ ಕೆಲವು ಉಪಸರ್ಗರೂಪಗಳಿಂದ— ಉದಾ: 'ಒಳಗೆ', 'ಹೊರಗೆ', 'ಮೇಲೆ', 'ಕೆಳಗೆ'—ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಮೇಲಿನವುಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣವೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳು ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕ ಉಪ ಸರ್ಗಗಳು, ಅಂದರೆ, ಯಾವಾಗಲೂ ಅವುಗಳು ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕಗಳಾಗಿಯೇ ಬರುತ್ತವೆ— ಎಂಬುದರಿಂದ. 'ಅವನು ಮೇಲೆ ಹೋದ' ಎಂದಾಗ ಈ ಮಾತನ್ನಾಡುವ ಹಾಗೂ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ— ಇಬ್ಬರೂ ಮಹಡಿಯ ಕೆಳಗೋ, ಅಥವಾ ಎತ್ತರವಾದ ಯಾವುದೋ ಸ್ಥಳದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರುವರು, ಅದರಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಶಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೇಲೆ ಹೋದ ಎಂದು ಈ ವಾಕ್ಯದ ಅಶಯ. ಅದೇ ರೀತಿ 'ಹೊರಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ' ಎಂಬಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೆ. ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡದಿರಲು ಕಾರಣ ಈ ವಾಕ್ಯ ನಿಜಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾಗುವಾಗ ಆ ಸ್ಥಾನದ ಅರಿವು ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನಾಡುವ ಹಾಗೂ ಅದನ್ನು ಕೇಳುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಿದ್ದೇ ಇದೆ ಎಂಬುದು.

ಹೀಗೆ ಇವುಗಳು ಸ್ಥಳವಾಚಕ ಉಪಸರ್ಗಗಳಾಗಿರುವುದರಿಂದ ದಿಗ್ವಾಚಕ ಹಾಗೂ ಪಂಚಮೀವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇವುಗಳೊಡನೆ ಸೇರಿ ಬರುತ್ತವೆ.

೧೫೭. ಅವನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದ (ಸ್ಥಳ).
 ೧೫೮. ಅವನು ಮನೆಯೊಳಕ್ಕೆ ಹೋದ (ದಿಗ್ವಾಚಕ).
 ೧೫೯. ಅವನು ಮನೆಯೊಳಗಿಂದ ಬಂದ (ಪಂಚಮೀ).
 ೧೬೦. ಮಂಗಳ ಮರದ ಮೇಲೆ ಇದೆ (ಸ್ಥಳ).
 ೧೬೧. ನೀರು ಸಹಜವಾಗಿ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವುದಿಲ್ಲ (ದಿಗ್ವಾಚಕ).
 ೧೬೨. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲಿಂದ ನದಿ ಕೆಳಗೆ ಧುಮುಕುತ್ತದೆ (ಪಂಚಮೀ).
 ೧೬೩. ಅವನು ಹೊರಗೆ ಹೋದ (ಸ್ಥಳ).
 ೧೬೪. ಅವನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋದ (ದಿಗ್ವಾಚಕ).
 ೧೬೫. ಅವನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದ (ಪಂಚಮೀ).
 ೧೬೬. ಭೂಮಿಯ ಕೆಳಗೆ ನೀರು ಇದೆ (ಸ್ಥಳ).
 ೧೬೭. ನೀರು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ (ದಿಗ್ವಾಚಕ).
 ೧೬೮. ನೀರು ಕೆಳಗಿಂದ ಮೇಲೆ ಚಿಮ್ಮುತ್ತದೆ (ಪಂಚಮೀ).

ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪದ ಸಪ್ತಮಿಗೂ ಉಪಸರ್ಗರೂಪದ ಸಪ್ತಮಿಗೂ ಅರ್ಥ ವೈದೃಶ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(೧೪೭) ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ.

೧೬೯. ಅವನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಇದ್ದ.

೧೪೭ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಅವನು' ಇರುವ ಸ್ಥಳದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟತೆಯ ಹೇಳಿಕೆಯಿಲ್ಲ. ಜಗಲಿ ಯಲ್ಲೋ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲೋ, ಎಲ್ಲೋ, ಅಂತು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ - ಅಷ್ಟೆ. ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವವನು, ಅವನನ್ನು ನೋಡಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯಿದೆ. ೧೬೯ ರಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. 'ಅವನು' ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇರುವ ಎಡೆಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿವರವಿದೆ. ಈ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಹೇಳುವವನು ನಿರ್ದೇಶಿತ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ನೋಡದಿರುವ ಅಥವಾ ಅವನನ್ನು ಕರೆದು ಅತ ಒಳಗಿಂದ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ನೋಡುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಇದ್ದನು ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾ ಪದದ ಬದಲಿಗೆ 'ಹೋದನು' ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ತೋರಿಸಬಹುದು. ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ೧೭೦ ನೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಾಕ್ಯ ಅವಾಸ್ತವ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೭೦. *ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೋದ.

೧೭೧. ಅವನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ಹೋದ.

ಹೋದ ಎಂಬುದು ಚಲನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯಾಪದ, ಇದರ ಲಕ್ಷಣಕ್ಕನುಸರಿಸಿ ದಿಗ್ವಾಚಕವಾಗಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿಯಿರಬೇಕಾದುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ೧೭೦ ನೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾದುದು. ಅದುದರಿಂದ ಹೋದ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಅದರೊಡನೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ೧೭೧ ನೇ ಸಂಖ್ಯೆಯ ವಾಕ್ಯ ಸ್ಥಳ—ದಿಗ್ವಾಚಕವಾಗಿರುವುದರಿಂದ 'ಹೋದ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಪ್ರಯೋಗ ಅದಕ್ಕೆ ಹೊಂದಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

೧೭೨. ಅವನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ.

೧೭೩. ಅವನು ಮನೆಯೊಳಗೆ ನಡೆದ.

'ನಡೆದ' ಎಂಬುದು ಕೂಡ ಚಲನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವೇ. ೧೭೩ ರಲ್ಲಿ ದಿಗ್ವಾಚಕ ಸಪ್ತಮಿಯಾದುದರಿಂದ ೧೭೩ ರಂತೆ ಅವಾಸ್ತವ ವಾಕ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. 'ಹೋದ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಉಪಯೋಗ ದಿಗ್ವಾಚಕಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ. 'ನಡೆದ' ಎಂಬುದು ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವುಳ್ಳುದಾಗಿದೆ. ದಿಗ್ವಾಚಕವಲ್ಲದೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಇಂದು ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದರ 'ನಡೆದ' ಎಂಬುದು 'ಕುಣಿದ' ಎಂಬುದರಂತೆ ದಿಗ್ವಾಚಕ ಅಥವಾ ಶುದ್ಧ ಸಪ್ತಮಿಯಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಂತೆ ಬರಬಹುದು.

೧೭೪. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಣಿದ.

೧೭೫. ಮನೆಯೊಳಗೆ ಕುಣಿದ.

೧೭೬. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂದ.

೧೭೭. ಮನೆಯೊಳಗೆ ತಿಂದ.

ಕೆಲವು ನಾಮಪದಗಳು ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಪ್ತಮಿಯ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರಬಲ್ಲವು.

೧೭೮. ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡ.

೧೭೯. *ದಾರಿಯೊಳಗೆ ಕಂಡ.

೧೮೦. ಹೊಳೆಯಲ್ಲಿ ಈಜಿದೆ.

೧೮೧. *ಹೊಳೆಯೊಳಗೆ ಈಜಿದೆ.

‘ದಾರಿ’ ‘ಹೊಳೆ’ ಎಂಬುವು ಪ್ರಮಾಣರಹಿತ (non-dimensional) ಗಳಾದುದರಿಂದ, ಪರಿಮಿತಿಯನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ‘ಒಳಗೆ’ ಎಂಬ ಸಪ್ತಮಿಯ ರೂಪ ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಬರಲಾರದೆಂಬುದನ್ನು ೧೭೯ ಮತ್ತು ೧೮೧ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ.

೧೮೨. ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ಈಜಿದೆ.

೧೮೩. ಕೆರೆಯೊಳಗೆ ಈಜಿದೆ.

ಕೆರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ನಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಣುವ ಪರಿಮಿತ ಪ್ರಮಾಣವಿರುವುದೆಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿರದು. ಆದುದರಿಂದ ‘ಒಳಗೆ’ ಎಂಬ ಸಪ್ತಮೀ ರೂಪ ೧೮೩ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಹಿಂದೆ ಕೊಟ್ಟ ೧೫೩ ನೇ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾಗೂ ಈ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿದೆ.

೧೮೪. ಯಿಂತೀ ಚತುಸ್ತೀಮೆಯೊಳಗುಳ್ಳಂಥಾ ನಿಧಿ ನಿಕ್ಷೇಪ,.....

‘ಒಳಗೆ’ ಎಂಬುದು ಗುಂಪಿನ ಪರಿವಿಂಗಡಣೆಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ:

೧೮೫. ಎಪ್ಪತ್ತರೊಳಗೆ ಮನೆಗೈಗುಳ ಭತ್ತ ಸಲುವುದು ಗಂಗೆಹೀಜಂಗೆ ಬೂಚಣಂಗೆ.

೧೮೬. ಸ್ಥಾನದೊಳಗಾವನಾನೊಬ್ಬನಹುದಲ್ಲೆಂದೊಡೆ.

‘ಒಳಗೆ’ ಎಂಬುದು ಮೇಲಿನ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವುದು ಬಹುವಚನಯುಕ್ತ ನಾಮಪದಗಳ ಪರದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ. ‘ಎಪ್ಪತ್ತು’ ಎಂಬುದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಏಕವಚನ ನಾಮಪದದಂತಿದ್ದರೂ, ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಬಹುವಚನ ರೂಪವೆಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಅದರಂತೆಯೇ ‘ಸ್ಥಾನದೊಳಗೆ’ ಎಂದಾಗ ಸ್ಥಾನ ಎಂಬುದು ಅದರೊಳಗಿರುವ ಹಲವು ಜನರನ್ನು ಕುರಿತಾಡುವುದಾದುದರಿಂದ ಇದೂ ಬಹುವಚನಯುಕ್ತ ನಾಮಪದಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿದೆ.

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ‘ಒಳ್’ ಎಂಬುದು ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪವಾಗಿದೆ.

೧೮೭. ಬೀಳಿಯ ಸೆಟ್ಟಿಯ ಪಾದದೊಳೆರಗಿ.

ಇದರ ಅರ್ಥ, ‘ಬೀಳಿಯ ಸೆಟ್ಟಿಯ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ’ ಎಂದು. ‘ಎರಗಿ’ ಎಂಬುದು ‘ಹೋಗು’ ಎಂಬುದರಂತೆಯೇ ದಿಗ್ವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ. ‘*ದೇವರೊಳೆರಗಿದಂ’ ‘*ಗುರುವಿನೊಳೆರಗಿದಂ’ ಎಂದು ನಾವು ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ದೇವರು, ಗುರು ಎಂಬ ಪದಗಳು ಸ್ಥಳವಾಚಕಗಳಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ದಿಗ್ವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾಪದವಿದ್ದಾಗಲೂ ಅವುಗಳು

ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಪಡೆಯಲಾರವು. ಈ ವಾಕ್ಯಗಳು ನಮ್ಮಿಂದ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಬೇಕಾದರೆ 'ದೇವರ್ಗರಗಿದಂ' ಅಥವಾ 'ಗುರುವಿಂಗರಗಿದಂ' ಎಂದಾಗಬೇಕು. ನಾವು ಪದಗಳು ನಿಜವಾಗಿ ಸ್ಥಳವಾಚಕಗಳಾಗಿದ್ದರೂ—ಒಳ್ ಮತ್ತು —ಗೆ ಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ, 'ವನೇಗರಗಿದ; ಮನೆಯೊಳಗರಗಿದ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬರುವ —ಗೆ, ಮತ್ತು —ಒಳ್ ಬೇರೆಬೇರೆಯೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಆದರೆ ೧೮೭ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುವ 'ಪಾದ' ಎಂಬುದು 'ಮನೆ' ಎಂಬುದರಂತೆ ಸ್ಥಳವಾಚಕವಲ್ಲ ದಿದ್ದರೂ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಸ್ಥಳವಾಚಕದಂತೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. —ಒಳ್ ಎಂಬುದು ಅದರೊಡನೆ ಸೇರುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. 'ಪಾದ' ದೊಡನೆ—ಒಳ್ ಸೇರುವುದು ಎರಗಿದ ಮನುಷ್ಯ ಸಮೀಪಗತನಾಗಿದ್ದನೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆಂಬುದು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಾಕ್ಯದ ವಿಸ್ತೃತರೂಪದಿಂದ ಅರಿವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೮೭ಎ. ದೂರದಿಂದ ಬೀಳಿಯ ಸೆಟ್ಟಿಯ ಪಾದಕ್ಕೆರಗಿ,...

ಎಂಬುದು ವಾಸ್ತವ ವಾಕ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ,

೧೮೭ಬಿ. *ದೂರದಿಂದ ಬೀಳಿಯ ಸೆಟ್ಟಿಯ ಪಾದದೊಳಗರಿ.....ಎಂಬುದು ಅವಾಸ್ತವ ವಾಕ್ಯವಾಗಿದೆ.

—ಅಲಂ ಎಂಬುದು ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪ. ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅದು ಎರಡು ಸಲ ಬಂದುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

೧೮೮. ನೀರ ದೇವಾಲಯದಲು ವಾಮನನ ಕೆಯ್ಯಲು ಧಾರೆ ಎರೆದ...

ಧಾರೆಯೆರೆಯುವ ಕಾರ್ಯ ನೀರ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಅದು ಸ್ಥಳವಾಚಕವಾಗಿದೆ. ಅದುದರಿಂದ ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯಲ್ಲಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲೇನೂ ಕಷ್ಟವಿಲ್ಲ. 'ಕೆಯ್ಯಲು ಧಾರೆ ಎರೆದ' ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾತ್ರ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, 'ಕೆಯ್ಯಲು' ಎಂಬುದನ್ನು ಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದಂತೆಯೂ ತಿಳಿಯಲು ಉದಾ: 'ಕಾಲೊಳ್ ತುಳಿದಂ' ಎಂಬಂತೆ, ಅವಕಾಶವಿದೆ. 'ವಾಮನನ' ಎಂಬ ಪಶ್ಚಿಮ ವಿಭಕ್ತಿಯ ರೂಪದಿಂದಾಗಿ ಧಾರೆಯೆರೆದುದು ವಾಮನನಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಬಂದರೆ ಅದು ಕರಣಾರ್ಥವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. 'ಎರೆದ' ಎಂಬುದು ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ 'ಕೆಯ್ಯಲು' ಎಂಬುದು ಕರಣಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಯ್ತು. ಇದನ್ನು ದಿಗ್ವಾಚಕ ಚತುರ್ಥಿಯಾದಿಯೂ, 'ಕೈಗೆ ಧಾರೆ ಎರೆದು' ಎಂದು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. —ಅಲಂ ಎಂಬುದರ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಗಿರುವುದು ಧಾರೆಯೆರೆಯುವವ ಮತ್ತು ಎರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರ ಸಾಮೀಪ್ಯವನ್ನಾ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಶರೀರದ ಅಂಗಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಯುಕ್ತವಾಗಿದ್ದಾಗ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪದಗಳು ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯ ಬಲ್ಲವು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿಯನ್ನು ಚತುರ್ಥಿಯೊಡನೆ ಪಲ್ಲಟಗೊಳಿಸಬಹುದು. 'ಕಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಕಾಂತಿಯಿದೆ', 'ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಾಂತಿಯಿದೆ', 'ಮುಖದಲ್ಲಿ ನಗೆಯಿದೆ', 'ಮುಖಕ್ಕೆ ನಗೆಯಿದೆ' ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಸಪ್ತಮೀ ಮತ್ತು ಚತುರ್ಥಿಗಳ ಪಲ್ಲಟ ಹೇಗೆ ಅಥವಾ ಏಕೆ ಆಗುತ್ತದೆ—ಎಂದು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚತುರ್ಥಿಗೆ ಚತುರ್ಥಿವಿಭಕ್ತಿಯ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ ಸಪ್ತಮಿಯೂ ನಿಜವಾದ ಸಪ್ತಮಿಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ, ಉದಾ: 'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಇದೆ' ಎಂಬಂತೆ ಬಂದಿಲ್ಲ, 'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಇದೆ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಮನೆಯ ಪುಸ್ತಕ' ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಅವಾಸ್ತವ ವಾಕ್ಯ. ಆದರೆ ಕಣ್ಣಿನ ಕಾಂತಿ, ಮುಖದ ನಗೆ ಎಂಬುದು ಅವಾಸ್ತವವಲ್ಲ; ಆದುದರಿಂದ ಕಣ್ಣು—ಕಾಂತಿ, ಮುಖ—ನಗೆ, ಎಂಬವುಗಳ ನಡುವಣ ಸಂಬಂಧ ಒಡೆಯ —ಒಡವೆ (Possessor and Possessed) ಗಳ ಸಂಬಂಧವಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಪ್ತಮಿಯ ರೂಪ ಹೊಂದಿದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು 'ಕಣ್ಣು ಕಾಂತಿಯನ್ನುಳ್ಳುದು, ಮುಖ ನಗೆಯನ್ನುಳ್ಳುದು' ಎಂಬುದರಿಂದ ವ್ಯುತ್ಪನ್ನ ಮಾಡಬೇಕು. ಕರ್ತೃ → ಸಪ್ತಮಿ ರೂಪ, ಕರ್ಮ → ಕರ್ತೃ ರೂಪ ಮತ್ತು ಸಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆ → ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗುವ ಪರಿವರ್ತನೆ ನಡೆದು ಮೇಲಿನ ಸ್ತರದ ವಾಕ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಕೆಳದಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಅದೇ ರೀತಿ ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ:

೧೮೯. ಅವಳ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸೌಂದರ್ಯದ ಕಳೆ ಇದೆ.

ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿಯ ಬದಲು ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ.

೧೯೦. ಕನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೊಟ್ಟೆ.

ಅನೇಕ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಚತುರ್ಥಿ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಯ ನಡುವೆ ಪಲ್ಲಟತೆ ಸಾಧ್ಯ ಎಲ್ಲದಿರುವುದನ್ನೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. 'ಮನೆಗೆ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟ', 'ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಕಿ ಕೊಟ್ಟ' ಎಂಬುದು ಬೇರೆಯೇ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮಿ ಬರುವಾಗ ಒಂದು ವಸ್ತುವಿನ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಚತುರ್ಥಿ ವಸ್ತುವಿನ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

೧೯೧. ಗೋಡೆಗೆ ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟೆ.

೧೯೨. ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣ ಕೊಟ್ಟೆ.

ಅಲ್ಲದೆ (i) 'ಗೋಡೆಗೆ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆದ' (ii) 'ಗೋಡೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಳೆ ಹೊಡೆದ' ಎಂಬಂತಹ ವಾಕ್ಯಗಳೂ ಬರಬಹುದು. ಇದರಲ್ಲಿ ಮೇಲಿನಂತೆ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸ ಸಾಧ್ಯವೇ

ಎಂದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನು ೧೯೦ ನೇ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ಕೆನ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಕೆನ್ನೆಗೆ ಎಂದೂ ಹೇಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಆಗ ಅರ್ಥ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದು ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕ; ಎರಡನೆಯದು ಗ್ರಾಹಕ (receiver).

೧೯೩. ಯಿದನು ಆರು ಅಳಿಹಿದಡೆ ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯಲಿ ಕವಿಲೆಯ ಕೊಂಡ ದೋಷದಲಿ ಹೋಹರು.

ಮೇಲೊಟ್ಟಕ್ಕೆ ಗಂಗೆಯ ತಡಿಯಲಿ ಎಂಬುದು ಸಪ್ತಮಿಯಾದರೂ ಚಲನೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಸಪ್ತಮಿಯೊಡನೆ ಸಂಬಂಧಗೊಳ್ಳದೆಂಬುದು ೧೭೦ ರ ಅವಾಸ್ತವ ರೂಪ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಅದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ 'ದೋಷ' ಎಂಬುದು ಪರೋಕ್ಷವಾದ ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕ, ೧೪೯ ಎ ಯಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಂತೆ: ಈ ಗಣಕ್ಕೆ, 'ಪಾಪ' 'ನರಕ,' 'ದೋಷ' ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಾಲನಿರ್ದೇಶಕಗಳಾದ ಕಾಲ ದಿನ ಮುಂತಾದುವುಗಳೂ ಸೇರುತ್ತವೆ.

೧೯೪. ಬಸಲಿಂಗದೇವರು ನನ್ನ ಗೌಡನ ಕಾಲದಲಿ ಆಯಿತು.

೧೯೫. ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸಲುವ ಸ್ವಾಸೆ ಮರಿಯಾದ.

೧೯೬. ಶ್ರೀವೀರ ಬುಕ್ಕಣ್ಣವೊಡೆಯರ ರಾಜ್ಯಾಭ್ಯುದಯದಲು.

೧೯೭. ಶಾರ್ವರಿ ಸಂವತ್ಸರದ ಮಾರ್ಗಶಿರ ಶುದ್ಧ 15, ಸೋಮಗ್ರಹಣದಲು.

ಕೇಶಿರಾಜ ಶ. ಮ. ದ. ೧೪೪ ನೇ ಸೂತ್ರದಲ್ಲಿ ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ವಚಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆಧಾರ ಅಥವಾ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಹೇಳುವುದು ಸಪ್ತಮೀ. ಅದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬರುತ್ತದೆಂಬುದನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಧಿಕರಣವಲ್ಲದೆ ನಿರ್ಧಾರಣ, ವಿಷಯ, ವ್ಯಾಪಕ, ವ್ಯವಹಾರ, ಕಾಲ, ಸತ್ಕರ್ಥಗಳು ಸಪ್ತಮಿಯ ರೂಪಗಳು. ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಅವನು ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಗಳು:—

೧೯೮. ಪಾಸಿನೊಳ್ ನಿದ್ರೆಗೆಯ್ದಂ (ಅಧಿಕರಣ).

೧೯೯. ರತ್ನಂಗಳೊಳ್ ಮಾಣಿಕ್ಯಮುತ್ತಮಂ (ಗುಣ).

೨೦೦. ಕಾದಾವರೋಳತಂ ಮೆಯ್ಯಲಿ (ಕ್ರಿಯೆ).

೨೦೧. ಮೊಗದೊಳ್ ಮೆಲ್ಲಂ (ವಿಷಯ).

೨೦೨. ಪೂವಿನೊಳ್ ಕಂಪು (ವ್ಯಾಪಕ).

೨೦೩. ವಿರಹದೊಳಿ ಸೀದಂ (ವ್ಯವಹಾರ).

೨೦೪. ಶರದದೊಳಿ ದಿಗ್ವಿಜಯಂ ಉತ್ತಮಂ (ಕಾಲ).

೨೦೫. ಬರೆ ಕಂಡಂ—ಬರ್ಪಡೆಯೊಳ್ ಕಂಡಂ (ಸತಿಸಪ್ತಮಿ).

ಈ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ೧೯೮ ನೆಯದು ೧೪ ನೇ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇದನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಜವಾದ ಸಪ್ತಮಿಗೆ ಸಮೀಪವಾಗಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳು ಕಾಲನಿರ್ದೇಶಕತೆಯುಳ್ಳವುಗಳು. ೨೦೪ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲದೆ ೧೯೪ ರಿಂದ ೧೯೭ ರ ವರೆಗೆ ಇರುವ ವಾಕ್ಯಗಳೊಡನೆ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ಮೊಗ (೨೦೧) ಎಂಬುದು ಅವಕಾಶ—ಅಥವಾ ಸ್ಥಳ ಎಂಬ ಅಂಶಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಕ್ರಿಯಾಪದ ಸಕರ್ಮಕವಾಗಿದ್ದು ಕರ್ಮಪದ ಅಧ್ಯಾಹಾರ (ಅವ್ಯಕ್ತ)ವಾಗಿದೆ. —ಒಳ್ ಎಂಬ ಸಪ್ತಮೀ ಪ್ರತ್ಯಯವೇನೋ ಈ ನಾಮಪದದಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆಯಾದರೂ 'ಮೊಗ' ಎಂಬುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಯಾವ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆಯೆಂದು ಗುರುತಿಸಲು ೧೯೦, ೧೯೧ ಮತ್ತು ೧೯೨ ರಲ್ಲಾದಂತೆ ಕಷ್ಟವಾಗಿದೆ. 'ಮೆಲ್ಲಂ' ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಅವಕಾಶ—ಸ್ಥಳ (spatial reference) ಸಂಬಂಧವನ್ನು ೧೪೮ ರ ಕ್ರಿಯಾಪದದಂತೆ ಹೊಂದಿರಬೇಕಾದುದು ನಿಜ.

ಶರೀರಾಂಗಗಳಾದ 'ಕಣ್ಣು', 'ಕಿವಿ', 'ಮೂಗು', 'ಬಾಯಿ', 'ಕೈ', 'ಕಾಲು', ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ 'ಕರಣ' ಅಥವಾ ಸಾಧನಗಳು. ೨೦೧ ರ ಕರ್ತೃ, ಮೆಲ್ಲುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಮುಖವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. 'ಕೈ' ೧೩೮, 'ಕಿವಿ' ೧೯೦, 'ಮುಖ' ೧೮೯ ಎಂಬವುಗಳು ಕರ್ತೃವಿನ ಶರೀರಾಂಗಗಳಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ 'ಮೊಗದೊಳ್' ಎಂಬಲ್ಲಿಯ 'ಮೊಗಂ' ಎಂಬುದು ಅಧಿಕರಣಕ್ಕಿಂತ ಕರಣ ಕಾರಕದಲ್ಲಿದೆ. ಸಪ್ತಮೀ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಅವ್ಯಕ್ತವಾಗಿಯಾಗಲಿ, ಕಾರ್ಯ ನಡೆಯುವ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುತ್ತದೆ (೧೪೮ ನ್ನು ನೋಡಿ). ಈ ವಿಧಿಯನ್ನು ೨೦೧ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಪೂರೈಸುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಮೊಗದೊಳ್ ಎಂದೂ ಅಂತಃಸ್ತರದ ಕರಣ ಕಾರಕ ರೂಪದಿಂದ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗಿದೆ. ತೃತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯಿರುವ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ (೩೧, ೩೨, ೩೩) ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾಮಪದಕ್ಕೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದೇ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುವುದು ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ, ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳೊಳಗೆ ವ್ಯತ್ಯಯ ನಡೆಯುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಅವುಗಳಿಗೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವಾಗ ಈ ವ್ಯತ್ಯಯ ನಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಕಣ್ಣು', 'ಕಾಲು', 'ಕಿವಿ' ಮುಂತಾದವುಗಳಲ್ಲಿ ತೃತೀಯಾ ಮತ್ತು ಸಪ್ತಮಿಗಳು ವ್ಯತ್ಯಯಗೊಂಡರೂ ಅವುಗಳು ಅಂತಃಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಕರಣಕಾರಕದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳೂ ಕರ್ತೃವಿನ ಅವಿಭಾಜ್ಯ ಅಂಗಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಅವು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕರ್ತೃಗಳಿಗೆ ಸೇರಿರುವವುಗಳಾದರೆ ಸಪ್ತಮೀ ಮತ್ತು ತೃತೀಯೆಗಳೊಡನೆ ೩೪, ಮತ್ತು ೩೫ ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿದಂತೆ ವೈದೃಶವಾದಗುತ್ತದೆ. ೨೦೧ ರಲ್ಲಿ 'ಅವಂ' ಕರ್ತೃ; 'ಮೊಗಂ' ಅವನದೇ. ಅದನ್ನು ಅವನು ಯಾವುದೋ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳ

ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿ

193

ಸುತ್ತಾನೆ, ಆದುದರಿಂದ ಇದರ ಕಾರಕ ಕರಣ. ಕೊಡಲಿ, ಗದೆ, ಪೆನ್ನು ಇತ್ಯಾದಿಗಳೂ ಯಾರಿಗೇ ಸೇರಿದುವಾಗಿದ್ದರೂ, ಬಹಿಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಸಪ್ತಮಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಅಧಿಕರಣಗಳಾಗಲಾರವು. ವ್ಯಾಪಕ ಎಂಬ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಕೇಶಿರಾಜ ಕೊಟ್ಟ ೨೦೨ ನೇ ವಾಕ್ಯ ೧೮ ಮತ್ತು ೧೯ಕ್ಕೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ. 'ಕಂಪು' ಕರ್ತೃ; 'ಪೂವು' ಆಶ್ರಯ ಅಥವಾ ಅಧಿಕರಣ.

೨೦೬. ರೋಗದಲ್ಲಿ ಸತ್ತ.

ರೋಗ ಸ್ಥಳವಾಚಕವಲ್ಲ. ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನು ಅದರಲ್ಲಿ ಸಾಯುವುದಲ್ಲ, ಅದರ ಕಾರಣ ದಿಂದಾಗಿ ಸಾಯುವುದು. ಆದುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಎಂಬ ಸಪ್ತಮೀ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಬಹಿಸ್ತರದ ವಾಕ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದ್ದರೂ, ಅಂತಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಅದು 'ಹೇತು' ಅಥವಾ 'ಕಾರಕ' ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ೨೦೩ ರಲ್ಲಿ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬನು ಸೀಯುವುದು ಎರಡು ಕಾರಣವಿಂದಾಗಿ ಎಂಬುದರಿಂದ ಅದರ ಅಂತಸ್ತರದ ರೂಪ:

೨೦೩ಎ. 'ಎರಡಿಂದಾಗಿ ಸೀದು' ಎಂದಿರಬೇಕು,

೧೯ ಮತ್ತು ೨೦೦ ನೇ ವಾಕ್ಯಗಳು ತುಲನಾತ್ಮಕ ಹೇಳಿಕೆಗಳು. 'ರತ್ನಂಗಳೊಳ್' (೧೯), 'ಕಾದುವರೊಳ್' (೨೦೦) ಎಂಬವುಗಳು, 'ರತ್ನಗಳ ರಾಶಿ,' 'ಕಾದುವರ ಸಮೂಹ,' ಎಂಬ ರಾಶಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯ ವಿಭಕ್ತಿ ಸಪ್ತಮಿಯೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಕೇಶಿರಾಜ ೧೮ ಅನ್ನು ಗುಣಕ್ಕೆ ೨೦೦ ನು ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಉದಾಹರಣೆಯೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೆ, ಗುಣ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗೂ, ಸಪ್ತಮಿಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ರತ್ನಗಳಲ್ಲಿ, ಕಾಂತಿ ಕಾದುವರಲ್ಲಿ, ಕಲಿತನ ಎಂಬುವು ಆಶ್ರಿತವಾಗಿವೆ. ಆದುದರಿಂದ ರತ್ನ ಮತ್ತು 'ಕಾದುವರ' ಎಂಬ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಅಧಿಕರಣ ಕಾರಕ ಸೂಚಕ ಸಪ್ತಮಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದಂತೆ ಸಪ್ತಮಿಯನ್ನು ಗುಣ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

ಕೆಳಗಿನ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸೋಣ. ಬಹಿಸ್ತರದ ರೂಪಗಳಾದ ಈ ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗುಣವನ್ನು ಹೇಳುವ ನಾಮಪದಗಳಿಗೆ ಸಪ್ತಮೀ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿದೆ.

೨೦೭. ನನ್ನಿಯೊಳಿನತನಯಂ.

ನನ್ನ ಎಂಬ ನಾಮಪದಕ್ಕೆ ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿದ್ದರೂ ಅದು ನಿಜವಾಗಿ ಅಧಿಕರಣ ಕಾರಕದಲ್ಲಿಲ್ಲ; ಕಾರಣ,

೨೦೭ಎ. *ಇನತನಯನುಳ್ಳ ನನ್ನ—ಎಂಬುದು ಅವಾಸ್ತವ ವಾಕ್ಯ. ಆದುದರಿಂದ

೨೦೭ ನೇ ವಾಕ್ಯ.

೨೦೭ಬಿ. ಇನತನಯನೊಳ್ ನನ್ನಿಯಿರ್ಪುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ, ಅಲ್ಲದೆ ಇದನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿಸಿದರೆ,

೨೦೭ಸಿ. ನನ್ನಿಯಿರ್ಪ ಇನತನಯಂ-ಎಂದಾಗುವ ರೂಪವು ಅವಾಸ್ತವವಾಗಲಾರದು.

೨೦೭ಬಿ. ಎಂಬ ಮೂಲವಾಕ್ಯದ ಮೇಲೆ ಪರಿವರ್ತನಾ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿದೆ. ಕರ್ತೃ → ಸಪ್ತಮಿ ಸಪ್ತಮಿ → ಕರ್ತೃ ಎಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ವಿವರವನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಲೋಕನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಅದರ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ, ತುಲನಾತ್ಮಕ ಹೇಳಿಕೆಗೋಸ್ಕರ ಪರಿವರ್ತನ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆದಿದೆಯೆಂದಷ್ಟೆ ಹೇಳಬಹುದು.

ಕೇಶಿರಾಜ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉದಾಹರಣೆ ಗಮನಿಸತಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ಅವನ ಪ್ರಕಾರ ೨೦೫ ನೇ ವಾಕ್ಯ ಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಪ್ತಮಿ ಮತ್ತು ಸತಿಸಪ್ತಮಿಗೆ ಏಕರೂಪವಾದ—ಎ ಕ್ರಿಯಾಪದವಾದ ಬರ್—ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 'ಬರ್ ಕಂಡಂ' ಎಂದರೆ 'ಈ ಬರ್ಪಡೆಯೋಳ್ ಕಂಡಂ' ಎಂದು ಅವನು ಅನುವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಸಪ್ತಮಿಯ ರಚನೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕ್ರಿಯಾಪದ + ಎ # ಕ್ರಿಯಾಪದ → ಕ್ರಿಯಾಪದ + ಅ # ಸ್ಥಳವಾಚಕ ನಾಮಪದ + ಸಪ್ತಮಿ, # ಕ್ರಿಯಾಪದ ಎಂಬ ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ವಿವೇಚಿಸಿದರೆ ಇದು ಎಲ್ಲಿಕೆಗೂ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆಯೇ ಎಂದು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾದೀತು. ಬಹುಶಃ ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಕೇಶಿರಾಜನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೊನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಎ ಎಂಬ ಸಪ್ತಮಿಯ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯೇಳುವುದಿಲ್ಲ. ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಮಾತಾಡುವವನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅವನು ಅಂತಹ ಸ್ಥಾನ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾಲ ಸೂಚನೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ, ತಕ್ಕ ಕಾಲಸೂಚಕ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶ್ಲೇಷಣವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬರವೇಳ್, ತರವೇಳ್, ಎಂಬ ಸತಿಸಪ್ತಮಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ—ಅ, ಸಪ್ತಮಿಯ ಅ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಶಾಸನ ಭಾಷಾ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ—ಎ ಎಂಬುದು ಸಪ್ತಮಿಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲ. 'ರಾಜ್ಯಂ ಗೆಯ್ಯುತ್ತಿರೆ' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎ, ಮೂಲತಃ ಸಪ್ತಮಿಯ ರೂಪವಾಗಿದ್ದರೂ, ೨೦೫ ನೇ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನೋಡಿದ್ದಂತೆ ಅದು ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಡನೆ ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟ ಬಾಂಧವ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದುದರಿಂದ, ವಿಭಕ್ತಿಯ ಕಾರ್ಯದಿಂದ ಹೊರಗುಳಿದು, —ಅ, —ಅಲ್, —ಅಲಿಗೆ ಎಂಬುವುಗಳಂತೆ ಕ್ರಿಯಾ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಪಡೆಯಿತು. ಇವುಗಳೂ ಸಪ್ತಮಿಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಲಿಕೆಯುಳ್ಳವಾಗಿದ್ದು ಏಕೆ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		14	15
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	--	----	----

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯೆ

ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯಾನಿರ್ದೇಶನವು ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ಪ್ರಯೋಗಗಳಂತೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಮೂಲಕವಾಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. 'ದಪ' ಎಂಬ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ವರ್ತಮಾನಕಾಲವಾಚಿಯೆಂದು ಹಳಗನ್ನಡ ವೈಯಾಕರಣರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (ಶಬ್ದಪುಣಿ ದರ್ಪಣ ಸೂತ್ರ ೨೩೨). ಅದು ಭೂತಕಾಲ ಮತ್ತು ಆಗು ಎಂಬುದರ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲವಾಚಿಗಳೆರಡರ-ಸಂಯೋಜನೆಯಿಂದಾದುದೆಂದು ಅವರು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ವೈಯಾಕರಣರು, ಕಾಶ್ಮೀರ್, ಕಿಚ್ಚಲ್ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಕೃಷಿಡಿಯ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು ಇದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಮಾನಕ್ರಿಯೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯು ತೊಡಕಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು (ವರ್ತಮಾನ) ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದನ್ನೂ ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯತ್ತಿನ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಂತೆ ಕ್ರಿಯಾಧಾತು + ಕಾಲವಾಚಿ + ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದೆಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಅಂತಹ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಭೂತಭವಿಷ್ಯತ್ಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದಕ್ಕೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. (Bright, 1958 : 8.11)

ಈಗ ತಿಳಿದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇಂತಹ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಕೂಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಹೆನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಕಾಣಲು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಕಾಣಬಹುದು.¹

1. ಕರ್ಣಾಟಕ ಹರಿದಾಸ ತರಂಗಿಣಿ ಭಾಗ ೧-೨ ಶ್ರೀಪುರಂದರದಾಸರ ಕೃತಿಗಳು: ಸುದೋಧ ಪ್ರಕಾಶನ ಬೆಂಗಳೂರು: ೨ ನೆಯ ಮುದ್ರಣ ೧೯೬೪.

ಉತ್ತಮಪುರಂಷ ಏಕವಚನ:

ಮಡಕೆ ತೊಳೆಯುತೇನೆ ೧೩೦-೨೨೬ (ಪುಟ-ಪದ್ಯ);

ಮನೆಯ ಸಾರಿಸುತೇನೆ ೧೩೦-೨೨೬

ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ ಏಕವಚನ:

ಅದರಿಂದ ನದಿಯ ದಾಟುತಿಯಪ್ಪ ೧೦೬-೧೮೫;

ಮಡಿಮಡಿಯೆಂದು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಹಾರುತಿ ೧೨೩-೧೧೮,

ಆಗುತಿ, ಓಡುತಿ, ಕೂಗುತಿ, ಕೊಂಡಾಡುತಿ, ನೋಡುತಿ, ಬೀಳುತಿ, ಬೇಡುತಿ;
ಹಿಗ್ಗುತಿ, ಹೋಗುತಿ ೩೦೦-೪೫೭.

ಆಡುತ್ತಿ, ಏಳುತ್ತಿ, ಇರುತಿ, ಇಂತಿ, ಕುಣಿಕುಣಿದಾಡುತ್ತಿ, ತಿರುಗಾಡುತ್ತಿ,
ಹಿಂಡುತಿ, ನಿಲ್ಲುತ್ತಿ, ಹಿಂಡುತ್ತಿ; ೨೧೦-೪೭೨.

ಪ್ರಥಮಪುರುಷ ಏಕವಚನ: ಪುಲ್ಲಿಂಗ

ಬಾರೆ ಗೋಪಮ್ಮ ನಿಮ್ಮ ಬಾಲಯ್ಯನಳುತಾನೆ ೧೬-೧೮.

ಅಂಡದೊಳಗೆ ಆಡುತಾನೆ ೮೯-೧೫೬.

ಹೊರಟ್ಟೊಗ್ತಾನೆ ೧೯೬-೧೮೫.

ನಪುಂಸಕಲಿಂಗ ಏಕವಚನ:

ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಹಾರುತದಪ್ಪ ೧೦೬-೮೫.

ಬಹುವಚನ:

ಮಕ್ಕಳು ಅಳುತ್ತಾರೆ ೧೩೦-೨೨೬.

ಇಂತಹ ವರ್ತಮಾನ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದದ ರಚನೆಗಾರಂಭಿಸಿದುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹೊಸ ಪ್ರತ್ಯಯವೊಂದು ಆವಿರ್ಭವಿಸಿತು. ಕಾಲವಾಚಕದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ 'ದಪ'ವು ಮರೆಯಾಗಿ 'ಉತ' ಎಂಬ ನಡೆಯಾತ್ಮಕ ಇರುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ಅರ್ಥವ್ಯಾಪ್ತಿ ದೊರಕಿತು, ಆಧುನಿಕ ಬರಹದಲ್ಲಿಯೂ

‘ದಪ’ವು ವರ್ತಮಾನರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರಬಾರದೆಂದೇನಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಪ್ರಯೋಗ ಹಳಗನ್ನಡವನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಬರೆದ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಈಗಿನ ವರ್ತಮಾನರೂಪವು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯಾಪದ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಮೇರಿಸುತ್ತದೆ. ‘ಬರುವೆ’, ‘ಹೋಗುವೆ’, ‘ಕೊಡುವನು’, ‘ಬಿಡುವನು’ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳು. ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಅಪೂರ್ವ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಪರೂಪ ಕೂಡ. ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶವಾಗಲೇ ಬೇಕೆಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಯ ಮೂಲಕವಲ್ಲ-ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಶಬ್ದಮೂಲಕವೇ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:—‘ನಾಳೆ ಬರುತ್ತೇನೆ. ನಾಳೆ ಹೋಗುತ್ತಾರೆ’ ಎಂದಿ ತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ.

—ಏನೆ, —ಏವೆ, —ಈ, —ಈರಿ, —ಆನೆ, —ಆಳೆ, —ಆರೆ ಮತ್ತು —ಆದೆ, —ಇದೆ, —ಅವೆ, —ಇವೆಗಳು ನಿಜವಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೇ? ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಚಾರಿಸಿದರೆ, ಮೂಲತಃ ಅವುಗಳು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಲ್ಲ; ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು. ಈಗ ಸಂಕುಚಿತಗೊಂಡು ಈಗಣ ಪ್ರತ್ಯಯರೂಪವನ್ನು ತಾಳಿವೆಯೆಂದು ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ, ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯಾನಿರ್ದೇಶನ ನಿಜವಾಗಿ, ನಾವು ಭಾವಿಸಿರುವಂತೆ, ಏಕಧಾತುರೂಪದಿಂದಾಗದೆ, ಸಂಯುಕ್ತ ಧಾತುವಿನಿಂದಾಗುತ್ತದೆಯೆಂದಾಯ್ತು. ‘ಅದೆ’ ‘ಅವೆ’ ‘ಇದೆ’ ‘ಇವೆ’ಗಳು ಈಗಲೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ; ‘ಅಲ್ಲಿ ಅದೆ’ ‘ಅಲ್ಲಿ ಅವೆ,’ ‘ಅಲ್ಲಿ ಇದೆ,’ ಅಲ್ಲಿ ಇವೆ’ ‘ಇಲ್ಲಿ ಅದೆ’, ‘ಇಲ್ಲಿ ಅವೆ’, ‘ಎಲ್ಲಿ ಇವೆ’ ಮುಂತಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿಂದ ಸಾಕ್ಷಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ (ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಬಾಧ್ಯತೆಯು ಹಿಂದುಸ್ತಾನ ಸರಕಾರದ ಸನ್ ೧೮೬೭ ನೇ ಇಸವಿ ಆಕ್ಟಿನಂತೆ ರಿಜಿಸ್ಟರ ಮಾಡಿ ಯದೆ—, ಅಂದರೆ ಮಾಡಿ ಅದೆ; ಸಂಸ್ಕೃತ ಕನ್ನಡ ಶಬ್ದ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ) ಏನೆ, ಏವೆ, ಮುಂತಾದವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿಲ್ಲವೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಡನೆ ಸೇರಿಯೇ ಬರುವ ಕಾರಣ, ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪನಿರ್ಣಯ ಮೇಲಿನವುಗಳಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡ ಕೃಷ್ಣಿಡಿಯ ಪ್ರಕಾರ. ‘ಕಂಡೇನು’, ‘ಬಂದೇನು’ —ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿರೂಪಗಳು ಸಂಶಯಾರ್ಥಕಗಳಾಗಿರುವುವು. ಇದರ ಫಲವಾಗಿ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಜನರು ಉತ, ಉತ್ತ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ‘ದಪ’ ಪ್ರತ್ಯಯಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವಾಗ ಈ ದೀರ್ಘಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನೇ ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸುವ ರೂಢಿ ಬಂದಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತದ ಜನರು ಆಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ “ಬರುತ್ತೇನು” “ಹೋಗುತ್ತೇನು” ಇತ್ಯಾದಿ ರೂಪಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ ಎಂದು— ಏನು ಅನು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಸಂದೇಹ ಸೂಚನೆಯು ಸೇರಿಹೋಗಿದ್ದುದರಿಂದ, ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಎ ಪ್ರತ್ಯಯ ಕೊನೆಗೆ ಸೇರಿತು ಎಂದು ಆಧುನಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಡುತ್ತಾರೆ ಎಂದಾದಲ್ಲದೆ, ಅದಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಯಲ್ಲಿ —ಇದು ಸ್ವರೂಪವು

ಎದಿಯಿಂದ ಆಡುಂದೆಂದು (ಎಂದರೆ ಕೊನೆಯ ಎ) ಕೆಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆಂದೂ ತೋರಿ ಸಿದ್ದಾರೆ (ಕನ್ನಡ ಕೃಷಿ: ಪು. ೩೬೨). ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿಂದ ವಿವೇಚಿಸಿದರೆ ನವುಂಸಕ ಲಿಂಗದ ರೂಪಗಳಾದ '—ಅದೆ', —'ಇದೆ' ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ವಿವರಣೆ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. —'ಇದೆ', —'ಇವೆ' ಎಂಬವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಶಯಾರ್ಥಕ ರೂಪವುಂಟಾಗದೆ —'ಇತು' ಎಂಬ ಭೂತಕ್ರಿಯಾಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಆದಿಸ್ವರ ದೀರ್ಘವಾಗಿ ಸಂಶಯಾರ್ಥಕ ರೂಪವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಾಂತದ ಜನರು ಆಡುವ ಮಾತಿ ನಲ್ಲಿ ಉಕಾರಾಂತವಾದ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಬಹುಶಃ ತೆಲಗು ಸಂಪರ್ಕವಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಗೆ ಉಕಾರಾಂತವಿದೆ. ಗ್ರಾಂಥಿಕವಾಗಿ ನಮಗೆ ಸಿಗುವ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯೆ ಈಗಣ ರೂಪ ದಲ್ಲಿ, ಉಕಾರಾಂತವಾದ ಪ್ರಯೋಗ ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಸಂಶಯಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯೆಯು ಭೂತ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಒಳಕೊಂಡೇ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ರೂಪ ಗಳು ಕೂಡ, ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೆರಡೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.² ಈ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಈಗಣ —ವಿನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸಂಶಯಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಮೂಲಕ ವಿವರಿಸುವುದು ಅಷ್ಟು ಸರಿಯೆಂದು ಕಂಡು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆ ಕ್ರಿಯಾಪದವೇ ಬೇರೆ, ಇದರ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬೇರೆ ಎಂದೂ ತೋರುತ್ತದೆ. ಇವಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಿತ್ತಾದರೆ ನವುಂಸಕ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ದೀರ್ಘಸ್ವರವು ಸಂಶಯಾರ್ಥಕದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ತಮಿಳು ತೆಲುಗು ಮುಂತಾದ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ ಗಳಲ್ಲಿ, ಹಾಗೂ ಹಳಗನ್ನಡ ಭಾಷಾರೂಪದಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಸ್ವರವಿರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ.³ ಹಳಗನ್ನಡವು ನತುಗನ್ನಡ, ಹೊಸಗನ್ನಡಗಳಾದಿ ಮಾರ್ಪಡುವುದರ ಫಲವಾಗಿ ಈ ದೀರ್ಘಸ್ವರಗಳು ಹ್ರಸ್ವರೂಪವನ್ನು ತಳೆದುಹೋದವು ವೈಯಾಕರಣರು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ (Gai, 1946 : 108). ಸಂಶಯಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ದೀರ್ಘಸ್ವರವು ಈ ಪುರಾತನ ರೂಪದ ಅವಶೇಷವೇ? ಅಲ್ಲ. ದ್ರಾವಿಡಭಾಷಾ ಇತಿಹಾಸಕಾರರು ಹೇಳಿದಂತೆ 'ಪ್ಪ'ವು 'ಹ' ವಾಗಿ 'ಹ' ಲೋಪವಾಗಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿದುದೆ ಎಂಬ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆಂಬ ಭರವಸೆಯಿಲ್ಲ. ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಾಧಕಬಾಧಕಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದಾದುದ ರಿಂದ, ನಾವು ಹೆಚ್ಚು ಮುಂದುವರಿಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಈಗ ರೂಢಿಯ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಸಹ, ಭೂತಕ್ರಿಯೆಯು ಭವಿಷ್ಯದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಉದಾ: 'ಬಾ' ಎಂದಾಗ 'ಬಂದ' ಎಂದು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಬರುವ ಮೊದಲೇ 'ಬಂದ' ಎಂದು

2. ಮಾಡೇನು ಪದಸಂಖ್ಯೆ ೪೫೨, ಉಡೇನು ಪದಸಂಖ್ಯೆ: ೪೫೭, ಹೇಳೇನು ಪದಸಂಖ್ಯೆ: ೪೮೭.

3. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ವಿನ, ಓ, ಆಯ್, ಈರ್, ಆನ್, ಆಳ್, ಆರ್. ನವುಂಸಕದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅದು, ಅಣ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಆನು, ಆಮು, ಆವು, ಆರು, ಆಡು, ಆರು. ಮಲೆಯಾಳಿನಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ ಗಳಿಲ್ಲ. ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಂತೆ ಹ್ರಸ್ವಸ್ವರವೇ ಇರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ.

ಭೂತಕಾಲದ ಉತ್ತರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಇದರಂತೆಯೇ ಮೇಲೆ ನೋಡಿದ ಸಂಶಯಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದರೂಪವು, ಭವಿಷ್ಯದರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದಿದ್ದರೂ ಈ ಸಂಶಯಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವು ಇತರ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳದೆಯೆ, ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ತಲೆಯೆತ್ತಿದ ಒಂದು ನಾವೀನ್ಯ.

ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಇದೆ, ಅದೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ, ಇ— ಅ—ಗಳು ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳು, —ದ್—, —ವ್—, ಗಳು ಕ್ರಮವಾಗಿ ನವುಂಸಕ ಏಕ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನಗಳು, ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ 'ಎ' ಕಾರ (ಅದರ ವಿವೇಚನೆ ಹಿಂದಿನಿಂದ) ಎಂಬ ಪದರೂಪಗಳನ್ನು (morphemes) ನಾವು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.⁴ 'ಇ'— ಮತ್ತು 'ಅ'—ಗಳು ಏಕಾರ್ಥವನ್ನು ಕೊಡುವ ಭಿನ್ನ ಧಾತುಗಳು. ಆದರೆ ಅವು ನೂರಕ್ಕೆ ನೂರು ಏಕಾರ್ಥಕಗಳಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವುಗಳ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. 'ಇ —' ಧಾತು ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು 'ಅ —' ಎಂಬ ಧಾತು ದೂರವನ್ನು (ಕ್ರಿಯೆಯು ನಡೆಯುವ ಕಾಲದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ) ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುವಾಗ ಒಂದರ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಆಕ್ರಮಿಸಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಭಿನ್ನಕಾಲಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಾದ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ 'ಅ'— ಧಾತು ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ಮಳೆ ಈಗ ಬರುತ್ತಿದೆ', 'ಮಳೆ ಈಗ ಬರುತ್ತದೆ'; 'ಈಗ ರೈಲು ಬರುತ್ತದೆ', 'ಈಗ ರೈಲು ಬರುತ್ತಿದೆ', (ಏಕಕಾಲಿಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳು), ಇನ್ನೂ ಆಗಬೇಕಾದ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ; ಎಂಟು ಗಂಟೆಗೆ ರೈಲು ಬರುತ್ತದೆ; ಎಷ್ಟು ಗಂಟೆಗೆ ರೈಲು ಬರುತ್ತದೆ? ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ 'ಅದೆ' ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತದೆ ಹೊರತು 'ಇದೆ' ಬರುವುದಿಲ್ಲ. (ಅ—ಇ ಧಾತುಗಳಂತೆಯೇ ಇನ್ನೊಂದು ಮಧ್ಯಮವರ್ತಿ ಧಾತು ಉಳ್—ಈಗ ನವುಂಸಕ ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯದೊಡಗೂಡಿಯೇ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗ ವಾಗುವುದಿದೆ).

'ಅದೆ', 'ದೆ' ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವು ನಮಗೆ ತಿಳಿದನಂತರ '—ಏನೆ' '—ಈ', '—ಈರಿ', '—ಅನೆ', '—ಅಳಿ ಇವುಗಳ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮ ಪ್ರರಂಭಗಳು ಸಾಮಾನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುವು. ಆದಂ ದರಿಂದ, ಇವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಧಾತುರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ, ಸಾಮಾನ್ಯ ವನ್ನು ತೋರುವ 'ಇ'—ಧಾತುವಿನಿಂದ '— ಏನೆ' 'ಈ', —ಈರಿಗಳು; ಮತ್ತು

4. ಕಾಲವಾಚಕ ಲೋಪವಾಗಿದೆ. ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವು ದೀರ್ಘಸ್ವರವಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ 'ಇತು' ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರುವಾಗ, ಕಾಲವಾಚಕವು ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಕೈಬಿಡಿ ಪುಟ ೩೫೬.

‘ಅ’—ಧಾತುವಿನಿಂದ ‘—ವನ’, ‘—ಅಳಿ’, ‘ಆರೆ’ ಗಳು ಪ್ರಥಮಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ.⁵

ಉದಾ: ಉತ್ತಮಪುರುಷ: ಏಕವಚನ ಇರ್-ಪ್-ಎನ್ → ಇಪ್ಪ್-ಎನ್ → ಇ-ಹ್-ಎನ್ → ಈನ್ ಎ → ಏ ನ್ ಎ (ಏನೆ).⁶
 ↓
 ಈನ್ ಇ (ಈನಿ)

ಬಹುವಚನ: ಮೇಲಿನಂತೆಯೆ

ಈವ್ ಎ | → ಏವ್ ಎ (ಏವೆ)
 ↓
 ಈವ್ ಇ (ಈವಿ)

ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ: ಏಕವಚನ

ಇರ್ - ಪ್ - ಅಯ್ → ಇ - ಪ್ಪ್ - ಅಯ್ → ಈ ಆಯ್
 → ಈಯ್ ಆ (ಈಯ)

ಬಹುವಚನ: ಮೇಲಿನಂತೆಯೆ ಈರ್ ಆ (ಈರ)

↓ ಈರ್ ಇ (ಈರಿ)

5. ಅ ಇ ಉ ಮೂಲಗಳುಂಟಾದ ಧಾತುರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಂಜನವೊಂದು ಸೇರಿದ್ದಿರಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇಕಾರ ಧಾತುವಿನಲ್ಲಿ ರ್ ಸೇರಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಅರ್—ಎಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಕಿಟ್ಟಿಲರ ಕನ್ನಡ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ‘ಅಪ್ಪು’ ಎಂಬುದರ ಪೂರ್ವ ರೂಪವಾದ ಅರ್ಪ ಎಂಬಂತೆ ಸೂಚನೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲದೆ. ಅದು ‘ಅಳ್ಳ’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಯೂ ಇದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೀಗಾದುದರಿಂದ ‘ರ್’ ಅಥವಾ ‘ಳ್’ ಒಂದು ವ್ಯಂಜನ ‘ಅ’—ದ ಅನಂತರ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಿದ್ಧವಾಯ್ತು.

6. ಸಮಾನಾಂತರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸ್ವರಸಾಮ್ಯವಿಧಿಯು ಪ್ರಥಮ ಸ್ವರದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಲಂಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ ಸ್ವರದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥದ ಎಕಾರ ಹತ್ತಿದರೂ ಅದು ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಹತ್ತಿದ ಎಕಾರವು ಇಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಥಮ ಸ್ವರವನ್ನು ಮೇಲಿನಂತೆ ಪ್ರಭಾವಿತ ಗೊಳಿಸಲಿಲ್ಲವೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊದೇಳುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸ್ವರವು ಸಾಧಾರಣಮಟ್ಟಿಗೆ ಸಾಮೀಪ್ಯವುಳ್ಳವುಗಳು. ‘ಇನು’ ಅಥವಾ ‘ನಾನು’ ಅಥವಾ ‘ಎನ್’— ಮತ್ತು ‘ಅವನ್’ ‘ಅವಳ್’ ಮಧ್ಯಮಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇಂತಹ ಸಾಮೀಪ್ಯವಿಲ್ಲ, ಇದೂ ಸಹ ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿರಬಹುದು.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯೆ

201

ಪ್ರಥಮಪುರುಷ: ಪುಲ್ಲಿಂಗ

ಅರ್ - ಪ್ - ಅನ್ → ಅ - ಪ್ - ಅನ್ → ಅ - ಹ್ - ಅನ್ → ಅ ಅನ್ →
ಅನ್ ಅ (ಅನೆ) → ಅನ್ ಅ + ಎ (ಅನೆ):

ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ: ಮೇಲಿನಂತೆಯೆ

ಅ ಅಳ್ → ಅಳ್ ಅ (ಅಳ) → ಅಳ್ ಅ + ಎ → (ಅಳ)

ಬಹುವಚನ: ಮೇಲಿನಂತೆಯೆ

ಅ ಅರ್ → ಅ - ರ್ - ಅ (ಅರ)
ಅರ್ ಅ + ಎ (ಅರ)

ನವುಂಸಕ ಲಿಂಗದ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿಯೂ ದೀರ್ಘಸ್ವರವಿರಬೇಕು— ಮೇಲಿನ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಪುನಾರಚನೆಯ (Reconstruction) ಪ್ರಕಾರ, ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಂತಹ ದೀರ್ಘವಲ್ಲದಿದ್ದರೂ, ಸ್ವರಭಾರದಿಂದ ದೀರ್ಘವೆಂದು ಕಂಡು ಬರುವ 'ಬರುತ್ತಾವ', 'ಇರುತ್ತಾವ' ಎಂಬ ರೂಪಗಳು ಇರುವುದನ್ನು ನಾವು ಈಗಲೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಾತಿನಲ್ಲಿಯ 'ಐತ' 'ಐತಿ' ಎಂಬವುಗಳ 'ಐ' ಕಾರವು ದೀರ್ಘಸ್ವರದ ಫಲಿತಾಂಶ ವಾಗಿರಬೇಕು.

ಈ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಅಂತ್ಯದ ಎಕಾರವು ಕನ್ನಡ ಕೈಟಿಡಿಕಾರರ ಪ್ರಕಾರ ನಿಶಿ ತಾರ್ಥವನ್ನು ತೋರುವ ಪ್ರತ್ಯಯವಾಗಿರಬೇಕು—ಅಂತು—ಅಂತೆ; —ಮಂತು—ಮಂತೆ ಎಂಬಂತೆ. ಉತ್ತಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿ ಎಕಾರವಿರುವುದರಿಂದ ಅದು ಸ್ಥಳಾಂತರ ಹೊಂದಿತೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಬರುತ್ತದೆ. 'ಈನಿ', 'ಈವಿ' ಎಂಬ ಮೈಸೂರು ಕನ್ನಡದ ರೂಢಿಯ ಮಾತಿನ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವರದ ಸ್ಥಳಾಂತರತೆಯ ಕೈವಾಡವಿದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ನಂಬಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಏನೆ, ಏವೆಗಳ ಆದಿಯ ಎಕಾರಕ್ಕೆ ಅನಂತರ ಬಂದ ನಿಶಿತಾರ್ಥ ಪ್ರತ್ಯಯದ ಮೂಲಕ ಉಂಟಾದ ಸ್ವರಸಾಮ್ಯ ವಿಧಿಯೇ ಕಾರಣವಾಗಿರಬೇಕು. ಈ ನಿಶಿತಾರ್ಥಪ್ರತ್ಯಯ ಭೂತಕಾಲಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬರುವುದಿದೆ.

ಉದಾ: 'ಮೆಲ್ಲಮೆಲ್ಲನೆ ಬಂದನೆ ಗೋಪಮ್ಮ ಕೇಳಿ' —ಈ ಎಕಾರ ಪ್ರತ್ಯಯವು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲವಾಚಕವಾದ 'ಹ'ಕಾರ ಲೋಪವಾಗುವ ಮೊದಲೇ ಕ್ರಿಯಾಪದದೊಡನೆ ಸೇರಿಹೋಗಿತ್ತು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ, ರತ್ನಾಕರವರ್ಣಿಯ ಭರತೇಶ ವೈಭವದಲ್ಲಿ 'ಅರಂಪಣವ ಮಾಡುತ್ತಹಳಿ', 'ಕವ್ವರೆ ಗೊಂಡೇರುತಿಹಳೆ' ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರಕುತ್ತವೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಲೋಕನ

ਨਾਮ : ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ

7000 - 7000 - 0 - 0 - 0 - 0 - 0 - 0 - 0 - 0

1910

1000 : 1000

$$(10) \quad G + 0 \cdot 99 + (99) \cdot 99 + 99 \cdot 99$$

Attachment: **Page:**

ಸವಾರೋಪನೆ

೧. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯಾಪದವು ಏಕಧಾತು ಕ್ರಿಯಾಪದ
ವಲ್ಲ—ಸಂಯುಕ್ತ ಕ್ರಿಯಾಪದವಾಗಿದೆ.

೨. ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂದು ಈಗ ನಮಗೆ ಕಾಣಬರುವವುಗಳು ಮೂಲತಃ ಭವಿಷ್ಯತ್ತಾಲವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿ.

೩. ಹದಿನಾರನೆಯ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈ ರೂಪಗಳು (ಈಗ ತೀವ್ರವಾಗಿ) ಗ್ರಾಂಥಿಕ ರೂಪವನ್ನೂ ಹೊಂದಿವೆ.

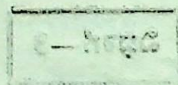
[illegible]

7. 'ಇದ್ದಾನೆ', 'ಇದ್ದೇವೆ', 'ಇದ್ದಾನೆ', 'ಇದ್ದಾರೆ', 'ಇದ್ದಾರೆ' ಎಂಬ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯಾವದ ಗಟ್ಟಿ ಇದ್—ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ —'ವಿನೆ', 'ವಿನೆ', 'ಆನೆ', 'ಆರೆ', 'ಆರೆ' ಎಂಬ ಸಂಕಲಿತಕೃಂದ ಭವಿಷ್ಯದ್ವಿ.ಯಾರೂವಗಳು ಸೇರಿಕೊಂಡಿವೆ.

ವಿಭಾಗ—3

“ ಕನ್ನಡಮೆರಡಲುನೂಲಿ.....

ತಿರುಳ ಕನ್ನಡಂ ”

.....ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಹಾಭಾರತ

“ವೈದಿಕ ಕಥೆ”

(೩) ಸ್ವರಗಳಲ್ಲಿ, ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಸಂದೇಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳು (free variations) ಹಲವಿವೆ. ಈ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಸ್ಥಿತಿ ಕ್ರಿ. ಶ. ೪ ರಿಂದ ೧೦ ನೇ ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲದ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ. ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಿದರೆ ಹಳತರಿಂದ ಹೊಸತಕ್ಕೆ ರೂಪುಗೊಂಡ ಅಂಶವೇ ಹೆಚ್ಚಾದಿರಬಹುದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.

ಈ ಕೆಳದಿನವುಗಳು ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಪರಸ್ಪರ ಸಂದೇಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳು:—

(ಅ) ಅ—ಇ ಸಂದೇಹ:—

ಉದಾ: ಅರಸನಿಂದ; ಅರಸಿಗೆ (೪೪)
ಅರಸಿನಿಂದ (೩) ಅರಸಿಗೆ (೧)

(ಅರಸಂ ಎಂಬುದು ಅರಸು ಎಂದು ರೂಪುಗೊಂಡುದರಿಂದ—ಅನ್ ಎಂಬ ಅಗಮವು ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಉಕಾರಾಂತ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸುವಾಗ ಇನಾಗಮವಾಗುವುದು ವ್ಯಾಕರಣ ಪದ್ಧತಿ. ಆದುದರಿಂದ ಇನಾಗಮವಿರುವ ವಿಭಕ್ತಿ ಸೇರಿದ ಪದಗಳ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪ್ರಕೃತಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿರೂಪವು ದೊರೆಯದೆ ಇದ್ದರೂ ಆ ಶಬ್ದಗಳು ಉಕಾರಾಂತವೆಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.)

(ಆ) ಅ—ಒ ಸಂದೇಹ:—

ಉದಾ: ಬಂದಂ ಬಂದೊಂ

ಬಂದಳ್ ಬಂದೊಳ್

ಬಂದರ್ ಬಂದೊರ್

ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಈ ಕೆಳದಿನಂತಿವೆ.

—ಅಂ (೬೧೭) —ಒಂ (೪೦೧)

—ಅಳ್ (೧೦೧) —ಒಳ್ (೧೪೭)

—ಅರ್ (೪೨೯) —ಒರ್ (೮೩)

(ಇ) ಉ—ಒ ಸಂದೇಹ:—

ಉದಾ: ಕೂಡಂ (೪೧) ಕೂಡಂ (೨)

ಉಯ್ (೮) ಒಯ್ (೪)

(ಈ) ಐ — ಆಯ್ ಸಂದೇಹ:—

ಉದಾ: ವೈದುನ್ (೧) ಮಯ್ದುನ್ (೩)

ಪದಿನೈದು (೧) ಪದಿನಯ್ದು (೩)

ಕೈ ಮತ್ತು ಕೆಯ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಅರ್ಥ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕೈ— ಶರೀರಾಂಗ ಎಂಬರ್ಥ (೧೧೩); ಕೆಯ್—ಮಾಡು ಎಂಬರ್ಥ (೩೪) ಕೆಯ್—ಗದ್ದೆ ಎಂಬರ್ಥ (೧೪).

ಆದರೆ ಬೇರೆ ೧೨ ಪ್ರಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಯ್ ಎಂದರೆ ಶರೀರಾಂಗ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಇನ್ನುಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಐ ಎಂಬುದು ಆಯ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂದೇಹ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ: ಐ (೨) ಆಯ್ (೪೯) ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ.

(ಉ) ಡ — ಟ ಸಂದೇಹ:—

ಉದಾ: ನಾಡೈ (೧) ನಾಟೈ (೧)

(ಊ) ಮಕಾರ (ಅನುಸ್ವಾರ) ಮತ್ತು ಮಕಾರ ಲೋಪ ಸಂದೇಹ:—

ಉದಾ: ಅಣ್ಣಂಗಳ್ (೧) ಅಣ್ಣಗಳ್ (೧)

ತೊಡಂಗು (೪) ತೊಡಗು (೨)

ಮರಂಗಳ್ (೩) ಮರಗಳ್ (೧)

(ಎ) ಟ — ಠ ಸಂದೇಹ:— ಎಟ್ಟು (೯) ಎದ್ದು (೨)

ಎದ್ದು (೨೧)

ಬಿಟ್ಟು (೮) ಬಿದ್ದು (೫)

(೪) ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ ಲಘೋಪಧೇ; ಗುರೂ ಪಧೆ ಮತ್ತು ದ್ವಿತ್ವ ವ್ಯಂಜನಗಳ ಸಂದೇಹ ಕಾಣ ಬರುತ್ತದೆ.

(ಅ) —ರ್ಕ—

ಇಕ್ಕುಂ (೬)

ಇರ್ಕೆ (೩)

—ಕ್ಕು

ಇಕ್ಕುಂ (೬)

ಇಕ್ಕೆ (೨)

ಇಕ್ಕೆಲದೊಳ್ (೧)

—ಕ್ಕು—

ಉರ್ಕವ (೨)

ಉಕ್ಕವ (೧)

ಉಕ್ಕವ (೨)

ಕುಮಾರಕ್ಕಳ್ (೨)

ಚಂದ್ರಾದಿತ್ಯಕ್ಕಳ್ (೧)

—ಕ್ಕುಳ್ (೧೩)

- (ಅ) —ಚ್— —ಚ್ಚ್— —ಚ್ಚ್—
 ಅಚ್ಚು (೫೩) ಅಚ್ಚು (೧)
 ಉಚ್ಚು (೭) ಉಚ್ಚು (೧)
 ಕಿಚ್ಚು (೭) ಕಿಚ್ಚು (೧) ಕಿಚ್ಚು (೨೮)
 ಕಚ್ಚುತ್ತು (೧) ಕಚ್ಚುತ್ತು (೧) ಕಚ್ಚಿದೊಡೆ (೧)
 ಕಚ್ಚಲ್ } ೨
 ಕಚ್ಚು }
 ಬಿಚ್ಚಿದೊಡೆ (೧) ಪಚ್ಚುಗೊಂಡು (೧) ಪಚ್ಚುಗೊಟ್ಟು (೧)
- (ಇ) —ಜ್— —ಜ್ಜ್—
 ಗಜ್ಜು (೩) ಗಜ್ಜು (೧)
 ಗಜ್ಜು (೧)
- (ಈ) —ತ್— —ತ್ತ್— —ತ್ತ್—
 ಎಚ್ಚುತ್ತು (೨) ಎಚ್ಚುತ್ತು
 ಭತ್ತಾರಂ (೯) ಭತ್ತಾರಂ (೨)
 ನಂದ್ಯಾವತ್ತಂ (೧)
- (ಉ) —ದ್— —ದ್ದ್—
 ಎದ್ದು (೨೧) ಎದ್ದು (೨೧)
 ಬದ್ದು (೫)
- (ಊ) —ಪ್— —ಪ್ಪ್—
 ಆಪ್ಪೊಡೆ (೫) ಆಪ್ಪೊಡೆ (೧)
 ಇಪ್ಪು (೭೦) ಇಪ್ಪು (೨೪)
 ಇಪ್ಪುತ್ತು (೧೭) ಇಪ್ಪುತ್ತು (೫)
 ತಪ್ಪು (೪)
 ಬಪ್ಪು (೩೨) ಬಪ್ಪು (೧೭)
- (ಋ) —ವ್— —ವ್ವ್—
 ಇವ್ವು (೮೩) ಇವ್ವು (೨೧)
 ಪವ್ವು (೨೯) ಪವ್ವು (೯)
 ಒವ್ವು (೪೯) ಒವ್ವು (೧೭)
 ವಿಗುವು (೮) ವಿಗುವು (೧)

(ಬಿ) ವಿಶಿಷ್ಟ ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳು :

(ಅ) 'ನಾನ್' ಎಂಬ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಏಕವಚನದ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗ ಆಗಿದೆ. ಆನ್, ಏನ್ ಎಂಬುದು ಹಳೆಯರೂಪ. ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಎದುರಿಗಿರುವವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮಗಳು ಸಂಯುಕ್ತವಾಗಿ ನೀ + ಆಂ > 'ನಾಂ' ಎಂದು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇದರ ಮೂಲಕ ಏಕವಚನದ 'ನಾನ್' ಎಂದು ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿತು. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ವೀರಚೋಳಿಯಂ (೧೦ ನೇ ಶತಮಾನ) ಮತ್ತು ನನ್ನೂಲ್ (೧೩ ನೇ ಶತಮಾನ) ಎಂಬ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ 'ನಾಂ' ಎಂಬ ಏಕವಚನವು 'ಯಾಂ' ಎಂಬುದರ ಅವರ್ಜನೆಯ ರೂಪವೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. (G. S. Gai, 'Pronouns in Vaddārādhane, Indian Linguistics, XVI, Nov. 1955. Chattarji commn. Vol) ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಒಂದೇ ಒಂದು ಪ್ರಯೋಗವಾದಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದಿದೆ.

(ಆ) ಮೇಲಿನದು ಹೊಸತನದ ಗುರುತಾದರೆ, ಹಳತನದ ಗುರುತಾಗಿ ಇದಿರಿಗಿರುವವರನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಹೇಳುವ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಬಹುವಚನ ಮತ್ತು ಸೇರಿಸದ ಹೇಳುವ ರೂಪಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು.

(ಇ) ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಹಳೆಯ ಮತ್ತು ಹೊಸರೂಪಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ,

(i) ಲಿಂಗ—ವಚನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರದ—'ಕುಂ' ಪ್ರತ್ಯಯವು ತಕ್ಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿದೆ;

ಉದಾ: ಎನ್ನಂ, ಪೇಚ್ಚಂ, ಅಕ್ಕಂ, ಇಕ್ಕಂ, ಉಣ್ಣಂ;
ಕಾಣ್ಣಂ, ಕಿಡಂಗಂ, ಕೇಳ್ಳಂ, ಗೆಲ್ಲಂ, ಪೋಕುಂ;
ಬರೆಗಂ, ಇತ್ಯಾದಿ.

(ii) ಸರ್ವನಾಮಕ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ: ಕುಡುವಂ, ಬಂದಂ, ಬಂದವು, ಕುಡುವಂ, (ಉ. ಪು.) ಬಂದೆ, ನೆನೆವೆ, ನನ್ನಿಗೊಡಯ್, ಪತ್ತಿರ್, ಇತ್ಯಾದಿ (ಮಂ. ಪು.). ಕೊಟ್ಟರ್, ಕೊಲ್ವರ್, ಪುಟ್ಟದನ್. ಆದೊನ್, ಪುಟ್ಟದೊಳ್, ಆದುದು ಇತ್ಯಾದಿ (ಪ್ರ. ಪು.).

(ಈ) —ದಪ — ಎಂಬ ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯಾನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗ

ದಲ್ಲಿ ಈ ರೂಪದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯಾರೂಪಗಳಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ವರ್ತಮಾನರೂಪವು ಪುರಂದರದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಈಗ ತಿಳಿದಂತೆ ನಮಗೆ ಮೊದಲು ಗೋಚರಿಸುವುದು.

(ಉ) ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಗದು ಎಂಬ ಪದದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯ 'ದು' ಪ್ರತ್ಯಯ ಲೋಪವಾಗಿರುವ ಆಗ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದವೇ ಇ ಸರ್ತಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಆಗದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿವೆ.

(ಉ) ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಅನಂತರ 'ಇಲ್ಲ' 'ಅಲ್ಲ'ವೆಂಬ ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯಾ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡಿ ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯಾ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ತುಂಬ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿವೆ. ಒಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ ಮೊದಲು ಬಂದು ಅನಂತರ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾ ರೂಪವು ಬಂದಿದೆ:—ಉದಾ: ಇಲ್ಲೋದಿಸಿದೆನ್: < ಇಲ್ಲ + ಓದಿಸಿದೆನ್.

ಮೇಲಿನದಕ್ಕೆ ಉದಾ: ಪೊಡೆಪಟ್ಟಿರಿಲ್ಲ, ಬಂದನಿಲ್ಲ, ಕಂಡನಿಲ್ಲ, ಪತ್ತೆ
ನಿಲ್ಲ ಇತ್ಯಾದಿ.

(ಎ) ಅಲ್ಲ, ಅಲ್ಲೆ, ಅಲ್ಲವು, ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದಾಗಿ 'ಅಲ್' 'ಇಲ್' ಧಾತುಗಳಿಂದ ಇತರ ಪೂರ್ಣ ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯಾರಚನೆಯಾದಂತೆ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿವೆ.

(ಏ) ಕರ್ಮಣಿ ಪ್ರಯೋಗವು ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬಹಳ ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಉದಾ: ಕೊಲೆಪಡುವಾತನ್, —ಕಾದಲಿಸೆಪಡುವ ಮಗನ್, ಎಳೆಯ
ಪಟ್ಟಿತ್ತು, ತಿನಪಡುತಿದೊನ್ ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ;.....

(ಓ) ಕೆಲವು ಅಪೂರ್ವ ಪದಗಳು:

(ಮೊದಲಿನದು ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ. ಎರಡನೆಯದು ಪುಟದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದು)

ಅವಡು—ಅವಲು: ಪಾಠಾಂತರ: ಅವಟು;

ಅವಡಂ: ೪೬-೭ ಉದಾ: 'ಈತನಂಗಡಿಯಲವಡಂ ಪೆಟುಕಿ ತಿಂದು ಬಾಚ್ಚೊಂ'

ಅವಮೋದಯಂ ಚರಿಗೆ: ೯೦-೭. ಜೈನ ಪಾರಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ. ಯಾನೆ—ಅನೆ: ೩೪-೨೫, ೩೪-೧೦, ದಿಗ್ವಾಚೀ ವಿಶೇಷಣವು ಮೊದಲು ಬರುವುದರಿಂದ 'ಯೆ'ಕಾರವು ಸಹಜವಾದುದೋ ಆಗಮವಾದುದೋ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಯಾನೆಯಂದೇ ಪೂರ್ವದಿಂದಲೂ ಪ್ರಯೋಗ.

ಅಜಿನೀರ್: ೫೭-೧೩. ಬತ್ತಿದ ನೀರು: 'ಮುಂಗಿದಜಿನೀರ ಮಿಂಗಳೊ
ಲಾದರ್'.

ಇಂದಿನೇವರಣ: ಜೈನ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ. ಬೆಂಕಿಸುಟ್ಟು ಬರುವ ಸಾವು;
೧೯೨-೧೦ ಇಂಗಳ—ಬೆಂಕಿ (< ಇಂದಿನೇ?) 'ಕ್ಷಮೆಯಂ ಭಾವಿಸಿ
ಚತುರ್ವಿಧವಂಪ್ಪಾಹಾರ ಶರೀರವಂವಂ ತೊಟ್ಟಿದಿಂದಿನೇವರಣದಿಂದ ಶುಭ
ಪರಿಣಾಮದೊಳ್ ಕೂಡಿ...

ಉತ್ತವಳನ್: ೩೩-೨೨, ೩೪-೭ ಆತುರದಿಂದ ಕೂಡಿದವನು. 'ಕೂಸಂ ಬೇಡಿ
ಯಂತ್ತವಳನಾಗಿಯವರ ಬಲಿಯನೆ ತಾನುಂ ನಾಗದತ್ತನ ಮನೆಗೆ ಪೋದಿ
ಕೂಸಂ ಬೇಡಿ ಪೆತ್ತಂ...' (ಕಿಟ್ಟಿಲರು ಉತ್ತಾಲ, ಉತ್ತಾಳ ಎಂಬ ಪದಗ
ಳನ್ನು ವಾತ್ಸ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.)

ಉನ್ಮಾರ್ಗ: ? ೪೫-೩ 'ಆ ಮಾತಂ ಧರ್ಮಕೀರ್ತಿ ಭಟ್ಟಾರರ್ ಕೇಳ್ವ
ಉನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಮನಮನುಡುಗಿ.....

ಉನ್ಮಾರ್ಗೋಪದೇಶದಿಂದ: ? ೪೮-೧.

ಎಜತನಿಗರ್ (?) ೧೬೬. ಲ. ಪಾಠಾಂತರದಲ್ಲಿ 'ಎರತನಿಗರ್' ಎಂದಿದೆ.
'ಸಾವಂತ ಮಹಾಸಾಮಂತ ಪರಿವಾರದಜತನಿಗರ್ ಪಾರ್ವರ ಪರದರೊಳ್ಳಿಂ
ಡಿರ್ಕಳೆಲ್ಲರಮನ್.....'

ಎರವಣಿಗೆ ಅಂದರೆ ಸಾಲಕೊಳ್ಳುವವನೆಂಬ ಅರ್ಥ ಕಿಟ್ಟಿಲರ ಕೋಶದಲ್ಲಿದೆ. ಬೇಡಂ
ಎಂಬ ಅರ್ಥದ ಎರೆಯಲ್ಲಿ ಶಕಟರೇಫ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಎಜತ ಎಂಬುದರ ಮೂಲಕ
ಈ ಪದೋತ್ಪತ್ತಿಯಾದರೆ 'minters' ಎರಕ ಹೊಯ್ಯುವವರೆಂದು ಅರ್ಥ ಸಾಮಂ
ಜಸ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಬಹುದು. ಎರ—ಎಂಬ ಪಾಠಾಂತರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಹಣಕಾಸಿನ
ವ್ಯವಹಾರ ಮಾಡುವವರು, ಎಂದರೆ ಸೆಟ್ಟಿ ಸಾಹುಕಾರರಂತಹ ಪಂಗಡವೆಂದು ಅರ್ಥವಿಸ
ಬಹುದು. Pawn brokers ಎಂಬುದು ಸರಿಕಂಡರೂ ಈ ಪದದಲ್ಲಿ ಶಕಟರೇಫ
ಯನ್ನು ಗಣಿಸದಿರ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದ್ದ ರೂಪವನ್ನೇ ಪರಿಗಣಿಸಿ minters
ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಇದನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಎಸಡು: ೧೪೦-೪ ಏಡಿ: ಕಿಟ್ಟಿಲರು ಎಸಡಿ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಈ
ಶಬ್ದದ ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ ಡಕಾರಕ್ಕಿಂತ ಮೊದಲು ಅನುನಾಸಿಕವಿದ್ದಿತ್ತು.
ತಮಿಳು: ನಂಡಂ, ಮಲಯಾಳ; ಇಂಡ್ ಎಂದು. ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು
ಉಪಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಎಸಂಡ್ ಎಂಬ ರೂಪವಿದಿಗೂ ಇದೆ. (ಉದಾ: ಗೌಡ
ಕನ್ನಡ—ಸುಳ್ಳು—ಮಡಿಕೇರಿ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಗೌಡ ಸಮಾಜದವರ ಮನೆ
ಮಾತು) ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಡಂಜಿ.

ದಕ್ಷಿಣ ದ್ರಾವಿಡಭಾಷಾವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆದಿಯ ಚಕಾರವು ಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ. ತ.ಮ. ಗಳಲ್ಲಿ ನ ಮತ್ತು ಇಗಳು ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. ೧. ಪದದಲ್ಲಿ ಅನುನಾಸಿಕವೊಂದಿರುವುದು. ಆದಿಯ ಸ್ವರದ ಮೇಲೆ ಇದು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವುದು. ೨. ಎಕಾರವಿರುವುದರಿಂದ ಇದು ತಾಲವ್ಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ವ ದ ಮೊದಲು 'ಯ' ಬಂದು ೧.ರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುವುದು. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಈ ರೂಪ ಮೇಲಿನ ರೂಪಗಳಿಗಿಂತ ಅವಾಚಿನ. ಎಡಿಯೆಂಬ ಈಗಣ ಪ್ರಚಲಿತ ರೂಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಚೀನ.

ಎಣಕೊಂಡ: ೧೭-೪ ಎಳೆದುಕೊಂಡ: ಎಣಕೊಂಡ ಕಸವರಂ.

ಒಲ್ಲಣಿಗೆ: ೧೮-೨೩. ತಳ್ಳಗಾದ ಮೀಯುವಾಗ ಉಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ವಸ್ತ್ರ. (ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್: ಶಬ್ದವಿಹಾರ <ಆದ್ರ್ವಪಟಿಕಾ) 'ಅವರ್ಗಲ್ಲಂ ನೀರನಿಡಿಸಿ ತಲೆಯುಂ ಪೂಸಿಯೊಲ್ಲಣಿಗೆಯನುಡಿಸಿ ತಲೆಯೊಳ್ ಕಟ್ಟಿಯಂ ಪೊಯ್ದಾಗಳ್.....'

ಕಂಚು: ಕಂಚಿನ ತಟ್ಟಿಯೆಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿತವಾಗಿದೆ. ಕಿಟ್ಟಿಲರಂ vessal made of Kancu ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಕರಪಟ ಶಾಸ್ತ್ರ: ೧೨೮-೨೫ ತಸ್ಕರಶಾಸ್ತ್ರ. 'ಕಳ್ಳುಪಾಯಮಂ ಪೇಟ್ಟು ಕರಪಟ ಶಾಸ್ತ್ರಮಂ, ಕಲ್ತೆನ್...'

ಕಟುಮ: ೧೩-೪.

ಕಿತ್ತಯ್ಯ: (ಕಿಟು + ಅಯ್ಯ) ಚಿಕ್ಕಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ, ಸಮಾಸಪದ ಟ > ತ್ತ ಉದಾ: ಕಿತ್ತಡಿ, ಕಿತ್ತಳೆ; ಕಿತ್ತಯ್ಯ ರೂಪ 1894 ರ ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಒಟ್ಟು ೩೦ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿವೆ.

ಕಿರುಂಡೆಗನ್: ೪೪-೧೧ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ತುಂಬಾ ಪಾಲಾಂತರಗಳಿವೆ. ಕಿರುಂಡೆಗನಂ ಪೆತ್ತಳ್, ಕಿರುಂಡೆಗಂಬೆತ್ತಳ್, ಕಿರುಂಡೆ, ಮಗನಂಬೆತ್ತಳ್, ಎಂದಿದೆ. ಸಂಪಾದಕರು ತಿರುಂಡಿಮಗನಂ ಪೆತ್ತಳ್, ಎಂದಿರಬಹುದೆ? ಎಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರ ಪೂರ್ವಾರ್ಥದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಕಷ್ಟವಿದೆ. ಉತ್ತರ ಪದಕ್ಕೆ ಕಿಟ್ಟಿಲರಂ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಉಂಡಿಗ ಎಂಬ ಪದದ A single solitary male who has neither parents nor relations' ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಸರಿಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ ಮಗು ಬಳಿದ ಮೇಲೆ ತಾಯ್ತಂದೆಯರ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವವನು, ಸನ್ಯಾಸ ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನು, ಸಂಸಾರದಿಂದ ದೂರನಾಗುವವನು. ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನು ಕಂಡಾಗಲೇ ಸನ್ಯಾಸ

ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನು ಎಂಬ ಭವಿಷ್ಯವಾಕ್ಯವಿದೆ. 'ಪುಣ್ಯಮಿಯಂದಿನ ಚಂದ್ರನು ಕಂಡಾಗ ಛಾದಿತನಸ್ತಮಾನಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲುವಂತೆ ನಿನ್ನ ಮಗನು ಕಂಡಾಗಲಿ ನಿನ್ನ ಭರ್ತಾರನು ತಪ್ಪು ಬಡಗುವಾ ರಿಸಿಯರಂ ಕಂಡಾಗಲಿ ಮಗನು ತಪ್ಪು ಬಡಗುಂ—' ಇಂತಹ ಭವಿಷ್ಯವಾಕ್ಯವನ್ನು ಕೇಳಿ ಬಹುಕಾಲದಿಂದ ಹಾರೈಸಿ ಹರಕೆ ಹೊತ್ತು ಹಂಬಲಿಸಿದ ತಾಯಿಗೆ ಬಹಳ ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಲು ತಾನು ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಜಲೋದರ ಕುತ್ತದ ನೆವ ಹೇಳಿ ತನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಗೊತ್ತಾಗದಂತೆ ಮಗನನ್ನು ಹಡೆಯುತ್ತಾಳೆ. ತಂದೆಯಿಂದ ದೂರನಾದ ಮಗನೆಂಬುದರಿಂದ ಮುಂದೆ ತಾಯಿಯಿಂದಲೂ ದೂರನಾಗುವ ನೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ, ಯಾರೂ ಆಪ್ತರಿಲ್ಲದ, ಮಗು ಎಂಬರ್ಥದಲ್ಲಿ ಉಂಡೆಗೆ ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಅರ್ಥಪುಷ್ಟಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಪೂರ್ವಪದದ ಕಿರ್ —ಕಿರಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ದೋಳಿಸು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಮತ್ತೊಂದರಲ್ಲಿ ದಾರದ ಗಂಟು ಎಂದು ಅರ್ಥ ಕೊಟ್ಟು ಅದರ ಸಿದ್ಧರೂಪ ಕಿಟ್ಟು ಎಂದು ಕೊಟ್ಟು ದಾರವನ್ನು ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ತಿರುವುವುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಲಂಕಾರಿಕವಾದಿ ಪರಸ್ಪರ ಸನ್ಯಾಸಿಗಳಾಗುವ ತಂದೆ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕುರಿತು ಹೇಳುವ ಜಾಣ್ಮೆಯಂತೆ ಭಾಸವಾದರೂ, ಕಿರಿ ಎಂದರೆ ಬೋಳಿಸು ಎಂಬರ್ಥ—ಜೈನ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವುದರಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಗತವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಮುದ್ದಾಗಿ ಬೈಯುವ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಕುತ್ತಿಸಿಣ್: ೧೨೭—೧೩ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಯಂಧ—ಇದು ಸಮಾಸಪದವೆಂಬ ಸಂದೇಹ ಬರುತ್ತದೆ. ಕುತ್ತ + ಇಸಿಣ್ ಎಂದಾಗ ಬಹುದೇನೋ? ಕುತ್ತ ಎಂಬುದು ಕುತ್ತ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದದಿಂದಲಾಗಲಿ, ಕುಣು ಎಂದರೆ ಕೊಂಕಾಗಿರುವ ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣರೂಪದಿಂದಾಗಲಿ ಸಿದ್ಧಿಸಿರಬಹುದು.

ಪ್ರಯೋಗ: "ಮತ್ತಂ ಕೊಂತಂಗಳಿಂದವಿಟ್ಟಿಗಳಿಂದ ಕುತ್ತಿಸಿಣ್‌ದಂ ಕರುಳ್ ಮಾಲೆಗಳ್ ನೆಲದೊಳ್ ಸುರಿಯೆ ಕುತ್ತುವುದಂ..."

ಗಿಡಿಗಿಡಿ ಜಂತ್ರಂ: ೪೭—೩. ೧೩೭—೩. ೧೫೦—೨೪. "ಸುಕೌಸಳ ಸ್ವಾಮಿಯ ಮನೆಯಂ ಪೊಕ್ಕು ಪೊಟಮಡುವರ್ ಗಿಡಿಗಿಡಿ ಜಂತ್ರಂ ಮಿಳಿ ಮಿಳಿ ನೇತ್ರರಪ್ಪ ಮಾಸೋಪವಾಸಂಗಿಯ್ ರಿಸಿಯರ್ ಪೋಪುದು ಕಂಡು..."

ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಭದಿಂದ ಬತ್ತಿದ ಶರೀರದವನೆಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಬಹುದು. ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಗಿಡಿಬಿಡಿ ಎಂದು ಕೊಟ್ಟ ಪದಕ್ಕೆ 'A small drum;

shaped like an hour glass' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಬಹುಶಃ ಇವೆರಡೂ ಒಂದೇ ಪದಗಳಾಗಿರಬೇಕು. ಜಂತ್ರ ಎಂದರೆ ಹಗ್ಗ-ದಾರ ಎಂಬರ್ಥವಿದೆ. ಮಾಸೋವ ವಾಸ ಮಾಡಿದರಿಸಿಯಾದುದರಿಂದ ಗಿಡಿಗಿಡಿಯಂತೆ ಬತ್ತಿದ, ಗಿಡಿಗಿಡಿಗಿ ಸುತ್ತಿದ ಹಗ್ಗದಂತೆ ನರನರಗಳು ಎದ್ದು ತೋರುವ ಶರೀರವುಳ್ಳವನು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಮಾಡ ಬಹುದು.

ಗೊಡ್ಡ : ೧೬೬—೧೧, ೧೭೭—೨೫, ೧೭೮—೨, ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ 'A complicated, perplexing act, peril, jeopardy' ಎಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಅರ್ಥ ಬಂದರೂ, ಈ ಪ್ರಯೋಗದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಅನ್ಯಪುರುಷನು ಪೆರೆವೆಂಡಿರೂಡನೆ ಸ್ವೇಚ್ಛಾರೀತಿ ಯಿಂದ ವರ್ತಿಸುವುದೇ ಮಾತ್ರವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

'ಪೆಂಡಿರ್ಕಳೊಳ್ಳೆಲ್ಲಮೆನ್ನ ಮೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಸಯ್ದಂ ಬಾಳ್ವೆನ್ ಇದಂ ಬೇಡಿದಂ.....ಒಸಗೆಯಂ ಪೆತ್ತು.....ಸಾಮಂತ ಮಹಾಸಾಮಂತ ಪರಿವಾರದೇಜಿತನಿಗರ ಪಾರ್ವರ ಪರದರೊಳ್ಳಿಂ ದರ್ಕಳ್ಳಿರುಮನೆಚಿದು.....ಅವರೊಳ್ ಬಾಲುತ್ತುಂ.....ಇಂತಪ್ಪ ಗೊಡ್ಡಮನಿನ್ನಾಡಲ್ ಸಲ್ಲ...ಅರಸಿ ಮಂಚದಿಂದಿಳಿದು...ಆತನಂತೆಂದಂ...ನಿನಗಾಟಿಸಿ ಬೇಟಂಗೆಗೊಂಡಂ ಬಂದಂ... ಇತ್ತಬಾ ಎಂದು ಮಂಚದತ್ತ ಕರೆವುದನಿತಲ್ಲಮಂ...ನೋಡರಸಾ ನಿಮ್ಮ ಸವಣರ ಗೊಡ್ಡಮಂ...ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಂ ನೋಡು ನಿನ್ನ ಮಾದೇವಿಯೊಡನೆ ಗೊಡ್ಡಮಾಡಂಪುದಂ ನಿನ್ನ ಪೆಂಡಿರುಮಂ ಬದುಂಕಲಿತ್ತಪ್ಪೊರಿಲ್ಲ...

ಚರಣಾನುಯೋಗ : ೧೦೩—೧೫.

ಅನುಯೋಗ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ 'spiritual union' ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದೆ. ಚರಣಾನುಯೋಗ : ಶ್ರುತಸ್ಸಂದದ ಒಂದು ವಿಭಾಗ. ಈ ಅನುಯೋಗದಲ್ಲಿ ಜೈನ ಮುನಿಗಳೂ ಶ್ರಾವಕರು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಆಚಾರ ಶುದ್ಧಿ ವರ್ಣಿತವಾಗಿದೆ (ಆದಿ ಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹ, ಸಂ|| ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪ; ಪೀಠಿಕೆ, ಪು. xvii).

ತಜಿನೆ ವಚಯಿಗೆ : ೧೩೩—೧೯ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಪತಾಕೆ.

ಪ್ರಯೋಗ : "ಪಾಳಿದ್ವಜಂಗಳಂ ತಜಿನೆವಚಯಿಗಳಂ."

ತಿಮುಂಜುಟ್ಟಿ : ೯೦—೧೪ ತಮಿಳುನಾಡು. ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ತಿಗಂಗಳ ಎಂದು ಮಾತ್ರವಿದೆ.

ಪಸವು : ೯೦—೧೬; ೯೨—೨, ೧೬, ೧೯ ಬರಗಾಲ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ.

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಷಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು

215

ಪ್ರಯೋಗ: ಬಡಗನಾಡ ಪಸವು ತಿಳಿದದೆಂಬುದನ್... "ಮಾನಸರ್ ಮಾನ ಸರಂ ತಿಂಬಂತುಟಪ್ಪ ಮಹಾ ಘೋರಂ ಪಸವಾದೊಡೆ..."

"ಈ ಪಸವು ಕಟುವನ್ನೆಗಂ..."

"ಪಸವಂ ನೀಗಿ..."

ಪಳಿಕೆ: ೯೮ - ೧ ಜೈನ ಪಾರಿಭಾಷಿಕ ಶಬ್ದ. ಅನುದ್ವಿಷಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ವಿಧ.

ಪಾನಿಗಟ್ಟು: ೭೯ - ೧೨, ೧೯. ೮೧ - ೯, ೪.

ಪ್ರಯೋಗ: "ಎಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳೊಂಡು ತಪಂಬಟ್ಟಿನಿ ನಾಳೆ ನಮ್ಮ ಮನೆಯೊಳ್ ಪಾನಿಗಟ್ಟುವಂ..."

"ಅವು ನಿಜು ಪಾನಿಗಟ್ಟಿ ಪುಣ್ಯಮಂ ನೆರವಿರೊಳ್ಳಂ..."

ಜೈನ ಮತಿಗಳನ್ನು ಗೃಹಸ್ಥರು ತಮ್ಮ ಮನೆಗೆ ಕರೆದು ಊಟ ಉಪಚಾರಗಳಿಂದ ಸತ್ಕರಿಸುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಪಾನಿ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಪಾನೆ ಎಂಬ ಪಾರಾಂತರಗಳಿವೆ. ಪಾನ ಎಂಬುದರ ತದ್ಭವವೆಂದು ಪಾನಿಯನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಪಾನ್ ಎಂದರೆ ವೀಳಿಯ (?) 'ಆಮಂತ್ರಿಸು' ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪಾನಿಗಟ್ಟು ಎಂದು ಬುದಿರಿಸುವುದೋ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ದೇಸಿನುಡಿಯಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

ಪುಡುಕೆ: ೧೯ - ೮, ೧೧ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ.

ಪುಡಿ: ೧೨೩ - ೮, ೧೨, ೧೯. ೧೭೪ - ೪ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ.

ಇದು ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಎಂಬ ಪದದ ಮೊದಲ ರೂಪ. ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ 'small basket' ಎಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ.

ಪ್ರಯೋಗ: "ಇಂದ್ರಜಾಲಿಗನ ಮನೆಯೊಳ್ ಕನ್ನಮಿಕ್ಕ ಪುಡುಕೆಯಂ ತೆಗೆದು ಪೊತ್ತು ಪೋದಿ ಪೊಟಪೊಟಲೊಳ್ ಶ್ಮಶಾನದೊಳಿಬಿ..."

"ಪುಡುಕೆಯಂ ತೆಪ್ಪಿದು ನೋಬ್ಬನ್"

"ಕರು ಮಾಡದೇಟನೆಯ ನಲೆಯೊಳ್ ತನ್ನ ಲುಂದಂಪೋವರಿಗೆಯ ಪುಡಿ ಕೆಯೊಳಿಟ್ಟು..."

"ತಲೆದಸೆಯೊಳರ್ಚಿಸಿದ ಪುಡಿ ಕೆಯಂ ತೆಪ್ಪಿದು..."

"ಸೆಜ್ಜೆಯೋವರಿಯಂ ಕಳ್ಳಂ ಪೊಕ್ಕು ಪುಡಿ ಕೆಯಂ ತೆಪ್ಪಿದು"

"ಭಂಡಾರದ ಮನೆಯೊಳ್ ಕನ್ನಮಿಕ್ಕಿ ಭಂಡಾರದ ಪುಡಿಗಳಂ ಪೋಬ್ಬ ದ್ರವ್ಯಮಂ ಪೊನ್ನ ತುಡುಗೆಗಳುಂ..."

ಪುಡುಕೆ ಮತ್ತು ಪುಡಿ ಕೆ ಎಂಬೆರಡು ಪದಗಳು ಪರಿವರ್ತನಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ. ಭಂಡಾರದ ಪುಡಿಗಳನ್ನು ಪೋಟ್ಟು ಎಂದಿದೆ. ಪುಡುಕೆಗಳನ್ನು ಪೊತ್ತು ಪೋಗು ಎಂದಿದೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪೋಟ್ಟು ನೋಡುವುದಲ್ಲ ತಪ್ಪಿದು ನೋಡುವುದು. ಮೀನುಗಾರರು ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸೋರೆಕಾಯಿಯಾಕಾರದ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಂಡಿಕೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿದೆ. ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ಮೀನು ಪುಡಿ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಬಂದುದು, ಇದೇ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿರಬಹುದು.

ಪುಡುಕುನೀರ್ : ೧೪೫—೧೨. ಬಿಸಿನೀರು (ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ : ಶಬ್ದ ವಿಹಾರ) ಬಂದಿಯಾದವನನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವ ರೀತಿ. “ಕಳತ್ರ ಸಹಿತಂ ಪಿಡಿದತ್ತಿಕೊಂಡಂ ಪೋಗಿ ಸಮಂದ್ರದೊಳ್ ಮಹಾಪಾತಾಳದ ಮೊದಲೊಳಕ್ಕೆ ಪುಡುಕು ನೀರಬ್ಬುತ್ತಂ ಪಿರಿದುಂ ಬೇಗಂ ದುಃಖವನೆಯ್ದಿಸಿ ಕಾಡಿ ಕೊಲೆ”

ತೆಲುಗು : ಉಡುಕು ನೀಳ್.

ಪೆಜುಕಿ : ೪೬—೭. ಹೆಕ್ಕು : ಹೆಕ್ಕು ಎಂಬುದು ಅನಂತರ ಬಂದ ರೂಪ. (ತ. ಪೆಜುಕ್ಕು : ಕಸಗುಡಿಸು) ಹೆಕ್ಕು < ಪೆಕ್ಕು < ಪರ್ಕು < ಪೆಜುಕು ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸಬಹುದು. ಇತರ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ‘ರ್’ ಲೋಪವಾಗುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಈಗ ಹೆಕ್ಕು ಎಂದು ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಹೆಕ್ಕು ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಯೋಗ : “ಈತನಗಡಿಯಲವಡಂ ಪೆಜುಕಿ ತಿಂದು...”

ವಿಚಾರ : ವಿಚಾರ (?) ೧೫೪—೧೦. ವೃಥಾತ್ವವಿತರ್ಕವಿಚಾರಂ.

ಬಟ್ಟೆಗಟ್ಟು : ದಾರಿಗಟ್ಟು : ಅಡ್ಡವಾಗು.

ಪ್ರಯೋಗ : “ಕಳ್ಳರ್ ಬಟ್ಟೆಗಟ್ಟು ಮೇಲ್ದಾಯ್ತೊಡ್...”

ಬಡ್ಡಿಸು : ೭—೧೦. ೬೪—೨೨. ೬೮—೩೬ ೭೭—೬, ೭—೧೦.

೭೮—೧೯. ೧೭೦—೨೦. ಆಹಾರವನ್ನು ಬಡ್ಡಿಸುವುದು.

ಕಿಟ್ಟೆಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿಸು—ಬಡಿಸು=‘pressing or holding’ ಎಂದು ಅರ್ಥ ಕೊಟ್ಟು ಬಡಿಸು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ‘to help (to food) at meals, to distribute (food) to serve up or out’ ಎಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಒತ್ತಕ್ಷರ ವಿಲ್ಲದಿದೆ, ವ. ಯಲ್ಲಿ ಅಡಿಗಡಿಗೆ ಬರುವ ಈ ಪದದಲ್ಲಿಯೂ ದ್ವಿತ್ವರಹಿತವಾಗಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಷಿಕ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು

217

ತೆ. ವಡ್ಡಿಂಚು, ತ. ವಡಿ. ಉದಾ: ಸಾದಂ ವಡ್ಡಿಕ್ಕಿರದು, ತುಳುವಿನಲ್ಲಿ ಬಡ್ಡಿತ್ ಕೊಪ್ಪುನ್ ಅಂದರೆ ಉಂಡಾಡಿ ಗುಂಡರಿಗೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಿದ್ಧಮಾಡಿಕೊಡುವುದು (ಸಿಡುಕು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ).

ಬಳಸಿ: ೬೮ - ೫ ಸುತ್ತ? ನಾಮಪದವಾಗಿ ಇದರ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ.

“ಚಮರಿಯನದಿ ತೆಗೆದು, ಬಳಸಿಯಂ ಬೀಸಿದಾಗಳ್” ನೀರಲ್ಲಿ ಚಾಮರ ವನ್ನದ್ದಿ ಅದನ್ನು ಸುತ್ತಲೂ ಬೀಸುವುದು ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

ಬಾಚಿಸು: ೭೫ - ೧೭, ೧೯. ೧೩೦—೨೨. ೨೭. ೧೬೩—೬ ವಾಚನ ಮಾಡು.

ಬಾದಂಬೈ: ? ೧೧೮—೨೧. ಬಾದಂಬೈಯ ಪರ್ವಂ (ಡಿ, ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾ ಚಾರ್: ಶಬ್ದವಿಹಾರ) ವೈಶಾಖ ಮಾಸದ ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಗೆ ಬಾದಾಮಿ ಅಮಾಸೆಯೆಂದು ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಎಂದಿತ್ತಾದಿಯಾಗಿ ವಿವೇಚಿಸಿ ಇದೊಂದು ಹೆಣ್ಣು ದೇವತೆಯಾಗಿರಬೇಕೆಂದು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿನಾಯಕ ತಕ್ಕಿ ಎಂದು ಯೋಚಿಸಿ ಸಂಸ್ಕೃತಭವ ಪದವಾದರೆ ಮೂಲರೂಪ ಭದ್ರಾಂಬಾ ಎಂದಿರಬಹುದೆಂದೂ ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವ. ಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಅರ್ಥವೂ ಹೊಳೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ತರದ ಮೂರುವೇಷ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹಾಕುವಂತಹ ವಿನೋದ ಪರ ಉತ್ಸವವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನು ತನ್ನ ಗಂಡನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹತ ನಾದಂದರಿಂದ ತಂಗಿ ಅಣ್ಣನನ್ನು ಜ್ವಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹಗಲಿರುಳೂ ಹಲಬುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಅಳುವನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ಗಂಡನಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನಪಟ್ಟರೂ ಆಗದೆ ಬೇಸರಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ; ಆಗ ಅರಸಿಯನ್ನು ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ನಗಿಸಿದವರಿಗೆ ಒಸಗೆ ಮಾಡುತ್ತೇನೆಂದು ಡಂಗುರ ಸಾರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅನೇಕ ಪಟ್ಟಣಿಗರು ಪಗರಣಿಗರಾಗಿ ಬಂದು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿ ವಿಫಲರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕೊನೆಗೆ ಒಬ್ಬನು “ಕರಿಯ ಕಚ್ಚುಟಮನುಟ್ಟು ಮೈಯೆಲ್ಲಂ ಮಸಿಯಂ ಪೂಸಿ ಬೋಬದಲೆವರಸು ಬಾಯೊಳ್ ಕವಡಿಕ್ಕಿಗಳಂ ಪಲ್ಲಳಂತೆ ಮಾಡಿ, ಕುಂಚಮಂ ಗುಂಡಿಗೆಯುಮಂ ಪಿಡಿದು ಬರ್ಪೊನನ್—ಅರಸಂ ಕಂಡಂತೆದನಲೆಯೆರಸಿ ನಿನ್ನ ಸಹೋದರಂಗಳಪ್ಪ ಭಟಾರರಾ ಬರ್ಪೊರೆಯೆಂದು...” ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆ ರೂಪ ವನ್ನು ನೋಡಿ ಅರಸಿ ನಗುತ್ತಾಳೆ. ಅರಸನು ಆ ಪಗರಣಿಗನಿಗೆ ಹೇರಳ ಹಣ ಕೊಟ್ಟು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಅದಿಂದಿತ್ತ ಬಾದಂಬೈಯ ಪರ್ವಮಂ ಪಗರಣದಾಟಪಾಟಮು ಮಾಡುವು” ಎಂದು ಕವಿ ಹೇಳುತ್ತಾನೆ.

ಬಾಲವಡ್ಡೆ: ೪೫ - ೧೦. ೧೧೩—೬. ಬಾಣಂತಿ ?

ಪ್ರಯೋಗ: “ಬಾಲವದ್ವಯಂ...”

“ಬಾಲವದ್ವಯನ್ನೆಗಂ ಬಳಿದಂ...”

ಬಾವರಿವುಗು: ೪೬—೨೯ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಿ (ಮನೆಯೊಳಗೆ ಭಿಕ್ಷೆಗಾಗಿ) ನುಗ್ಗು
ವುದು ?

ಪ್ರಯೋಗ: “ಚರಿಗೆವೊಕ್ಕು ಬಾವರಿವುಗುತ್ತಂ...”

ಪ್ರಾಸುಕಂ: ೭—೧೦. ೧೦೩—೩೦. ೧೦೪—೭ ಸುಖಾಸ್ವಾದನಕಾರಕ:

ಪ್ರಯೋಗ: “ಪ್ರಾಸುಕಮಪ್ಪ ಹಾರಮನಾದಮಾನಂ ಭಕ್ತಿಯಿಂದಂ ಬಡ್ಡಿ ಸೆ
ಯೊಂಡಂ...”

“ಪ್ರಾಸುಕಮಪ್ಪ ನೀರಂ ಪೊತ್ತಿದೊಳ್ ಬಂದುದಂ ಕುಡಿದಂ ನಿಮ್ಮ ಸೇದೆಯ
ನಾಟುಸಿಂ...”

ಬಿರ್ದಿ: ೧೮—೧೨. ೧೭. ೨೬. ೧೯—೨೦. ೧೮೮—೧೭ ೧೯೯—೧೨.

ಮುದುಕಿ: ಪಾಠಾಂತರ: ಬಿಳ್ಳಿಯೆಂದಿದೆ.

ಇದು ವೃದ್ಧಿಯೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಮಾಪವಾದರೂ ಸಂಸ್ಕೃತಜನ್ಯವಲ್ಲವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.
ವೀಟ್, ವಿಟ್. ಎಂದರೆ ಬೀಳು ಉದಾ: ನರೆ ಬೀಳು ಮಾಂಸವೆಲ್ಲ ಕರಗಿ ತೋಗಲು
ಜೋತು ಬೀಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿಯೆಂದು ಸೂಚಿಸುವಂತಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ ವೀಟ್ ಧಾತುವಿ
ನೊಡನೆ ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯ—ತಿ ಎಂಬುದು ಸೇರಿ ವಿಟ್ + ತಿ > ವಿಟ್ಟಿ > ಬಿಟ್ಟಿ >
ಬಿರ್ದಿ ಎಂದಾಗಿರಬೇಕು.

ಬೊಡ್ಡಣಬಾವಿ: ೧೩೬. - ೨೨. ೩೮—೨೧.

ಪ್ರಯೋಗ: “ಸುದರ್ಶನಮೆಂಬ ಮಣಿಕುಟ್ಟಿಮಮಪ್ಪ ಬೊಡ್ಡಣ ಬಾವಿಯೊಳ್
ಕರ್ಪೂರ ಕಾಳಾಗರು ತುರುಷ್ಕ ಕುಂಕುಮ ಚಂದನಾದಿ ಸುಗಂಧ ದ್ರವ್ಯಗಳಿಂ
ಬೆರೆಸೆ ಪಟ್ಟಿದರೊಳ್.....” ಪಾಠಾಂತರ ಒಡ್ಡಬಾವಿ, ಬೊಂಡಣಬಾವಿ.

ಭಟ್ಟಿಮಂಡಪ: ೧೮೪—೮. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘ, ಕವಿಕಲಾವಿದರಂ ಸಭೆ ಸೇರುವ
ಸ್ಥಳ.

ಭಾಗಸ: ೧೭ - ೧೮. ೪೬—೮. ಅರ್ಹತೆ, ಯೋಗ್ಯತೆ, ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ
ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಯೋಗ: “ತುಡುಗೆಯಂ ಮಾಡಿಸಲ್ ಭಾಗಸಮುಳ್ಳೊಡೆ ನಿನಗಾಂ ಪೆಂಡತಿ
ಯೆನಾಗಿ.....” “ಕೋವಣಕ್ಕಪ್ಪೊಡಂ ಭಾಗಸಮಿಲ್ಲ. ...”

ಮದವಳ್: ೧೬—೨೩. ೧೭—೫. ೧೦—೧೫ ಮದುವಣಗಿತ್ತಿ. ವಧು.
ಮದವಳ್, ಮದು + ಆಳ್.

ಮಲ್ಲಲ್: ೧೮೨—೯ ಬಂದು ಅಳತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ?

ಪ್ರಯೋಗ: “ಮಲ್ಲಲ್ ಪುಗುವನಿತು.....”

ಮಲ್ಲಲ: ೧೮೨—೧೦. ೧೫. ೨೦, ಪಷ್ಕೀವಿಭಕ್ತಿರೂಪ.

ಪ್ರಯೋಗ: ಮಲ್ಲಲ ಕೂಟನ್”

ಮಲಿಕೋಳ್: ೮೯—೧೮, ೧೦೧—೧೪, ೧೧೭—೨. ಕೋಳ್ ಎಂಬ
ಧಾತುವಿಗೆ ಕಚ್ಚು, ಕಡಿ ಎಂದು ಅರ್ಥವಿದೆ. ಪಾವುಕೋಳ್ ಎಂಬ
ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಇದೇ ಅರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಇದೊಂದು ದೇಸಿನಾಡಿ.

—ಕೋಳ ೧೨—೯, ೧೩—೯;

—ಕೊಳ್ಳವು ೮೯—೧೯.

—ಕೊಂಡು: ೧೧೭—೨, ೧೪೮—೧೧, ೧೫೨—೧೩ ೧೫೪—೬.

—ಕೊಂಡೊಡೆ: ೧೨೧—೮;

ಮೃತಕಸೆಜ್ಜೆ: ೨೯—೧. ಅಂತಿಮಕಾಲ: ಮೃತ್ಯುಶಯ್ಯೆ.

ಮಾಟಕೊಟಪ್ರಾಸಾದ: ೧೮೮—೭ ದೊಡ್ಡದಾದ ಕಟ್ಟಡ.

ಮಾದಂಥಲ: ೪೪—೧೪, ೭೮—೭ ಒಂದು ಜಾತಿಯ ಹಣ್ಣು (ಮಾದಳ?)

ಮಾನಕಷಾಯ: ೨೪—೪. ದ್ವೇಷ, ಮತ್ಸರ;

ಮಾನಗವ್: ೧೦—೧೪, ೧೦—೩, ಹೆಮ್ಮೆ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರ;

ಮಾಲುಗೋಳ್: ೧೪—೧೯. ಮಾರುವ ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯಾಪಾರ;

ಮಿಳಿಮಿಳಿನೇತ್ರ: ೪೬—೪, ೧೩೪—೩೧೮೧—೨೫. ಪಿಳಿಪಿಳಿ ಕಣ್ಣು ಬಿಟ್ಟು
ಕೊಂಡಿರುವ?

ಮಿಸಿಸಿ: ೨—೧೯. ಮೀಯಿಸಿ ಎಂಬುದರ ರೂಪ. ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ
ಇದಕ್ಕೆ to cause to shine or become full of lustre
ಎಂದು ಅರ್ಥ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ಮುಟ್ಟುಗಿಡಿಸು: ಯಾವುದನ್ನೂ ಮಾಡಲು ತಿಳಿಯದಂತೆ ಅಧೀರರನ್ನಾಗಿ
ಮಾಡುವುದು. ಹೇಯ ಮಾತಾಡಿ ನಾಚಿಕೆಗೊಳಿಸುವುದು.

ಪ್ರಯೋಗ: “ಇಟಿಸಿ ಪರಿಭವಿಸಿ ಮುಟ್ಟುಗಿಡಿಸಿ ನುಡಿಯಲ್ಪಡೆ.....”

ಮಂದ್ರಾಪೀಡೆ: ? ೫೭—೧. ಪ್ರಯೋಗ: “ಹಸ್ತಪ್ರಹಾರವೆಂಬ ಮಂದ್ರಾಪೀಡೆ
ಯಿಂ ತ್ರಸ್ತಾಭಿಭೂತನಾಗಿ.....”

ಮೊಕ್ಕನೆ: ೬೨—೧೨ ಅನುಕರಣ ಶಬ್ದ.

ಪ್ರಯೋಗ: “ಮೊಕ್ಕನೆ ಪೋಗೆಚ್ಚೆಂ.....”

ಮೊಗಪೆ: ೧೮೨—೧೦. ಒಂದು ಅಳತೆಯ ಪಾತ್ರೆ.

ಪ್ರಯೋಗ: “ಒಂದು ಮಲ್ಲ ಕೂಟುವನೊಂದು ಮೊಗವೆ ನೀರುವಂ”

(ತುಳು: ಮೊಗಪು: ನೀರು ಹೊಯ್ಯು—ಅಂದರೆ ತುಂಬಿರುವ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಮಗಚುವ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ‘ಮೊಗಪು’ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮೊಗೆ ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಧಾತುವಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ —ಪೆ ಸೇರಿ ನಾವಪದವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಬಂದಿಗಳಿಗೆ ನೀರು ಮತ್ತು ಅಹಾರ ಕೊಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಯಾರ ಹಸಿವನ್ನೂ ಹಿಂಗಿಸಲಾಗದ ಯಾರ ದಾಹವನ್ನೂ ತಣಿಸಲಾಗದ ತೀರ ಕಡಿಮೆ ಪ್ರಮಾಣದ (ಬೊಗಸೆ ?) ಅಳತೆಯಾಗಿರ ಬೇಕೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ.)

ಮೊದಲಾಗೊಡೆಯ: ಮೊದಲಾಗಂಳ್ಳ. ಪ್ರತಿ ಪುಟಕ್ಕೂ ಎಂಬಂತೆ ಈ ಪದದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ.

ಮೊಱಿ: ೧೬೮—೮. ನೀತಿ. ಸಂಬಂಧ.

ಪ್ರಯೋಗ: “ನೀನಲ್ಲದೊಡೆಯ ಪುರುಷರ್ ಮೊಱಿಯಲ್ಲರ್. “ಉಜಿದ ಪುರುಷ ರಲ್ಲರಂ ಮೊಱಿಯಲ್ಲದವರೆನೆಗೆ.....”

(ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಮೊಱಿಪಣ್ ಎಂದರೆ ಸೋದರತ್ತೆಯ (ಅಕ್ಕನ) ಮಗಳು, ಸೋದರದ ಹಕ್ಕಿನವಳು. ಮೊಱಿಯೆಂಬುದು ಮದುವೆಯಾಗಲು ಇರುವಂತಹ ಸೋದರದ ಹಕ್ಕುಳ್ಳುದು ಎಂದರ್ಥ.)

ಮೋದಗೆ: ೧೮.—೧೪. ಮೋದಕ ಎಂಬ ಸಿಹಿತಿಂಡಿ.

ಯತ್ರಾಸ್ತಮಿತವಾಸಿ: ೨೫೬—೬ ತನ್ನ ದಿನಚರ್ಯದ ಭಿಕ್ಷುಟಿನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ಹೊತ್ತು ಮುಳುಗಿತೋ ಅಲ್ಲಿಯೇ ನಿಂತು ಬಿಡುವಂತಹ ಸನ್ಯಾಸಿ. ಅಂದರೆ ರಾತ್ರಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಸಂಚರಿಸಿ ಆಶ್ರಯ ಸಂಪಾದಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಸದವನು).

ಲಂಗಿಗರ್: ೮—೨೬. ೧೦—೫. ೧೩—೩. ಡೊಂಬರು ?

ಪ್ರಯೋಗ: “ಮಿಳಿಯ ಬಿದಿರ ಮೇಗೇಜೆಯಾಕಾಶದೊಳಾಡುವ ವಿದ್ಯಾಧರ ಲಂಗಿಗರ ಮನೆಯೊಳ್.....”

ಲಟಹ: ೧೯೦—೧೪. ಸೊಗಸು.

ಪ್ರಯೋಗ: “ಸೊರ್ಕದ ಪ್ರಜೆವರಸು ಲಟಹಡಿಂದಾಡಿದೊಂ” (ನೋಡಿ: ಗದಾಯುದ್ಧ ಪ್ರಯೋಗ: ೮—೫೦—೩);

ಲವಟು: ೯೨—೩. ಲಾಡಿ ಎಂಬ ಹೀನಾಯ ಪದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿರಬಹುದೇ ? ಲಾಡಿ ಮಗ ಎಂದು ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಬಯ್ಯುವಾಗ ಗ್ರಾಮ್ಯವಾಗಿ ಇದರ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಹೇಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಂದರೂ

ಶಿಷ್ಯರು ಗುರುವಿನೊಡನಾಡುವ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಈ ಪದ ಬರುತ್ತದೆಯಾದುದರಿಂದ ಶಿಷ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಆರೋಪವನ್ನು ಕವಿಗೆ ಹೊರಿಸಬೇಕಾದೀತು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪದದೊಡನೆ ಸಂಬಂಧ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ತಪ್ಪೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. “ಭಟಾರಾ, ಲವಟಿಗಳ ಕೈಯಲ್ ಪಗಲಾಣಲುವಡಲುಂ ಪೆಜಲಾಗ.” ಲಂಪಟ ?

ಲುಂದು : ೧೯—೧೨. ನಿರ್ದಿಸು, ಮಲಗು. ಕೆಟ್ಟೆಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಸುಂದು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಅದರ ಅರ್ಥ ಸಂಭೋಗಿಸು ಎಂದು ಮಾತ್ರ ವಿರುವಂತೆ ಕೊಟ್ಟ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಎಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಗಳೂ ‘ಲುಂದು’ ಎಂದೇ ಬಂದಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಪಾಠಾಂತರಗಳಲ್ಲಿ ‘ಪಡು, ನಿರ್ದೆಗೆಯ್’ ಎಂಬ ರೂಪಗಳೂ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿನ ಎಲ್ಲ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲೂ ‘ಮಲಗು’ ಎಂದೇ ಅರ್ಥವಾಗುತ್ತದ್ದಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಸಂಭೋಗ ಎಂದು ಅರ್ಥವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಮಲಗು ಎಂಬ ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥವೇ, ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತಾದರೂ ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ‘ಸಂಭೋಗಿಸು’ ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ಬಂದಿ ತೆಂಬುದಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಕಾರರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟಿರುವ ಪಟ್ಟರ್ಥ, ನಿರ್ದೆಗೆಯ್ ಎಂಬ ರೂಪಾಂತರಗಳು ಸಾಕ್ಷಿ ಕೊಡುತ್ತವೆ.

ಅಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟ ಸೂಟು, ಸುಸಿಲ್, ಸೂಳೆ ಎಂಬ ಪದಗಳು ಒಂದೇ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸೇರಿದುವೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ತಮಿಳಿನ ‘ತುಯಿಲ್’ ಎಂಬ ಧಾತು ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ಆದರೆ ಲುಂದು ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ. ಅದು ದ್ರಾವಿಡಭಾಷಾ ಶಬ್ದವೇ ಅಲ್ಲ ಮೆಂಬುದಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆ.

ಲುಂದಿದರ್ಫ : ೨೮—೨ ನಿರ್ದೆ ಮಾಡಿದ್ದನು.

ಲುಂದುಪೋವರಿಗೆ : ೧೨೩—೮. ಸೆಜ್ಜೆಮನೆ. ಮಲಗುವ ಕೋಣೆ.

ಲೋಗಾಣ : ೬—೭ ಒಂದು ಗ್ರಂಥದ ಹೆಸರು.

ಲೋಚುಗೆಯ್ : ? ೯೧—೨೪.

ಪ್ರಯೋಗ : “ರಿಸಿಯರ್ಗ ಚರಿಗೆ ಮಾಡಲಾಗದೆಂದು ಬಾರಿಸೆಯವರ್ಗ ಲೋಚುಗೆಯ್ ಬ್ರತಂಗಳನೇಜುಸಿ.”

ವಡ್ಡ : ವೃದ್ಧ ಎಂಬುದರ ತದ್ಭವ.

ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ : ೧೯೪—೧೩. ವೃದ್ಧರಾದ, ಪೂಜ್ಯರಾದ, ಋಷಿಗಳ, ಮಹಾತ್ಮರ ಪೂಜೆ, ಸ್ಮರಣೆ, ಆರಾಧನೆ ?

ವಣ್ಣ: ವಣ್ಣ ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಸಾಧಿತವಾದ ರೂಪ. 'ಫ' ಕಾರ ಲೋಪ
ವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು, ವಕಾರವು ಬಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು
ಈಗಣ ರೂಪ ಬಣ್ಣ ಎಂದಾಗಿದೆ.

ವರಸು: ೨—೧೮. ೨೧, ೯೩—೧೩. ೧೦೭—೮. ೧೨೩—೧೭ ೧೯೧—
೧೨ (ಬರ್ ಧಾತುವಿನ ಮೂಲರೂಪ ವರ್) ಬರುವಂತೆ ಮಾಡು.

ವರುತಿರ್ದ: ೮೫—೨೩, ಬರುತ್ತ ಇದ್ದ.

ವರೆ: ೮೦—೧೨ ೧೮೪—೧ ಬರೆ, ಬರಲು.

ವರ್ಷಂ: ೭೬—೨೨ ಬರುವವನು.

ವರ್ಷದನೆ: ೨೬—೧ ಬರುವುದನ್ನು.

ವರುತ್ತ: ೮೬—೧೦ ಬರುತ್ತ.

ವಾರರ್: ೮೬—೧೧ ಬಾರರು.

ವಾರದು: ೧೩೦—೧೪. ಬಾರದು.

ವಂದೆ: ೧೬—೨೦ ಬಂದೆ.

ವಂದು: ೭—೪. ೧೨—೧೭. ೧೩—೧೬. ೧೫—೨೬. ೧೯—೨೬.
೧೯—೨೬. ೧೯—೨. ೧೯—೨೧. ೨೭—೨೨. ೨೪—೧೬. ೧೫—
೧೨. ೨೦. ೪೮—೬. ೫೭—೨೨. ೬೪—೧೦ ೬೯—೧೭. ೭೪—೧.
೭೬—೨. ೭೪—೧. ೭೯—೧೪. ೧೨. ೮೧—೪೪. ೮೨—೨೦.
೮೫—೭. ೧೦೨—೧೭. ೧೦೯—೧೩. ೧೧೪—೩. ೧೧೬—೨೨;
೧೧೭—೧೨, ೧೨೧—೫. ೧೨೧—೭. ೧೩೮—೧೪, ೧೪೬—೮.
೧೫೮—೭ ಬಂದು.

ವಂದಂ: ೧೦೬—೨೫, ೧೪೫—೮. ೧೭೬—೧೬. ಬಂದ.

ವಂದೆಂ: ೧೦೭—೨೭. ಬಂದೆನು.

ವಂದರ್: ೨೬—೯. ಬಂದರು.

ವರೆದರ್: ೧೮೪—೧೬. ಬರೆದರು.

ವಸಿಯಿಸಿ: ೧೦೭—೧೮. ವಾಸಿಸಿ.

ವಿಚ್ಛೇದಕಾರಂ: ? ೩೬—೨೧.

ವಿತರ್ಕವೀಚಾರಂ: ? ೫೪—೧೦. ೧೪.

ವಿಪಾಕವಿಚಯ: ನಾಲ್ಕು ಧ್ಯಾನಗಳಲ್ಲೊಂದು; ನಾಲ್ಕು ಧರ್ಮಧ್ಯಾನಗಳು:
ಅಜ್ಞಾ ವಿಚಯ, ಅಪಾಯ ವಿಚಯ, ವಿಪಾಕವಿಚಯ, ಸಂಸ್ಥಾನ ವಿಚಯ.

ವೀಚಿಮರಣ: ೬೮—೧೦ ತೆರೆಯು ಬಡಿಯುವಾಗ ತುಂತುರಗಳು ಹಾರಿ ಕಣ್ಣುರೆಯಾಗುವುದು ನಮಗೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಅರಿವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ನೀರು ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದೆಂಬುದು ವಾಸ್ತವ. ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಷ್ಯವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಗಳಿಗೆ ಗಳಿಗೆಗೆ ಕುಂದುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ನಮಗೆ ಅದು ಅರಿವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆಯೇ ಸ್ವಲ್ಪ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಕುಂದುತ್ತ ನಮಗರಿವಾಗದೆಯೇ ಬರುವ ಮರಣ.

ಪ್ರಯೋಗ: “ಮಾನಸರಾಯುಷ್ಯಮುಂ ತೇಜಮುಂ, ಲಾವಣ್ಯಮುಂ ಯೌವನ ಮುಂ ಪ್ರತಿ ಸಮಯಂ ಕುಂದುತಿರ್ಕಮಾ ವೀಚಿ ಮರಣಮುಂ ನಿಮಗಟಿಯೆ ಲಾಗದು,”

ವಸಲೆ: ೧೧೨—೧೪. ಬೆಸಲೆ, ಗರ್ಭಿಣಿಯಾಗುವುದು.

ಪ್ರಯೋಗ: “ಅರಸಿಯರ್ಕಳೊಳಗಾವ್ವೆಸಲೆಯಾದಿ ಮಗನಂ ಪೆತ್ತಳ್”.

ಪೋಳಿ: ? ಪಾಠಾಂತರಗಳು: “ಊಳಿಗಮಂ ಮುಟಿಯಿಸಿ”, “ಪೂಳಿಗಮಂ ಮುಟಿಯಿಸಿ.....”

(ಸಂ: ‘ವುಟು ಎಂದಿರಬಹುದೇ?’ ಎಂದು ಸಂದೇಹಿಸಿದ್ದಾರೆ.)

೧೧೮—೭ “ಎಲ್ಲಾ ಪೋಳಿಯುಮುಟಿಯುಟಿಯೆರಸನಂ ಕಾಣದೆ”

ಬಿಯ: ೬೮—೭. ೧೨೫—೨೫ ವೈಯದ ತದ್ಭವರೂಪ.

ಸಜ್ಜನಗಳೊಳ್: ೫೧ - ೧೭ (ಹೆಂಗಸು, ಹೆಂಡತಿ?) ಸ್ತ್ರೀ (ಸಜ್ಜಿಕೆ).

ಪ್ರಯೋಗ: “ಪೆಹರ ಸಜ್ಜನಗಳೊಳ್ ಬರ್ಹೆಡಮೆಯ್ದುವ ದಂಗಳತಿಗ ಳೊಳಪ್ಪ ದುಃಖಿಗಳ್.....”

ಸಮವಸರಣ: ತೀರ್ಥಂಕರರು ಧರ್ಮಬೋಧನೆ ಮಾಡುವಂತೆ ಕುಬೇರನು ನಿರ್ಮಾಣಿಸಿದ ಮಂಟಪ ಅದರಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿಯ ಮೃಗಗಳೂ ಮನುಷ್ಯರೂ ಧರ್ಮಬೋಧನೆಯನ್ನು ಕೇಳಲು ಸೇರುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಮ ವಸರಣವು ಅನೇಕ ಕಾಲದ ತನಕ ದೇಶದಲ್ಲಿಲ್ಲ ಸುತ್ತುತ್ತಿರುವುದು (ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪ: ಆದಿಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹ).

ಸಾಗರ: ೬೩—೨೧. ೬೫ ೩. ೯೦ ೧೦. ೭೦ - ೧೪. ೧೪—೧.

೨೩. ೨೩—೧೫ ೫೨—೫. ೬೩ ೨೪, ೯೬—೨೫, ೧೦೦ - ೧೯.

೧೯. ೧೦೫ - ೯. ೧೧೮ - ೧೮ ೧೨೦ - ೧೧. ೧೩೮—೫. ೧೩೯—೬.

೧೫೨ - ೨೮ ೧೬೮ - ೯. ೧೭೦ - ೨೩. ೧೭೩ - ೧. ೧೭೮—೧೬

೧೮, ೨೦?—೨೨, ೨೪. ೨೫, ೧೭೯—೧ ೧೯೪—೧. ೯೮—

೧೫. ಜೈನ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಾಲ ಪ್ರಮಾಣ ಸಾಗರೋಪಮಾಯುಷ್ಯ.

ಸೀಂಟು: ೬೯—೨೬. ೧೮೪—೧೩. 'Fierced dog' (kittel)

ಕೆನ್ನಾಯಿ, ಸೀಳ್ನಾಯಿ?

ಸೀರ್ನಾಯ್: ೯೭. ೪. ನೀರ್ನಾಯಿ.

ಸೂಹುವು: ೪೧—೩. ಒಂದು ದೇಶದ ಹೆಸರು.

ಸೂಪಾರ: ೪೦—೯. ಒಂದು ದೇಶದ ಹೆಸರು.

ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮೆ ನಿಂದರ್: ೨೭೩—೧೮. ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ
ಪ್ರತಿಮೆಯಂತೆ ನಿಶ್ಚಲವಾಗಿ ನಿಂತರು?

ಸೂರ್ಯಪ್ರತಿಮೆನಿಂದೂರ್: ೧೫೨ ೧೮. ೧೫೨—೨೨.

ಸೊಪ್ಪನಾರ್: ೧೫೩ ೨. ದೇಸಿನಾಡಿ: ಯದ್ವಾತದ್ವಾ ಎಂದರ್ಥ.

ಪ್ರಯೋಗ: "ಪೆಂಡತಿಯಂ ಸೊಪ್ಪನಾರಾಗಿ ಬಡಿಯೆ"

ಸೋಂಕಿಲ್: ೪೪—೨೫. ೪೬—೨೫ ಸೋಗಿಲು. ಪಂಡಿಲು, ಸೋಂಕಿಲ,
ಸೋಂಕಿಲೋಳ್.

ಸೋದಿಗೆ: ೭೮—೧೬ ಒಂದು ತರದ ಭಕ್ಷ್ಯ. ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ (894)
ತೆರಿಗೆ ಎಂಬರ್ಥ ಮಾತ್ರ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯ: ೧೧—೨೫. ೯೬—೩. ೧೪೨—೧೩, ೧೭೨—೧೪
ಸ್ವಂತ ಪಠಣ.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	--

ಮುದ್ರಣನ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದ ಬೆಳ್ಳುಡಿ

0.1. 'ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ' ವೆಂಬ ಹೆಸರು ಹಳಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಾಗ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಆದ್ಯಕೃತಿಯಾದ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ (ಕ್ರಿ. ಶ. 840—880) ಮೊದಲಿಗೆ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದ ವಿಚಾರ ಮತ್ತು ಅದು ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಚಾರ ಬರುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಅಧಿಕವಿಯೆಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧನಾದ ಪಂಪ (ಕ್ರಿ. ಶ. 940) ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದ ಭಾಷೆಯನ್ನು 'ರಾಜಾದ್ರಾಜಕವೆನಿಸಿದ ಸಾಜದ ಪುಲಿಗೆರೆಯ ತಿರುಳ ಕನ್ನಡಂ' (14-58) ಎಂದಿದ್ದರೆ, ಸರಸ್ವತಿಯ ಭಂಡಾರದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನೊಡೆದ ರನ್ನ (ಕ್ರಿ. ಶ. 990) 'ಕನ್ನಡಮೆರಡಲುನೂಟು ಕನ್ನಡಂ ಆ ತಿರುಳ ಕನ್ನಡಂ' ಎಂದಿದ್ದಾನೆ. ಕ್ರಿ. ಶ. 1025 ರ ಚಂದ್ರರಾಜ 'ವಸೆಯ ಪೊಸಗನ್ನಡದಿಂದ' ಎಂದೂ, 1112 ರ ನಯಸೇನ 'ಪೊಸಗನ್ನಡದಿಂ ವ್ಯಾವರ್ಣಸವೆನ್ ಎಂದು...' ಎಂದೂ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರಿಗಿಂತ ಮಿಗಿಲಾಗಿ ಆಂಡಯ್ಯ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1235) ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ದೀಕ್ಷೆ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಕೇಶಿ ರಾಜನೂ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1260) ಅಚ್ಚಗನ್ನಡದ ಮಾತೆತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ 'ಪಟಗನ್ನಡ' 'ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ', 'ಪೊಸಗನ್ನಡ' ಹಾಗೂ 'ಅಚ್ಚಗನ್ನಡ' ಗಳೆಂಬ ಹೆಸರುಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳ ನಿಜಸ್ವರೂಪವೇನೆಂದು ಅಷ್ಟು ನಿಖರವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಭಾಷಾಚರಿತ್ರಕಾರರು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭಾಷೆಯ ಬಾಹ್ಯ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, 'ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ,' 'ಹಳಗನ್ನಡ,' 'ನಡುಗನ್ನಡ,' 'ಹೊಸಗನ್ನಡ' ಎಂಬ ಪ್ರಭೇದಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿದರೆ ಭಾಷೆಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಕಪ್ಪವಾದ ಅಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೂ ತೋರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಆ ವಿಷಯದ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತವಲ್ಲ.

0.2. ಮುದ್ರಣನೂ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯನ್ನು 'ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದ ಬೆಳ್ಳುಡಿ' ಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ರಸಭರಿತವಾದ, ಲಕ್ಷಣಪೂರ್ಣವಾದ, ಕರಿಮಣಿಸರದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಹವಳವನ್ನು

ಕೋದಂತಿರುವ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡವೆಂದು ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಇವನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಓದುವವರಿಗೆ ಅದು ಹಳಗನ್ನಡವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಈ ಹಳಗನ್ನಡ ಮುದ್ದಣನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದುದಲ್ಲ. ಒಂಬತ್ತನೆ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿಯೇ ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗಕಾರ ದೇಶ ಕಾಲ ವಿರುದ್ಧವಾದ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕವಿ ಬಳಸಬಾರದೆಂದು ಕಾಲಾ ತೀತವಾದ ಹಳಗನ್ನಡವನ್ನು ಮೋಹಿಸಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡುವುದೆಂದರೆ, 'ಜರದ್ವಧೂ ವಿಷಯ ಸುರತ ರಸ ರಸಿಕತೆ'ಯೆಂದು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಟುವಾಗಿಯೇ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗಿದ್ದೂ, ಮುದ್ದಣ ತನ್ನ ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ಬರೆದು ದೇಕೆ—'ಲೋಗರಜುವಿನ ಕೊಪತೆ' ತನಗೆ ತಿಳಿದಿದ್ದೂ ಹಾಗೇಕೆ ಮಾಡಿದನೆಂಬುದು ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾಗಿದೆ. ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಿಂದ ರಚಿತವಾದುದೆಂದು ಸೋಗುಹಾಕಲು, ಅವನು ಮೊದಲಾಗಿ ಪೂರ್ವನಿರ್ಧಾರ ಮಾಡಿಕೊಂಡನೇ—ಎಂದು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂದಿದ್ದರೂ, ಕಾಲವನ್ನು ಮೀರಿ ವಾಕ್ಯದ್ವಿಯನ್ನು ಪಡೆದು ತನ್ನ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವನ್ನು ಅವನು ಮೆರೆದ. ಲಕ್ಷಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಅವನು ಬರೆಯಬೇಕೆಂದು ಎಣಿಸಿ, ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮಾಡಿ ಅದರಂತೆಯೇ ಬರೆದಿದ್ದಾನೆ ಎಂದಾಗ ಅವನ ಭಾಷಾಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಹಿಕ್ಕಿದರೆ ಆ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗುವವೇನೋ—ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವನ ಭಾಷೆಗೇ ಒಂದು ವ್ಯಾಕರಣ ಬರೆದರೆ ಅದು ಶಬ್ದಮಂಡಪರ್ವಣಕ್ಕೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾಗಿ ಬಹುದೇನೋ? ಅವನ ಭಾಷೆಯ ಕೂಲಂಕಷ ವಿಮರ್ಶೆ—ವ್ಯಾಕರಣಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಇದನ್ನು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಷಯವಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಮಹಾ ಪ್ರಬಂಧಗಳನ್ನು ಬರೆಯಬಹುದು. ಅಂತಹ ಯೋಗ್ಯತೆಗೆ, ಗೌರವಕ್ಕೆ ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಗೆ ಅರ್ಹತೆಯಿದೆ. ದುರದೃಷ್ಟ್ಯದಿಂದ ಅಂತಹ ಉತ್ಸಾಹ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸುವವರಾಗಿರಲಿ ಇದುವರೆಗೆ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಈ ಲೇಖನದ ಪರಿಮಿತಿ ಸಣ್ಣದು. ಕಾಲಪರಿಮಿತಿಯೂ ಅವಕಾಶವೂ ಕಿರಿದು. ಹೀಗಾಗಿ ಇದೊಂದು ಹಕ್ಕನೋಟ 'ಖಂಡಗದಲ್ಲಿ ಅಳಿಯ ಬೇಕಾದುದನ್ನು ಬಳ್ಳದಲ್ಲಿ ಅಳಿದಂತೆ'. ಅದರ ಮುನ್ನೀರ ನೀರ ಸವಿ ನೋಡಲು ಒಂದೇ ಹನಿ ಸಾಲದೆ? ಎಂದು ಅಲ್ಪತ್ವಪ್ಪಿ ಪಡೆಯಬೇಕು. ಮುನ್ನೀರ ನೀರ ಹನಿಯ ಸವಿನೋಡಿದಂತೆ ಈ ಲೇಖನ ಉಪ್ಪುಪ್ಪಾಗುವುದೇನೋ! ಎಂಬ ಭಯ ಮತ್ತು ಹಿಂದೇಟು ಹಾಕುವಿಕೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯ ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಲೇಖನದ ದೃಷ್ಟಿ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದ ಕಡೆಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ವಾರ್ಧಕಷಟ್ಟದಿಯ ಕಾವ್ಯ. ಕುಮಾರ ವಿಜಯ ಮತ್ತು ರತ್ನಾವತೀ ಕಲ್ಯಾಣಗಳು ವಿವಿಧ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಯಕ್ಷಗಾನ ಕೃತಿಗಳು. ಪದ್ಯಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಛಂದಸ್ಸಿನ ಬಿಗಿಯಿರುವುದರಿಂದ ಕವಿಯ ಸ್ವಚ್ಛಂದ ವಿಹಾರಕ್ಕೆಡೆಯಿಲ್ಲ. ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಮೋಡಿಯನ್ನು ಮೆರೆಯಲು ಮಿತಿಯಿಲ್ಲದ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇದ್ದುದರಲ್ಲಿ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ ಮುದ್ದಣನ ಭಾಷಾಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೋರಿಸುವ ಕೃತಿ ಎಂಬುದೇ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಪಕ್ಷಪಾತಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.

15. 0. ವರ್ಣ ಸಮಾಮ್ನಾಯ:

ಒಂದು ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಾವಲೋಕನದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಧ್ವನಿಗಳ ಅಂದರೆ, ಸ್ವರ—ವ್ಯಂಜನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ. ಹಾಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಮಂದ್ರಣನ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯ ವರ್ಣ ಸಮಾಮ್ನಾಯವನ್ನು ಮೊದಲು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಂದ್ರಣನ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 15 ಸ್ವರಗಳು (5 ದೀರ್ಘ, 10 ಹ್ರಸ್ವ) 33 ವ್ಯಂಜನಗಳು (22 ವರ್ಗೀಯ, 11 ಅವರ್ಗೀಯಗಳು) ಅಂತು ಒಟ್ಟು 48 ಧ್ವನಿಮಾ ಅಥವಾ ಶಬ್ದಗಳಿವೆ. ಅನುಸ್ವಾರ, ವಿಸರ್ಗಗಳನ್ನೂ ಐ, ಔ ಎಂಬ ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಗಳನ್ನೂ ವರ್ಣಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ತೆಗೆದು ಹಾಕಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆದರೆ ಬರಹ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಬಳಕೆಯಿರುವುದರಿಂದ ಇವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ವಿಶೇಷ ನಷ್ಟವೂ, ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದರಿಂದ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ ಅವನ್ನು ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಇರಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ.

15. 1. ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಮಂದ್ರಣನ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವರ್ಣಗಳು:

(1) ಸ್ವರಗಳು:

ಅ, ಆ, ಇ, ಈ, ಉ, ಊ, (ಋ) ಎ, ಏ, (ಐ), ಒ, ಓ, (ಔ).
(ಅಂ, ಅಃ)

(2) ವ್ಯಂಜನಗಳು:

(ಎ) ವರ್ಗೀಯಗಳು:

ಕ	ಖ	ಗ	ಘ	
ಚ	ಛ	ಜ		
ಟ	ಠ	ಡ	ಢ	ಣ
ತ	ಥ	ದ	ಧ	ನ
ಪ	ಫ	ಬ	ಭ	ಮ

(ಬಿ) ಅವರ್ಗೀಯಗಳು:

ಯ	ರ	ಲ	ವ	
ಶ	ಷ	ಸ	ಹ	ಳ

ಇ ಮತ್ತು ಈ ಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವುದರಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಇತರ ಯಾವುದಾದರೂ ಅನುನಾಸಿಕಗಳ ನೆರವಿನಿಂದ ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳು ಧ್ವನಿಮಾಣ್ಡಾನವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಝ ಈ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾಗಿಯೂ

ಬಂದಿಲ್ಲ. ಕೇಶಿರಾಜನು ಅಚ್ಚಗನ್ನಡಕ್ಕೆ 47 ಶುದ್ಧಗಗಳಿವೆಯೆಂದು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡುವಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿವೆಯೆಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ; (ವಿವರಗಳಿಗೆ ನೋಡಿ: ದರ್ಪಣಾ ಲೋಕನ, ಇದೇಕೃತಿ, ಪು. 75) ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬರುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲವೇ ತದ್ಭವವಾದವುಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಮಂದಣ ಸಂಸ್ಕೃತದ ನಲ್ಲಾಡಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿ ಕೊಂಡುದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳು ಸಂಖ್ಯಾತ್ಯಾಪ್ತಿಯಿಂದ ಕಡವೆಯಾದರೂ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿವೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳಿಗೂ ವರ್ಣಸಮಾಮ್ನಾಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕೊಡ ಬೇಕಾಗಿದೆ.

15. 2. ರ-ಱ, ಮತ್ತು ಳ-ಱ ಗಳು

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯುಸಿರೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಱ, ಮತ್ತು ಱ, ಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸಿ ಹೆಣಗಿದ ಕೇಶಿರಾಜನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲವಾದರೂ, ಮಂದಣನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಮತ್ತೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ತಳೆದಿವೆ. ರ-ಱ, ಮತ್ತು ಳ-ಱ, ಜೋಡಿಗಳೊಳಗೆ ಧ್ವನಿಮಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದನ್ನು ತೋರುವ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬರಹದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳೊಳಗಣ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕವಿಗೆ ತಿಳಿದಂತೆ ಅವುಗಳ ನಡುವಣ ಧ್ವನಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ (Sound difference) ತಿಳಿದಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಬರುತ್ತದೆ. ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಸಸ್ಥಾನ ಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳೊಳಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹರಿಹರ, 'ನೋಡುವೊಡೊಂದಕ್ಕರಂ— ಮಾಡುವೊಡೊಚ್ಚರಣೆಗರಿದು ಮೂರಂ ತೆರನಂ' ಎಂದು ಘೋಷಿಸುವಲ್ಲಿ 'ಕವಿತತಿ ರಳ, ಕುಳ ಕ್ಷಗಳನ್ನು ತನ್ನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಚಾರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ' ಎಂದು ದಿಟ್ಟವಾಗಿ ಸಾರಿದ್ದಾನೆ. 'ರಳಕುಳ ಶಿಥಿಲ ಸಮಾಸಾದಿಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಕಳವಾದರೂ ವರ್ಣಕ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೋಷವಿಲ್ಲ' ಎಂದು ರತ್ನಾಕರನೂ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 'ವರ್ಣಾವೃತ್ತಿಗೆ ಸಲ್ಲುವು, ಸಂದಂ ಪ್ರಾಸದಡೆಗೆ ಸಲ್ಲುವು' ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜನೂ ಪ್ರಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳು ಪಲ್ಲಟವಾಗುವುದನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ನಿಯಮ ಪೂರ್ವಕವಿಗಳಿಗೂ ಸುಲಭವಾಗಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜನೇ ಉದಾಹರಿಸಿರುವ ಮಿಶ್ರಪ್ರಾಸದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ತನ್ನ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಬಹಳ ಮುಂಚೆಯೇ ಇಲ್ಲವಾದ ಈ ಧ್ವನಿಗಳು, ಯಾವ್ಯಾವ ಶಬ್ದದಲ್ಲಿ ಬರಬೇಕೆಂಬ ಅವು ಕವಿಗಿದ್ದುದು ನಿಜ. ಆದರೆ, ಅವುಗಳ ನಡುವಣ ಧ್ವನಿವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆ ಹೀಗೆ ಪ್ರಾಸಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ತಂದಿರಬೇಕು, ಈ ಕೆಳಗೆ ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳ ಮಿಶ್ರ ಪ್ರಾಸಗಳು ಬರುವ ಸಂದರ್ಭವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ:

- (i) ರ-ಱ, ಪ್ರಾಸ: 3 ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ: 17, 22; 42; 57 ನೇ ಪದ್ಯ.
 4 ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ: 45 ನೇ ಪದ್ಯ.
 5 ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ: 7, 20; 28 ನೇ ಪದ್ಯ.

(ii) ಳ - ಟ, ಪ್ರಾಸ: 5 ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ: 31, 34, 61, 73 ಮತ್ತು 89 ನೇ ಪದ್ಯ.

(iii) ರ - ಟ, ಪ್ರಾಸ: 4 ನೇ ಅಧ್ಯಾಯ: 56 ನೇ ಪದ್ಯ.¹

15. 3. ಧ್ವನಿಮಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು :

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವಂತೆ ಮಂದ್ರಣ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹ್ರಸ್ವ - ದೀರ್ಘ ಸ್ವರಗಳೊಳಗೆ, ಹಾಗೂ ವ್ಯಂಜನ-ವ್ಯಂಜನಗಳೊಳಗೆ ಧ್ವನಿಮಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರಣೆಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವಿಸ್ತಾರಕ್ಕೆಡೆ ಯಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿರುವುವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಕೆಲವು ಮುಖ್ಯ ಧ್ವನಿಮಾ ಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಗಮನ ಕೊಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ.

(ಅ) ರ-ಟ, ಮತ್ತು ಳ-ಟ ಗಳೊಳಗಣ ಸಂದೇಹ ಕೇಶಿರಾಜಾದಿಯಾಗಿ ಎಲ್ಲರ ಗಮನಕ್ಕೂ ಬಂದಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಳ-ಟ ಗಳು ಹತ್ತನೆ ಶತಮಾನದಿಂದಲೇ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದ್ದುವು ಎಂದು ಶಾಸನ ಭಾಷೆಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 'ಟ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. ಉದಾ: ಟಿಕ್ಕಟ (ರಾ 13-21), ಟಿಪ್ಪು (ರಾ 112-20), ಟಿಂಚೆ (ರಾ. 94-6), ಟಿಂಬ್ಬ (ರಾ 111-29) ಟಿಂಬುಡು (ರಾ 25-28) ಟಿಂಬುಡೆಗ (ರಾ 105-21) ಈ ಪದಗಳಾವುವೂ ಈಗ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿಲ್ಲ, ಟುಟಳ (ಅ 52-1) ಎಂಬುದು 'ಅರಘಟ್ಟ' ಎಂಬ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದದ ತದ್ಭವ ರೂಪವೆಂದು ಕೆಟ್ಟಿಲರು ಕೊಟ್ಟರು. ಅದಕ್ಕಿರುವ ಪರ್ಯಾಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ 'ಟ' ಕಾರವಿರುವ ರೂಪವನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ, 'ರ' ಮತ್ತು 'ಲ' ಕಾರಾದಿ ಯಾದ ದೇಶೀಯ ಪದಗಳು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿಲ್ಲ.² 'ಟ' ಕಾರದಿಂದಾರಂಭವಾಗುವ ಹಲವು ಪದಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಇವಕ್ಕೆ ಕನಿಷ್ಠಯುಗ್ಮಗಳು

1. ಅಜ್ಜಿಯಿಂ, ನರ್ತಿಪ ಕೀರ್ತಿಸಿ....., ಎಂದಿತ್ತಾದಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಸ ಬಂದುದರಲ್ಲಿ -ತ್ - ಎಲ್ಲೆಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿರುವುದರಿಂದ -ರ್- ಜ್ - ಎಂಬ ಪೂರ್ವ ವ್ಯಂಜನಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ವನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. 'ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಣಿತರಾದ ಬವಲಾಡಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಹೆಬ್ಬಾರರು ಕವಿಯ ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದಲ್ಲಿ 5 ನೇ ಸಂಧಿಯ 60 ರಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ 33 ಪದ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಟ್ಟರು' ಎಂಬ ಹೇಳಿಕೆಯಿದೆ. (ನೋಡಿ: ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣ 1951 ಖೇರಿಕೆ) ಅವರಿಂದ ರಚಿತವಾದವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪದ್ಯಗಳೆಲ್ಲಾ ಪ್ರಾಸ ವ್ಯತ್ಯಯ ರ, ಟ, ಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪಂಡಿತರಿಗೂ, ಈ ವ್ಯಂಜನಗಳ ನಡುವಣ ಧ್ವನಿವ್ಯತ್ಯಾಸದ ಕಡೆ ಗಮನವಿರಲಿಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ.

2. ತಮಿಳಿಗೆ ಸಂಸ್ಕೃತದಿಂದ ಎರವಲಾಗಿ ಬಂದ, 'ರ'ಕಾರ 'ಲ'ಕಾರಾದಿಯಾದ ಪದಗಳನ್ನು, ಮೊದಲನೆಯದಕ್ಕೆ 'ಅ'ವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ, ಎರಡನೆಯದಕ್ಕೆ ಮತ್ತು 'ರ' ದೀರ್ಘವಾಗಿದ್ದಲ್ಲಿ 'ಇ'ಯನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಸ್ವರಾದಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಉದಾ: ರಂಗಸ್ವಾಮಿ → ಆರಂಗಸ್ವಾಮಿ; ಲಕ್ಷ್ಮಣ → ಇಲಕುಮಣ್ ಮತ್ತು ರಾಮ → ಇರಾಮನ್.

(minimal pairs.) ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪದಮಧ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ:

ಉದಾ: ರ ÷ ಟ; ತಿರಿ — ತಿಱಿ; ತೊರೆ — ತೊಱಿ, ತೋರದ — ತೋಱದ.

ಳ ÷ ಳ; ಅಳರ್ — ಅಱರ್; ಕಳಕೆ — ಕಱಲೆ; ಗಂಳ — ಗಂಱ;
ಬಳಿ — ಬಱಿ, ಬೇಳ್ — ಬೇಱ್;

ಕ್ಷಳ ಮತ್ತು ಳ ಗಳು, ತತ್ಸಮ ತದ್ಭವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಯವಾಗುವ ಉದಾಹರಣೆ ಒಂದು ದೊರೆಯುತ್ತದೆ: ಪುಳಿನ: ಪುಱುಲ್.³

(b) ಪ-ಹ ವಿಚಾರ:

‘ಪ’ ಕಾರ ‘ಹ’ ಕಾರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದುದು. ಕೇಶಿರಾಜ ಇದಕ್ಕೆ ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಮನ್ನಣೆ ಕೊಟ್ಟು ‘ಪ’ ಕಾರಕ್ಕೆ ‘ಹ’ ಕಾರ ಬರುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮಂದಣ ಕವಿಯೂ ‘ಹ’ ಕಾರ ರೂಪದ ಅನೇಕ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ, ಆದರೆ ಬಹು ಮಟ್ಟಿನ ಪ > ಹ ಕ್ರಿಯೆ ತದ್ಭವಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆದುದು—ಇಲ್ಲವೇ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವುಗಳು ಹೊರತು ಕವಿ ತಾನಾಗಿ ಅಂತಹ ಮಾರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿರುವುದು ಗೊತ್ತಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಹ’ ಕಾರಯುಕ್ತವಾದ ಕೆಲವು ಅಂತಹ ರೂಪಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗೆ ವಿವೇಚಿಸಲಾಗಿದೆ:

(1) ಹಗರಣ ರಾ. 96 - 24; ಇದಕ್ಕೆ ‘ಪ’ ಕಾರ ಸಂವಾದಿಯಾದ ಪದ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ಇದು ‘ಅಗರಣೆ’ ‘ಅಂಗರಣೆ’ ಎಂಬ ರೂಪದಿಂದಿದ್ದು, ‘ಹ’ ಕಾರ ತಪ್ಪುಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ರೂಢಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಮಂದಣ ಬಳಸಿದ್ದಾನೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಕಿಟ್ಟಿಲರು ಇದಕ್ಕೆ ‘ಪದಱು’ ಎಂಬ ಪದ ಸಂಬಂಧಗೊಂಡಿರುವುದೇನೋ ಎಂದು ಸೂಚಿಸಿರುವರು. ಇದು ಅಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವೆಂದು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ‘ಪಗರಣ’ (< ಪ್ರಕರಣ) ಎಂಬುದು ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂಲದಿಂದ ಬಂದದ್ದೂ ‘ಹಗರಣ’ವೆಂದು ತದ್ಭವದ ಹೊಸರೂಪ ತಾಳುತ್ತದೆ, ಅದರ ಅರ್ಥ ಬೇರೆಯಾದುದರಿಂದ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಅದು ಸಂಬಂಧಿಸಿಲ್ಲ. ಮೇಲಿನ ಪದ ಮೊದಲು ಬಸವ ಪುರಾಣ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1400)

3. ಸಂಸ್ಕೃತದ ‘ಟ’, ‘ಡ’ ಕಾರಯುಕ್ತ ಪದಗಳನ್ನು ತದ್ಭವವಾಗಿ ಮಾಡುವಾಗ ‘ಟ’ ‘ಡ’ ಗಳಿಗೆ ಳ ಕಾರಾದೇಶವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಕೂಷ್ಮಾಂಡ → ಕುಂಬಣ, ಸ್ತೋಟಕ → ಹೋಲುಗೆ ಇತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ, ಪುಳಿನ ಹಾಗೆ ತದ್ಭವವಾದುದಲ್ಲವೆಂದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಪುಳನ, ಪುಱಿ, ಪೊಱಿ, ಹೊಳಿ ಎಂಬುದು ನಿಕಟವಾಗಿ ಸಂಬಂಧಿಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ದಿಂದ ಈ ಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದೆಯೋ ನೋಡಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಹೋದ ಶಬ್ದಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕಿಟ್ಟಿಲರು ಇದನ್ನು ಸೇರಿಸಿಲ್ಲ.

ಮತ್ತು ತೊರವೆ ರಾಮಾಯಣ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1500) ಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಿಟ್ಟಿಲರ ಅರ್ಥಕೋಶದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಸುಮಾರು ಐದು ಶತಮಾನಗಳ ಹಿಂದಿ ನಿದಲೇ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಅಶುದ್ಧ ಆದರೆ ರೂಢಿಯ ರೂಪವನ್ನು ಮಂದಣ ಬಳ ಸಿರುವಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(2) ಹಡಪ (ರಾ. 108—29) ಮೇಲಿನದರಂತೆ ಇದೂ 'ಪ' ಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರಲಿಲ್ಲ. ಅನಂತರ ತಪ್ಪುಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ 'ಹ' ಕಾರ ಬಂದು ಸೇರಿಕೊಂಡಿತು. ಬಸವ ಪುರಾಣ ಹಾಗೂ ರಾಜಶೇಖರ ವಿಳಾಸ (ಕ್ರಿ. ಶ. 1700) ಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಿಟ್ಟಿಲರ ಕೋಶದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಕವಿ ಈ ಅಶುದ್ಧ ರೂಪ ವನ್ನೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ.

(3) ಹಿಂಡಿಗೆ (ರಾ. 138—28) ಇದು ಪಿಱ್ ಎಂಬ ಧಾತುವಿನಿಂದ ಬಂದಿದೆ. 'ಹಿಂಡು' ಎಂಬ ಪದ ಬಸವ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಸೂಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ 'ಹಿಂಡಿಗೆ' ಯೆಂಬ ನಾಮಪದವನ್ನು ಕವಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(4) ಹೆರಳಿಗರ್ (ರಾ. 60—29) ಇದು ಸಹ ಮೂಲತಃ 'ಹ' ಕಾರ ವಾಗಲೀ 'ಪ' ಕಾರವಾಗಲೀ ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ಇದ್ದ ಪದವಲ್ಲ. ಮೇಲಿನ ಪದಗಳಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿಯೂ 'ಹ' ಕಾರ ತಪ್ಪುಚ್ಚಾರಣೆಯಿಂದ ಬಂದು ಸೇರಿದೆ. ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ 'ಎರಳ್' ಎಂದಿದ್ದು ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ 'ಹೆರಳು' ಎಂದಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ —ಇಗ + ಅರ್, ಎಂಬ ತದ್ವಿಧ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮತ್ತು ಬಹುವಚನ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಕವಿ ಈ ಪದವನ್ನು ಋ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ? 'ಹೆರಳು' ಎಂದರೆ ಕೂದಲ ಜಡೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಸೇರಿ, ಒಟ್ಟು ಪದದ ಅರ್ಥ 'ಕೂದಲನ್ನು ಜಡೆ ನೆಯಿದಿರುವವರು' ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿಯೋ ಏನೋ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ ಮೈಸೂರು, 1953 ರ ಪ್ರಕಟಣೆಯ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ ಕಾವ್ಯದ ಅರ್ಥಕೋಶದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ 'ಸ್ತ್ರೀಯರು' ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಆದರೆ 'ಎರಳ್' ಎಂಬುದರ ಬದಲು 'ಎರಲ್' ಎಂಬ ಪದಕ್ಕೆ ಇದು ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆಯೇನೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಪದಕ್ಕೆ playing, dancing, frisking about ಎಂಬರ್ಥವನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿಲರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, 'ಎರಳೆಂದು ದಿಂಕೆಂದು ಗೊಂಡುಗಳೊಳ್ ಬಿನದಿಪಾಟಂ' (ಶಬ್ದಸಾರ) ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವನ್ನೂ ಈ ಪದಕ್ಕೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. '.....ಜತೆಗೊಂಡುಸಾದರ್.....ನಡುವಂ ಸಡಿಲ್ಲಿ, ನಿಜೆಯಂ ಬಿದಿರ್ಚಿ, ಬಗೆ ಬಗೆಯಿಂ ತನುತನುವನೊಂದುಗೂಡಿ ನೆರೆವ ಜಾಣೆಯ ಹೆರಳಿಗರ ಭೋಗಮೆ ಭೋಗ ಮುತ್ತು?' ಎಂಬುದು ಮಂದಣ ಕವಿಯ ಪ್ರಯೋಗ. ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ಕೂರಿತು ಮಾತ್ರ ಹೇಳುವುದಿದ್ದರೆ —ಇಗ + ಅರ್ ಪ್ರತ್ಯಯ ಬರಬೇಕಿರಲಿಲ್ಲ. —ಇಗ + ಇತಿ + ಅರ್ ಎಂದಿರಬೇಕಿತ್ತು. ಸ್ತ್ರೀ ಪುರುಷರನ್ನು ಸೇರಿಸಿಯೇ 'ಹೆರಳಿಗರು' ಎಂದರೆ 'ವಿನೋದ

ದಿಂದಿರುವವರು' ಎಂದಿತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಥಕಲ್ಪನೆ ಸಮಂಜಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಂತಿದ್ದರೂ 'ಹ' ಕಾರವನ್ನು ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ ತರುವುದು, ಮತ್ತು — ಇಗ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹಚ್ಚಿ ನಾಮಪದ ನಿಪುನ್ನ ಮಾಡುವುದು— ಮುದ್ದಣನ ಕೈವಾಡವೆಂದು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಈಗ ತಿಳಿದಂತೆ ಇದು ಅವನು ಪೂರ್ವಾಧಾರವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದ ಹೊಸ ಪ್ರಯೋಗವೆನ್ನಬೇಕು.

(5) ಹೇಟಿ (ರಾ. 109-18), (6) ಹೊನಹುಗಾರ್ತಿ (<ಪದಪುಗಾರ್ತಿ) (ರಾ. 131-7), ಹೋಟಿ (<ಪೋಟಿ) (ರಾ. 144-2) ಎಂಬ ಪದಗಳಲ್ಲೂ 'ಹ' ಕಾರ ಬಂದಿದೆ. ಮೂಲರೂಪದಲ್ಲಿ 'ಪ' ಕಾರವಿದ್ದು ಇವೆಲ್ಲ 'ಹ' ಕಾರಯುಕ್ತವಾಗಿ ಈ ಕವಿಗಿಂತ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದುವು. 'ಹಳಿದು' 'ಹುರಿಗಡಲೆ' 'ಹುಣ್ಣುಮೆ' 'ಹಣೆ' 'ಹಬ್ಬ' ಎಂಬ ತೀರ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನೂ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

(c) ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳು :

ಪ್ರಾಚೀನ ಚಂಪೂ ಕವಿಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತದ ವ್ಯಾಮೋಹದಿಂದ ನಿಬಿಡವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತ ಸಮಾಸಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭ ಹಲವಿದೆ. ಆದರೆ ಮುದ್ದಣನ ಉದ್ದೇಶ ಅಂತಿಲ್ಲ. ಅವನು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಅದೇ—ತದ್ಭವ ಪದಗಳನ್ನು ಹೆಣೆದು, ಬಣ್ಣನೆಯ ಕುಸುರಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಸಾನುಪ್ರಾಸಗಳ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರವನ್ನು ತಂದು 'ಪದ ಪದಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಹತ್ತಿರ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಪ್ರಾಸ ಪುರೋಹಿತನಿಂದ ಗಂಟಿಕ್ಕುವಂತೆ' ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ— ಕೈಚಳಕವನ್ನಾತ ತೋರಿದರೂ, ಒಂದರಡೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರತು ಉಳಿದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘ ಸಮಾಸ ಪದಗಳನ್ನು ಕಾಣಲಾರವು. ಅಂದಯ್ಯನಂತೆ ಸಂಸ್ಕೃತವನ್ನು ತೊರೆದೇ ಬಿಡುತ್ತೇನೆಂಬ ಮಡಿವಂತತನವೂ ಅವನಿಗಿಲ್ಲ. ಸಹಜವಾಗಿ ಬರುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ತದ್ಭವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬಿರಿಸುತ್ತಲೂ, ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪಾಕವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಅವನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣಾಕ್ಷರಗಳು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಡಮೆಯೆಂದರೂ ತಕ್ಕಮಟ್ಟಿಗೆ ಬಂದು, ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ ಮಹಾಪ್ರಾಣಗಳೊಳಗೆ ಅರ್ಥವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ತೋರುವ ಕನಿಷ್ಠಯುಗ್ಮಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಅವಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

- (1) ಕ ÷ ಖ ಕಂಡೆನು—ಖಂಡ; ಕೊಪ್ಪಲ್—ಖೊಪ್ಪರಿಸು, ಕಳಶಿ—ಖಳಶಿ; *ಕಳ—ಖಳ;
- (2) ಗ ÷ ಘ ಗೋರು—ಘೋರು; ರಾಗಂ—ರಾಘವಂ; *ಗನ—ಘನ.
- (3) ಚ ÷ ಛ ಇಚ್ಛಿ—ಇಚ್ಛಾಸಿರ; ಕಾಂಚನ—ಲಾಂಛನ;
- (4) ಜ ÷ ಝ ಝಾಕಾರಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಗವಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಇವಕ್ಕೆ ಧ್ವನಿಮಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ.

- (5) ಟ ÷ ತ ಬುಟರ್—ಕಂಠರುತಿ; ಗಂಟಕ್ಕು—ಕಂಠಿಕೆ;
 (6) ಡ ÷ ಥ ಕುಡಿ—ರೂಢಿ.
 (7) ತ ÷ ಥ ಕತ—ಕಥನ.
 (8) ದ ÷ ಥ ದೂರ—ಧೂರ್ಜಟ; ದವಟಲ್—ಧವಳ; ಅದಟ—
 ಅಧರ
 (9) ಪ ÷ ಫ ಪಲವುಂ—ಫಲಂ;
 (10) ಬ ÷ ಭ ಬರವಂ—ಭರತಂ; ಬಾರಿಸುವಂತೆ—ಭಾರತಿ; ಬೇಟೆ—
 ಭೇರಿ

ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣವಿರುವ ಪದಗಳನ್ನು ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣವಾಗಿ ಮಾಡಿ, ತದ್ಭವಗಳನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದೇ ಪದದ ಎರಡೂ ರೂಪಗಳು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಕಳ—ಖಳ; ಗನ—ಘನಂ ಎಂಬುದನ್ನು ಮೇಲೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಘೂಕ—ಗೂಗಿ; ಶತ್ರುಘ್ನ—ಶತ್ರುಹ ಮುಂತಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿ ತದ್ಭವಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದನ್ನು ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದಲ್ಲಿ ಒಂದೋ ಅವುಗಳ ಮೂಲರೂಪವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿದ್ದಂತೆಯೇ—ಇಲ್ಲ (ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣದಲ್ಲಿರುವದಕ್ಕಿಂತ) ಭಿನ್ನವಾದ ತದ್ಭವ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು; ಉದಾ: ವಿಭೀಷಣ (ರಾ), ಬಿಬೀಚಣ (ಅ); ಶತ್ರುಘ್ನ—ಶತ್ರುಹ (ರಾ); ಸತ್ರುಗಣ (ಅ); ಲಕ್ಷ್ಮಣ (ರಾ). ಲಚ್ಚುಮಣ (ಅ).⁴

4. 'ಕೇವಲ ವ್ಯಾಕರಣಸೂತ್ರಗಳ ಬಲದಿಂದಲೇ ಕೆಲವು ಹೊಸ ಹೊಸ ತದ್ಭವಗಳನ್ನು ಈತ (ಮಂದ್ರಣ) ಸೃಷ್ಟಿಸಿರುವುದನ್ನು ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಈ ತದ್ಭವಗಳನ್ನು ನಾವು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದರೂ, ಹನುಮಂತನನ್ನು 'ಅಣುವ' ಎನ್ನುವುದೂ, ಶತ್ರುಘ್ನನನ್ನು 'ಸತ್ರುಗಣ' ಎನ್ನುವುದೂ, ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು 'ಲಚ್ಚುಮಣ' ಎನ್ನುವುದೂ, ಸುಷೇಣನನ್ನು 'ಸುಸೇಣ' ಎನ್ನುವುದೂ, ವಿಭೀಷಣನನ್ನು 'ಬಿಬೀಚಣ' ಎನ್ನುವುದೂ, ಮಂಡೋದರಿಯನ್ನು 'ಮಂದೋದರಿ' ಎನ್ನುವುದೂ ಸರಿಯಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಂದ್ರಣನ ತದ್ಭವಗಳ ಆತಿಮಮತೆ ವಾಚಕರಿಗೆ ಅಸಹನೆಯಾಗುತ್ತದೆ' ಎಂದು ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣದ ಸಂಪಾದಕರು (ಎಸ್. ವಿ. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು, ಉಪಾಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ, 1951 1 IV—8) ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದಲ್ಲಿ ಕವಿ ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ತದ್ಭವಗಳಿಗೆ ಬೇರೆಯೇ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವುದರಿಂದ—ಕವಿಗೂ ತಾನು ಮೊದಲು ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಕೆಲವು ತದ್ಭವಗಳು ಸರಿಯಲ್ಲವೆಂದು ಮಂದಚ್ಛಾದಿಯೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಹನುಮಂತನನ್ನು 'ಅಣುವ' ಎಂದು ಕರೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಕವಿಯನ್ನು ಆಕ್ಷೇಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿಯೇ ಉದಾಹೃತವಾಗಿದೆ: ಉದಾ: "ಕಂಡನಣುವನಾ ರಾಘವನು" (3—18). ಇದು ಕವಿಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲ. (ಲಕ್ಷ್ಮಣನಿಗೆ ಲಚುಮಣ, ಲಚುಮ ಎಂಬ ತದ್ಭವರೂಪಗಳನ್ನು ಕಿಚ್ಚಿಲರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.).

15. 4. ದ್ವಿತ್ವಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು:

(ಅ) ದ್ವಿತ್ವಗಳು:

ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಗಳು ಪ್ರಸ್ಥಸ್ವರಗಳ ನಂತರ ಮಾತ್ರ ಬರುವುದು ಕನ್ನಡದ ಸಾಮಾನ್ಯ ರೂಢಿ. ಕೆಲವೇಳೆ ದೀರ್ಘಸ್ವರಗಳನಂತರ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಗಳು ಸಂಧಿಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳಿವೆ. ಪೂರ್ವಪದದ ಕೊನೆಯ ವ್ಯಂಜನದ ಮೊದಲಿಗೆ ದೀರ್ಘವಿದ್ದು ವ್ಯಂಜನಾದಿ ಪದ ಪರ ವಾದರೆ ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಘಟಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಗೋಣ್ + ನವಿರ್ → ಗೋಣ್ಣವಿರ್; ನಾಳ್ + ನುಡಿ → ನಾಣ್ಣುಡಿ; ಸಾಕ್ಷಾತ್ + ನಾರಾಯಣ → ಸಾಕ್ಷಾನ್ನಾರಾಯಣ; ಬಾನ್ + ನವಿರಂ → ಬಾನ್ನವಿರಂ; ಬಾನ್ + ನುಡಿ → ಬಾನ್ನುಡಿ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾಗಿ ಮಧ್ಯಸ್ವರ ಲೋಪವಾದ ಕಾರಣದಿಂದ: ಆದ್ದರಿಂದ (<ಅದು ದರಿಂದ) ಎಂಬ ಒಂದೇ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ ಮಾತ್ರ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.⁵ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಸ್ಥ ಗಳನಂತರ ಎಲ್ಲ ದ್ವಿತ್ವಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವಗಳ ಪ್ರಸಾರ ಹೀಗಿದೆ:

(1) ಅ ಕಾರದ ಅನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ 'ಷ', 'ಸ' 'ರ' 'ಱ' ಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲ. 'ಹ' ಮತ್ತು 'ಸ' ಕಾರಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಸ್ವರದ ನಂತರವೂ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ.

(2) ವರ್ಗೀಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಗ' 'ಚ' 'ಪ' ಗಳಿಗೆ 'ಇ' ಕಾರದ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅವರ್ಗೀಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಲ' 'ಱ' ಕಾರಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವಿದೆ. ಉಳಿದವುಗಳಿಗೆ 'ಇ' ಕಾರಾನಂತರ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲ.

(3) 'ದ' 'ಪ' ಗಳಿಗೆ 'ಉ' ಕಾರಾನಂತರ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅವರ್ಗೀಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಲ' ಮತ್ತು 'ಳ' ಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವಿದೆ. ಉಳಿದವುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ.

(4) 'ದ' ಕಾರಕ್ಕೆ 'ಎ' ಕಾರಾನಂತರ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅವರ್ಗೀಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಯ' ಮತ್ತು 'ಲ' ಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವಿದೆ. ಉಳಿದವುಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲ.

(5) 'ಗ' 'ಜ' 'ದ' ಗಳಿಗೆ 'ಒ' ಕಾರಾನಂತರದ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲ. ಅವರ್ಗೀಯಗಳಲ್ಲಿ 'ಲ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ದ್ವಿತ್ವವಿದೆ, ಉಳಿದವುಗಳಿಗಿಲ್ಲ.

(6) ಸಂಧ್ಯಕ್ಷರಗಳೆಂದು ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ 'ಐ' 'ಔ' ಗಳ ನಂತರ ಯಾವ ದ್ವಿತ್ವ ವ್ಯಂಜನಗಳೂ ಬರುವುದಿಲ್ಲ.

5. ಕನ್ನಡದ ಜ್ಞಾತಿಭಾಷೆಗಳಾದ ತಮಿಳು ಮಲೆಯಾಳುಗಳಲ್ಲಿ ದೀರ್ಘಸ್ವರಗಳನಂತರವೂ ದ್ವಿತ್ವಗಳು ಬರುವುದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ. ಉದಾ: 'ತೋಟ್ಟಂ', 'ಅಟ್ಟಂ', 'ಪಾಕ್ಕು' ಇತ್ಯಾದಿ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅದು ಕನ್ನಡದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಹೋಲುತ್ತದೆ.

(7) ಮಾಹಾಪ್ರಾಣ ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ದ್ವಿತ್ವವಿಲ್ಲವಾದರೂ 'ಖ' ಕಾರಕ್ಕೆ ದ್ವಿತ್ವವಿರುವ ಒಂದು ಉದಾಹರಣೆ — 'ದಬ್ಬುಳ' ಎಂದೂ, ಅಲ್ಪ ಪ್ರಾಣ ಮತ್ತು ಮಾಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಸೇರಿದ-ದ್ವ-ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ವಾಕ್ಸಿದ್ಧಿ' 'ಬುದ್ಧಿ' 'ಬದ್ಧ', ಎಂಬ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. 'ದ್ವ' ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುವ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಪಂಡಿತರಲ್ಲದ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ಬಳಕೆ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮಾಹಾಪ್ರಾಣಗಳು ಅಲ್ಪ ಪ್ರಾಣಗಳೇ ಆಗುತ್ತವೆ.

ಕೆಲವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಳಾಗಿದ್ದ ಪದಗಳು ಹೊಸರೂಪವನ್ನು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಗಳು ಲಭಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಅಬ್ಬಿಜ್ > ಅಕ್ಕಿಜ್; ಅನ್ನಿ > ಅಗ್ಗಿ; ಅಕ್ಷ > ಅಚ್ಚ; ಅಪ್ಪರಸಿ > ಅಚ್ಚರಸಿ; ಆರ್ಯ > ಅಜ್ಜ; ಅರ್ಧ > ಅಡ್ಡ; ಉದ್ದೇಗ > ಉಬ್ಬೆಗ; ಶುಕ್ರ > ಚುಕ್ಕಿ; ಉತ್ಸವ > ಉಕ್ಕಿವ; ನಿಶ್ಚಯ > ನಿಕ್ಕುವ.

ಪಂಪಾದಿ ಕವಿಗಳೆಲ್ಲ ಛಂದಸ್ಸಿಗೋಸ್ಕರ ಸಂಯುಕ್ತಾಕ್ಷರವನ್ನು ವಿರಳಾಕ್ಷರಗಳನ್ನಾದಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಕೆಲವು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ನಿರ್ಬಂಧವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ಮುದ್ದಣನು ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಿರಳಾಕ್ಷರಯುಕ್ತಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. ಉದಾ: ತೋಟದಪದು (ತೋರ್ಡಪುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ) ತೆರೆದೋಜಿದಾತಿರೆ (ತರೆದೋರ್ಡಂತಿರೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ); ತೋಜುಗುಂ (ತೋರ್ಕುಂ ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗವೂ ಉಂಟು); ತೋಜುಪೈ (ತೋರ್ಪೈ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ).

(ಆ) ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು:

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ಅಥವಾ ಧಾತುವಿನೊಳಗೆ ವ್ಯಂಜನ ಸಂಯುಕ್ತತೆಯುಂಟಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕೃತಿ + ಪ್ರತ್ಯಯ ಅಥವಾ ಪ್ರಕೃತಿ + ಪ್ರಕೃತಿಗಳು ಸೇರು

6. 'ನಿಕ್ಕುವ' ಎಂಬುದನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿಲರು ತಮ್ಮ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ದೇಶ್ಯವೆಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಕಬ್ಬಿಗರ ಕೈಪಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ನಿಶ್ಚಯದ ತದ್ಭವವೆಂದು ಗುರುತಿಸಿದೆಯೆಂದು ನಿಶ್ಚಯ ಎಂಬುದರ ಕೆಳಗೂ ಇದನ್ನು ಕಿಟ್ಟಿಲ್ ಕೋಶದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ದೇಶ್ಯಪದವೇ ಆಗಿರಬೇಕು. ಕವಿರಾಜ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ 1—116; ಮತ್ತು ಪಂಪಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇದರ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆ. 'ಉಕ್ಕಿವ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಉಕ್ಕಿವ' ಎಂಬ ರೂಪವೂ ಇದೆಯೆಂದೂ, ಇದರ ಅರ್ಥ "ಮೋಸ" "ಮಂಚನೆ", ಎಂದಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಕಿಟ್ಟಿಲರ ಕೋಶದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 'ಉತ್ಸವಕ್ಕೆ' 'ಉಚ್ಚಯ' ಎಂಬುದೂ ತದ್ಭವ ರೂಪವೆಂದೂ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು ಕವಿ ತಪ್ಪಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಈ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಬೇರೆಯೂ ಆಧಾರಗಳಿಲ್ಲ. 'ಉಚ್ಚಯ'—ಎಂದು ಪ್ರಯೋಗವಾಡಿದರೆ ಒಂದು ವೇಳೆ ಹೀನಾರ್ಥ ಬರುವ ಸಂಭವವಿದೆ (ಉಚ್ಚ—ಮೂತ್ರ) ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಪ್ಪಾದರೂ 'ಉಕ್ಕಿವ' ಎಂಬ ಪದವನ್ನೇ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿದ್ದಾನೋ ಎಂದು ಸಂಶಯ ಬರುತ್ತದೆ.

ವೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಂದರೆ ಸಂಧಿಯಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು ದೇಶೀಯ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಹ್ರಸ್ವವಾಗಲೀ ದೀರ್ಘವಾಗಲೀ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನದ ಪೂರ್ವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಬರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅನ್ಯದೇಶ ಪದಗಳಿಗೆ ಈ ನಿಯಮ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪದಗಳೂ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ ಒಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯೊಳಗೆಯೇ ಅಂದರೆ ಪದಾದಿಯಲ್ಲೂ ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು ಬರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

(1) ಪದಾದಿಯಲ್ಲಿ:

ಕ್ರ—(ದಿನ) ಕ್ರಮದಿಂ; ತ್ರ—ತ್ರಸ್ತೆ, ತ್ರಿಕರಣ, ತ್ರಿಪಥಗ, ತ್ರಿಪುಂಡ್ರ, ತ್ರಿವಳಿ, ಇತ್ಯಾದಿ. ದ್ರ—ದ್ರಮ, ದ್ವ—ದ್ವಿಜ, ದ್ವಿತೀಯ; ಧ್ಯ—ಧ್ಯಾನ, ಧ್ವ—ಧ್ವಂಕ್ಷಶತ್ರು; ನ್ಯ—ನ್ಯಸ್ತ, ನ್ಯಾಯಂ, ನ್ಯಾಸ; ಪ್ರ—ಪ್ರಕಾಮ, ಪ್ರತಿಗ್ರಹಿಸು, ಪ್ರದಾನ, ಪ್ರಲಪಿಸು, ಪ್ರವರ, ಪ್ರಸ್ತಾಪ, ಪ್ರಾಚೀತಸ, ಪ್ರಭಂಜನ; ಬ್ರ—ಬ್ರಹ್ಮ; ಭ್ರ—ಭ್ರಮರ, ಭ್ರಮತೆ, ಭ್ರಾಮಕಾಸ್ತ್ರ, ಭ್ರೂಣಹತ್ಯ; ಚ್ಯ—ಚ್ಯವನ, ಶ್ಯ—ಶ್ಯಾಮಲ; ಶ್ರ—ಶ್ರೀರಾಮ, ಶ್ರುತಕೀರ್ತಿ; ಸ್ಥ—ಸ್ಥಾವರ; ಸ್ಮ—ಸ್ಮಿತ; ಕ್ಷ್—ಕ್ಷುದ್ವಾಧ, ಗ್—ಗ್ಲಾನಿ; ವ್ಯ—ವ್ಯಾಜಾಂತರ; ಸ್ವ—ಸ್ವರ್ಧನಿ; ತ್ರ್ಯ—ತ್ಯಂಬಕ.

(2) ಪದಮುಧ್ಯದಲ್ಲಿ:

(i) ಮೊದಲನೆಯ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯ ವ್ಯಂಜನಗಳು ವರ್ಗಾಕ್ಷರಗಳು:

—ಕ್—ಶುಕ್ರಿ; —ತ್—ಉತ್ಕಟ; —ತ್ವ—ಉತ್ಪಲ; —ದ್—ಉದ್ಭೂತ; —ಬ್—ಅಬ್ಜ; —ಬ್ಧ—ಅಬ್ಧಿ; —ಟ್—ಕುಟಿಲ.

(ii) ಮೊದಲನೆಯದು ವರ್ಗಾಕ್ಷರ ಮತ್ತು ಎರಡನೆಯದು ಅವರ್ಗೀಯ:

—ಗ್ರ—ಅಗ್ರಭವ; —ತ್ರಿ—ಆತ್ರಿ; —ಭ್ರ—ಅಭದ್ರ; —ಭ್ಯ—ಅಭ್ಯಾಗತ.

(iii) ಮೊದಲನೆಯದು ಅನುನಾಸಿಕ, ಎರಡನೆಯದು ವರ್ಗ ಅಥವಾ ಅವರ್ಗ:

—ಂಕ್—ಅಂಕ; —ಂಗ್—ಅಂಗ; —ಂಚ್—ಅಂಚಿ;
—ಂಜ್—ಅಂಜು; —ಂಟ್—ಗಂಟು; —ಂಡ್—ಅಂಡಲಿ;
—ಂತ್—ಅಂತರ್ವತ್ತಿ; —ಂದ್—ಎಂದು; —ಂಧ್—ಅಂಧ;
—ಂಪ್—ಕಂಪು; —ಂಬ್—ಅಂಬು; —ಂಭ್—ಕಂಭ
ಸುಭವ; —ಂಮ್—ಎಮಮೆಯಾ; —ಂಯ್—ಸಂಯುಕ್ತ;
—ಂಶ್—ಕಿಂಶುಕ; —ಮ್ರ—ತಾಮ್ರತುಂಡ.

ಮುಧ್ವಣನ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದ ಬೆಳ್ಳಡಿ

237

(iv) ಮೊದಲನೆಯದು ಅವರ್ಗೀಯ ವ್ಯಂಜನ, ಎರಡನೆಯದು ವರ್ಗ, ಅವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೂ ಒಂದು :

—ಯ್— ಬಾಯ್ ; —ಯ್— ಕೆಯ್ ; —ರ್— ಅಳರ್ ;
 —ರ್— ಅದಿರ್ ; —ರ್— ಕಿರ್ ; —ರ್— ಕದರ್ ;
 —ರ್— ಕಪ್ ; —ರ್— ಕಮ್ ; —ರ್— ಅಧ್ಯಮ್ ;
 —ರ್— ಕವ್ ; —ರ್— ಉಲ್ ; —ರ್— ನಿಲ್ ;
 —ರ್— ಕಲ್ ; —ರ್— ಅಶ್ ; —ರ್— ಅಶ್ ;
 —ರ್— ಕರಪ್ ; —ರ್— ಇಪ್ ; —ರ್— ಅವಸ್ ;
 —ರ್— ಅಳ್ ; —ರ್— ಫಟ್ ; —ರ್— ಅಮ್ ;
 —ರ್— ಅಪ್ ; —ರ್— ಅಪ್ ; —ರ್— ಅಪ್ ;
 —ರ್— ಎಪ್ ; —ರ್— ಕಿಪ್ ;

(v) ಮೂರು ವ್ಯಂಜನಗಳ ಸಂಯುಕ್ತತೆ :

—ತ್— ಕಾತ್ ; —ನ್— ಇನ್.

15.5. ಪದವಿಸ್ತರಣೆ:

ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳನ್ನು ವಿರಳಾಕ್ಷರಗಳನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ ಪದವಿಸ್ತರವೊದಗುತ್ತದೆಂದು ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದೆ (1.3.1.). ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ರೂಪಗಳ ಭಂದಸ್ಥಿಗೋಸ್ಕರ ಕವಿಗಳಿಂದ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವೇ ಭಾವೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ನೆಲೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮುಧ್ವಣನ ಗದ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಭಂದಸ್ಥಿ ತಡೆಯೋ ಪ್ರೇರಣೆಯೋ ಆಗುವ ಸಂದರ್ಭವಿಲ್ಲವಾದರೂ ಇಂತಹ ರೂಪಗಳನ್ನು ತಂದಿರುವುದು ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟದರಿಂದ ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಂದಸ್ಥಿನ ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೊಳಪಡದಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಪದಗಳನ್ನು ಪದರು ಪದರಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಸೌಲಭ್ಯವೂ ಕವಿದೆಯೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಏನೋ, ಮುಧ್ವಣನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಲ, ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಅಂತಿಮ ಇಲ್ಲವೇ ಅನ್ವರ್ಥನಾಮಗಳನ್ನು ರೂಪಾಂತರಿಸುವ, ಭಾಷಾಂತರಿಸುವ ಕೈಮೆ ಹಿರಿದಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಸಂಕೋಚರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೆಸರುಗಳು ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತವೆ. ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದೇ ಮಾತು ತಿರುಗಿ ತಿರುಗಿ ಬರಬಾರದು ಎಂಬ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ, ಮತ್ತು ಹಲವೆಡೆ ಕ್ಲಿಷ್ಟ ಧ್ವನಿಗಳ ಉಚ್ಚರಣೆಯಲ್ಲಿಗೂ ತೊಂದರೆಯ ನಿವಾರಣೆಗೋಸ್ಕರ, ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಶಬ್ದಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ತೋರಿಸುವ ಸದವಕಾಶವಾಗಿ, ಬಣ್ಣಬಣ್ಣದ ಕಾಮನ ಬಿಲ್ಲುಗಳು ಮಿಂಚುವಂತೆಗಿದ್ದಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ನುಡಿಯ ಬೆಡಗಿದೆ; ನೋಟದ ರಮ್ಯತೆಯಿದೆ. ಮೊದಲ ನೋಟಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವ ಕೈಚಳಕವಿದೆ.

ಅಗಸ್ತ್ಯ, ಎಂಬುದನ್ನು ಕುಂಭಸಂಭವ, ಮೈತ್ರಾಪರಂಶ, ಲೋಪಾಪಂದ್ರಾವತಿ ಚಿತವಾತಾಪಿ, ಕೊಡನ ಕುವರ, ಬಿಂಜದೋಜ ಎಂದೆಲ್ಲ ಕರೆದು ಶಬ್ದಭಂಡಾರ ಬರಿದಾದಂತಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತಾಗಿ, ಮೂನಿ, ಮೂನಿಪುಂಗವ ಎಂದು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನನ್ನು ಅಮರ್ದುಗೈಯೆನೆಂದು; ಅಶ್ವಿನೀ ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಅವಲ್ದೇವರ್, ಜಂಟಿದೇವರ್ ಎಂದು; ಸೀತೆಯನ್ನು ಅಯೋನಿಜೆಯೆಂದು; ಈಶ್ವರನನ್ನು ಮಾದೇವ, ಶಿವ, ಮುಕ್ತೇಶ್ವ, ಧೂರ್ಜಟಿ, ಘಣಿಭೂಷಣ, ಗಂಗೋತ್ರಮಾಂಗ, ಬಾಂಗುರುಳ, ಮಂಡಿಜಡೆಯ, ತೊಟ್ಟಿದಲೆಯ, ಕಂದಗೊರಲ, ಬಗ್ಗದೊವಲುಡೆಯ, ಐವೊಗ, ಸಬ್ಬ, ಕಾಮಾರಾತಿ, ಎಂದು; ಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಬೊಮ್ಮ, ದ್ರುಹಿಣ, ವಿಧಿ, ಬೇದಜಿಜ್ಞೆಗೆ, ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ, ಪೊಂಬುಟ, ಅಲರಿಚ, ಅಂಜಿದೇರ, ನಾಲ್ಕೊಗ, ಕಮಲಾಸನ, ತಲೆವೋಕ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನಿಗೆ ಮುಗಿಲ್ದೇರ, ಸಗ್ಗಿಗರ ಪಿರಿಯ, ಅಮರ್ದುಂಡರೊಡೆಯ, ಬಿಡಾಜನೆಂಬ; ನಾರದನಿಗೆ ನಾಲ್ಕೊಗನಣುಗ, ಕಲಹಾಶನ, ಅಂಜಿದೇರನಣುಗನೆಂಬ; ಯಮನಿಗೆ, ಜವ, ಧರ್ಮರೂಪ, ದಂಡಧರ, ಎಂಬ; ರಾವಣನಿಗೆ ಕೈಕಸಿಯಣುಗ, ದಶಮುಖ, ಈರೈವೊಗ, ಪಾಲಸ್ತ್ಯನೆಂಬ; ಶತ್ರುಘ್ನನಿಗೆ ಮಧುಪುತ್ರಶತ್ರು, ಲವಣಾಂತಕ, ಶತ್ರುಘ್ನ, ಶತ್ರುಹ ಎಂಬ, ಇಂದ್ರಜಿತುವಿಗೆ, ಸುಲೋಚನಾವಲ್ಲಭನೆಂಬ; ರಾಮನಿಗೆ ದಶರಥರಾಮ, ರಘುಪುಂಗವ, ಎಂಬ, ಪರಶುರಾಮನಿಗೆ—ಅರ್ಚಿಕನಣುಗ, ಭಾರ್ಗವ, ರೇಣುಕಾತ್ಮಜ, ಭೃಗುರಾಮ, ಎಂಬ, ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಹೃಷಿಕೇಶ, ನಾರಾಯಣ, ಹರಿ, ಜನಾರ್ದನ, ಕೃಷ್ಣ, ಅಚ್ಯುತ, ಮಾಧವ, ಅಲರ್ಪೊಡೆಯ, ವನಜಾಕ್ಷ, ಪಕ್ಕಿದೇರ, ಕಮಲಾಕ್ಷ, ಸಿರಿಯರಸ, ಎಂಬ; ದೇವತೆಗಳಿಗೆ—ಅಗ್ನಿವೊಗರ್, ಬರ್ವಿಲರ್, ಬಿಡುಗಣ್ಣರ್, ಅಮರ್ದುಣ್ಣಿಗಳ್, ಕಣ್ಣಿಡಿದವರ್, ಸಗ್ಗಿಗರ್—ಎಂಬ ಪರ್ಯಾಯನಾಮಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅನೇಕ ಸಲ ಶಬ್ದಾಲಂಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಇವು ಬುದಿರುವುವು. ಲಕ್ಷ್ಮಣನು ಸೀತಾಪರಿತ್ಯಾಗದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಅರ್ಘ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಾ ದುಃಖಿಸುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವನನ್ನು ಕವಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನೆಂದು ಕರೆಯದೆ ಜಿತಸುಲೋಚನಾವಲ್ಲಭನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಇದೇಕೆಂದು ಕಣ್ಣುಕಣ್ಣು ಬಿಡುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ, 'ಅಶ್ರುಪೂರಿತವಿಲೋಚನನ್ ವಿಶ್ವಲೋಚನಂಗೆ' ಎಂಬ ಮಾತು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಲೋಚನ—ಲೋಚನ ಎಂಬ ಪದಗಳನ್ನು ಅನುಪ್ರಾಸವಾಗಿ ಕವಿಗೆ ತರಬೇಕಾದಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಲಕ್ಷ್ಮಣನನ್ನು ಬರೇ 'ಲಕ್ಷ್ಮಣ' ಎಂದೋ, 'ಇಂದ್ರಜಿತುವೈರಿ'

7. 'ಜಂಟಿ ದೇವರ್' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಜಂಟಿ' ಎಂಬುದು ಕಿಟ್ಟಿಲಕೋಶದಲ್ಲೇನೋ ಸೇರಿದೆ. 'ಜಂಟಿ' ಎಂಬುದಕ್ಕೆ 'ಸೇರು,' 'ಕೂಡು,' ಎಂಬರ್ಥವನ್ನೂ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ತೆಲುಗು, ಹಿಂದಿಗಳಲ್ಲಿ—ಈ ಪದದ ಪ್ರಯೋಗವಿದೆಯೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 'ಜಂಟಿ ಪಟ್ಟಿ,' 'ಜಂಟಿಸು,' 'ಜಂಟಿಗ' ಎಂಬೆಲ್ಲ ರೂಪಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದೆ. ಇದು ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಗುವ ಅನ್ಯದೇಶ್ಯವು ಆಗಿರಬೇಕು. ಹಳಗನ್ನಡದ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ತೆಲುಗಿನಲ್ಲಿಯೂ ಹಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ joint ಎಂಬುದರಿಂದ ಬಂದಿರಬಹುದೇ ?

ಯೆಂದೋ ಕರೆದರೆ ಅಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ಜಿತಸುಲೋಚನಾವಲ್ಲಭ' ಅಶ್ರು ಪೂರಿತ ವಿಲೋಚನ' ನಾದನೆಂದು ಹೇಳಿದಾಗ ಪದವೈತ್ರಿಯೊದಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಇವನ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿಯೇ ಈ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯ ಪದ್ಯಗಂಧಿಯಾಗಿ ಮೈಮರೆಸಲು ಸಕ್ತವಾಗುವುದು. ಮೇಲಿನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅರ್ಥಪುಷ್ಟಿಯೂ ಇದೆಯೆನ್ನಬಹುದಾದರೂ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಅಂತಹ ಸಮರ್ಥನೆ ಗೆಡೆಯಿಲ್ಲದೆ ಕೇವಲ ಶಬ್ದಾಡಂಬರದ ಸಬ್ಬವಕಾರನೆಂದು ಮಂದಣನು ಟೀಕೆಗೂ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಆದರೂ ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪುನರಾವರ್ತನೆಯ ದೋಷ ತಪ್ಪುತ್ತದೆ; ಕೆಲವೇಳೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಪೂರ್ವಕತೆಯನ್ನು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ (ಉದಾ: ಜಿತವಾತಾಪಿ, ಕೊಡನ ಕುವರ—ಕುಂಭ ಸಂಭವ) ತಿಳಿಸಲೂ (ಸಹಸ್ರನಾಮ ಸಂಕೀರ್ತನೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಗಳಲ್ಲಿರುವಂತೆ) ಇದು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆಯೆಂಬ ಲಾಭಾಂಶವನ್ನೂ ಗಣಿಸಬೇಕು.

15. 6. ಸಂಧಿ

ಪ್ರಕೃತಿ + ಪ್ರತ್ಯಯ, ಪದ + ಪ್ರತ್ಯಯ, ಪ್ರಕೃತಿ + ಪ್ರಕೃತಿ, ಅಥವಾ ಪದ + ಪದಗಳು ಸೇರುವಲ್ಲಿ, ಕೆಲವೊಂದು ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನು ಸಂಧಿಯೆಂದು ಕರೆಯುವುದು ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಾಗಿದೆ. ಸ್ವರಾಂತಕ್ಕೆ ಸ್ವರಾದಿ ಪರವಾದಾಗ, ಇಲ್ಲವೇ ವ್ಯಂಜನಾಂತಕ್ಕೆ ವ್ಯಂಜನ ಪರವಾದಾಗ ಲೋಪ, ಆಗಮ, ಆದೇಶದಂತಹ ಸಂಧಿಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತವೆ. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಮಂದಣನ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಕೆಳಗಿನ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು.

(a) ಸ್ವರ ಸಂಧಿ: ಎರಡು ಸ್ವರಗಳೊಳಗೆ ನಡೆಯುವ ಸಂಧಿಯನ್ನು ಸ್ವರಸಂಧಿಯೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

(1) ಪ್ರಕೃತಿ ಮೂಲವಲ್ಲದ ಸ್ವರಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದಾಗ ಪೂರ್ವಸ್ವರಲೋಪವಾಗುತ್ತದೆ:

$ಅ_1 + ಅ_2 \rightarrow ಅ_2$	ಪಸದನಗೊಂಡ + ಅಂತಿರೆ	$\rightarrow$	ಪಸದನಗೊಂಡಂತಿರೆ
$ಅ_1 + ಉ_2 \rightarrow ಉ_2$	ಬಾಯ + ಉಪಚಾರ	$\rightarrow$	ಬಾಯುಪಚಾರ
$ಇ_1 + ಇ_2 \rightarrow ಇ_2$	ದಾಟಿ + ಇಡಲ್ಕೆ	$\rightarrow$	ದಾಟಿಡಲ್ಕೆ

8. 'ಜಿತಸುಲೋಚನಾವಲ್ಲಭ'ನೆಂದೊಡನೆ ಲಕ್ಷ್ಮಣನ ಶಾರ್ಯ ಪರಾಕ್ರಮಗಳು ನೆನಪಾಗಿ, ಇಂದ್ರ ಜಿತುವನ್ನು ವಧಿಸಿದುದರಿಂದ ಸುಲೋಚನ ಹೇಗೆ ಅಶ್ರು ಪೂರಿತ ಲೋಚನೆಯಾಗಿರಬಹುದೋ, ಈಗ ತಾನೂ ಅದೇ ತರ ಅಶ್ರುಪೂರಿತಲೋಚನನಾಗಬೇಕಾದುದು ಎಂಬ ಪೂರ್ವಾಪರ ಸಂಬಂಧಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಎಡೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅನೇಕ ವೇಳೆ ಇಂತಹ ಅರ್ಥಪುಷ್ಟಿಗೆ ಅವಕಾಶ ವಿದೆಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ನೀರಡಿಸಿದರ್ಗ + ಎಪ್ಪಿದವರ್	$\rightarrow$ ನೀರಡಿಸಿದರ್ಗ ಪ್ಪಿದವರ್
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ಅಲ್ಲದೆ + ಇಲ್ಲಂ	$\rightarrow$ ಅಲ್ಲದಿಲ್ಲಂ
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ಪಯೋಧರಂಗಳ್ಳಿ + ಈ	$\rightarrow$ ಪಯೋಧರಂ ಗಳ್ಳಿ
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ಇನಿಸು + ಇನಿಸಂ	$\rightarrow$ ಇನಿಸಿನಿಸಂ
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ಇಂದು + ಈ	$\rightarrow$ ಇಂದೀ
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ದಂಡು + ಎತ್ತಿ	$\rightarrow$ ದಂಡೆತ್ತಿ
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ಕಾಯ್ವು + ಎರಿದ	$\rightarrow$ ಕಾಯ್ವೇರಿದ
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ಬಿಗುರ್ತು + ಓಡಿ	$\rightarrow$ ಬಿಗುರ್ತೋಡಿ
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ಅಜುವು + ಆಯ್ತು	$\rightarrow$ ಅಜುವಾಯ್ತು
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_2$	ತಗುಳಲ್ಕೆ + ಆದುದೊ	$\rightarrow$ ತಗುಳಲ್ಕಾ ದುದೊ

1 ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿದ ಸ್ವರಗಳು ಪೂರ್ವ ಪದಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಅವು ಆ ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಮೂಲವಾಗಿ ಸೇರಿರುವ ಸ್ವರಗಳಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಲೋಪವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಪ್ರಕೃತಿ ಮೂಲಗಳೇ ಆಗಿದ್ದರೆ ಲೋಪಗೊಳ್ಳದೆ ಅಲ್ಲಿ ಆಗಮ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ದಾಟಿಡಲ್ಕೆ (< ದಾಟಿ + ಇಡಲ್ಕೆ), ಕೊಜಿತಿಲ್ಲದೆ (< ಕೊಜಿತೆ + ಇಲ್ಲದೆ) ಎಂದು ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ಮೂಲತಃ ಸೇರಿದ ಸ್ವರಗಳಾಗಿಯೂ ಸಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕ್ಕೆ ಲೋಪವಾಗುವುದು ನಿಯಮವಿರುತ್ತದೆ.⁹

(2) ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೂಲಸ್ವರಕ್ಕೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ 'ಯ' ಅಥವಾ 'ವ' ಆಗಮವಾಗುತ್ತದೆ.

(ಎ) 'ಅ' 'ಇ' ಮತ್ತು 'ಎ' ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅ, ಆ, ಇ, ಉ, ಊ, ಓ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದರೆ 'ಯ' ಆಗಮವಾಗುತ್ತದೆ:

$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_1$	ಯ್	ω_2	ಸೊಗಸಿನ + ಎ	$\rightarrow$ ಸೊಗಸಿನಯ
$\omega_1 + \omega_2 \rightarrow \omega_1$	ಯ್	ω_2	ಅಡಿ + ಇಂದ	$\rightarrow$ ಅಡಿಯಿಂದ

9. ಪಂಪನಲ್ಲಿಯೂ ಇಂತಹ ಸಂಧಿಲೋಪ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಉದಾ: 'ಸೇಸಿಕ್ಕಿತ್ತಿದ್ದತನೂಜಂಗಿ' (4—39). ಮಹಾಕವಿಗಳ ಸುಮಾರ್ಗವನ್ನು ಲಕ್ಷ್ಯವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಕೀಶರಾಜನಿಗೆ ಪಂಪನ ತಪ್ಪನ್ನು ಎತ್ತಿಹೇಳಲು ಅಂಜಿಕೆ—ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ('ಇರು ಮರುಳೆ ಶುಷ್ಕವೈಯಾಕರಣಂ...' ಎಂದಿತ್ತಾದಿಯಾಗಿ ವೈಯಾಕರಣರ ಕುಲವನ್ನೇ ಜರಿದ ಪಂಪನನ್ನು ಟೀಕಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕೀಶರಾಜ ಬಿಟ್ಟುಬಿಟ್ಟ. ಆದರೆ ಜನ್ಮ 'ಆರೋಹಕತನ' ಮಾಡಿದಾಗ ಅವನನ್ನು ಕಿಳಗಿಳಿದ) ಮುದ್ದಣ ಕೀಶರಾಜನನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಇಂತಹ ರೂಪಗಳನ್ನು ತುದಿರಚಿಕೊ.

ಮೊದಲನೆಯ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದ ಬೆಳ್ಳಂದಿ

241

$\text{ಇ}_1 + \text{ಎ}_2 \rightarrow \text{ಇ}_1$	ಯ್	ಎ_2	ನನ್ನಿ + ಎಂದೇ	$\rightarrow$	ನನ್ನಿಯಂದೇ
$\text{ಇ}_1 + \text{ಅ}_2 \rightarrow \text{ಇ}_1$	ಯ್	ಅ_2	ಗಂಡುಗಲಿ + ಅಂ	$\rightarrow$	ಗಂಡುಗಲಿಯಂ
$\text{ಇ}_1 + \text{ಉ}_2 \rightarrow \text{ಇ}_1$	ಯ್	ಉ_2	ಧರಿಸಿ + ಉಂ	$\rightarrow$	ಧರಿಸಿಯುಂ
$\text{ಇ}_1 + \text{ಒ}_2 \rightarrow \text{ಇ}_1$	ಯ್	ಒ_2	ಗಡಸುಗಾರ್ತಿ + ಒ	$\rightarrow$	ಗಡಸುಗಾರ್ತಿಯೊ
$\text{ಎ}_1 + \text{ಇ}_2 \rightarrow \text{ಎ}_1$	ಯ್	ಇ_2	ಕೂರ್ವೆ + ಇಂ	$\rightarrow$	ಕೂರ್ವೆಯಿಂ
$\text{ಎ}_1 + \text{ಎ}_2 \rightarrow \text{ಎ}_1$	ಯ್	ಎ_2	ಭೂಮಾತೆ + ಎಂತು	$\rightarrow$	ಭೂಮಾತೆಯೆಂತು
$\text{ಎ}_1 + \text{ಅ}_2 \rightarrow \text{ಎ}_1$	ಯ್	ಅ_2	ಪೇಟ್ಟಿ + ಅಲ್ತೆ	$\rightarrow$	ಪೇಟ್ಟಿಯಲ್ತೆ
$\text{ಎ}_1 + \text{ಆ}_2 \rightarrow \text{ಎ}_1$	ಯ್	ಆ_2	ಬೇನೆ + ಆಗಿರೆ	$\rightarrow$	ಬೇನೆಯಾಗಿರೆ
$\text{ಎ}_1 + \text{ಉ}_2 \rightarrow \text{ಎ}_1$	ಯ್	ಉ_2	ನಡೆ + ಉತುಂ	$\rightarrow$	ನಡೆಯುತುಂ
$\text{ಎ}_1 + \text{ಒ}_2 \rightarrow \text{ಎ}_1$	ಯ್	ಒ_2	ಕೊರಲೆಡೆ + ಒಳ್	$\rightarrow$	ಕೊರಲೆಡೆಯೊಳ್

(b) ಪ್ರಕೃತಿ ಮೂಲವಾದ 'ಉ' ಕಾರಕ್ಕೆ ಅ, ಇ, ಎ, ಒ ಕಾರಗಳು ಪರವಾದರೆ 'ವ' ಕಾರಾಗಮವಾಗುತ್ತದೆ:

$\text{ಉ}_1 + \text{ಅ}_2 \rightarrow \text{ಉ}_1$	ವ್	ಅ_2	ಪಟು + ಅನ್	$\rightarrow$	ಪಟುವನ್
			ಪಟು + ಅಬಲ್	$\rightarrow$	ಪಟುವಬಲ್
$\text{ಉ}_1 + \text{ಇ}_2 \rightarrow \text{ಉ}_1$	ವ್	ಇ_2	ನಡು + ಇನ್ + ಒಳ್	$\rightarrow$	ನಡುವಿನೊಳ್
$\text{ಉ}_1 + \text{ಒ}_2 \rightarrow \text{ಉ}_1$	ವ್	ಒ_2	ವನಕ್ಕಟ್ಟು + ಒಡೆ	$\rightarrow$	ವನಕ್ಕಟ್ಟುವೊಡೆ

(3) ಒರ್ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಒಂದು—ಒರ್ ಎಂಬುದು ಪರವಾದಾಗ ಮೊದಲ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಕಾರಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘರೂಪ ಬರುತ್ತದೆ: ಒರ್ + ಒಂದು $\rightarrow$ ಒರೊಂದು; ಒರ್ + ಒರ್ವರ್ $\rightarrow$ ಒರೊರ್ವರ್.

(4) ಮೊದಲ ಪದದಲ್ಲಿ ಅವಧಾರಣೆ ಅಥವಾ ಸಂದೇಹವಾಚಿ ಪ್ರತ್ಯಯವಿದ್ದು, ಸ್ವರಾದಿಪದವು ಪರವಾದರೆ, ಹಾಗೂ ಅರ್ಥ ಕಿಡುವಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೇ ಭಿನ್ನಾರ್ಥ ಬರುವ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗಿನವುಗಳು ಅಂತಹವಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು:

(ಎ) ಅವಧಾರಣೆ—ಸ್ವರಾದಿ ಪದ:

ಎ # ಅ : — ಅಂತೆಯೆ ಅಕ್ಕೆ (ಅವಧಾರಣೆ ಇಲ್ಲದ್ದಲ್ಲಿ ಅಂತು + ಅಕ್ಕೆ $\rightarrow$ ಅಂತಕ್ಕೆ)

ಎ # ಇ ಪೆಣ್ಣೆ ಇವಳ್ (ಅವಧಾರಣೆ ಇಲ್ಲದಲ್ಲಿ ಪೆಣ್ಣೆವಳ್)

ಎ # ಎ ಪೊಂಜುರಿಗೆಯೆಂದೇ ಎರ್ದಗೊತ್ತಿದಂ

ಎ # ಒ ಪಾವನೆಯೆಂದೇ ಒಪ್ಪುಗೊಂಡಂ

(ಬಿ) ಸಂದೇಹವಾಚಿ—ಸ್ವರಾದಿ ಪದ:

ಒ # ಉ ಅರನೊ ಉದ್ದ ರಿಸಲ್ಕೆ

ಒ # ಉ ಏನುಮನೋ ಉಸಿದೊಂ

(ಸಿ) ಭಿನ್ನಾರ್ಥ ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿವಾಗದಂತೆ—ಅಥವಾ ಅರ್ಥ ಕೆಡದಂತೆ:

ಅ # ಅ ಕೇಳಾ ಅಬಿರಕ್ಕಸರ

ಅ # ಅ ಒಳ ಅಟ್ಟೆ,

(ಆ) ವ್ಯಂಜನ ಸಂಧಿ

(1) ನ, ಮ, ಯ, ರ ಮತ್ತು ಎ ಕಾರಗಳಿಗೆ ಪರವಾದ ಅಘೋಷ ವರ್ಣಗಳು ಘೋಷವರ್ಣಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ:

ನ್ + ಸ್ → ಂಜ್ ಪೊನ್ + ಸುರಿಗೆ → ಪೊಂಜುರಿಗೆ

ಮ್ + ತ್ → ಂದ್ ಜಕ್ಕಂ + ತೊಟಲಿ → ಜಕ್ಕಂದೊಟಲಿ

ಮ್ + ಪ್ → ಂಬ್ ಬೈಗುಂ + ಪೊಟ್ಟು → ಬೈಗುಂಬೊಟ್ಟು

ಯ್ + ಕ್ → ಯ್ಗ್ ಮೆಯ್ + ಕೊಂಡಂ → ಮೆಯ್ಗೊಂಡಂ

ರ್ + ತ್ → ರ್ದ್ ನೀರ್ + ತಾಣ → ನೀರ್ದಾಣ

ಎ + ಕ್ → ಎಗ್ ಪೊಡೆ + ಕಿಡುವ → ಪೊಡೆಗಿಡುವ

ಎ + ತ್ → ಎದ್ ಮುಂಚ್ಚಿ + ತಿಳಿದು → ಮುಂಚ್ಚಿದಿಳಿದು

(2) ಪದಾಂತ್ಯ ಸ್ವರಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಣ, ಯ, ರ, ಲ, ಕಾರಗಳಿಗೆ ಪರವಾದ ವ್ಯಂಜನ ಮೂರು ಕಾರಗಳಿಗೆ 'ವ' ಕಾರಾದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಅ + ಪ್ → ಅವ್ ಸೊಗ + ಪಯಣ → ಸೊಗವಯಣ

ಅ + ಬ್ → ಅವ್ ಕಾಟೋಣ + ಬಳಗ → ಕಾಟೋಣವಳಗ

ಅ + ಮ್ → ಅವ್	ಪಲ + ಮಾತು	→ ಪಲಮಾತು
ಇ + ಪ್ → ಇವ್	ಗಟು + ಪೂವಿನೊಳ್	→ ಗಟಿಪೂವಿನೊಳ್
ಎ + ಪ್ → ಎವ್	ಕೋಟಿ + ಪಲ್ಲಂ	→ ಕೋಟಿಪಲ್ಲಂ
ಏ + ಬ್ → ಏವ್	ಸೊನ್ನೆ + ಬೆಟ್ಟಿಗೆ	→ ಸೊನ್ನೆಬೆಟ್ಟಿಗೆ
	ತಲೆ + ಬಾಗಿಲ್	→ ತಲೆವಾದಿಲ್
ಣ್ + ಪ್ → ಣ್ವ್	ವೆಣ್ + ಪಕ್ಕಗಳ	→ ವೆಣ್ಣಕ್ಕಗಳ ¹⁰
ಯ್ + ಪ್ → ಯ್ವ್	ಕೆಯ್ + ಪೊಲ	→ ಕೆಯ್ಪೊಲ
ಯ್ + ಬ್ → ಯ್ವ್	ತಾಯ್ + ಬೇಟ್	→ ತಾಯ್ಬೇಟ್
ರ್ + ಪ್ → ರ್ವ್	ಪಸಿರ್ + ಪಲ್ಲಂ	→ ಪಸಿರ್ಪಲ್ಲಂ
ಲ್ + ಮ್ → ಲ್ವ್	ನಲ್ + ಮಾತು	→ ನಲ್ಮಾತು

(3) ಹ್ರಸ್ವ ಸ್ವರಗಳನಂತರ ಬರುವ (ಅನುನಾಸಿಕ) ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದರೆ ದ್ವಿತ್ವವೊದಗುತ್ತದೆ,

ಣ್ + ಎ → ಣ್ಣ್	ತಣ್ + ಎಲರ್	→ ತಣ್ಣೆಲರ್
ಣ್ + ಒ → ಕಣ್ಣೊ	ಕಣ್ + ಒಳಿ	→ ಕಣ್ಣೊಳಿ
ನ್ + ಅ → ನ್ನ	ಎನ್ + ಅನೆ	→ ಎನ್ನನೆ
	ಪೊನ್ + ಅ	→ ಪೊನ್ನ

(4) 'ಡ' ಕಾರಕ್ಕೆ 'ಕ' 'ತ' 'ಪ'ಗಳು ಪರವಾದಾಗ 'ಟ' ಕಾರಾದೇಶ ವಾಗುತ್ತದೆ:

ಡ್ + ಕ್ → ಟ್ಕ್	ಕಾಡ್ + ಕೋಣ	→ ಕಾಟೈಕೋಣ
ಡ್ + ಪ್ → ಟ್ಪ್	ಕಾಡ್ + ಪೊಚ್ಚ	→ ಕಾಟೈಪೊಚ್ಚ
	ನೋಡ್ + ಪುದು	→ ನೋಟ್ಪುದು

10. ನಾಮಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರತ್ಯಯ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಮಾಡುವಾಗ—ಣ್ + ಪ್ → ಣ್ವ್ ಎಂದಾಗದೆ—
ಣ್ ಪ್—ಎಂದೇ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಉದಾ: ಬಿಣ್ + ಪ್ → ಬಿಣ್ಪು; ಗುಣ್ + ಪ್
→ ಗುಣ್ಪು.

(5) 'ರ', 'ಃ' ಕಾರಗಳಿಗೆ 'ಸ' ಕಾರ ಪರವಾದರೆ 'ಸ' ಕಾರಕ್ಕೆ 'ಚ' ಕಾರಾದೇಶಪಾಡುತ್ತದೆ. ಪೂರ್ವ ವ್ಯಂಜನವಾದ 'ರ' 'ಃ' ಗಳು ಲೋಪವಾಗುತ್ತವೆ:

ರ + ಸ → ಚ್ಚ ಒರ + ಸೇಱಿಗಣ್ಣ → ಒಚ್ಚೇಱಿಗಣ್ಣ
ಃ + ಸ → ಚ್ಚ ಮಂಃ + ಸಂಜೆ → ಮಂಚ್ಚೆಂಜೆ,

15. 7. ರೂಪಿನಾ ವಿಚಾರ

(1) ನಾಮಪದಗಳು:

(a) ಸರ್ವನಾಮಗಳು:

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷಗಳೆಂಬ ವರ್ಗಗಳು ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿವೆ. ತಾನ್, ತಾಂ ಎಂಬ ಅತ್ಯಾಧಿಕ ರೂಪಗಳೂ ಇವೆ. ಉತ್ತಮ, ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಅತ್ಯಾಧಿಕ ಸರ್ವನಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಚನವ್ಯತ್ಯಾಸಮಾತ್ರವಿದೆ; ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ದೂರಾಂತರ, ಸಮೀಪಾಂತರ ರೂಪಗಳಿವೆ, ಏಕವಚನದಲ್ಲಿ, ಪುಂ, ಸ್ತ್ರೀ, ನಪುಂಸಕಗಳೆಂಬ ಲಿಂಗಭೇದವೂ, ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್, ಅಮಹತ್ ಎಂಬ ಭೇದವೂ ಇವೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಮಾನಾಂತರವಾದ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ಸರ್ವನಾಮದ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷಣ ಅಥವಾ ಇತರ ನಾಮ ಮೂಲಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಿ ನಾಮ ಪದಗಳನ್ನು ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಲ್ಲ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೇ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿವೆ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿರುವ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಇದ್ದೇ ತೀರಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಕಾಲ—ವಚನ—ಲಿಂಗಭೇದಗಳನ್ನು ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ತೋರದ ಕ್ರಿಯಾಧಾತು ಮತ್ತು—ಕುಂ ಅಥವಾ—ಗುಂ ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿದ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಬಹಳಷ್ಟು ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮುದ್ದಣನಲ್ಲಿ ಇವೆರಡು ರೂಪಗಳ ಸಂಮಿಶ್ರಣವನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. —ಕುಂ ಅಥವಾ—ಗುಂ ಪ್ರತ್ಯಯವುಳ್ಳ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ತರತರದಿಂದ ಬಂದಿವೆ. ಹಳಗನ್ನಡ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ಬಹುವಚನದಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಾಪಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾವರ್ತಕ (Inclusive, Exclusive) ಎಂಬ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ, ಪಂಪ ಭಾರತಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಮುಂದೆ ಇವುಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಲ್ಲವಾದಿದೆ. ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕರಣರು, ಮುಖ್ಯವಾದಿ ಕೇಶಿ ರಾಜ, ಈ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹೇಳಿಲ್ಲ. ಮುದ್ದಣನೂ ಈ ರೂಪಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಿಲ್ಲ. ಕೆಳಗೆ ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸರ್ವನಾಮಗಳನ್ನೂ, ಆಯಾ

ಸರ್ವನಾಮಗಳಿಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಲ್ಲಿ ಅವುಗಳ ಪ್ರತಿಫಲಿತರೂಪವಾಗಿ ಬರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನೂ ಕೊಟ್ಟಿದೆ:

ಸರ್ವನಾಮ ಸ್ವರೂಪ			ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ	
ಪುರುಷ	ಲಿಂಗ ಏಕ	ಬಹು	ಏಕ	ಬಹು
ಉತ್ತಮ	— ನಾನ್ —	ಆವರ್ —	—ಎಂ	—ಎವು
	ಆನ್ —	ಆಂ		
	ಎನ್ —	ಎವರ್ —		
ಮಧ್ಯಮ	— ನೀನ್	ನೀಂ	—ಅಯ್	—ಇಂ
	ನಿನ್ —	ನಿವರ್ —	—ಆ	—ಇರ್
ಪ್ರಥಮ	ಪುಂ. ಅವನ್ (ಇವನ್)	ಅವರ್ (ಇವರ್)	—ಅಂ	—ಅರ್
			—ಅನ್	
	ಸ್ತ್ರೀ. ಅವಳ್ (ಇವಳ್)	ಅವರ್ (ಇವರ್)	—ಅಳ್	—ಅರ್
	ನಪುಂ. ಅದು—(ಇದು)	ಅವು (ಇವು)	—ಉದುಂ	—ಉವು
			—ಅತ್ತು	
			—ತು	
ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ	— ತಾನ್ —ತನ್ —	ತಾಂ—ತಮ್ —	—ಅನ್ —ಅಂ	—ಅರ್
ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಪುಂ.	ಅವನ್	ಅರ್	—ಅನ್	—ಅರ್
	ಆವಂ		—ಅಂ	
	ಅರ್			

(b) ನಾಮಪದಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿ:

ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳಿಗೂ ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೂ ತದ್ಧಿತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ (ಅಖ್ಯಾತ) ಸರ್ವನಾಮ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹಚ್ಚಿ ನಾಮ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ನಿಷ್ಪನ್ನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ, ಇರುವ ಮೂಲಸಾಮಗ್ರಿಯಿಂದ ಹೊಸ ಪದಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡುವುದು ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗುಣ. ಮಂದಣನ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ಇಂತಹ ತದ್ಧಿತ ನಾಮ ರೂಪಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಕವಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡವು ಯಾವುವು, ಪೂರ್ವಪ್ರಯೋಗಗಳಿಂದ ಬಂದುವು ಯಾವುವು ಎಂದು ವಿವೇಚಿಸಲು ಇಲ್ಲಿ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲದಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಧ್ಯ ಎಲ್ಲ. ಆದರೂ ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ನಾಮಗಳ ಸ್ವರೂಪದರ್ಶನಕ್ಕೆ ದಿಗ್ದರ್ಶನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಲವು ಪದಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ:

(c) ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳಿಂದ ಸಿದ್ಧಿಸಿದ ಪದಗಳು:

(i) —ತು, —ಪು, —ವು ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ:

ಏಟ್ + ತು → ಎತ್ತು; ಬೀಟ್ + ತು → ಬಿತ್ತು;
ಅಡರ್ + ಪು → ಅಡರ್ಪು; ಕುಱು + ಪು → ಕುಱುಪು;
ಕಾಯ್ + ಪು → ಕಾಯ್ಪು/, ಕಾಹು; ಕೂಟ್ + ಪು → ಕೂಟ್ಟು;
ಮೇಯ್ + ಪು → ಮೇಪು; ಅಣ್ + ಪು → ಅಣ್ಣು; ಅಳೆ + ವು
→ ಅಳವು;

(ii) —ಕೆ, —ಗೆ, —ತೆ, —ಮೆ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ:

ಅಪ್ + ಕೆ → ಅಪಕೆ; ಅಳುರ್ + ಕೆ → ಅಳುರ್ಕೆ; ಅಟ್ +
ಕೆ → ಅಟ್ಟೆ; ಇರ್ + ಕೆ → ಇರ್ಕೆ; ತಟ್ + ಕೆ → ತಟ್ಟೆ;
ನೀರಡ್ + ಕೆ → ನೀರಟ್ಟೆ; ನೆಗಟ್ + ಕೆ → ನೆಗಟ್ಟೆ;
ಪಡು + ಕೆ → ಪಟ್ಟೆ; ಇಸು + ಗೆ → ಇಸುಗೆ; ಒಸೆ + ಗೆ
→ ಒಸಗೆ; ಹಿಂಡು + ಗೆ → ಹಿಂಡಿಗೆ; ನೆಗಟ್ + ತೆ
→ ನೆಗಟ್ಟೆ; ಅರಸುಗೆಯ್ + ಮೆ → ಅರಸುಗೆಯ್; ಕೂಟ್ +
ಮೆ → ಕೂಮೆ.

(iii) —ಎ, —ತಿ, —ಪಿ, —ವಿ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ:

ಉಡು + ಎ → ಉಡೆ; ಅಟ್ + ತಿ → ಅಟ್ಟಿ; ಅಳೆ + ವಿ
→ ಅಳವಿ; ನೆರೆ + ವಿ → ನೆರವಿ.

(iv) ಧಾತುವಿನ ಹ್ರಸ್ವ ಸ್ವರ ದೀರ್ಘವಾಗುವುದರಿಂದ:

ಇಡು → ಈಡು.

(v) ಧಾತುವಿನ 'ಡ' ಕಾರಕ್ಕೆ 'ಟ' ಕಾರಾದೇಶವಾಗುವುದರಿಂದ:

ಅಡು → ಅಟ; ಕೂಡು → ಕೂಟ; ಕಾಡು → ಕಾಟ.

(vi) —ಅಟೆ, —ಅಟ, —ಇಲ್ —ಕಳ, —ತನ, —ತರ, —ಬರ್

ಎಂಬ ಪ್ರಕೃತಿಯೋ ಪ್ರತ್ಯಯವೋ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲು ಸುಲಭ
ವಾಗಿರದ ರೂಪಗಳು ಕ್ರಿಯಾಧಾತುವಿನೊಡನೆ ಸೇರಿ ಹೊಸ ನಾವು
ಪದಗಳ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ:

ಉಬ್ಬು + ಅಟೆ → ಉಬ್ಬಟೆ; ಹೇಟು + ಅಟ → ಹೇಟಾಟ;
ಅಡಕು + ಇಲ್ → ಅಡಕಿಲ್; ಒಟ್ಟು + ಇಲ್ → ಒಟ್ಟಿಲ್;
ಅಡು + ಕಳ → ಅಡಕಳ; ಒಗೆ + ತನ → ಒಗೆತನ; ಏಟ್ +
ತರ → ಎಟ್ಟರ

(vii) — ಇಸು—ಗುಳ್ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿಂದ:

ಮರ್ದುಣ್ + ಇಸು → ಮರ್ದುಣಿಸು; ಬಯ್ + ಗುಳ್ → ಬಯ್ಗುಳ್.

(viii) ಯಾವ ಪ್ರತ್ಯಯವೂ ಸೇರದೆ ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳೇ ನಾಮಪದಗಳಾಗಿಯೂ ಇವೆ:

ಅಣ್ಣು; ಕೋಡು; ಪಾಸು;

(d) ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ ನಿಷ್ಪತ್ತಿಯಾದ ನಾಮಪದಗಳು:

ನಾಮ ಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ಅಥವಾ ಇತರ ಪ್ರಕೃತಿಯಂತಿರುವ ರೂಪಗಳು ಸೇರುವುದರಿಂದ ಹೊಸ ನಾಮಪದಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತವೆ:

ಅಗಟ್ + ತೆ → ಅಗಟ್ಟಿ; ಕಯ್ದುಗಾಟ + ತನ → ಕಯ್ದುಗಾಟತನ;
ಅಡಕಿರ್ + ಪಟ್ಟಿ → ಅಡಕಿಲ್ವಟ್ಟಿ; ಅಡ + ಕಲ್ಲು → ಅಡಗಲ್ಲು;
ಇರ್ + ಕುಳಿ → ಇರ್ಕುಳಿ.

(e) ಲಿಂಗ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕ್ರಿಯಾಧಾತು, ನಾಮಪ್ರಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಣಗಳಿಗೆ ಸೇರಿ ನಾಮರೂಪಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ:

(1) ಪುಲ್ಲಿಂಗ: —ವಳ: ಅಡುವಳ: —ಮ: ಅಣ್ಣು; —ಇಗ ಪೂಣಿಗ; ಆಯ್ತು: ಅಚ್ಚುಳಾಯ್ತು; ಕಲ್ಲಾಯ್ತು; —ಕಾಟ: ಇಚ್ಚಿಗಾಟ; ಕಯ್ದುಗಾಟ; ಸಬ್ಬವಕಾಟ;—ಅಂ: ಪೆಟಂ; ನಲ್ಲಂ; —ಇಚ: ಕಾಲುರಿಚ; ಅಲರಿಚ; —ಪ: ಗಾಂಪ;

(2) ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ: —ಅತಿ: ಎಟತಿ; —ತಿ: ಇಚ್ಚಿಗಾರ್ತಿ; —ಎ: ಬಡವೆ; ಬಟುವೆ; —ಇ: ಅರಸಿ; —ಅಳ್: ಪೆಟಳ್.

(3) ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗ: —ತು: ಪೆಟತು; —ಇತು: ದೊಡ್ಡತು;

(f) ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ—ಪುಲ್ಲಿಂಗಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಸಮಾನವಾದ ರೂಪಗಳು:

(1) ಕ್ರಿಯಾ ಮೂಲದಿಂದ:—ಇ: ಅಟಗುಲಿ; ಎಡರ್ಗೇಡಿ

(2) ನಾಮಮೂಲದಿಂದ: —ಇ: ಕಣ್ಣಲಿ; ನಾಣಲಿ; ಭೋಡಿ;
—ಅರ್: ಪೆಟವರ್, ಪೆಟರ್

(g) ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಹಚ್ಚುವುದರಿಂದ ನಾಮ ಪದವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೆ:

ಬಂದನ್ + ಅಂ → ಬಂದನಂ; (ದ್ವಿ) ತೋಱದನ್ (ಪ್ರ).

(h) ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಿಂದ:

ಸಂಸ್ಕೃತ, ಪ್ರಾಕೃತಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೇರಳ ಪದಗಳು ಎರವಲಾಗಿ ಬಂದಿವೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳೊಳಗಾಗುವ ಕೊಳ್ಳೊಡೆಗಳನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾದಿ ತಿಳಿಯಲು (ಅವು ಒಂದೇ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ಸೇರಿರುವುವಾದ್ದರಿಂದ) ಸುಲಭವಲ್ಲ. 'ಮಲಕು' (ಕುತ್ತಿಗೆಯ ಆಭರಣ — ತುಳು: ಗೆಜ್ಜೆಮಲಕು) ಒರ್ಗು (ಒಗ್ಗುವಿಕೆ); ಕಂಚುಮಿಂಚು, ತೋರ, ಪೊಲಿ, ಮಲ್ಲಿಗಿ ಎಂಬ ಪದಗಳು ತುಳುವಿನಿಂದ, ಅಥವಾ ತುಳುವಿನಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತವಾದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯಿಂದ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆಂದು ತೋರಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳಬಹುದು.

(2) ವಿಭಕ್ತಿಗಳು:

ಪ್ರಥಮಾ ವಿಭಕ್ತಿಗೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾದ ಪ್ರತ್ಯಯವಿಲ್ಲ. ನಾಮಪದ ಇದ್ದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯೇ ಪ್ರಥಮಾವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಆಕಾರಾಂತವಾದಿ ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವವುಗಳು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರವನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತವೆ: ರಾಮ — ರಾಮಂ; ಅಗಸ್ತ್ಯ — ಅಗಸ್ತ್ಯಂ; ಮರ — ಮರಂ; ಹೊಲ — ಪೊಲಂ; ಕೊಳ — ಕೊಳಂ; ನಪುಂಸಕಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಅನುಸ್ವಾರವಿರುವ ಪದಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದಾಗ, 'ದ್' ಎಂಬುದು ಆದೇಶವಾಗುವ ಸಾವಾನ್ಯ ನಿಯಮಕ್ಕೆ ಅಪವಾದವಾಗಿ ಮರಂ ಪೊಲಂ. ಕೊಳಂ — ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದಾಗ, 'ನ್' ಆದೇಶ ವಾಗುವುದೂ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೆಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಮುದ್ದಣನೂ, ಕೇಶಿರಾಜ ಕೊಟ್ಟ ಉದಾಹರಣೆಗಳಂತೆಯೇ, —ಅಂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದ ಪದಗಳಿಗೆ ಸ್ವರ ಪರವಾದಾಗ ಅವಕ್ಕೆಲ್ಲ 'ನ್' ಆದೇಶವನ್ನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಇದರಿಂದ ನಾಮಪದದ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪುಂ — ನಪುಂಸಕ ರೂಪಗಳ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಮುದ್ದಣನ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಅರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ರೂಪಗಳ ಮುನ್ನರಿವಿದ್ದರೂ, ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಉಪಯುಕ್ತತೆಯಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಆಕಾರಾಂತವಲ್ಲದ ಇತರ ನಾಮಪದಗಳಲ್ಲಿ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಿಸರಣದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನರಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂಬುದರಿಂದ. ದ್ವಿತೀಯಾದಿ ವಿಭಕ್ತಿಗಳಿಗೆ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ದ್ವಿ: —ಅಂ; —ಅನ್: ಮುಖಮನ್. ಕುಶಲಮಂ; ಮೆಯ್ಯಂ; ಕಂಬಿಯಂ; ಕೊಟ್ಟಾರಮಂ; ನಿಮ್ಮನ್.

ತೃ: -ಇಂ, -ಇನ್ -: ಬಲ್ಲಣೆಗಳು, ಕೂರ್ವಾನೀಗೇ...

ಚ: -ಕ್ಕಿ, -ಗೆ: ಸಿಂಗರಕ್ಕಿ, ಕುತ್ತಕ್ಕಿ, ಕಡಲೆ, ಸಾಮಿತ್ತಿಗೆ, ತನಗೆ, ನಿನಗೆ

ಪಂ: -ಅತ್ತಣಂ, -ಇಂ: ಬಸಿಱಿನೊಂದಂ, ತಮ್ಮತ್ತಣಂ, ಗುರುವತ್ತಣಂ, ನಿನ್ನತ್ತಣಂದ.

ಷ: -ಅ, -ಅತು: ರಾಮಚಂದ್ರನ, ಎನತೊಂದಂ ಬಿನ್ನಪಂ.

ಸ: -ಒಳ್, -ಅಲ್ಲಿ: ಇವರೊಳೆ ಸಂತಾನಮೊದೊಲ್ಲ, ಮದುವೆಯೊಳ್ ಕೊಟ್ಟಂ, ನಾಡೊಳ್ ಪುಟ್ಟಿ, ನಾಡಲ್ಲಿ.

ಸಂ: ಅಬ್ಬಿ, ದೇವೀ, ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರೀ, ತಮ್ಮ, ರಾಘವಾ, ಎಲೆ ಅಣ್ಣ, ಎನ್ನ ರನ್ನಗೆಯ್ದಿಡಿ, ಮಾತೆ

ಸಂಸ್ಕೃತದ ವ್ಯಾಕರಣ ಮಾದರಿಯನ್ನನುಸರಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ವೈಯಾಕರಣರು ಈ ಮೇಲೆ ಹೇಳಿದ ಎಂಟು ವಿಭಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೆಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪಷ್ಠಿಯಾ ಕಾರಕವಲ್ಲದೆ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ವಿಭಕ್ತಿಗಳ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಬೋಧನೆಯೂ ಒಂದು ಸರಳ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ಹಲವು ವಿಭಕ್ತಿಗಳು ಪಲ್ಲಟಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ.¹¹ ಅಂದರೆ ವಿಭಕ್ತಿ ಪ್ರತ್ಯಯವೊಂದಾದರೆ ಅದು ತೋರುವ ಕಾರಕ ಸಂಬಂಧವೇ ಬೇರೆ. ಇದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯ. ತೃತೀಯ ಮತ್ತು ಪಂಚಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಪಂಚಮಿಯನ್ನು ತೃತೀಯೆಯ ಮೂಲಕ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕ್ರಮ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಸಾಧಾರಣ ವಾಗಿದ್ದು ಪಂಚಮಿಗೆ ನಿಗದಿಯಾದ -ಅತ್ತಣಂ ಎಂಬುದು ಅಲ್ಲಿಯೆ ಇಲ್ಲಿಯೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಮುಂದಣಿನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ವಿವರ ನೀಡಲು ಇಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

(3) ವಿಶೇಷಣಗಳು:

ನಾವು ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮಾಗಿರುವ ವಸ್ತು ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಗುಣ, ರೂಪ, ಆಕಾರ, ಪರಿಮಾಣ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ತಿಳಿವು ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ವಿಶೇಷಣ ಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಎರಡು ನಾಮಪದಗಳು ಸಮಾಸಗೊಂಡಾಗ ಮೊದಲ ನಾಮ ಪದವು ವಿಶೇಷಣವಾಗಿ, ಎರಡನೆಯದು ವಿಶೇಷ್ಯವಾಗಿರುವುದು. ಮುಂದಣಿನ ಕಾವ್ಯ

11. ಪಂಪಾದಿ ಕವಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಥಮಾ-ಪಷ್ಠಿ ಪಲ್ಲಟ ಕ್ರಿಯೆ ಶಬ್ದಮಾಣದರ್ಪಣದಲ್ಲಿಯೂ ಉತ್ತಮವಾದುದು. (ಉದಾ: ನೃಪನ ಪೇಜಿ) ಮುಂದಣಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಬಂದಿಲ್ಲವೆಂಬುದು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ವಿಶೇಷಣಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವನ್ನು ದಿಗ್ವರ್ತನಾರ್ಥವಾಗಿ ಕೆಳಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದೆ:

- (1) ಆಕಾರ: ತೋರವೊಲೆ; ನಿಡುವಲ್, ಪೆರ್‌ಮರ; ಪೆರ್‌ಗೊನೆ; ಕಿಟುವಣ; ಕಿಟುವವ್ವನ; ಕಿಟುನಾರಂಗ; ಕಿಟುದೆಪ್ಪಿ; ಬಿಣ್‌ದೊಡೆ; ಬಟ್ಟವೊಲೆ; ಪೇರ್‌ಅಗಲದ ಎರ್ಡೆ; ಕುಟುಂಬುಲ್; ನಿಡುಬಾಸೆ.
- (2) ಗುಣ: ಕಟ್ಟಾಸುರ; ನಿಟ್ಟೋಟು; ಬಿಟುಸರ; ಬಿಟುನುಡಿ; ಬಟುಸಿಡಿಲ್ ತನಿವಣ್; ಕೆನೆವಾಲ್; ನಟುದಂಬುಲ; ತಣ್ಣೆರ್; ತಣ್ಣೆಟಲ್; ನಲ್ಲೆದಿ; ನಲ್ಲೂಸು; ನಲ್ಪಾತು; ಬಿಸುಗೈಯನ್; ಮೆಲ್ಲಡಿ; ಕೋಟಕ್ಕಿಸಣ್; ಕಸುರ್ಗಾಯ್ ದೋರೆವಣ್.
- (3) ಸಂಖ್ಯೆ: ಅರೆನುಡಿ; ಅರೆಮೊಗಂ; ಮುಯ್ಯೀರಡಿಗಳ್; ಮುಟುವುಟ್ಟು; ನಾಲಡಿ; ಮೂಜಗಂ; ಮುಚ್ಚಂಜೆ.
- (4) ಪರಿಮಾಣ: ಪಲವಾತು; ಚಿರಕಾಲಂ; ಕಡುದೂರಂ.
- (5) ಅಂಶ: ಮುಂಗಾರ್; ಮುಂಜೆಜಗು; ಕೀಟಕ್ಕಿಗ; ಕಿಟಕ್ಕಿಜಗಂ; ಅನಿವಿದು; ಪಿಂದೆ; ಪೊಸನಾಡು; ಪೊಟವಾಗಿಲ್; ನಟ್ಟಡವಿ.
- (6) ಬಣ್ಣ: ಕರ್ಮಾಗಿಲ್; ಪಕುವರ್; ಬಿಕ್ಕರ; ಬಿಕ್ಕಿಂಪು; ಬಿಕ್ಕಿರ್‌ಗಯ್; ಬಿಕ್ಕರ್‌ಣ್ಣ; ಕೆಂದಳಿರ್; ಚಿಂದೆಗಂ.
- (7) ಹೋಲಿಕೆ: ಬಕ್ಕಿಮಿಂಚು; ಸೆಳೆಗೊಂಬು; ಅರೆನೇಪುಲ್.
- (8) ಅಧಿಕರಣ: ಕಾಟಕ್ಕಿಣ್ಣ; ಕಾಟಕ್ಕಿಗಂ.
- (9) ಪಕ್ಷಿಯ ಸಂಬಂಧ: ಮಟಿಗಾಲ; ಬಕ್ಕಿವಲಸು; ಅಲಿನೀರ್; ತಿರೆವಣ್; ಕೀಟಗೈಯ್; ಕಸೆಗೋಲ್; ರಸವಾಟಿ; ಸುಟುವಾಟಿ;
- (10) ಅಪ್ಯಾತ ಸಂಬಂಧ: ತಕನೋಟಿ; ಪಾಟಕ್ಕಿಯ್; ಕಿಟಕ್ಕಿಯ್; ಕೂರಲಿಕ್ಕಿಂಬು; ಕಟಕವಾತು; ನಿಮಿರ್‌ನವಿರ್.

(4) ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು:

(a) ಸಕರ್ಮಕ, ಅಕರ್ಮಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥ ಕ್ರಿಯೆಗಳು:

ಒಂದು ಸರಳ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿಯಾಗಲಿ ಕ್ರಿಯೆ ಯಾರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಿತೆಂದು ಹೇಳುವ ನಾಮಪದವಿದ್ದರೆ, ಅಂತಹ ನಾಮಪದವು

ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ, ಅದನ್ನು ಕರ್ಮಪದವೆಂದೂ, ಆ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಸಕರ್ಮಕವೆಂದೂ, ಹೇಳುವುದು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವ್ಯಾಕರಣದ ಸಂಪ್ರದಾಯ. ಈ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವೆಂದು ತೋರುವ ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳು ರಾಮಾಶ್ವವೇಧ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಉದಾ: 'ರಾಘವನಂ ಮಣಿದುಂ; ಮಾತೆವಿರನೆಜಗಿಯುಂ... ವಿಪ್ರರಂ ಕೈಮುಗಿದುಂ...' ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಣಿದು, ಎಜಗಿ, ಎಂಬ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸಕರ್ಮಕಗಳೆಂಬುದು ಸಂದೇಹ. 'ನಡೆ,' 'ಓಡು,' ಎಂಬಂತಹ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಅಕರ್ಮಕವೆಂದು ತಿಳಿಯಲು 'ಎನನ್ನು ನಡೆ...' 'ಎನನ್ನು ಓಡು...' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವೆಂಬ ಪರೀಕ್ಷೆ ಸಾಕು. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ಮೇಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. 'ಮಣಿ', 'ಎಜಗು', ಎಂಬವುಗಳು ಸಕರ್ಮಕವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾದರೂ, ಅಲ್ಲಿ ದ್ವಿತೀಯಾ ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ನಾಮಗಳು ಅವುಗಳ ಕರ್ಮಪದಗಳಲ್ಲ. 'ಹಣ್ಣು ತಿಂದ' ಎಂಬ ಕರ್ಮರೂಪವನ್ನು ಸಾಪೇಕ್ಷ ರೂಪವಾಗಿ 'ತಿಂದ ಹಣ್ಣು' ಎಂದು ಪರಿವರ್ತಿಸಬಹುದು. 'ರಾಘವನಂ ಮಣಿದುಂ' ಎಂಬುದನ್ನು 'ಮಣಿದ ರಾಘವ' ಎಂದು ಮೇಲಿನದಂತೆ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿರಬೇಕಾದುದು ಚತುರ್ಥಿ. 'ಎನನ್ನು ಮಣಿದು?' ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ 'ರಾಘವನನ್ನು ಮಣಿದು' ಎಂಬುದು ಉತ್ತರವಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಅಲ್ಲಿ ರಾಘವನು ಮಣಿಯಲ್ಲಿ. ಮಣಿದುಂದು ಶತ್ರುಘ್ನನ ದೇಹ, ಇಲ್ಲ ಅವನ ತಲೆ. ಮಣಿಯುಂಂತೆ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನೆಸಗಿದವನು ಶತ್ರುಘ್ನ—ಕರ್ತೃ. ಹೀಗಿದ್ದರೆ ರಾಘವನು ಶತ್ರುಘ್ನಂ ತಲೆಯಂ ಮಣಿದುಂ' ಎಂಬ ಅಸಹಜ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ, ಎರಡು ಕರ್ಮಪದಗಳು ಒಂದೇ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. 'ರಾಘವಂಗೆ ಶತ್ರುಘ್ನಂ ತಲೆಯಂ ಮಣಿದುಂ' ಎಂದರೆ ವಾಕ್ಯ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಈ ವಾಕ್ಯದ ಅಂತಃಸ್ತರ (deep structure) ರೂಪ. ಬಹಿಸ್ತರದಲ್ಲಿ (surface structure) ಕೆಲವು ಪರಿವರ್ತನಾ ಕ್ರಿಯೆ (transformation) ನಡೆದು, ನಿಜವಾದ ಕರ್ಮಪದ ಲೋಪವಾಗಿ, ಅದರ ಪ್ರತ್ಯಯ ಇನ್ನೊಂದು ನಾಮಪದಕ್ಕೆ (ಅಂದರೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವ indirect object ಪರೋಕ್ಷ ಕರ್ಮಪದಕ್ಕೆ) ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಹೀಗಾದುದರಿಂದ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಅಸಹಜತೆ ಗೋಚರಿಸದಂತಾಗಿದೆ. ಅಂತೂ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಸಕರ್ಮಕತೆಯನ್ನಾಗಲೀ ಅಕರ್ಮಕತೆಯನ್ನಾಗಲೀ ತೋರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ತಮಿಳಿನಲ್ಲಾದರೆ ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗಾದರೂ ಸಕರ್ಮಕಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ 'ನಡೆ' 'ಓಡು' ಎಂಬಂತಹ ಅಕರ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ಸಕರ್ಮಕಗಳೆಂದು—'ನಡೆಯನ್ನು,' ಅಥವಾ 'ದಾರಿಯನ್ನು ನಡೆದ'; 'ಓಟವನ್ನು ಓಡಿದ'—ಎಂದಿತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ವಾದಿಸಬಹುದು. ಹೀಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಕರ್ಮಕ ಮತ್ತು ಅಕರ್ಮಕಗಳ ಎಂಗಡಣೆ ತೊಡಕಿನದಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪಗಳಿವೆ. -ಇವ್-, -ಇಸ್-, -ಚ್- ಎಂಬವುಗಳು ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳಿಗೆ ಸೇರಿ, ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುತ್ತವೆ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಮೂರೂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳನ್ನು ಕಾಣುವಂತೆ.

ಮಂದ್ವಣನ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ; ಉದಾ: 'ಅಟಿಪೆ,' 'ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ,' 'ತಗಲಿಸಲ್,' 'ರಾಯನಂ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರ್,' 'ಬಿದಿರ್ಚಿ,' ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ-ಇಸು- ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯ ಮಾತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

(b) ಪೂರ್ಣ ಮತ್ತು ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು :

ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ರಚನಾವಿಧಾನವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಪೂರ್ಣ, ಅಪೂರ್ಣವೆಂದೆ ಎರಡು ವಿಭಾಗ ಮಾಡಬಹುದು. ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಲನಿರ್ದೇಶನವಿರುವ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲದ ಉಪವಿಭಾಗಗಳಾಗುತ್ತವೆ, ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆಗೂ ವಿಧ್ಯಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಗೂ ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶನವಿಲ್ಲ. —ಕುಂ, ಪ್ರತ್ಯಯ ಸೇರಿದ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳೂ ಕಾಲನಿರ್ದೇಶನವನ್ನು ಹೊಂದಿಲ್ಲ. ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಭೂತ, ಭವಿಷ್ಯತ್ ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳು ಕಾಲವನ್ನು ತೋರುತ್ತವೆ, ಕಾಲನಿರ್ದೇಶನವಿರುವ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆಖ್ಯೆಯಾಗಿರುವ ನಾಮಪದದ ಪುರುಷ, ಲಿಂಗ, ವಚನಗಳನ್ನು ತೋರುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾ: ಕಾಣ್ + ಡ್ + ಎಂ → ಕಂಡೆಂ; ಬರ್ + ದ್ + ಅಂ → ಬಂದಂ. ಎಂದಿತ್ಯಾದಿ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕಾಲ, ಹಾಗೂ, ಪುರುಷ, ಲಿಂಗ, ವಚನ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ತೋರದ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ಪ್ರಯೋಗ ಅಧಿಕವಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಕುಂ, —ಗುಂ ಎಂಬ ಪ್ರತ್ಯಯವುಳ್ಳ ಪದಗಳು ಮಂದ್ವಣನ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣನೆ—ಅಥವಾ ಇದ್ದುದನ್ನು ಇದ್ದಂತೆ ವಿವರಿಸಿ ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಉದಾ: 'ಇಕುಂ,' 'ಬುದಿಟಗುಗುಂ,' 'ಅಕ್ಕುಂ,' 'ಚುರ್ಚುಗುಂ,' 'ರಂಜಿಕುಂ,' 'ಸಾಲ್ಕುಂ,' 'ಮಾನಿಯೊರ್ವ ಬಟುವರಸು ಬಂದಿಕುಂ,' 'ಪುಷ್ಕಲನೆಂಗುಂ,' ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ—ಕುಂ ಪ್ರತ್ಯಯದ ರೂಪ 'ಸಾಕು' (<ಸಾಲ್ಕುಂ) 'ಬೇಕು' (<ವೇಟ್ಟುಂ) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದೆ. ಬೇರೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಎಲ್ಲಿಯೂ ದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲವಾದುದರಿಂದ ಹೊಸಗನ್ನಡದ 'ಸಾಕು' 'ಬೇಕು'ಗಳು ಊನ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು (defective verbs) ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ, 'ಉಂಟು' ಎಂಬುದೂ ಇದೇ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುತ್ತದೆ.

(c) ಕಾಲವಾಚಕಗಳು:

(i) ಭೂತಕಾಲವಾಚಕ: ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಗಳನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳಿವೆ. ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲವಾಚಕವಾಗಿ, ಭೂತ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ ಸೇರಿದ ಸಂಯುಕ್ತ ಪ್ರತ್ಯಯವಿದೆ. -ಡ್-, -ತ್-, -ದ್-, -ಇದ್- ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿಗಳು ಭೂತಕಾಲವನ್ನು ನಿರ್ದೇಶಿಸುವ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು. ಉದಾ: ನಗ್ + ಕ್ → ನಕ್ಕು; ಬಿಡ್ + ಟ್ → ಬಿಟ್ಟು; ಪಡ್ + ಟ್ → ಪಟ್ಟು; ಕೊಳ್ + ಡ್ → ಕೊಂಡು; ಈ + ತ್ → ಇತ್ತು; ಬರ್ + ದ್

→ ಬಂದು; ಕೋಲ್ + ದ್ → ಕೊಂದು; ಆಗ್ + ದ್ → ಆದ; ಪೇಟ್ + ದ್ → ಪೇಟ್ಟು; ತೋಟ್ + ಇದ್ → ತೋಟದ. -ಇದ್- ಎಂಬ ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿಯಲ್ಲಿ -ದ- ಕಾರ ಲೋಪವಾಗಿ -ಇ- ಎಂದು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಆಗು ಮತ್ತು ಹೋಗು (< ಪೋಗು) ಎಂಬಲ್ಲಿ ಭೂತ ಸಂಬಂಧ ಕೃದ್ವಾಚಿಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಭೂತಕಾಲ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ -ದ್- ಕಾಲವಾಚಕವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗ ಮಾಡರೂ ಭೂತಕಾಲ ಕೃದ್ವಾಚಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ -ಇ- ಕಾರ ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ವಾಗಿ, ಆಗ್ + ಇ → ಆಗಿ, ಹೋಗ್ + ಇ → ಹೋಗಿ ಎಂದು ಬರುತ್ತದೆ. -ಇದ್- ಎಂದು ಕೆಲವು ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳಿಗೆ ಭೂತಕಾಲವಾಚಕವಾಗಿ ಬರುವುದು ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು ವಿರಳಾಕ್ಷರಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವ ಕ್ರಿಯೆಯಿಂದ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡ ಕವಿಗಳು ಭಂದಸ್ಸಿನ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹೀಗೆ ಮಾಡುವುದಿತ್ತು. ಆದರೆ ಗದ್ಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ಮಾರ್ಪಟ್ಟ ರೂಪಗಳು ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮುಂದಣನ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ, ಇಂತಹ ರೂಪಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿದುದು ಪೂರ್ವ ಕವಿಗಳು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿರುವರೆಂಬ ಕಾರಣ ದಿಂದ. ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಹಜ ಬದಲಾವಣೆಗಳಾಗಿ ಪೇಟ್ಟು, ಕೇಳ್ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಪದಗಳು ಪೇಳಿದ, ಹೇಳಿದ, ಕೇಳಿದ ಎಂದೆಲ್ಲ ಮಾರ್ಪಟ್ಟವು. ಅಂತಹ ಆರ್ವಾಚೀನ ರೂಪಗಳು ಮುಂದಣನ ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಕವಿ ಹಳಗನ್ನಡ ರೂಪಗಳನ್ನೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಲು ಎಷ್ಟು ಜಾಗರೂಕನಾಗಿದ್ದರೂ, ತತ್ಕಾಲೀನ ರೂಪ ಗಳು ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಾದರೂ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನುಸುಳುತ್ತವೆಂಬುದು ಶ್ರೀರಾಮ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕದ 'ಪೋಟುದು' 3-38, ಎಂಬ ಪ್ರಯೋಗದಿಂದ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. 'ಪೋಟುದು' (< ಪುಟಪಡು) ಎಂಬುದು ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪ. 'ಹೊರವಡು,' (ಹೊರವಂಟು ಎಂಬ ಅನುನಾಸಿಕಯುಕ್ತ ರೂಪ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ದೂರೆ ಯುತ್ತದೆ) ಎಂಬುದು 'ಹೊರಡು' ಎಂದಾಗಿ, ಭೂತಕಾಲದಲ್ಲಿ -ಡ್- > -ಟ್- ಆಗಿ ಪರಿವರ್ತಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಇದರ ರೂಪವಾದ 'ಹೊರಟುದು' ಎಂಬುದನ್ನೆ ಮುಂದಣ ನೇರವಾಗಿ ಪೋಟುದು ಎಂಬ ಹ > ಪ; ರ > ಟ; ಕ್ರಮ ದಿಂದ ಹೊಸಗನ್ನಡ ರೂಪವನ್ನು ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿಲೋಪವಾಗಿ ತಿರುಗಿಸಿಕೊಂಡಂತೆ ಕಾಣುತ್ತದೆ.

(ii) ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲವಾಚಕ :

-ಪ್- , -ಬ್- , -ವ್- , ಎಂಬ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತ ರೂಪದ ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲ ಸೂಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯ ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿದ್ದವು. ಇದನ್ನು ಮುಂದಣನಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ -ವ್- ಎಂಬ ರೂಪವಿದೆ. ಉದಾ: ಪೋ + ಪ್ + ಅಳ್ → ಪೋಪಳ್; ಪೇಟ್ + ವ್ + ಎಂ → ಪೇ ಟ್ಟೆಂ; ನೋಡ್ + ವ್ + ಎಂ → ನೋಟ್ಟೆಂ. ಬಾಟ್ + ವ್ + ಎಂ → ಬಾಟ್ಟೆಂ; ತಿನ್ + ಬ್ +

ಎಂ → ತಿನ್ನೆಂ (ತಿಂಬೆಂ). ಕಾಣ್ + ಬ್ + ಉದು → ಕಾಣ್ಬುದು; ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬಿಸುಡ್ + ಪ್ → ಬಿಸುಟ್ಟ್ ಎಂದಾಗುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದಣನಲ್ಲಿ ಬಿಸುಟ್ಟಿಂ, ಬಿಸುಡುವೆಂ ಎಂಬೆರಡು ರೂಪಗಳೂ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. 'ಕುಣುಂಬುಲ್ಲಂ ಕಿಟ್ಟು ಬಿಸುಡುವಂತಿರೆ' 'ಸಿಂಗದಿಕ್ಕೆಯೊಳೆ ಬಿಸುಟ್ಟಿನೊ'.

(iii) ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲವಾಚಕ:

ಭೂತಕಾಲದ ಮತ್ತು ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲಗಳ ಸಂಯುಕ್ತತೆಯಿಂದ ವರ್ತಮಾನಕಾಲ ಪ್ರತ್ಯಯ ನಿಷ್ಪನ್ನವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಮುದ್ದಣನಲ್ಲಿಯೂ, ಹಳಗನ್ನಡದ ರೀತಿಯಿಂದಲೇ ವರ್ತಮಾನಕಾಲದ ನಿರ್ದೇಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿರುವ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಹೋಗುತ್ತೇನೆ ಎಂಬಲ್ಲಿಯ (ಉ)ತ್—ಎಂಬುದನ್ನು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲವಾಚಕವೆಂದೂ ಅದರ ನಂತರ ಬರುವ -ಎನೆ, -ಎವೆ, -ಅನೆ, -ಅಳೆ, -ಅದೆ, -ಅವೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳೆಂದೂ ಹೊಸಗನ್ನಡ ವ್ಯಾಕರಣದಲ್ಲಿ ವರ್ಣಿಸುವುದು ವಾಡಿಕೆ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇರುವ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ -ಉತ್ತುಂ, -ಉತುಂ, ಎಂಬ ರೂಪದಿಂದ -ಉತ್- -ಉತ್- ಎಂಬ ರೂಪದ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ ಇದು ಹೊಸಗನ್ನಡದಂತೆ, ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದವಾಗಿ ಉಪಯೋಗವಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಹೊಸಗನ್ನಡದ ವರ್ತಮಾನ ಕ್ರಿಯೆ ಈಗ ತಿಳಿದಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಹಾಡುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಮೊದಲಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮುದ್ದಣನಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ, -ಉತುಂ, ಉತ್ತುಂ ಎಂಬುದು ಅಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿಯೂ, ವರ್ತಮಾನಕಾಲವನ್ನು ಹೇಳುವಲ್ಲಿ ಭೂತ-ಭವಿಷ್ಯತ್ ಸೇರಿದ ಸಂಯುಕ್ತ ಕಾಲವಾಚಕವೂ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿವೆ. ಉದಾ: 'ಬರುತುಮಿದಂ', 'ಪಾರುತುಮಿದಂ', 'ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತುಮಿದಂ'. 'ಪೂದಪೆಂ', 'ಉಯ್ದಪೆಂ', 'ಇತ್ತಪೆಂ'. ಸಂಯುಕ್ತ ಕಾಲವಾಚಕ ಪ್ರತ್ಯಯವಿರುವ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳು ಸಂಖ್ಯಾದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮುದ್ದಣನ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಡಮೆಯಾಗಿವೆಯೆನ್ನಬಹುದು.

(d) ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆಗಳು:

ನಿಷೇಧವನ್ನು ಹೇಳುವಾಗ ಕಾಲವಾಚಕಗಳು ಲೋಪವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ನಿಷೇಧ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾಧಾತುವಿಗೆ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ನೇರವಾಗಿ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೂ ಹೊಸಗನ್ನಡಕ್ಕೂ, ಮುದ್ದಣನ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡಕ್ಕೂ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯವಾದ ನಿಯಮ. ಮುದ್ದಣನ ಕೃತಿಗಳ ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳು: ಆಳ್ + ೪ + ಎಂ → ಆಳೆಂ; ಬಾಚ್ + ೪ + ಎಂ → ಬಾಚೆಂ; ಈ + ೪ + ಎನ್ → ಈಯೆನ್ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಅಪೂರ್ವ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ

ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆಯ ಭೂತಕಾಲನಿರ್ದೇಶನಕ್ಕೆ ಆ ಕಾಲದ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದಗಳ ನಂತರ-
'ಇಲ್ಲ' ಎಂಬುದನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಕ್ರಮವಿತ್ತು. ಇದು ಮಂದಣನ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿಯೂ
ಪ್ರತಿಫಲಿಸಿದೆ. ಉದಾ: 'ಪರಕೆಗೊಂಡೆನಿಲ್ಲ', 'ಬೆಸಗೊಂಡೆನಿಲ್ಲ' 'ಮುಟ್ಟಿದಳಿಲ್ಲ'
'ಮುನಿಸಾಂತಳಿಲ್ಲ', ಇತ್ಯಾದಿ. ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ತೋರಿಸಲು ಕ್ರಿಯೆಯ ಸತಿ
ಸಪ್ತಮಿ ರೂಪಕ್ಕೆ (Infinitive) 'ಇಲ್ಲ' ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ, ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದ ಏಕವಚನದ
ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಭೂತಕಾಲದ ಕ್ರಿಯೆಗೆ 'ಇಲ್ಲ' (ಉದಾ: ಬಂದದಿಲ್ಲ)
ಸೇರಿ; ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ಕ್ರಿಯೆಗೆ 'ಇಲ್ಲ' ಸೇರಿ (ಉದಾ: ಬರುವುದಿಲ್ಲ) ಭೂತ ಮತ್ತು
ಭವಿಷ್ಯತ್ಕಾಲದ ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯಾ ವಿವಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಮಂದಣನ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ
ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ ಅದು ಹಳಗನ್ನಡ ಸ್ವರೂಪವಲ್ಲ.

(e) ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ, ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ, ಇತ್ಯಾದಿಗಳು:

ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷ ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯವನ್ನು ಕ್ರಿಯಾಧಾತುವಿಗೆ ಸೇರಿಸುವ
ದರಿಂದ ವಿಧ್ಯರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾವಿವಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ಪೇಟು', 'ಪೇಟು', 'ಅಲಿಸು',
'ಕೂಡಿವಾರಾ', 'ಪಿಂಚದಿರೆ', (ಏಕವಚನ); 'ಪೋಗಿಂ', 'ಸಂಬೋಧಿಸದಿರಿಂ',
'ಬಗೆಯಿಂ' (ಬಹುವಚನ ಗೌರವಾರ್ಥಕ). ಇಂಥವಲ್ಲದೆ ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷ ನಪುಂಸಕ
ಏಕವಚನ ಭವಿಷ್ಯತ್ ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾರೂಪವೂ ವಿಧ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.
ಹೊಸಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಮತ್ತು ಪ್ರಥಮ ಪುರುಷಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ
ವಾದರೂ, ಮಂದಣನ ಕಾವ್ಯಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಮ ಪುರುಷದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದರ
ಪ್ರಯೋಗವಾದಿದೆ. ಉದಾ: 'ನೀನೆ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳುದು', 'ನೀನೆ ಕಂಡು ಪೇಟ್ಟುದು'
ಇತ್ಯಾದಿ.

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ -ಕೆ, -ಗೆ, -ಕಮ
-ಅಲ್, -ಅ- ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಕ್ರಿಯಾಧಾತುಗಳಿಗೆ ಸೇರುತ್ತವೆ; ಉದಾ: 'ದಯೆಗೆಯ್ಗೆ'
'ನೆಲೆಗೆಯ್ಗೆ'; 'ಅಕ್ಕಿ', 'ಆತನಡಿಯೊಲೈಯೊಂದಿರಲಯ್', 'ನಿನಗಕ್ಕೆಮ ಸರ್ವಂ
ಮಂಗಳಂ'.

ಕೊಳ್ ಎಂಬ ಧಾತು ಭೂತಕ್ರದ್ವಾಚಿಯ ನಂತರ ಬಂದು ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ
ಕ್ರಿಯಾವಿವಕ್ಷೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ನೀನೆ ಒಂದನಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುದು'; 'ಪರಡಿ
ಕೊಂಡುದು' ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಖ್ಯೆಯ ಲಿಂಗ-ವಚನ-ಪುರುಷಗಳು ಅಖ್ಯಾತದ ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದ
ದಲ್ಲಿಯೂ, ಅಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ ರೂಪದಿಂದ ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಳ್ಳುವುದು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ರೂಢಿ.
ಆದರೆ -ಕುಂ, -ಗುಂ ಪ್ರತ್ಯಯಗಳು ಇವಾವುವನ್ನೂ ನಿರ್ದೇಶಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಳಗನ್ನಡ
ದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗ ವಚನಾದಿಗಳು ಕ್ರಿಯಾಪದದಲ್ಲಿ ಹಲವೇಳೆ ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರುವುದೂ ಉಂಟು.

ಮೌದ್ವಣನಲ್ಲಿಯೂ ಇದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ; ಉದಾ: 'ಮೌನಿಯೋರ್ವಂ ಬುಟುವರಸು ಬುದಿರ್ಕುಂ' 'ಯತಂಭರವೆಸರಿಂ ಪಸರ್ವತ್ತ ಭೂಭಂಡನಂಟು' ಇತ್ಯಾದಿ. ಜಾತ್ಯೇಕ ವಚನದ ನಾಮಕ್ಕೆ ಬಹುವಚನ ಕ್ರಿಯೆಯ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ: (1) 'ನಡೆಗೆಟ್ಟುವು ಕಂ' (2) 'ಬಟ್ಟೆಗೆಟ್ಟುವು ಹಯಂ' (3) 'ಮೊಂದಂಗೆಟ್ಟುದು ಪದಾತಿಗಳ್' ಬಹುವಚನದ ಕ್ರಿಯೆ — ಏಕವಚನದ ನಾಮ: (4) 'ಕಣ್ಣೆಟ್ಟುವು ಚೂಣಿಯ ರಾಯದಳಂ' 'ಅಳ್ಳಳ್ಳ' ಎಂಬ ಪದ ನಪುಂಸಕ ಕ್ರಿಯಾಪದವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ; ಉದಾ: (5) 'ಕಾಲಾಳ್ಳಳ್ಳ ಕೆಡೆದುವು'. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ (3) ಮತ್ತು (4) ರ ಅಖ್ಯಾತ—ಅಖ್ಯೆಯಾಗಿ ಬರುವ ಪದಕ್ರಮ ನಿಯತವಾಗಿದೆ. ಅವನ್ನು ಹಿಂದುಮುಂದಾಗಿಸಿದರೆ ಅಖ್ಯೆಯ ವಚನಕ್ಕೆ ಸುವಾದಿಯಾಗಿಯೇ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ವಚನವೂ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

(f) ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು:

ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ, 'ಅಂತು', 'ಇಂತು', 'ಎಂತು' ಎಂಬ ರೂಪಗಳ. ಮತ್ತು 'ಗಡ' ಎಂಬುದು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಅವ್ಯಯಗಳು ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಗಡ ಎಂಬುದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಅಂತು' + ಅವಧಾರಣೆಯ 'ಎ' ಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿದೆ. ಉಳಿದಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಯಾವಾಚಿಗಳು ಕ್ರಿಯಾಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಬಂದರೆ, ಇದ್ದ ಕ್ರಿಯಾಪದದ ಅನಂತರ ಬರುತ್ತದೆ. ಹೊರಮೈಯ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ತೋರಿದರೂ, ಅದರ ಅಂತರಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಅದರ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಸ್ಥಿತ್ಯರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯೆ (Static verb) ಇರುವಂತೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ: 'ಕಾಲಪುರುಷಂಗೆ ಗುಣಮಣಿಮಿಲ್ಲಂ ಗಡ' ಎಂಬುದರ ಅಂತರಾರ್ಥ, 'ಕಾಲಪುರುಷನಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪವೂ ಗುಣವಿಲ್ಲದಂತೆ ಇದೆ' ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರ ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿವೇಚನೆ ಅಗತ್ಯವಾದರೂ ಸ್ಥಳಾಭಾವ ದಿಂದ ಅದನ್ನು ಕೈಬಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಹಳಗನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇದು ತುಂಬ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿತ್ತು. ಹೊಸಗನ್ನಡದ ಶಿಷ್ಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಇದು ಅಳಿಸಿಹೋಗಿದೆ. ಮೌದ್ವಣ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ ದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಇದು ಹಳಗನ್ನಡದಂತೆಯೇ ಸಚೇತನವಾಗಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ. ಇದನ್ನು ಶಿಷ್ಟರೂಪದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲಾರದವಾದರೂ ಇಂದಿಗೂ, ಕನ್ನಡದ ಕೆಲವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಉದಾ: ಗೌಡ ಕನ್ನಡ, ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡಗಳಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಸಹಜವಾಗಿ ಬಳಕೆ ಯಲ್ಲಿದೆ. 'ತೊಟ್ಟನೆ', 'ನಿರ್ನರಂ', 'ದಿಮ್ಮನೆ', 'ಗಚ್ಚನೆ' ಎಂಬುವು ತ್ವರಿತಾರ್ಥ ದಲ್ಲಿ; 'ತಿಜ್ಜನೆ', 'ಬಿಜ್ಜನೆ', 'ಏಳ್ಳನೆ', 'ಗುಟ್ಟುಗುಮ್ಮನೆ', 'ಕೆಮ್ಮನೆ' ಎಂಬುವು ರೀತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ; 'ಅನ್ನೆಗಂ', 'ಇನ್ನೆವರಂ' ಎಂಬುವು ಪರಿವಿತ್ಯರ್ಥದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿರುವ ಕೆಲವು ಅವ್ಯಯ ರೂಪದ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣಗಳು.

15 8 ವಾಕ್ಯರಚನೆ:

ಹಳಗನ್ನಡದ ಚಂಪೂಗ್ರಂಥಗಳ ಗದ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯರಚನೆಗಳು ಕ್ಲಿಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ದೀರ್ಘವಾಗಿಯೂ, ಅನೇಕಾನೇಕ ಸುಸ್ತುತ ಪದಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಸಮಾಸ ಪದಗಳನ್ನು

ಕೂಡಿದುದಾಗಿಯೂ, ನೀರಿಳಿಯದ ಗಂಟಲಲ್ಲಿ ಕಡುಬನ್ನು ತುರುಕಿದಂತೆ ಇತ್ತೆಂದು ಕವಿಗೂ ಮಂದಟ್ಟುಗಿದೆಯೆಂದು ಅವನ ಮಾತಿನಿಂದಲೇ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಇವನ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ, ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಳಗನ್ನಡವಾಗಿದ್ದರೂ. ವಾಕ್ಯರಚನೆ, ಓಟ, ಚುಟುಕು ಮಾತುಗಳೆಲ್ಲ, ಹೊಸ ಗನ್ನಡದ ನವನಾವೀನ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಸ್ವಭಾವೋಕ್ತಿ, ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಅಥವಾ ಋತುಗಳ ವರ್ಣನೆಯಲ್ಲಿ ವಾಕ್ಯಗಳು ನೀಳವಾದರೂ, -ಎನೆ, -ಅಂತಿರ, -ಉಂ, ಎಂಬಂತಹ ಸಮಂಜಸ ಸಾಧನಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ಉದ್ದುದ್ದ ವಾಕ್ಯ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಿಯಾಪದದಿಂದ ವಾಕ್ಯವನ್ನು ಪೂರ್ತಿಮಾಡುವ ಮಾತುಗಾರನಾಗುತ್ತಾನೆ—ಕವಿ. 'ಇದೆ ಇದೆ ಗಂಡು ಗಂಡಿವ..... ಎಂಬಲ್ಲಿಂದ ಮನೋಹರಮಾದುದು' ಎಂಬ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದ ಕಥಾವಂಶದ ಹಾಗೂ ಇತರ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುವ ಇಂತಹ ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು, ತದ್ಭವಗಳ ಅಧಿಕ, ತುಂಡುವಾಕ್ಯಗಳ ಹೆಚ್ಚಳ, ಮುಂದಣಿನದೇ ಆದ ಹಳಗನ್ನಡದ ಭಾಷಾವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ. ಬಹುವಂಚಿನ ವ್ಯಾಕರಣ ಮರ್ಯಾದೆಗಳು ಹಳಗನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅದಕ್ಕೂ ಮತ್ತು ಮುಂದಣಿನ ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡದ ಬೆಳ್ಳುಡಿಗೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇನೆಂದು ಹೆಚ್ಚು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲದಂತಾಗಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯದ ಪುನರಕ್ತತೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಪುನರುಕ್ತತೆಯಾಗದಂತೆ ಕೆಲವು ರೂಪಪಲ್ಲಟ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆಂದು ಹಿಂದೆಯೇ ನೋಡಿದ್ದೇವೆ (2. 3. 1). ಇನ್ನೂ ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸರಳವಾಕ್ಯ, ಸಂಯುಕ್ತವಾಕ್ಯ, ಸಂಕೀರ್ಣವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ವಿವೇಚಿಸಲು ಹೊರಟರೆ -'ಅಗಿದಷ್ಟು ಆಳ, ಮೊಗದಷ್ಟು ನೀರು' ದೊರೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಯ ವಿಷಯವೇ ಅದಾಗಬಹುದು—ಎಂಬುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಗನಕ್ಕೆ ಹಾರುವ ಮೊದಲು ಜಗಲಿಯನ್ನು ದಾಟಬೇಕಾದುದು ನಮ್ಮ ಈಗಿನ ಕರ್ತವ್ಯ.

ಅನೇಕ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದಣ ತನ್ನ ರಾಮಾಶ್ವಮೇಧದಲ್ಲಿ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣದಲ್ಲಿ ಕೀಶಿರಾಜ ಉದಾಹರಿಸಿದ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನೂ, ಇಲ್ಲವೇ ಅವುಗಳ ಭಾವಾಂತರಗಳನ್ನೂ ಸಮಾವೇಶಗೊಳಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ; ಉದಾ: 'ಬೇಡಗಡಾ ಮಂನಿಸು ನಿನದಿನಿಯ ನೊಳಕ್ಕಟಾ—(22—10), 'ಹಾ ರಾಮಾ ಎಂದು ಸೀತೆ ಬಾಯಿಬಿಡಲ್ಪಳ್' (37—3), 'ತೊಂಡುಗಡೆವ ಪುರುಳಿ ಸಾಲದೆ?' (58 -19), 'ಭು ಭೂ ಭೂ ಎಂದು ಪೂರೆಯಿಪ ಶಂಖದ' (77—5) 'ತುತ್ತುತ್ತುರೆಂದು ಸೂಳೆಯಿಪ ಪರ್ಗಾಳಿ' ಧಟ, ಧಟ, ಧಟ ಮೆಂದು ಮೊಟಗುವ ಭೇರಿಯ' (77—6, 7), ಕೈದುಮೊತ್ತರ ದೇವಂ' (85—5), 'ಪಣ್ಣಿಲ್ಲದ ಮರನ ಬಾಲ್ತು, ತಣ್ಣೀರೊಸರ್ ಕುಂದಿದ ಕೊಳನ ನೆಗಚ್ಚಿ. ಚಂದವನ್ನಿಡ ಇರಳ ಗಗನದ ಚಂದಂ' (104—14), 'ಪ್ರಾಯಂ ಕೂಸಾದೂಡೇನಿ ಸಾಯಕಂ ಕೂಸಕ್ಕಮೆ' (54—20), ಇಂತಹ ಸುಂದರ ನಂದಿಗಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಮೋಹಿತನಾಗಿ ಮುಂದಣ ಅವುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಅಲ್ಲದೆ 'ಸಕ್ಕದಮಂ ಮುಷಿಮೊಗದ ಚೊಕ್ಕಳಿಕೆಯಿನ್ನಚ್ಚ

ಗನ್ನಡಂಪೇಟ್ಟರ ಕೈವೊಕ್ಕ ನಿಧಿಯೆನಿಸಪಭೃಂತ'—ಎಂಬ ಕೇಶಿರಾಜನ ಅಪಭ್ರಂಶ ಪ್ರಕರಣದ ಭರತವಾಕ್ಯದಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತನಾಗಿ ಅದರಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೈವೊಕ್ಕ ನಿಧಿಯನ್ನು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಸೂರೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ. ಹೀಗೆ ಶಬ್ದಮಂಚದರ್ಪಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ಏಳಿಂಟು ಶತಮಾನಗಳ ಅನಂತರ ಅದರ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಅನುಸರಿಸಿ, ವಾಕ್ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಕಠಿಣ ಕಾರ್ಯ ವ್ಯಾಯಾಮಶಿಕ್ಷಕನಾದ ಮಂದಣನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು. 'ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದ ಪದಂ, ಪದದಿನರ್ಥಂ, ಅರ್ಥದ ತತ್ವಾಲೋಕಂ, ತತ್ವಾಲೋಕದಿನಾಕಾಂಕ್ಷಿಪ ಮುಕ್ತಿಯಕ್ಕುಮದೆ ಬುಧರ್ಗ ಫಲಂ', ಎಂದು ಕೇಶಿರಾಜ ಸಾರಿದಾಗ ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡ ಜನತೆ ಎಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮನಗಂಡಾರೆಂದು ಅವನು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಿರಲಾರ. ಅದರೆ ಮಂದಣ ಅವನ ಶ್ರಮವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಾರ್ಥಕ ಮಾಡಿದ ಕವಿ. ಅವನ ವ್ಯಾಕರಣದ ಪಾರಾಯಣದಿಂದ 'ಪದಂ, ಪದದಿನರ್ಥಂ' ಎಂಬ ಎರಡನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಮಂದಣ ನಿಜಜೀವನದಲ್ಲಿ 'ಅರ್ಥ', ಎಲ್ಲದೆಯೋ ಏನೋ ಎಂಬಂತೆ ಕೇಶಿರಾಜ ಹೇಳಿದ ವ್ಯಾಕರಣದ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಫಲವಾದ ಮುಕ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಗನೆ ಸಾಧಿಸಿಕೊಂಡ. ಮೂರನೆಯ ಫಲವಾದ ಕಾವ್ಯಕುಸುಮಗಳನ್ನು ಕಂಬನಿ ಮಿಡಿಯುವ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಉಳಿಸಿಹೋದ.

1. ಕೆಲವು ನಿಶ್ಚಯದಗಳ ಅಕಾರಾದಿ

ಅಂಕಿತನಾಮ — 43, 106
 ಅಂತರಾಳ ವಾಕ್ಯ — 142
 ಅಂತರಾಳಸ್ತರ — 121, 131, 138
 ಅಂತರ್ಗತ ವಾಕ್ಯ — 129
 ಅಂತಸ್ತರ — 92, 94, 102, 181
 ಅಕರ್ಮಕ — 127, 151
 ಅಚೇತನ — 106, 110
 ಅಧಿಕರಣಕಾರಕ — 183
 ಅಧಿಕವರ್ಣ — 86
 ಅನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಪ್ತಮಿ — 187
 ಅನಿಶ್ಚಿತಕ್ರಿಯೆ (Aorist) — 50
 ಅನಂತಕ್ರಿಯಾಪದ — 152
 ಅನ್ವರ್ಥನಾಮ — 94
 ಅಪೂರ್ಣವರ್ತಮಾನ — 54
 ಅಭಿವ್ಯಾಪಕ — 67, 244
 ಅಮಾನವಿಕ — 43, 104
 ಅಮೂರ್ತನಾಮ — 48, 94
 ಅಲಿಂಗ ಮಾನವಿಕ ತದ್ಧಿತ — 109
 ಅಲ್ಪಪ್ರಾಣ — 233
 ಅಲ್ಪಸ್ವರ್ತಕ — 86
 ಅಲ್ಪಸ್ವರ — 16
 ಅವಧಾರಣ — 146
 ಆಖ್ಯಾತ ಪ್ರತ್ಯಯ — 11
 ಆಖ್ಯಾತೋತ್ಥಾನ ಕ್ರಿಯೆ — 121
 ಆತ್ಮಾರ್ಥಕ — 42
 ಈಷ್ವಾರ್ಯದ ಚತುರ್ಥೀ — 147
 ಉಪವಾಕ್ಯ — 148
 ಉಪಸರ್ಗ — 185
 ಏಕಕಾಲಿಕ ಕ್ರಿಯೆ — 49
 ಕರಣ ವರ್ಣ — 10
 ಕನಿಷ್ಠ ಯುಗ — 229
 ಕರಣ (ತೃತೀಯ) — 129
 ಕರಣಾರ್ಥ — 159

ಕರ್ತೃ (ತೃತೀಯ) — 128
 ಕರ್ಮಣಪ್ರಯೋಗ — 129
 ಕಾರಣ ಚತುರ್ಥೀ — 141, 150, 152
 ಕಾಲ ನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಮಪದ — 165, 166
 ಕಾಲವಾಚಕ ನಾಮಪದ — 184
 ಕೃದ್ವಾಚಿಗಳು — 54
 ಕೃದ್ವಾಚಿ ವಿಶೇಷಣರೂಪ — 161, 175
 ಕೃದ್ವಾಚಿ ಸಂಬಂಧರೂಪ — 159
 ಕೃನ್ಮವಗಳು — 56
 ಕೃಲ್ಲಿಂಗ — 89, 90
 ಕೊಂಕಣ — 65
 ಕೊಡಗು — 36
 ಕೌಟಂಬಿಕ — 43, 104
 ಕ್ರಿಯಾಧಾತು — 245
 ಕ್ರಿಯಾನ್ಯೂನರೂಪ — 177
 ಕ್ರಿಯಾಭಾಗ (ವಾಕ್ಯ) — 92
 ಕ್ರಿಯಾರಹಿತವಾಕ್ಯ ಖಂಡ — 149
 ಕ್ಲಪ್ತನಾಮ — 106
 ಖಂಡವಾಕ್ಯ — 144
 ಗಣನಾಮ — 105
 ಗಳಕಂಹರ ಒತ್ತು — 67
 ದೀರ್ವಾಣಭಾಷೆ — 3
 ಗೌಡಕನ್ನಡ — 33, 35, 60
 ಗೌಡತುಳು — 67
 ಗೌರವಾರ್ಥಕ ಏಕವಚನ — 11
 ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಕನ್ನಡ — 30
 ಗ್ರಾಂಥಿಕ ಭಾಷೆ — 24
 ಗ್ರಾಹಕ — 191
 ಘೋಷಗುಣ — 77
 ಚತುರ್ಥೀ ಕ್ರಿಯಾವಿಶೇಷಣ — 151
 ಚತುರ್ಥೀಯುತ ನಾಮ — 145
 ಜೇನುಕುರುಬರ ಕನ್ನಡ — 62
 ಜೈನವ್ಯಾಕರಣ — 88

ತದ್ವಚ—17, 229
 ತದ್ವಿಶನಾಮ—107
 ತದ್ವಿಶಲಿಂಗ—89
 ತಮಿಳು—171, 120, 139, 220
 ತಿರುಳ್ಗನ್ನಡ—225
 ತುಲನಾವಾಚಕ (ಅ.ಟಿ.)—164
 ತುಲನಾವಿಭಕ್ತಿ—147
 ತುಳು—65, 220
 ದಕ್ಷಿಣದ್ರಾವಿಡ—10, 212
 ದಿಗ್ವಾಚಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ—185
 ದಿಗ್ವಾಚಿ—106
 ದಿಗ್ವಾಚಿ ಚತುರ್ಥಿ—152
 ದೀರ್ಘಸ್ವರ—229
 ದೂರಾರ್ಥಕ—42
 ದ್ವಿತೀಯಾವಿಭಕ್ತಿ—15
 ದ್ವಿತ್ವಾಕ್ಷರಗಳು—234
 ಧಾತು—199
 ಧಾರವಾಡ ಕನ್ನಡ—36
 ಧ್ವನಿಮಾ—10
 ನಾಮಭಾಗ (ವಾಕ್ಯ)—92
 ನಾಮಲಿಂಗ—89
 ನಾಮವರ್ಗ—93
 ನಿಕಟತಮ ಘಟಕ—153
 ನಿಜ ಚತುರ್ಥಿ—153
 ನಿರ್ಜೀವ ನಿರ್ದೇಶಕ—106
 ನಿಶ್ಚಿತಾರ್ಥಕ ಪ್ರತ್ಯಯ—201
 ನಿಷೇಧಕೃದ್ವಾಚಿ—54, 64
 ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯಾಪದ—29
 ನಿಷೇಧಕ್ರಿಯೆ—53, 210
 ನಿಷೇಧನೋನ—54
 ನಿಷೇಧವಾಚಕ—54
 ಪಂಚಮ್ಯಾದೇಶ—164
 ಪಂಚಮ್ಯರ್ಥ—157
 ಪದನಿವಂಗ್ವಸ್ವರ—16
 ಪದರೂಪ—199
 ಪರಿವರ್ತನಾಪ್ರಕ್ರಿಯೆ—141, 148
 ಪರಸ್ಪರವ್ಯತ್ಯಯ—160

ಪಲ್ಲಟ ಕ್ರಿಯೆ—153
 ಪುಷ್ಕಾರ ತುಳು—66
 ಪುರುಷವಾಚಕ—43
 ಪೂರಕಾರ್ಥಕಗಳು—56
 ಪೂರ್ಣಕ್ರಿಯಾಪದ—15
 ಪೂರ್ವದ ಹಳಗನ್ನಡ—11, 12
 ಪೂರ್ವಸ್ವರ—37
 ಪ್ರಕೃತಿಯ ಸಿದ್ಧರೂಪ—31
 ಪ್ರತಿಷೇಧ ರೂಪ—142
 ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ರೂಪ—140
 ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ—42
 ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಪರಿವರ್ತನೆ—122
 ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ರೂಪ—185
 ಪ್ರಸರಣ—83
 ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಭೇದಗಳು—21, 68
 ಪ್ರಾಚೀನ ದ್ರಾವಿಡ—82
 ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ—50
 ಪ್ರೇರಣಾರ್ಥಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ—189
 ಫಲಿತವಾಕ್ಯ—128
 ಬಂಟರ ತುಳು—67
 ಬಹಿಸ್ವರ—92
 ಬಹುವರ್ಣ—60, 85
 ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ತುಳು—67
 ಭವಿಷ್ಯತ್ ನೋನ—54
 ಭಾವನಾಮ—184
 ಭಾವರೂಪ—112
 ಭಿನ್ನಕಾಲಿಕ ಕ್ರಿಯೆ—199
 ಭೀತ್ಯರ್ಥ—150
 ಭೂತಕಾಲ—27
 ಭೂತಕೃದ್ವಾಚಿ—54, 165
 ಭೂತ ನೋನ—54
 ಮಂಗಳೂರು ಕನ್ನಡ—36
 ಮಂಗಳೂರು ತುಳು—66
 ಮತ್ತರಾರ್ಥದ ಚತುರ್ಥಿ—147
 ಮಲೆಯಾಳಂ—65
 ಮಹಾಪ್ರಾಣ—23, 37, 23
 ಮಾತೃವಾಕ್ಯ—148

- ಮಾನವಜಾತಿ ನಿರ್ದೇಶಕ ನಾಮಪದ—155, 155
ಮಾನವಿಕ—43
ಮಾನವಿಕೇತರ—105
ವಿಶ್ವವಾಕ್ಯ—115
ಮೂರ್ತನಾಮ—94, 48
ಮೂಲದ್ವಾವಿಡ—10
ಮೃದುವರ್ಣ—10
ಮೇಲ್ಮೈಯಸ್ತರ—138
ಮೃಸೂರು ಕನ್ನಡ—36
ರಚನಾತ್ಮಕ ವ್ಯಾಕರಣ—143
ರೂಢನಾಮ—43
ರೂಪಾಂತರ ಪದ್ಧತಿ—92
ರೂಪಾಂತರ ವಾಕ್ಯ—118
ರೂಪಿಮಾಂಕ—61, 63
ಲಿಂಗ—87
ಲಿಂಗ-ವಚನ—43
ವರ್ತಮಾನಕಾಲ—26, 195
ವರ್ಣ ವಿಶೇಷಣ—93
ವರ್ಣ ಸಂವಿಧಾನ—93
ವರ್ಣ ಸಮೀಕರಣ—39, 85
ವಾಕ್ಯವೇಷ್ಟನ ಲಿಂಗ—92
ವಿಧ್ಯರ್ಥಕಗಳು—56
ವಿಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಾಗಮ—44
ವಿಭಕ್ತಿಪ್ರತ್ಯಯಗಳು—30
ವಿವರಣ ವ್ಯಾಕರಣ—76
ವೀರಚೋಳಿಯಂ—209
ವ್ಯಾವರ್ತಕ—67, 244
ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಕನ್ನಡ—157
ವೃತ್ತತ್ವ ಸೂತ್ರ—174
ಶಕಟರೇಫ—211
ಶಬ್ದವಿಹಾರ—216, 217
ಶಬ್ದವ್ಯತ್ಯಾಸ—205
ಶಬ್ದಶಾಸ್ತ್ರ—289
ಶಬ್ದಸಾಮ್ಯ—76
ಶಾಸನ ಭಾಷೆ—54, 154, 159
ಶಾಸನ ಭಾಷಾಶೈಲಿ—57
ಶಿಥಿಲತೆ—81
ಶಿಥಿಲದ್ವಿತ್ವ—13, 80, 31, 86
ಶುದ್ಧಗಿ—83
ಶೂನ್ಯೀಕರಣ—86
ಷಷ್ಠೀಗತವಿಭಕ್ತಿ—181, 182
ಷಷ್ಠೀವಿಭಕ್ತಿ—169
ಸಂಕೀರ್ಣ ಪ್ರತ್ಯಯ—168
ಸಂಕೀರ್ಣ ರೂಪ—165
ಸಂಕೀರ್ಣ ವಾಕ್ಯ—115, 163
ಸಂದೇಹವಾಚಿ—241
ಸಂಧಿ—38, 239
ಸಂಧಿದೋಷ (ಅ. ಟ.)—240
ಸಂಧಿ ಶುದ್ಧಗಿ—82
ಸಂಪ್ರದಾನಾರ್ಥ—152
ಸಂಬಂಧಕೃದ್ವಾಚಿ—128
ಸಂಬಂಧ ಚತುರ್ಥಿ—153
ಸಂಬಂಧವಾಚಿ—169
ಸಂಬಂಧವಾಚಿ ಕ್ರಿಯಾಪದ—161
ಸಂಯೋಗ (ತೃತೀಯ) —128
ಸಂಯೋಗವಿಭಕ್ತಿ—47
ಸಂಯುಕ್ತವ್ಯಂಜನ—23, 38, 134
ಸಂಶಯಾರ್ಥಕ—197
ಸಕರ್ವಕ—127
ಸಕರ್ವಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ—137, 163, 167
ಸಚೇತನ—106, 110
ಸತಿಸಪ್ತಮಿ—16, 50, 51, 191
ಸತ್ಯರ್ಥ—191
ಸಪ್ತಮೀವಿಭಕ್ತಿ—183
ಸಮಾಕಾಲೀನ ಕ್ರಿಯೆ—199
ಸಮಯ ನಿರ್ದೇಶಕ—106
ಸಮಯವಾಚಕ ನಾಮಪದ—152
ಸಮಾಸಲಿಂಗ—89
ಸಮುವಾತ್ತಕ್ರಿಯೆ—92
ಸಮೀಪಾರ್ಥಕ—42
ಸರಳಪ್ರತ್ಯಯ—165
ಸರಳನಾಮ—104
ಸರಳವಾಕ್ಯ—115

ಸರಳವ್ಯಂಜನಗಳು—22	ಸ್ಪಟೋಚ್ಚಾರಣೆ—16
ಸರ್ವನಾಮ—11, 41	ಸ್ವಚ್ಛಂದ ಪರಿವರ್ತಕ ರೂಪ—137
ಸರ್ವನಾಮ (ಕ) ಪ್ರತ್ಯಯ—11, 195, 245	ಸ್ವನಿಮಾ—23
ಸರ್ವನಾಮಗಳು 95	ಸ್ವರಭಾರ—28, 66
ಸಹಾಯಕ ಕ್ರಿಯಾಪದ—29, 119	ಸ್ವರಯಾನ—28
ಸಾಪೇಕ್ಷಪರಿವರ್ತನೆ—122, 132	ಸ್ವರಸಂಧಿ—239
ಸಾಪೇಕ್ಷರೂಪ—119, 176	ಸ್ಥಾನಾಂತರಕ್ರಮ—98
ಸಾಮಾಜಿಕ ಉಪಭಾಷೆ—33, 60	ಸ್ವಾಮಿಸಂಬಂಧ—169
ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಭೇದ—68	ಸ್ವಾಮ್ಯನಿರ್ದೇಶಕ (ಅ. ಬಿ.)—157
ಸಾಮಾನ್ಯನಾಮ—106	ಹರಿಜನತುಳಿ—67
ಸುಳ್ಳಾದ ತುಳಿ—60	ಹವ್ಯಕ ಕನ್ನಡ—33
ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕ—191, 106	ಹಳಗನ್ನಡ—12
ಸ್ಥಳ ನಿರ್ದೇಶಕ ಕ್ರಿಯಾ ವಿಶೇಷಣ—175	ಹೇತು (ತೃತೀಯ)—128
ಸ್ಥಳ ವಾಚಕ—183	ಹೇತು ರೂಪ—151
ಸ್ಪರ್ಶಕ—81	ಹೊಸಗನ್ನಡ—41, 159, 235
ಸ್ಪರ್ಶ ವರ್ಣ—81	ಹ್ರಸ್ವವ್ಯಂಜನ—37
	ಜಿ, ಕುಳ, ಕ್ಷಳ—76

2. ಗ್ರಂಥ ಸೂಚಿ

ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣ—228, 233
 ಅದಿಪುರಾಣ ಸಂಗ್ರಹ—214
 ಎಫಿಗ್ರಾಫಿಯಾ ಕರ್ಣಾಟಕ—137, 165
 ಒಕ್ಸಿರಿಂಕಸ್ ಪೇಪಿರಸ್—5
 ಕನ್ನಡ ಕೈಪಿಡಿ—9, 90, 157
 ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ—157
 ಕರ್ನಾಟಕ ಶಬ್ದಾನುಶಾಸನ ಪ್ರಕಾಶಿಕೆ—
 96
 ಕರ್ನಾಟಕ ಹರಿದಾಸ ತರಂಗಿಣಿ—195
 ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನ—85, 157
 ಕೆಪ್ಟೆಲ್‌ಕೋಶ—213
 ಪಂಪಭಾರತ—235 (ಅ.ಟ.)
 ಭರತೇಶ ವೈಭವ—201
 ಭಾಷಾಭೂಷಣ—88
 ಮಾರ್ಕಂಡೇಯ ಪುರಾಣ—5
 ಮೃಚ್ಛಕಟಿಕ ನಾಟಕ—5
 ರತ್ನ ಮಂಜೂಷ—182
 ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ—84, 205

ಶಬ್ದಮಂಡದರ್ಪಣ (ತ, ಮ. ದ.)—13,
 16, 157, 169
 ಶಬ್ದಸ್ಮೃತಿ—78, 88
 ಶ್ರೀರಾಮಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ—228
 A grammar of Kannada—35
 Coorg Kannada (Jenu Kuruba
 Dialect)—36
 Dravidian Nouns—164
 Gowda Kannada—36
 Historical Grammar of Old
 Kannada (HGOK)—12, 85,
 126, 171
 History of Kannada Language
 —95
 Linguistic Prehistory of India
 —4
 Science of Language—3
 The Case for Case—115

3. ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಸೂಚಿ

- ಉಪಾದ್ಯಾಯ, ಯಂ. ಪಿ.—36, 62, 63
 ಎರಡನೆಯ ನಾಗವರ್ಮ—88
 ಕವಿರಾಜವರ್ಗಕಾರ—21
 ಕಾಲಕರಣ, ಪಿ. ಜಿ.—5
 ಕುಶಾಲಪ್ಪ ಗೌಡ ಕೆ.—13, 15, 37, 61
 ಕೇಶಿರಾಜ—13, 75, 88, 157
 ಗುಂಡಪ್ಪ, ಎಲ್.—214
 ಗಾಯಿ, ಜಿ. ಎಸ್.—158
 ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ, ತಕ್ಕಂಜೆ —182
 ಚಂದ್ರರಾಜ—225
 ಚಿದಾನಂದವರ್ತುಲ, ಎಂ.—10
 ನರಸಿಂಹಯ್ಯ, ಎ. ಎನ್.—35, 158
 ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ಯ, ಆರ್.—9, 95
 ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, ಡಿ, ಎಲ್.—205,
 216, 217
 ನಾಗವರ್ಮ, 75, 78, 157
 ಪಂಪ—225, (ಅ, ಟಿ.) 240
 ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, ಎಸ್. ಎ.—233
 ಪಾಣಿನಿ—88
 ಪುರಂದರ ದಾಸ—195
 ಪೂಜಾರ್, ಮಂ. ಪ್ರ.—76
 ಬೇಂದ್ರೆ, ದ, ರಾ.—21
 ಭಟ್ಟಾಕಳಂಕ—75, 88
 ಮುಂದಣ—237
 ರತ್ನಾಕರವರ್ಣ—68, 201
 ರನ್ನ—225
 ಶಿವಾನಂದ—88
 Brigel—66
 Bright, William—195
 Emeneau, M. B.—4
 Fillmore—115
 Gai, G. S.—13, 16, 15, 82, 83,
 126
 Hiremath, R. C.—23
 Jacobs & Rosanbaum—122
 Kothandaraman, P.—171
 Maxmueller—3
 Meenakshisundaran, T. P.—11
 Narasimha, A. N.—78, 85
 Nida, E.—90
 Rice, B. L.—9
 Shanmugam, S. V.—164
 William Madtha—48

4. ಒಪ್ಪೋಲೆ

ಪುಟ ಸಾಲಂ	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
12 — 1	ದೀರ್ಘ ನಿವಾಗಿದೆ	ದೀರ್ಘವಾಗಿದೆ
12—25	ಅರ್	— ಅರ್
13—17	ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ	ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ
14— 4	ಉದಾರಣೆಗಳು	ಉದಾಹರಣೆಗಳು
14—25	ಪ್ರಥಮ ಪುರಂಪ	ಪ್ರಥಮ ಪುರಂಪ
15—26	ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ	ಪ್ರಯೋಗವಾಗಿದೆ
22—25	ವ್ಯಂಜನಗಳಿಗ	ವ್ಯಂಜನಗಳಲ್ಲಿ
31—26	ನೇರಿ	ಸೇರಿ
32—15	ತಳ್ಳಗೆ (ಧಾ.ಕ.)	ತಳ್ಳಗೆ (ಧಾ.ಕ.)
35 — 6 (ಅ.ಟ.)	ಗಮನಿಸಕ್ಕ	ಗಮನಿಸ ತಕ್ಕ
35 — 10 (, ,)	ನಾಲ್ಕನು	ನಾಲ್ಕನ್ನು
38— 1	ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು	ಸಂಯುಕ್ತ ವ್ಯಂಜನಗಳು
39—13	ಬೀ ಟ್	ಕೀಟ್
50—22	ಕಟ್ಟಿ + ಇಸ್ + ಇದ್ →	ಕಟ್ಟಿ + ಇಸ್ + ಇದ್ + ಅ →
53 — 11	ಉತ್	ಉತ್ತ
57— 9	ಪ್ರಥಮ ಪುರಂಪ	ಪ್ರಥಮ ಪುರಂಪ
60— 9	ಅರೇಬಿಕ್	ಅರೇಬಿಕ್
60—13	ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮ	ರಾಜೇಂದ್ರನಾಮ
63 — 9	ಪ್ರಥಮ	ಪ್ರಥಮ
71—24	ಅಲ್ಲಿಯ	ಅಲ್ಲಿಯ
75— 1	ವೈಯಾಕರಣಗಳ	ವೈಯಾಕರಣರ
75—19	ಅದಕ್ಕಾದಿಯೇ	ಅದಕ್ಕಾದಿಯೇ
82—28	ವೈಯಾಕರಣ	ವೈಯಾಕರಣ
85—29	ಎಂದಂ	ಎಂಬ
87— 5 (ಅ.ಟ.)	veidence	evidence
94—22	ನಾಮ ಪದಗಳು	ನಾಮಪದಗಳು

ವುಟ—ಸಾಲು	ತಪ್ಪು	ಒಪ್ಪು
97—11	ಸ್ಪಷ್ಟ	ಸ್ಪಷ್ಟ
97—20	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ	ಸ್ತ್ರೀಲಿಂಗ
99—29	ಅರಸು	ಅರಸು
100—10	ಎಂಬ	ಎಂಬ
104— 7	ಹಲ ವೇಳೆ	ಹಲ ವೇಳೆ
116— 6	ಬರೆದ	ಬರೆದ
116—22	ವನೆಯನು	ವನೆಯನ್ನು
118—21	ಮೆಲ್ಮೆಯಲ್ಲಿ	ಮೆಲ್ಮೆಯಲ್ಲಿ
142—11	ಇಲ್ಲಿ	ಇಲ್ಲಿ
155—26	ಇಲ್ಲವೆಂದು	ಇಲ್ಲವೆಂದು
160—19	ಮಾಡಲ	ಮಾಡಲು
172— 2, 9	ಅಚ್ಚಣ	ಅಚ್ಚಣ
186—21	ಆತ	ಆತ
197— 9	—ಆರೆ	—ಆರೆ
201—15	ನಿಶಿತಾರ್ಥ	ನಿಶಿತಾರ್ಥ
224— 1	ಸೀಂಟು: 'Fierced dog' Kittel, ಕೆನ್ನಾಯಿ, ಸೀಳ್ನಾಯಿ ?	ಸೀಂಟು:
224 — 3	ಸೀರ್ನಾರ್—ನೀರ್ನಾಯಿ	ಸೀರ್ನಾರ್: 'Fierce dog'—Kittel, ಕೆನ್ನಾಯಿ ಸೀಳ್ನಾಯಿ.

5. ಸಹಾಯಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು

(a) ಕನ್ನಡ

1. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಪರಿಷತ್ತು 1931 ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯಂ ಎಂಬ ಪಂಪಭಾರತಂ, ಬೆಂಗಳೂರು.
2. ಕಾವ್ಯಾಲಯ, (ಸಂ.) 1963 ಮುದ್ದಣ ಕವಿಯ ಶ್ರೀರಾಮಾಶ್ವ ಮೇಧಂ, ಕಾವ್ಯಾಲಯ, ಮೈಸೂರು.
3. ಜವರೇ ಗೌಡ, (ಪ್ರ. ಸಂ.) 1967 ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಯ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು.
4. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್, 1959 ಕೇಶಿರಾಜ ವಿರಚಿತ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಶನಂ (ಕನಾದ), (ಮೊದಲನೆಯ ಮುದ್ರಣ), ಶಾರದಾಮಂದಿರ, ರಾಮೇಶ್ವರ ರಸ್ತೆ ಮೈಸೂರು.
5. ಪರಮೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟ, 1951 ಮುದ್ದಣ ಕವಿಯ ಅದ್ಭುತ ರಾಮಾಯಣ, ಉಷಾಸಾಹಿತ್ಯಮಾಲೆ, ಮೈಸೂರು.
6. ಪ್ರಹ್ಲಾದ, ಗೋ. 1967 ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆ, ಕುಲಕರಣಿ, ಬಿ. ಜಿ. 200-33 ಹಿಂದವಾಡಿ, ಬೆಳಗಾಂ.
7. ಪುಟ್ಟಪ್ಪ, ಕೆ. ವಿ., 1955 ಕನ್ನಡ ಕೈಹಿಡಿ-ಸಂ. 1, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮೈಸೂರು.
8. ಬಸವನಾಳ, ಶಿ.ಶಿ, (ಸಂ) 1939 ನಾಗವರ್ಮ ಕವಿಕೃತ ಕಾವ್ಯಾವಲೋಕನಂ (ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ), ಕರ್ನಾಟಕ ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಸಂಘ ಧಾರವಾಡ.
9. ರಮೇಶ, ಕೆ. ವಿ. 1078 ತುಳುನಾಡಿನ ಶಾಸನಗಳು. ದೀಪಾವಳಿ ಹೌಸ್, ಮೈಸೂರು.

268

ಸಹಾಯಕ ಗ್ರಂಥಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖನಗಳು

10. ರಾಮಾನುಜಯ್ಯಂಗಾರ್, 1924 ಮಹಾಲಕ್ಷ್ಮೀ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀರಾಮ
ಮು. ಅ, (ಸು) ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ದ್ವಿತೀಯ ಮಹದ್ವನ,
ಕಾವ್ಯಕಲಾನಿಧಿ ಆಫೀಸು, ಮೈಸೂರು,
11. ವೆಂಕಟೇಶ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್, 1960 ನಮ್ಮನುಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು,
ಮಾಸ್ತಿ
12. ಶಂಕರ ಕದಿಲಾಯ, ಎ, 1973 ಕೇಶಿರಾಜ ವಿರಚಿತ ಶಬ್ದಮಹದರ್ಪಣಂ
(ಪ್ರ, ಸಂ.) ಲಿಂಗಣಾರಾಧ್ಯವೃತ್ತಿಸಹಿತಂ, ಮದರಾಸು
ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ, ಮದರಾಸು,
13. ಶಿವಾನಂದ, ಎ. 1972 ಕೇಶಿರಾಜನ ಶಬ್ದಮಹದರ್ಪಣ ವಿಳಾಸ:
ವಿಜಯ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರ ಮತ್ತು ಪ್ರಕಾಶನ,
ಸ್ಟೇಷನ್ ರೋಡು, ಗದಗ.
14. ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ, 1968 ಶ್ರೀವಿಜಯಕೃತ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಂ
ಎಂ. ಎ, (ಕರಾವಳಿ) ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಘ, ಸರಕಾರದ
ಆರ್ಟ್ಸ್ ಮತ್ತು ಸಯನ್ಸ್ ಕಾಲೇಜು,
ಬೆಂಗಳೂರು,

(b) English

1. Acharya, A. S. 1971 **Barkur Kannada**
Deccan College, Poona
2. Briegel, J. Rev. 1872 **Tulu Grammar**
Basel Mission Press, Mangalore.
3. Fillmore, C. J. and 1979 **Studies in Linguistic Semantics**
Langendon (Eds) New York.
4. Gai, G. S. 1946 **Historical Grammar of Old Kannada**
(based entirely on the Kannada inscriptions of the 8th, 9th and 10th Century A.D.)
Deccan College, Poona.
5. Prof Mariappa Bhat 1968 **Kittel's Kannada—English Dic-**
-(Ed) **tionary**
II Edition, Madras University, Madras.
6. Kushalappa 1972 **A Grammar of Kannada**
Gowda, K. (based on the inscriptions of Coorg, South Kanara and North Kanara Dts: 1000 to 1400 A.D.)
Annamalai University, Annamalai-nagar.
7. " 1970 **Gowda Kannada**
Annamalai University, Annamalai-nagar.
8. " 1970 **"Gowda Kannada and Standard Kannada"**
—(A Synchronic comparison) Dravidian Linguistics (Seminar Papers) Eds: S. Agesthalingom and N. Kumaraswami Raja, 85-105.
Annamalai University, Annamalai-nagar.

9. Meenakshisundaran, 1965 **Papers on Linguistics and**
T. P. **Literature**
—Prof. T. P. Meenakshisundaran's
Sixty-first Birthday Commemo-
ration volume,
Annamalai University, Annamalai-
nagar.
10. „ 1965 **History of Tamil Literature**
Annamalainagar.
11. Narasimhachar, R. 1961 **History of Kannada Language**
II Edition, Prasaraṅga,
Mysore University, Mysore.
12. Narasimhia, A N. 1941 **A Grammar of Oldest Kanarese-**
inscriptions
Mysore University, Mysore.
13. Nayak, H. M. 1972 **Epigraphia Carnatica (Vol. I),**
(Chief Ed.) Mysore University, Mysore.
14. „ 1973 **Epigraphia Carnatica (Vol. II),**
Mysore University, Mysore.
15. Nida, E. 1949 **Morphology**
Ann Arbor, U.S.A.
16. Rice, B. L. (Ed.) 1884 **Nagavarma's Bhashabhushana**
Govt. Press, Bangalore.
17. Shankara Bhat, D. N. 1967 **Descriptive Analysis of Tulu**
Deccan College, Poona.
18. Shanmugam, S. V. 1970 **Dravidian Nouns**
(A Comparative Study)
Annamalai University, Annamalai-
nagar.
19. Upadhyaya, U. P. 1971 **Coorg Kannada**
(Jenu Kuruba dialect)
Deccan College, Poona.

ಮದರಾಸು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥ ಮಾಲೆ:

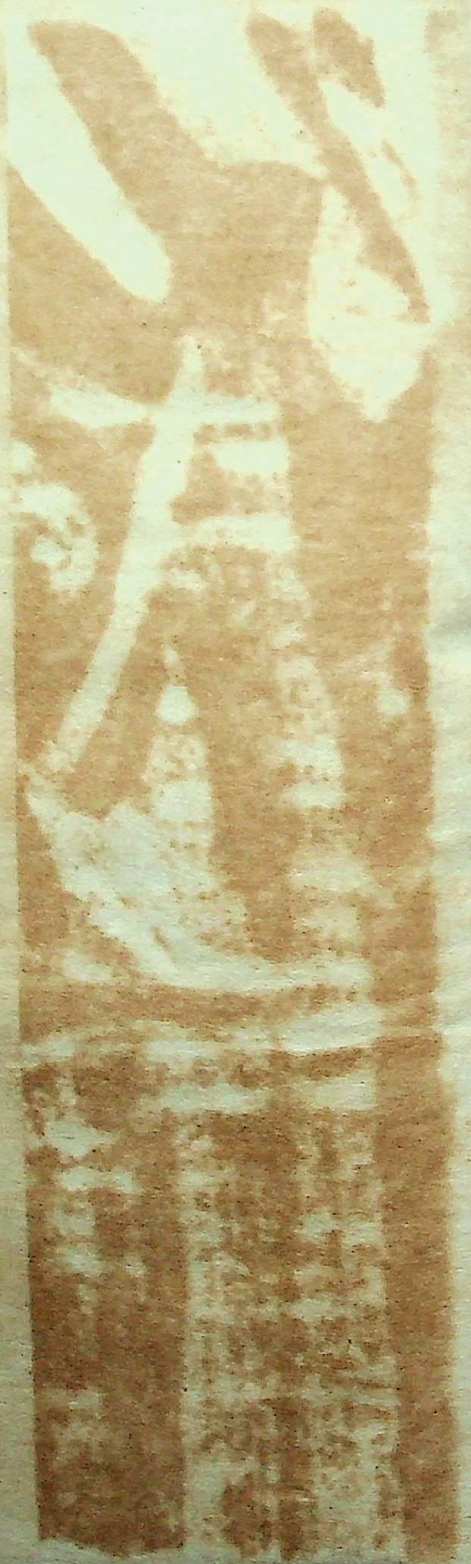
1. ಕರ್ಣಾಟಕ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗಂ (ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣ) 1973 ರೂ. 5 00
ಸಂ. ಎ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮತ್ತು ಎಚ್. ಶೇಷ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್
2. ರಸರತ್ನಾಕರ: ಸಾಕ್ಷ್ಯ (ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣ) 1975 10 00
ಸಂ. ಎ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮತ್ತು ಎಚ್. ಶೇಷ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್
3. *ಅಭಿಧಾನ ವಸ್ತು ಕೋಶ: ನಾಗವರ್ಮ 1933 3 50
ಸಂ. ಎ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮತ್ತು ಎಚ್. ಶೇಷ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್
4. *ಪುಷ್ಪದಂತ ಪುರಾಣಂ: ಗುಣವರ್ಮ 1933 4 00
ಸಂ. ಎ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮತ್ತು ಎಚ್. ಶೇಷ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್
5. ಶಬ್ದ ಮಣಿದರ್ಪಣಂ: ಕೇಶಿರಾಜ (ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣ) 1973 12 00
ಸಂ. ಎ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮತ್ತು ಎಚ್. ಶೇಷ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್
6. ಅಭಿಧಾನ ರತ್ನ ಮಾಲಾ (ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣ) 1979 17 50
ಸಂ. ಎ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮತ್ತು ಶೇಷ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್
7. *ಓಷಧಿಕೋಶಂ 1940 5 00
ಸಂ. ಎ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮತ್ತು ಎಚ್. ಶೇಷ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್
8. *ನೇಮಿನಾಥ ಪುರಾಣಂ: ಕರ್ಣಪಾಯ್ 1940 5 00
ಸಂ. ಎಚ್. ಶೇಷ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್
9. *ಖಗೋದ್ರಮಣಿದರ್ಪಣ: ಮಂಗರಾಜ 1942 5 00
ಸಂ. ಎ. ವೆಂಕಟರಾವ್ ಮತ್ತು ಎಚ್. ಶೇಷ ಆಯ್ಯಂಗಾರ್
10. *ಅಭಿನವಾಭಿಧಾನಂ: ಮಂಗರಾಜ 1952 9 00
ಸಂ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್
11. ವರ್ಧಮಾನ ಪುರಾಣಂ: ಅಚಣ್ಣ 1952 15 00
ಸಂ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಎಂ. ಗೋವಿಂದರಾವ್
12. *ಸಾರ್ವನಾಥ ಪುರಾಣಂ: ಸಾರ್ವಸಂಧಿತ 1954 12 00
ಸಂ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಎಂ. ಗೋವಿಂದರಾವ್
13. *ಜಾತಕ ತಿಲಕಂ: ಶ್ರೀಧರಾಚಾರ್ಯ 1955 5 00
ಸಂ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಎಂ. ಗೋವಿಂದರಾವ್
14. *ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣಂ: ಚಿಕುಸಾಧ್ಯಾಯ 1957 9 00
ಸಂ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಎಂ. ಗೋವಿಂದರಾವ್
15. *ತುಳು—ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ದಿಕ್ಷನರಿ 1967 5 00
ಸಂ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ ಮತ್ತು ಎ. ಶಂಕರ ಕದಿಲಾಯ

16.	ಕಟ್ಟಿಲರ ಕನ್ನಡ-ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ನಿಘಂಟು (ಪರಿಷ್ಕೃತ ಮತ್ತು ವಿಸ್ತೃತ ಪುನರ್ ಮುದ್ರಣ, ನಾಲ್ಕು ಸಂಪುಟಗಳಲ್ಲಿ) ಸಂ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್	1968	80 00
17.	Foreign loan words in Kannada (Arabic and Persian) A. Shankara Kedilaya	1970	16 00
18.	ಪೆರಿಯ ಪುರಾಣಂ (ಸಂ. 1) (ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ) ಸಂ. ಎ. ಶಂಕರ ಕೆದಿಲಾಯ	1974	15 00
	ಪೆರಿಯ ಪುರಾಣಂ (ಸಂ. 2) (ಕನ್ನಡ ಅನುವಾದ) ಸಂ. ಎ. ಶಂಕರ ಕೆದಿಲಾಯ	1980	21 00
19.	ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಪಾದನೆ ಡಾ ಎಂ. ಎಂ. ಕಲಬುರ್ಗಿ	1979	6 00
20.	A Comparative Study of Sarana and Dasa Literature Dr. P. S. Srinivasa	1981	22 00
21.	ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾವಲೋಕನ ಡಾ ಕೆ. ಕುಶಾಲಪ್ಪ ಗೌಡ	1984	—

ಇತರ ಪ್ರಕಟಿಸಿಕಳು :

1.	ಭಾರತದ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಚರಿತ್ರೆ - ನೋರ್ಮೆಂಡ್ ಮತ್ತು ಜೆಟಿಜೆ ಅನು: ಎಂ. ವಾಸುದೇವರಾವ್	1951	15 00
2.	Selected Kannada Inscriptions ಸಂ. ಎಂ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್ ಪ್ರ. ಸಂ: ವಿ. ಆರ್. ಆರ್. ದೀಕ್ಷಿತರ್	1952	4 00
3.	ಅನ್ಯಕ್ತ ಮಾನನ—ಅಲೆಕ್ಸಿಸ್ ಕೆರೆಲ್ ಅನು: ಯು. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಚಾರ್ಯ ಮತ್ತು ಕೆ. ಎಸ್. ಹರಿದಾಸಭಟ್ಟ	1953	6 00
4.	ಸರಳ ಭೂವಿಜ್ಞಾನ ಚೌ. ಜಿ. ಶಾಂದ್ ಅನು: ಎಂ. ವಾಸುದೇವರಾವ್	1954	5 00
5.	Aspects of Indian Aesthetics H. H. Jayachamaraja Wodeyar	1956	2 00
6.	ಕೇಂದ್ರಾಣುಭೌತಶಾಸ್ತ್ರ: ಡಬ್ಲ್ಯು. ಹೈಸೆನ್‌ಬರ್ಗ್ ಅನು: ಉ. ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಆಚಾರ್ಯ	1962	5 00
7.	ಗೂಢಮಯ ವಿಶ್ವ: ಸರ್. ಜೇಮ್ಸ್ ಜೇನ್ಸ್ ಅನು: ಹೆಚ್. ಎನ್. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯಂ *ಪ್ರತಿಗಳು ಮಂಜೂರವೆ.	1965	6 00

ಪ್ರತಿಗಳಾಗಿ The Registrar, University of Madras, Chepauk,
Madras-5 ಇವರಿಗೆ ಹಣವನ್ನು ಮನಿ ಆರ್ಡರ್/ಚೆಕ್, /ಡ್ರಾಫ್ಟ್/ಎಂ. ಟಿ. ಮೂಲಕ
ಮಂಜೂರವಾಗಿ ಕಳುಹಿಸಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಬರೆಯಿರಿ.

ಡಾ|| ಕೆ. ಕುಶಾಲಪ್ಪ ಗೌಡ ಇವರು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಮದ್ರಾಸು ವಿ. ವಿ. ದ ಎಂ. ಎ, ಪದವೀಧರರು. (1955); ಆ ಮೇಲೆ ಅಣ್ಣಾಮಲೈ ವಿ. ವಿ. ದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಲಿಟ್ (1963) ಮತ್ತು ಪಿಎಚ್. ಡಿ. (1969) ಪದವಿಯನ್ನೂ, ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ (1961) ವನ್ನೂ ಪಡೆದರು. ಮದ್ರಾಸಿನ ಪ್ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿ ಕಾಲೇಜು (1955-56), ಮದನಪಲ್ಲಿಯ ಬೆಸೆಂಟ್ ಥಿಯೋಸೋಫಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜು (1956-57) ಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿ, ಮುಂದೆ ಅಣ್ಣಾಮಲೈ ವಿ. ವಿ. ದಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲೆಕ್ಚರರ್ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ 1957 ರಿಂದ 1966 ವರೆಗೆ, ಆ ಮೇಲೆ ರೀಡರ್ ಹುದ್ದೆಯಲ್ಲಿ 1976 ರ ವರೆಗೆ ಇದ್ದು, 1976 ರಿಂದ ಮದ್ರಾಸು ವಿ. ವಿ. ದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರಾಗಿಯೂ, ಮಂಖಿಸ್ಥ ರಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಾರೆ, ಇವರ ಕವಿತೆಗಳು, ಹರಟೆಗಳು, ಪ್ರಬಂಧಗಳು ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಸಂಶೋಧನ ಸಂಪ್ರಬಂಧಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಐವತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಕಟವಾಗಿವೆ. ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನ ಪ್ರಧಾನ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರ. ಮೇಂಚೆಸ್ವರ್ ವಿ. ವಿ. ದಲ್ಲಿ 1969-70 ರಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ತಿಂಗಳು ಭಾಷಾವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಪ್ರಕಟಿತ ಗ್ರಂಥಗಳು :

1. Gowda Kannada 1970
2. A Grammar of Kannada
(Based on Inscriptions of
Coorg, North and South
Kanara Dts. 1000-1400
A.D.) 1972
3. Dravidian Case system
(Ed: with Prof. S. Ages-
thialingom) 1976
4. ಕಂಬನ್ (ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಮೂಲದ
ಅನುವಾದ) 1977
5. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡದ ಕೈಫಿಯತ್ತು
ಗಳು (ಸಂ. ಕೆ. ಚಿನ್ನಪ್ಪ ಗೌಡ—
ಅಪರೂಪ) 1983
6. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಕರಣ
ರೂಪಗಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ)

